

(ua)

(n)

aⁿ

1926 ΠΑΝ

ΕΜΜ. Γ. ΠΑΝΤΕΛΑΚΗ
ΓΥΜΝΑΣΙΑΡΧΟΥ

ΜΕΘΟΔΙΚΗ
ΓΡΑΜΜΑΤΙΚΗ

ΤΗΣ

**ΑΡΧΑΙΑΣ
ΕΛΛΗΝΙΚΗΣ ΓΛΩΣΣΗΣ**

ΕΚΔΟΣΙΣ Β'

ΕΝ ΑΘΗΝΑΙΣ
ΒΙΒΛΙΟΠΩΛΕΙΟΝ ΓΕΩΡΓΙΟΥ Χ. ΚΟΡΝΑΡΟΥ
ΣΤΑΔΙΟΥ 28.

1926

ΕΚ ΤΟΥ ΤΥΠΟΓΡΑΦΕΙΟΥ Π. Δ. ΚΥΡΙΑΚΟΥ
Οδός Τάκη 13

ΤΗΣ ΑΡΧΑΙΑΣ ΕΛΛΗΝΙΚΗΣ ΓΛΩΣΣΗΣ

ΜΕΡΟΣ ΠΡΩΤΟΝ

ΦΘΟΓΓΟΛΟΓΙΚΟΝ

ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ Α'

ΓΡΑΜΜΑΤΑ

1. Ἡ ἀρχαία Ἑλληνικὴ γλῶσσα ἔχει τὰ αὐτὰ 24 γράμματα, τὰ δοῖα ἔχει καὶ ἡ νέα Ἑλληνικὴ⁽¹⁾.

α') **Απλᾶ φωνήεντα**

2. Ἐκ τῶν ἑπτὰ φωνηέντων *a*, *e*, *η*, *ι*, *ο*, *υ*, *ω* τὸ *ω* ἐπροφέρετο ὑπὸ τῶν παλαιῶν ὡς *παρατεταμένον* (μακρὸν) *ο*, τὸ δὲ *η* ὡς παρατεταμένον (μακρὸν) *ε* (π. χ. *χῶρος*=*χόδος*, *κῆπος*=*κέπος*).

Τὰ τρία φωνήεντα *a*, *ι*, *υ* εἰς ἄλλας μὲν συλλαβῆς ἐπροφέροντο παρατεταμένα (μακρά), εἰς ἄλλας δὲ οὐχὶ παρατεταμένα (βραχέα): *πᾶσα*=*πάδσα*, *τίμος*=*τύμος*, *γῦπες*=*γύնπες*.

3. Τὰ φωνήεντα τῆς ἀρχαίας Ἑλληνικῆς γλώσσης διαιροῦνται κατὰ τὸν χρόνον, ἵστοι κατὰ τὴν διάρκειαν τῆς προφορᾶς των, εἰς

1) *Εἰς παλαιοτέρους χρόνους μετεχειρίζοντο οἱ ἀρχαῖοι Ἑλληνες καὶ τὸ γράμμα *Ϛ*, τὸ δοῖον ὡς ἐκ τοῦ σχήματός του λέγεται δέγαμμα. Τοῦτο ἐπροφέρετο περίπουν ὡς τὸ ἰδικόν μας *β*.*

α') βραχέα, τὸ ε καὶ τὸ ο, β') μακρά, τὸ η καὶ τὸ ω καὶ
γ') δίχρονα, τὸ α, ι, υ.

Σημ. 1. Ἡμεῖς ἀναγινώσκοντες προφέρομεν τὰ φωνήντα
η καὶ υ ὡς τὸ ι καὶ δὲν κάμνομεν διάκρισιν μακρῶν καὶ
βραχέων.

Σημ. 2. Πρὸς δήλωσιν τῆς μὲν μακρότητος τίθεται ὑπεράνω
τοῦ διχρόνου φωνήντος τὸ σημεῖον - γύρω, νικῶ, θῦμός, τῆς
δὲ βραχύτητος τὸ σημεῖον - θυγάτριον.

β') Δίφθογγοι

4. Δίφθογγοι τῆς ἀρχαίας Ἑλληνικῆς γλώσσης εἶναι αἱ ἔξης*

α') αι, ει, οι, υι, αυ, ευ, ηυ (κύριαι) καὶ β') α, ιι, ω (καταχρηστικαί).

5. Αἱ δίφθογγοι εἶναι μακραί. Ἄλλ' ή αι καὶ ή οι λαμβά-
νονται ὡς βραχεῖαι, ὅταν χωρὶς τελικὸν σύμφωνον εὑρίσκονται
εἰς τὸ τέλος τῆς λέξεως καὶ ή λέξις αὕτη δὲν εἶναι ὅγμα εὐκτι-
κῆς ἐγκλίσεως ή ἐπίρρημα τοπικόν γῶραι, κῆποι, (ἀλλὰ γύραις,
κήποις, κελεύοι, οἴκοι).

Σημ. Αἱ δίφθογγοι ἐπροφέροντο ὑπὸ τῶν παιαίων οὔτισ,
ώστε νὰ ἀκούωνται δύο φθόγγοι, ἥνωμένοι δημοσίως εἰς μίαν συλ-
λαβὴν (πρβλ. τὰ νέα Ἑλληνικὰ Χάλδω, ὁύλδο, λεμόνι κ. τ. τ.).
Ἡμεῖς ἀναγινώσκοντες προφέρομεν τὸ αι ὡς ε, τὸ ει, οι, υι
καὶ η ὡς ι καὶ τὸ αι καὶ τὸ ω ὡς τὰ ἀπλᾶ α καὶ ω.

γ') Σύμφωνα

6. Τὰ 17 σύμφωνα β, γ, δ, ζ, θ, κ, λ, μ, ν, ξ, π, ρ, σ, τ,
φ, χ, ψ διαιροῦνται εἰς

α') τὰ ἄφωνα ἢ στιγμαῖα κ, γ, χ—π, β, φ—τ, δ, θ.

β') τὰ ἡμίφωνα ἢ διαρκῆ λ, ρ—μ, ν—σ (ζ).

γ') τὰ διπλᾶ ζ, ξ, ψ.

7. Τὰ ἄφωνα κατὰ μὲν τὸ φωνητικὸν ὅργανον, μὲ τὸ ὅποιον
κυρίως προφέρονται, διαιροῦνται εἰς α') τὰ οὐρανικὰ κ, γ, χ,
β') τὰ χειλικὰ π, β, φ καὶ γ') τὰ δδοντικὰ τ, δ, θ.

Κατὰ δὲ τὸ ποιὸν τῆς πνοῆς, ἢ ὅποια τὰ συνοδεύει προφερό-
μενα ἐκ τοῦ στόματος, διαιροῦνται εἰς α') τὰ ψιλὰ (ἥτοι λεπτὰ) κ,
π, τ, β') τὰ μέσα γ, β, δ καὶ γ') τὰ δασέα (ἥτοι παχέα) χ, φ, θ.

8. Τὰ ἡμίφωνα διαιροῦνται εἰς α') τὰ ὑγρὰ λ, ρ, β') τὰ ἔνδρινα μ, ν καὶ γ') τὸ συριστικὸν σ.

9) Ἐκ τῶν διπλῶν τὸ ξ εἶναι συντομογραφία τοῦ π+σ ἢ γ+σ ἢ χ+σ, τὸ ψ εἶναι συντομογραφία τοῦ π+σ ἢ β+σ ἢ φ+σ καὶ τὸ ζ προηλθεν ἐκ τοῦ συμπλέγματος οὐδὲν καὶ ἄλλων συμπλεγμάτων. Ἀθήνας δε = Ἀθήναζε, διάπλουτος = ζάπλουτος (¹).

Σημ. Ἐνρινον εἶναι καὶ τὸ γ πρὸ τῶν οὐρανικῶν καὶ τοῦ ξ ἀγκιστρον, ἀγγελος, ἀγκόνη, σάλπιγξ (= ἀνκιστρον κ. λ. π.).

ΠΙΝΑΞ ΔΙΑΙΡΕΣΕΩΣ ΣΥΜΦΩΝΩΝ

Εὐδη Συμφώνων	Ομόφωνα ἀλλ' ἐτερόπνοα	οὐρανικά	χειλικά	όδοντικά	Ομότυπον ἕτερόπνοια
"Ἀφωνας ἢ	ψιλὰ	κ	π	τ	
στιγμιαῖα	μέσα	γ	β	δ	
	δασέα	χ	φ	θ	
"Επιμέφωνας ἢ	ὑγρὰ	λ	ρ		
ιαρκῆ	ἔνδρινα	μ	ν		
	συριστικὰ	σ(ξ)			
Δεπλᾶ		ζ	ψ	ψ	

ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ Β'

ΣΥΛΛΑΒΑΙ—ΣΥΛΛΑΒΙΣΜΟΣ

10. Καὶ εἰς τὴν ἀρχαίαν γλῶσσαν ὥρισμένη συλλαβὴ μιᾶς λέξεως δύναται ν' ἀποτελῆται

(¹) Εἰς τὰ σύμφωνα τῆς ἀρχαίας Ἑλληνικῆς γλώσσης κατατάσσεται καὶ ἄλλος τις φθόγγος, τὸ ἥ (γιώτ), τὸ δποῖον δμως δὲν ἐνδισκεται ὡς γράμμα (πρβλ. τὰ γεοελληνικὰ Κυριακή, καθάρος, τὰ δποῖα προφέρονται ὡς Κυριακή, καθάρος).

✓ α') ἀπὸ ἐν ἀπλοῦν φωνῆεν ἢ δίφθογγον ἀ-εί, ϕ-ά'

β') ἀπὸ ἐν φωνῆεν ἢ δίφθογγον μαζὶ μὲ ἐν ἢ περισσότερα σύμφωνα· βέ-βαι-ος, πεῖ-ρα, στρο-φῆ.

11. Καὶ εἰς τὴν ἀρχαίαν γλῶσσαν αἱ λέξεις κατὰ τὸν ἀριθμὸν τῶν συλλαβῶν διακρίνονται εἰς **μονοσυλλάβους** καὶ **πολυσυλλάβους**· εἰς, τίς, γέ-νος, εὐ-γε-νῆς, φι-λάν-θρω-πος.

Αἱ πολυσύλλαβοι λέξεις, ὅταν ἔχουν δύο συλλαβάς, λέγονται **δισύλλαβοι**, ὅταν ἔχουν τρεῖς συλλαβάς, **τρισύλλαβοι** καὶ οὕτω καθ' ἔξης· γέ-νος, εὐ-γε-νῆς, εὐ-γέ-νει-α.

12. Ἡ τελευταία συλλαβὴ πολυσυλλάβους λέξεως λέγεται **λήγουσσα**, ἢ πρὸ τῆς ληγούσσης συλλαβὴ **παραλήγουσσα** καὶ ἢ πρὸ τῆς παραληγούσσης συλλαβὴ **προπαραλήγουσσα**· φιλότιμος.

13. Ὁ συλλαβισμὸς τῶν λέξεων τῆς ἀρχαίας γλώσσης, ἵτοι ὁ χωρισμὸς αὐτῶν εἰς συλλαβάς, γίνεται κατὰ τὸ πλεῖστον ὅπως καὶ εἰς τὴν νέαν γλῶσσαν, ἵτοι

α') ὅταν ἐν σύμφωνον εὑρίσκεται μεταξὺ δύο φωνηέντων, συλλαβίζεται μὲ τὸ ἀκόλουθόν του φωνῆεν· εὐ-γε-νῆς, παί-ζω·

β') ὅταν δύο σύμφωνα εὑρίσκονται μεταξὺ δύο φωνηέντων, ἐὰν μὲν εἶναι τὰ αὐτά, χωρίζονται (ὅπως ἄλ-λος), ἐὰν δὲ εἶναι διάφορα, συλλαβίζονται μὲ τὸ ἀκόλουθόν των φωνῆεν, ὅταν ὑπάρχῃ ἀρχαία λέξις ἀρχίζουσα ἀπὸ τὰ δύο αὐτὰ σύμφωνα· ἄ-στυ (στά-χυς), ἄ-χθος (χθές), κά-μνω (μνήμη), ἀλλὰ ἄρ-μα, ἄμ-πελος, ἄγ-κιστρον, ἀν-τί.

Σημ. 1 Ἡ ἀρχαία Ἑλληνικὴ γλῶσσα δὲν ἔχει λέξεις ἀρχομένας ἀπὸ μπ, γκ, ντ, ὅπως ἡ ὅμιλον μένη· μπάμια, Γκούρας, ντύνω.

Σημ. 2 Μὲ τὸ ἀκόλουθόν του φωνῆεν συλλαβίζεται καὶ σύμπλεγμα ἀφώνου μετὰ μ ἢ ν, ἐὰν δὲν ἀρχίζῃ μὲν λέξις Ἑλληνικὴ ἀπὸ τὰ δύο αὐτὰ σύμφωνα, ἀρχίζῃ δύμως ἀπὸ τὸ δύμόφωνον τοῦ ἀφώνου καὶ τὸ ἀκόλουθον μ ἢ ν· τά-γμα (κμητός), αἴ-φνης (πνοή), δυ-θμὸς (τμῆμα), φά-τνη (θνήσκω).

γ') ὅταν τρία σύμφωνα εὑρίσκονται μεταξὺ δύο φωνηέντων, συλλαβίζονται μὲ τὸ ἀκόλουθόν των φωνῆεν, ἐὰν ὑπάρχῃ ἀρχαία λέξις ἀρχίζουσα ἀπὸ τὰ τρία αὐτὰ σύμφωνα ἢ ἀπὸ τὰ δύο πρῶτα ἐξ αὐτῶν· ἄ-τροά-τευ-τος (στρατός), ἐ-χθρὸς (χθές), βύ-κτρον (κτημα), ἀλλως χωρίζεται τὸ πρῶτον τῶν τριῶν συμφώνων ἀπὸ τὰ δύο ἐπόμενα· ἀν-τρον, ἄρ-κτος·

δ') τὰ σύνθετα χωρίζονται εἰς τὰ μέρη των συν-έργομαι,
προσ-άγω, ἀπ-έχω, ὕσ-περ.

14. Ἐκάστη συλλαβὴ μιᾶς λέξεως λέγεται

α') βραχεῖα, ἐὰν ἔχῃ βραχὺ φωνῆν, κατόπιν τοῦ δποίου νὰ
ὑπάρχῃ ἄλλο φωνῆν ἢ ἐν σύμφωνον ἀπλοῦν ἀ-έ-ρες, λέ-γο-μεν·

β') φύσει μακρά, ἐὰν ἔχῃ μακρὸν φωνῆν ἢ δίφθογγον·
κώ-πη, Εὐ-ρώ-πη·

γ') θέσει μακρά, ἐὰν ἔχῃ βραχὺ φωνῆν καὶ κατόπιν αὐτοῦ
δύο ἢ περισσότερα σύμφωνα ἢ ἐν διπλοῦν ἀρ-τος, ἐ-γθόρός, δ-ψέ.

Σημ. Εἰς τὴν νέαν ὅμιλουμένην γλῶσσαν, ὅπως δὲν δια-
κρίνομεν φωνήντα μακρὰ καὶ βραχέα, οὕτω δὲν διακρίνομεν
καὶ συλλαβὰς βραχείας, φύσει μακρὰς καὶ θέσει μακράς.

ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ Γ'

Α'. ΤΟΝΟΙ

15. Καὶ εἰς τὴν ἀρχαίαν γλῶσσαν ἑκάστης πολυσυλλάβου λέ-
ξεως μία συλλαβὴ ἐπροφέρετο δυνατώτερα ἀπὸ τὰς ἄλλας συλ-
λαβάς, ἥτοι ἐτονίζετο. Ἐπὶ τοῦ φωνήντος τῆς τονιζομένης συλ-
λαβῆς γράφεται σημεῖον τὸ δποίον καλεῖται τόνος· φε-ρό-με-θα,
νο-μί-ζω; ἀ-ε-τός, κῆπος, τιμᾶ. Σημείον τόνου γράφεται κανονι-
κῶς καὶ ἐπὶ τοῦ φωνήντος τῶν μονοσυλλάβων λέξεων· μήν, πῦρ.

16. Οἱ τόνοι, ἥτοι τὰ σημεῖα τοῦ τονισμοῦ (δξεῖα', βαρεῖα'
καὶ περισπωμένη'), τὰ δποῖα μεταχειριζόμεθα καὶ ήμεῖς, ὅταν
γράφωμεν, εἴναι χρίως σημεῖα τονισμοῦ τῶν ἀρχαίων λέξεων.

Σημ. Ἡμεῖς κατὰ τὴν προφορὰν οὐδεμίαν διαφορὰν τοῦ
τόνου αἰσθανόμεθα, εἴτε δξεῖαν εἴτε βαρεῖαν εἴτε περισπωμέ-
νην φέρει συλλαβὴ τις μιᾶς λέξεως γραφομένης· τοῦ ἀρτοῦ ἢ
τιμῆς—ἢ τιμὴ τοῦ ἀρτοῦ—περὶ τῆς τιμῆς τοῦ ἀρτοῦ. Εἰς τοὺς
ἀρχαίους ὅμως ἥτο αἰσθητὴ ἢ διαφορὰ τοῦ τόνου, ὅπως καὶ ἡ
διαφορὰ τῶν μακρῶν καὶ βραχέων φωνήντων.

17. Ὁ τονισμὸς τῶν λέξεων εἰς τὴν ἀρχαίαν γλῶσσαν γί-
νεται κατὰ τοὺς ἔξης κανόνας·

α') Οὐδεμία λέξις τονίζεται ἀνωτέρῳ τῆς προπαραληγούσης
(ὅπως καὶ εἰς τὴν νέαν γλῶσσαν)· ἐλεγόμεθα.

β') "Οταν ἡ λήγουσα εἴναι μακρά, ἢ προπαραλήγουσα δὲν
τονίζεται· ἀνθρώπου, ἀνθρώπων.

γ') Ἡ δέξεια τίθεται ἐπὶ μακρᾶς καὶ ἐπὶ βραχείας συλλαβῆς εἰς τὴν λήγουσαν ἢ τὴν παραλήγουσαν ἢ τὴν προπαραλήγουσαν τιμή, εἰπέ, ἀγαθός—Ἄγαθων—πανάγαθος.

δ') Ἡ βαρεῖα τίθεται ἀντὶ τῆς δέξειας μόνον ἐπὶ τῆς ληγούσης λέξεώς τινος, ὅταν κατόπιν αὐτῆς δὲν ἀκολουθῇ σημεῖον στίξεως· οἱ μὲν ἀγαθοί, οἱ δὲ κακοὶ ἥσαν.

ε') Ἡ περισπωμένη τίθεται μόνον ἐπὶ μακρᾶς συλλαβῆς εἰς τὴν λήγουσαν ἢ τὴν παραλήγουσαν· νίκαι, νικῶν.

ζ') Βραχεῖα συλλαβή, ὅταν τονίζεται, πάντοτε δέξύνεται λέγε, γόνυ.

ε') Μακρὰ παραλήγουσα, ὅταν τονίζεται, δέξύνεται μέν, ἐὰν εἶναι μακρὰ καὶ ἡ λήγουσα, περισπᾶται δέ, ἐὰν εἶναι βραχεῖα ἡ λήγουσα· φεύγω, σώφρων—φεῦγε, σῶφρον.

η') Ἡ θέσει μακρὰ συλλαβὴ ὡς πρὸς τὸν τονισμὸν θεωρεῖται βραχεῖα· γαμψῶν·, γειρῶνας, καλαύρωψ.

θ') "Οταν δύο λέξεις ἑνώνωνται καὶ ἀποτελοῦν, μίαν λέξιν σύνθετον, ὁ τόνος αὐτῆς συνήθως ἀναβιβάζεται, ὅσον ἔπιτρέπει ἡ λήγουσα· καρπός — ἀκαρπός, στρατηγὸς — ὑποστράτηγος, νοῦς—κακόνους.

18) Κατὰ τὸν τονισμὸν τῆς μία λέξις λέγεται

α') δέξύτονος, ὅταν ἔχῃ δέξειαν εἰς τὴν λήγουσαν· καρπός·

β') παροδέξύτονος, ὅταν ἔχῃ δέξειαν εἰς τὴν παραλήγουσαν· χώρα·

γ') προπαροδέξύτονος, ὅταν ἔχῃ δέξειαν εἰς τὴν προπαραλήγουσαν· ἄνθρωπος·

δ') περισπωμένη, ὅταν ἔχῃ περισπωμένην εἰς τὴν λήγουσαν· τιμῷ·

ε') προπερισπωμένη, ὅταν ἔχῃ περισπωμένην εἰς τὴν παραλήγουσαν· γίκαι·

ζ') βαρύτονος, ὅταν ἔχῃ βαρεῖαν ἐπὶ τῆς ληγούσης ἢ ὅταν ἡ λήγουσα αὐτῆς δὲν τονίζεται· χειμῶν ἦν, λέγω, ἀνεμος.

B'. ATONA

19. Αἱ ἑπῆς 10 μονοσύλλαβοι λέξεις ὁ, ἡ, οἱ, αἱ—ἐν, εἰς, ἐκ (ἢ ἐξ)—ώς, εἰ, οὐ (ἢ οὐκ ἢ οὐχ), δὲν λαμβάνουν τόνον καὶ διὰ τοῦτο λέγονται **ἄτονοι** λέξεις ἢ ἀπλῶς ἄτονα.

Σημ. 1. Δεν τονίζονται αἱ λέξεις αὗται, διότι ἐπροφέροντο τόσον στενῶς μὲ τὴν ἀκόλουθον λέξιν, ὥστε ἀπετέλουν τρόπον τινὰ μὲ αὐτὴν μίαν λέξιν, ὅπως συμβαίνει καὶ εἰς τὴν νέαν γλῶσσαν, ὅταν λέγωμεν π. χ. ἔρχεται ὁ ἄνθρωπος, ἀνοίγει ἡ θύρα.

Σημ. 2. Τὸ οὐ τονίζεται, ὅταν κατόπιν αὐτοῦ ὑπάρχῃ σημεῖον στέξεως· φῆσ ἡ οὐ; τὰ μὴν οἶδε, τὰ δὲ οὐ.

Γ'. ΕΓΚΛΙΤΙΚΑ

20. Ὄπως εἰς τὴν ὅμιλουμένην γλῶσσαν μερικαὶ μικραὶ λέξεις συμπροφέρονται τόσον στενῶς μὲ τὴν προηγουμένην λέξιν, ὥστε ἡ ἀποβάλλεται ὁ τόνος των ἡ ἀναβιβάζεται εἰς τὴν λίγουσαν τῆς προηγουμένης λέξεως (π. χ. ἀδελφός μου, σύντροφός μας, ποιός είναι; αὐτός είναι κ.λ.π.), οὕτω καὶ εἰς τὴν ἀρχαίαν γλῶσσαν μερικαὶ μονοσύλλαβοι καὶ δισύλλαβοι λέξεις συνήθως ἀποβάλλοντὸν τὸν τόνον των ἡ μεταβιβάζουν αὐτὸν εἰς τὴν λίγουσαν τῆς προηγουμένης λέξεως ὡς δέξειαν (*ἔγκλινονται*). Αἱ λέξεις αὗται λέγονται *ἔγκλιτικαι* λέξεις ἡ ἀπλῶς *ἔγκλιτικά*.

21. *Ἔγκλιτικὰ τῆς ἀρχαίας γλώσσης συνηθέστερα είναι τὰ ἔξης α')* οἱ τύποι τῶν προσωπικῶν ἀντιτυγμάτων μοῦ, μοί, μέ—σοῦ, σοί, σέ—οὖ, οἴ, ἔ.

β') πάντες οἱ τύποι τῆς ἀορίστου ἀντιτυγμίας τίς—τί πλὴν τοῦ τύπου ἄττα.

γ') πάντες οἱ τύποι τῆς ὀριστικῆς τοῦ ἐνεστῶτος τοῦ ὄντα τος εἷμι καὶ φημὶ πλὴν τῶν τύπων εἰ καὶ φήσ·

δ') τὰ ἀόριστα ἐπιφρήματα πού, ποί, ποθέρ—πώς, ποί, ποτέ·

ε') τὰ μόρια γέ, τέ, τοί—πέρ, πώ, νύν·

στ') τὸ ἀγώριστον δὲ (διάφορον τοῦ συνδέσμου δέ), ὡς τοιόδε.

22. Ο τόνος τῶν *ἔγκλιτικῶν*

α') ἀποβάλλεται, ὅταν ἡ προηγουμένη λέξις είναι δέξυτος ἡ περισπωμένη (εἴτε μονοσύλλαβον εἴτε δισύλλαβον είναι τὸ *ἔγκλιτικὸν*) καὶ ὅταν ἡ προηγουμένη λέξις είναι παροξύτονος καὶ μονοσύλλαβον τὸ *ἔγκλιτικόν*· σοφός τις, σοφοί τινες—τιμῷ σε, φιλῷ τινα—γέρων τις, ἄγω σε·

β') *μεταβιβάζεται* εἰς τὴν λίγουσαν τῆς προηγουμένης λέξεως ὡς δέξεια, ὅταν ἡ προηγουμένη λέξις είναι προπαροξύτονος ἢ προπερισπωμένη ἢ ἄτονος ἡ *ἔγκλιτικὴ* καὶ αὐτῇ ἄνθρωπός τις,

ἀνθρωποί τινες—τιμῶμεν σε, τιμῶμεν τινας—εἴ τινές εἰσιν.

23. Ὁ τόνος τῶν ἐγκλιτικῶν διατηρεῖται, ὅταν ταῦτα εὑρίσκωνται εἰς τὴν ἀρχὴν προτάσεως ή ἐνθύς πρὸ αὐτῶν ὑπάρχῃ σημεῖον στίξεως ή ή προθηγούμενη λέξις ἔχη πάθει ἔκθλιψιν ή εἶναι αὕτη παροξύτονος καὶ τὸ ἐγκλιτικὸν δισύλλαβον· φημὶ ἔγδο—“Ομηρος, φασί, τυφλὸς ἦν—καλὸς δ’ ἐστὶν—λόγοι τινές, ἀνθρώπων τινῶν.

Σημ. 1. Διατηρεῖται ὁ τόνος καὶ τῶν ἀντωνυμιῶν σοῦ, σοί, σέ, ὅταν αὗται ἐκφέρωνται μὲν ἔμφασιν ή εὑρίσκωνται κατόπιν προθέσεων· ταῦτα σοὶ λέγω, οὐν ἐκείνῳ—παρὰ σοῦ, πρὸς σέ.

Σημ. 2. Μερικὰ ἐγκλιτικὰ ἔνώνονται μὲ τὴν προηγουμένην λέξιν καὶ γράφονται μαζὶ μὲ αὐτὴν ὡς μία λέξις, ὡς οὔτε, ὥσπερ, οὔπω, οὔποτε, οἴμοι, τούσδε. Αἱ τοιαῦται λέξεις τονίζονται, ὅπως θὰ ἐτονίζοντο καὶ ἀν ἐγράφοντο χωριστά· οὔτε, ὥσπερ.

ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ Δ'

ΠΝΕΥΜΑΤΑ

24. Ἐκτὸς τῶν τόνων δρθιογραφικὰ σημεῖα τῶν λέξεων τῆς ἀρχαίας γλώσσης, ὅπως καὶ τῆς νέας, εἶναι καὶ τὰ πνεύματα, ἡτοι ἡ ψιλὴ καὶ ἡ δασεῖα· ἔργον, ἄγιος, ὁήτωρ.

25. Πνεῦμα τίθεται εἰς πᾶν φωνῆν (ἢ δίφθογγον) καὶ εἰς τὸ ρ, ὅταν εὑρίσκωνται εἰς τὴν ἀρχὴν τῆς λέξεως.

Σημ. Ἡ δασεῖα (=σημεῖον δασείας, ἡτοι παχείας πνοῆς) σημαίνει ὅτι τὸ ἀρκτικὸν φωνῆν τῆς λέξεως ἐπροφέρετο ὑπὸ τῶν ἀρχαίων οὔτως, ὥστε νὰ προηγῆται αὐτοῦ παχεῖα πνοὴ ἐκ τοῦ λάρυγγος (π.χ. ἄγιος ἐπροφέρετο σχεδὸν ὡς χάγιος). Ἡ ψιλὴ (=σημεῖον ψιλῆς, ἡτοι λεπτῆς πνοῆς) σημαίνει ὅτι τὸ ἀρκτικὸν φωνῆν τῆς λέξεως ἐπροφέρετο ἀπλῶς, ὅπως τὸ προφέρομεν καὶ ἡμεῖς σήμερον· ἔργον, ἀξιος.

26. Ἐκ τῶν λέξεων, αἱ δποῖαι ἀρχίζουν ἀπὸ φωνῆν, αἱ περισσότεραι ἔχουν ψιλὴν (ψιλοῦνται). Ἐχουν δασεῖαν (δασύνονται) κανονικῶς πᾶσαι αἱ λέξεις, αἱ δποῖαι ἀρχίζουν ἀπὸ υ ή ἀπὸ ρ, ὕδωρ, ὕπνος—ὅδον, ὁέω.

Σημ. Ποῖαι ἀλλαι λέξεις δασύνονται μανθάνει τις διλύγον κατ' διλύγον διδασκόμενος ή μελετῶν.

27. Τὸ σημεῖον τοῦ πνεύματος ἢ τοῦ τόνου γράφεται
α') ὑπεράνω μὲν τῶν μικρῶν γραμμάτων, ἐμπροσθεν δὲ καὶ
πρὸς τὰ ἄνω τῶν κεφαλαίων ἔγω, ἀγνὸς—'Ελένη, 'Απόλλων'

β') ἐπὶ τῶν κυρίων διφθόγγων ὑπεράνω τοῦ δευτέρου φωνήντος· Αἴγενός, εἰ δὲ αὐλός εὑρέθη·

γ') ὅταν ἡ αὐτὴ συλλαβὴ ἔχῃ μαζὶ πνεῦμα καὶ τόνον, τότε ἡ
μὲν ὁξεῖα ἢ ἡ βαρεῖα γράφεται κατόπιν τοῦ πνεύματος, ἢ δὲ
περισπωμένη ὑπεράνω αὐτοῦ· Αἴας ὄμοσεν, δις ἀριστος ἦν—εὗρον ταῦτα.

Σημ. Ἐπὶ τῶν καταχρηστικῶν διφθόγγων, ὅταν γράφωνται
μὲν κεφαλαῖα γράμματα, τὸ πνεῦμα καὶ ὁ τόνος τίθενται ἐμπροσθεν τοῦ πρώτου φωνήντος· Ωιδεῖον (= ḥδεῖον), "Αιδης
(= ḥδης).

ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ Ε'

ΑΛΛΑ ΟΡΘΟΓΡΑΦΙΚΑ ΣΗΜΕΙΑ

28. Ἐκτὸς τῶν τόνων καὶ τῶν πνευμάτων ἀīλα συνήθη ὁρογραφικὴ σημεῖα τῆς ἀρχαίας γλώσσης, ως καὶ τῆς νέας, εἶναι

α') τὰ διαλυτικὰ ('), τὰ δοπία γράφονται ὑπεράνω τοῦ καὶ τοῦ ν, ὅταν ταῦτα δὲν ἀποτελοῦν δίφθογγον μὲ τὸ ἀμέσως πρὸ αὐτῶν εὑρισκόμενον φωνῆν μᾶς λέξεως· ἀīδιος, πραΐνω·

β') ἡ ἀπόστροφος (') (ἰδὲ ἔκθλιψιν καὶ ἀφαίρεσιν)·

γ') ἡ κορωνὴς (') (ἰδὲ κρᾶσιν)·

δ') ἡ ὑποδιαστολὴ (,), τῆς δοπίας γίνεται χρῆσις συνήθως εἰς τὴν ἀντωνυμίαν ὅ,τι πρὸς διάκρισιν αὐτῆς ἀπὸ τοῦ συνδέσμου ὅτι· λέγω ὅτι σὺ λέγεις ὅ,τι ἀν ἔγω λέγω·

ε') τὰ σημεῖα τῆς στίξεως, ἢτοι ἡ τελεία στιγμὴ (.), ἡ ἄνω τελεία (·) ἢ κωλον, ἡ ὑποστιγμὴ ἢ κόμμα (,) καὶ τὸ ἔρωτηματικόν (·)·

ζ') τὸ θαύμαστικὸν ἢ ἐπιφωνηματικόν (!).

Σημ. Πότε τίθεται ἔκαστον σημείον τῆς στίξεως, μᾶς διδάσκει τὸ Συντακτικόν.

ΜΕΡΟΣ ΔΕΥΤΕΡΟΝ

ΤΥΠΙΚΟΝ

ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ Σ'

ΜΕΡΗ ΤΟΥ ΛΟΓΟΥ

29. Καὶ εἰς τὴν ἀρχαίαν γλῶσσαν

α') τὰ μέρη τοῦ λόγου, ἦτοι τὰ διάφορα εἰδη τῶν λέξεων, εἶναι δέκα· ἀρθρον, (ὄνομα) οὐσιαστικόν, (ὄνομα) ἐπίθετον, ἀντωνυμία, ὅημα, μετοχή, πρόθεσις, ἐπίρρημα, σύνδεσμος καὶ ἐπιφώνημα.

β') τὸ ἀρθρον, τὸ οὐσιαστικόν, τὸ ἐπίθετον, ἡ ἀντωνυμία, τὸ ὅημα καὶ ἡ μετοχὴ λέγονται *κλιτά*, διότι κλίνονται, ἦτοι μεταβάλλονται (π. χ. ὁ ἀγαθὸς στρατιώτης ἐπαινεῖται, τὸν ἀγαθὸν στρατιώτην ἐπαινοῦσιν· οὗτος μανθάνει παίζων, οὗτοι μανθάνουσι παίζοντες), ἡ δὲ πρόθεσις, τὸ ἐπίρρημα, ὁ σύνδεσμος καὶ τὸ ἐπιφώνημα λέγονται *ἀκλιτα*, διότι δὲν κλίνονται, ἦτοι μένουν ἀμετάβλητα (π. χ. ἔκει ἐπὶ τοῦ λίθου, ἔκει ἐπὶ τῶν λίθων).

30. Αἱ διάφοροι μορφαί, τὰς δοιάς λαμβάνει μία *κλιτὴ λέξις*, λέγονται *τύποι αὐτῆς*: τὸ *ἰχθὺς* εἶναι τύπος τῆς λέξεως *ἰχθύς* (=ψάρι), τὸ *ἰχθύων* ἄλλος τύπος αὐτῆς· ὅμοιώς τὸ γράφει ἡ γράφομεν ἢ γράφετε εἶναι τύποι τῆς λέξεως *γράφω*.

31. Εἰς ἔκαστον τύπον *κλιτῆς λέξεως* διακρίνομεν δύο μέρη,

α') τὸ *θέμα*, ἦτοι τὸ πρὸς τὴν ἀρχὴν ἀμετάβλητον μέρος τῆς λέξεως *ἰχθυ-*, *γραφ-*:

β') τὴν *κατάληξιν*, δηλαδὴ τὸ πρὸς τὸ τέλος μεταβλητὸν μέρος τῆς λέξεως· π. χ. ν., ων—ει, οιεν, ετε.

32. Τὸ τελευταῖον γράμμα τοῦ θέματος λέγεται *χαρακτήρ* αὐτοῦ· π. χ. τοῦ θέματος *Ἄραβ-* ("Ἄραιψ, "Ἄραβ-ος) *χαρακτήρ* εἶναι τὸ β, τοῦ θέματος *ἰχθυ-* (*ἰχθύς, ιχθύ-ος*) *χαρακτήρ* εἶναι τὸ

ν, τοῦ θέματος γραφ- (γράφ-ω, γράφ-εις) γραπτὴρ εἶναι τὸ φ.

ΙΙΙτωτεκὸν καὶ πιρεπόλιενα κάτων

33. Τὸ ἄρθρον, τὸ οὐσιαστικόν, τὸ ἐπίθετον, ή ἀντωνυμία καὶ ή μετοχὴ ἔχουν γένος, ἀριθμόν, πτῶσιν καὶ κλίσιν.

34. Τὰ γένη καὶ εἰς τὴν ἀρχαίαν γλῶσσαν εἶναι τρία, ἀρσενικόν, θηλυκὸν καὶ οὐδέτερον· δὲ ἀνήρ, ή γυνή, τὸ δέρδρον.

35. Ἀριθμοὺς ή ἀρχαία γλῶσσα ἔχει τρεῖς, τὸν ἐνικὸν καὶ τὸν πληθυντικόν, τοὺς δοπίους ἔχει καὶ ή νέα γλῶσσα, καὶ τὸν δυϊκόν, διτις δηλοῦ δύο δύντα· τῷ δρθαλμῷ=οἱ δύο δρθαλμοί.

36. Πιτώσεις ή ἀρχαία γλῶσσα ἔχει πέντε, ἥτοι τὴν δυνομαστικήν, τὴν γενικήν, τὴν αἰτιατικήν καὶ τὴν κλητικήν, καὶ προσέτι τὴν δοτικήν· τῷ θεῷ=εις τὸν θεόν.

Σημ. Ἐκ τῶν πτώσεων ή μὲν δυνομαστική καὶ ή κλητικὴ λέγονται δρθαί, ή δὲ γενική, ή δοτική καὶ ή αἰτιατικὴ λέγονται πλάγιαι πτώσεις.

37. Κλίσεις ή ἀρχαία γλῶσσα ἔχει τρεῖς, τὴν πρώτην, τὴν δευτέραν καὶ τὴν τρίτην.

38. Ἐκ τῶν κλιτῶν μερῶν τοῦ λόγου τὸ ἄρθρον, τὸ οὐσιαστικόν, τὸ ἐπίθετον, ή ἀντωνυμία καὶ ή μετοχὴ λέγονται μὲν ὅνομα πτωτικά, διότι ἔχουν πτώσεις.

Τὸ γένος, δὲ ἀριθμός, ή πτῶσις καὶ ή κλίσις λέγονται παρεπόμενα (ἥτοι παρακολουθήματα) τῶν πτωτικῶν.

ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ Ζ'

ΤΟ ΑΡΘΡΟΝ

39. Καὶ τῆς ἀρχαίας γλώσσης τὸ ἄρθρον εἶναι δ, ή, τὸ καὶ κλίνεται ὡς ἔξης.

Ἐνικός

ἀρσενικὸν	θηλυκὸν	οὐδέτερον
δνομ.	δ	ἡ
γεν.	τοῦ	τῆς
δοτ.	τῷ (εἰς τὸν)	τῇ (εἰς τὴν)

αἰτ.	<i>τὸν</i>	<i>τὴν</i>	<i>τὸ</i>
λητ.	<i>ῷ</i>	<i>ῳ</i>	<i>ῷ</i>

ΙΩ. ΠΘΥΝΤΙΚΔΣ

δονομ.	<i>οἱ</i>	<i>αἱ</i>	<i>τὰ</i>
γεν.	<i>τῶν</i>	<i>τῶν</i>	<i>τῶν</i>
δοτ.	<i>τοῖς</i> (=εἰς τοὺς) <i>ταῖς</i> (=εἰς τὰς)		<i>τοῖς</i> (=εἰς τὰ)
αἰτ.	<i>τοὺς</i>	<i>τὰς</i>	<i>τὰ</i>
κλητ.	<i>ῷ</i>	<i>ῳ</i>	<i>ῷ</i>

[Δυϊκδς καὶ τῶν τριῶν γενῶν

δονομ. καὶ αἰτ. *τῷ* (=οἱ δύο, αἱ δύο, τὰ δύο)

γεν. καὶ δοτ. *τοῖν* (=εἰς τοὺς δύο, εἰς τὰς δύο, εἰς τὰ δύο)
κλητ. *ῷ*.]

Σημ. 1. Τὸ ὅ τῆς κλητικῆς εἶναι κυρίως ἐπιφώνιμα.

Σημ. 2. Ἀντὶ τῶν τύπων *τῷ*, *τοῖν* τοῦ δυϊκοῦ τὸ θηλυκὸν γένος ἔχει σπανίως καὶ τοὺς τύπους *τά*, *ταῖν*.

ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ Η'

ΟΥΣΙΑΣΤΙΚΑ· ΚΛΙΣΕΙΣ ΑΥΤΩΝ

40. **Οὐσιαστικὰ** λέγονται αἱ λέξεις, αἱ δποῖαι σημαίνουν
ὅντα, ἦτοι πράγματα, ζῷα, πρόσωπα ἢ πρᾶξιν, κατάστασιν, ἰδι-
ότητα· βιβλίον, δρυς, μαθητής—θυσία, ὥπρος, εὐσέβεια.

41. Τὰ οὐσιαστικὰ διαιροῦνται 1) εἰς

α') **συγκεκριμένα**, δσα σημαίνουν ὅντα αἰσθητὰ ἢ νοητά·
ποταμός, ἵππεύς, δάιμον, θεός·

β') **ἀφηρημένα**, δσα σημαίνουν πρᾶξιν ἢ κατάστασιν ἢ ἰδι-
ότητα· πορεία, εὐτυχία, εὐκοσμία· καὶ 2) εἰς

α) **κύρια**, δσα σημαίνουν ἐγ ωρισμένον ὅν· Ἀθῆναι, Πλάτων·

β) **προστηρορικά**, δσα σημαίνουν ὅμοειδῆ ὅντα, τὰ δποῖα
ἀποτελοῦν δλόκληρον τάξιν· δρος, ὥπρος, ἄνθρωπος.

42. Η κλίσις (ἦτοι δ σχηματισμὸς) τῶν οὐσιαστικῶν, δπως
καὶ τῶν ἀλλων πτωτικῶν τῆς ἀρχαίας γλώσσης, εἰς ἀλλα μὲν
εἶναι ὅμοία, εἰς ἄλλα δὲ εἶναι διάφορος τῆς κλίσεως τῶν οὐσια-
στικῶν τῆς δμιλουμένης γλώσσης.

ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ Θ'

ΠΡΩΤΗ ΚΛΙΣΙΣ

1. Ἀσυναίρετα

43. Ἡ πρώτη κλίσις περιέχει ἀρσενικὰ καὶ θηλυκὰ δύναματα, καὶ τὰ μὲν ἀρσενικὰ ἔχουν κατάληξιν εἰς τὴν ἐνικήν δύναμαστικὴν αὐτῆς, τὰ δὲ θηλυκὰ αὐτῆς.

Παραδείγματα καὶ παρατηρήσεις.

α') θηλυκὰ

44. [θέμα	χωρᾶ-	στρατι-	σφαιρᾶ-	γεφυρᾶ-]
-----------	-------	---------	---------	----------

<i>Ἐπικ.</i> ὁν.	ἡ	χώρ-ά	στρατι	σφαιρ	γέφυρ
γεν.	τῆς	χώρ-ας	στρατι	σφαιρας	γεφύρας
δοτ.	τῇ	χώρ-ᾳ	στρατι	σφαιρᾳ	γεφύρᾳ
αἰτ.	τὴν	χώρ-άν	στρατι	σφαιράν	γεφύραν
κλ.	ῳ	χώρ-ᾳ	στρατι	σφαιρᾳ	γεφυρᾳ

<i>Πληθ.</i> ὁν.	αἱ	χῶρ-αι	στρατιαι	σφαιραι	γέφυραι
γεν.	τῶν	χωρ-ῶν	στρατιῶν	σφαιρῶν	γεφυρῶν
δοτ.	ταῖς	χώρ-αις	στρατιαις	σφαιραις	γεφύραις
αἰτ.	ταὶς	χώρ-ας	στρατιὰς	σφαιρας	γεφύρας
κλ.	ῳ	χῶρ-ᾳ	στρατιᾳ	σφαιρᾳ	γεφυρᾳ

<i>Ἀντικ. ὁν.</i> καὶ αἰτ. τῷ χώρ-ᾳ	στρατι	σφαιρ	γεφύρα
γεν. καὶ δοτ. τοῖν χώρ-αιν	στρατι	σφαιραιν	γεφύραιν
κλ. ὦ χώρ-ᾳ	στρατι	σφαιρᾳ	γεφύρᾳ

[θέμα	θαλασσ-	νικ-	τιμ-
-------	---------	------	------

<i>Ἐπικ.</i> ὁν.	ἡ	θαλασσ-α	νίκη	τιμή
γεν.	τῆς	θαλάσσ-ης	νίκης	τιμῆς
δοτ.	τῇ	θαλάσσ-ῃ	νίκῃ	τιμῇ
αἰτ.	τὴν	θαλασσ-αν	νίκην	τιμὴν
κλ.	ῳ	θαλασσ-α	νίκη	τιμὴ

<i>Πληθ.</i> δν. αἱ	θάλασσ-αι	νίκαι	τιμαὶ
γεν. τῶν	θαλασσ-ῶν	νικῶν	τιμῶν
δοτ. ταῖς	θαλάσσ-αις	νίκαις	τιμᾶς
αἰτ. τὰς	θαλάσσ-ας	νίκας	τιμὰς
χλ. ὁ	θάλασσ-αι	νίκαι	τιμαὶ
[<i>Αὐτές</i> . δν. καὶ αἰτ. τῷ			
γεν. καὶ δοτ. τοῖν	θαλάσσ-αιν	νίκαιν	τιμαῖν
χλ. ὁ	θαλάσσ-α	νίκα.	τιμὰ]

45. Τὰ εἰς αἱ θηλυκὰ τῆς πρώτης κλίσεως διαφέρουν ἀπὸ τὰ εἰς η κατὰ τὴν κλίσιν μόνον εἰς τὸν ἐνικὸν ἀριθμόν.

46. Τὸ αἱ τῆς ὀνομαστικῆς τῆς πρώτης κλίσεως

α') τὸ διατηροῦν εἰς πάσας τὰς πτώσεις τοῦ ἐνικοῦ ὅσα ἔχουν πρὸ αὐτοῦ φωνῆν ἢ ρ (αἱ καθαρόν)· οἰκία, πορεία, γέφυρα·

β') τὸ τρέποντα εἰς τὴν γενικὴν καὶ τὴν δοτικὴν εἰς η ὅσα ἔχουν πρὸ αὐτοῦ σύμφωνον ἐκτὸς τοῦ ρ (αἱ μὴ καθαρόν)· μοῆσα, τράπεζα. ~~τράπεζα~~

47. Τὸ αἱ τῆς ἐνικῆς ὀνομαστικῆς εἶναι εἰς ἄλλα θηλυκὰ μαζῷν καὶ εἰς ἄλλα βραχὺ·

α') μακρὸν ἔχουν τὸ αἱ τὰ πλεῖστα ἐκ τῶν θηλυκῶν, τὰ ὅποια ἔχουν αὐτὸ καθαρόν· ἀνδρεῖ, χώρα, στρατι, οἰκί·

β') βραχὺ ἔχουν τὸ αἱ κανονικῶς πάντα τὰ θηλυκά, τὰ ὅποια ἔχουν αὐτὸ μὴ καθαρόν· δίζε, μοῆσα, θάλασσα, τράπεζε. Ἀλλὰ Λήδη, Φιλομήλη.]

Σημ. Ἐχουν τὸ καθαρὸν αἱ βραχὺ 1) τὰ προπαροξύτονα· ἀλήθεια, γέφυρα, ἢ λέξις σφῦρα καὶ τὰ ἄλλα μὴ ὅξύτονα εἰς-ρα δισύλλαβα, ὅσα ἔχουν πρὸ τοῦ ρ δίφθογγον πλὴν τῆς αὐ· σφαῖρα, πεῖρα, μοῖρα,—ἄλλα κονρᾶ, νευρᾶ, αὔρα, σαύρα καὶ 3) αἱ λέξεις γραῖ, μαῖ καὶ μυῖ.

48. Εἰς τὴν αἰτιατικὴν καὶ κλητικὴν τοῦ ἐνικοῦ τῶν εἰς αἱ πρωτοκλίτων θηλυκῶν τὸ αἱ εἶναι μακρὸν μέν, ὅταν καὶ εἰς τὴν ὀνομαστικὴν εἶναι μακρόν, βραχὺ δέ, ὅταν καὶ εἰς τὴν ὀνομαστικὴν εἶναι βραχύ· ἡ χώρα, τὴν χώραν, ὁ χώρα, ἡ μοῆσα, τὴν μοῆσαν, ὁ μοῆσα.

β') ἀρσενικὰ

49. [θέμα ταῖς· διπλαῖς· μαθηταῖς· Ἀτρειδᾶ]

*Ενικός

δν.	δ	ταμί-ας	δπλίτ-ης	μαθητής	Ατρείδης
γεν.	τοῦ	ταμί-ου	δπλίτ-ου	μαθητοῦ	Ατρείδου
δοτ.	τῷ	ταμί-ᾳ	δπλίτ-ῃ	μαθητῇ	Ατρείδῃ
αἰτ.	τὸν	ταμί-αν	δπλίτ-ην	μαθητὴν	Ατρείδην
κλ.	ῷ	ταμί-ᾳ	δπλίτ-ᾳ	μαθητᾷ	Ατρείδῃ

Πληθυντικός

δν.	οἱ	ταμί-αι	δπλίτ-αι	μαθηταὶ	Ατρεῖδαι
γεν.	τῶν	ταμί-ῶν	δπλίτ-ῶν	μαθητῶν	Ατρειδῶν
δοτ.	τοῖς	ταμί-αις	δπλίτ-αις	μαθηταῖς	Ατρείδαις
αἰτ.	τοῖς	ταμί-ασ	δπλίτ-ας	μαθητὰς	Ατρείδας
κλ.	ῷ	ταμί-ᾳ	δπλίτ-ᾳ	μαθηταὶ	Ατρεῖδαι

[Δυτικός]

δν. καὶ αἰτ. τῷ ταμί-ῳ δπλίτ-ῳ μαθητὰ ^{Ατρείδα}
 γεν. καὶ δοτ. τοῖν ταμί-αιν δπλίτ-αιν μαθηταῖν ^{Ατρείδαιν}
 κλητικὴ ὥ ταμί-ᾳ δπλίτ-ᾳ μαθητὰ ^{Ατρείδα].}

50. Καὶ τὰ εἰς -ας ἀρσενικὰ δνόματα τῆς πρώτης κλίσεως διαφέρουν τῶν εἰς -ης κατὰ τὴν κλίσιν μόνον εἰς τὸν ἑνικόν.

51. Ἐκ τῶν εἰς -ης ἀρσενικῶν πρωτοκλίτων σχηματίζουν τὴν κλητικὴν εἰς ᾧ καὶ δχι εἰς η

α') τὰ ἐθνικὰ δνόματα: Πέρσα, Σκύθης-ὦ Σκύθα*

β') ὅσα λήγουν εἰς -της ἢ εἰς -άρχης, -πώλης, -μέτρης, -ώρης, -τρίβης· ναύτης-ὦ ναῦτα, γυμνασιάρχης-ὦ γυμνασιάρχα, βιβλιο-πώλης-ὦ βιβλιοπώλα, γεωμέτρης-ὦ γεωμέτρα, τελώνης-ὦ τελῶρα, παιδοτρίβης (=γυμναστὴς)-ὦ παιδοτρίβα, τὸ δὲ δεσπότης (=κύριος) ἀναβιβάζει καὶ τὸν τόνον, ὦ δέσποτα.

ΙΕΧΤΑΛΗΓΕΙΣ Τῶν ΔΝΟΙΜΑΤΩΝ Τῆς ΠΡΩΤΗΣ ΚΛΕΙΣΕΩΣ

Θηλυκά

ἀρσενικά

52. *Επικ. δν. ᾳ, ᾶ ἡ η^{*} ᾳς ἡ ης Πληθ. αι
 γεν. ᾳς ἡ ης ου ων

Ε. ΠΑΝΤΕΛΑΚΗ *Ελληνική Γραμματική—*Εκδ. β'
 2

δοτ. ᾱ	η̄ γ̄	ᾱ	η̄ γ̄	αις
αιτ. ἀν,	ἄν η̄ γ̄	ἄν	η̄ γ̄	ας
κλ.	ᾱ η̄	ᾱ, ᾱ η̄	η̄	αι

[Δυϊκ. δνομ. καὶ αἰτ. ἀ, γεν. καὶ δοτ. αιν, κλητ. ἀ]. (¹)

53. Τῶν δνομάτων τῆς α' κλίσεως

α') αἱ καταλήξεις τοῦ πληθυντικοῦ (καὶ τοῦ δντικοῦ) εἶναι αἱ
αὐταὶ καὶ εἰς τὰ ἀρσενικὰ καὶ εἰς τὰ θηλυκά.

β') ἡ κατάληξις ας ἔχει τὸ α μακόν· δ ὁρνιθοθήρας (=κυνη-
γὸς πτηνῶν), τοὺς ὁρνιθοθήρας—τῆς χώρας, τὰς χώρας· (μα-
κρὸν εἶναι καὶ τὸ α τοῦ δυϊκοῦ· τῷ Ἀτρείδᾳ).

γ') ὅταν τονίζωνται εἰς τὴν λήγουσαν, ἡ μὲν δνομαστική, αἱ-
τιατικὴ καὶ κλητικὴ δέξινονται (ἡ τιμῇ, τὴν τιμὴν, ὁ τιμὴ—οἱ
ποιηταί, τοὺς ποιητάς, ὁ ποιηταὶ—τῷ ποιητᾷ, τῷ φωλεά), ἡ δὲ
γενικὴ καὶ ἡ δοτικὴ περισπῶνται (τοῦ βουλευτοῦ, τῷ βουλευτῇ—
τῶν στρατιῶν, ταῖς στρατιαῖς—τοῖν στρατιαῖν, τοῖν βουλευταῖν).

δ') ἡ γενικὴ τοῦ πληθυντικοῦ τονίζεται πάντοιε εἰς τὴν λή-
γουσαν καὶ περισπᾶται (τῶν γεφυρῶν, τῶν ταμιῶν).

2. Συνηρημένα

54. Εἰς τὴν πρώτην κλίσιν ἀνήκουν καὶ μερικὰ δνόματα, τὰ
ὅποια περισπῶνται εἰς ὅλας τὰς πτώσεις, διότι ἡ λήγουσα αὐ-
τῶν προέρχεται ἐκ συναιρέσεως· Ἀθηνᾶ (ἐκ τοῦ Ἀθηνά), μνᾶ
(ἐκ τοῦ μνάα=μέτρον νομίσματος ἢ βάρους), γῆ (γέα), συκῆ
(συκέα), γαλῆ (γαλέα), Ἐρμῆς ('Ερμέας).

Παραδείγματα καὶ παρατηρήσεις

55. [Θέμα μναα-μνᾶ Ἐρμεα-Ἐρμη Ἀθηναα-Ἀθηνᾶ γεα-γῆ]

Ἐρμικ.	δν.	ἡ μνᾶ	ό	'Ἐρμῆς	ἡ	'Ἀθηνᾶ	γῆ
γεν.	τῆς μνᾶς	τοῦ	'Ἐρμοῦ	τῆς	'Ἀθηνᾶς	γῆς	
δοτ.	τῇ μνᾶ	τῷ	'Ἐρμῃ	τῇ	'Ἀθηνῷ	γῇ	

(¹) Εἰς τὰς καταλήξεις ταύτας εἶναι συγχωνευμένος καὶ δ ζα-
ρακτήρ τοῦ θέματος ἂ ἢ ἀ.

αἰτ.	τὴν	μνᾶν	τὸν	Ἐρμῆν	τὴν	Ἀθηνᾶν	γῆν
κλ.	ῷ	μνᾶ	ῷ	Ἐρμῆ	ῷ	Ἀθηνᾶ	γῆ

Πληθ.	δν.	αἱ	μνᾶι	οἱ	Ἐρμαῖ
	γεν.	τῶν	μνῶν	τῶν	Ἐρμῶν
	δοτ.	ταὶς	μναῖς	τοῖς	Ἐρμαῖς
	αἰτ.	τὰς	μνᾶς	τοὺς	Ἐρμᾶς
	κλ.	ῷ	μνᾶι	ῷ	Ἐρμαῖ

ΙΔεῖν.	δν.	καὶ αἰτ.	τῷ	μνᾶ	Ἐρμᾶ
	γεν.	καὶ δοτ.	τοῖν	μναῖν	Ἐρμαῖν
	κλητικῇ		ῷ	μνᾶ	Ἐρμᾶ].

56. Τὰ συνηρημένα ὀνόματα τῆς πρώτης κλίσεως διατηροῦν καὶ μετὰ τὴν συναίρεσιν τὰς καταλήξεις τῶν ἀσυναιρέτων τύπων, μόνον δὲ τὸ εαὶ εἰς τὸν ἐνικὸν ἀριθμὸν συναιροῦν εἰς η.

Σημ. Ἡ λέξις βορέας κλίνεται ἀσυναιρέτως δ βορέας, τοῦ βορέου κ.λ.π. καὶ συνηρημένως δ βορρᾶς, τοῦ βορροῦ, τῷ βορρᾷ κ.λ.π. ὅτε γράφεται μὲρος.

ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ Ι'

ΔΕΥΤΕΡΑ ΚΛΙΣΙΣ

1. Ἀσυναιρέτα

57. Ἡ δευτέρα κλίσις περιλαμβάνει ὀνόματα α') ἀρσενικὰ καὶ θηλυκὰ μὲ κατάληξιν εἰς τὴν ὀνομαστικὴν τοῦ ἐνικοῦ ος καὶ β') οὐδέτερα μὲ κατάληξιν ον. +

Παραδείγματα καὶ παρατηρήσεις

α') ἀρσενικὰ καὶ θηλυκὰ

Ἐνικόδς

58.	[θέμα	πωλο-	ἀνθρωπο-	γεωργο-	νησο-	ὅδο-	
δν.	δ	-ος	πῶλ-ος	ἀνθρωπος	γεωργός	η νησος	ὅδὸς

γεν.	τοῦ	πώλ-ον	ἀνθρώπου	γεωργοῦ	τῆς	νήσου	όδοῦ
δοτ.	τῷ	πώλ-ῳ	ἀνθρώπῳ	γεωργῷ	τῇ	νήσῳ	όδῷ
αἰτ.	τὸν	πῶλ-ον	ἀνθρώπον	γεωργὸν	τὴν	νήσον	όδὸν
κλ.	ῷ	πῶλ-ε	ἀνθρώπε	γεωργὲ	ῷ	νῆσε	όδε

ΠΩΝΘΡΩΠΙΚΟ

δν.	οἱ	πῶλ-οι	ἀνθρώποι	γεωργοὶ	αἱ	νῆσοι	όδοὶ
γεν.	τῶν	πῶλ-ων	ἀνθρώπων	γεωργῶν	τῶν	νήσων	όδῶν
δοτ.	τοῖς	πῶλ-οις	ἀνθρώποις	γεωργοῖς	ταῖς	νήσοις	όδοῖς
αἰτ.	τοὺς	πῶλ-ους	ἀνθρώπους	γεωργοὺς	τὰς	νήσους	όδοὺς
κλ.	ῷ	πῶλ-οι	ἀνθρώποι	γεωργοὶ	ῷ	νῆσοι	όδοὶ

[Δυϊκός]

δν. καὶ αἰτ. τῷ πώλ-ῳ	ἀνθρώπῳ	γεωργῷ	νήσῳ	όδῳ
γ. καὶ δ. τοῖν πώλ-οιν	ἀνθρώποιν	γεωργοῖν	νήσοιν	όδοῖν
κλητικὴ ὥ πώλ-ῳ	ἀνθρώπῳ	γεωργῷ	νήσῳ	όδῳ]

β') Οὐδέτερα

59. [θέμα παιδιο- δργανο- ϕο-]

Ἐρυκ.	δν.	τὸ	παιδί-ον	δργανον	ϕὸν
	γεν.	τοῦ	παιδί-ον	δργάνου	ϕοῦ
	δοτ.	τῷ	παιδί-ῳ	δργάνῳ	ϕῷ
	αἰτ.	τὸ	παιδί-ον	δργανον	ϕὸν
	κλ.	ῷ	παιδί-ον	δργανον	ϕὸν

Πληθ.	δν.	τὰ	παιδί-ᾳ	δργανα	ϕὰ
	γεν.	τῶν	παιδί-ων	δργάνων	ϕῶν
	δοτ.	τοῖς	παιδί-οις	δργάνοις	ϕοῖς
	αἰτ.	τὰ	παιδί-ᾳ	δργανα	ϕὰ
	κλ.	ῷ	παιδί-ᾳ	δργανα	ϕῷ]

[Δυϊκ.	δν. καὶ αἰτ. τῷ παιδί-ῳ	δργάնῳ	ϕῷ
γεν. καὶ δοτ. τοῖν παιδί-οιν	δργάνοιν	ϕοῖν	
κλητικὴ ὥ παιδί-ῳ	δργάνῳ	ϕῷ],	

Καταλήξεις τῶν ὀνομάτων τῆς δευτέρας κλίσεως

Ἄρδενικὰ καὶ θηλυκά			Οὐδέτερα		
Ἐπικ.	δν.	ος	Πληθ.	οι	Ἐπικ.
γεν.	ου		ων		ον
δοτ.	ω		οις		ῳς
· αἰτ.	ον		ους		ον
κλ.	ε (ος)		οι		ον

[Δυϊκ. δν. καὶ αἰτ. ω, γεν. καὶ δοτ. οιν, κλ. ω] (¹).

61. Τὰ δνόματα τῆς δευτέρας κλίσεως

α') τὰ μὲν ἀρσενικὰ καὶ θηλυκὰ ἔχουν εἰς ὅλας τὰς πτώσεις τὰς ίδιας καταλήξεις, τὰ δὲ οὐδέτερα διαφέρουν αὐτῶν εἰς τὴν δνομαστικήν καὶ αἱτιατικήν τοῦ ἑνικοῦ (ὅπου ταῦτα ἔχουν ον) καὶ εἰς τὴν δνομαστικήν, αἱτιατικήν καὶ αἱτιατικήν τοῦ πληθυντικοῦ (ὅπου ταῦτα ἔχουν ς).

β') τὰ οὐδέτερα ἔχουν τρεῖς πτώσεις δμοίας, τὴν δνομαστικήν, αἱτιατικήν καὶ αἱτιατικήν (ον-ς).

γ') ὅταν τονίζωνται εἰς τὴν λήγουσαν, εἰς μὲν τὴν δνομαστικήν, αἱτιατικήν καὶ αἱτιατικήν δεύνονται (αἱ δδοί, τὰς δδούς, δδθαὶ—τὸ δδώ, ᾧ δδῷ), εἰς δὲ τὴν γενικήν καὶ δοτικήν περισπῶνται (τῆς δδοῦ, τῇ δδῷ—τῶν δδῶν, ταῖς δδοῖς—τοῖν δδοῖν). ~~✓~~

2. Συνηρημένα

62. Καὶ ἡ δευτέρα κλίσις, ὅπως ἡ πρώτη, περιλαμβάνει δνόματα συνηρημένα πλοῦς (ἐκ τοῦ πλοός=ταξεῖδι), δστοῦν (δστέον=κόκκαλον), κανοῦν (κάνεον=κάνιστρον), πρόχονς (πρόχοος=λαγῆνι).

Παραδείγματα καὶ παρατηρήσεις

63. [θέμα πλοο-πλού-, πρόχοο-πρόχου-, δστεο-δστου-, κανεο-κανου-]

(¹) Εἰς τὰς καταλήξεις ταύτας εἶναι συγχωνευμένος καὶ δ καραπήρ τοῦ θέματος ο.

Ἐνικὸς

δν.	ό	πλοῦς	ή	πρόχους	τὸ	δστοῦν	κανοῦν
γεν.	τοῦ	πλοῦ	τῆς	πρόχου	τοῦ	δστοῦ	κανοῦ
δοτ.	τῷ	πλῷ	τῇ	πρόχῳ	τῷ	δστῷ	κανῷ
αἰτ.	τὸν	πλοῦν	τὴν	πρόχουν	τὸ	δστοῦν	κανοῦν

Πληθυντικὸς

δν.	οἱ	πλοῖ	αἱ	πρόχοι	τὰ	δστᾶ	κανᾶ
γεν.	τῶν	πλῶν	τῶν	πρόχων	τῶν	δστῶν	κανῶν
δοτ.	τοῖς	πλοῖς	ταῖς	πρόχοις	τοῖς	δστοῖς	κανοῖς
αἰτ.	τοὺς	πλοῦς	τὰς	πρόχους	τὰ	δστᾶ	κανᾶ

64. Τὰ συνηρημένα δνόματα τῆς δευτέρας κλίσεως
α') δὲν ἔχουν κλητικὴν (οὐδὲ δυϊκὸν ἀριθμόν):

β') εἰς τὴν δνομαστικὴν καὶ τὴν αἰτιατικὴν τοῦ ἐνικοῦ ἔχουν
ον, τὸ δποῖον προθέργεται ἐκ συναιρέσεως τοῦ οο ή εο, εἰς ὅλας
δὲ τὰς ἄλλας πτώσεις ἔχουν τὰς ίδιας καταλήξεις μὲ τὰ ἀσυναίρετα:

γ') τονίζονται εἰς ὅλας τὰς πτώσεις εἰς τὴν συλλαβήν, εἰς τὴν
δποίαν τονίζεται ή δνομαστικὴ τοῦ ἐνικοῦ.

Σημ. Ἐκ τῶν συνηρημένων δευτεροκλίτων, ὅσα ήσαν πρὸ^{τοῦ}
τῆς συναιρέσεως προπαροξύτονα, τονίζονται παφὰ τὸν κανόνα
α') εἰς τὴν γενικὴν καὶ δοτικὴν τοῦ ἐνικοῦ καὶ εἰς τὰς πλαγίας
πτώσεις τοῦ πληθυντικοῦ ὅσα είχον ο πρὸ τῆς καταλήξεως· τοῦ
Πειρίθου (ἀντὶ τοῦ Πειριθοῦ, ἀφ' οὐ ἀσυναίρετον ήτο Πειριθόου),
τὰς πρόχους (ἀντὶ προχοῦς, ἀφ' οὐ ἀσυναίρετον ήτο προχόους).

β') εἰς τὴν δνομαστικὴν καὶ αἰτιατικὴν ἐνικοῦ καὶ πληθυντι-
κοῦ ὅσα είχον ε πρὸ τῆς καταλήξεως· κανοῦν (ἀντὶ κάνουν, ἀφ'
οὐ ἀσυναίρετον ήτο κάνεον), κανᾶ (ἀντὶ κάνα, ἐκ τοῦ κάνεα).

Αττικὴ δευτέρα κλίσεις

65. Μερικὰ δευτεροκλίτα δνόματα τῆς ἀρχαίας γλώσσης ἀντὶ^{τοῦ}
νὰ λήγουν εἰς ος,-ον λήγουν εἰς ως,-ων· δ λεὼς (=λαός), δ νεὼς
(=ναός), δ λαγῶς (=λαγός), δ Ἀθως, ή ἄλως (=ἄλων), δ Ἀρ-
δρόγεως, τὸ ἀνώγεων (=ἀνῶγι) κ.λ.π.

Τὰ δνόματα ταῦτα, τὰ δποῖα διατηροῦν εἰς τὰς καταλήξεις

ὅλων τῶν πτώσεων τὸ ω, λέγονται ἀττικόκλιτα, διότι τὰ συνήθιζον πρὸ πάντων οἱ Ἀττικοί.

Παραδείγματα καὶ παρατηρήσεις

66. [Θέμα νεω-   ἄλω-   ἀνώγεω-   Μενέλεω-]

*Ενικός

ὄν.	οὐ	νεώς	η	ἄλως	τὸ	ἀνώγεων	οὐ	Μενέλεως
γεν.	τοῦ	νεὼ	τῆς	ἄλω	τοῦ	ἀνώγεω	τοῦ	Μενέλεω
δοτ.	τῷ	νεῷ	τῇ	ἄλῳ	τῷ	ἀνώγεῳ	τῷ	Μενέλεῳ
αἰτ.	τὸν	νεών	τὴν	ἄλω(ν)	τὸ	ἀνώγεων	τὸν	Μενέλεων
κλητ.	ὦ	νεὼς	ὦ	ἄλως	ὦ	ἀνώγεων	ὦ	Μενέλεως

*ΙΙΩνθυντικός

ὄν.	οἵ	νεῷ	αῖ	ἄλῳ	τὰ	ἀνώγεω
γεν.	τῶν	νεών	τῶν	ἄλων	τῶν	ἀνώγεων
δοτ.	τοῖς	νεῷς	ταῖς	ἄλωσ	τοῖς	ἀνώγεῳς
αἰτ.	τοὺς	νεώς	τὰς	ἄλως	τὰ	ἀνώγεω
κλητ.	ὦ	νεῷ	ὦ	ἄλῳ	ὦ	ἀνώγεῳ

[Διεκ. ὄν. καὶ αἰτ. τῷ νεῷ   τῷ ἄλῳ   τῷ ἀνώγεῳ
γεν. καὶ δοτ. τοῖν νεῷν   τοῖν ἄλων   τοῖν ἀνώγεῳν].

67. Εἰς τὰ ἀττικόκλιτα δύναματα

α') τὸ ω τῆς καταλήξεως ἔχει ὑπογεγραμμένον ο παντοῦ, ὅπου αἱ ἀντίστοιχοι καταλήξεις τῆς (κοινῆς) δευτέρας κλίσεως ἔχουν οἱ (οι, οις, οιν) οὐ νεώ, τοῖς νεῷς, τοῖν νεῷν·

β') δύναται νὰ τονίζεται η προπαραλήγουσα, ἀν καὶ η λήγουσα είναι μακρά ἀνώγεων, Μενέλεως·

γ') ὅπου τονίζεται η δονομαστικὴ τοῦ ἐνικοῦ, τονίζονται καὶ ὅλαι αἱ ἄλλαι πτώσεις, τὸν δὲ τόνον τῆς δονομαστικῆς τοῦ ἐνικοῦ ἔχουν καὶ ὅλαι αἱ ἄλλαι πτώσεις· οὐ Μενέλεως, τοῦ Μενέλεω, τὸ ἀνώγεων, τοῦ ἀνώγεῳ κλπ. οὐ λεώς, τοῦ λεῷ κλπ. οὐ λαγῶς, τοῦ λαγῷ κλπ.

Σημ. Κατὰ τὰ ἀττικόκλιτα κλίνεται καὶ τὸ (εἴς ἀρχῆς τριτόκλιτον) δύνομα η ἔως (=αὐγή), τὸ δοποῖον δύμως εἰς τὴν αἰτιατικὴν τοῦ ἐνικοῦ δὲν ἔχει ν (τὴν ἔω). Τὸ ν τῆς αἰτιατικῆς λείπει

πολλάκις καὶ εἰς ἄλλα ἀρσενικὰ καὶ θηλυκὰ ἀττικόκλιτα ὄνόματα τὸν Ἀθω, τὸν Μίνω, τὴν Κῆφη. ⁽¹⁾

ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ ΙΑ'

ΤΡΙΤΗ ΚΛΙΣΙΣ

68. Ἡ τρίτη κλίσις τῆς ἀρχαίας γλώσσης περιλαμβάνει ὅλα τὰ ὄνόματα (ἀρσενικά, θηλυκὰ καὶ οὐδέτερα), ὅσα σχηματίζουν τὴν γενικὴν τοῦ ἔνικοῦ εἰς -ος (ἢ -ως ἢ -ους). Ταῦτα εἰς τὴν ὄνομαστικὴν τοῦ ἔνικοῦ λήγουσιν εἰς ἐν τῶν λητικῶν συμφώνων ν, ρ, σ, ξ, ψ ἢ εἰς ἐν ἐκ τῶν φωνηέντων α, ι, υ, ω. "Ελλην, "Ελληνος—κλητήρ, κλητῆρος—ἰχθύς, ιχθύος—κόραξ, κόρακος—"Ἄραγ, "Ἄραβος—στόμα, στόματος—κόρμι, κόρμιεως (=γόμμα)—ἄστυ, ἄστεως (=πόλις)—ἡχώ, ηχοῦς (=ἀντίλαλος).

69. Τὰ τριτόκλιτα ὄνόματα λέγονται περιττοσύλλαβα, διότι (κανονικῶς σχηματίζόμενα) ἔχουν εἰς τὰς ἄλλας πτώσεις μίαν συλλαβὴν περισσοτέραν τῆς ὄνομαστικῆς (καὶ κλητικῆς) τοῦ ἔνικοῦ.

70. Τὸ θέμα τῶν τριτοκλίτων ὄνομάτων κανονικῶς εὑρίσκομεν εἰς τὴν γενικὴν τοῦ ἔνικοῦ, ἀφ' οὗ ἀφαιρέσσωμεν ἀπ' αὐτῆς τὴν κατάληξιν ος.

71. Ὁ χαρακτήρας τοῦ θέματος τῶν τριτοκλίτων ὄνομάτων ἀλλων μὲν εἶναι σύμφωνον ("Ελλην-ος, κλητῆρ-ος"), ἄλλων δὲ φωνῆιν (ἰχθύ-ος, ηρώ-ος) καὶ διὰ τοῦτο τὰ τριτόκλιτα διαιροῦνται κατὰ τὸν χαρακτῆρα εἰς συμφωνόδηματα καὶ εἰς φωνηεντόληματα.

Α'. ΣΥΜΦΩΝΟΔΗΜΑΤΑ

I ΑΦΩΝΟΔΗΜΑΤΑ

72. "Οσα τριτόκλιτα ἔχουν χαρακτῆρα ἀφωνον λέγονται ἀφω-

(¹) Τὸ ω τῆς καταλήξεως μερικὰ μὲν ἀττικόκλιτα ὄνόματα τὸ εἶχον ἐξ ἀρχῆς (ἄλως, Ἀθως οὐλω.), εἰς μερικὰ δὲ τοῦτο προηλθεν ἕνεκα συναριθέσεως (λαγῶς ἐν τῷ λαγωδίᾳ) ἢ ἕνεκα ἀντιμεταχωρήσεως· λαζδές-ληδές-λεως, ναζός-νηρός-νεως, Μενέληος-Μενέληος-Μενέλεως, ἀνώγηον-ἀνώγεων. Ἐκ τούτου δὲ προέρχονται καὶ αἱ ἀνωμαλίαι τοῦ τονισμοῦ τῶν ἀττικοκλίτων.

νόλητα* κόραξ (θ. κοφακ-), *"Αραψ* (θ. *'Αραβ-*), *έλπις* (θ. *έλπιδ-*).

* Υποδιαιροῦνται δὲ ταῦτα εἰς *οὐρανικόλητα*, ὅσα ἔχουν χαρακτῆρα οὐρανικὸν (α, γ, ζ), *χειλικόλητα*, ὅσα ἔχουν χαρακτῆρα χειλικὸν (π, β, φ) καὶ *δδοντικόλητα*, ὅσα ἔχουν χαρακτῆρα δδοντικὸν (τ, δ, θ).

Παραδείγματα καὶ παρατηρήσεις

1. *Οὐρανικόλητα*

73. [θέμα κορακ- μαστιγ- δνυχ-]

Ἐνικόδες

δν.	δ	κόραξ	ἡ	μάστιξ	δ	δνυξ
γεν.	τοῦ	κόρακ-ος	τῆς	μάστιγος	τοῦ	δνυχος
δοτ.	τῷ	κόρακ-ι	τῇ	μάστιγι	τῷ	δνυχι
αἰτ.	τὸν	κόρακ-α	τὴν	μάστιγα	τὸν	δνυχα
κλ.	ῳ	κόραξ	ῳ	μάστιξ	ῳ	δνυξ

Πληθυντικόδες

δν.	οἱ	κόρακ-ες	αἱ	μάστιγες	οἱ	δγυχες
γεν.	τῶν	κοράκ-ων	τῶν	μαστίγων	τῶν	δνύγων
δοτ.	τοῖς	κόραξι	ταῖς	μάστιξι	τοῖς	δνυξι
αἰτ.	τοὺς	κόρακ-ας	τὰς	μάστιγας	τοὺς	δνυχας
κλ.	ῳ	κόρακ-ες	ῳ	μάστιγες	ῳ	δνυχες

Δυϊκόδες

[δν. καὶ αἰτ. τῷ κόρακ-ε τῷ μάστιγε τῷ δνυχε
γεν. καὶ δοτ. τοῖν κοράκ-οιν τοῖν μαστίγοιν τοῖν δνύγοιν
κλητικὴ δῷ κόρακ-ε δῷ μάστιγε δῷ δνυχε].

2. *Χειλικόλητα*

74 [θέμα κώνωπ- *"Αραψ-*]

Ἐνικόδες

Πληθυντικόδες

δν. δ κώνωψ *"Αραψ* οἱ κώνωπ-ες *"Αραβες*

γεν. τοῦ κώνωπ-ος Ἀραβίος τῶν κωνώπ-ων Ἄραβων
 δοτ. τῷ κώνωπ-ι Ἀραβί τοῖς κώνωψι Ἀραψί^α
 αἰτ. τὸν κώνωπ-α Ἀραβά τοὺς κώνωπ-ας Ἀραβας
 κλ. ὡς κώνωψι Ἀραψί ὡς κώνωπ-ες Ἀραψες
 [Δ. δν. αἰτ. τῷ κώνωπ-ε, Ἀραψε, γεν. δοτ. τοῖν κωνώπ-οιν, Ἄραβοιν
 κλητικὴ ὡς κώνωπ-ε, Ἀραψε].

3. Ὁδοντικόληχτα

I Μὲ χαρακτῆρα ἀπλοῦν τῇ δῇ θ

75 [θέμα λεβητ- πατριδ- δρυιθ-]

οὐδὲ *(B-nd)* Ἐνικός

δν. ὁ λέβης ἥ πατρὶς ὁ ὅρνις τὸ σῶμα
 γεν. τοῦ λέβητ-δει τῆς πατρίδος τοῦ ὅρνιθος τοῦ σώματ-ος
 δοτ. τῷ λέβητι τῇ πατρίδι τῷ ὅρνιθι τῷ σώματ-ι
 αἰτ. τὸν λέβητ-α τὴν πατρίδα τὸν ὅρνιν τὸ σῶμα
 κλ. ὡς λέβης ὡς πατρὶς ὡς ὅρνι τὸ σῶμα

ΙΙ. οὐθυντικός

δν. οἱ λέβητ-ες αἱ πατρίδες οἱ ὅρνιθες τὰ σώματ-α
 γεν. τῶν λέβητ-ων τῶν πατρίδων τῶν ὅρνιθων τῶν σωμάτ-ων
 δοτ. τοῖς λέβησι ταῖς πατρίσι τοῖς ὅρνισι τοῖς σώμασι
 αἰτ. τοὺς λέβητ-ας τὰς πατρίδας τοὺς ὅρνιθας τὰ σώματ-α
 κλ. ὡς λέβητ-ες ὡς πατρίδες ὡς ὅρνιθες ὡς σώματ-α

[Διττός]

δν. καὶ αἰτ. τῷ λέβητ-ε πατρίδε ὅρνιθε σώματ-ε
 γεν. καὶ δοτ. τοῖν λέβητ-οιν πατρίδοιν ὅρνιθοιν σωμάτ-οιν
 κλητικὴ ὡς λέβητ-ε πατρίδε ὅρνιθε σώματ ε].

II Μὲ χαρακτῆρα τὴν πρὸ αὐτοῦ

76. [θέμα ίμαντ- γιγαντ- δόοντ- γεοοντ-]

<i>Ενικ.</i>	δν.	ό	ίμας	γίγας	δδοὺς	γέρων
γεν.	τοῦ	ίμάντ-ος	γίγαντος	δδόντος	γέροντος	
δοτ.	τῷ	ίμάντ-ι	γίγαντι	δδόντι	γέροντι	
αἰτ.	τὸν	ίμάντ-α	γίγαντα	δδόντα	γέροντα	
κλ.	ῷ	ίμας	γίγαν	δδοὺς	γέρον	

<i>Πληθ.</i>	δν.	οἱ	ίμάντ-ες	γίγαντες	δδόντες	γέροντες
γεν.	τῶν	ίμάντ-ων	γίγάντων	δδόντων	γερόντων	
δοτ.	τοῖς	ίμασι	γίγχσι	δδοῦσι	γέρονσι	
αἰτ.	τοὺς	ίμάντ-ας	γίγαντας	δδόντας	γέροντας	
κλ.	ῷ	ίμάντ-ες	γίγαντες	δδόντες	γέροντες	

[Δυϊκ. δν. καὶ αἰτ. τῷ ίμάντ-ε γίγαντε δδόντε γέροντε
γεν. καὶ δοτ. τοῖν ίμάντ-οιν γιγάντοιν δδόντοιν γερόντοιν
κλ.ῷ ίμάντ-ε γίγαντε δδόντε γέροντε].

77. Τὰ ἀφωνόληπτα ἀρσενικὰ καὶ θηλυκὰ δνόματα τῆς τρίτης κλίσεως κανονικῶς τὰ πλεῖστα σχηματίζουν

α') τὴν ὀνομαστικὴν τοῦ ἑνικοῦ μὲ τὴν κατάληξιν σ' οὐραῖς (θ. κορακ-), "Αραψ(θ. Αραβ-), πατρὶς(θ. πατριδ-), γίγας(θ. γιγαντ-)"

β') τὴν αἰτιατικὴν τοῦ ἑνικοῦ μὲ τὴν κατάληξιν α' τὸν οὐρακ-α, τὸν "Αραβ-α, τὴν πατριδ-α, τὸν γίγαντ α'

γ') τὴν κλητικὴν τοῦ ἑνικοῦ δμοίαν μὲ τὴν ὀνομαστικήν ω οὐραξ, ω "Αραψ, ω πατρίς, ω δδούς.

78. Ἐκ τῶν ἀρσενικῶν καὶ θηλυκῶν ἀφωνολήπτων τῆς τρίτης κλίσεως

α) δσα ἔχουν θέμα ιῆγον εἰς -οντ (πλὴν τοῦ δδούς), σχηματίζουν τὴν ὀνομαστικὴν τοῦ ἑνικοῦ εἰς -ων, ἵτοι ἐκτείνουν τὸ ο τοῦ θέματος εἰς ω καὶ ἀποβάλλουν τὸ τ' γέρων (θ. γεροντ-), λέων (θ. λεοντ-), ἀλλὰ δδοὺς (ἐκ τοῦ δδοντ-ς)

β') τὰ εἰς -ις βαρύτονα δδοντικόληπτα τὴν αἰτιατικὴν τοῦ ἑνικοῦ σχηματίζουν εἰς ν καὶ δχι εἰς α' (ἢ χάρις) τὴν χάριν, (ἢ ἔρις) τὴν ἔριν, (ο δρνις) τὸν δρνιν.

γ') τὰ δνόματα δ παῖς καὶ ή τυραννὶς (=βασιλεία) καὶ πάντα τὰ βαρύτονα δδοντικόληπτα εἰς -ις, -ας καὶ -ων τὴν κλητικὴν τοῦ ἑνικοῦ σχηματίζουν δμοίαν μὲ τὸ θέμα: ω παῖ (θ. παιδ-), ω τυραννὶ (θ. τυραννιδ-), (ἢ νεᾶνις) ω νεᾶνι, (ἢ "Αρτεμις) ω "Αρτεμι,

(ὁ ὅρνις) ὁ ὅρνι, (ὁ γύγας) ὁ γύγαν, (ὁ Αἴας) ὁ Αἴαν, (ὁ λέων)
ὁ λέον, (ὁ δράκων) ὁ δράκον.

Σημ. Τὰ δνόματα ἀλώπηξ καὶ ποὺς πρὸς σχηματισμὸν τῆς
ὄνομαστικῆς τοῦ ἔνικοῦ καὶ τὴν κατάληξιν σ προσλαμβάνουν εἰς
τὸ θέμα καὶ ἐκτείνουν τὸ ε καὶ τὸ ο τοῦ θέματος ἀλώπηκ-ς,
πούδ-ς. Τὸ δὲ ὄνομα ἡ θριξ (=ἡ τρίχα) τὴν μὲν ὄνομαστικὴν
τοῦ ἔνικοῦ καὶ τὴν δοτικὴν τοῦ πληθυντικοῦ σχηματίζει ἐκ τοῦ
ἀρχικοῦ θέματος θριχ-, τὸ δὲ ἄλλας πτώσεις ἐκ τοῦ μεταβεβλη-
μένου θέματος τριχ- (ἡ θρέξ, τῆς τριχός, τῇ τριχὶ κλπ. αἱ τρίχες,
τῶν τριχῶν, ταῖς θριξί, τὰς τρίχας κλπ.).

79. Τὰ οὐδέτερα ἀφωνολήκτα τῆς τρίτης κλίσεως σχηματί-
ζουν τὴν ὄνομαστικήν, τὴν αἰτιατικήν καὶ τὴν κλητικήν τοῦ
ἔνικοῦ ἀπὸ τὸ θέμα μόνον χωρὶς κατάληξιν· στόμα (θ. στοματ-),
τάγμα (θ. ταγματ-), γάλα (θ. γαλακτ-).

80. Τῶν ἀφωνολήκτων ὁ χαρακτήρ,

1) ὅταν εἶναι οὐρανικὸν ἢ χειλικόν, ἐνοῦται μὲ τὸ σ τῆς ὄνο-
μαστικῆς τοῦ ἔνικοῦ καὶ μὲ τὸ σ τῆς καταλήξεως σι τῆς δοτικῆς
τοῦ πληθυντικοῦ εἰς ἥψη ψ* κόραξ (=κόρακ-ς), κόραξι (=κόρακ-
σι), "Αραψ (=Αραβ-ς), "Αραψι (=Αραβ-σι)."

2) ὅταν εἶναι ἀπλοῦν ὀδοντικόν, πρὸ τοῦ σ ἀποβάλλεται.
λαμπάς (=λαμπάδ-ς), λαμπάσι (=λαμπάδ-σι), δρυσι (=δρυνθ-σι),
σώμασι (=σώματ-σι)."

3) ὅταν εἶναι τ μὲ ν πρὸ αὐτοῦ, ἀποβάλλεται ὄμοῦ μετὰ τοῦ
ν πρὸ τοῦ σ μὲ ἀντέκτασιν τοῦ προηγουμένου βραχέος φωνήνετος
τοῦ θέματος ἴμαζ (=ἴμαζντ-ς), ἴμαζα (=ἴμαζντ-σι), δδοντς (=δδόντ-ς),
λέονσι (=λέοντ-σι).

II ΗΜΙΦΩΝΟΛΗΚΤΑ

81. "Οσα ὑγρόληκτα ἔχουν χαρακτῆρα ἡμίφωνον, λέγονται
ἡμιφωνοληκτα· ἐκ τούτων δέ,

α') ὅσα ἔχουν χαρακτῆρα ὑγρὸν (λ, ρ), λέγονται ὑγρόληκτα.
ἄλσ =ἄλατι θ. ἄλ-), κλητήρ (θ. κλητηρ-).

β') ὅσα ἔχουν χαρακτῆρα τὸ ἔνορινον ν, λέγονται ἐνορινόληκτα.
Ἐλληρ (θ. Ἐλλην-), δαίμων (θ. δαμιον-).

γ') ὅσα ἔχουν χαρακτῆρα σ, λέγονται σιγμόληκτα· τέλος (θ.
τελοσ- καὶ τελεσ-, πβ. τελεσ-φόρος), κέρας (θ. κερασ-, πβ. κε-
ρασ-φόρος).

1. Ὑγρόληπτα

82. Ὑγρόληπτον μὲ γαρακτῆρα λείναι μόνον τὸ ὄνομα δῆλος, μὲ γαρακτῆρα ων πάροχουν ἀρκετά· κλητήρ, ἀνήρ, δήτωρ κλπ.

Παραδείγματα καὶ παρατηρήσεις

α') ἀρσενικὰ καὶ θηλυκὰ

83. [θέμα	ἄλ-	κλητῆρ-	ἄερ-	ὅητορ-]
-----------	-----	---------	------	---------

*Επικ.	δν.	ό	ἄλ-ς	κλητήρ	ἄηρ	ὅήτωρ
	γεν.	τοῦ	ἄλ-ὸς	κλητῆρ-ος	ἄέρ-ος	ὅήτορ-ος
	δοτ.	τῷ	ἄλ-ὶ	κλητῆρ-ι	ἄέρ-ι	ὅήτορ-ι
	αἰτ.	τὸν	ἄλ-ᾳ	κλητῆρ-ᾳ	ἄέρ-ᾳ	ὅήτορ-ᾳ
	κλ.	ὦ	ἄλ-ς	κλητήρ	ἄηρ	ὅήτορ

*Ηληθ.	δν.	οῖ	ἄλ-ες	κλητῆρ-ες	ὅήτορ-ες
	γεν.	τῶν	ἄλ-ῶν	κλητῆρ-ων	ὅητόρ-ων
	δοτ.	τοῖς	ἄλ-σι	κλητῆρ-σι	ὅήτορ-σι
	αἰτ.	τοὺς	ἄλ-ας	κλητῆρ-ας	ὅήτορ-ας
	κλ.	ὦ	ἄλ-ες	κλητῆρ-ες	ὅήτορ-ες

*Δινῆκ.	δν. καὶ αἰτ.	τῷ	ἄλ-ε	κλητῆρ-ε	ὅήτορ-ε
	γεν.	καὶ δοτ.	τοῖν	ἄλ-οιν κλητῆρ-οιν	ὅητόρ-οιν
	κλητικὴ	ὦ	ἄλ-ε	κλητῆρ-ε	ὅήτορ-ε

β') Οὐδέτερα

84. [θέμα ἔαρ-, ἥρ-]

*Επικ. δν. τὸ ἔαρ (ἥρ), γεν. τοῦ ἔαρ-ος (ἥρ-ος), δοτ. τῷ ἔαρ-ι (ἥρ-ι), αἰτ. τὸ ἔαρ (ἥρ), κλ. ὦ ἔαρ (ἥρ).

Σημ. Κατὰ τὸ ἔαρ (=ἄνοιξις) κλίνεται καὶ τὸ νέκταρ (=δό οἶνος τῶν θεῶν), γεν. τοῦ νέκταρος κλπ. Ταῦτα εἶναι τὰ μόνα ὑγρόληπτα οὐδέτερα, εὔχροηστα δὲ μόνον εἰς τὸν ἐνικὸν ἀριθμόν.

γ') Συγκοπιόμενα

85. *Ἐκ τῶν ὑγρολήπτων ἐπιτὰ δινόματα, τὸ πατήρ (θ. πατερ-),

μήτηρ (θ. μητερ-), θυγάτιηρ (θ. θυγατερ-), γαστήρ (θ. γαστερ-), ἀνήρ (θ. ἀνερ-), Δημήτηρ (θ. Δημητερ-) πάσχουν κατὰ τὴν κλίσιν συγκοπήν τοῦ ε τοῦ θέματος καὶ δι' αὐτὸν λέγονται **συγκοπέμενα**.

Παραδείγματα καὶ παρατηρήσεις

86. [Θέμα πατερ-(πατρ-) ἀνερ-(ἀνδρ-) Δημητερ-(Δημητρ-)]

<i>*Επικ.</i>	δν.	δ	πατήρ	ἀνήρ	ἡ	Δημήτηρ
	γεν.	τοῦ	πατρ-ὸς	ἀνδρ-ὸς	τῆς	Δήμητρ-ος
	δοτ.	τῷ	πατρ-ὶ	ἀνδρ-ὶ	τῇ	Δήμητρ-ι
	αἰτ.	τὸν	πατέρ-α	ἀνδρ-α	τὴν	Δήμητρ-α
	κλ.	ῳ	πάτερ	ἀνδρ	ῳ	Δήμητρερ

<i>Πληθ.</i>	δν.	οἱ	πατέρ-ες	ἀνδρ-ες
	γεν.	τῶν	πατέρ-ων	ἀνδρ-ῶν
	δοτ.	τοῖς	πατρ-ά-σι	ἀνδρ-ά-σι
	αἰτ.	τοὺς	πατέρ-ας	ἀνδρ-ας
	κλ.	ῳ	πατέρ-ες	ἀνδρ-ες

[Δ. δν. αἰτ. τῷ πατέρ-ε ἀνδρ-ε, γ. δ. τοῖν πατέρ-οιν, ἀνδρ-οῖν κλ. ὦ πατέρ-ε ἀνδρ-ε].

2. Ἐνρινόλητα

87. Ἐνρινόλητα εἶναι τὸ ὄνομα **κτεῖς** (=κτένι) καὶ ὅσα λήγουν εἰς -εις (γεν. -ῖνος), -αν (γεν. -ᾶνος), -ην (γεν. -ηνος ἢ -ενος) καὶ -ων (γεν. -ωνος ἢ -ονος) ἀκτίς, παιάν (=ῦμνος), *Ἐλλην*, λιμήν, ἀγών, χωών.

Παραδείγματα καὶ παρατηρήσεις

88. [Θέμα κτεν-, ἀκτῖν-, παιαν-, Ἐλλην-, λιμεν-, ἀγων-, δαιμον-]

**Ενικός*

δν.	κτεὶς	ἀκτὶς	παιάν	Ἐλλην	λιμήν
γεν.	κτεν-ὸς	ἀκτῖν-ος	παιανος	Ἐλληνος	λιμένος

δοτ.	κτεν-ί	ἀκτίν-ι	παιᾶνι	"Ελληνι	λιμένι
αἰτ.	κτέν-α	ἀκτίν-α	παιᾶνα	"Ελληνα	λιμένα
κλ.	κτείς	ἀκτίς	παιᾶν	"Ελλην	λιμήν

Πλαθυντικός

δν.	κτέν-ες	ἀκτῖν-ες	παιᾶνες	"Ελληνες	λιμένες
γεν.	κτεν-ῶν	ἀκτίν-ων	παιάνων	"Ελλήνων	λιμένων
δοτ.	κτε-σὶ	ἀκτῖ-σι	παιᾶσι	"Ελλησι	λιμέσι
αἰτ.	κτέν-ας	ἀκτῖν-ας	παιᾶνας	"Ελληνας	λιμένις
κλ.	κτέν-ες	ἀκτῖν-ες	παιᾶνες	"Ελληνες	λιμένες

Ένικός

Πλαθυντικός

δν.	ἄγών	δαίμων	ἄγῶνες	δαίμονες
γεν.	ἄγῶνος	δαίμονος	ἄγῶνων	δαίμονων
δοτ.	ἀγῶνι	δαίμονι	ἀγῶσι	δαίμοσι
αἰτ.	ἀγῶνα	δαίμονα	ἀγῶνας	δαίμονας
κλ.	ἀγών	δαίμον	ἀγῶνες	δαίμονες

Δινϊκός

δν. αἰτ. κτένε, ἀκτῖνε, παιᾶνε, "Ελληνε, λιμένε κ.λ.π.
γεν. δοτ. κτενοῖν, ἀκτίνοιν, παιάνοιν, "Ελλήνοιν, λιμένοιν κλ.π.
κλ. κτένε, ἀκτῖνε, παιᾶνε, "Ελληνε, λιμένε κ.λ.π.]

89. Εἰς τὰ ἀρσενικὰ καὶ θηλυκὰ ὑγρόληκτα καὶ ἐνοινόληκτα οὐσιαστικὰ ἐν γένει παρατηροῦμεν τὰ ἔξῆς:

α') τὴν ὀνομαστικὴν τοῦ ἔνικοῦ σχηματίζουν μὲ τὴν κατάληξιν σ τὸ ἄλσ, τὸ κτείς καὶ ὅσα ἔχουν θέμα λῆγον εἰς -ιν, ως ἡ ἐις (=μύτη), Σαλαμίς (θ. διν-, Σαλαμιν-), τὰ δὲ ἄλλα τὴν σχηματίζουν ἡ χωρὶς καμμίαν κατάληξιν ἀπὸ τὸ θέμα μόνον, ως ὁ "Ελλην, ὁ ἄγών (θ. "Ελλην-, ἄγων-), ἡ ἀπὸ τὸ θέμα μετ' ἐκτάσεως τοῦ πρὸ τοῦ χαρακτῆρος βραχέος φωνήντος ε ἡ ο εἰς μακρὸν η ἡ ω, ως ὁ αἰθήρ, ὁ δήτωρ, ὁ λιμήν, ἡ χιών (θ. αἰθερ-, δήτορ-, λιμεν-, χιον-).

β') τὴν κλητικὴν τοῦ ἔνικοῦ τὴν σχηματίζουν ὅμοίαν μὲ τὴν ὀνομαστικὴν, ως ὁ κλητήρ, ὁ Σαλαμίς, ὁ "Ακαρνάν, ὁ "Ελλην, ὁ ποιμήν, ὁ Ηλάτων, ὁ γειτιδών· τὰ βαρύτονα ὅμως τὰ ἔχοντα

θέμα εἰς -ορ ἥ -ον τὴν σχηματίζουν όμοίαν μὲ τὸ θέμα (φ ὁγήτορ, φ "Εκτορ, φ γείτον, φ Ἰάσον), τὰ δὲ κύρια ὀνόματα 'Αγαμέμνων καὶ 'Αριστογείτων ἀναβιβάζουν καὶ τὸν τόνον' φ 'Αγάμεμνον, φ 'Αριστόγειτον·

γ') πρὸ τῆς καταλήξεως σ τῆς ὀνομαστικῆς τοῦ ἔνικοῦ καὶ τοῦ σι τῆς δοτικῆς τοῦ πληθυντικοῦ τῶν μὲν ὑγρολήκτων διαρακτήρας ἢ φ διατηρεῖται (ἄλς, ἄλσι, κλητῆροι, δήτοροι), τῶν δὲ ἔνορολήκτων τὸ ν ἀποβάλλεται μὲν ἀντέκτασιν μὲν τοῦ προηγουμένου φωνήνεντος, ἐὰν τοῦτο εἶναι βραχύ, εἰς τὴν ὀνομαστικὴν τοῦ ἔνικοῦ, χωρὶς δὲ ἀντέκτασιν εἰς τὴν δοτικὴν τοῦ πληθυντικοῦ (δι κτεῖς, ἡ ἀκτίς, τοῖς κτεσί, ταῖς ἀκτίσι, τοῖς ἀγῶνι, τοῖς δαίμοσι, τοῖς ἡγεμόσι θ. κτεν-, ἀκτῖν-, ἀγων-, δαιμον-, ἡγεμον-).

90. Εἰς τὰ συγκοπτόμενα ὀνόματα εἰδικῶς παρατηροῦμεν ὅτι α') τὸ πατήρ, μήτηρ, θυγάτηρ καὶ γαστήρ πάσχουν συγκοπὴν τοῦ ε τοῦ θέματος εἰς τὴν γενικὴν καὶ δοτικὴν τοῦ ἔνικοῦ καὶ τὴν δοτικὴν τοῦ πληθυντικοῦ (πατρός, πατρί, πατεάσι, θ. πατερ-), τὸ Δημήτηρ εἰς τὰς πλαγίας πτώσεις τοῦ ἔνικοῦ, τὸ δὲ ἀνήρ εἰς τὰς πλαγίας πτώσεις τοῦ ἔνικοῦ καὶ δύον τὸν πληθυντικὸν (καὶ δυίκόν·)

β') εἰς τὴν δοτικὴν τοῦ πληθυντικοῦ λήγουν εἰς -οζσι, ἵτοι εἰς ταύτην ἀνεπτύχθη (χάριν εὐφωνίας) μεταξὺ τοῦ συγκεκομένου θέματος καὶ τῆς καταλήξεως σι ἐν α βραχύ, τὸ δύοιον καὶ τονίζεται (πατράσι, ἀνδράσι κ. λ. π.).

γ') ὡς πρὸς τὸν τονισμὸν δὲ πάσχουν τὰ ἔξης¹ 1) τὸ πατήρ, μήτηρ, θυγάτηρ, ἀνήρ καὶ γαστήρ εἰς τὴν γενικὴν καὶ δοτικὴν τοῦ ἔνικοῦ τονίζονται ἐπὶ τῆς καταλήξεως (πατρός, πατρὶ κλπ.)² 2) τὸ Δημήτηρ εἰς πάσας τὰς ἀλλας πτώσεις πλὴν τῆς ὀνομαστικῆς τονίζεται εἰς τὴν προπαραλήγουσαν³ 3) τὸ πατήρ, ἀνήρ καὶ θυγάτηρ εἰς τὴν κλητικὴν τοῦ ἔνικοῦ ἀναβιβάζουσι τὸν τύνον, διποιητικός τὸ Δημήτηρ (φ πάτερ, φ ἄνερ, φ θύγατερ).

Σημ. Κατὰ τὰ συγκοπτόμενα πατήρ καὶ ἀνήρ σχηματίζει τὴν κλητικὴν τοῦ ἔνικοῦ καὶ τὸ δύομα δι σωτήρ, φ σωτερ, τὴν δὲ δοτικὴν τοῦ πληθυντικοῦ τὸ δύομα ἀστήρ τοῖς ἀστράσι.

Τὸ δύομα ἀνήρ τονίζεται ἐπὶ τῆς καταλήξεως καὶ εἰς τὴν γενικὴν τοῦ πληθυντικοῦ (ἀνδρῶν)⁴ τὸ δὲ θέμα αὐτοῦ ἀνδρ- προῆλθεν ἐκ τοῦ ἀρρ- ἀφοῦ μεταξὺ τοῦ ν καὶ τοῦ φ ἀνεπτύχθη ἐν διάριν εὐφωνίας.

3. Σιγμόληκτα.

91. Σιγμόληκτα δνόματα τρίτης κλίσεως είναι
 α') τὰ εἰς -ας οὐδέτερα: **κρέας, κέρας, γῆρας, γέρας** (=βρα-
 βεῖον), **πέρας** (=τέλος) καὶ **τέρας** (=θαῦμα)
 β') τὰ εἰς -ος οὐδέτερα: **γένος, βέλος, κράτος**
 γ') κύρια δνόματα εἰς -ης, γεν.-ους (ἢ εἰς -ῆς, γεν.-έους)
Αημοσθένης, Δημοσθένεος—(Ἡρακλῆς, Ἡρακλέους).
 δ') τὰ δνόματα ἡ **αιδῶς** (=ἐντροπή) καὶ ἡ **Ἡώς** (=ἡ θεὰ
 τῆς αὐγῆς).

α') *Οὐδέτερα εἰς -ας*

Παραδείγματα καὶ παρατηρήσεις

92.	[θέμα	περασ-	καὶ περατ-	κρεασ-]
<i>Ἐνικ.</i>	δν.	τὸ	πέρας	κρέας
	γεν.	τοῦ	πέρατ-ος	κρέως
	δοτ.	τῷ	πέρατ-ι	κρέᾳ
	αἰτ.	τὸ	πέρας	κρέας
	κλ.	ῷ	πέρας	κρέας
<i>Πληθ.</i>	δν.	τὰ	πέρατ-α	κρέα
	γεν.	τῶν	περάτ-ων	κρέων
	δοτ.	τοῖς	πέρα-σι	κρέασι
	αἰτ.	τὰ	πέρατ-α	κρέα
	κλ.	ῷ	πέρατ-α	κρέα
<i>[Δυϊκ.</i>	δν. καὶ αἰτ.	τῷ	πέρατ-ε	κρέα
	γεν. καὶ δοτ.	τοῖν	περάτ-οιν	κρέων
	κλητικὴ	ῷ	πέρατ-ε	κρέᾶ]

93. Ἡ λέξις **πέρας** κλίνεται εἰς τὴν ἀρχαίαν γλῶσσαν ὅπως
 εἰς τὴν νέαν, ἥτοι ἀπὸ τοῦ σιγμολήκτου θέματος (περασ-) σχη-
 ματίζεται μόνον ἡ δνομαστική, αἰτιατικὴ καὶ κλητικὴ τοῦ ἔντι-
 κοῦ, ὅλαι δὲ αἱ ἄλλαι πτώσεις σχηματίζονται ἀπὸ τοῦ θέματος
πέρατ- κατὰ τὰ ἀφωνόληκτα οὐδέτερα εἰς α (π. χ. **σῶμα**).

94. Ἡ λέξις **κρέας** εἰς τὴν ἀρχαίαν γλῶσσαν σχηματίζεται εἰς
 ὅλας τὰς πτώσεις ἀπὸ σιγμολήκτου θέματος (**κρεασ-**), τοῦ δποίου
 τὸ σμεταξὺ δύο φωνήγεντων ἀποβάλλεται, μετὰ δὲ τοῦτο τὰ συνα-
 τώμενα φωνήγεντα συναιρεοῦνται, ἥτοι τὸ α+α (ἢ α+ε) εἰς ᾁ, τὸ
 α+ο ἢ α+ω εἰς ω, τὸ α+ι εἰς φ (καὶ τὸ α+οι εἰς φ).

Ε. ΠΑΝΤΕΛΑΚΗ 'Ελληνικὴ Γραμματικὴ—[—]Εκδ. β' 3

95. Κατὰ τὸ πέρας κλίνεται ὁ ἔνικὸς τῆς λέξεως τέρας, κατὰ δὲ τὸ κρέας αἱ λέξεις γῆρας (ἔνικοῦ μόνον) καὶ γέρας. Ἡ λέξις κέρας καὶ ὁ πληθυντικὸς τῆς λέξεως τέρας σχηματίζονται καὶ κατὰ τὸ πέρας καὶ κατὰ τὸ κρέας (τοῦ κέρατος καὶ τοῦ κέρως, τῷ κέρατι καὶ τῷ κέρᾳ κ.λ.π. τὰ τέματα καὶ τὰ τέρα, τῶν τεράτων καὶ τῶν τερών κ.λ.π.).

β') Οὐδέτερα εἰς -ος
Παραδείγματα καὶ παρατηρήσεις

96.	[θέμα	γενεσ-	χρεσ-	πελαγεσ-]
<i>Ἐπικ.</i>	δν.	τὸ	γένος	χρέος
	γεν.	τοῦ	γένους	χρέους
	δοτ.	τῷ	γένει	χρέει
	αἰτ.	τὸ	γένοις	χρέοις
	κλ.	ῷ	γένος	χρέις
<i>Πληθ.</i>	δν.	τὰ	γένη	χρέα
	γεν.	τῶν	γενῶν	χρεῶν
	δοτ.	τοῖς	γένεσι	χρέεσι
	αἰτ.	τὰ	γένη	χρέα
	κλ.	ῷ	γένη	χρέα
<i>Ἄνθη.</i>	δν. αἰτ.	τὸ	γέναι	χρέει
	γεν. δοτ.	τοῦν	γενοῖν	χρεοῖν
	κλ.	ῷ	γένει	χρέει
				πελάγει

97. Τῶν εἰς -ος οὐδετέρων σιγμολήκτων δονομάτων τῆς γ' κλίσεως

α') τὸ θέμα λήγει εἰς -εστ, θ. ἀνθεσ-, κλέος (=δόξα), θ. κλεεσ-

β') ἡ δονομαστική, αἰτιατικὴ καὶ κινητικὴ τοῦ ἔνικοῦ σχηματίζεται ἀνευ καταλήξεως μὲ τροπὴν τοῦ πρὸ τοῦ χαρακτῆρος εἰς οὐ θ. βελεσ-, δνου. βέλος, αἰτ. βέλος, κλέτ. βέλος·

γ') εἰς τὴν γενικὴν καὶ δοτικὴν τοῦ ἔνικοῦ καὶ εἰς ὅλας τὰς πτύσεις τοῦ πληθυντικοῦ (καὶ τοῦ δυϊκοῦ) ὁ χαρακτήρι σμεταξὺ δύο φωνητικῶν ἀτοβίλλεται, τὰ δὲ συναντώμενα φωνήσητα συναιροῦνται, ἥτοι τὸ ε-+α εἰς η (γένεα γένη), ἐὰν δὲ προηγήται ἄλο ε, εἰς ἂ (κλέα κλέχ), τὸ ε-+ι (ἢ ε-+ε) εἰς ει, τὸ ε-+ο εἰς ου, τὸ ε-+ω εἰς ω (καὶ τὸ ε-+οι εἰς οι).

δ') τὰ ἔξ ἀρχῆς ὑπάρχοντα δύο σ εἰς τὴν δοτικὴν τοῦ πληθυντικοῦ ἀπλοποιοῦνται εἰς ἐν σ (γένεσ-σι, γένεσι).

Σημ. Μερικὰ οὐδέτερα σιγμόληκτα εἰς -ος διατηροῦν καὶ ἀσυναίρετον τὴν γενικὴν τοῦ πληθυντικοῦ λειλέων, δρέων, ἀνθέων.

γ') *Κύρια δνόματα εἰς -ης, -ους (ἢ -ῆς, γεν. -έους)*

Παραδείγματα καὶ παρατηρήσεις

98	[θ. Διογενεσ-	Περικλεεσ-]
Ἐρικ.	δν.	δ Διογένης
	γεν.	τοῦ Διογένους
	δοτ.	τῷ Διογένει
	αἰτ.	τὸν Διογένη
	κλ.	ῳ Διόγενες

99. Τὰ εἰς -ης, γεν. -ους (ἢ εἰς -ῆς, γεν. -έους) κύρια δνόματα α') ἔχουν ίνέμα εἰς -εσ, ὅπως καὶ τὰ οὐδέτερα σιγμόληκτα εἰς -ος. Δημοσθένης, θ. Δημοσθενεσ-, Ἀγαθοκλῆς (Ἀγαθοκλέης), θ. Ἀγαθοκλεεσ-.

β') τὴν δνομαστικὴν τοῦ ἑνικοῦ σχηματίζουν μὲν ἔκτασιν τοῦ πρὸ τοῦ χαρακτῆρος ε εἰς η-

γ') εἰς τὰς πλιγίας πτώσεις ἀποβάλλουν τὸν χαρακτῆρα σ μεταξὺ δέο φωνηέντων, τα δὲ συναντόμενα φωνήεντα σύναιροῦνται ἀκριβῶς, ὅπως εἰς τὰ οὐδέτερα σιγμόληκτα εἰς ος.

δ') τὴν αλητικὴν τοῦ ἑνικοῦ σχηματίζουν μοίαν μὲ τὸ θέμα, ἀλλ' ἀναβιβάζουν τὸν τόνον ὡς Διόγενες, ὡς Θεμιστόκλεις (ἐκ τοῦ ὡς Θεμιστόκλεες).

Σημ. Τὴν αιτιατικὴν τοῦ ἑνικοῦ τὰ εἰς -ης, γεν. -ους κύρια δνόματα (ινγὴ δὲ καὶ τὰ εἰς -ῆς, γεν. -έους) τὴν σχηματίζουν καὶ μὲ ν εἰς τὸ τέλος κατὰ τὰ πρωτόκιτα τὸν Διογένη', τὸν Σωκράτην.

100. Τὰ εἰς -ῆς, γεν. -έους (ἢ τὰ εἰς -κλῆ) κύρια δνόματα α') συναιροῦνται καὶ εἰς τὴν δνομαστικὴν καὶ αλητικὴν τοῦ ἑνικοῦ, διότι εἰς τὰς πτώσεις ταύτας συναντῶνται δύο φωνήεντα τοῦ θέματος ε+η, ε+ε (Περικλέης, Περίκλεες).

β') εἰς τὴν δοτικὴν τοῦ ἑνικοῦ πάσχουν διπλῆν συναίρεσιν -εεσι=ε-ει=ει. Περικλέεσι, Περικλέει, Περικλεῖ).

δ') Τὰ ὀνόματα αἰδῶς καὶ Ἡώς

101.	[θέμα	αἰδοσ-	Ἡοσ-]
*Ἐπικόδιος	δν.	ἡ	αἰδῶς
	γεν.	τῆς	αἰδοῦς
	δοτ.	τῇ	αἰδοῖ
	αἵτ.	τὴν	αἰδῶ
	κλ.	ὅ	αἰδὼς

102. Τῶν δύο σιγμολήκτων ὀνομάτων *αἰδῶς* καὶ *Ἡώς*
 α') πληθυντικὸς (καὶ δυϊκὸς) δὲν εὐρίσκεται·

β') ἡ μὲν ὀνομαστικὴ τοῦ ἔνικοῦ σχηματίζεται μὲν ἔκτασιν τοῦ πρὸ τοῦ χαρακτῆρος *ο* εἰς *ω*, ἡ δὲ κλητικὴ εἶναι ὅμοια μὲν τὴν ὀνομαστικήν·

γ') εἰς τὰς πλαγίας πτώσεις δὲ χαρακτήρος μεταξὺ δύο φωνηέντων ἀποβάλλεται, τὰ δὲ συναντώμενα φωνήεντα συναιροῦνται, ἦτοι τὸ ο-+α εἰς *ω*, τὸ ο-+ο εἰς *ου* καὶ τὸ ο-+ι εἰς *οι*.

Β') ΦΩΝΗΕΝΤΟΛΗΚΤΑ

103. Φωνηεντόληκτα ὀνόματα τῆς τρίτης κλίσεως εἶναι

α') τὰ εἰς-*ις*, γεν. -*ιος* ἥ-*εως* κις, κιὸς (=σκόληξ τοῦ ξύλου ἥ τοῦ σίτου)—πόλις, πόλεως·

β') τὰ εἰς-*υς*, γεν. -*υος* ἥ-*εως* ἵχθύς, ἵχθνος—πῆχυς, πήχεως·

γ') τὰ εἰς-*ως*, γεν. -*ωος* ἥρως, ἥρωος·

δ') τὰ εἰς-*ώ*, γεν. -*οῦς* ἥχώ, ἥχοῦς·

ε') τὰ εἰς-*εύς*, γεν. -*έως* (ἥ-*ῶς*) βασιλεύς, βασιλέως—(Πειραιέύς, Πειραιῶς).

στ') τὰ δνόματα γραῦς (=γραῖα) καὶ βοῦς.

α') Φωνηεντόληκτα εἰς -*ις*, -*ιος* καὶ εἰς -*υς*, -*υος*

Παραδείγματα καὶ παρατηρήσεις

104.	[θέμα	κι-	ἱχθυ-	πιτυ-	δρυ-]
*Ἐρεχ.	δν.	δ κι- <i>ις</i>	ἱχθύ- <i>ις</i>	ἥ πιτυ- <i>ις</i>	δρῦ- <i>ις</i>
	γεν.	τοῦ κι- <i>δς</i>	ἱχθύ- <i>ος</i>	τῆς πιτυ- <i>ος</i>	δρῦ- <i>ος</i>
	δοτ.	τῷ κι- <i>ι</i>	ἱχθύ- <i>ῃ</i>	τῇ πιτυ- <i>ῃ</i>	δρῦ- <i>ῃ</i>
	αἵτ.	τὸν κι- <i>ν</i>	ἱχθύ- <i>ν</i>	τὴν πιτυ- <i>ν</i>	δρῦ- <i>ν</i>
	κλητ.	ὅ κι	ἱχθὺ	ὅ πιτυ	δρῦ

<i>Ιληθ.</i>	δν.	οί	κι·ες	ἴχθυ·ες	αἱ	πίτυ·ες	δρύ·ες
	γεν.	τῶν	κι·ῶν	ἴχθυ·ων	τῶν	πιτύ·ων	δρυ·ῶν
	δοτ.	τοῖς	κι·σὶ	ἴχθυ·σι	ταῖς	πίτυ·σι	δρυ·σὶ
	αἰτ.	τοὺς	κι·ς	ἴχθυ·ς	τὰς	πίτυ·ς	δρῦ·ς
	κλ.	ῷ	κι·ες	ἴχθυ·ες	ῷ	πίτυ·ες	δρύ·ες

<i>[Αὐτός.</i>	δν.	αἰτ.	τῷ	κι·ες	ἴχθυ·ε	πίτυ·ε	δρύ·ε
	γεν.	καὶ	δοτ.	τοῖν κι·οῖν	ἴχθυ·οιν	πιτύ·οιν	δρυ·οῖν
				κλητικὴ	ῷ	κι·ες	δρύ·ες]

105. Τῶν φωνηεντολήκτων τριτοκλίτων δνομάτων εἰς -ες, γεν. -ιος καὶ εἰς -ης, γεν. -ηος

α') ἡ δνομαστικὴ τοῦ ἐνικοῦ σχηματίζεται μὲ τὴν κατάληξιν ε·

β') ἡ κλητικὴ εἶναι ὁμοία μὲ τὸ θέμα·

γ') ἡ αἰτιατικὴ τοῦ ἐνικοῦ σχηματίζεται μὲ τὴν κατάληξιν ν, τοῦ δὲ πληθυντικοῦ μὲ τὴν κατάληξιν -ης, τῆς δοιάς τὸ ν πρὸ τοῦ σ ἀποβάλλεται μὲ ἀντέκτασιν τοῦ προηγουμένου φωνήνεντος, ἐὰν τοῦτο εἶναι βραχὺ (τοὺς κις ἐκ τοῦ κίνς).

δ') πάντες οἱ μονοσύλλαβοι τύποι περισπῶνται, τῶν δὲ πολυσύλλαβων περισπᾶται ἡ αἰτιατικὴ τοῦ πληθυντικοῦ, ἐὰν τοῦτο εἶναι εἰς τὴν λήγουσαν ὁ σῆς, τὸν σῦν, ὥστη τοὺς σῆς—τοὺς ἴχθυς, τὰς δρῦς (=τὰ φρύδια).

Σημ. 1. Κατὰ τὸ κις κλίνεται καὶ τὸ δνομα ὁ, ή οἰς (ἀρχικῶς δὲς=τὸ πρόβατον), γεν. τοῦ, τῆς οἰδες κ.λ.π. καὶ ὁ ἐνικὸς τῶν δνομάτων ἡ τίγρις καὶ ἡ τύρσις (=πύργος) καὶ τὸ κύριον δνομα *Συνέννεσις* ἡ τίγρις, τῆς τίγριος, τῇ τίγρῃ (τίγρι-ι), τὴν τίγρην.

Σημ. 2. Κατὰ τὰ εἰς -ης, -ηος μονοσύλλαβα κλίνεται καὶ τὸ δνομα ὁ μῆς (=ποντικός), ἀρχῆθεν σιγμόληκτον (θ. μυσ-).

β') **Φωνηεντολήκτα εἰς -ης, γεν. -ηος**

Παραδείγματα καὶ παρατηρήσεις

106. [θέμα] ήρω-

Τρω-]

*Ενικὸς

Πληθυντικὸς

δν.	ὅ	ἥρω·ς	Τρώ·ς	οἱ	ἥρω·ες	Τρῶ·ες
γεν.	τοῦ	ἥρω·ος	Τρώ·δς	τῶν	ἥρω·ων	Τρῶ·ῶν
δοτ.	τῷ	ἥρω·ς	Τρώ·τι	τοῖς	ἥρω·σι	Τρώ·σι
αἰτ.	τὸν	ἥρω·α	Τρώ·α	τοὺς	ἥρω·ας	Τρῶ·ας
κλ.	ῷ	ἥρω·ς	Τρώ·ς	ῷ	ἥρω·ες	Τρῶ·ες.

107. Τῶν εἰς -ως, γεν. -ωος φωνηεντολήκτων ὀνομάτων τῆς τρίτης κλίσεως

α') ἡ ὀνομασικὴ τοῦ ἔνικοῦ σχηματίζεται μὲ τὴν κατάληξιν -ς, ἡ δὲ κλητικὴ ὁμοία μὲ τὴν ὀνομαστικήν.

β') ἡ αἰτιατικὴ τοῦ μὲν ἔνικοῦ ἔχει τὴν κατάληξιν -ἄ, τοῦ δὲ πληθυντικοῦ κατάληξιν -ᾶς.

Σημ. Τὸ ὄνομα ἥρως ὡς αἰτιατικὴν τοῦ μὲν ἔνικοῦ ἔχει καὶ τὸν τύπον ἥρω, τοῦ δὲ πληθυντικοῦ καὶ τὸν τύπον ἥρως κατὰ τὰ ἀττικόκλιτα.

γ') **Φωνηεντόληκτα** εἰς -ώ, γεν. -οῦς

108.	[θέμα	ἡχο-	(ἡχοι-)	Σαπφο-	(Σαπφοι-)]
<i>Eneik.</i>	δν.	ἡ	ἡγώ	Σαπφώ	
	γεν.	τῆς	ἡχοῖς	Σα	φοῖς
	δοτ.	τῇ	ἡ·οῖ	Σαπφοῖ	
	αἰτ.	τὴν	ἡγώ	Σαπφώ	
	κλ.	ὅ	ἡχοῖ	Σαπφοῖ.	

109. Τῶν εἰς -ώ, γεν. -οῦς φωνηεντολήκτων ὀνομάτων τῆς γ' κλίσεως

α') πληθυντικὸς (καὶ δυϊκὸς) δὲν εὑρίσκεται.

β') ἡ μὲν ὀνομασικὴ σχηματίζεται ἀνευ καταλήξεως ἀπὸ τὸ θέμα, μὲ ἔκτασιν τοῦ χαρακτῆρος ο εἰς ω, ἡ αἰτιατικὴ μὲ τὴν κατάληξιν ἄ καὶ ἡ κλητικὴ λήγει εἰς οι πειστόμενον.

γ') εἰς τὰς πλαγίας πτώσεις ὁ χαρακτήρος τοῦ θέματος ο συναρρεῖται μὲ τὰς καταλήξεις κανονικῶς, ἦτοι τὸ ο-+α εἰς ω, τὸ ο-+ε εἰς ου καὶ τὸ ο-+ι εἰς οι.

δ') ἡ αἰτιατικὴ τοῦ ἔνικοῦ παρὰ τὸν κανόνα δεύνεται, διπλῶς ἡ ὀνομασική· ἡ Αητώ, τὴν Αητώ (=Αητόα).

δ') **Φωνηεντόληκτα** εἰς -ις, γεν. -εως καὶ εἰς -υς, γεν. -εος

Παραδείγματα καὶ παρατηρήσεις

110. [θέμα πολι- πολε-, ἀσκησι- ἀσκησε-, πηχυ- πηχε-]

Ἐπικ.	δν.	ἡ πόλις	ἀσκησις	ὅ	πῆγμα
	γεν.	τῆς πόλεως	ἀσκήσεως	τοῦ	πῆγμα-ως
	δοτ.	τῇ πόλει	ἀσκήσει	τῷ	πῆγμα
	αἰτ.	τὴν πόλιν	ἀσκησιν	τὸν	πῆγμα-ν
	κλ.	ῷ πόλι	ἀσκησι	ῷ	πῆγμα

Πληθ.	δν.	αἱ πόλεις	ἀσκήσεις	οἱ	πῆγμαίς
	γεν.	τῶν πόλεων	ἀσκήσεων	τῶν	πῆγμα-ων
	δοτ.	ταῖς πόλεσι	ἀσκήσεσι	τοῖς	πῆγμα-σι
	αἰτ.	τὰς πόλεις	ἀσκήσεις	τοὺς	πῆγμαίς
	κλ.	ῷ πόλεις	ἀσκήσεις	ῷ	πῆγμαίς

Ἄρχ.	καὶ αἰτ.	τῷ πόλει	ἀσκήσει	τῷ	πῆγμα
	γεν.	καὶ δοτ.	τοῖν πολέ-οιν	ἀσκητέοιν	τοῖν πηγέ-οιν
	κλητική	ῷ πόλει	ἀσκήσει	ῷ	πῆγμα].

111. Τὰ εἰς -ις, γεν. -εως (τὰ κατὰ τὸ πόλις κλινόμενα) εἶναι πολλὰ τάξις, πρᾶξις, γέρεσις, αἰσθησις, ὁ πρύτανις κλπ. τὰ δὲ εἰς -υς, γεν. -εως (τὰ κατὰ τὸ πῆγμα κλινόμενα) εἶναι δλίγα, ἵτοι ἐκτὸς τοῦ πῆγμα τὰ δνόματα ὁ πέλεκυς, ὁ πρόσθρυς (=γέρων) καὶ ὁ πληθυντικὸς τοῦ δνόματος ὁ ἔγχελυς (=γέλι), τοῦ δποίου ὁ ἐνικός σχηματίζεται κατὰ τὰ εἰς -υς, γεν. -νος· ὁ ἔγχελυς, τοῦ ἔγχελυος, τῷ ἔγχελυ ἡλπ. οἱ ἔγχέλεις, τῶν ἔγχέλεων, τοῖ; ἔγχέλεσι κλπ.

112. Τὰ φωνητοντά. ηκτα εἰς -ις, γεν. -εως καὶ εἰς -υς, γεν. -εως α') ἔχουν δύο θέματα, ἵτοι τὰ μὲν εἰς -ις ἐν θέμα εἰς -ι καὶ ἐν εἰς ε- (πόλι-, πόλε-), τὰ δὲ εἰς -υς ἐν εἰς ν- καὶ ἐν εἰς ε- (πηγή-, πηγε-·) καὶ ἀπὸ μὲν τὸ θέμα τὸ λῆγον εἰς -ῃ ν- σχηματίζουν τὴν δνομαστικήν, αἰτιατικήν καὶ κλητικήν τοῦ ἐνικοῦ, ἀπὸ δὲ τὸ θέμα τὸ λῆγον εἰς ε- τὰς λοιπὰς πτώσεις τοῦ ἐνικοῦ καὶ δλον τὸν πληθυντικὸν (καὶ δυϊκόν).

β') τὴν δνομαστικήν τοῦ ἐνικοῦ σχηματίζουν μὲ τὴν κατάληξιν -ε, τὴν αἰτιατικήν μὲ τὴν κατάληξιν -ν καὶ τὴν κλητικήν δμοίαν μὲ τὸ θέμα·

γ') εἰς τὴν γενικήν τοῦ ἐνικοῦ ἔχουν τὴν κατάληξιν -ως καὶ τονίζονται εἰς τὴν προπαραλήγουσαν παρὰ τὸν κανόνα, δπως καὶ εἰς τὴν γενικήν τοῦ πληθυντικοῦ πόλεως, πόλεων·

δ') τὴν αἰτιατικήν τοῦ πληθυντικοῦ σχηματίζουν δμοίαν μὲ τὴν δνομαστικήν· αἱ πόλεις, τὰς πόλεις·

ε') τὸν χαρακτῆρα τοῦ θέματος ε συναιροῦν μὲ τὴν κατάληξιν μόνον εἰς τὴν δοτικὴν τοῦ ἑνικοῦ καὶ εἰς τὴν ὀνομαστικὴν καὶ κλητικὴν τοῦ πληθυντικοῦ (καὶ τοῦ δυϊκοῦ), ἵτοι συναιροῦν μόνον τὸ ε+ε καὶ τὸ ε+ι εἰς ει.

Σημ. Όμοιώς μὲ τὰ εἰς -υς, -εως φωνηντόληχτα κλίνεται καὶ τὸ οὐδέτερον ἄστεν (τοῦ ἄστεως, τῷ ἄστει αλπ., τὰ ἄστη, τῶν ἄστεων, τοῖς ἄστεσι αλπ.), τὸ δποῖον ως οὐδέτερον σχηματίζει τὴν ὀνομαστικήν, αἰτιατικὴν καὶ κλητικὴν τοῦ ἑνικοῦ ἔνευ καταλήξεως, εἰς δὲ τὸν πληθ. τὸν χαρακτῆρα ε συναιρεῖ μὲ τὴν κατάληξιν α εἰς η.

ε') *Φωνηντόληχτα εἰς -εύς, γεν. -έως,
τὸ δνομα γραῦς καὶ τὸ βοῦς*

Παραδείγματα καὶ παρατηρήσεις

113. [θ. γραφευ-   ἄλιευ-   γραυ-   βου-]

*Ενικόδες

δν.	ο̄ γραφεύ-ς	ἄλιεὺς	ἡ γραῦ-ς	ο̄ βοῦ-ς
γεν.	τοῦ γραφέ-ως	ἄλιέως, ἄλιᾶς	τῆς γρα-δς	τοῦ βο-δς
δοτ.	τῷ γραφεῖ	ἄλιεῖ	τῇ γρα-τī	τῷ βοτī
αἰτ.	τὸν γραφέ-ά	ἄλιέα, ἄλιᾶ	τὴν γραῦ-ν	τὸν βοῦ-ν
κλ.	ὦ γραφεῦ	ἄλιεῦ	ὦ γραῦ	ὦ βοῦ

*Πληθυντικόδες

δν.	οῖ γραφεῖς	ἄλιεῖς	αῖ γρᾶ-ες	οῖ βό-ες
γεν.	τῶν γραφέων	ἄλιέων, ἄλιῶν	τῶν γρα-ῶν	τῶν βο-ῶν
δοτ.	τοῖς γραφεῦ-σι	ἄλιεῦσι	ταῖς γραυ-σι	τοῖς βου-σι
αἰτ.	τοὺς γραφέ-άς	ἄλιέχς, ἄλιᾶς	τὰς γραῦ-ς	τοὺς βοῦ-ς
κλ.	ὦ γραφεῖς	ἄλιεῖς	ὦ γρᾶ-ες	ὦ βό-ες

[Δυϊκόδες]

δν. καὶ αἰτ.	τῷ γραφεῖ	ἄλιεῖ	γρᾶ-ε	βό-ε
γεν. καὶ δοτ.	τοῖν γραφέ-οιν	ἄλιέοιν	γρα-οῖν	βο-οῖν
κλητική	ὦ γραφεῖ	ἄλιεῖ	γρᾶ-ε	βό-ε].

114. Τῶν εἰς -εύς, γεν. -έως φωνηεντολήκτων ὀνομάτων τῆς γ' αλίσεως

α') τὸ θέμα λήγει εἰς -εν, τὸ δὲ ν αὐτοῦ μεταξὺ δύο φωνηέντων ἀποβάλλεται·

β') ἡ ὀνομαστικὴ τοῦ ἔνικοῦ σχηματίζεται μὲ τὴν κατάληξιν -ε, ἡ δὲ κλητικὴ εἶναι ὅμοια μὲ τὸ θέμα·

γ') ἡ γενικὴ τοῦ ἔνικοῦ ἔχει κατάληξιν -ως·

δ') ἡ αἰτιατικὴ τοῦ μὲν ἔνικοῦ σχηματίζεται μὲ τὴν κατάληξιν -ά, τοῦ δὲ πληθυντικοῦ δὲ τὴν κατάληξιν -άς·

ε') ὁ χαρακτὴρ τοῦ θέματος ε συναιρεῖται μὲ τὴν κατάληξιν κανονικῶς μόνον εἰς τὴν δοτικὴν τοῦ ἔνικοῦ καὶ τὴν δονομαστικὴν καὶ κλητικὴν τοῦ πληθυντικοῦ (καὶ διύκοῦ), ἥτοι συναιρεῖται μόνον τὸ ε+ε καὶ ε+ι εἰς ει.

115. "Οσα φωνηεντόληκτα εἰς -εύς ἔχουν πρὸ τοῦ ε φωνῆεν, συνήθως συναιροῦνται καὶ εἰς τὴν γενικὴν καὶ αἰτιατικὴν ἔνικον καὶ πληθυντικοῦ τοῦ Πειραι-ῶς, τὸν Πειραι-ᾶ, οἱ Πειραι-εῖς, (=οἱ κάτοικοι τοῦ Πειραιῶς), τῶν Πειραι-ῶν, τοὺς Πειραι-ᾶς.

116. Τῶν ὀνομάτων ψρυῖς καὶ βοῦς

α') τὸ ν τοῦ θέματος μεταξὺ δύο φωνηέντων ἀποβάλλεται·

β') ἡ ὀνομαστικὴ τοῦ ἔνικοῦ σχηματίζεται μὲ τὴν κατάληξιν -ε, ἡ δὲ κλητικὴ εἶναι ὅμοια μὲ τὸ θέμα·

γ') ἡ αἰτιατικὴ τοῦ μὲν ἔνικοῦ σχηματίζεται μὲ τὴν κατάληξιν -ν, τοῦ δὲ πληθυντικοῦ μὲ τὴν κατάληξιν -ης, τῆς ὅποιας τὸ ν πρὸ τοῦ ε ἀποβάλλεται·

δ') ὁ χαρακτὴρ α καὶ ο οὐδαμοῦ συναιρεῖται μὲ τὴν κατάληξιν.

Καταλήξεις τῶν ὀνομάτων τῆς τρίτης αλίσεως

117. Ἄρσ. καὶ θηλ. Οὐδ. Ἄρσ. καὶ θηλ. Οὐδ.

Ἐνικός

Πληθυντικός

ἄν.	ε (ἢ —)	—	ες	ᾳ
γεν.	ος (ἢ ως)	ος	ων	ων
δοτ.	ι	ι	σι	σι
αἰτ.	ž (ἢ ν)	—	άς (ἢ νς)	α
κλ.	ε (ἢ —)	—	ες	α

ΓΕΝΙΚΑΙ ΠΑΡΑΤΗΡΗΣΕΙΣ
ΕΙΣ ΤΑ ΟΝΟΜΑΤΑ ΤΗΣ ΤΡΙΤΗΣ ΚΛΙΣΕΩΣ

118. Τὰ ἀρσενικὰ καὶ θηλυκὰ ὄνόματα τῆς τρίτης κλίσεως ἔχουν εἰς δλας τὰς πτώσεις τὰς ἴδιας καταλήξεις.

119. Τὰ οὐδέτερα ὄνόματα τῆς τρίτης κλίσεως
α') εἰς τὴν ὀνομαστικήν, αἰτιατικήν καὶ κλητικήν τοῦ ἑνικοῦ
δὲν ἔχουν καμμίαν κατάληξιν·

β') εἰς τὴν γενικήν καὶ δοτικήν τοῦ πληθυντικοῦ (καὶ εἰς δλον
τὸν δυϊκὸν) ἔχουν τὰς καταλήξεις τῶν ἀρσ. καὶ θηλ. ὀνομάτων·

γ') ἔχουν τὰς πτώσεις ὅμοίας, τὴν ὀνομαστικήν, αἰτιατι-
κήν καὶ κλητικήν.

120. Αἱ καταλήξεις τῶν ὀνομάτων τῆς τρίτης κλίσεως *i* (σι), *a*
καὶ *as* εἰναι βραχεῖαι· κλητηροί, (κλητηρισι), κλητηρα, κλητηρας.

121. Τῆς τρίτης κλίσεως τὰ ὄνόματα (ὅπως καὶ τὰ τῆς πρώτης καὶ τῆς δευτέρας κλίσεως) τὸν τόνον κανονικὸν τὸν ἔχουν εἰς δλις τὰς πτώσεις εἰς τὴν συλλαβήν, εἰς τὴν δοπίαν τονίζεται ἡ ὀνομαστικὴ τοῦ ἑνικοῦ, ἐκτὸς ἂν ἐμποδίῃ ἡ λήγουσα φύλαξ, φύλακος κ.λ.π. ἀλλὰ φυλάκων—δήτωρ, δήτορος, ἀλλὰ δήτορῶν.

Ἐξιφοῦνται καὶ τονίζονται παρὰ τὸν κανόνα

α') τὰ συγκοιτόμενα ὄνόματα, τὰ δοποῖα εἰς μὲν τὴν γενικήν καὶ δοτικήν τοῦ ἑνικοῦ ἔχουν τὸν τόνον ἐπὶ τῆς καταλήξεως (ἐξαιρέσει τοῦ ὄνοματος Δημήτη), εἰς δὲ τὰς δλλας πτώσεις παρουσιάζουν πάντα ἡ ἀναβιβασμὸν τοῦ τόνου ἡ καταβιβασμὸν αὐτοῦ·

β') τὰ μονοσύλλαβα τοιτόκιτα, τὰ δοποῖα κανονικῶς εἰς τὴν γενικήν καὶ δοτικήν παντὸς ἀριθμοῦ ἔχουν τὸν τόνον ἐπὶ τῆς καταλήξεως· φλόξ—φλογός—φλογί—φλόγα, φλόγες—φλογῶν—φλοξί—φλόγας, δρῦς—δρυὸς—δρυν, δρύες—δρυῶν—δρυσί,

ἀλλὰ	δ παῖς		γεν.	πληθ.	παίδων
ἡ δάκς	(=λαμπάς)	»	»		δάδων
δ Τρώς		»	»		Τρώων
δ Θώς	(=τσακάλι)	»	»		Θώων
τὸ φῶς		»	»		φώτων
τὸ οὖς	(=αὔτι)	»	»		ὤτων.

122. Ἡ μακροκατάληπτος ὀνομαστικὴ ἢ αἰτιατικὴ ἢ κλητικὴ τῶν τριτοκλίτων ὀνομάτων (ὅπως καὶ τῶν ὀνομάτων τῆς αὐτοῦ καὶ β' κλίσεως), ὅταν τονίζεται εἰς τὴν λήγουσαν καὶ δὲν προέρχεται ἐκ συναιρέσεως, κανονικῶς δεξύνεται· πούς, ὀδούς, ίμάς, κλητήρ, ἀηρ, χειμών, δὲκθύν, βασιλεύς, αἰδώς, ἡ ἡχώ, Τρώ—*ηχθύν*—ἢ *ηχθύν*, ἀλλὰ δὲ *ἀλλᾶς*; (ἐκ τοῦ ἀλλάεις=λουκίνικον), *Ποσειδῶν* (Ποσειδάων), *Περικλῆς* (Περικλέης)—τὴν αἰδῶ (αἰδόα).

Ἐξαιροῦνται καὶ περισπώνται παρὰ τὸν κανόνα, ἂν καὶ δὲν προέρχονται ἐκ συναιρέσεως,

α') ἡ ὀνομαστικὴ, αἰτιατικὴ καὶ κλητικὴ τοῦ ἑνικοῦ καὶ ἡ αἰτιατικὴ τοῦ πληθυντικοῦ τῶν μονοσύλλαβων, ὅσα πρὸ τῆς καταλήξεως -ες τῆς ὀνομαστικῆς τοῦ ἑνικοῦ ἔχουν εἶναι· δὲν τὸν καῖ, ὁ καῖ, τοὺς καῖς—ἡ δρῦς, τὴν δρῦν, ὁ δρῦ, τὰς δρῦς—οὐ βοῦς, τὸν βοῦν, ὁ βοῦ, τοὺς βοῦς.

β') ἡ ὀνομαστικὴ, αἰτιατικὴ καὶ κλητικὴ τοῦ ἑνικοῦ τῶν μονοσυλλαβών οὐδετέρων πῦρ καὶ οὖς·

γ') ἡ ὀνομαστικὴ καὶ ἡ κλητικὴ τοῦ ἑνικοῦ τοῦ γλαῦξ (= πουκούβάγια).

δ') ἡ κλητικὴ τοῦ ἑνικοῦ τῶν εἰς -εύς, γεν. -έως φωνηεντολήκτων· ὁ βασιλεῦ·

ε') ἡ αἰτιατικὴ τοῦ πληθυντικοῦ τῶν εἰς -ις, γεν. -ινος πολυσύλλαβων φωνηεντολήκτων, ἐὰν τονίζεται εἰς τὴν λήγουσαν τὰς δφρῦς.

Σημ. Ἡ λέξις παῖς περισπάται, διότι προέρχεται ἐκ συναιρέσεως (πάϊς), ὄμοιώς δὲ καὶ τὸ φῶς (φάος). Ἡ δὲ λέξις κλεῖς (κλῆς=κλειδί) προηγενέντεν ἐκ τύπου κλήτης καὶ δι' αὐτὸν δεξύνεται.

ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ ΙΒ'

ΑΝΩΜΑΛΑ ΟΥΣΙΑΣΤΙΚΑ

123. Μερικὰ οὐσιαστικὰ τῆς ἀρχαίας γλώσσης δὲν σχηματίζονται καθ' ὅλας τὰς πτώσεις των δμαλῶς, ἥτοι συμφώνως μὲν παράδειγμα τῶν ὀνομάτων μιᾶς τῶν τριῶν κλίσεων καὶ διὰ τοῦτο λέγονται *ἀνώμαλα*. Οὕτω

Α') Μερικὰ οὐσιαστικὰ ἔχουν εἰς τὸν πληθυντικὸν (*ἔτερον*,

ήτοι) διάφορον γένος ἀπὸ τὸ γένος τοῦ ἐνικοῦ, ἢ ἔχουν συγχρόνως τὸ αὐτὸ γένος καὶ διάφορον (*έτερογενῆ*)· ὁ σῖτος τὰ σῖτα, ὁ λύχνος τὰ λύχνα, τὸ στάδιον οἱ στάδιοι καὶ τὰ στάδια, ὁ δεσμὸς οἱ δεσμοί καὶ τὰ δεσμὰ (πβ. τὰ νέα: ὁ πλοῦτος—τὰ πλούτη, ὁ γρόνος—οἱ γρόνοι καὶ τὰ γρόνια).

Β') Μερικὰ οὐσιαστικὰ ἔχουν εἰς τὸν ἐνικὸν δύο γένη (*διπλογενῆ*)· ὁ ρῶτος καὶ τὸ ρῶτον, πληθ. τὰ ρῶτα, ὁ ζυγὸς καὶ τὸ ζυγόν, πληθ. τὰ ζυγά (πβ. τὰ νέα: ὁ τρύγος καὶ τὸ τρύγος).

Γ') Μερικὰ οὐσιαστικὰ σχηματίζουν μίαν ἢ περισσοτέρας πτώσεις κατὰ (*έτεραν*, ήτοι) διάφορον κλίσιν ἐκείνης, κατὰ τὴν δποίαν σχηματίζεται ἡ δνομαστικὴ τοῦ ἐνικοῦ, ἢ συγχρόνως κατὰ ταύτην καὶ κατὰ διάφορον κλίσιν (*έτεροκλίτα*)· τοιαῦτα οὐσιαστικὰ εἶναι τὰ ἑξῆς:

1) ἡ γυνή, τῆς γυναικός, τῇ γυναικί, τὴν γυναικα, ὡ γύραι—αἱ γυναικες, τῶν γυναικῶν, ταῖς γυναιξί, τὰς γυναικας, ὡ γυναικες—(τῷ γυναικε, τοῖν γυναικοῖν) (θ. γυνᾶ- α' κλίσεως καὶ γυναικ- γ').

2) δι υέσ, τοῦ υίοῦ, τῷ υῖῷ κ.λ.π. κατὰ τὴν β' κλίσιν—καὶ τοῦ υέος, τῷ υίει, οἱ υέεις, τῶν υέων, τοῖς υέσι, τοὺς υέεις, (τῷ υίει, τοῖν υέοιν) κατὰ τὴν γ' (θ. υίο- καὶ υίε-).

3) δι πρεσβευτῆς, τοῦ πρεσβευτοῦ, τῷ πρεσβευτῷ κ.λ.π. κατὰ τὴν α' κλίσιν—πληθ. οἱ πρέσβεις, τῶν πρέσβεων κ.λ.π. κατὰ τὴν γ' (θ. πρεσβευτᾶ- καὶ πρεσβευ-).

4) δι δνειρος, τοῦ δνείρου, τῷ δνείρῳ κ.λ.π. κατὰ τὴν β' κλίσιν καὶ—τοῦ δνείρατος, τῷ δνείρατι, τὰ δνείρατα, τῶν δνειράτων κ.λ.π. κατὰ τὴν γ'. (θ. δνειρο- καὶ δνειρατ-).

5) δι χοῦς (=χῶμα), αἰτ. τὸν χοῦν κατὰ τὰ συνηρημένα τῆς β' κλίσεως καὶ—τοῦ χώματος, τῷ χώματι, τὸ χῶμα—τὰ χώματα, τῶν χωμάτων κ.λ.π. κατὰ τὴν γ' (θ. χο- καὶ χωματ-).

6) δι ἀμνὸς (=ἀρνί), τοῦ ἀμνοῦ κ.λ.π. κατὰ τὴν β' καὶ—τοῦ ἀρνός, τῷ ἀρνί, τὸν ἀρνα—οἱ ἀρνες, τῶν ἀρνῶν, τοῖς ἀρνάσι, τοὺς ἀρνας κατὰ τὴν γ' (θ. ἀμνο- καὶ ἀρν-).

7) δι χρὼς (=τὸ δέρμα, ἢ ἐπιδερμίς), τοῦ χρωτός, τῷ χρωτί, τὸν χρῶτα κατὰ τὴν γ'—καὶ δοτ. τῷ χρῷ κατὰ τὴν β' ἀττικὴν εἰς τὴν φράσιν «ἐν χρῷ» (=ἔως εἰς τὸ δέρμα, σύρροιζα) (θ. χρωτ- καὶ χρω-).

8) τὸ πῦρ, τοῦ πυρός, τῷ πυρὶ κ.λ.π.—πληθ. τὰ πυρά, τῶν πυρῶν, τοῖς πυροῖς κ.λ.π. κατὰ τὴν β' κλίσιν·

9) δ Ὁιδίπους, τοῦ Οιδίποδος, τῷ Οιδίποδι, ὁ Οιδίπους κατὰ τὴν γ' καὶ—τοῦ Οιδίπου, τὸν Οιδίπονν κατὰ τὰ συνηρημένα τῆς β' κλίσεως·

10) δ Θαλῆς (=Θαλέης), τοῦ Θάλεω, τῷ Θαλῆ, τὸν Θαλῆν κατὰ τὰ συνηρημένα τῆς α' καὶ—τοῦ Θάλητος, τῷ Θάλητι, τὸν Θάλητα κατὰ τὴν γ' (θ. Θαλεζ- καὶ Θαλητ-).

11) δ Ἀρης, τοῦ Ἀρεως (ἐκ τοῦ Ἀρηος), τῷ Ἀρει, τὸν Ἀρην καὶ τὸν Ἀρην (κατὰ τὴν α' κλίσιν), ὁ Ἀρες·

12) ξενικὰ ὀνόματα, ὡς τὸ Τισσαφέροντος, Ἀστυάγης, Κυαξάρης κ.λ.π. ὁ Τισσαφέροντος, τοῦ Τισσαφέρονος, τῷ Τισσαφέρονει κατὰ τὴν γ' καὶ—τὸν Τισσαφέροντον, ὁ Τισσαφέροντος κατὰ τὴν α'.

Δ') Μερικὰ οὐσιαστικὰ σχηματίζουν μὲν ὅλας τὰς πτώσεις κατὰ μίαν καὶ τὴν αὐτὴν κλίσιν, ἀλλὰ τὸ θέμα, ἀπὸ τοῦ δποίου σχηματίζεται ἡ δνομαστικὴ τοῦ ἔνικοῦ, (μεταπλάττεται, ἥτοι) πάσχει μεταμόρφωσιν εἰς τινας τῶν πτώσεων (μεταπλαστά).

Συνηθέστερα ἐκ τῶν μεταπλαστῶν εἶναι τὰ ἑξῆς·

1) τὸ ὄδωρ (=νερό), τοῦ ὄδατος, τῷ ὄδατι, τὸ ὄδωρ—τὰ ὄδατα, τῶν ὄδάτων, τοῖς ὄδασι, τὰ ὄδατα (θ. ὄδωρ- καὶ ὄδατ-).

2) τὸ φρέαρ (=πηγάδι), τοῦ φρέατος, τῷ φρέατι, τὸ φρέαρ—τὰ φρέατα, τῶν φρεάτων, τοῖς φρέασι, τὰ φρέατα (θ. φρεαρ- καὶ φρεατ-). διμοίως κλίνονται τὸ δέλεαρ (=δόλωμα) καὶ στέαρ (=ξύγγι).

3) τὸ ἥπαρ (=συκῶτι), τοῦ ἥπατος, τῷ ἥπατι, τὸ ἥπαρ—τὰ ἥπατα, τῶν ἥπατων, τοῖς ἥπασι, τὰ ἥπατα (θ. ἥπαρ- καὶ ἥπατ-).

4) τὸ οὖς (=αὐτί), τοῦ ὠτός, τῷ ὠτί, τὰ οὖς—τὰ ὠτα, τῶν ὠτων, τοῖς ὠσί, τὰ ὠτα, (τὰ ὠτε, τοῖν ὠτοιν) (θ. οὖσ- καὶ ὠτ-).

5) τὸ γόνυ, τοῦ γόνατος, τῷ γόνατι, τὸ γόνυ—τὰ γόνατα, τῶν γονάτων, τοῖς γόνασι, τὰ γόνατα (θ. γονυ- καὶ γονατ-).

6) τὸ δόρυ, τοῦ δόρατος, τῷ δόρατι, τὸ δόρον—τὰ δόρατα, τῶν δοράτων, τοῖς δόρασι, τὰ δόρατα (θ. δορυ- καὶ δορατ-).

7) δ, ἡ κύων (=σκύλλος, σκύλλα), κυνός, κυνί, κύνα, ὁ κύον—κύνε;, κυνῶν, κυσί, κύνας (θ. κυον- καὶ κυν-).

8) δ μάρτυς, τοῦ μάρτυρος, τῷ μάρτυρι, τὸν μάρτυρα, ὁ-

μάρτυς—οἱ μάρτυρες, τῶν μαρτύρων, τοῖς μάρτυσι, τοὺς μάρτυρας, ὁ μάρτυρες (θ. μαρτυ- καὶ μαρτυρ-)*

9) ἡ ναῦς (=πλοῖον), τῆς νεώς (ἐκ τοῦ νηός), τῇ νηī, τὴν ναῦν, ὁ ναῦ—αἱ νῆες, τῶν νεῶν, ταῖς ναυσί, τὰς ναῦς, ὁ νῆες (τὸ νῆε, τοῖν νεοῖν) (θ. ναυ-, νη- καὶ νε-)*

10) ἡ χειρός, τῆς χειρός, τῇ χειρὶ, τὴν χειρα, ἀλλὰ πληθ. δοτ. ταῖς χερ-σί, (διῃκ. γεν. καὶ δοτ. τοῖν χερ-οῖν) (θ. χερ- καὶ χειρ-)*

11) ὁ σῆς (=σκῶρος), τοῦ σεός, οἱ σέες, τῶν σέων, τοὺς σέας—καὶ τοῦ σητός, οἱ σήτες, τῶν σητῶν, τοὺς σῆτας (θ. σεσ- καὶ σητ-)*

12) ἡ Πυνέξ, τῆς Πυκνός, τῇ Πυκνί, τὴν Πύκνα (θ. Πυκ- καὶ Πυκν-)*

13) ὁ Ζεύς, τοῦ Διός, τῷ Διῖ, τὸν Δία, ὁ Ζεῦ (θ. Ζευ-καὶ Δι-)*

14) ὁ Ἀπόλλων—τὸν Ἀπόλλωνα καὶ τὸν Ἀπόλλω, ὁ Ἀ- πόλλων*

15) ὁ Ποσειδῶν (ἐκ τοῦ Ποσειδάων), τοῦ Ποσειδῶνος, τῷ Ποσειδῶνι, τὸν Ποσειδῶνα καὶ τὸν Ποσειδῶ, ὁ Πόσειδον*

16) ἡ αἰλίς, τῆς αἰλειδός, τῇ αἰλειδί, τὴν αἰλεῖδα καὶ τὴν αἰλεῖν* πληθ. αἴτιατ. τὰς αἰλεῖδας καὶ τὰς αἰλίς.

Ε') Μερικὰ οὐσιαστικὰ σχηματίζονται κατὰ (ἰδίαν, ἥτοι) ιδιαιτέραν αἴλίσιν (ἰδιόκλιτα). τοιαῦτα δὲ εἶναι πρὸ πάντων κύρια ὄντατα ξενικὰ ἢ Ἑλληνικὰ συντετμημένα, ώς

οἱ Ἰησοῦς (*Εβρ. ὄνομα), τοῦ Ἰησοῦ, τῷ Ἰησοῦ, τὸν Ἰησοῦν· ὁ Ἰησοῦ·

οἱ Νεκῶς (Αἰγυπτιακόν), τοῦ Νεκῶ, τὸν Νεκῶν, ὁ Νεκῶ·

οἱ Ἀλεξᾶ; (ἐκ τοῦ Ἀλέξανδρος), τοῦ Ἀλεξᾶ, τῷ Ἀλεξῆ, τὸν Ἀλεξᾶν, ὁ Ἀλεξᾶ·

οἱ Φιλῆς (ἐκ τοῦ Φιλήμων), τοῦ Φιλῆ, τῷ Φιλῆ, τὸν Φιλῆν, ὁ Φιλῆ·

οἱ Διονῦς (ἐκ τοῦ Διονύσιος), τοῦ Διονῦ, τῷ Διονῦ, τὸν Διονῦν, ὁ Διονῦ.

στ') Μερικὰ οὐσιαστικὰ διατηροῦν εἰς ὅλας τὰς πτώσεις τὸν αὐτὸν τύπον, ἥτοι δὲν αἴλίνονται (ἀκλιτα). τοιαῦτα δὲ εἶναι

1) ἡ λέξις χρεῶν (=ἡ ἀνάγκη), τοῦ χρεῶν, τῷ χρεῶν·

2) μερικὰ κύρια ὄντατα ξενικά, οἱ Ἀδάμ, οἱ Δαυΐδ, οἱ Ἰω- σήφ, τὸ πάσχα (*Εβραϊκὴ λέξεις)*

3) τὰ δύναματα τῶν γραμμάτων (ώσαντως ξενικά, ἢτοι Φοινικικά), τὸ ἄλφα, τοῦ ἄλφα καὶ π. τὸ δίγαμμα, τοῦ δίγαμμα καὶ π. (πβ. νῦν τὸ ρένδρο ἱέξις Γαλλική, τὸ φούντ-μπόλ ἱέξις Ἀγγλική).

Z') Εἰς μερικὰ οὐσιαστικὰ ἐλλείπει ἡ ἀριθμός τις ἢ πτώσεις τινὲς (ἐλλειπτικὰ καὶ ἀριθμὸν—ἐλλειπτικὰ κατὰ πτώσεις).

α') Ἐλλειπτικὰ καὶ ἀριθμὸν εἰς τὴν ἀρχαίαν γλῶσσαν είναι

1) τὰ κύρια δύναματα (ὅπως καὶ εἰς τὴν νέαν γλῶσσαν): Ἀλέξανδρος, Σωκράτης—Κόρινθος, Πειραιεύς, Ἀθῆναι, Δελφοί—Ολυμπος, Ηραίος—τὰ ὅλύμπια, τὰ Διονύσια (έօρται τῶν ἀοιδῶν· πβ. νῦν τὰ Χριστούγεννα, τὰ Φῶτα) (¹).

2) τὰ δύναματα τῶν μετάλλων καὶ ἐν γένει ὅσα οὐσιαστικά ἔνεκα τῆς σημασίας των δὲν δύνανται νὰ ἔχουν δύο ἀριθμούς· ὁ χρυσός, ὁ ἄργυρος, ὁ μόλυβδος κ.λ.π. — ἡ γῆ, ὁ ἀήρ, ὁ αἰθήρ, τὸ ἔαρ, οἱ ἑτησοι (=τὰ μελτέμια), τὸ γῆρας κ.λ.π.

β') Ἐλλειπτικὰ κατὰ πτώσεις εἰς τὴν ἀρχαίαν γλῶσσαν είναι

1) ἡ λέξις τὸ δφελος, μόνον καὶ ὁ δύναμαστικὴν καὶ αἰτιατικὴν (ὅπως καὶ εἰς τὴν νέαν αὐτὴ ἡ λέξις δφελος καὶ ἡ λέξις σέβας).

2) αἱ λέξις τὸ δναρ (=τὸ δνειρον) καὶ δπαρ (=δραμα, δπιασία, τὴν δποίαν βιέπει τις ἔξυπνος), μόνον καὶ ὁ δύναμαστικὴν καὶ αἰτιατικὴν.

3) ἡ λέξις μάλης (γενικῆς) εἰς τὴν φράσιν «ὑπὸ μάλης»=ὑπὸ τὴν μασχάλην.

4) ἡ λέξις νέωτα (αἰτ.) εἰς τὴν φράσιν «ἐς νέωτα»=τοῦχρόνου.

5) αἱ λέξις ὁ τᾶν (ὁ φίλε) καὶ ὁ μέλε (=καημένε, καλέ μου).

(¹) Τὰ κύρια δύναματα πρόσωπων σχηματίζουν καὶ πληθυντικόν, διαν πρόσωπαι νὰ δηλωθοῦν πρόσωπα, τὰ δποῖα ἔχουν τὸ αὐτὸ δύνομα ἡ τὰ δποῖα δμοιάζουν εἰς τι μὲ τὸ γνωστὸν πρόσωπον τοῦ αὐτοῦ δύναματος· π. χ. Ἀλέξανδροι=δσοι φέρουν τὸ δνομα τὸ ἀλέξανδρος ἡ μεγάλοι στρατηγοί, δπως δ M. Ἀλέξανδρος. Οὕτω καὶ εἰς τὴν νέαν γλῶσσαν «σήμερον ἔσταζουν οἱ Νικόλαιοι», «οἱ Σολωμοὶ είναι σπάνιοι», ἢτοι μεγάλοι ποιηταί, δπως δ Σολωμός.

ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ ΙΓ'

ΕΠΙΘΕΤΑ

124. Ἐπίθετα λέγονται αἱ λέξεις, αἱ ὅποιαι φανερώνουν ποιότητας ἢ ἴδιότητας τῶν οὐσιαστικῶν, ἦτοι τἱ λογῆς εἶναι τὰ οὐσιαστικά· ψυχρὸς λίθος, λευκὴ περιστερά, βαθὺ φρέαρ.

125. Ἐκ τῶν ἐπιθέτων

α') δσα ἔχουν τρεῖς καταλήξεις, ἦτοι μίαν διὰ τὸ ἀρσενικὸν γένος, μίαν διὰ τὸ θηλυκὸν καὶ μίαν διὰ τὸ οὐδέτερον, λέγονται **τρικατάληκτα**· ἀγαθός, ἀγαθή, ἀγαθόν—παχύς, παχεῖα, παχύ·

β') δσα ἔχουν δύο καταλήξεις, ἦτοι μίαν διὰ τὸ ἀρσενικὸν καὶ τὸ θηλυκὸν γένος καὶ μίαν διὰ τὸ οὐδέτερον, λέγονται **δικατάληκτα**· ὁ εὐγενῆς, ἡ εὐγενῆς, τὸ εὐγενές—ὁ εὐγνώμων, ἡ εὐγνώμων, τὸ εὐγνωμον—ὁ ἔνδοξος, ἡ ἔνδοξος, τὸ ἔνδοξον.

126. Εἰς τὴν ἀρχαίαν γλώσσαν ὑπάρχουν καὶ μερικὰ ἐπίθετα, τὰ ὅποια ἔχουν μίαν μόνον κατάληξιν ἀρσ., καὶ θηλ. γένους καὶ διὰ τοῦτο λέγονται **μονοκατάληκτα**· ὁ πένης, ἡ πάνης (=πτωχὸς) — ὁ βλάξ, ἡ βλάξ — ὁ φυγάς, ἡ φυγάς (=ἔξόριστος). Σπανιότατα εὑρίσκεται οὐδέτερον γένος τῶν μονοκαταλήκτων ἐπιθέτων.

Τέκτακλήξεις τῶν ἐπιθέτων

127. Τὰ τρικατάληκτα ἐπίθετα ἔχουν καταλήξεις

α') -ος, -η ἢ a, ον· κακός, κακή, κακὸν—πλούσιος, πλούσια, πλούσιον·

β') -ονς, -η̄ -ᾶ, -οῦν· χρυσοῦς, χρυσῆ, χρυσοῦν—ἀργυροῦς, ἀργυροῦ, ἀργυροῦν·

γ') -ας, -ασχ, -αν· πᾶς, πᾶσα, πᾶν·

δ') -ᾶς, -αινχ, -αν· μέλας, μέλαινα, μέλαν (=μαῦρος)

ε') -εις, -εσσα, -εν· χαρίεις, χαρίεσσα, χαρίεν·

ζ') -ος, -εια, -ο· παχύς, παχεῖα, παχύ·

ζ') -ων, -ουσα, -ον· ἐκόνων, ἐκόνσα, ἐκόν (=θέλων).

128. Τὰ δικατάληκτα ἐπίθετα ἔχοντα καταλήξεις

α') -ος (ἀρσ., θηλ.), -ον (οὐδ.)	δ, ἡ ἄκαρπος	τὸ ἄκαρπον
β') -ους > > -ουν >	δ, ἡ εἴνους	τὸ εἴνουν
γ') -ως > > -ων >	δ, ἡ ἔλεως(εὐμενῆς)	τὸ ἔλεων
δ') -ων > > -ον >	δ, ἡ εὐδαίμων	τὸ εὐδαιμόν
ε') -ης > > -ες >	δ, ἡ ἀληθὴς	τὸ ἀληθὲς
ζ') -ις > > -ι >	δ, ἡ εὔελπις	τὸ εὔελπι.

Σημ. Σπανιώτεραι καταλήξεις δικαταλήκτων ἐπιθέτων είναι αἱ ἔξῆς:

α') -ις (ἀρσ., θηλ.), -ι (οὐδ.), γεν.-ιτος'	δ, ἡ ἄχαρις	τὸ ἄχαρι
β') -ην > > -εν >	γεν.-ενος'	δ, ἡ ἄρρον
γ') -υς > > -υ >	γεν.-υος'	δ, ἡ εὑβοτρον
δ') -υς > > -υ >	γεν.-εος'	δ, ἡ δίπηχν
ε') -ωρ > > -ορ >	γεν.-ορος'	δ, ἡ ἀπάτωρ
ζ') -ους > > -ουν >	γεν.-οδος'	δ, ἡ δίπονος
ζ') -ους > > -ουν >	γεν.-οντος'	δ, ἡ μονόδονος τὸ μονόδονην.

129. Εκ τῶν ἐπιθέτων, τὰ διποῖα ἔχοντα εἰς τὸ ἀρσενικὸν γένος κατέληξιν -ος, δικατάληκτα είναι

α') σχεδὸν ὅλα τὰ σύνθετα ὁ ἀλυπος, ἡ ἀλυπος, τὸ ἀλυπον
— ὁ πολύτυμος, ἡ πολύτυμος, τὸ πολύτυμον.

β') μερικὰ ἀπλᾶ, τὰ διποῖα λήγουν εἰς -ιμος, -ιος καὶ ειος' δ
φρόνιμος, ἡ φρόνιμος, τὸ φρόνιμον—δ ἀιφρίδιος, ἡ αιφρίδιος,
τὸ αιφρίδιον—δ βόρειος, ἡ βόρειος, τὸ βόρειον, δις καὶ τὰ ἐπί-
θετα ἥσυχος, ἥσεμος, βάροβαρος, βάρανσος, κίβδηλος, λάβρος
(=δρυμητικός), λάλος (=φλύαρος) καὶ χέρσος.

Σημ. 1. Εξαιροῦνται καὶ είναι τρικατάληκτα τὰ σύνθετα ἀντάξιος, ἀνταξία, ἀντάξιον—ἐναντίος, ἐναντία, ἐναντίον—πάγ-
καλος, παγκάλη, πάγκαλον καὶ τὰ εἰς -ικός, δια παράγονται ἀπὸ
σύνθετα συγγνωμονικός, -ή, -ὸν ἐκ τοῦ συγγνώμων.

Σημ. 2. Μερικὰ εἰς -ος, ἀπλὰ καὶ σύνθετα, είναι καὶ τρικα-
τάληκτα καὶ δικατάληκτα ὁ ἀνάξιος, ἡ ἀναξία καὶ ἡ ἀνάξιος,
τὸ ἀνάξιον—δ ἀνάτιος, ἡ ἀνατία καὶ ἡ ἀνάτιος, τὸ ἀνάτιον—
δ βέβαιος, ἡ βέβαια καὶ ἡ βέβαιος, τὸ βέβαιον — δ ἔρημος, ἡ
ἔρημη καὶ ἡ ἔρημος, τὸ ἔρημον.

130. Τὰ μονοκατάληκτα ἐπίθετα

Ε. ΠΑΝΤΕΛΑΚΗ Ἑλληνικὴ Γραμματικὴ—*Εκδ. β'

α') μερικὰ εἶναι ἀπλᾶ καὶ λήγουν 1) εἰς -άς, γεν. -άδος· φυγάς, λογάς (=ἐκλεκτός). 2) εἰς -ης, γεν. -ητος· πέρης, πλάνης καὶ 3) εἰς -ξ ἢ -ρ· ἄρπαξ, βλάξ, ἥμεξ (=συνομήλικος), μάκαρ (=μακάριος).

β') ἅλλα εἶναι σύνθετα καὶ λήγουν 1) εἰς -υς, γεν. -υδος· ἐπηλυς (=δὲ ἐπελθών, δὲ ξένος), νέηλυς (=δὲ νεοελθών, δὲ νεοφερμένος). 2) εἰς -ως, γεν. -ωτος· ἀγρώς (=ἄγνωστος). 3) εἰς -ης, γεν. -ητος (ὅπως καὶ μερικὰ ἀπλᾶ). προβλήτης (=δὲ προβαλλόμενος, δὲ προεξέχων). 4) ὅπως λήγει τὸ δεύτερον συνθετικὸν μόνον του, ὅταν τοῦτο διατηρῆται ἀμετάβλητον. ἄπαις (=ὅστις δὲν ἔχει παῖδας), μακρόχειρ (=δὲ ἔχων μακρὰς χεῖρας), μακραύχηρ (=δὲ ἔχων μακρὸν αὐχένα).

ΚΛΙΣΙΣ ΤΩΝ ΕΠΙΘΕΤΩΝ

131. Τῶν τρικαταλήκτων ἐπιθέτων τὸ θηλυκὸν κλίνεται πάντοτε κατὰ τὴν α' κλίσιν.

132. Τὸ ἀρσενικὸν καὶ τὸ οὐδέτερον πάντων τῶν ἐπιθέτων κλίνεται ἢ κατὰ τὴν β' κλίσιν ἢ κατὰ τὴν γ'.

133. "Οσα ἐπίθετα σχηματίζουν τὸ ἀρσ. καὶ τὸ οὐδ. γένος κατὰ τὴν β' κλίσιν, λέγονται δευτερόκλιτα, ὅσα δὲ σχηματίζουν τὸ ἀρσ. καὶ τὸ οὐδ. γένος κατὰ τὴν γ' κλίσιν, λέγονται τριτόκλιτα.

I ΔΕΥΤΕΡΟΚΛΙΤΑ ΕΠΙΘΕΤΑ

Παραδείγματα καὶ παρατηρήσεις

α') *Ἄσυνναιρέτα δευτερόκλιτα ἐπίθετα*

i) *Τρικατάληπτα*

134.	[θέμα	καλ-	δικαιο-
<i>Eru.</i>	δν.	καλός	ἡ
γεν.	τοῦ	καλοῦ	τῆς
δοτ.	τῷ	καλῷ	τῇ
αἰτ.	τὸν	καλὸν	τὴν
κλητ.	ῳ	καλὲ	ῳ

<i>Πληθ.</i>	δν.	οἱ καλοὶ	αἱ καλαὶ	τὰ καλὰ
γεν.	τῶν καλῶν	τῶν καλῶν	τῶν καλῶν	τοῖς καλοῖς
δοτ.	τοῖς καλοῖς	ταῖς καλαῖς	τὰ καλὰ	τὰ καλὰ
αἰτ.	τοὺς καλοὺς	τὰς καλὰς	τὸ καλῶν	τοῖν καλοῖν
κλ.	ὁ καλοὶ	ὁ καλαὶ	ὁ καλός	ὁ καλῷ].
<i>[Διν. δν. καὶ αἰτ.- γεν. καὶ δοτ.- κλ.]</i>				
<i>Ἐρυζ.</i>	δν.	δίκαιος	ἡ δικαία	τὸ δίκαιον
γεν.	τοῦ δικαίου	τῆς δικαίας	τοῦ δικαίου	τῷ δικαίῳ
δοτ.	τῷ δικαίῳ	τῇ δικαίᾳ	τῷ δικαίῳ	τῷ δικαίῳν
αἰτ.	τὸν δικαίον	τὴν δικαίαν	τὸ δικαίον	τῷ δικαίον
κλ.	ῷ δικαιεῖ	ῷ δικαίᾳ	ῷ δικαίῳ	ῷ δικαίῳν
<i>[Διν. δν. καὶ αἰτ.- γεν. καὶ δοτ.- κλ.]</i>				
<i>Πληθ.</i>	δν.	δίκαιοι	αἱ δίκαιαι	τὰ δίκαια
γεν.	τῶν δικαίων	τῶν δικαίων	τῶν δικαίων	τοῖς δικαίοις
δοτ.	τοῖς δικαίοις	ταῖς δικαίαις	τὰ δίκαια	τῷ δίκαιᾳ
αἰτ.	τοὺς δικαίους	τὰς δικαίας	τῷ δικαίῳ	τῷ δίκαιῳ
κλ.	ῷ δικαιοῖ	ῷ δικαιαι	ῷ δικαιῷ	ῷ δικαιῷ].
<i>[Διν. δν. καὶ αἰτ.- γεν. καὶ δοτ.- κλ.]</i>				

135. Τῶν δευτεροχλίτων τοικαταλήκτων ἐπιθέτων τὸ θῆλυκὸν
 α') κανονικῶς λήγει εἰς η' καλός, καλή· λήγει δὲ εἰς ᾥ, ὅταν
 πρὸ αὐτοῦ ὑπάρχῃ φωνῆν ἡ οὐ νέος, νέα—ἄγιος, ἀγία—ἀθρόος,
 ἀθρόα—καθαρός, καθαρά, (ἄλλα ὄγδοος, διγδόη).
 β') εἰς τὴν ὀνομαστικὴν καὶ γενικὴν τοῦ πληθυντικοῦ τονί-
 ζεται ὅπως καὶ ἡ ὀνομαστικὴ καὶ γενικὴ τοῦ πληθυντικοῦ τοῦ
 ἀρσενικοῦ· ἡ δικαία—αἱ δίκαιαι, τῶν δικαίων (ὅπως οἱ δίκαιοι,
 τῶν δικαίων), ἡ τιμία—αἱ τίμαι, τῶν τιμών (ὅπως οἱ τίμιοι,
 τῶν τιμών).

2) Δικατάληκτα

[θέμα ἀπιστο-]				
<i>Ἐρυζ.</i>	δν.	ὁ ἀπιστος	ἡ ἀπιστος	τὸ ἀπιστον
γεν.	τοῦ ἀπίστου	τῆς ἀπίστου	τοῦ ἀπίστου	τῷ ἀπίστῳ
δοτ.	τῷ ἀπίστῳ	τῇ ἀπίστῳ	τῷ ἀπίστῳ	τῷ ἀπίστῳν
αἰτ.	τὸν ἀπιστόν	τὴν ἀπιστόν	τῷ ἀπιστον	τῷ ἀπιστον
κλ.	ῷ ἀπιστε	ῷ ἀπιστε	ῷ ἀπιστε	ῷ ἀπιστον

Πληθ. δν. οἵ ἀπιστοι αἱ ἀπιστοι τὰ ὄπιστα
 γεν. τῶν ἀπίστων τῶν ἀπίστων τῶν ἀπίστων
 δοτ. τοῖς ἀπίστοις ταῖς ἀπίστοις τοῖς ἀπίστοις
 αἰτ. τοὺς ἀπίστους τὰς ἀπίστους τὰ ἀπιστα
 κλ. ὁ ἀπιστοι ὁ ἀπιστοι ὁ ἀπιστα

[*Δυϊκ.* τῷ ἀπίστῳ τοῖν ἀπίστοιν ὁ ἀπίστῳ].

β') *Συνηρημένα δευτερόκλιτα ἐπίθετα*

1) *Τρικατάληπτα*

137. [Θέμα χρυσεο-, σιδηρεο-, ἀπλοο-]

Ἐρικ. δν. δ χρυσοῦς ἦ χρυσῆ τὸ χρυσοῦν
 γεν. τοῦ χρυσοῦ τῆς χρυσῆς τοῦ χρυσοῦ
 δοτ. τῷ χρυσῷ τῇ χρυσῇ τῷ χρυσῷ
 αἰτ. τὸν χρυσοῦν τὴν χρυσῆν τὸ χρυσοῦν

Πληθ. δν. οἵ χρυσοῖ αἱ χρυσαῖ τὰ χρυσᾶ
 γεν. τῶν χρυσῶν τῶν χρυσῶν τῶν χρυσῶν
 δοτ. τοῖς χρυσοῖς ταῖς χρυσαῖς τοῖς χρυσοῖς
 αἰτ. τοὺς χρυσοῦν τὰς χρυσαῖς τὰ χρυσᾶ

[*Δυϊκ.δν.καὶ αἰτ. τῷ χρυσῷ χρυσαῖ*
γεν. καὶ δοτ. τοῖν χρυσοῖν χρυσαῖν χρυσοῖν]

**Ἐρικ.* δν. δ σιδηροῦς ἦ σιδηρᾶ τὸ σιδηροῦν
 γεν. τοῦ σιδηροῦ τῆς σιδηρᾶς τοῦ σιδηροῦ
 δοτ. τῷ σιδηρῷ τῇ σιδηρᾷ τῷ σιδηρῷ
 αἰτ. τὸν σιδηροῦν τὴν σιδηρᾶν τὸ σιδηροῦν

Πληθ. δν. οἵ σιδηροῖ αἱ σιδηραῖ τὰ σιδηρᾶ
 γεν. τῶν σιδηρῶν κλπ.

**Ἐρικ.* δν. δ ἀπλοῦς ἦ ἀπλῆ τὸ ἀπλοῦν
 γεν. τοῦ ἀπλοῦ τῆς ἀπλῆς τοῦ ἀπλοῦ

Πληθ. δν. οἵ ἀπλοῖ αἱ ἀπλαῖ τὰ ἀπλᾶ
 γεν. τῶν ἀπλῶν κ.τ.λ.

Σημ. Κατὰ τὸ χρυσοῦς καὶ σιδηροῦς κλίνονται τὰ ὄνόματα κυανοῦς (=γαλάζιος), ἀργυροῦς, καραμεοῦς, ἐρεοῦς (=μάλλινος) κ.λ.π.—κατὰ δὲ τὸ ἀπλοῦς ὅσα (ἀριθμητικά) ἐπίθετα λήγουν εἰς -πλοῦς, ὡς διπλοῦς, τριπλοῦς κ.λ.π.

2) Δικατάληητα

138. [θέμα εὔνοο-]

Ἐνικὸς

δν.	ὅ	εὔνοος	ἥ	εὔνοος	τὸ	εὔνοον
γεν.	τοῦ	εὔνοον	τῆς	εὔνοον	τοῦ	εὔνοον
δοτ.	τῷ	εὔνοῳ	τῇ	εὔνῳ	τῷ	εὔνῳ
αἰτ.	τὸν	εὔνοον	τὴν	εὔνοον	τὸ	εὔνοον

Πληθυντικὸς

δν.	οῖ	εὔνοι	αῖ	εὔνοι	τὰ	εὔνοα
γεν.	τῶν	εὔνων	τῶν	εὔνων	τῶν	εὔνων
δοτ.	τοῖς	εὔνοις	τοῖς	εὔνοις	τοῖς	εὔνοις
αἰτ.	τοὺς	εὔνοος	τὰς	εὔνοος	τὰ	εὔνοα

[Δινικὸς τὸ εὔνω τοῖν εὔνοιν].

Σημ. Κατὰ τὸ εὔνοος κλίνονται ὅσα λήγουν εἰς -νοος, -πλοος, (οὐχὶ ἀριθμητικά), -ροος, -χροος κ.λ.π. κακόροος, εὔπλοος, εὔροος, ἀχροος κ.λ.π.

139. Τὰ συνηρημένα ἐπίθετα τῆς β' κλίσεως γενικῶς σχηματίζονται ὥπως τὰ ἀντίστοιχα συνηρημένα οὐσιαστικὰ τῆς β' καὶ τῆς α' κλίσεως.

Ίδιαιτέρως δὲ παρατηροῦμεν εἰς τὰ ἐπίθετα ταῦτα τὰ ἔξης-α') τὸ -εα εἰς τὸν ἑνικὸν συναιρεῖται εἰς -α, ἐὰν προηγήται αὐτοῦ φωνῆν ἥ ρ, ἀλλως συναιρεῖται εἰς -η· ἥ κεραμεᾶ (κεραμέα), ἥ ἀργυρᾶ (ἀργυρέα)-ἀλλὰ ἥ χρυσῆ (χρυσέα), ἥ κυανῆ (κυανέα).

β') τὸ οα τοῦ πληθυντικοῦ τοῦ οὐδετέρου τῶν δικαταλήητων εἰς -ους μένει ἀσυναίρετον· τὰ εὕπλοα·

γ') ἥ κατάληξις -οι τῆς ὀνομαστικῆς τοῦ πληθυντικοῦ καὶ μετὰ τὴν συναίρεσιν λαμβάνεται ὡς βραχεῖα· οἱ εὕνοι, οἱ εὕπλοι.

3) Ἀττικόντιτα ἐπίθετα

140. [θέμα ἀξιοχρεο-]

Ἐνικός

δν.	δ	ἀξιόχρεως	η	ἀξιόχρεως	τὸ	ἀξιόχρεων
γεν.	τοῦ	ἀξιόχρεω	τῆς	ἀξιόχρεω	τοῦ	ἀξιόχρεω
δοτ.	τῷ	ἀξιόχρεῳ	τῇ	ἀξιόχρεῳ	τῷ	ἀξιόχρεῳ
αἰτ.	τὸν	ἀξιόχρεων	τὴν	ἀξιόχρεων	τὸ	ἀξιόχρεων
κλ.	ῷ	ἀξιόχρεως	ῷ	ἀξιόχρεως	ῷ	ἀξιόχρεων

Πληθυντικός

δν.	οἱ	ἀξιόχρεῳ	αἱ	ἀξιόχρεῳ	τὰ	ἀξιόχρεα
γεν.	τῶν	ἀξιόχρεων	τῶν	ἀξιόχρεων	τῶν	ἀξιόχρεων
δοτ.	τοῖς	ἀξιόχρεψι	ταῖς	ἀξιόχρεψι	τοῖς	ἀξιόχρεψι
αἰτ.	τοὺς	ἀξιόχρεως	τὰς	ἀξιόχρεως	τὰ	ἀξιόχρεα
κλ.	ῷ	ἀξιόχρεῳ	ῷ	ἀξιόχρεῳ	ῷ	ἀξιόχρεᾳ

[Δινέκ. τώ ἀξιόχρεῳ τοῖν ἀξιόχρεψιν ὥ ἀξιόχρεῳ].

Ομοίως κλίνεται τὸ ἔλεως, εὐγεως, ἀγήρως, ἔμπλεως, εὐκερως πλπ. Τὸ ἀπλοῦν πλέως εἶναι τρικατάληκτον (ὅ πλέως, ή πλέα, τὸ πλέων) καὶ τὸ θηλυκόν του κλίνεται κατὰ α' κλίσιν.

141. Τὰ ἀττικόκλιτα ἐπίθετα κλίνονται δπως καὶ τὰ ἀντίστοιχα ἀττικόκλιτα οὐσιαστικά, ἀλλὰ τὰ ἀττικόκλιτα ἐπίθετα εἰς τὴν δονομαστικήν, τὴν αἰτιατικήν καὶ τὴν αλητικήν τοῦ πληθυντικοῦ τοῦ οὐδετέρου ἀντὶ -ω ἔχουν κατάληξιν χ-, ὅπως τὰ οὐδέτερα τῆς κοινῆς β' κλίσεως ἀξιόχρεα, ἔμπλεα.

II ΤΡΙΤΟΚΛΙΤΑ ΕΠΙΘΕΤΑ

142. Οπως τὰ τριτόκλιτα οὐσιαστικά, οὗτω καὶ τὰ τριτόκλιτα ἐπίθετα διαιροῦνται κατὰ τὸν χαρακτῆρά των εἰς συμφωνόληκτα καὶ εἰς φωνηντόληκτα.

Α') Τριτόκλιτα ἐπίθετα συμφωνόληκτα

1. Τριτόκλιτα ἐπίθετα ἀφωνόληκτα

Παραδείγματα καὶ παρατηρήσεις

143. Τριτόκλιτα ἐπίθετα ἀφωνόληκτα μὲ χαρακτῆρα οὐρανικὸν (κ ἢ γ) εἶναι δλίγα μονοκατάληκτα, τὰ δποῖα κλίνονται δπως τὰ ἀντίστοιχα οὐσιαστικά, ὡς

βλάξ, βίλακός, βίακι, βλάκα, βλάξ κλπ.
ἄρπαξ, ἄρπαγος, ἄρπαγι, ἄρπαγα, ἄρπαξ κλπ.

144. Τριτόκλιτα ἐπίθετα ἀφωνόληκτα μὲ γαρακτῆρα ἀπλοῦν
ὅδοντικὸν (τὴν δὲ) εἶναι

α') **μονοκατάληκτα*** πένης, φυγάς—ἀπαις, ἔπηλνς, τὰ δύοια
κλίνονται δύος τὰ ἀντίστοιχα οὐσιαστικὰ τῆς γένους, ώς
πένης, πένητος, πένητι κλπ. φυγάς, φυγάδος, φυγάδι κλπ. ἔπηλνς,
ἔπηλυδος, ἔπηλυδι, ἔπηλντι κλπ.

β') **δικατάληκτα**, τὰ δύοια ὠσαύτως κλίνονται γενικῶς ὅπως
τὰ ἀντίστοιχα τριτόκλιτα οὐσιαστικὰ κατὰ τὰ ἑξῆς παραδείγματα:

Ἐπικ. δν.	εὔελπις	δίπονς	τὸ εὔελπι	δίπονν
γεν.	εὐέλπιδος	δίποδος	τοῦ εὐέλπιδος	δίποδος
δοτ.	εὐέλπιδι	δίποδι	τῷ εὐέλπιδι	δίποδι
αἰτ.	εὔελπιν	δίποδα καὶ δίπον	τὸ εὔελπι	δίπονν
κλ.	εὔελπις	δίπονς	ὦ εὔελπι	δίπονν
Πληθ. δν.	εὐέλπιδες	δίποδες	τὰ εὐέλπιδα	δίποδα
γεν.	εὐέλπιδων	διπόδων	τῶν εὐέλπιδων	διπόδων
δοτ.	εὐέλπισι	δόποσι	τοῖς εὐέλπισι	δίποσι
αἰτ.	εὐέλπιδας	δίποδας	τὰ εὐέλπιδα	δίποδα
κλ.	εὐέλπιδες	δίποδες	ὦ εὐέλπιδα	δίποδα
[Αινεκ.]	εὐέλπιδε	δίποδε	εὐέλπιδοιν διπόδοιν].	

Σημ. "Οσα κλίνονται κατὰ τὸ δίπονς (ώς μονόπους, ἄπονς,
τετράπους κλπ.), τίγν δυνομαστικήν, αἰτιατικήν καὶ κλητικήν τοῦ
ἐνικοῦ τοῦ οὐδετέρου σχηματίζουν εἰς -ουν κατὰ τὰ συνηρημένα
δικατάληκτα ἐπίθετα τῆς βέλτισεως. Καὶ τοῦ ἀρσενικοῦ καὶ θη-
λυκοῦ ἡ αἰτιατική τοῦ ἐνικοῦ ἔχει τύπον κατὰ τὰ συνηρημένα τῆς
βέλτισεως· ἄπονν, μονόπονν.

145. Τὰ ἀφωνόληκτα τριτόκλιτα ἐπίθετα μὲ θέμα εἰς -ντ εἶναι
γενικῶς **τρικατάληκτα*** πᾶς, πᾶσα, πᾶν (θ. πάντ-)—ἄπας,
ἄπασα, ἄπαν—χαρίεις, χαρίεσσα, χαρίεν (θ. χαριεντ- καὶ χαριετ-)
—έκών, ἔκουσα, ἔκόν (θ. ἔκοντ-). Καὶ ταῦτα γενικῶς εἰς τὸ ἀρσε-
νικὸν καὶ τὸ οὐδετέρον κλίνονται δύος τὰ ἀντίστοιχα οὐσιαστικὰ
τῆς γένους, ώστα ἔχουν θέμα εἰς -ντ, ώς ἑξῆς:

146. [Θέμα ἀπαντ-, χαριεντ-, χαριετ-, ἔκοντ-, ἀκοντ-]

*Ενικός

δν. ἀπας ἄπασα ἄπαν χαρίεις χαρίεσσα χαρίεν
 γεν. ἀπαντος ἀπάσης ἀπαντος χαρίεντος χαριέσσης χαρίεντος
 δοτ. ἀπαντι ἀπάσῃ ἀπαντι χαρίεντι χαριέσσῃ χαρίεντι
 αιτ. ἀπαντα ἀπασαν ἄπαν χαρίεντα χαριέσσαν χαρίεν
 κλ. ἀπας ἀπασα ἄπαν χαρίεν χαριέσσα χαρίεν

ΙΙωνθυντικός

δν. ἀπαντες ἀπασαι ἀπαντα χαρίεντες χαριέσσαι χαρίεντα
 γεν. ἀπάντων ἀπασῶν ἀπάντων χαριέντων χαριέσσων χαριέντων
 δοτ. ἀπασι ἀπάσαις ἀπασι χαρίεσι χαριέσσαις χαριέσι
 αιτ. ἀπαντας ἀπάσας ἀπαντα χαρίεντας χαριέσσας χαρίεντα
 κλ. ἀπαντες ἀπασαι ἀπαντα χαρίεντες χαριέσσαι χαρίεντα

*Ενικός

δν. ἐκὼν ἐκοῦσα ἐκὸν ἀκων ἀκουσα ἀκον
 γεν. ἐκόντος ἐκούσης ἐκόντος ἀκοντος ἀκούσης ἀκοντος
 δοτ. ἐκόντι ἐκούσῃ ἐκόντι ἀκοντι ἀκούσῃ ἀκοντι
 αιτ. ἐκόντα ἐκοῦσαν ἐκὸν ἀκοντα ἀκουσαν ἀκον
 κλ. ἐκὼν ἐκοῦσα ἐκὸν ἀκων ἀκουσα ἀκον

ΙΙωνθυντικός

δν. ἐκόντες ἐκοῦσαι ἐκόντα ἀκοντες ἀκουσαι ἀκοντα
 γεν. ἐκόντων ἐκουσῶν ἐκόντων ἀκόντων ἀκουσῶν ἀκόντων
 δοτ. ἐκοῦσι ἐκούσαις ἐκοῦσι ἀκουσι ἀκούσαις ἀκουσι
 αιτ. ἐκόντας ἐκούσας ἐκόντα ἀκοντας ἀκούσας ἀκοντα
 κλ. ἐκόντες ἐκοῦσαι ἐκόντα ἀκοντες ἀκουσαι ἀκοντα

147. Τὸ χαρίεις καὶ τὰ κατ' αὐτὸν κλινόμενα (δῶς φωνήεις, ὑλήεις, ἀστερόεις, ἴχθυόεις κλπ.) σχηματίζονται ἐκ δύο θεμάτων, ἐκ τῶν δποίων τὸ ἐν λήγει εἰς -εντ καὶ τὸ ἄλλο εἰς -ετ. Ἐκ τοῦ θέματος εἰς -ετ σχηματίζεται ἡ δοτ. τοῦ πληθ. τοῦ ἀρσενικοῦ καὶ τοῦ οὐδετέρου καὶ τὸ θηλυκόν* π.χ. τοῦ ἐπιθέτου φωνήεις (=δ ἔχων φωνὴν) ἡ δοτ. τοῦ πληθυντικοῦ είναι τοῖς φωνήεσι (ἐκ τοῦ φωνήτη-σι) καὶ τὸ θηλυκὸν φωνήσσα (ἐκ τοῦ φωνήτη-ια).

148. Τὸ ἐπίθετον πᾶς κλινόμενον κατὰ τὸ ἄπας

α') ἔχει τὸ α μακρὸν δῆλον μόνον εἰς τὴν ὀνομαστικὴν τοῦ ἑνικοῦ τοῦ ἀρσενικοῦ, ὅπου συμβαίνει ἀναπληρωματικὴ ἔκτασις, ἀλλὰ καὶ εἰς τὴν ὀνομαστικὴν (αἰτ. καὶ κλητ.) τοῦ ἑνικοῦ τοῦ οὐδετέρου πᾶν.

β') εἰς τοὺς τύπους πᾶς, πᾶν περισπάται παρὰ τὸν κανόνα·

γ') μόνον εἰς τὴν γενικὴν καὶ δοτικὴν τοῦ ἑνικοῦ τοῦ ἀρσενικοῦ καὶ οὐδετέρου τονίζεται ὅπως τὰ μονοσύλλαβα οὐσιαστικὴ τῆς γ' κλίσεως· παντός, παντὸν (ἀλλὰ πάντων, πᾶσι).

149. Τὰ εἰς -ας, -ασα, -αν καὶ -ων, -ουσα, -ον τρικατάληκτα ἐπίθετα, τὰ δοποῖα ἔχουν θέμα ληγον εἰς -ντ, διὰ νὰ σχηματίσουν τὸ θηλυκόν, λαμβάνονταν τὴν κατάληξιν -ια (ja). ταύτης τὸ ι μὲ τὸ προηγούμενον τοῦ θέματος ἐνώντεται εἰς δύο σσ, ἔπειτα ἀποβάλλεται τὸ νσ μὲ ἔκτασιν τοῦ προηγουμένου φωνήνετος πάντι-α, πάνσα, πᾶσα—έκόντ-ια, ἔκόνσα, ἔκονσα.

Σημ. Μὲ θέμα εἰς -ντ εἶναι καὶ μερικὶ δικατάληκτα σύνθετα μὲ δεύτερον συνθετικὸν τὴν ίέξιν ὁδοὺς (ῶς μονόδονς, καρχαρόδονς, κανλιόδους κλπ.), τὰ δοποῖα εἰς μὲν τὸ ἀρσενικὸν καὶ θηλυκὸν κλίνονται ὅπως τὸ ἀπλοῦν ὁδούς, εἰς δὲ τὸ οὐδετέρον ἡ δινομαστική, αἰτιατικὴ καὶ κλητικὴ τοῦ ἑνικοῦ των σχηματίζεται κατὰ τὰ συνηρημένα τῆς β' κλίσεως· (μονόδους, μονόδοντος, μονόδοντι κλπ. τὸ μονόδουν).

2. Τριτόκλιτα ἐπίθετα ὑγρόληκτα καὶ ἐνοινόληκτα.

Παραδείγματα καὶ παρατηρήσεις

150. Τριτόκλιτα ἐπίθετα ὑγρόληκτα καὶ ἐνοινόληκτα εἶναι

α') μονοκατάληκτα· μακρόχειρ, μακρόχειρος, μακρόχειρι κλπ. μάκαρ, μάκαρος, μάκαρι κλπ. μακραύγχηρ, μακραύγχενος, μακραύγχηρι κλπ.

β') δικατάληκτα· 1) εἰς-ωρ̄ ἀπάτωρ, ἀπάτορος κλπ. ὁ ἀπάτορ—τὸ ἀπάτορ, τοῦ ἀπάτορος κλπ. πληθ. δοτ. τοῖς ἀπάτορσι· 2) εἰς-ων̄ εὐδαιμων, εὐδαιμονος κλπ. ὁ εὐδαιμον—τὸ εὐδαιμον, τοῦ εὐδαιμονος, πληθ. δοτ. τοῖς εὐδαιμοσι· 3) εἰς-ην̄ ἀρρην̄, ἀρρενος κλπ. ὁ ἀρρεν—τὸ ἀρρεν, τοῦ ἀρρενος, τοῖς ἀρρεσοι·

γ') τρικατάληκτα· ταῦτα δὲ εἶναι δύο, ἦτοι τὸ μέλας, μέ-

καρα, μέλαν (=μαύρος) καὶ τὸ τάλας, τάλαιρα, τίλαν (=ταλαίπωρος), τὰ δποῖα κλίνονται διμοίως.

Ἐνικός

Πονθευτικός

δν.	μέλας	μέλαινα	μέλαν	μέλαινες	μέλαιναι	μέλανα
γεν.	μέλανος	μελαίνης	μέλανος	μελάνων	μελάνων	
δοτ.	μέλανι	μελαίνῃ	μέλανι	μέλασι	μελαίναις	μέλασι
αἰτ.	μέλανα	μέλαιναν	μέλαν	μέλανας	μελαίνας	μέλανα
κλτ.	μέλας	μέλαινα	μέλαν	μέλαινες	μέλαιναι	μέλανα
[Δινέα, δν. αἰτ. καὶ κλ. μέλανε μελαίνα μέλανε γενική καὶ δοτική μελάνοιν μελαίναιν μελάνοιν].						

151. Τὰ ὑγρόληπτα καὶ ἐνφινόληπτα ἐπίθετα τῆς γ' κλίσεως γενικῶς σχηματίζονται ὅπως τὰ ἀντίστοιχα οὐσιαστικὰ τῆς γ' κλίσεως, ίδιατέρῳς δὲ εἰς ταῦτα παρατηροῦνται τὰ ἔξης.

α') τὸ μέλας καὶ τὸ τάλας σχηματίζουν τὴν ὀνομαστικὴν τοῦ ἐνικοῦ μὲ τὴν κατάληξιν -s, μετὰ δὲ τὴν ἀποβοήην τοῦ χαρακτήρος *r* πρὸ τοῦ *s* τὸ προηγούμενον *z* ἐκτείνεται εἰς *z-*

β') τὴν κλητικὴν τοῦ ἐνικοῦ τὴν σχηματίζουν δροίαν μὲ τὸ θέμα: ὁ ἀπάτορ, ὁ παμμῆτορ, ὁ εἴδαιμον, ὁ ἄρρεν, ὁ τάλαν-

γ') τὰ εἰς -ων σύνθετα ἐπίθετα εἰς τὴν κλητικὴν τοῦ ἐνικοῦ τοῦ ἀρσενικοῦ καὶ θηλυκοῦ καὶ εἰς τὴν ὀνομαστικὴν, αἰτιατικὴν καὶ τὴν κλητικὴν τοῦ οὐδετέρου ἀναβιβάζουν τὸν τόνον. ἀλλ' ὅμηρον τῆς τελευταίας συλλαβῆς τοῦ πρώτου συνθετικοῦ ενδαιμων—ὅς εἴδαιμον, μεγαλοπράγμων—ὅς μεγαλόπραγμον, ἀλλὰ μεγαλόφρων—ὅς μεγαλόφρον (καὶ λακεδαίμων—ὅς λακεδαίμον).

152. Τοῦ μέλας καὶ τὸ τάλας τὸ θηλυκόν των τὸ σχηματίζουν ἀπὸ τὸ θέμα μὲ τὴν κατάληξιν *ia* (*ja*) ταύτης τὸ *i* ὑπερπηδᾶ τὸν χαρακτήρα *r* καὶ ἐνοῦνται μὲ τὸ πρὸ αὐτοῦ *a* εἰς *ai* (θέμ. μελαν-, μέλαν *ia*) μέλαιρα, (*θ. ταλαν-*, *τάλαν-ia*) τάλαιρα.

3. Τριτοκλίτα ἐπίθετα σιγμόληπτα

153. Τὰ σιγμόληπτα ἐπίθετα τῆς γ' κλίσεως εἶναι δικατάληπτα λήγοντα εἰς -ης εἰς τὸ ἀρσενικὸν καὶ τὸ θηλυκὸν καὶ εἰς -es.

εἰς τὸ οὐδέτερον ὁ ἐπιμελής, ή ἐπιμελῆς, τὸ ἐπιμελές—ὅ συνήθης, ή συνήθησ, τὸ σύνηθες.

Τὸ θέμα αὗτῶν λήγει εἰς -εσ.

Παραδείγματα καὶ παρατηρήσεις

Ἐνικός

154. [θ. εὐγενεσ-, συνηθεσ-]			
δν.	εὐγενής	τὸ εὐγενὲς	συνήθης
γεν.	εὐγενοῦς	τοῦ εὐγενοῦς	συνήθους
δοτ.	εὐγενεῖ	τῷ εὐγενεῖ	συνήθει
αἰτ.	εὐγενῆ	τὸ εὐγενὲς	συνήθη
κλητ.	εὐγενὲς	ὦ εὐγενὲς	σύνηθες

Πληθυντικός

δν.	εὐγενεῖς	τὰ εὐγενῆ	συνήθεις	συνήθη
γεν.	εὐγενῶν	τῶν εὐγενῶν	συνήθων	συνήθων
δοτ.	εὐγενέσι	τοῖς εὐγενέσι	συνήθεσι	συνήθεσι
αἰτ.	εὐγενεῖς	τὰ εὐγενῆ	συνήθεις	συνήθη
κλητ.	εὐγενεῖς	ὦ εὐγενῆ	συνήθεις	συνήθη

Διττός

τὸ εὐγενεῖ τοῖν εὐγενοῖν ὦ εὐγενεῖ συνήθει συνήθουν συνήθεις.

155. Τῶν εἰς -ης, -ες σιγμολήκτων ἐπιμέτων τῆς γ' κλίσεως
α') ἡ δνομαστική τοῦ ἑνικοῦ τοῦ ἀρσενικοῦ καὶ θηλακοῦ
σχηματίζεται χωρὶς κατάληξιν ἀπὸ τὸ θέμα μὲ ἔκτασιν τοῦ πρὸ^{τοῦ} γαρακτῆρος ε εἰς η' (θ. ἐπιμελεσ-) ὁ, ή ἐπιμελῆς·

β') ἡ κλητικὴ τοῦ ἑνικοῦ τοῦ ἀρσενικοῦ καὶ θηλακοῦ σχημα-
τίζεται δομοίᾳ μὲ τὸ θέμα ἐπιμελῆς—ὦ ἐπιμελές (θ. ἐπιμελεσ-)

γ') ἡ αἰτιατικὴ τοῦ πληθ. τοῦ ἀρσενικοῦ καὶ θηλακοῦ σχη-
ματίζεται δομοίᾳ μὲ τὴν δνομαστικήν· οἱ ἀληθεῖς, τὸν ἀληθεῖς·

δ') ὁ γαρακτήρ σ μεταξὺ δύο φωνηέντων ἀποβάλλεται, τὸ
δὲ συναντώμενα φωνήεντα ε+α, ε+ε, ε+ι, ε+ο καὶ ε+ω συ-

ναιροῦνται, ὅπως καὶ εἰς τὰ σιγμόληκτα οὐσιαστικὰ τῆς γ' κλίσεως· (ἀληθέ-α) ἀληθῆ, (ὕγιε-α) ὕγια, (ἀληθέ-ες) ἀληθεῖς καὶ π.

ε') ἡ δοτικὴ τοῦ πληθυντικοῦ πάσχει ἀπλοποίησιν τῶν δύο σ (σσ). εὐγενέσι (ἐκ τοῦ εὐγενέσ-σι).

156. Τὰ βαρύτονα εἰς -ης, -ες σιγμόληκτα ἐπίθετα

α') εἰς τὴν κλητικὴν τοῦ ἔνικοῦ τοῦ ἀρσενικοῦ καὶ θηλυκοῦ καὶ τὴν ὄνομαστικήν, αἵτιατικὴν καὶ κλητικὴν τοῦ οὐδετέρου ἀναβιβάζουν τὸν τόνον· δ, ἡ σινήθης, δ σύρηθες, τὸ σύρηθες—δ, ἡ αὐθάδης, ὁ αὐθαδες, τὸ αὐθαδες·

β') εἰς τὴν γενικὴν τοῦ πληθυντικοῦ πλεῖστα τονίζονται (παρὰ τὸν κανόνα) εἰς τὴν σιλλαβήν, εἰς τὴν ὅποιαν τονίζεται καὶ ἡ γενικὴ τοῦ ἔνικοῦ τοῦ πλήρους, τῶν πλήρων (ἐκ τοῦ πληρέων), τοῦ συνήθους, τῶν συνήθων (ἐκ τοῦ συνηθέων).

Σημ. Ἐξαιροῦνται καὶ τονίζονται κανονικῶς εἰς τὴν κλητικὴν καὶ τὸ οὐδέτερον τὰ εἰς -ώδης, -ώλης καὶ -ήρης· δ, ἡ εὐώδης, ὁ εὐώδες, τὸ εὐώδες—δ, ἡ ἔξωλης, ὁ ἔξωλες, τὸ ἔξωλες—δ, ἡ ποδήρης, ὁ ποδήρες, τὸ ποδήρες.

Εἰς τὰ εἰς -ήρης ἐπίθετα ἀνήκεν ἐξ ἀρχῆς καὶ ἡ λέξις τριήρης (τριήρης ναῦς=πλοῖον μὲ τρεις σειρὰς κωπῶν), ἡ ὅποια συνήθως εὑρίσκεται ως οὐσιαστικὸν (=τὸ πολεμικὸν πλοῖον) ἡ τριήρης, τῆς τριήρους, τῇ τριήρει καὶ π. γενικὴ πληθ. τῶν τριήρων.

4. Τριτόκλιτα ἐπίθετα φωνηεντόληκτα

157. Τὰ φωνηεντόληκτα ἐπίθετα τῆς γ' κλίσεως είναι τὰ πλεῖστα τρικατάληκτα εἰς -υς, -εια, -υ· βαρύς, βαρεῖα, βαρὺ—γλυκύς, γλυκεῖα, γλυκὺ—εὐρύς, εὐρεῖα, εὐρὺ (=πλατὺ) καὶ π.

Ιαραδείγματα καὶ παρατηρήσεις

Ἐνικόδη

158. [θέμα βαρυ- βαρε-		θηλυ-	θηλε-]
δν. βαρὺ-ς	βαρεῖα	βαρὺ	θηλυ-ς
γεν. βαρέ-ος	βαρείας	βαρέ-ος	θηλε-ος
δοτ. βαρεῖ	βαρείᾳ	βαρεῖ	θηλεῖ
αἵτ. βαρὺ-ν	βαρεῖαν	βαρὺ	θηλυ-ν
κλ. βαρὺ	βαρεῖα	βαρὺ	θηλεια

ΠΙΧΗΘΥΝΤΙΚΩΣ

δν.	βαρεῖς	βαρεῖαι	βαρέα	θήλεις	θήλειαι	θήλεαι
γεν.	βαρέων	βαρειῶν	βαρέων	θηλέων	θηλειῶν	θηλέων
δοτ.	βαρέοι	βαρείαις	βαρέσι	θήλεσι	θηλείαις	θηλεσι
αἰτ.	βαρεῖς	βαρείας	βαρέα	θήλεις	θηλείας	θηλεα
κλ.	βαρεῖς	βαρεῖαι	βαρέα	θήλεις	θηλειαι	θηλεαι

159. Τὰ φωνηντόληκτα τρικατάληκτα ἐπίθετα εἰς -υς, -εια, -υ εἰς τὸ ἀρσενικὸν καὶ οὐδέτερον

α') εἰναι γενικῶς ὀξύτονα (παχύς, βαθὺς κλπ.), βαρύτονα δὲ δύο μόνον, τὸ ἥμισυς, ἡμίσεια, ἥμισυν καὶ θῆλυς, θῆλεια, θῆλυ·

β') ἔχουν δύο θέματα, ἐν εἰς -υ καὶ τὸ ἄλλο εἰς -ε* καὶ ἀπὸ μὲν τὸ θέμα εἰς -υ σχηματίζεται ἡ δυνομαστική, αἰτιατικὴ καὶ κλητικὴ τοῦ ἑνικοῦ, ἀπὸ δὲ τὸ εἰς -ε ὅλαι αἱ ἄλλαι πτώσεις·

γ') συναιροῦν μόνον τὸ ε+ε καὶ τὸ ε+ι εἰς ει, πλὴν τοῦ ἥμισυς, τὸ δποῖον πολλάκις καὶ τὸ εα τοῦ πληθυντικοῦ τοῦ οὐδετέρου τὸ συναιρεῖ εἰς -η· τὰ ἡμίσεα καὶ τὰ ἡμίση (πβ. τὰ δστη).

δ') τὴν κλητικὴν τοῦ ἑνικοῦ σχηματίζουν δμοίαν μὲ τὸ εἰς -υ θέμα, τὴν δὲ αἰτιατικὴν τοῦ πληθυντικοῦ τοῦ ἀρσενικοῦ δμοίαν μὲ τὴν δυνομαστικήν.

Τὸ θηλυκὸν σχηματίζουν ἀπὸ τὸ θέμα εἰς -ε μὲ τὴν κατάληξιν -ια, τῆς δποίας τὸ ε μὲ τὸ προηγούμενον ε συναιρεῖται εἰς ει· (θ. βαθε-) βαθέ-ια, βαθεῖα.

160. Δικατάληκτα φωνηντόληκτα ἐπίθετα τῆς γ' κλίσεως εἰναι δλίγα, ἦτοι α) εἰς -υς (ἀρσ. καὶ θηλ.), -υ (οὐδ.), γεν. -υος· δ εὐβοτρυς, ἡ εὐβοτρης, τὸ εὐβοτρον(=δστις ἔχει ἄφθονα σταφύλια)· β') εἰς -υς (ἀρσ. καὶ θηλ.), -υ (οὐδ.), γεν. -εος· δ, ἡ δίπηχνς, τὸ δίπηχν. Τὰ τοιαῦτα ἐπίθετα εἰναι σύνθετα μὲ δεύτερον οὖσιαστικὸν τριτόκλιτον εἰς -υς καὶ κλίνονται ἐν γένει δπως τὸ δεύτερον συνθετικὸν μόνον του, ὡς ἔξης·

δ	εὐβοτρυς	η	εὐβοτρυς	τὸ	εὐβοτρυ
τοῦ	εὐβότρυος	τῆς	εὐβότρυος	τοῦ	εὐβότρυος
τῷ	εὐβότρυ	τῇ	εὐβότρυ	τῷ	εὐβότρυ
τὸν	εὐβοτρυν	τὴν	εὐβοτρυν	τὸ	εὐβοτρυ κλπ.

ὅ	δίπηχυς	ἥ	δίπηχυς	τὸ	δίπηχυ
τοῦ	διπήγεος	τῆς	διπήγεος	τοῦ	διπήγεος
τῷ	διπήγει	τῇ	διπήγει	τῷ	διπήγει
τὸν	διπηχυν	τὴν	διπηχυν	τὸ	διπηχυ κ.λ.π

(π. πίνεις, πίνεος καὶ πήχυς, τοῦ δποίου ὅμως ἡ γενικὴ εἶναι πήγεως.).

Γενικαὶ παρατηρήσεις εἰς τὰ ἐπίθετα

161. Τῶν τρικαταλήπτων ἐπιθέτων α') ἡ κατάληξις α τῆς δνομαστικῆς τοῦ ἔνικοῦ τοῦ θηλυκοῦ εἶναι μὲν μακρά, ὅταν τὸ ἀρσ. εἶναι δευτερόκλιτον, εἶναι δὲ βραχεῖα, ὅταν τὸ ἀρσ. εἶναι τριτόκλιτον· σπουδαῖος, σπουδαῖ—δίκαιος, δίκαια, ἀλλὰ χαρίεις, χαρίεσσα—πᾶς, πᾶσζ' β') ἡ γενικὴ τοῦ πληθυντικοῦ τοῦ θηλυκοῦ, ἐὰν μὲν τὸ ἀρσ. εἶναι τριτόκλιτον, τονίζεται πάντοτε εἰς τὴν λήγουσαν καὶ περισπάται, ἐὰν δὲ τὸ ἀρσ. εἶναι δευτερόκλιτον, τονίζεται ὅπου καὶ ἡ γενικὴ τοῦ πληθ. τοῦ ἀρσεν. ἡ χαρίεσσα τῶν χαριεσσῶν (ἀρσ. χαρίεις), πᾶσα πασῶν (ἀρσ. πᾶς)—ἡ ἀγία τῶν ἀγίων (ἀρσ. ὁ ἄγιος τῶν ἀγίων), ἡ ἀγαθὴ τῶν ἀγαθῶν (ἀρσ. ὁ ἀγαθὸς τῶν ἀγαθῶν).

162. Τῶν τρικαταλήπτων ἐπιθέτων τῆς γ' κλίσεως τὸ θηλυκὸν σχηματίζεται κανονικῶς μὲ τὴν κατάληξιν -ια· πᾶς (πάντ-ια) πᾶσα—μάλιας (μέλαν-ια) μέλαινα—βαθὺς (βαθέ-ια) βαθεῖα.

163. Τῶν δικαταλήπτων ἐπιθέτων τῆς γ' κλίσεως ἡ κλητικὴ τοῦ ἔνικοῦ τοῦ ἀρσ. καὶ θηλ. καὶ ἡ δνομαστικὴ (αἰτ. καὶ κλητ.) τοῦ οὐδετέρου σχηματίζονται ἀπὸ τὸ θέμα μόνον χωρὶς κατάληξιν· δ, ἡ σώφρων—(δ, τὸ) σῶφρον, δ, ἡ εὐγενὴς—(δ, τὸ) εὐγενές, δ, ἡ εὐβοτρούς—(δ, τὸ) εὐβοτρού, δ, ἡ ἀπάτωρ, ὁ ἀπάτορ, τὸ ἀπατορ (—δστις δὲν ἔχει πατέρα).

Σημ. Καὶ τῶν τρικαταλήπτων ἐπιθέτων τῆς γ' κλίσεως ἡ κλητικὴ τοῦ ἔνικοῦ τοῦ ἀρσενικοῦ καὶ ἡ δνομαστικὴ (αἰτ. καὶ κλητ.) τοῦ οὐδετέρου σχηματίζονται δμοίως· δ χαρίεις, ὁ χαρίεν, τὸ χαρίεν—δ μέλας, ὁ μέλαν, τὸ μέλαν—δ εὐθύς, ὁ εὐθύ, τὸ εὐθὺ—ἄλλα δ πᾶς, ὁ πᾶς, τὸ πᾶν.

ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ ΙΔ'

ΑΝΩΜΑΛΑ ΕΠΙΘΕΤΑ

167. "Οπως ὑπάρχουν ἀνώμαλα οὐσιαστικά, οὕτως ὑπάρχουν και ἀνώμαλα ἐπίθετα.

Τὰ συνηθέστερα τῶν ἀνωμάλων ἐπιθέτων τῆς ἀρχαίας γλώσσης είναι τὰ ἔξης·

1) **πολύς, πολλή, πολὺ** (ὅπως και εἰς τὴν νέαν γλωσσαν)· εἰς τὸ ἀρσενικὸν και οὐδέτερον σχηματίζεται ἐκ δύο θεμάτων, ἥτοι ἐκ τοῦ πολυ- εἰς τὴν ὄνομαστικήν, αἰτιατικήν και κλητικήν τοῦ ἔνικοῦ κατὰ τὴν γ' κλίσιν και ἐκ τοῦ πολλο- εἰς ὅλας τὰς ἄλλας πτώσεις κατὰ τὴν β' κλίσιν, ως ἔξης·

ὅ	πολύς	ἥ	πολλὴ	τὸ	πολὺ
τοῦ	πολλοῦ	τῆς	πολλῆς	τοῦ	πολλοῦ
τῷ	πολλῷ	τῇ	πολλῇ	τῷ	πολλῷ
τὸν	πολὺν	τὴν	πολλὴν	τὸ	πολὺν
ῳ	πολὺν	ῳ	πολλὴ	ῳ	πολὺν
οἱ	πολλοὶ	αἱ	πολλαῖ	τὰ	πολλὰ κλπ.

2) **μέγας, μεγάλη, μέγα*** σχηματίζεται ἐκ δύο θεμάτων, τοῦ μέγα- κατὰ τὴν γ' κλίσιν και μεγαλο- κατὰ τὴν β', ὅπως τὸ πολύς·

ὅ	μέγας	ἥ	μεγάλη	τὸ	μέγα
τοῦ	μεγάλου	τῆς	μεγάλης	τοῦ	μεγάλου
τῷ	μεγάλῳ	τῇ	μεγάλῃ	τῷ	μεγάλῳ
τὸν	μέγαρ	τὴν	μεγάλην	τὸ	μέγαρ
ῳ	μέγας και ὡς μεγάλε ὡς	ῳ	μεγάλη	ῳ	μέγαρ
οἱ	μεγάλοι	αἱ	μεγάλαι	τὰ	μεγάλα κτλ.

3) **πρᾶος, πραεῖα, πρᾶον** (=ἡπιος, μαλακός)* σχηματίζεται ἐκ δύο θεμάτων, ἥτοι ἐκ τοῦ πραε- κατὰ τὴν γ' κλίσιν εἰς τὴν γενικήν και δοτικήν τοῦ πληθ. τοῦ ἀρσενικοῦ, εἰς ὅλον τὸν πληθ. τοῦ οὐδετέρου και εἰς τὸ θηλυκόν, και ἐκ τοῦ πρᾶο- κατὰ τὴν β' κλίσιν εἰς ὅλους τοὺς ἄλλους τύπους ἀρσενικοῦ και οὐδετέρου·

δ	πρᾶος	ἡ	πραεῖα	τὸ	πρᾶον
τοῦ	πράου	τῆς	πραείας	τοῦ	πράου κ.τ.λ.
οἱ	πρᾶοι	αἱ	πραεῖαι	τὰ	πραέα
τῶν	πραέων	τῶν	πραεῖῶν	τῶν	πραέων
τοῖς	πραέσι	ταῖς	πραείαις	τοῖς	πραέσι
τοὺς	πράους	τὰς	πραείας	τὰ	πραέα κ.τ.λ.

4) ὁ σῶς, ἡ σῶς, τὸ σῶν (=σῶος). σχηματίζεται κατὰ τὰ ἀττικόκλιτα ἐπίθετα, ἀλλ' εὐρίσκεται μόνον εἰς τὴν ὄνομαστικὴν καὶ αἰτιατικὴν τοῦ ἑνικοῦ καὶ αἰτιατικὴν τοῦ πληθυντικοῦ ὁ σῶς, ἡ σῶς, τὸ σῶν, τὸν σῶν, τὴν σῶν, τὸ σῶν, τοὺς σῶς, τὰς σῶς, τὰ σᾶ· εἰς τὰς ἄλλας πτώσεις ἀναπληροῦνται ὑπὸ τοῦ σῶος, σῶα, σῶον, τὸ ὄποιον κλίνεται διμαλῶς.

5) φροῦδος, φρούδη, φροῦδον (=ἄφαντος, ἀπελθών) ἀπαντᾷ μόνον εἰς τὴν ὄνομαστικὴν ἑνικοῦ καὶ πληθυντικοῦ.

ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ ΙΕ'

ΠΑΡΑΘΕΤΙΚΑ

165. Τὸ ἐπίθετον,

α') ὅταν δηλοῖ ἀπλῶς ὅτι ἐν οὐσιαστικὸν ἔχει μίαν ποιότητα ἢ ἰδιότητα, λέγεται θετικοῦ βαθμοῦ· τοῦτο τὸ δένδρον ἔστιν δψηλόν·

β') ὅταν δηλοῖ ὅτι ἐν οὐσιαστικὸν ἔχει μίαν ποιότητα ἢ ἰδιότητα εἰς ἀνώτερον βαθμὸν ἐν συγκρίσει πρὸς ἐν ἄλλῳ οὐσιαστικόν, λέγεται συγκριτικοῦ βαθμοῦ· τοῦτο τὸ δένδρον ἔστιν δψηλότερον ἐκείνου (=τοῦτο τὸ δένδρον εἶναι δψηλότερον ἐν συγκρίσει πρὸς ἐκείνον).

γ') ὅταν δηλοῖ ὅτι ἐν οὐσιαστικὸν ἔχει μίαν ποιότητα ἢ ἰδιότητα εἰς ἀνώτατον βαθμὸν εἴτε σχετικῶς (ἐν συγκρίσει δηλαδὴ πρὸς δλα τὰ ἄλλα διμοιδῆ οὐσιαστικὰ) εἴτε ἀπολύτως καθ' ἐαυτό, τότε λέγεται ὑπερθετικοῦ βαθμοῦ· τοῦτο τὸ δένδρον ἔστιν δψηλότατον πάντων τῶν δένδρων (=τὸ δψηλότερον ἐν συγκρίσει πρὸς δλα τὰ ἄλλα δένδρα) ἢ τοῦτο τὸ δένδρον ἔστιν δψηλότατον (=πολὺ δψηλόν).

166. Ο συγκριτικὸς καὶ ὁ ὑπερθετικὸς βαθμὸς παγιτὸς ἐπιθέτου λέγονται μὲ ἐν ὄνομα παραθετικὰ τοῦ ἐπιθέτου.

ΣΧΗΜΑΤΙΣΜΟΣ ΤΩΝ ΠΑΡΑΘΕΤΙΚΩΝ

Ι Μονολεκτική παραθετική.

Α'. Όμαλά παραθετικά

167. Τὰ παραθετικὰ τῶν ἐπιθέτων τῆς ὀρχαίας γλώσσης σχηματίζονται συνήθως, ἀφ' οὐ εἰς τὸ θέμα τοῦ (ἀρσενικοῦ γένους) τοῦ θετικοῦ προστεθοῦν αἱ καταλήξεις -τερος, -τερα, -τερον διὰ τὸ συγκριτικὸν καὶ -τατος, -τατη, -τατον διὰ τὸ ὑπερθετικόν.

ὑψηλός (θ. ὑψηλο-)	ὑψηλότερος	ὑψηλοτέρα	ὑψηλότερον
	ὑψηλότατος	ὑψηλοτάτη	ὑψηλότατον
βαθύς (θ. βαθυ-)	βαθύτερος	βαθυτέρα	βαθύτερον
	βαθύτατος	βαθυτάτη	βαθύτατον
μέλας (θ. μελαν-)	μελάντερος	μελαντέρα	μελάντερον
	μελάντατος	μελαντάτη	μελάντατον
ἀληθής (θ. ἀληθεσ-)	ἀληθέστερος	ἀληθέστερα	ἀληθέστερον
	ἀληθέστατος	ἀληθέστατη	ἀληθέστατον
ἄχαρις (θ. ἄχαριτ-)	ἄχαρίστερος	ἄχαριστέρα	ἄχαριστερον
	ἄχαρίστατος	ἄχαριστατη	ἄχαριστατον.

168. Τὰ παραθετικὰ τῶν δευτεροκλίτων ἐπιθέτων ἔκτείνουν τὸν χαρακτῆρα ο τοῦ θέματος τοῦ θετικοῦ εἰς ω, διὰν ἡ πρὸ αὐτοῦ συλλαβὴ εἶναι βραχεῖα, ἄλλως τὸν φυλάττον.

νέος	νεώτερος	νεώτατος
σοφός	σοφώτερος	σοφώτατος
μαλάκος	μαλακώτερος	μαλακώτατος
	ἀλλὰ	
ἔηρός	ἔηρότερος	ἔηρότατος
ἔνδεθος	ἔνδοξότερος	ἔνδοξότατος.

Σημ. Τὰ εἰς -ιος, -ικος, -ιμος καὶ -ινος ἔλιθετα ἔχουν τὸ τῆς παραληγούσης βραχύ. Τὰ συνηθέστερα δὲ ἐκ τῶν εἰς -ος ἐπιθέτων, τὰ δποια ἔχουν τὸ δίχρονον τῆς παραληγούσης μακρόν, εἶναι τὸ ἀγιρός, τοξιός, λιτός, ἰσχυρός καὶ ὅσα εἶναι σύνθετα μὲ δεύτερον συνθετικὸν τὰς λέξεις θῦμος, κίνδυνος, λύπη, τιμή, νικη, ψύχη· εὐθυμος (εὐθυμότερος), ἀκίνδυνος (ἀκινδυνότερος) κλπ.

Ε. ΠΑΝΤΕΛΑΚΗ 'Ελληνική Γραμματική—"Εκδ. β'

169. Ὄπως εἰς τὴν νέαν διμήλουμένην γλώσσαιν τὰ παραθετικὰ μερικῶν ἐπιμέτρων σχηματίζονται κατ’ ἀναλογίαν πρὸς τὰ παραθετικὰ ἄλλων ἐπιμέτρων (δις χονδρότερος κατὰ τὸ παχύτερος, ἑλαφρύτερος κατὰ τὸ βαρύτερος, γλυκότερος κατὰ τὸ πικρότερος ἀντὶ τῶν κανονικῶν χονδρότερος, ἑλαφρότερος, γλυκότερος), οὗτοι καὶ εἰς τὴν ἀρχαίαν γλώσσαν μερικὰ ἐπίθετα σχηματίζονται παραθετικά οὐχὶ κανονικά, ἀλλὰ κατ’ ἀναλογίαν πρὸς ἄλλα παραθετικά.

Οὕτω σχηματίζονται τὰ παραθετικά τῶν

α') πολλὰ ἐπίθετα εἰς -έστερος, -έστατος κατ’ ἀναλογίαν πρὸς τὰ παραθετικὰ τῶν εἰς -ῆς σιγμολήχτων ἐπιμέτρων· τοιαῦτα δὲ εἶναι

1) τὰ ἐπίθετα πέρης, ἄκρατος (=ἀνόθευτος), ἀσμενος (=εὐ-χαριστημένος) καὶ ἐρωμένος (=δυνατός), ἥτοι πενέστερος, πενέστατος—ἄκρατέστερος, ἄκρατέστατος—ἀσμενέστερος, ἀσμενέστατος—ἐρωμενέστερος, ἐρωμενέστατος·

2) τὰ εἰς -ωρ, -όν (γεν. -ονος)· σιωφρων, σιωφρονέστερος, σιωφρονέστατος·

3) τὰ εἰς -ρους συνηρημένα τῆς β' κλίσεως καὶ τὸ ἀπλοῦς εὔρους (θ. εὔνοο-), εὐρούστερος, εὐρούστατος (ἐκ τοῦ εὐνοέστερος, εὐνοέστατος)—ἀπλοῦς, ἀπλούστερος, ἀπλούστατος·

β') μερικὰ ἐπίθετα εἰς -ίστερος, -ίστατος κατ’ ἀναλογίαν πρὸς τὰ παραθετικὰ τοῦ ἄχαρις· τοιαῦτα εἶναι τὰ ἔξης· βλάξ, βλακίστερος, βλακίστατος (θ. βλακ-)—ἄρπαξ, ἀρπαγίστερος, ἀρπαγίστατος (θ. ἀρπαγ-)—λάλος, λαλίστερος, λαλίστατος (θ. λαλό)—χλεπῆς, χλεπτίστερος, χλεπτίστατος (θ. χλεπτά)—πλεονέκτης, πλεονεκτίστερος, πλεονεκτίστατος (θ. πλεονεκτά-).

Τὸ εὐχαρισ (θ. εὐχαριτ-) καὶ τὸ ἐπίχαρις (θ. ἐπιχαριτ-) ἀτ’ ἐναντίας σχηματίζονται παραθετικά εἰς -ώτερος, -ώτατος, ἥτοι εὐχαριτώτερος, εὐχαριτώτατος—ἐπιχαριτώτερος, ἐπιχαριτώτατος.

γ') μερικὰ ἐπίθετα εἰς -άτερος, -άτατος κατ’ ἀναλογίαν πρὸς τὰ παραθετικὰ τοῦ παλαιὸς—παλαίτερος, παλαίτατος, τὰ δόποια πάλιν ἔγιναν κατ’ ἀναλογίαν πρὸς τὰ παραθετικὰ τοῦ ἐπιρρήματος πάλαι (=πρὸ πολλοῦ) παλαί-τερον, παλαί-τατα τοιαῦτα δὲ εἶναι

γεραιός (=γέρων, σεβαστός), γεραίτερος, γεραίτατος

ὄψιος (=ὄψιμος), δημαίτερος, δημαίτατος

σχολαιος (=ιογός), σχολαίτερος, σχολαίτατος
ήσυχος, ήσυχαίτερος, ήσυχαίτατος [καὶ ήσυχώτερος, ήσυχώτατος]
εὐδιος (=γαλήνιος), εὐδιαίτερος, εὐδιαίτατος
ἴδιος, ίδιαίτερος, ίδιαίτατος
ἴσος, ίσαιτερος, ίσαιτατος
παραπλήσιος (=ζυμοιος), παραπλησιαίτερος, παραπλησιαίτατος.
Τὸ ἐπίθετον φίλος ἔχει παραθετικὰ φίλτερος, φίλτατος ἢ μᾶλ-
λον φίλος, μάλιστα φίλος.

Β' Ανώμαλη παραθετικὴ

170. Σπανιότεραι καταλήξεις τῶν παραθετικῶν τῆς ἀρχαίας γλώσσης είναι ἡ -ιων (ἀρσ. καὶ θηλ.), -ιον (οὐδ.) διὰ τὸ συγχριτικὸν καὶ -ιστος, -ιστη, -ιστον διὰ τὸ ὑπερθετικόν.

Μὲ τὰς καταλήξεις αὐτὰς σχηματίζουν τὰ παραθετικά των μὲ διαφόρους ἀνωμαλίας τὰ ἔξης ἐπίθετα.

- καλὸς—καλλιων, κάλλιστος (θ. καλλ- πβ. κάλλος)
- αἰσχρὸς—αἰσχίων, αἰσχιστος (θ. αἰσχ- πβ. αἰσχος)
- ἐχθρὸς—ἐχθίων, ἔχθιστος (θ. ἐχθ. πβ. ἔχθος)
- ἀγαθὸς—ἀμείνων, ἄριστος (θ. ἀμεν- καὶ ἀρ-)
  - » — βελτίων, βέλτιστος (θ. βελτ-)
  - » — κρείττων, κράτιστος (θ. κρετ-, κρατ-)
  - » — λάθων, λάριστος (θ. λω-)
- κακὸς—κακών, κάκιστος (θ. κακ-)
  - » — χείρων, χείριστος (θ. χεο-)
  - » — ἥτιων — (θ. ἥκ-)
- πολὺς—πλείων (ἀρσ. θηλ.), πλέον (οὐδ.), πλεῖστος (θ. πλε-)
- δλίγος—ελάττων, ελάχιστος (ἢ δλίγιστος) (θ. ἐλαχ-)
- μέγας—μείζων, μέγιστος (θ. μεγ-)
- μικρὸς—μικρότερος καὶ μείων, μικρότατος (θ. μει-)
- μακρὸς—μακρότερος, μακρότατος καὶ μήκιστος (θ. μηκ-)
- ὅρδιος (=εὔκολος), ὅρφων, ὅρστος (θ. ὅρα-)
- ἡδὺς (=γλυκύς), ηδίων, ηδιστος (θ. ηδ-)
- ταχὺς—θάσσων, τάχιστος (θ. θαχ- ταχ-).

Σημ. Οἱ τύποι ἀμείνων, κρείττων (ἢ κρείσσων), χείρων, ελάτ-
των (ἢ ελάσσων) κλπ. προηγιζον ἐκ τῶν τύπων ἀμέν-ιων, κρέτ-ιων,
χέρ-ιων, ελάχ-ιων κλπ.

171. Ἐκ τῶν παραθετικῶν ὅσα μὲν λίγουν εἰς -τερος, -τατος καὶ -ιστος κλίνονται δύμαλως ὡς τρικατάληκτα δευτερόκλιτα ἐπίθετα, ὅσα δὲ συγκριτικὰ λήγουν εἰς -ιων, -ιον (ἢ -ων, -ον) κλίνονται γενικῶς ὅπως τὰ εἰς -ων, -ον δικατάληκτα ἐνδρινόληκτα ἐπίθετα τῆς γ' κλίσεως κατὰ τὸ ἔξῆς παράδειγμα

[Θέμα βελτιον- βελτιοο-]

Ἐπικ.	δν.	ό	βελτίων	ἡ	βελτίων	τὸ	βέλτιον
	γεν.	τοῦ	βελτίονος	τῆς	βελτίονος	τοῦ	βελτίονος
	δοτ.	τῷ	βελτίονι	τῇ	βελτίονι	τῷ	βελτίονι
	αἰτ.	τὸν	βελτίονα	τὴν	βελτίονα	τὸ	βέλτιον
			καὶ βελτίω		βελτίω		
Πληθ.	δν.	οἱ	βελτίονες	αἱ	βελτίονες	τὰ	βελτίονα
			καὶ βελτίους	καὶ βελτίους	καὶ βελτίους	καὶ βελτίω	
	γεν.	τῶν	βελτίονων	τῶν	βελτίονων	τῶν	βελτίονων
	δοτ.	τοῖς	βελτίοσι	ταῖς	βελτίοσι	τοῖς	βελτίοσι
	αἰτ.	τοὺς	βελτίονας	τὰς	βελτίονας	τὰ	βελτίονα
			καὶ βελτίους	καὶ βελτίους	καὶ βελτίους	καὶ βελτίω	
	κλ.	ώ	βελτίονες	ώ	βελτίονες	ώ	βελτίονα
			καὶ βελτίους	καὶ βελτίους	καὶ βελτίους	καὶ βελτίω	

Σημ. Οἱ τύποι εἰς -ω καὶ -ους προέρχονται ἐκ σιγμολήκτου θέματος εἰς -οσ (βελτίοσ-α, βελτίο-α).

II Περιφραστικὰ παραθετικὰ

172. "Οπως εἰς τὴν νέαν γλώσσαν, οὕτω καὶ εἰς τὴν ἀρχαίαν παραθετικὰ σχηματίζονται ὅχι μόνον μονολεκτικῶς μὲ τὰς καταλήξεις -τερος ἢ -ιων, -τατος ἢ -ιστος, ἀλλὰ καὶ περιφραστικῶς, ἥτοι μὲ δύο λέξεις, τὸ μὲν συγκριτικὸν μὲ τὸ ἐπίφροντα μᾶλλον (=περισσότερον) καὶ τὸ θετικόν, τὸ δὲ ὑπερθετικὸν μὲ τὸ ἐπίφροντα μάλιστα (=παρὰ πολὺ) καὶ τὸ θετικόν φίλος—μᾶλλον φίλος (=φίλτερος), μάλιστα φίλος (=φίλτατος). (πβ. ὑψηλὸς—περισσότερον ὑψηλὸς—πολὺ ὑψηλὸς ἢ παρὰ πολὺ ὑψηλός).

III Παραθετικὰ ἄνευ θετικοῦ

173. Μερικὰ παραθετικὰ τῆς ἀρχαίας γλώσσης δὲν ἔχουν θετικόν, σχηματίζονται δὲ διὰ προσθήκης τῶν καταλήξεων -τερος

καὶ τατος εἰς ἐπιρρήματα ή προθέσεις (κάτω) — κατώτερος, κατώτατος, (ἄνω) — ἀνώτερος, ἀνώτατος, (πλησίον) — πλησιέστερος, πλησιέστατος, (ὑπὲρ) — ὑπέρτερος, ὑπέρτατος, (πρό) — πρότερος, πρώτος (ἐκ τοῦ πρότατος), ὕστερος, ὕστατος (ἐκ τοῦ θέματος ὅδ—=ἔξω).

ΠΑΡΑΡΤΗΜΑ

Παραθετικὰ ἐπιρρήματα

174. Παραθετικὰ σχηματίζουν εἰς τὴν ἀρχαίαν γλῶσσαν καὶ ἐπιρρήματα, δπως καὶ εἰς τὴν νέαν (πβ. τὰ τῆς γένεας ὕστερα-ὕστερα, μακρινὰ-μακρύτερα, καλὰ-καλύτερα κ.λ.π.).

Συνήθη παραθετικὰ ἐπιρρήματα τῆς ἀρχαίας γλώσσης είναι.

α') τὰ ἔξης τόπου σημαντικά, ἦτοι ἄνω — ἀνωτέρω, ἀνωτάτω, κάνω — κατωτέρω, κατωτάτω, ἔγγυς (=πλησίον) — ἔγγυτέρω, ἔγγυτάτω καὶ ἔγγυτερον, ἔγγυτα, πόρρω (=μακρὰν) — πορρωτέρω, πορρωτάτω, πέρα (=παραπέρι) — περαιτέρω.

β') μάλα (=πολὺ) — μᾶλλον, μάλιστα.

γ') ὅσα παράγονται ἐξ ἐπιθέτων ταῦτα ὡς συγχριτικὸν μὲν ἔχον τὴν αἰτιατικὴν τοῦ ἐνικοῦ τοῦ οὐδετέρου τοῦ συγχριτικοῦ ἐπιθέτου, ὡς ὑπερθετικὸν δὲ τὴν αἰτιατικὴν τοῦ πληθυντικοῦ τοῦ οὐδετέρου τοῦ ὑπερθετικοῦ ἐπιθέτου σοφῶς — σοφώτερον, σοφιστα, δληθῶς — δληθέστερον, δληθέστατα, καλῶς — κάλλιστα, κάλλιστα, ηδέως (=εὐχαρίστως) — ηδιον, ηδιστα, εὖ (=καλῶς) — ἔμειγον, ἄριστα, δλίγον — ἥττον (=δλιγώτερον), ηκιστα (=πολὺ δλίγον ή διόλου).

ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ ΙΓ'

ΑΡΙΘΜΗΤΙΚΑ

A' Εἴδη ἀριθμητικῶν καὶ σχηματισμὸς αὐτῶν

175. Αἱ λέξεις, αἱ δποῖαι σημαίνουν τὸ ἀποτέλεσμα ἀριθμήσεως ή μετρήσεως, ἦτοι τὰ ἀριθμητικά, είναι καὶ εἰς τὴν ἀρχαίαν γλῶσσαν ἐπίθετα καὶ σύστασικά, δπως καὶ εἰς τὴν νέαν γλῶσσαν.

176. Ἐπίθετα ἀριθμητικὰ ή ἀρχαία γλῶσσα ἔχει

α') δπως καὶ ή νέα γλῶσσα, ἀπόλυτα, τὰ δποῖα σημαίνουν ἀπλῶς ψηφισμένον πλῆθος δέκα ήσαν οἱ τῶν Ἀθηναίων στρατ.

β') δύως καὶ ἡ νέα γλῶσσα, τακτικά, τὰ δυοῖς σημαίνουν τὴν τάξιν (ἥτοι τὴν θέσιν), τὴν δποίαν κατέχει ἐν πρόσωπον ἡ πρᾶγμα μεταξὺ ἀλλων· τρίτον ἔτος τοῦ πολέμου τοῦτο ἔστι· ταῦτα, τὰ πλεῖστα, γίνονται ἀπὸ τὸ θέμα τῶν ἀπολύτων μὲ τὴν κατάληξιν -τος μέχρι τοῦ ἀριθμοῦ 19, μὲ τὴν κατάληξιν δὲ -στος ἀπὸ τοῦ 20 καὶ ἄνω· τρία—τρίτος, εἴκοσι—εἰκοστός.

γ') δύως καὶ ἡ νέα γλῶσσα, πολλαπλασιαστικά, τὰ δυοῖς σημαίνουν ἐκ πόσων ἀπλῶν μερῶν σύγκειται τι· διπλοῦς θώραξ, τριπλοῦς ἀγών· καὶ ταῦτα γενικῶς γίνονται ἀπὸ τὸ θέμα τῶν ἀπολύτων μὲ τὴν κατάληξιν πλοῦς· τρία—τριπλοῦς·

δ') δύως καὶ ἡ νέα γλῶσσα, ἀναλογικά, τὰ δυοῖς σημαίνουν πόσας φοράς ἐν πρᾶγμα εἶναι μεγαλύτερον ἀναλόγως πρὸς ἄλλο· τῶν Περσῶν στρατὸς ἥν δεκαπλάσιος τοῦ τῶν Ἀθηναίων· καὶ ταῦτα γενικῶς γίνονται ἀπὸ τὸ θέμα τῶν ἀπολύτων μὲ τὴν κατάληξιν πλάσιος· τρία—τριπλάσιος, ἐπτά—ἐπταπλάσιος·

ε') χρονικά, τὰ δυοῖς σημαίνουν χρόνον, δηλαδὴ ποίαν ἡμέραν, ἀφ' ὅτου ἥρχισε, τελειώνει τι· τριταῖος ἀφίκετο εἰς Ἀθήνας (=τὴν τρίτην ἡμέραν, ἀφ' ὅτου ἔξεκίνησεν, ἔφθασεν εἰς τὰς Ἀθήνας)· ταῦτα γίνονται ἀπὸ τὸ θέμα τῶν τακτικῶν μὲ τὴν κατάληξιν -αῖος· δευτεραῖος—τεταρταῖος—τεταρταῖος.

177. Οὐσιαστικὰ ἀριθμητικὰ ἡ ἀρχαία γλῶσσα ἔχει, δύως καὶ ἡ νέα, πρὸς δήλωσιν ἀφηρημένης ποσότητος ἀριθμῶν καθ' ἑαυτούς, ἥτοι ἀσχέτως πρὸς πρᾶγματά τινα· ταῦτα εἶναι θηλυκοῦ γένους καὶ γίνονται ἀπὸ τὸ θέμα τῶν ἀπολύτων μὲ τὴν κατάληξιν -άς, γεν. -άδος· ἡ μονάς (=τὸ 1), ἡ δυάς (=τὸ δύο ἢ τὸ δυάρι), ἡ δεκάς (=τὸ δέκα ἢ τὰ δέκα), ἡ ἑκατοντάς (=τὸ ἢ τὰ 100, ἡ ἑκατοστή) κλπ.

178. Ἡ ἀρχαία γλῶσσα ἔχει καὶ ἀριθμητικὰ ἐπιρρήματα, ἥτοι ἀριθμητικά, μὲ τὰ δυοῖς δίδεται ἀπάντησις εἰς τὴν ἐρωτητικήν ποσάμις (=πόσας φοράς)· τετράμις, πεντάμις, ἑκατοντάμις κλπ. καὶ ταῦτα γίνονται γενικῶς ἀπὸ τὸ θέμα τῶν ἀπολύτων μὲ τὴν κατάληξιν -άκις, ἔκτος τῶν τριῶν πρώτων ἀριθμητικῶν, τῶν δυοίων τὰ ἐπιρρήματα εἶναι ἄπαξ, δίς, τρίς.

Σημ. Τῶν ἀριθμῶν πέντε, εἴκοσι καὶ τριάκοντα τὸ οὐσιαστικὸν ἥτο ἡ πεμπάς (=πεντάς), ἡ εἰκάς (=εἰκοσάς), ἡ τριακάς (=τριακοντάς). Τὸ ἐπίρρημα τοῦ ἐννέα ἥτο ἐνάκις (=ἐννεάκις).

179. Έκ τῶν ἀπολύτων ἀριθμητικῶν κλιτὲ εἰς τὴν ἀρχαῖαν γλώσσαν είναι τὰ τέσσαρα πρῶτα (εἰς, μία, ἐν—δύο—τρεῖς, τρία—τέσσαρες, τέσσαρα) καὶ τὰ ἀπὸ τοῦ ἀριθμοῦ διακόσιοι, -αι, -α καὶ ἄνω.

α') τὰ ἀπὸ τοῦ διακόσιοι, -αι, -α καὶ ἄνω κλίνονται ὡς τοιταῦληκτα δευτερόκλιτα ἐπίθετα μόνον εἰς τὸν πληθυντικὸν ἀλλ᾽ ὅταν συνάπτωνται μὲ οὐσιαστικὰ περιληπτικά, εὐρίσκονται καὶ εἰς τὸν ἔνικόν διακοσίᾳ ἵππος (=διακόσιοι ἵππεις), μηδὲν ἀσπίς (=10.000 διπλῖται).

β') τὰ τέσσαρα πρῶτα ἀπόλυτα ἀριθμητικὰ κλίνονται ὡς ἔξῆς

1)	εἰς (ἐν-ς)	μία	ἐν
	ἐνὸς	μιᾶς	ἐνὸς
	ἐνὶ	μιᾷ	ἐνὶ
	ἐνα	μίαν	ἐν

2) δύομ. καὶ αἰτ.	δύο	}	καὶ τῶν τριῶν γενῶν.
γεν. καὶ δοτ.	δυοῖν		

ἀρσεν. καὶ θηλ.	οὐδ.	ἀρσεν. καὶ θηλ.	οὐδ.
3) ὀν.	τρεῖς	τρία	τέσσαρες
γεν.	τριῶν	τριῶν	τεσσάρων
δοτ.	τρισὶ	τρισὶ	τέσσαρσι
αἰτ.	τρεῖς	τρία	τέσσαρας

Σημ. 1. Κατὰ τὸ εἰς, μία, ἐν κλίνονται καὶ τονίζονται καὶ τὰ ἐπίθετα οὐδεῖς καὶ μηδεῖς, τὰ δοποῖα εἰς τὸ ἀρσενικὸν γένος οχηματίζουν καὶ πληθυντικόν.

Ἐριξ.	οὐδεῖς	οὐδεμία	οὐδὲν
	οὐδενὸς	οὐδεμιᾶς	οὐδενὸς
	οὐδενὶ	οὐδεμιᾷ	οὐδενὶ
	οὐδένα	οὐδεμιάν	οὐδὲν

Πληθ. οὐδένες, οὐδένων, οὐδέσι, οὐδένας—μηδένες κλπ.

Σημ. 2. Τὸ δύο εὐρίσκεται καὶ ὡς ἀκλιτον-εἰς τὴν ἀρχαῖαν γλώσσαν, δπως καὶ εἰς τὴν νέαν τῶν δύο μερῶν, τοῖς δύο μέρεσι.

180. Τοὺς ἀριθμοὺς οἱ ἀρχαῖοι παρίστανον διὰ τῶν

Αραβικά ψηφία	Αρχαῖα ελληνικά σημεῖα	Απόλυτα	Τακτικά
1	α'	εἰς, μία, ἐν	πρῶτος
2	β'	δύο	δεύτερος
3	γ'	τρεῖς, τρία	τρίτος
4	δ'	τέσσαρες, τέσσαρα	τεταρτος
5	ε'	πέντε	πέμπτος
6	Ϛ'	ἕξ	ἕκτος
7	Ϛ'	ἕπτα	ἕβδομος
8	η'	δικτὸς	διγδος
9	θ'	ἐννέα	ἐννατος
10	ι'	δέκα	δέκατος
11	ια'	ἔνδεκα	ἔνδεκατος
12	ιβ'	δώδεκα	δωδέκατος
13	ιγ'	τρεῖς (τρία) καὶ δέκα	τρίτος καὶ δέκατος
14	ιδ'	τέσσαρες (τέσσαρα) καὶ δέκα	τεταρτος καὶ δέκατος
15	ιε'	πεντεκαίδεκα	πέμπτος καὶ δέκατος
16	ιϚ'	ἕκαταίδεκα	ἕκτος καὶ δέκατος
17	ιϚ'	ἕπτακαίδεκα	ἕβδομος καὶ δέκατος
18	ιη'	δικτωκαίδεκα	διγδος καὶ δέκατος
19	ιθ'	ἐννεακαίδεκα	ἐννατος καὶ δέκατος
20	ιχ'	εἴκοσι(ν)	είκοστὸς
30	λ'	τριάκοντα	τριακοστὸς
40	μ'	τεσσαράκοντα	τεσσαρακοστὸς
50	ν'	πεντήκοντα	πεντηκοστὸς
60	Ϛ'	ἕξήκοντα	ἕξηκοστὸς
70	ο'	ἕβδομήκοντα	ἕβδομηκοστὸς
80	ϡ'	διγδοήκοντα	διγδοηκοστὸς
90	ϗ'	ἐνενήκοντα	ἐνενηκοστὸς
100	ϙ'	ἕκατὸν	ἕκατοστὸς
200	ϙ'	διακόσιοι - αι - α	διακοσιοστὸς
300	ϙ'	τριακόσιοι - αι - α	τριακοσιοστὸς
400	ϙ'	τετρακόσιοι - αι - α	τετρακοσιοστὸς
500	ϙ'	πεντακόσιοι - αι - α	πεντακοσιοστὸς
600	ϙ'	ἕξακόσιοι - αι - α	ἕξακοσιοστὸς
700	ϙ'	ἕπτακόσιοι - αι - α	ἕπτακοσιοστὸς
800	ϙ'	δικτακόσιοι - αι - α	δικτακοσιοστὸς
900	ϙ'	ἐνακόσιοι - αι - α	ἐνακοσιοστὸς
1000	ϙ'	χίλιοι - αι - α	χιλιοστὸς
10000	ϙ'	μύριοι - αι - α	μυριοστὸς

ΑΡΙΘΜΗΤΙΚΩΝ

γραμμάτων τοῦ ἀλφαβήτου, ως δεικνύει ὁ ἐξῆς πίναξ

181. Ηρός παράστασιν τῶν ἀριθμῶν τὰ 24 γράμματα τοῦ ἀλφαβήτου διηρροῦντο ὑπὸ τῶν ἀρχαίων εἰς τρεῖς διμάδας (α'-θ., ι-π καὶ ρ-ω), ἐκ τῶν διοίων ή μὲν πρώτη ἔχοντι μοποιεῖτο πρὸς παράστασιν τῶν ἀπλῶν μονάδων ($\alpha' = 1$, $\beta' = 2$, $\gamma' = 3$ κλπ.), ή δευτέρᾳ τῶν δεκάδων ($\iota' = 10$, $\kappa' = 20$ κλπ.) καὶ ή τρίτῃ τῶν ἑκατοντάδων ($\rho' = 100$, $\sigma' = 200$ κλπ.). Οἱ ἀριθμὸι διπλασιάνετο μὲ τὸ σημεῖον Σ' (στύγμα), τὸ δὲ ζ' παρίσταντε τὸ 7, ὁ ἀριθμὸς 90 παριστάνετο μὲ τὸ σημεῖον Η' (κεφαλαία), τὸ δὲ ϕ' παρίσταντε τὸ 100, ὁ δὲ ἀριθμὸς 900 παριστάνετο μὲ τὸ σημεῖον ς' (σαμπῖ).

Πρὸς παράστασιν τῶν γλυπτῶν μετεχειρίζοντο οἱ ἀρχαῖοι τὰ αὐτὰ σημεῖα, ἀλλὰ μὲ τὴν κεραίαν πρὸς τὰ κάτω καὶ ἀριστερά· αὐταί = 1821, αθεκά = 1925.

Σημ. Οἱ ἀρχαῖοι Ἀθηναῖοι εἶχον καὶ ίδιαιτέρα σημεῖα πρὸς παράστασιν τῶν ἀριθμῶν, τὰ ἔξης.

I=1, II=2, III=3, IIII=4, Π=5 (Πεντέ), Δ=10 (Δεκα), Η=.00 (Ηεκατόν, τὸ Η=·), Χ=1000 (Χίλιοι), Μ=10000 (Μύριοι)· τὰ σημεῖα Δ, Η, Χ, Μ τὰ ἐνέκλειον ἐντὸς τοῦ σημείου Π καὶ οὗτως ἐδηλοῦντο πολλαπλάσιον τοῦ 10, 100, 1000 καὶ 10000 ἐπὶ 5· οὕτω $|\Delta| = 50$, $|\text{Η}| = 500$, $|\text{Χ}| = 5000$, $|\text{Μ}| = 50000$.

182. Εἰς τοὺς συνθέτους ἀριθμοὺς οἱ ἀρχαῖοι συνήθωσε ἔθετον πρῶτον τὸν μεριδότερον ἀριθμὸν καὶ ἔπειτα τὸν μεγαλύτερον μὲ τὸν σύνδεσμον καὶ εἰς τὸ μεταξύ τρεῖς καὶ δέκα, τρίτος καὶ δέκατος.

Αλλά ἀριθμοὺς συνθέτους ἐκ δεκάδων καὶ τοῦ δκτῶ ή τοῦ ἐννέα ἔξερεδον οἱ ἀρχαῖοι συνήθωσε δι' ἀφαιρέσεως, ἵτοι μὲ τὴν ἀμέσως ἀνωτέραν τοῦ δεδομένου ἀριθμοῦ δεκάδα συνάπτοντες εἰς αὐτὴν τὴν γενικὴν τοῦ ἀριθμοῦ εἰς (μία, ἔν) ή δύο καὶ τὴν μετοχὴν τοῦ δῆματος δέω (=ἔχω ἀνάγκην, χρειάζομαι)· δυοῖν δέοντα τριάκοντα τάλαντα = 28 τάλαντα, μᾶς δέονται τετταράκοντα τριήρεις (πβ. τῆς -νέας γλώσσης: εἴκοσι παρὰ ἔνα, τριάκοντα παρὰ δύο).

183. Εἰς τοὺς κλασματικοὺς ἀριθμοὺς μετεχειρίζοντο οἱ ἀρχαῖοι τὰ ἀπόλυτα ἀριθμητικὰ ὅχι μόνον διὰ τὸν ἀριθμητὴν τοῦ κλάσματος, δπως ἡμεῖς, ἀλλὰ καὶ διὰ τὸν παρονομαστὴν. Εξε-

φερον δὲ ἀριθμητὴν καὶ παρονομαστὴν μετὰ τοῦ ἀριθμοῦ καὶ συνῆπτον εἰς τὸν ἐν τῶν δύο δρων τοῦ κλάσματος τὴν λέξιν
μέρος ή μοῖρα (=μεριδιον). π. γ. ὁ κλασματικὸς ἀριθμὸς ²
(δύο πέμπτα) ἔξεφέρετο ως ἔξης· τῷ πέντε μερῶν τὰ δύο ή τῶν
πέντε αἱ δύο μοῖραι.

Ἐὰν δὲ παρονομαστὴς ἡτο κατὰ μίαν μονάδα μεγαλύτερος
τοῦ ἀριθμητοῦ, τότε παρελείπετο τὰ δύο μέρη = $\frac{2}{3}$, τὰ δέ ² $\frac{1}{3}$
μέρη = $\frac{9}{10}$.

ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ ΙΖ'

ΑΝΤΩΝΥΜΙΑΙ

184. Αντωνυμίαι λέγονται αἱ λέξεις, αἱ δηοῖαι ἐν γένει τί-
θενται ἀντὶ ὀνομάτων (οὐσιαστικῶν ἢ ἐπιθέτων), ώς οὗτος ἡλίς
(π. γ. ὁ Πλάτων), τοιοῦτος ἔστιν ὁ ἄνηρ (π. γ. ἀγαθός).

185. Τῆς ἀρχαίας γλώσσης αἱ ἀντωνυμίαι καὶ οἱ ἀντωνυμι-
κοὶ τύποι ἐν γένει εἶναι πολὺ περισσότεροι καὶ ποικιλότεροι. Η
αἱ ἀντωνυμίαι καὶ οἱ ἀντωνυμικοὶ τύποι τῆς νέας γλώσσης.

186. "Οπως τῆς νέας, οὗτο καὶ τῆς ἀρχαίας γλώσσης αἱ ἀν-
τωνυμίαι εἶναι διαφόρων εἰδῶν, ήτοι

Α' Δεικτικαὶ ἀντωνυμίαι

187. Δεικτικαὶ ἀντωνυμίαι λέγονται ἐκεῖναι, τὰς ὅποιας
ιεταχειρίζομεθα, δταν δεικνύομεν.

188. Δεικτικαὶ ἀντωνυμίαι τῆς ἀρχαίας γλώσσης εἶναι αἱ ἔξης:

1) ἐκεῖνος, ἐκείνη, ἐκεῖνο

2) οὗτος, αὕτη, τοῦτο

3) δός, ήδε, τόδε (=ἐτοῦτος δὰ η αὐτὸς ἐδῶ)

4) τοισδε, τοιάδε, τοιόνδε καὶ τοιοῦτος, τοιαύτη, τοιοῦ-
το(ν) (=ιέτοιος)

5) τοσόσδε, τοσήδε, τοσόνδε καὶ τοσοῦτος, τοσαύτη..το-
σοῦτο(ν) (=τόσος)

6) τηλικόσδε, τηλικήδε, τηλικόνδε καὶ τηλικοῦτος, τηλι-
καύτη, τηλικοῦτο(ν) (=τόσον μεγάλος).

189. Ηερὶ τῶν δεικτικῶν ἀντωνυμιῶν παρατηροῦμεν τὰ ἔξης
α') ή ἀντωνυμία ἐκεῖνος, ἐκείνη, ἐκεῖνο κλίνεται ως τρικα-

τάληκτον δευτερόκλιτον ἐπίθετον, μὲ τὴν διαφορὰν ὅτι τὸ οὐδέτερον εἰς τὴν ὄνομ. καὶ αἰτιατ. τοῦ ἑνικοῦ δὲν ἔχει εἰς τὸ τέλος ν.

β') ὅπως τὰ τρικατάληκτα δευτερόκλιτα ἐπίθετα κλίνονται καὶ αἱ δεικτικαὶ ἀντωνυμίαι τοισδε, τοσδε, τη̄ικόσδε, αἱ δποῖαι ἀποτελοῦνται ἀπὸ τῶν ἀρχαιοτέρων ἀντωνυμιῶν τοῖος, τόσος καὶ τηλίκος καὶ τοῦ ἐγκλιτικοῦ δέ, τὸ δποῖον κατὰ τὴν ἀλίσιν μένει ἀμετάβλητον· τοισδε—τοιάδε—τοιόνδε, τοιωνδε—τοιασδε—τοιούδε κ.λ.π. τοιοίδε, τοιαίδε, τοιάδε, τοιωνδε κ.λ.π. τηλικόσδε—τηλικήδε—τηλικόνδε, τηλικοῦδε—τηλικῆσδε—τηλικοῦδε κ.λ.π. τηλικιώδε—τηλικαίδε—τηλικάδε, τηλικῶνδε κ.λ.π.

γ') ἡ ἀντωνυμία θδε, ηδε, τθδε ἀποτελεῖται ἀπὸ τὸ ἄρθρον ὁ, ἡ, τὸ καὶ τὸ ἐγκλιτικὸν δὲ καὶ κλίνεται ὅπως τὸ ἄρθρον μὲ τὸ δὲ εἰς τὸ τέλος ἀμετάβλητον, ως ἔξης.

Ἐνικός

ὅδε	ηδε	τόδε	οῖδε	αῖδε	τάδε
τοῦδε	τῆσδε	τοῦδε	τῶνδε	τῶνδε	τῶνδε
τῷδε	τῆδε	τῷδε	τοῖσδε	ταινδε	τοῖσδε
τόνδε	τήγδε	τόδε	τούσδε	τάσδε	τάδε

[Δυϊκ. τώδε, τοῖνδε].

δ') ἡ ἀντωνυμία οῦτος, αὕτη, τοῦτο κλίνεται ως ἔξης.

Ἐνικός

οῦτος	αὔτη	τοῦτο	οῦτοι	αῦται	ταῦτα
τούτου	ταύτης	τούτου	τούτων	τούτων	τούτων
τούτῳ	ταύτῃ	τούτῳ	τούτοις	ταύταις	τούτοις
τούτον	ταύτεν	τοῦτο	τούτους	ταύτας	ταῦτα
ἢ οὗτος	αὔτη				

Σημ. Τὸ ὠ οῦτος καὶ ὡ αὕτη εἶναι ἡ μόνη κλητικὴ ἀντωνυμίας.

ε') αἱ ἀντωνυμίαι τοιοῦτος, τοιαύτη, τοιοῦτο(ν)—τοσοῦτος, τοσαύτη, τοσοῦτο(ν)—τηλικοῦτος, τηλικαύτη, τηλικοῦτο(ν) ἐσχηματίσθησαν ἐκ τῶν ἀρχαιοτέρων ἀντωνυμιῶν τοῖος, τόσος καὶ τηλίκος καὶ τῆς ἀντωνυμίας οὗτος, αὕτη, τοῦτο· κλίνονται δὲ ὅπως ἡ ἀντωνυμία οὗτος, αὕτη, τοῦτο· τοιοῦτος, τοιαύτη, τοιοῦτο(ν), τοιούτου, τοιαύτης, τοιούτου, τοιούτῳ κλπ., τοιοῦτοι, τοιαύται, τοιαύτα, τοιούτων κλπ.

Ἡ ὄνομαστικὴ καὶ αἰτιατικὴ τοῦ ἑνικοῦ τοῦ οὐδετέρου τῶν ἀντωνυμιῶν τούτων σχηματίζεται καὶ μὲ ν εἰς τὸ τέλος (ὅπως

τὰ ἐπίθετα)· τοιοῦτο καὶ τοιοῦτον, τοσοῦτο καὶ τοσοῦτον, τηλικοῦτο καὶ τηλικοῦτον.

Σημ. Πολλάκις πρὸς ἐνίσχυσιν τῆς δεῖξεως προσέμεθεν οἱ ἀρχαῖοι Ἑλληνες εἰς τὸ τέλος τῶν διαφόρων τύπων τῶν δεικτικῶν ἀντωνυμιῶν ἐν -ι, (δεικτικὸν -ι πβ. τῆς νέας γλώσσης τὸ δά)· οὗτοσι=αὐτὸς δά, τοσουτοσι=τόσος δά· τὸ δεικτικὸν -ι ἔχει αὐτὸ πάντοτε τὸν τόνον, διαν δὲ πρὸ αὐτοῦ ὑπάρχῃ βραχὺ φωνῆν, ἀποβάλλεται· τοντὶ (=τουτοῖ), ταντὶ (=ταυταῖ), δδὶ (=δδεῖ)—αὶ/λὰ τουτοντὶ, ταντη̄ κλπ.

Β' Προσωπικὴ ἀντωνυμέζει

190. Προσωπικαὶ ἀντωνυμίαι λέγονται ἐκεῖναι, αἱ ὅποιαι τίθενται πρὸς διάχρισιν τῶν προσώπων τοῦ λόγου (ἥτοι τῆς διμιλίας)· ἐγὼ—σὺ—(οὗτος ἢ ἐκεῖνος). Εἶναι δὲ τὰ πρόσωπα τοῦ λόγου τρία, ἥτοι τὸ πρῶτον πρόσωπον, δηλαδὴ ἐκεῖνος, δ ὅποιος διμιλεῖ, τὸ δεύτερον πρόσωπον, δηλαδὴ ἐκεῖνος, πρὸς τὸν δόποιον ἀπευθύνεται δι μιλῶν, καὶ τὸ τρίτον πρόσωπον, δηλαδὴ ἐκεῖνος ἢ ἐκεῖνο, περὶ τοῦ δόποιον γίνεται λόγος· ἐγὼ λέγω δι τὸ σὺ παῖςεις—ἐκεῖνος (δι μαθητῆς) παῖζει.

191. Καὶ τῆς ἀρχαίας γλώσσης ἡ προσωπικὴ ἀντωνυμία τοῦ α' προσώπου εἶναι ἐγὼ καὶ τοῦ β' προσώπου σὺ· δις προσωπικὴ δὲ ἀντωνυμία τοῦ γ' προσώπου εἰς τὴν ἀρχαίαν γλῶσσαν ἐτίθετο μία ἐκ τῶν δεικτικῶν ἀντωνυμιῶν (οὗτος, δδε, ἐκεῖνος), μόνον δὲ διὰ τὰς πλαγίας πτώσεις ἐχρησίμευεν δις προσωπικὴ ἀντωνυμία τοῦ γ' προσώπου καὶ ἡ αὐτός.

192. Αἱ προσωπικαὶ ἀντωνυμίαι κλίνονται οὕτω·

	α' πρόσωπον	β' πρόσωπον	γ' πρόσωπον
Ἐρικ.	ἐγὼ	σὺ	(οὗτος, ἐκεῖνος κλπ.)
	ἐμοῦ καὶ μοῦ	σοῦ	αὐτοῦ, αὐτῆς, αὐτοῦ
	ἐμοὶ καὶ μοὶ	σοὶ	αὐτῷ, αὐτῇ, αὐτῷ
	ἐμὲ καὶ μὲ	σὲ	αὐτον, αὐτήν, αὐτὸ
Ιληθ.	ἡμεῖς	ἡμεῖς	(οὗτοι, ἐκεῖνοι κλπ.)
	ἡμῶν	ἡμῶν	αὐτῶν
	ἡμῖν	ἡμῖν	αὐτοῖς, αὐταῖς, αὐτοῖς
[Δυτικὸς]	ἡμᾶς	ἡμᾶς	αὐτούς, αὐτάς, αὐτὰ
	νώ, νῷν	σφώ, σφῶν	].

Σημ. 1. Άρχικοι τύποι τῆς προσωπικής ἀντωνυμίας τοῦ γ' προσώπου κυρίως ἡσαν οἱ ἔξις

γεν.	οὗ	(=αὐτοῦ)	ὄνομ.	οφεῖς	(=αὐτοὶ)
δοτ.	οὖ	(=αὐτῷ)	γενικ.	οφῶν	(=αὐτῶν)
αἰτ.	εἰς	(=αὐτὸν)	δοτικὴ	σφίσιν(ν)	(=αὐτοῖς)

αἰτιατ. σφᾶς (=αὐτοὺς)

Ἐκ τῶν τύπων δὲ τούτων εὑρίσκονται σπανίως εἰς πεζοὺς ονυγγραφεῖς οἱ τύποι οὗ, σφῶν, σφίσι, σφᾶς.

Σημ. 2. Οἱ τύποι τῶν προσωπικῶν ἀντωνυμιῶν πρὸς ἔμφασιν λαμβάνονται εἰς τὸ τέλος τὸ ἐγκλιτικὸν γὲ (=βεβαίως ή τοῦλάχιστον) ἔγωγε, ἐμοῦγε, ἐμούγε, ἡμεῖσγε κλπ.-σύγε, σοῦγε κλπ.

Γ' Θριστικὴ ἢ ἐπαναληπτικὴ ἀντωνυμία

193. Ἡ ἀντωνυμία αὐτός, αὐτή, αὐτὸς εἰς τὴν ἀρχαίαν δὲν εἶναι δεικτική, ὅπως συνήθως εἰς τὴν ὁμιλούμενην. ἄλλ' ὅριστικὴ ή ἐπαναληπτική. Και δριστικὴ μὲν λέγεται η ἀντωνυμία αὐτῆς, ὅταν χρησιμεύῃ, ἵνα δρίζῃ (=ξεχωρίζῃ, διαστέλλῃ κάτι τι ἀπὸ ἄλλα), ἐπαναληπτικὴ δέ, ὅταν χρησιμεύῃ, ἵνα δι' αὐτῆς ἐπαναλαμβάνεται κάτι τι, περὶ τοῦ δποίου ἔγινε πρότερον λόγος (δριστικὴ) τίς οὗτος; αὐτὸς (δη). ὁ Κλέων καὶ ὅχι ἄλλος τις)

ἔρχεται δι βασιλεὺς αὐτὸς (=μόνος του καὶ ὅχι ἄλλος τις) (ἐπαναληπτική) είχε τὸ δεξιὸν κέρας Μένων καὶ οἱ σὺν αὐτῷ.

194. Ἡ ἀντωνυμία αὐτός, αὐτή, αὐτὸς κλίνεται ως τρικατάληκτον δευτερόκλιτον ἐπίθετον, μὲ τὴν διαφορὰν ὅτι εἰς τὴν ὄνομ. καὶ αἰτιατ. τοῦ ἑνικοῦ τοῦ οὐδετέρου δὲν ἔχει ν εἰς τὸ τέλος.

Σημ. 1. Μὲ τὸ ἀριθμού πρὸ αὐτῆς η ἀντωνυμία αὐτός, αὐτή, αὐτὸς (ό αὐτός, η αὐτή, τὸ αὐτό) ισοδυναμεῖ μὲ τὴν ἀντωνυμίαν τῆς νέας γλώσσης δ ἰδιος, η ἰδία, τὸ ἰδιον.

Σημ. 2. Οἱ τύποι τοῦ ἀριθμού, οἱ δποίοι λήγουν εἰς φωνῆιν, δύνανται νὰ πάσχουν κράσιν μὲ τοὺς τύπους τῆς ἀντωνυμίας αὐτός (ό αὐτὸς) αὐτὸς—(τὸ αὐτό) ταῦτο (η ταῦτον)—(τοῦ αὐτοῦ) ταῦτον κλπ.

Δ' Κτητικὴ ἀντωνυμία

195. Κτητικαὶ ἀντωνυμίαι λέγονται ἐκεῖναι, αἱ δποῖαι δηλοῦν σχέσιν πτήτορος πρὸς πτῆμα.

α' προσ.	έμδος, έμή, έμδον	(=ίδικός μου)	εἰς κτήτωφ πόλλοι κτήτορες
β'	σός, σή, σον	(=ίδικός σου)	
γ'	δ αὐτοῦ (ἢ τούτου ἡ ἐκείνου)	(=ίδικός του)	
α'	ἡμέτερος, -α, -ον	(=ίδικός μας)	
β'	ἡμέτερος, -α, -ον	(=ίδικός σας)	
γ'	δ αὐτῶν (ἢ τούτων ἡ ἐκείνων)	(=ίδικός των)	

Σημ. 1. Αἱ κτητικαὶ ἀντωνυμίαι ἔμδος καὶ σός γίνονται ἐκ τῆς γενικῆς τοῦ ἑνικοῦ τῶν προσωπικῶν ἔμοῦ καὶ σοῦ, ἢ δὲ ἡμέτερος καὶ ὑμέτερος ἐκ τῆς γενικῆς τοῦ πληθ. ἡμῶν καὶ ὑμῶν.

Σημ. 2. Ἀρχικοὶ τύποι τῶν κτητικῶν ἀντωνυμιῶν τοῦ γραφοσάπου πυρίως εἰναι ἔός, ἔή, ἔὸν (δι' ἓνα κτήτορα) καὶ σφετέρος, σφετέρα, σφετέρο (διὰ πολλοὺς κτήτορας). Ἀντὶ τούτων διμως εἰς τοὺς Ἀττικοὺς πεζοὺς συγγραφεῖς λαμβάνονται αἱ γενικαὶ αὐτοῦ ἢ τούτου ἡ ἐκείνου (δι' ἓνα κτήτορα) καὶ αὐτῶν ἢ τούτων ἡ ἐκείνων (διὰ πολλοὺς κτήτορας).

Ε' Αὐτοπιθεξές ἀντωνυμίαι

197. Αὐτοπαθεῖς ἀντωνυμίαι λέγονται ἐκεῖναι, αἱ ὅποιαι δηλοῦν αὐτοπάθειαν, ἵτοι ὅτι ἐνεργεῖ τις ἡμα καὶ πάσχει ἀφ' ἑαυτοῦ δὲ Ὁδυσσεὺς ἔλονσεν ἁυτόν.

198. Αἱ αὐτοπαθεῖς ἀντωνυμίαι τῆς ἀρχαίας γλώσσης εἰναι ἡ ἐμαυτοῦ (=τοῦ ἔαυτοῦ μου), σεαυτοῦ (=τοῦ ἔαυτοῦ σου) καὶ ἔαυτοῦ (=τοῦ ἔαυτοῦ του), κλίνονται δὲ ὡς ἔξης:

α' προσ.	ἀρσ.	θηλ.	β' προσ. ἀρσ.	θηλ.
Ἐπικ.	γεν.	ἐμαυτοῦ	ἐμαυτῆς	σεαυτοῦ
	δοτ.	ἐμαυτῷ	ἐμαυτῇ	σεαυτῷ
	αἰτ.	ἐμαυτὸν	ἐμαυτὴν	σεαυτὸν
Πληθ.	γεν.	ἡμῶν αὐτῶν	ἡμῶν αὐτῶν	ἡμῶν αὐτῶν
	δοτ.	ἡμῶν αὐτοῖς	ἡμῶν αὐταῖς	ἡμῶν αὐτοῖς
	αἰτ.	ἡμῶν αὐτοὺς	ἡμῶν αὐτὰς	ἡμῶν αὐτοὺς
γ' προσ.	ἀρσ.	θηλ.	οὐδ.	
Ἐπικ. γεν.	ἔαυτοῦ	ἔαυτῆς	—	
	δοτ.	ἔαυτῷ	ἔαυτῇ	—
	αἰτ.	ἔαυτὸν	ἔαυτὴν	ἔαυτὸν

<i>Πληθ.</i>	<i>γεν.</i>	<i>έαυτῶν</i>	<i>έαυτῶν</i>
		(ἢ σφῶν αὐτῶν)	(ἢ σφῶν αὐτῶν)
δοτ.		έαυτοῖς	έαυταις
		(ἢ σφίσιν αὐτοῖς)	(ἢ σφίσιν αὐταῖς)
αἰτ.		έαυτοὺς	έαυτὰς
		(ἢ σφᾶς αὐτοὺς)	(ἢ σφᾶς αὐτὰς)

Σημ. 1. Τοῦ α' καὶ β' προσώπου τῆς αὐτοπαθοῦς ἀντωνυμίας δὲν εὑρίσκονται τύποι οὐδετέρου γένους.

Σημ. 2. Αντὶ τῶν τύπων *σεαυτοῦ*, *σεαυτῆς* κλπ. *έαυτοῦ*, *έαυτῆς* κλπ. εὑρίσκονται καὶ οἱ συνηρημένοι τύποι *σαυτοῦ*, *σαυτῆς* κλπ. *αὐτοῦ*, *αὐτῆς* κλπ..

Σημ. 3. Αἱ αὐτοπαθεῖς ἀντωνυμίαι τῆς ἀρχαίας γλώσσης α') ἔχουν μόνον τὰς πλαγίας πτώσεις τοῦ ἑνικοῦ καὶ τοῦ πληθυντικοῦ β') προτήλθον ἐκ συνδέσεως τῶν πλαγίων πτώσεων τῶν προσωπικῶν ἀντωνυμιῶν μὲ τὰς ἀντιστοιχούσας πτώσεις τῆς ἀντωνυμίας αὐτός, διποτες καταφαίνεται εἰς τὸν πληθυντικὸν ἀριθμόν, διδποῖος ἔχει περιφραστικοὺς τύπους (ἐμὲ αὐτὸν—έμαυτόν, σὲ αὐτὸν—σεαυτόν, ἐ αὐτὸν—έαυτὸν κλπ.).

ΣΤΡΑΤΗΓΟΠΑΘΕΙΣ ἀντωνυμίες

199. **Άλληλοπαθεῖς** ἀντωνυμίαι λέγονται ἐκεῖναι, αἱ ὅποιαι δηλοῦν ἄλληλοπάθειαν, ἵτοι διτὶ τινὲς ἐνεργοῦν ἀμπὶ καὶ πάσχουν ἀποιτιβαίως· οἱ πολέμοι ἔτυπτον ἄλλήλους (=οἱ ἐχθροὶ ἐκτυποῦσαν δ ἔνας τὸν ἄλλον).

200. Τῆς ἀρχαίας γλώσσης ἡ ἄλληλοπαθὴς ἀντωνυμία εἶναι ἡ ἄλλήλων (α', β' καὶ γ' προσώπου), ἔχει δὲ τὰς πλαγίας μόνον πτώσεις τοῦ πληθυντικοῦ (καὶ τοῦ δυϊκοῦ) καὶ κλίνεται ως ἔξης.

<i>Πληθ.</i>	<i>ἀρσ.</i>	<i>θηλ.</i>	<i>οὐδ.</i>
γεν.	ἄλλήλων	ἄλλήλων	ἄλλήλων
δοτ.	ἄλλήλοις	ἄλλήλαις	ἄλλήλοις
αἰτ.	ἄλλήλους	ἄλλήλας	ἄλληλα

[*Ἄντεκ.* γεν. καὶ δοτ. ἄλλήλοιν, αἰτ. ἄλλήλω].

Ζ' Ἐρωτηματικὴ ἀντωνυμένη

201. Ἐρωτηματικὰ ἀντωνυμίαι λέγονται ἔκειναι, διὰ τῶν δοπίων ἐρωτῶμεν· τίς ηλθε; πόσοι εἰσὶν οἱ πολέμιοι;

202. Ἐρωτηματικὰ ἀντωνυμίαι τῆς ἀρχαίας γλώσσης εἶναι αἱ ἔξης·

α') τίς (ἀρσ. καὶ θηλ.), τί (οὐδ.) (=ποιός)

β') πότερος, ποτέρα, πότερον (=ποῖος ἐκ τῶν δύο)

γ') πόσος, πόση, πόσον

δ') πηλίκος, πηλίκη, πηλίκον (=πόσον μεγάλος ἢ ποίας ηλικίας)

ε') ποῖος, ποία, ποῖον (=τί λογῆς)

στ') ποδαπός, ποδαπή, ποδαπὸν (=ἄπο ποίγν πόλιν ἢ χώραν)

ζ') πόστος, πόστη, πόστον (=ποῖος κατὰ τὴν τάξιν)

η') ποσταῖος, ποσταῖα, ποσταῖον (=ἐντὸς πόσων ἡμερῶν).

203. Πᾶσαι αἱ ἐρωτηματικὰ ἀντωνυμίαι κλίνονται κατὰ τὰ τρικατάληκτα ἐπίθετα τῆς β' κλίσεως, ἐκτὸς τῆς τίς, τί, ἢ δοπίᾳ κλίνεται κατὰ τὴν γ' κλίσιν ὡς ἔξης·

*Ἐνικ. ἀρσ. καὶ θηλ. οὐδ.   Πληθ. ἀρσ. καὶ θηλ. οὐδ.

δν.	τίς	τί	τίνες	τίνα
γεν.	τίνος	τίνος	τίνων	τίνων
δοτ.	τίνι	τίνι	τίσι	τίσι
αἰτ.	τίνα	τί	τίνας	τίνα
	[Δινικ.]	τίνε	—	τίνοιν].

Σημ. Ἡ ἐρωτηματικὴ ἀντωνυμία τίς, τί δὲν ἀκολουθεῖ τὸν τονισμὸν τῶν μονοσυλλάβων τῆς γ' κλίσεως, πολλάκις δὲ ἀντὶ τῶν τύπων αὐτῆς τίνος, τίνι εὑρίσκονται οἱ τύποι τοῦ, τῷ ταῦτα λέγεις; =τίνι ταῦτα λέγεις;

ΗΙ' Ἀρρέστας ἀντωνυμένη

204. Ἄρριστοι ἀντωνυμίαι λέγονται ἔκειναι, αἱ δοποῖαι δηλοῦν τι οὐχὶ ὁρισμένον, ἵτοι τι, τὸ δοποῖον δὲν δυνάμεθα ἢ δὲν θέλομεν νὰ ὀνομάσωμεν· ἥλθέ τις.

205. Ἄρριστοι ἀντωνυμίαι τῆς ἀρχαίας γλώσσης εἶναι αἱ ἔξης·

α') τίς (ἀρσ. καὶ θηλ.), τί (οὐδ.) (=κάποιος)

β') ὁ δεῖνα, ἡ δεῖνα, τὸ δεῖνα

Ε. ΠΑΝΤΕΛΑΚΗ Ἑλληνικὴ Γραμματικὴ — Εκδ. β'

γ') ἔνιοι, ἔνιαι, ἔνια (=μερικοὶ) εἰς μόνον τὸν πληθυντικόν.

206. Ἡ ἀόριστος ἀντωνυμία τίς, τί κλίνεται κατὰ τὴν γ' κλίσιν ώς ἔξῆς.

Ἐνικός		Πληθυντικός	
ἀρσ. καὶ θηλ.	οὐδ.	ἀρσ. καὶ θηλ.	οὐδ.
δν. τίς	τὶ	τινὲς	τινὰ
γεν. τινὸς	τινὸς	τινῶν	τινῶν
δον. τινὶ	τινὶ	τισὶ	τισὶ
αἰτ. τινά	τὶ	τινὰς	τινὰς

[Ἄντε. δν. καὶ αἰτ. τινὲ—γεν. καὶ δοτ. τινοῖν].

207. Ἡ ἀόριστος ἀντωνυμία τίς, τί α') ἐγκλίνεται εἰς ὅλας τὰς πτώσεις καὶ ὁσάκις φυλάττει τὸν τόνον, τονίζεται πάντοτε εἰς τὴν λήγουσαν β') ἀντὶ τῶν τύπων τινός, τινὶ ἔχει συνήθως καὶ τοὺς τύπους τοῦ, τῷ, οἱ ὅποιοι ὠσαύτως ἐγκλίνονται· ἀπό του κίονος =ἀπό τινος κίονος γ') ἀντὶ τοῦ τύπου τοῦ πληθυντικοῦ τοῦ οὐδετέρου τινὰ ἔχει καὶ τὸν τύπον ἄττα.

208. Ἡ ἀόριστος ἀντωνυμία δεῖνα εἰς τὴν ἀρχαίαν γλῶσσαν ἥτι μένει ἀκλιτος, ὅπως καὶ εἰς τὴν νέαν, ὁ δεῖνα, τοῦ δεῖνα α.λ.π. ἥτι κλίνεται κατὰ τὴν γ' κλίσιν ώς ἔξῆς.

Ἐνικός		Πληθυντικός	
δν. ὁ, ἥ, τὸ δεῖνα		οἱ δεῖνες	
γεν. τοῦ, τῆς, τοῦ δεῖνος		τῶν δείνων	
δοτ. τῷ, τῇ, τῷ δεῖνι		—	
αἰτ. τόν, τήν, τῷ δεῖνα		τοὺς δείνας.	

209. Ὡς ἀόριστοι ἀντωνυμίαι τῆς ἀρχαίας γλώσσης λαμβάνονται καὶ τὰ ἔξῆς ἐπίθετα (ἐπιμεριστικαὶ ἀντωνυμίαι!), ἵτοι α') οὐδείς, μηδείς—πᾶς (=καθένας)—ἐκαστος, ἐκάστη, ἐκαστον—ἄλλος, ἄλλη, ἄλλο

β') οὐδέτερος, οὐδέτερα, οὐδέτερον} =οὔτε ὁ ἔνας οὔτε ὁ ἄλλος
μηδέτερος, μηδέτερα, μηδέτερον}
ἀμφότεροι, ἀμφότεραι, ἀμφότερα (=καὶ οἱ δύο)
ἔτερος, ἔτέρα, ἔτερον (=οἱ ἄλλοι ἀπὸ τοὺς δύο)
ἐκάτερος, ἐκατέρα, ἐκάτερον (=καθένας ἀπὸ τοὺς δύο)
γ') ποιός, ποιά, ποιὸν (=κάποιας λογῆς)
ποσός, ποσή, ποσὸν (=κάμποσος)

ἀλλοδαπός, ἀλλοδαπή, ἀλλοδαπὸν (=ἄπὸ ἄλλην χώραν).

Ἐκ τούτων τὸ οὐδέτις, τὸ μηδεὶς καὶ τὸ πᾶς κλίνονται κατὰ τὴν γ' κλίσιν, τὰ δὲ ἄλλα ως τρικατάληκτα ἐπίθετα τῆς β' κλίσεως, μὲ τὴν παρατήρησιν ὅτι τὸ μὲν ἀμφότεροι, -αι, -α εὑρίσκεται μόνον εἰς τὸν πληθυντικὸν (καὶ τὸν δυϊκόν), τὸ δὲ ἄλλος, -η, -ο δὲν ἔχει ν εἰς τὴν ὀνομαστικὴν καὶ αἰτιατικὴν τοῦ οὐδετέρου.

Θ' Ἀναφορικαὶ ἀντωνυμίαι

210. Αἱ ἀναφορικαὶ ἀντωνυμίαι χρησιμεύουν εἰς τὸν λόγον, ἵνα δι' αὐτῶν δλόκληρος πρότασις ἀναφέρεται εἰς λέξιν τινά· οἱ Χάλυβες μαχαλιον παρὰ τὴν ζώνην, φ ἔσφαττον τοὺς αἰχμαλώτους.

211. Ἀναφορικαὶ ἀντωνυμίαι τῆς ἀρχαίας γλώσσης εἶναι αἱ ἔξης.

α') σς, η, δ (=δ ὁποῖος, ή ὁποία, τὸ ὁποῖον)—**δσπερ**, **ηπερ**, **δπερ** (=δ ὁποῖος ἀκριβῶς)—**δστις**, **ητις**, **օτι** (=օποιος, ὄποια, ὄποιον)—**δπότερος**, **δποτέρα**, **δπότερον** (=օποιος ἐκ τῶν δύο)

β') ολος, ολα, ολον (=τέτοιος ποὺ κλπ.)—**δποῖος**, **δποία**, **δποῖον** (=օποιας λογῆς)

γ') δσος, δση, δσον—**δπόσος**, **δπόση**, **δπόσον** (δσος καὶ ἄν)

δ') ήλικος, ήλικη, ήλικον—**δπηλίκος**, **δπηλίκη**, **δπηλίκον** (=δσον μέγας)

γ') δποδαπός, δποδαπή, δποδαπὸν (=ἐκ τῆς ὁποίας χώρας).

212. Ἐκ τῶν ἀναφορικῶν ἀντωνυμιῶν

α') ή δς, η, δ κλίνεται ως τρικατάληκτον ἐπίθετον τῆς β' κλίσεως, μὲ τὴν διαφορὰν ὅτι τὸ οὐδέτερον εἰς τὴν ὀνομαστικὴν καὶ αἰτιατικὴν δὲν ἔχει ν εἰς τὸ τέλος.

β') ή δσπερ, ηπερ, δπερ σύγκειται ἐκ τῆς ἀναφορικῆς ἀντωνυμίας σς, η, δ καὶ τοῦ ἔγκλιτικοῦ μορίου πὲρ (=ἀκριβῶς), τὸ ὄποιον κατὰ τὴν κλίσιν μένει ἀμετάβλητον.

Ἐνικὸς

ὄν.	δσπερ	ηπερ	δπερ	οίπερ	αίπερ	ἄπερ
γεν.	ούπερ	ησπερ	ούπερ	ώνπερ	ώνπερ	ώνπερ
δοτ.	ῷπερ	ηπερ	ῷπερ	οίσπερ	αίσπερ	οίσπερ
αἰτ.	ὄνπερ	ηήπερ	ὄπερ	ούσπερ	άσπερ	άπερ

Πληθυντικὸς

γ') ή ὄστις, ἥτις, ὅ, τι σύγκειται ἐκ τῆς ἀναφορικῆς ὅς, ἥ, δικαιοίας (ἐγκλινομένης) ἀρχήστου τίς, τι, κατὰ δὲ τὸν σχηματισμὸν τῶν διαφόρων πτώσεων αὐτῆς ἡ καθεμεία ἐκ τῶν δύο ἀντωνυμιῶν (ὅς, ἥ, ὅ—τίς, τι) κλίνεται ὅπως καὶ μόνη της, ως ἔξης.

	Ἐνικός	Πληθυντικός
ὄνομ.	ὄστις	ἥτις
	ὅ, τι	οἵτινες
		αἵτινες
γεν.	οὔτινος	ἥστινος
	(ἢ ὄτου)	(ἢ ὄτου)
δοτ.	φτινι	ἥτινι
	(ἢ δτῷ)	(ἢ δτῷ)
αἰτ.	ὄντινα	ἥντινα
	ὅ, τι	οὕστινας
		ἀστινας
		ἄτινα

δ') ή οἶος, δποῖος—δσος, δπόσος—ἡλίκος, δπηλίκος κλίνονται δμαλῶς ως τρικατάληκτα ἐπίθετα β' κλίσεως.

ΠΑΡΑΡΤΗΜΑ

IIIέναχτῶν συσχετικῶν ἀντωνυμιῶν

213. Ἐκ τῶν ἀντωνυμιῶν αἱ ἐρωτηματικαί, αἱ ἀόριστοι, αἱ δεικτικαὶ καὶ αἱ ἀναφορικαὶ λέγονται δμοῦ συσχετικαὶ ἀντωνυμίαι, διότι εὑρίσκονται εἰς σχέσιν ἀναμεταξύ των, ἢτοι ἐκάστη ἔξι αὐτῶν ἔχει συνήθως μίαν ἀντίστοιχον ἐκ τῶν ἄλλων, ως δεικνύει ὁ ἀκόλουθος πίναξ.

Ἐρωτημ.	Ἀόριστοι	Δεικτικαὶ	Ἀναφορικαὶ
τίς	τίς, οὐδείς, δεῖνα	ὅδε, οὗτος, ἐκεῖνος	ὅς, ὄστις
	ἔνιοι, ἔκαστος, ἄλλος		
πότερος	οὐδέτερος, ἀμφότεροι (δ ἔτερος)		δπότερος
	ἔτερος, ἔκάτερος		
ποῖος	ποιὸς	τοιόσδε, τοιοῦτος	οῖος, δποῖος
πόσος	ποσὸς	τοσόσδε, τοσοῦτος	ὅσος, δπόσος
πηλίκος	—	τηλικόσδε, τηλικοῦτος	ἡλίκος, δπηλίκος
ποδαρός (ἄλλοδαπός)	(ἡμεδαπός)	(ἡμεδαπός)	(δποδαπός).

Σημ. Καὶ τὰ ἀντίστοιχα ἐρωτηματικά, ἀόριστα, δεικτικὰ καὶ ἀναφορικὰ ἐπιρρήματα εἶγαι συσχετικά, ως δεικνύει ὁ ἔξης πίναξ.

<i>ποῦ</i> ;	<i>ποὺ</i> (=κάπου)	<i>ἐνθάδε</i> (=ἔδῶ) <i>οὗ</i> , ὅπου, ἔνθα
<i>ποῖ</i> ;	<i>ποὶ</i> (=κάπου)	<i>ἐνθάδε, ἐνταῦθα, αὐτοῦ</i> , ἐκεῖ
<i>πόθεν</i> ;	<i>πὸθὲν</i> (=ἀπὸ κά- ποιο μέρος)	<i>ἐνθένδε (=ἀπ' ἔδω)</i> <i>οἱ (=ὅπου), ὅποι,</i> <i>ἐνθάδε, ἐκεῖσε</i> <i>ἔνθα</i>
<i>πότε</i> ;	<i>ποτὲ</i> (=κάποτε)	<i>ἐντεῦθεν, αὐτόθεν, ἐ-</i> <i>ὅτε, ὅπότε</i>
<i>πηγίκα</i> ;	—	<i>τηγικάδε, τηγικαῦτα</i> <i>ἡγίκα, ὅπηγίκα</i>
<i>πῶς</i> ;	<i>πὼς</i> (=κάπως)	<i>ὅδε (=ἴτσι), οὖτως</i> <i>ώς, ὥσπερ, ὅπως</i>
<i>πῆ</i> ; (=ποῦ) <i>πὴ</i> (=κάπου)		<i>τῆδε, ταύτη, ἢ, ἡπερ, ὅπῃ</i>

ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ ΙΗ'

ΡΗΜΑΤΑ

A') *Ορισμὸς τοῦ δήματος, παρεπόμενα καὶ
συστατικὰ μέρη αὐτοῦ*

214. *Ρήματα λέγονται αἱ λέξεις, αἱ ὁποῖαι σημαίνουν ὅτι τὸ ὑποκείμενον (ἥτοι τὸ πρόσωπον, ζῷον ἢ πρᾶγμα, περὶ τοῦ ὄποιού γίνεται λόγος) ἐνεργεῖ ἢ πάσχει τι ὑπὸ ἄλλου (ἢ ὑφ' ἔαυτοῦ) ἢ εὑρίσκεται εἰς μίαν κατάστασιν· ὁ παῖς γράφει, τὸ δένδρον τέμνεται ὑπὸ τοῦ γεωργοῦ, ἢ νεᾶνις κτενίζεται, ὁ κύων κάθηται. Κατὰ ταῦτα:*

215. Τὰ δήματα διαιροῦνται εἰς

α') *ἐνεργητικὰ* ἢ δήματα ἐνεργητικῆς διαθέσεως, ὅσα σημαίνουν ὅτι τὸ ὑποκείμενον ἐνεργεῖ τι· ὁ μαθητὴς γράφει, τὸ πατόν *τρέχει*.

β') *παθητικὰ* ἢ δήματα παθητικῆς διαθέσεως, ὅσα σημαίνουν ὅτι τὸ ὑποκείμενον πάσχει τι ὑφ' ἔαυτοῦ, ἥτοι ὅτι ἐνεργεῖ καὶ ἡ ἐνέργειά του αὕτη ἐπιστρέφει εἰς αὐτὸ τὸ ἴδιον· ἢ νεᾶνις κτενίζεται.

γ') *μέσα* ἢ δήματα μέσης διαθέσεως, ὅσα σημαίνουν ὅτι τὸ ὑποκείμενον πάσχει τι ὑφ' ἔαυτοῦ, ἥτοι ὅτι ἐνεργεῖ καὶ ἡ ἐνέργειά του αὕτη ἐπιστρέφει εἰς μίαν κατάστασιν, χωρὶς νὰ ἐνεργῇ ἢ νὰ παθαίνῃ κατεῖ τι· οἱ μαθηταὶ κάθηται.

δ') *οὐδετέρα* ἢ δήματα οὐδετέρας διαθέσεως, ὅσα σημαίνουν ὅτι τὸ ὑποκείμενον εὑρίσκεται εἰς μίαν κατάστασιν, χωρὶς νὰ ἐνεργῇ ἢ νὰ παθαίνῃ κατεῖ τι· οἱ μαθηταὶ κάθηται. Κατὰ ταῦτα

† Αἱ διαθέσεις τοῦ ὅντος εἰναι τέσσαρες, ἐνεργητική, παθητική, μέση καὶ οὐδετέρα. ~~Α~~

216. "Εκαστον ὅῆμα παρουσιάζει διαφόρους τύπους καὶ διὰ τῶν τύπων τούτων δηλοῦνται

α') τὰ τρία πρόσωπα τοῦ ὅντος, ἥτοι τὸ α', τὸ β' καὶ τὸ γ' πρόσωπον· γράφω, γράφεις, γράφει—ἔλαβον, ἔλαβες, ἔλαβε·

β') οἱ ἀριθμοὶ τοῦ ὅντος, οἱ ὅποιοι εἰς τὰ ὅντα τῆς ἀρχαίας γλώσσης, δπως καὶ εἰς τὰ ὄντα αὐτῆς, εἰναι τοεῖς, ἥτοι ὁ ἐνικός, ὁ πληθυντικὸς καὶ ὁ δυϊκός· γράφει, γράφουσι, γράφετον (=γράφουσιν οἱ δύο).

γ') οἱ χρόνοι τοῦ ὅντος, οἱ ὅποιοι καὶ εἰς τὰ ὅντα τῆς ἀρχαίας γλώσσης εἰναι ἔπτα, ἥτοι ὁ ἐνεστώς, ὁ παρατατικός, ὁ μέλλων, ὁ ἀδριστος, ὁ παρακείμενος, ὁ ὑπερσυντέλικος καὶ ὁ τετελεσμένος μέλλων.

δ') αἱ ἐγκλίσεις τοῦ ὅντος, αἱ ὅποιαι καὶ εἰς τὰ ὅντα τῆς ἀρχαίας γλώσσης εἰναι τέσσαρες, ἥτοι ἡ ὁριστική, ἡ ὑποτακτική, ἡ εὐκτικὴ καὶ ἡ προστακτική. ~~Α~~

Σημ. Τὰ ὅντα τῆς ἀρχαίας γλώσσης ἐκτὸς τῶν τεσσάρων ἐγκλίσεων ἔχουν καὶ δύο προματικὸν τύπους, ἥτοι τὸ ἀπαρέμφατον καὶ τὴν μετοχήν, περὶ τῶν δποίων θὰ γίνῃ λόγος κατωτέρω.

217. Τὰ ὅντα τῆς ἀρχαίας γλώσσης εἰς τὸ α' πρόσωπον τῆς ὁριστικῆς τοῦ ἐνεστῶτος λήγουν

α') ἀλλα μὲν εἰς -ω ἢ -ομαι, δπως ἐν γένει καὶ τὰ. ὅντα τῆς νέας γλώσσης· γράφω, γράφ-ομαι·

β') ἀλλα δὲ εἰς -μι ἢ -μαι (ἀπλοῦν)· δείκνυ-μι, δείκνυ-μαι (=δεικνύω, δεικνύομαι).

218. Ἐκ τῶν ὅντων τῆς ἀρχαίας γλώσσης

α') ὅσα εἰς τὸ α' πρόσωπον τῆς ὁριστικῆς τοῦ ἐνεστῶτος ἔχουν κατάληξιν -ω (ἢ -ομαι), λέγονται ὅντα τῆς συζυγίας τῶν εἰς -ω· γράφω, παίζω, παιδεύω, γράφ-ομαι κ.λ.π.

β') ὅσα δὲ εἰς τὸ α' πρόσωπον τῆς ὁριστικῆς τοῦ ἐνεστῶτος ἔχουν κατάληξιν -μι (ἢ -μαι ἀπλοῦν), λέγονται ὅντα τῆς συζυγίας τῶν εἰς -μι· δείκνυ-μι, (δείκνυ-μαι), ὕστη-μι, (ὕστα-μαι).

219. Ἐκ τῶν ὅντων τῆς ἀρχαίας γλώσσης

α') ὅσα εἰς τὸ α' πρόσωπον τῆς ὁριστικῆς τοῦ ἐνεστῶτος λή-

γούν εἰς -ω ἢ εἰς -μι, λέγονται ἐνεργητικῆς φωνῆς ἢ ἀπλῶς ἐνεργητικὰ δήματα· λέγω, δείκνυμι.

β') ὅσα δὲ εἰς τὸ α' πρόσωπον τῆς ὁριστικῆς τοῦ ἐνεστῶτος λήγουν εἰς -μαι (εἴτε ἀπλοῦν -μαι εἴτε -ομαι), λέγονται μέσης φωνῆς ἢ ἀπλῶς μέσα δήματα· λέγομαι, ἵσταμαι.

220. Ἡ διάθεσις, ἡ συζυγία, ἡ φωνή, ἡ ἔγκλισις, διχόνος, διάριθμὸς καὶ τὸ πρόσωπον λέγονται μὲν ἐν ὄνομα παρεπόμενα (ἥτοι παρακολουθήματα) τοῦ δήματος.

221. Εἰς πάντα δήματικὸν τύπον, ὃς εἰς πᾶν κλιτὸν μέρος τοῦ λόγου, διακρίνομεν **θέμα καὶ κατάληξιν** γράφ-ομαι, ἔγραψ-αμεν.

222. Τὰ δήματα τῆς ἀρχαίας γλώσσης, ὅπως τὰ ὄνόματα, ἔχουν χαρακτῆρα τοῦ θέματός των ἢ σύμφωνον ἢ φωνῆεν καὶ κατὰ τὸν χαρακτῆρα διαιροῦνται α') εἰς **συμφωνόληκτά δήματα**· λέγω (θ.. λεγ-), τρίβω (θ. τριβ-) καὶ β') εἰς **φωνηεντόληκτά δήματα**· λέγω (θ. λυ-), παιδεύω (θ. παιδευ-).

223. Τὰ συμφωνόληκτα δήματα ὑποδιαιροῦνται α') εἰς **ἀφωνόληκτα**, ὅσα ἔχουν χαρακτῆρα ἀφωνον· τρίβω (θ. τριβ-), πλέκω (θ. πλεκ-), ἄδω (θ. ἄδ-) καὶ β') εἰς **ὑγρόληκτα** ἢ **ἐνορινόληκτα**, ὅσα ἔχουν χαρακτῆρα ὑγρὸν ἢ ἐνορινον· ἀγγέλλω (θ. ἀγγελ-), σπείρω (θ. σπερ-), νέμω (θ. νεμ-), μέρω (θ. μεν-).

224. Τὰ φωνηεντόληκτα δήματα ὑποδιαιροῦνται α') εἰς **ἀσυναιρετά φωνηεντόληκτα**· λύω, παιδεύω, χρίω, ἀκούω καὶ β') εἰς **συνηρημένα φωνηεντόληκτα**· ἀγαπῶ (ἐκ τοῦ ἀγαπάω), βοηθῶ (ἐκ τοῦ βοηθέω), δηλῶ (ἐκ τοῦ δηλόω).

225. Ἐκ τῶν δήμάτων α') ὅσα μὲν εἰς τὸ α' πρόσωπον τῆς ὁριστικῆς τοῦ ἐνεστῶτος τῆς ἐνεργητικῆς φωνῆς λήγουν εἰς -ω (ἀτονον), λέγονται **βιχρύτων** δήματα· λέγω, γράφω, παιδεύω· β') ὅσα δὲ εἰς τὸ α' πρόσωπον τῆς ὁριστικῆς τοῦ ἐνεστῶτος τῆς ἐνεργητικῆς φωνῆς λήγουν εἰς -ῳ (ἥτοι -ῳ περισπώμενον), λέγονται **περισπώλεντά δήματα**· ἀγαπῶ, βοηθῶ, δηλῶ.

B' Σημασία τῶν χρόνων τοῦ δήματος, ἔγκλισεις.

Σχηματισμὸς αὐτῶν ἐν γένει.

226. Οἱ χρόνοι τοῦ δήματος τῆς ἀρχαίας γλώσσης ἐν γένει ἔχουν τὴν σημασίαν, τὴν διποίαν καὶ οἱ χρόνοι τῆς νέας γλώσσης, ἥτοι

α') ὁ ἐνεστώς σημαίνει ὅτι ἡ πρᾶξις, τὴν ὅποιαν δηλοῖ τὸ ὄντα, γίνεται τώρα, ἵτοι καθ' ὃν χρόνον ὅμιλοι μενον· γράφω·

β') ὁ παρατατικός σημαίνει ὅτι ἡ πρᾶξις, τὴν ὅποιαν δηλοῖ τὸ ὄντα, ἔγινετο εἰς τὸ παρελθόν· ἔγραφον γέθες·

γ') δ (ἀπλοῦς) μέλλων σημαίνει ὅτι ἡ πρᾶξις, τὴν ὅποιαν δηλοῖ τὸ ὄντα, θὰ γίνῃ εἰς τὸ μέλλον, ἵτοι κατόπιν τοῦ χρόνου καθ' ὃν ὅμιλοι μενον· λύσω τὸν κύνα (=θὰ λύσω τὸν σκύλον).

δ') ὁ ἀδριστος σημαίνει ὅτι ἡ πρᾶξις, τὴν ὅποιαν δηλοῖ τὸ ὄντα, ἔγινεν εἰς τὸ παρελθόν· ἔγραψα·

ε') ὁ παρακείμενος συνήθως σημαίνει ὅτι ἡ πρᾶξις, τὴν ὅποιαν δηλοῖ τὸ ὄντα, εἶναι τετελεσμένη (ἵτοι τελειωμένη) κατὰ τὸ παρόν, δηλαδὴ ὅτι ἔγινε, τὸ δὲ ἀποτέλεσμα αὐτῆς ὑπάρχει· γέγραφα τὴν ἐπιστολὴν (=ἔχω γράψει τὴν ἐπιστολήν).

ζ') ὁ ὑπερδυντέλικος συνήθως σημαίνει ὅτι ἡ πρᾶξις, τὴν ὅποιαν δηλοῖ τὸ ὄντα, ἵτοι τετελεσμένη κατὰ τὸ παρελθόν, ἵτοι ὅτι εἴκε γίνει πρὸ ἄλλης πρᾶξεως, ἡ ὅποια ὠσαύτως ἔγινεν εἰς τὸ παρελθόν· ἔγεγράφειν τὴν ἐπιστολήν, ὅτε ἥλθες (=εἴχον γραμμένην τὴν ἐπιστολήν, ὅταν ἥλθες);

ζ') ὁ τετελεσμένος μέλλων συνήθως σημαίνει ὅτι ἡ πρᾶξις, τὴν ὅποιαν δηλοῖ τὸ ὄντα, θὰ εἶναι τετελεσμένη εἰς τὸ μέλλον, ἵτοι ὅτι θὰ ἔχῃ γίνει πρὸ ἄλλης πρᾶξεως, ἡ ὅποια ὠσαύτως θὰ γίνῃ εἰς τὸ μέλλον· γεγραφώς ἔσομαι τὴν ἐπιστολήν, ἐπειδὰν σὺ ἔλθῃς (=θὰ ἔχω γραμμένην τὴν ἐπιστολήν, ὅταν σὺ θὰ ἔλθῃς).

227. Ἐκ τῶν ἑπτὰ χρόνων τοῦ ὄντα ποτὸς ὁ μὲν ἐνεστώς, ὁ (ἀπλοῦς) μέλλων, ὁ τετελεσμένος μέλλων καὶ ὁ παρακείμενος λέγονται ἀρχικοί, ὁ δὲ παρατατικός, ὁ ἀδριστος καὶ ὁ ὑπερδυντέλικος παραγόμενοι ἢ ἴστορικοί ἢ παρωχημένοι (ἵτοι χρόνοι τοῦ παρελθόντος).

228. Ὁ (ἀπλοῦς) μέλλων, ὁ παρακείμενος καὶ ὁ ὑπερδυντέλικος τῶν ὄντων τῆς ἀρχαίας γλώσσης γενικῶς σχηματίζονται μονολεκτικῶς καὶ ὅχι περιφραστικῶς, ὅπως εἰς τὴν νέαν γλώσσαν· π.β. θὰ λύσω (ἢ θὰ λύω), θὰ λυθῶ (ἢ θὰ λύωμαι), ἔχω λύσει, ἔχω λυθῇ (ἢ εἶμαι λυμένος), εἴχα λύσει, εἴχα λυθῇ (ἢ ἤμουν λυμένος) τῆς νέας—λύσω, λυθήσομαι, λέλυκα, λέλυμαι, ἐλελύκειν, ἐλελύμην τῆς ἀρχαίας.

229. Ὁ τετελεσμένος μέλλων τῆς ἀρχαίας γλώσσης
α') τῆς μὲν ἐνεργητικῆς φωνῆς σχηματίζεται (ὅπως καὶ εἰς
τὴν νέαν γλῶσσαν) περιφραστικῶς ἐκ τῆς μετοχῆς τοῦ ἐνεργητι-
κοῦ παρακειμένου καὶ τοῦ μέλλοντος τοῦ δ. εἰμί· γεγραφός ἔσο-
μαι ==θὰ ἔχω γράψει (¹).

β') τῆς δὲ μέσης φωνῆς σχηματίζεται καὶ μονολεκτικῶς καὶ περι-
φραστικῶς ἐκ τῆς μετοχῆς τοῦ μέσου παρακειμένου καὶ τοῦ μέλ-
λοντος τοῦ δ. εἰμί· λελυσμένος ἔσομαι (=θὰ ἔχω λυθῇ).

230. Ὁ (ἀπλοῦς) μέλλων τῶν ὅημάτων τῆς ἀρχαίας γλώσσης
δὲν ἔχει δύο τύπους, ὅπως ὁ (ἀπλοῦς) μέλλων τῆς νέας γλώσσης,
ἄλλα ἔνα μόνον τύπον, δ ὁποῖος δηλοῖ καὶ τὸ στιγμαῖον καὶ τὸ
διαρκὲς ή κατ' ἐπανάληψιν γενησόμενον γράψω ἐπιστολὴν (=θὰ
γράψω ἐπιστολὴν ή θὰ γράψω ἐπιστολήν).

+ 231. Καὶ αἱ ἐγκλίσεις τοῦ ὅηματος τῆς ἀρχαίας γλώσσης ἐν
γένει ἔχουν τὴν αὐτὴν σημασίαν, τὴν δοθίαν καὶ αἱ ἐγκλίσεις
τοῦ ὅηματος τῆς νέας γλώσσης, ἡτοι

α') ἡ ὄριστικὴ ἐν γένει παριστᾶ τὴν πρᾶξιν, τὴν δοτίαν
δηλοῖ τὸ ὅημα, ὡς βεβαίαν καὶ πραγματικήν μανθάνω γράμματα.

β') ἡ ὑποτακτικὴ ἐν γένει παριστᾶ τὴν πρᾶξιν, τὴν δοτίαν
δηλοῖ τὸ ὅημα, ὡς ἐπιτυμητὴν καὶ προσδοκωμένην ἄγωμεν (=ἄς
ὑπάγωμεν)—διδασκόμεθα, ἵνα μανθάνωμεν.

γ') ἡ εὐκτικὴ ἐν γένει παριστᾶ τὴν πρᾶξιν, τὴν δοτίαν
δηλοῖ τὸ ὅημα, ὡς εὐχῆν ὑγιαίρουτε=εἴθε νὰ ὑγιαίνετε.

δ') ἡ προστακτικὴ ἐν γένει παριστᾶ τὴν πρᾶξιν, τὴν
δοτίαν δηλοῖ τὸ ὅημα, ὡς προσταγήν ἐλθὲ (=ἔλα), γράψατε.

232. Ἐκ τῶν ἐγκλίσεων τοῦ ὅηματος τῆς ἀρχαίας γλώσσης
σχηματίζονται μονολεκτικῶς δχι μόνον η δριστική καὶ η ὑποτα-
κτική, ἀλλὰ ἐν γένει καὶ η εὐκτική καὶ η προστακτική ὑγιαίνοις
(=εἴθε νὰ ὑγιαίνῃς), γραψάντων (=ἄς γράψουν).

(¹) Σχηματίζονται μονολεκτικῶς τὸν τετελεσμένον μέλλοντα τῆς
ἐνεργητικῆς φωνῆς μόνα τὰ ὅηματα ὑστημι καὶ ἀποθνήσκω, ἡτοι
ἔστηξω=θὰ ἔχω στήσει, τεθνήξω=θὰ ἔχω ἀποθάρει.

**Γ' Θέματα ὁμιλητικὸν καὶ χρονικόν. Χαρακτήρ
ὁμιλητικὸς καὶ χρονικός.**

233. Ἐὰν παρατηρήσωμεν διαφόρους τύπους τῶν χρόνων οἶουδήποτε ὁμίλιος τῆς ἀρχαίας γλώσσης, βλέπομεν ὅτι τὸ ὁμιλητικόν, ἥτοι τὸ ἀρχικὸν θέμα αὐτοῦ, τὸ δποῖον κανονικῶς κριστιμένῳ ὡς βάσις τοῦ σχηματισμοῦ πάντων τῶν χρόνων, πάσχει διαφόρους μετασχηματισμούς, κυρίως διὰ τῆς προσθήκης διαφόρων φυδόγγων εἰς τὴν ἀρχὴν ἥ τὸ τέλος πρὸ τῶν καταλήξεων, ὡς

[ὅμιλητικὸν θέμα παιδευ·]

ἐνεργητ.	ἐνεστὼς	παιδεύω	(θ. παιδευ·)
»	παρατατικὸς	ἐπαιδευον	(θ. ἐπαιδευ-)
»	μέλλων	παιδεύσω	(θ. παιδευσ-)
»	ἀόριστος	ἐπαιδευσα	(θ. ἐπαιδευσ-)
»	παρακείμενος	πεπαίδευκα	(θ. πεπαίδευκ-)
»	ὑπερσυντ.	ἐπεπαιδεύκειν	(θ. ἐπεπαίδευκ-)
»	ἐνεστὼς	ἀκούω	(θ. ἀκου-)
»	ἀόριστος	ἡκουσα	(θ. ἡκουσ-).

234. Τὸ θέμα, ἀπὸ τὸ δποῖον σχηματίζονται οἱ διάφοροι τύποι ἑνὸς μόνον χρόνου τοῦ ὁμιλητοῦ, λέγεται χρονικὸν θέμα, ὃ δὲ χαρακτήρο αὐτοῦ λέγεται χρονικὸς χαρακτήρ· π. χ. τοῦ ἐνεργ. μέλλοντος κελεύσω χρονικὸν θέμα είναι τὸ κελευσ-καὶ χρονικὸς χαρακτήρ τὸ σ., τοῦ ἐνεργ. παρακειμένου πεπαίδευκα χρονικὸν θέμα είναι τὸ πεπαίδευκ-καὶ χρονικὸς χαρακτήρ τὸ κ., τοῦ παθητικοῦ μέλλοντος παιδευθήσομαι χρονικὸν θέμα είναι τὸ παιδευθη- καὶ χρονικὸς χαρακτήρ τὸ σ.

235. Κανονικῶς τὸ θέμα τοῦ μὲν παρατατικοῦ σχηματίζεται ἀπὸ τὸ θέμα τοῦ ἐστῶτος, τοῦ δὲ ἀορίστου ἀπὸ τὸ θέμα τοῦ μέλλοντος, τοῦ δὲ ὑπερσυντελίκου ἀπὸ τὸ θέμα τοῦ παρακειμένου· ἔ-κοπτ-ον (κόπτ-ω), ἔ-κοψ-α (κόψ-ω), ἔ-κεκόφ-ειν (κέκοφ-α).

Σημ. Τὸ μὲν χρονικὸν θέμα εὑρίσκομεν, ἀφ' οὗ ἀφαιρέσσωμεν τὴν κατάληξιν ἑνὸς τύπου τοῦ χρόνου· π. χ. τοῦ ἐνεστῶτος κόπτομαι τὸ χρονικὸν θέμα είναι κοπτ-· τὸ δὲ ὁμιλητικὸν θέμα συνήθως εὑρίσκομεν ἀπὸ λέξεις συγγενεῖς πρὸς τὸ ὁμίλιον· π.χ. τῶν ὁμιλάτων βλάπτω, κόπτω καὶ ἀγγέλλω τὸ ὁμιλητικὸν θέμα είναι βλαβ-, κοπ-, ἀγγελ-, ὡς δεικνύουν αἱ λέξεις βλάβη, κοπή, ἀγγελος.

ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ ΙΘ'

ΓΕΝΙΚΟΙ ΜΕΤΑΣΧΗΜΑΤΙΣΜΟΙ ΤΟΥ ΡΗΜΑΤΙΚΟΥ ΘΕΜΑΤΟΣ

Α' ΜΕΤΑΣΧΗΜΑΤΙΣΜΟΣ ΤΟΥ ΘΕΜΑΤΟΣ ΕΙΣ ΤΗΝ ΑΡΧΗΝ ΑΥΤΟΥ

236. Εἰς τὰ ὁήματα τῆς ἀρχαίας γλώσσης τὸ θέμα μετασχηματίζεται κανονικῶς εἰς τὴν ἀρχὴν αὐτοῦ

α') διὰ τῆς *αὐξήσεως*: ἡ αὐξῆσις σημαίνει τὸ παρελθόν, ἔχουν δὲ αὐτὴν ὅλοι οἱ παραγόμενοι χρόνοι τοῦ ὁήματος μόνον εἰς τὴν ὄριστικήν καὶ β') διὰ τοῦ *ἀναδιπλασιασμοῦ*: ὁ ἀναδιπλασιασμὸς σημαίνει τὸ τετελεσμένον τῆς πρᾶξεως, ἔχουν δὲ αὐτὸν οἱ συντελικοὶ χρόνοι, ἥτοι ὁ παρακείμενος, ὁ ὑπερσυντέλικος καὶ ὁ τετελεσμένος μέλλων εἰς πάσας τὰς ἐγκλίσεις (καὶ εἰς τὸ ἀπαρέμφατον καὶ τὴν μετοχήν).

Α' ΑΥΞΗΣΙΣ

1. *Αὐξησις δμαλὴ ἀπλῶν καὶ συνθέτων ὁημάτων*

237. Εἰς τὰ ὁήματα τῆς ἀρχαίας γλώσσης ἡ αὐξῆσις εἶναι δύο εἰδῶν, ἥτοι

α') εἰς τὰ ὁήματα, τὰ δποῖα ἀρχίζουν ἀπὸ σύμφωνον, *συλλαβική*, δηλαδὴ ἐν *ε* ψιλούμενον προτασσόμενον πρὸ τοῦ θέματος, ἐκ τοῦ δποίου σχηματίζεται ὁ παραγόμενος χρόνος γράφω, ἔγραφον, ἔγραψα, ἔγραψειν—γράφομαι, ἔγραφόμην, ἔγραψαμην, ἔγεγράμμην (πβ. τῆς νέας γλώσσης δένω, ἔδενα, ἔδεσα).

Σημ. Τὸ ἀρκτικὸν ρ μετὰ τὴν αὐξησιν διπλασιάζεται ὁάπτω, ἔρραπτον, ἔρραψα.

β') εἰς τὰ ὁήματα, τὰ δποῖα ἀρχίζουν ἀπὸ φωνῆν, *χρονική*, δηλαδὴ ἔκτασις τοῦ ἀρκτικοῦ βραχέος φωνήντος τοῦ θέματος εἰς μακρόν, εἴτε καθ' ἓντὸ ενδίσκεται τὸ φωνῆν τοῦτο εἴτε ἀποτελεῖ δίφθογγον μὲ τὸ ι ἢ τὸ υ' ἀμαρτάνω, ἡμάρτανον —αὐξάνω, ἡνίξανον.

238. Κατὰ τὴν χρονικήν αὐξησιν τῶν ὁημάτων ἔκτείνεται τὸ ς εἰς η· ἀγω, ἥγον εἰς τ· ἵκετεύω, ἵκετευον αι > η· αἰσθάνομαι, ἥσθανόμην αυ > ην· αὐξάνω, ἡνίξανον ο > ω· ὄνομάζω, ὀνρόμαζον ε > η· ἐλπίζω, ἥλπαζον οι > ω· οἰκῶ, ὄφονται ει > η· εἰκάζω, ἥκαζον υ > ς· ὑβρίζω, ἥβριζον ευ > ην· εὔχομαι, ἥχόσων

Σημ. Καὶ τὰ δήματα τὰ ἀρχόμενα ἀπὸ ἢ ἀπὸ α κατ' ἀναλογίαν τρέπουν τοῦτο εἰς τοὺς παραγομένους χρόνους εἰς η ἢ η ἀσθλῶ—ἡθλον, ἄδω—ῆδον. Ἐκτὸς δὲ τοῦ δήματος εἰκάζω τὰ διλλα δήματα, ὅσα ἀρχίζουν ἀπὸ ει, φυλάττουν αὐτὸς εἰς τὴν αὔξησιν ἀμετάβλητον· εἶκω (=ύποχωρῶ)—εἰκορ, εἰξα, εἰργω (=ἐμποδίζω τὴν εἰσοδον)—εἰργον, εἰρξα.

239. Εἰς τὴν ἀρχάιαν γλῶσσαν καὶ τὰ σύνθετα μὲ προθέσεις δήματα καὶ τὰ πλεῖστα παρασύνθετα⁽¹⁾ ἔχουν εἰς τοὺς παραγομένους χρόνους αὔξησιν συλλαβικὴν ἢ χρονικὴν εἰς τὴν ἀρχὴν τοῦ θέματος μετὰ τὴν πρόθεσιν, ὡς

περιγράφω, περιέγραφον, περιέγραιρα
ἀντιγράφω, ἀντέγραφον, ἀντέγραιρα
προάγω, προῆγον, προήγαγον
παρανομῶ (ἐκ τῆς λέξεως παράνομος), παρενόμουν, παρενόμησα
ἔγκειριζω (ἐκ τῆς φράσεως ἐν χειρὶ τίθημι), ἐνεχείριζον, ἐνεχείρισα

ἐπιστατῶ (ἐκ τῆς λέξεως ἐπιστάτης), ἐπεστάτουν, ἐπεστάτησα
ἔγκωμιάζω (ἐκ τῆς λ. ἔγκωμιον), ἐνεκωμίαζον, ἐνεκωμίασα.

240. "Οσα παρασύνθετα δήματα δὲν ἔχουν πρόθεσιν ὡς πρῶτον συνθετικόν, ἔχουν τὴν αὔξησιν εἰς τοὺς παραγομένους χρόνους εἰς τὴν ἀρχὴν, διποτες τὸ ἀπλᾶ δήματα·

δυστυχῶ (ἐκ τῆς λ. δυστυχῆς), ἐδυστύχουν, ἐδυστύχησα
ἀδικῶ (ἐκ τῆς λ. ἄδικος), ἡδίκουν, ἡδίκησα

μυθολογῶ (ἐκ τῆς λ. μυθολόγος), ἐμυθολόγουν, ἐμυθολόγησα.

Σημ. "Οσα παρασύνθετα δήματα πρῶτον συνθετικὸν ἔχουν τὸ εῦ (=καλά), ἐὰν μὲν κατόπιν τοῦ εὗ ὑπάρχῃ σύμφωνον, ἔχουν κανονικὴν αὔξησιν (εὐλογῶ, ηὐλόγουν), ἐὰν δὲ κατόπιν τοῦ εὗ ὑπάρχῃ μακρὸν φωνῆν, μένουν ἀναυξῆτα (εὐωχοῦμαι, εὐωχούμην), ἐὰν δὲ κατόπιν τοῦ εὗ ὑπάρχῃ βραχὺ φωνῆν, ἐκτείνουν τὸ βραχὺ τοῦτο φωνῆν εἰς μακρὸν (εὐεργετῶ, εὐηργέτουν).

(1) Παρασύνθετα λέγονται τὰ δήματα, τὰ διποτα προέρχονται ἀπὸ λέξεις συνθέτους μὲ προθέσεις ἢ ἀπὸ ἐκφράσεις ἐμπροθέτους.

II Αὐξησιες ἀνώμαλοις ἀπλῶν καὶ συνθέτων ὁμοιότων

241. Πημάτων τινῶν τῆς ἀρχαίας γλώσσης ἀπλῶν καὶ συνθέτων (ἢ παρασυνθέτων) ἡ αὔξησις παρουσιάζεται ἀνώμαλος. Οὗτοι:

1. Ἐκ τῶν ἀπλῶν ἡμετέρων

α') τὰ ὁμήματα βούλομαι (=θέλω), δύναμαι καὶ μέλλω (=σκοπεύω) ἔχουν αὔξησιν ὅχι μόνον ε κανονικῶς, ἀλλὰ καὶ η ἐβουλόμην καὶ ἥβουλόμην, ἐδυνάμην καὶ ἥδυνάμην, ἔμελλον καὶ ἥμελλον (¹).

β') μερικὰ ὁμήματα, τὰ διοῖα ἀρχίζουν ἀπὸ ε, ἔχουν αὔξησιν ει ἀντὶ η· τοιαῦτα δὲ συνήθη εἶναι τὸ ἔχω, ἐργάζομαι, ἔπομαι, ἔλκω (=σύρω), ἐλίττω (=τυλίσσω), ἐθίζω (=συνηθίζω), ἔῳ (ἔάω=ἀφήνω), ἔστιω (=φιλεύω) εἰχον, εἰργαζόμην, εἰπόμην, εἰλκον, εἴλιττον, εἴθιζον, εἴων, εἰστιων (²).

γ') τὰ ὁμήματα ὁθῶ (=σπρώγω), ὀνοῦμαι (=ἀγοράζω) καὶ κατάγνυμι (κατὰ+ἄγνυμι=θραύσω) ἔχουν συλλαβικὴν αὔξησιν, ἄν καὶ ἀρχίζουν ἀπὸ φωνῆσιν ἐώθισσν, ἐωνούμην, κατέαξα (³).

δ') τὸ ὅημα ἐօρτάξω ἔχει τὴν αὔξησιν εἰς τὴν δευτέραν ἀπὸ τῆς ἀρχῆς συλλαβήν, ἐώρταξον, ἐώρτασα· διοίως δὲ αὔξάνει καὶ ὃ ὑπερσυντέλικος τοῦ παρακειμένου ἔστια (=διοίάζω) ἐῳκειν (⁴).

ε') ὁ παρατατικὸς τοῦ ὁρῶ (=βλέπω), ὁ ἀδριστος τοῦ ἀλισκομαι (=συλλαμβάνομαι ἢ κυριεύομαι) καὶ πάντες οἱ ιστορικοὶ χρόνοι τοῦ (συνθέτου) ὁμήματος ὀνοίγω (ἀνὰ+οἴγω) ἔχουν δύο συγχρόνως αὔξήσεις, συλλαβικὴν καὶ χρονικὴν ἐώρων (θ. ὁρα-), ἐάλων (θ. ἀλω-), ἀνέφογον, ἀνέφεξα (θ. οἴγ-) (⁵).

(¹) Τὸ η τοῦτο εἶναι ἔτερος ἀρχαῖος τύπος συλλαβικῆς αὔξησεως.

(²) Τὸ θέμα τῶν ὁμητῶν τούτων ἀρχικῶς εἰχεν εἰς τὴν ἀρχὴν σ. Ἡ Φ, τὸ δποῖον μετὰ τὴν αὔξησιν ἀπεβλήθη μεταξὺ τῶν δύο φωνηέτων, ταῦτα δὲ κατόπιν συηρρέθησαν (θ. σεκ-, ἔσεχον, ἔεχον, εἰχον—θ. Φεργαζ-, ἐΦεργαζόμην, ἐεργαζόμην, εἰργαζόμην).

(³) Καὶ ταῦτα εἰχον πάλαι ποτὲ εἰς τὴν ἀρχὴν τοῦ θέματος των Φ (Φωθε-, Φωρε-, Φαγ-).

(⁴) Οἱ τύποι ἐώρταξον, ἐώρτασα, ἐώκειν προηλθον ἐκ τῶν τύπων ἡόρταξον, ἡόρτασα, ἡόκειν δι' ἀντιμεταχωρήσεως.

(⁵) Καὶ τῶν ὁμητῶν τούτων τὸ θέμα πάλαι ποτὲ ἥρχιζεν ἀπὸ Φ (Φορα-, Φαλω-, Φοιγ-). ἔλαβον δὲ οἱ ἀνωτέρω χρόνοι τὴν συλ-

2. **Ἐκ τῶν μετὰ προσθέσεων συνθέτων καὶ παρασυνθέτων ὁμημάτων*

α') Μερικὰ ἔχουν τὴν αὐξήσιν εἰς τὴν ἀρχήν, ἵτοι πρὸ τῆς προσθέσεως, ὡς ἐὰν ἦσαν ἀπλᾶ ὁμημάτα· τὰ συνηθέστερα δὲ ἐκ τῶν τοιούτων ὁμημάτων είναι τὰ ἑξῆς:

καθέζομαι (κατὰ+ἔζομαι), ἐκαθεξόμην
ἐπίσταμαι (=γνωρίζω καλῶς, ἐπὶ+ἴσταμαι), ἡπιστάμην
ἐπείγω (=βιάζω, ἐπὶ+εἴγω), ἥπειγον
ἀμφιέννυμι (=ἐνδύω, ἀμφὶ+ἔννυμι), ἡμφιέννυν, ἡμφίεσα
ἐναντιθῦμαι (ἐκ τῆς λ. ἐναντίος), ἡναντιούμην, ἡναντιώθην
ἐγγυῶ (=έγχειρίζω, ἐκ τῆς λ. ἔγγυη), ἡγγύων, ἡγγύησα
ἐμπεδῶ (=στερεώνω, ἐκ τῆς λ. ἐμπεδος), ἡμπέδουν, ἡμπέδωσα.

β') Μερικὰ διφοροῦνται, ἵτοι ἄλλοτε μὲν ἔχουν τὴν αὐξήσιν πρὸ τῆς προσθέσεως, ἄλλοτε δὲ κατόπιν αὐτῆς εἰς τὴν ἀρχὴν τοῦ ἀπλοῦ θέματος· τὰ συνηθέστερα τῶν τοιούτων ὁμημάτων είναι τὰ ἑξῆς.

κάθημαι (κατὰ+ἵμαι), ἐκαθήμην ἢ καθήμην
καθίζω (κατὰ+ἵζω), ἐκάθιζον, ἐκάθισα ἢ καθῖσα
καθεύδω (=κοιμῶμαι, κατὰ+εῦδω), ἐκαθέυδον ἢ καθῆῦδον
ἐκκλησιάζω (ἐκ τῆς λ. ἐκκλησία), ἡκκλησίαζον ἢ ἐξεκλησίαζον.

γ') Μερικὰ ἔχουν συγχρόνως δύο αὐξήσεις, ἵτοι πρὸ τῆς προσθέσεως καὶ μετὰ τὴν πρόθεσιν τοιαῦτα δὲ συνήθη είναι τὰ ἑξῆς.

ἀνέχομαι (ἀνὰ+ἔχομαι), ἡνειχόμην, ἡνεσχόμην
ἐνογλῶ (ἐν+ογλῶ), ἡνώχλουν, ἡνώχλησα
ἐπανορθῶ (ἀνὰ+օρθῶ), ἐπηνώρθουν, ἐπηνώρθωσα
ἀμφισβήτω (ἀμφὶς+βῆναι), ἡμφεσβήτουν, ἡμφεσβήτησα.

B'. ΑΝΑΔΙΠΛΑΣΙΑΣΜΟΣ

I. Αναδιπλασιακούς όμοιλούς ἀπλῶν καὶ συνθέτων ὁμημάτων

242. **Οἱ ἀναδιπλασιασμὸς είναι τοιῶν εἰδῶν*

α') **Ἐπανάληψις τοῦ ἀρκτικοῦ συμφώνου τοῦ θέματος μὲν ἐν*

λαβικὴν αὐξήσιν η καὶ ἔπαθον κατόπιν ἀντιμεταχώρησιν ἡμόρων—ἡρόων—έώρων—έώρων, ἡτάλων—έταλων, ἀνήροιγον—ἀνήροιγον—ἀνέρογον. Οἱ δὲ ἀόριστοι ἡγαγον τοῦ δ. ἄγω καὶ ἡνεγκον τοῦ δ. φέρω ἔλαιον αὐξήσιν, ἀφ' οὗ προηγονυμένως ἔγινεν ἀραδίπλωσις τοῦ θέματος· δ. ἄγ-, ἄγαγ-ον, ἡγαγ-ον, θ. ἐν(ε)κ-, ἔνεγκ-ον, ἤνεγκ-ον.

εκατόπιν αὐτοῦ λύω (θ. λυ-) λέ-λυκα, ἐλελύκειν γράφω (θ. γραφ-) γέ-γραφα, ἐγεράφειν πνέω (θ. πνευ-) πέ-πνευκα, ἐπεπνεύκειν.

Τοιοῦτον ἀναδιπλασιασμὸν ἔχουν τὰ δήματα ἐκεῖνα, τῶν δποίων τὸ θέμα ἀρχίζει 1) ἀπὸ ἐν ἀπλοῦ σύμφωνον πλὴν τοῦ ρ καὶ 2) ἀπὸ δύο σύμφωνα, τῶν δποίων τὸ πρῶτον εἶναι ἀφωνούν καὶ τὸ δεύτερον ὑγρὸν ἢ ἐνρινον.

Ἐὰν τὸ θέμα ἀρχίζῃ ἀπὸ ἀφωνον δασὺ (χ, φ, θ), κατὰ τὸν ἀναδιπλασιασμὸν τρέπεται τὸ δασὺ τῆς πρώτης συλλαβῆς εἰς τὸ ἀντίστοιχόν του ψιλόν· χέω (θ. χε-, χυ-), κέχυκα (ἀντὶ χέχυκα), φύομαι (θ. φυ-), πέφυκα (ἀντὶ φέφυκα), θύω (θ. θυ-), τέθυκα (ἀντὶ θέθυκα).

β') *Πρόσταξις* ἀπλῶς ἐνὸς ε πρὸ τοῦ θέματος (πβ. αὔξησιν συλλαβικήν)· ψάλλω (θ. ψαλ-), ἔ-ψαλκα, ἐψάλκειν—δίπτω (θ. διφ-), ἔρ-ριφσ, ἐρρίφειν—φθείρω (θ. φθαρ-), ἔ-φθαρκα, ἐφθάρκειν—σπείρω (θ. σπαρ-), ἔ-σπαρκα, ἐσπάρκειν—στρατεύομαι (θ. στρατευ-), ἔ-στρατευμαι, ἐστρατεύμην.

Τοιοῦτον ἀναδιπλασιασμὸν ἔχουν τὰ δήματα ἐκεῖνα, τῶν δποίων τὸ θέμα ἀρχίζει 1) ἀπὸ ἐν σύμφωνον διπλοῦν ἢ ἀπὸ ρ, 2) ἀπὸ δύο σύμφωνο, χωρὶς τὰ σύμφωνα ταῦτα νὰ εἶναι ἀφωνον πρὸ ἐνρινον ἢ ὑγροῦ καὶ 3) ἀπὸ τρία σύμφωνα.

γ') *Εκτασις* τοῦ ἀρκτικοῦ βραχέος φωνῆντος τοῦ δηματικοῦ θέματος εἰς μακρὸν (πβ. αὔξησιν χρονικήν).

ἄγαπῶ (θ. ἄγαπα-), ἡγάπηκα, ἡγαπήκειν
αἰσθάνομαι (θ. αἴσθε-), ἥσθημαι, ἥσθημην
ἔρημῶ (θ. ἔρημο-), ἡρήμωκα, ἡρημάκειν
εὐτυχῶ (θ. εὐτυχε-), ἡντύχηκα, ἡντυχήκειν
δύμιλῶ (θ. δύμιλε-), δύμιληκα, δύμιλήκειν
οίκω (θ. οίκε-), φίκηκα, φίκήκειν.

Τοιοῦτον ἀναδιπλασιασμὸν ἔχουν τὰ δήματα ἐκεῖνα, τῶν δποίων τὸ θέμα ἀρχίζει ἀπὸ φωνῆν (ἢ δίφθογγον).

243. Τὰ ούνθετα ἢ παρασύνθετα δήματα κανονικῶς ἔχουν τὸν ἀναδιπλασιασμὸν των ὅπου καὶ τὴν αὔξησιν, ὡς

ἀπογράφω—ἀπογέγραφα ἄλλὰ δυστυχῶ —δεδυστύχηκα
συνοικῶ—συνφίκηκα » μυθολογῶ—μεμυθολόγηκα
ἐγκωμιάζω—ἐγκεκωμίακα » οίκοδομῶ—φίκοδόμηκα κ.λ.π.

**II. Ἀναδιπλασιασμὸς ἀνώρετος ἀπλῶν
καὶ συνθέτων ὄγημάτων**

244. α') Τὰ δήματα, τῶν ὅποίων τὸ θέμα ἀρχίζει ἀπὸ γν-, ἔχουν ἀναδιπλασιασμὸν τοῦ β' εἴδους, ἵτοι ἐ-, ἀν καὶ τὸ θέμα των ἀρχίζει ἀπὸ ἀφωνον πρὸ ἐνοίκου· γιγνώσκω (θ. γνω-), ἐγνωκα, ἐγνώκειν—γνωρίζω (θ. γνωριδ-), ἐ-γνώρικα, ἐγνωρίκειν.

β') Τὰ δήματα **κτῶμαι** (=ἀποκτῶ), **μιμνήσκομαι** (=ἐνθυμοῦμαι) καὶ **πίπτω** ἔχουν ἀναδιπλασιασμὸν τοῦ α' εἴδους, ἀν καὶ τὸ θέμα των ἀρχίζει ἀπὸ δύο σύμφωνα, χωρὶς νὰ είναι ἀφωνον πρὸ ὑγροῦ ἢ ἐνοίκου· **κέ-κτημαι**, ἐκεκτήμητ—**μέ-μνημαι**, ἐμεμήμητ—**πέ-πτωνα**, ἐπεπτώκειν.

γ') "Εξ δήματα, τὸ λαμβάνω, λαγχάνω, συλλέγω, διαλέγομαι καὶ (τὰ ἄχρηστα κατ' ἐνεστῶτα) μείρομαι καὶ ἔθω ἔχουν ἀναδιπλασιασμὸν ει, ἀν καὶ τὸ δηματικὸν θέμα των ἀρχίζει ἀπὸ σύμφωνον· (θ. ληβ-) **εἰ-ληφα**, **εἰλήφειν**—(θ. ληχ-) **εἰληχα**, **εἰλήχειν**—(θ. λογ-) **συν-είλοχα**, **συνειλόχειν**—(θ. λεγ-) **δι-εἰλεγμαι**, **διειλέγμητην**—(θ. μαρ-) **εἰ-μαρται** (=είναι πεπρωμένον), **εῖμαρτο**—(θ. ρωθ-) **εἰ-ωθα** (=συνηθίζω), **εἰώθειν**.

δ') Ἀναδιπλασιασμὸν ει (ὅπως καὶ αὕξησιν) ἔχουν καὶ τὰ δήματα **ἔργαζομαι**, **ἔθίζω**, **ἔλιω**, **ἔστιω**, **ἔω** καὶ τὸ λέγω· **εἰργασμαι**, **εἰθικα**, **εἴλικυκα**, **εἰστίακα**, **εἴλακα**, **εἰρηνη** (ἐκ τοῦ *Ἐργάζομαι*, *Ἐθίζομαι*, *Ἐργάζομαι*, *Ἐθίζομαι*, *Ἐργάζομαι*, *Ἐθίζομαι*).

ε') Τὰ δήματα **όρῶ**, **ώθω**, **ώνοῦμαι**, (κατ)άγνυμι καὶ **ἀλίσκομαι**, ἀν καὶ ἀρχίζουν ἀπὸ φωνῆν, ἔχουν ἀναδιπλασιασμὸν ε, ὅπως καὶ αὕξησιν· **έσθακα**, **έωσμαι**, **έώνημαι**, (κατ)έαγα, **έάλωκα** (ἐκ τοῦ *Ἐσθίω*, *Ἐώθιμαι*, *Ἐώνημαι*, *Ἐάγα*, *Ἐάλωκα*).

ζ') Τὸ δῆμα **ἀνοίγω** ἔχει ἀναδιπλασιασμὸν ὅμοιον μὲ τὴν αὕξησιν του· **ἀνέῳχα**, **ἀνέφημαι**.

III. Ἀναδιπλασιασμὸς ἀπτοκῶν

245. Εἰς μερικὰ δήματα, τῶν ὅποίων τὸ θέμα ἀρχίζει ἀπὸ α ἢ ε ἢ ο, δ ἀναδιπλασιασμὸς γίνεται δι' ἐπαναλήψεως πρὸ τοῦ θέματος τῶν δύο πρώτων φθόγγων αὐτοῦ καὶ συγχρόνως δι' ἐκ-

τάσεως τοῦ ἀρκτικοῦ φωνήεντος αὐτοῦ (τοῦ α ἦ ε εἰς η καὶ τοῦ ο εἰς ω). ἀκούω (θ. ἀκο-), ἀκήκοα.

(1) τοιοῦτος ἀναδιπλασιασμὸς λέγεται ἀττικός, συνήθη δὲ ὄντα, τὰ δποῖα ἔχουν ἀττικὸν ἀναδιπλασιασμόν, εἶναι τὰ ἔξῆς· ἀκούω (θ. ἀκο-), ἀκήκοα
ἀλείφω (θ. ἀλιφ-), ἀλήκοα
ἐλαύνω (θ. ἐλα-), ἐλήλακα
ἐλέγχομαι (θ. ἐλεγγ-), ἐλήλεγμαι
ἔσθιω (=τούγχω, θ. ἔδο-), ἐδήδοκα
ἔμω (=κάμνω ἔμετον, θ. ἔμε-), ἐμήμεκα
ἔρχομαι (θ. ἐλνθ-), ἐλήλυθα
ὄμινυμι (=όδοκίζομαι, θ. ὅμο-), ὁμώμοκα
(ἀπ.)όλλυμι (=καταστρέφω, θ. ὅλε-), (ἀπ.)ολώλεκα
(ἀπ.)όλλυμπαι (θ. δλ-), (ἀπ.)όλλωλα (=ἔχω καταστραφῆ)
δρούττω (=σκάπτω, θ. δρυχ-), δρώδυντα
φέρω (θ. ἔνεκ-), ἐνήνοχα (=ἔχω φέρει)
ἔγειρομαι (θ. ἔγορ-), ἐγρήγορα (=εἴμαι ἀγρυπνος)
→ (θ. ἔγερ-), ἐγήγερμαι (=ἔχω ἐγερθῆ).

Σημ. 1. Ο παρακείμενος ἐγρήγορα ἐσγηματίσθη ἐκ τοῦ θέματος ἔγορ-, ἀφοῦ ἐπανελήφθησαν πρὸ αὐτοῦ ὅχι μόνον οἱ δύο ἀρκτικοὶ φύσιγγοι, ἀλλὰ καὶ τὸ ρ (ἔγο).

Σημ. 2. Ἐκ τῶν ὄντων, τὰ δποῖα ἔχουν ἀττικὸν ἀναδιπλασιασμόν, ἔκεινα, τῶν δποίων τὸ θέμα ἀρχίζει ἀπὸ ε, δὲν ἔχουν (χρονικὴν) αὐξῆσιν εἰς τὸν ὑπερσυντέλικον ἐλήλυθα—ἐληλύθειν, ἐδήδοκα—ἐδηδόκειν, ἀλλὰ ἀκήκοα—ἡκηκόειν, ὁμώμοκα—ὁμωμόκειν.

ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ Κ'

ΜΕΤΑΣΧΗΜΑΤΙΣΜΟΣ ΤΟΥ ΡΗΜΑΤΙΚΟΥ ΘΕΜΑΤΟΣ ΚΑΤΑ ΤΟ ΤΕΛΟΣ ΑΥΤΟΥ

ΚΛΙΣΙΣ ΤΩΝ ΡΗΜΑΤΩΝ

246. Οἱ μετασχηματισμοὶ τοῦ ὄντων θέματος κατὰ τὸ τέλος αὐτοῦ εἶναι διάφοροι εἰς τὰ διάφορα ὄντα καὶ τὸν διαφόρους χρόνους ἐνὸς καὶ τοῦ αὐτοῦ ὄντος, ἀναλόγως τοῦ χαρακτῆρος τοῦ ὄντων θέματος καὶ τῶν παρεμβαλλομένων μεταξὺ τούτου καὶ τοῦ θέματος φθόγγων· πηρούττω (ἐκ τοῦ κηρύκ-ρ-ω),

Ε. ΠΑΝΤΕΛΑΚΗ · Ελληνικὴ Γραμματικὴ—Ἐκδ. β' 7

ἀγγέλλω (ἐκ τοῦ ἀγγέλ-··ω), ἐτάχθη (ἐκ τοῦ ἐτάγ-·θην), γέγραπται
(ἐκ τοῦ γέγραφ-ται) κλπ. (πβ. κατωτέρῳ κλίσιν ὥημάτων).

Τὸ διηθητεύον δῆμος εἶμε.

247. Ὁπως εἰς τὴν νέαν γλῶσσαν ώρισμένοι χρόνοι τῶν ὥημάτων ἡ τύποι αὐτῶν σχηματίζονται περιφραστικῶς μὲ τὸ ὅημα ἔχω ἡ τὸ εἶμαι ὡς βοηθητικὰ (πβ. ἔχω γράψει, εἶμαι γραμμένος), οὕτω καὶ εἰς τὴν ἀρχαίαν γλῶσσαν μερικοὶ ὅηματικοὶ τύποι σχηματίζονται περιφραστικῶς μὲ τὸ ὅημα εἶμι ὡς βοηθητικόν.

248. Οἱ χρόνοι τοῦ βοηθητικοῦ ὥηματος εἶμι εἶναι ἐνεστῶς εἶμι=εἶμαι (θ. ἐσ-), παρατατικὸς ἦρ=ἴμην, μέλλων ἔσομαι=θὰ εἶμαι, δόριστος ἐγερόμητ=ὑπῆρξε (θ. γεν-), παρακείμενος γέγονα =ἔχω ὑπάρξει, ὑπερσυντέλικος ἐγεγόνειν=εἶχα ὑπάρξει.

249. Ἐκ τῶν χρόνων τοῦ εἶμι ὡς βοηθητικοὶ τοῦ σχηματισμοῦ τῶν ὥημάτων χρησιμεύουν δὲ ἐνεστώς, δὲ παρατατικὸς καὶ δὲ μέλλων.

Σημ. 1. Τὰ σύνθετα τοῦ εἶμι ἀναβιβάζονται τὸν τόνον εἰς τὴν δριστικὴν καὶ τὴν προστακτικήν· πάρεμι, πάρει, πάρεστι, πάρεσμεν κλπ. πάροισθι, πάρεστε, ἄλλα—παρῶ, παρῆς κλπ. παρεῖμεν, παρεῖναι, παρὼν κλπ. (καὶ παρέσται ἐκ τοῦ παρέσται).

Σημ. 2. Ὁ τύπος ἐστὶ ἀναβιβάζει τὸν τόνον (ἐστι), α' ὅταν εὑρίσκεται εἰς τὴν ἀρχὴν προτάσεως· ἐστι μοι δύναμα 'Αγάθων, β') ὅταν σημαίνῃ ὑπάρχει ἡ εἶναι δυνατὸν ἡ ἐπιτετραμμένον· ἐστι Θεὸς—ἐστιν ἰδεῖν καὶ γ') ὅταν εὑρίσκεται εὐθὺς κατόπιν μιᾶς ἐκ τῶν λέξεων εἰ, καί, οὐκ, ἄλλα (ἄλλ'), τοῦτο (τοῦτ').

ΚΛΙΣΙΣ ΤΩΝ ΡΗΜΑΤΩΝ

Α' Συζυγέει τῷν εἰς -ω δῆμάτων

250. Τὰ δῆματα τῆς ἀρχαίας γλώσσης, ὅσα ἀποτελοῦν τὴν συζυγίαν τῶν εἰς -ω, εἰς μερικοὺς μὲν τύπους σχηματίζονται ὅπως καὶ τὰ τῆς νέας γλώσσης, εἰς ἄλλους δὲ τύπους διαφόρως.

Ι. Βαρύτονα δῆματα

251. Τὰ βαρύτονα δῆματα τῆς ἀρχαίας γλώσσης κλίνονται ἐν γένει κατὰ τὰ ἀκόλουθα παραδείγματα.

ΟΡΙΣΤΙΚΗ		ΕΥΚΤΙΚΗ	ΑΠΑΡΕΜΦ.
E.	ΕΝΕΣΤΩΣ	ΕΝΕΣΤΩΣ	ΕΝΕΣΤΩΣ
Πλ.	εἰμί, εἰ, ἔστι ἔσμεν, ἔστε, εἰσὶ	εἴην, εἴης, εἴη εἴημεν (ἢ εἶμεν), εἴητε, εἴησαν (ἢ εἶεν)	εἶναι
[Δ.]	ἔστον, ἔστὸν]	[εἴητον, εἴητην]	
	ΠΑΡΑΤΑΤΙΚΟΣ	ΠΑΡΑΤΑΤΙΚΟΣ	ΠΑΡΑΤΑΤΙΚΟΣ
E.	ἡν, (ἢ ἦ), ἡσθα, ἥν		
Πλ.	ἡμεν, ἡτε (ἢ ἡστε), ἡσαν	ὅμοιος μὲ τὸν ἔνεστῶτα	ὅμοιος μὲ τὸν ἔνεστῶτα
[Δ.]	ἡστον, ἡστην]		
	ΜΕΛΛΩΝ	ΜΕΛΛΩΝ	ΜΕΛΛΩΝ
E.	ἔσομαι, ἔσει, ἔσται		
Πλ.	ἔσόμεθα, ἔσεσθε, ἔ- σονται	ἔσοιμην, ἔσοιο, ἔσθιτο	
[Δ.]	ἔσεσθον, ἔσεσθον]	ἔσοιμεθα, ἔσοισθε, ἔσοιντο [ἔσοισθον, ἔσοισθην]	ἔσεσθαι
	ΥΠΟΤΑΚΤΙΚΗ	ΠΡΟΣΤΑΚΤΙΚΗ	ΜΕΤΟΧΗ
	ΕΝΕΣΤΩΣ	ΕΝΕΣΤΩΣ	ΕΝΕΣΤΩΣ
E.	Ὥ. ὥσ, ὥ ῶμεν, ἥτε, ὥσι	ἴσθιτ, ἔστω	ὦν, οὐσα, ὅν
Πλ.		ἴστε, ἔστωσαν (ἢ ἔστων)	
[Δ.]	ἥτον, ἥτον]	[ἔστον, ἔστων]	ΠΑΡΑΤΑΤΙΚΟΣ ὅμοιος μὲ τὸν ἔνεστῶτα
	ΠΑΡΑΤΑΤΙΚΟΣ		ΜΕΛΛΩΝ
	ὅμοιος μὲ τὸν ᔁνεστῶτα		ἔσόμενος, ἔσθ- μένη, ἔσομενον

— 252. Συζυγία τῶν εἰς ω δημάτων. α') Παράδειγμα βαρυτόνος δήματος ἐνεργητικῆς φωνῆς [λύω, θέμα λύ- και λυ-].

ΟΡΙΣΤΙΚΗ		ΥΠΟΤΑΚΤΙΚΗ
‘Ε.	ΕΝΕΣΤΩΣ	ΕΝΕΣΤΩΣ
Πλ.	λύ-ω, λύ-εις, λύ-ει λύ-ομεν, λύ-ετε, λύ-ουσι [λύ-ετον, λύ-ετον]	λύ-ω, λύ-ης, λύ-η λύ-ωμεν, λύ-ητε, λύ-ωσι [λύ-ητον, λύ-ητον]
[Δ.]		
‘Ε.	ΠΑΡΑΤΑΤΙΚΟΣ	
Πλ.	ἔλυ-ον, ἔλυ-εις, ἔλυ-ε ἔλυ-ομεν, ἔλυ-ετε, ἔλυ-ον [ἔλυ-ετον, ἔλυ-έτην]	
[Δ.]		
‘Ε.	ΜΕΛΛΩΝ	
Πλ.	λύσ-ω, λύσ-εις, λύσ-ει λύσ-ομεν, λύσ-ετε, λύσ-ουσι [λύσ-ετον, λύσ-ετον]	
[Δ.]		
‘Ε.	ΠΑΡΑΚΕΙΜΕΝΟΣ	ΠΑΡΑΚΕΙΜΕΝΟΣ
Πλ.	λέλυκ α, λέλυκ-ας, λέλυκ-ε λελύκ-αμεν, λελύκ-ατε, λελύκ-ασι λελύκ-ατον, λελύκ-ατον]	λελύκ-ω, λελύκ-ης, λελύκ-η λελύκ-ωμεν, λελύκ-ητε, λελύκ- [λύκ-ωσι [λελύκ-ητον, λελύκ-ητον]
[Δ.]		
‘Ε.	ΥΠΕΡΣΥΝΤΕΛΙΚΟΣ	
Πλ.	ἔλελύκ-ειν, ἔλελύκ-εις, ἔλελύκ-ει ἔλελύκ-ειμεν, ἔλελύκ-ειτε, ἔλελύκ- [ἔλελύκ-ειτον, ἔλελυκ-είτην] [εσαν	λελυκώς ὥ, ἦς, ἦ λελυκότες ὥμεν, ἦτε, ὥσι [λελυκότε ἦτον, ἦτον]
[Δ.]		
‘Ε.	ΤΕΤΕΛ. ΜΕΛΛΩΝ	
Πλ.	λελυκώς, λελυκυία, λελυκός ἔσοιμαι, ἔσει, ἔσται λελυκότες, λελυκυῖαι, λελυκότα ἔσόμεθα, ἔσεσθε, ἔσονται	
[Δ.]	λελυκότε, λελυκυία, λελυκότε ἔσεσθον, ἔσεσθον]	
‘Ε.	ΑΟΡΙΣΤΟΣ	ΑΟΡΙΣΤΟΣ
Πλ.	ἔλυσ-α, ἔλυσ-ας, ἔλυσ-ε ἔλυσ-αμεν, ἔλυσ-ατε, ἔλυσ-αν [ἔλυσ-ατον, ἔλυσ-άτην]	λύσ-ω, λύσ-ης, λύσ-η λύσ-ωμεν, λύσ-ητε, λύσ-ωσι [λύσ-ητον, λύσ-ητον]
[Δ.]		

	ΕΥΚΤΙΚΗ	ΠΡΟΣΤΑΚΤΙΚΗ
‘Ε. Πλ. [Δ.	ΕΝΕΣΤΩΣ λύ-οιμί, λύ-οις, λύ-οι λύ-οιμεν, λύ οιτε, λύ-οιεν λύ-οιτον, λυ-οίτην]	ΕΝΕΣΤΩΣ λῦ-ε, λυ-έτω λύ-ετε, λυ-έτωσαν ἢ λυ-όντων [λύ-ετον, λυ-έτων]
‘Ε. Πλ. [Δ.	ΜΕΛΛΩΝ λύσ-οιμί, λύσ-οις, λύσ-οι λύσ-οιμεν, λύσ-οιτε, λύσ-οιεν λύσ-οιτον, λυσ-οίτην]	ΑΟΡΙΣΤΟΣ λύσ-ον, λυσ-άτω λύσ-ατε, λυσ-άτωσαν ἢ — — λυσ-άντων (λύσ-ατον, λυσ-άτων)
‘Ε. Πλ. [Δ.	ΑΟΡΙΣΤΟΣ λύσ-αιμι, λύσ-αις, λύ-σαι ἢ — λύσ-ειας, λύσ-ειε λύσ-αιμεν, λύσ-αιτε, λύσ-αιεν ἢ — — λύσ-ειαν λύσ-αιτον, λυσ-αίτην]	ΠΑΡΑΚΕΙΜΕΝΟΣ λελυκώς ἵσθι, ἔστω λελυκότες ἔστε, ἔστωσαν ἢ — — — — ἔστων [λελυκότε ἔστον, ἔστων]
‘Ε. Πλ. [Δ.	ΠΑΡΑΚΕΙΜΕΝΟΣ λελύκ-οιμι, λελύκ-οις, λελύκ-οι λελύκ-οιμεν, λελύκ-οιτε, λελύκοιεν λελύκ-οιτον, λελυκ-οίτην] ἢ λελυκώς εἴην, εἴης, εἴη λελυκότες εἴημεν (είμεν), εἴητε, εἴησαν (είεν) [λελυκότε εἴητον (είτον), είήτην (είτην)].	ΑΠΑΡΕΜΦΑΤΟΝ ΕΝΕΣΤΩΣ λύ-ειν
	ΤΕΤΕΛ. ΜΕΛΛΩΝ λελυκώς ἔσοιμην, ἔσοιο, ἔσοιτο λελυκότες ἔσοιμεθα, ἔσοισθε, — — — — ἔσοιντο [λελυκότε ἔσοισθον, ἔσοισθην]	ΜΕΛΛΩΝ λύσ-ειν
		ΑΟΡΙΣΤΟΣ λύσ-αι
		ΠΑΡΑΚΕΙΜΕΝΟΣ λελυκ-έναι
		ΤΕΤΕΛ. ΜΕΛΛΩΝ λελυκώς ἔσεσθαι
		ΜΕΤΟΧΗ
	Ἐρεστάς λύ-ων, λύ-ουσα, λῦ-ον Μέλλων λύ-σ-ων, λύσ-ουσα, λῦσ-ον Ἄροιστος λύσ-ας, λύσ-ασα, λῦσ-αν Παρακείμενος λελυκ-ώς, λελυκ-υῖα, λελυκ-ὸς Τετελ. μέλλων λελυκώς ἔσόμενος, λελυκυῖα ἔσομένη, λελυκὸς ἔσόμενον.	

253. Συνγίτα τῶν εἰς ω δημάτων. β') Παράδειγμα βαρυτόνου ὄντος μέσης φωνῆς καὶ διαθέσεως [λύομαι=λύω τὸν ἔαντόν μου, θ. λῦ-, λῦ-].

	ΟΡΙΣΤΙΚΗ	ΥΠΟΤΑΚΤΙΚΗ
	ΕΝΕΣΤΩΣ	ΕΝΕΣΤΩΣ
*Ε.	λύ-ομαι, λύ-ῃ (ει), λύ-εται	λύ-ωμαι, λύ-ῃ, λύ-ηται
Πλ.	λυ-όμεθα, λύ-εσθε, λύ-ονται	λυ-ώμεθα, λύ-ησθε, λυ-ωνται
[Δ.]	λύ-εσθον, λύ-εσθον]	[λύ-ησθον, λύ-ησθον]
	ΠΑΡΑΤΑΤΙΚΟΣ	ΠΑΡΑΤΑΤΙΚΟΣ
*Ε.	ἔλυ-όμην, ἔλυ-ου, ἔλυ-ετο	ὅπως δ ἐνεστὼς
Πλ.	ἔλυ-όμεθα, ἔλυ-εσθε, ἔλυ-οντο	
[Δ.]	ἔλυ-εσθον, ἔλυ-έσθην]	
	ΜΕΛΛΩΝ	
*Ε.	λύσ-ομαι, λύσ-ῃ (ει), λύσ-εται	
Πλ.	λυσ-όμεθα, λύσ-εσθε, λύσ-ονται	
[Δ.]	λύσ-εσθον, λύσ-εσθον]	
	ΑΟΡΙΣΤΟΣ α'	ΑΟΡΙΣΤΟΣ α'
*Ελ	ἔλυσ-άμην, ἔλυσ-ω, ἔλυσ-ατο	λύσ-ωμαι, λύσ-ῃ, λύσ-ηται
Πλ.	ἔλυσ-άμεθα, ἔλυσ-ασθε, ἔλυσ-σαντο	λυσ-ώμεθα, λύσ-ησθε, λύσ-ων-
[Δ.]	ἔλυσ-ασθον, ἔλυσ-άσθην]	[λύσ-ησθον, λύσ-ησθον] (ται)
	ΠΑΡΑΚΕΙΜΕΝΟΣ	ΠΑΡΑΚΕΙΜΕΝΟΣ
*Ε.	λέλυ-μαι, λέλυ-σαι, λέλυ-ται	λελυμένος ὁ, ὡς, ᾧ
Πλ.	λελύ-μεθα, λέλυ-σθε, λέλυ-νται ἢ	λελυμένοι ὁμεν, ἥτε, ὥσι
	λελυμένοι εἰσὶ	
[Δ.]	λέλυ-σθον, λέλυ-σθον]	[λελυμένω ἥτον, ἥτον]
	ΥΠΕΡΣΥΝΤΕΛΙΚΟΣ	ΥΠΕΡΣΥΝΤΕΛΙΚΟΣ
*Ε.	ἔλελύ-μην, ἔλελυ-σο, ἔλελυ-το	ὅπως δ παρακείμενος
Πλ.	ἔλελυ-μεθα, ἔλελυ-σθε, ἔλελυ-ντο	
	ἢ λελυμένοι ἥσαν	
[Δ.]	ἔλελυ-σθον, ἔλελυ-σθην]	
	ΤΕΤΕΛ. ΜΕΛΛΩΝ	
*Ε.	λελύσ-ομαι, λελύσ-ῃ (ει), λελύσ-εται	
Πλ.	λελυσ-όμεθα, λελύσ-εσθε, λελύσ-	
	-ονται	
[Δ.]	λελύσ-εσθον, λελύσ-εσθον]	

	ΕΥΚΤΙΚΗ	ΠΡΟΣΤΑΚΤΙΚΗ
	ΕΝΕΣΤΩΣ	ΕΝΕΣΤΩΣ
‘Ε. Πλ. [Δ.	λυ-οίμην, λύ-οιο, λύ-οιτο, λυ-οίμεθα, λύ-οισθε, λύ-οιντο λύ-οισθον, λυ-οίσθην]	λύ-ου, λυ-έσθω λύεσθε, λυέσθων ἢ λυέσθωσαν [λύ-εσθον, λυ-έσθων]
‘Ε. Πλ. [Δ.	ΜΕΛΛΩΝ	ΑΟΡΙΣΤΟΣ
‘Ε. Πλ. [Δ.	λυσ-οίμην, λύσ-οιο, λύσ-οιτο λυσ-οίμεθα, λύσ-οισθε, λύσ-οιντο λύσ-οισθον, λυσ-οίσθην]	λῦσ-αι, λυσ-άσθω λύσ-ασθε, λυσ-άσθων λυσ-άσθωσαν [λύσ-ασθον, λυσ-άσθων]
‘Ε. Πλ. [Δ.	ΑΟΡΙΣΤΟΣ α'	ΠΑΡΑΚΕΙΜΕΝΟΣ
‘Ε. Πλ. [Δ.	λυσ-αίμην, λύσ-αιο, λύσ-αιτο λυσ-αίμεθα, λύσ-αισθε, λύσ-αιντο λύσ-αισθον, λυσ-αίσθην]	λέλυ-σο, λελύ-σθω λέλυ-σθε, λελύ-σθων ἢ λελύ-σθωσαν [λέλυ-σθον, λελύ-σθων] ἢ λελυμένος ἔσθι, ἔστω λελυμένοι ἔστε, ἔστωσαν ἢ ἔστων [λελυμένω ἔστον, ἔστων]
	ΠΑΡΑΚΕΙΜΕΝΟΣ	ΜΕΤΟΧΗ
‘Ε. Πλ. [Δ.	λελυμένος εἴην, εἴης, εἴη λελυμένοι εἴημεν (εἴμεν), εἴητε, εἴησαν (εἴεν) [λελυμένω εἴητον(είτον), εἱήτην (εἴτην)]	ΕΝΕΣΤΩΣ
	ΤΕΤΕΛΕΣΜΕΝΟΣ ΜΕΛΛΩΝ	λυ-όμενος, λυ-ομένη, λυ-ό- μενον
‘Ε. Πλ. [Δ.	λελυσ-οίμην, λελύσ-οιο, λελύσ-οιτο λελυσ-οίμεθα, λελύσ-οισθε, λε- λύσ-οιντο λελύσ-οισθον, λελυσ-οίσθην]	ΜΕΛΛΩΝ
	ΑΠΑΡΕΜΦΑΤΟΝ	λυσ-όμενος, λυσ-ομένη, λυ- σ-όμενον
	ΕΝΕΣΤΩΣ	ΑΟΡΙΣΤΟΣ α'
	λύ-εσθαι	λυσ-άμενος, λυσ-αμένη, λυ- σ-άμενον
	ΜΕΛΛΩΝ	ΠΑΡΑΚΕΙΜΕΝΟΣ
	λύσ-εσθαι	λελυ-μένος, λελυ-μένη, λε- λυ-μένον
	ΑΟΡΙΣΤΟΣ α'	ΤΕΤΕΛΕΣΜΕΝΟΣ ΜΕΛΛΩΝ
	λύσ-ασθαι	λελυσ-όμενος, λελυσ-ομένη, λελυσ-όμενον
	ΠΑΡΑΚΕΙΜΕΝΟΣ	
	λελύ-σθαι	
	ΤΕΤΕΛΕΣΜΕΝΟΣ ΜΕΛΛΩΝ	
	λελυσ-εσθαι	

254. Συζηγία τῶν εἰς -ω δήματων. γ') Παράδειγμα βασικόν δήματος μέσης φωνῆς, παθητικῆς διαθέσεως [λύομαι, θ. λῦ-, λύ-]

	ΟΡΙΣΤΙΚΗ	ΥΠΟΤΑΚΤΙΚΗ
	ΕΝΕΣΤΩΣ λύ-ομαι, λύ-η (ει), λύ-εται κλπ. (ὅπως τῆς μέσης διαθέσεως)	ΕΝΕΣΤΩΣ λύ-ωμαι, λύ-η, λύ-ηται κλπ. (ὅπως τῆς μέσης διαθέσεως)
	ΠΑΡΑΤΑΤΙΚΟΣ ἔλυ-όμην, ἔλυ-ου, ἔλυ-ετο κλπ. (ὅπως τῆς μέσης διαθέσεως)	ΑΟΡΙΣΤΟΣ λυθῶ, λυθῆς, λυθῇ λυθῶμεν, λυθῆτε, λυθῶσιν [— λυθῆτον, λυθῆτον]
Ἐ. Πλ. [Δ.]	ΜΕΛΛΩΝ λυθήσ-ομαι, λυθήσ-η (ει), -εται λυθησ-όμεθα, λυθησ-εσθε, -ονται [λυθησ-εοθον, λυθησ-εσθον]	ΠΑΡΑΚΕΙΜΕΝΟΣ λελυμένος ὥ, ἦς, ἦ (ὅπως τῆς μέσης διαθέσεως)
Ἐ. Πλ. [Δ.]	ΑΟΡΙΣΤΟΣ ἔλυθ-ην, ἔλυθ-ης, ἔλυθ-η ἔλυθ-ημεν, ἔλυθ-ητε, ἔλυθ-ησαν ἔλυθ-ητον, ἔλυθ-ητην]	ΕΝΕΣΤΩΣ λυ-οίμην, λυ-οιο, λυ-οιτο κλπ. (ὅπως τῆς μέσης διαθέσεως)
	ΠΑΡΑΚΕΙΜΕΝΟΣ λέλυ-μαι, λέλυ-σαι, λέλυ-ται κλπ. (ὅπως τῆς μέσης διαθέσεως)	ΜΕΛΛΩΝ λυθησ-οίμην, -οιο, -οιτο λυθησ-οίμεθα, -οισθε, -οιντο [λυθησ-οισθον, λυθησ-οίσθην]
	ΥΠΕΡΣΥΝΤΕΛΙΚΟΣ ἔλελύ-μην, ἔλέλυ-σο, ἔλέλυ-το κλπ. (ὅπως τῆς μέσης διαθέσεως)	ΑΟΡΙΣΤΟΣ λυθείν, λυθείης, λυθείη λυθείημεν, λυθείητε, -ησαν ἢ λυθείμεν, λυθείτε, λυθείεν [— λυθείητον, λυθείητην] ἢ — λυθείτον, λυθείτην]
Ἐ. Πλ. [Δ.]	ΤΕΤΕΛ. ΜΕΛΛΩΝ λελυσ-ομαι, λελυσ-η(ει), λελυσ-εται λελυσ-όμεθα, λελυσ-εσθε, -ονται — λελυσ-εοθον, λελυσ-εσθον] ἢ λελυμένος ἔσομαι, ἔσει, ἔσται λελυμένοι ἔσόμεθα, ἔσεσθε, ἔ- [σονται [λελυμένω ἔσεσθον, ἔσεσθον]	ΠΑΡΑΚΕΙΜΕΝΟΣ λελυμένος είην, είης, είη κλπ. (ὅπως τῆς μέσης διαθέσεως)
		ΤΕΤΕΛ. ΜΕΛΛΩΝ λελυσ-οίμην, λελυσ-οιο, -οιτο (ὅπως τῆς μέσης διαθέσεως) ἢ λελυμένος ἔσοιμην κλπ.

ΠΡΟΣΤΑΚΤΙΚΗ	ΑΠΑΡΕΜΦΑΤΟΝ
ΕΝΕΣΤΩΣ λύ-ου, λν-έσθω κλπ. (ὅπως τῆς μέσης διατίθεσεως)	ΕΝΕΣΤΩΣ λύ εσθαι
ΑΟΡΙΣΤΟΣ λύθη-τι, λυθή-τω λύθη-τε, λυθή-τωσαν ἢ — λυθέντων λύθη-τον, λυθή-των]	ΑΟΡΙΣΤΟΣ λυθῆ-γαι
ΠΑΡΑΚΕΙΜΕΝΟΣ λέλυ-σο, λελύ-σθω κλπ. (ὅπως τῆς μέσης διατίθεσεως)	ΠΑΡΑΚΕΙΜΕΝΟΣ λελύ-σθαι
	ΤΕΤΕΛ. ΜΕΛΛΩΝ λελύ-σεσθαι ἢ λελυμένος ἔσεσθαι

Μ Ε Τ Ο Χ Η

Ἐνεστώς λυ-όμενος, λυ-ομένη, λυ-όμενον
 Μέλλων λυθησ-όμενος, λυθησ-ομένη, λυθησ-όμενον
 Αόριστος λυθ-εις, λυθ-εῖσα, λυθ-ἐν
 Παρακείμενος λελυ-μένος, λελυ-μένη, λελυ-μένον
 Τετελ. μέλλων λελυσ-όμενος, λελυσ-ομένη, λελυσ-όμενον

255. Συζυγία τῶν εἰς ω ὁημάτων. δ') Παράδειγμα δεντέρων χρόνων [δ. μαθάνω θ. μαθ-, τρέπομαι θ. τραπ-, κόπτομαι θ. κοπ-, φεύγω θ. φενγ-].

Ἐνεργητικὸς ἀόριστος β'

	ΟΡΙΣΤΙΚΗ	ΥΠΟΤΑΚΤΙΚΗ	ΕΥΚΤΙΚΗ
Ἐλ.	ἔμαθ-ον, -ες, -ε	μάθ-ω, -ης, -ῃ	μάθ-οιμι, -οις, -οι
Πλ.	ἔμάθ-ομεν, -ετε, -ον	μάθ-ωμεν, -ητε, -ωσι	οιμεν, -οιτε, -οιεν
[Δ.]	— ᔑ ἔμάθ-ετον, -έτην]	[—μάθ-ητον, -ητον]	[μάθ-οιτον, -οίτην]
	ΠΡΟΣΤΑΚΤΙΚΗ	ΑΙΓΑΡΕΜΦΑΤΟΝ	ΜΕΤΟΧΗ
Ἐν.	μαθ-ε, μαθ-έτω		
Πλ.	μάθ-ετε, -έτωσαν ἢ — μαθ-όντων	μαθ-εῖν	μαθ-ών μαθ-οῦσα μαθ-ὸν
[Δ.]	μάθ-ετον μαθ-έτων]		

Μέσος ἀόριστος β'

	ΟΡΙΣΤΙΚΗ	ΥΠΟΤΑΚΤΙΚΗ	ΕΥΚΤΙΚΗ
Ἐλ.	ἔτραπ-όμην-ου, -ετο	τράπ-ωμαι, -ῃ, -ηται,	τραπ-οίμην,-οιο,
Πλ.	ἔτραπ-όμεθα, -εσθε,	τράπ-ώμεθα, -ησθε,	τράπ-οιτο, τραποί-
	ἔτράπ-οντο	τράπ-ωνται	μεθα, οισθε, οιντο
[Δ.]	ἔτραπ-εσθον, -έσθην]	[τράπ-ησθον, -ησθον]	[οισθον, -οίσθην]
	ΠΡΟΣΤΑΚΤΙΚΗ	ΑΙΓΑΡΕΜΦΑΤΟΝ	ΜΕΤΟΧΗ
Ἐλ.	τραπ-οῦ, τραπ-έσθω		
Πλ.	τράπ-εσθε, -έοιθωσαν ἢ — τραπ-έσθων	τραπ-έοιθαι	τραπ-όμενος τραπ-ομένη τραπ-όμενον
[Δ.]	τράπ-εσθον, -έσθων]		

III αθητικὸς ἀόριστος β'

	ΟΡΙΣΤΙΚΗ	ΥΠΟΤΑΚΤΙΚΗ	ΕΥΚΤΙΚΗ
Ἐ.	ἐκόπη-ν, ἐκόπη-ς, ἐκόπη	κοπῶ, κοπῆς, κοπῆ	κοπείην, -είης, -είη
Πλ.	ἐκόπη-μεν, -τε, -σαν	κοπῶμεν, -ητε, -ωσι	κοπείημεν, -είητε,
[Δ.]	ἐκόπη-τον, ἐκοπή-την]	κοπῆτον, κοπῆτον]	κοπείησαν ἢ κο- πεῖμεν, -είτε, είεν
	ΠΡΟΣΤΑΚΤΙΚΗ		[κοπείητον, ειήτην]
	κόπη-θι, -τω, -τε, -τωσαν ἢ -έντων [-τον, -των]		[ἢ κοπείτον -είτην]
	ΑΙΓΑΡΕΜΦΑΤΟΝ κοπῆ-ναι	ΜΕΤΟΧΗ κοπ-είς, -είσα, -έν	

Ἐνεργητικὸς παρακείμενος β'

	ΟΡΙΣΤΙΚΗ	ΥΠΟΤΑΚΤΙΚΗ	ΕΥΚΤΙΚΗ
Ε. Πλ. [Δ.]	πέφευγ-α, -ας, -ε πεφεύγ-αμεν, -ατε, -ασι [πεφεύγ-ατον, -ατον]	πεφεύγ-ω, -ης, -η, πεφεύγ-ωμεν, -ητε, -ωσι [πεφεύγ-ητον, -ητον]	πεφεύγ-οιμι, -οις, -οι πεφεύγ-οιμεν, -οιτε, -οιεν [πεφεύγ-οιτον, -οιτην]
	ΠΡΟΣΤΑΚΤΙΚΗ	ΑΠΑΡΕΜΦΑΤΟΝ	ΜΕΤΟΧΗ
Ε. Πλ. [Δ.]	πεφευγώς ἵσθι, ἔστω πεφευγότες ἔστε, ἔστω- σαν ἢ ἔστων πεφευγότε ἔστον, ἔστων]	πεφευγ-έναι	πεφευγ-ώς πεφευγ-υῖα πεφευγ-ὸς

Ἐνεργητικὸς γ' περσυντέλικος δ'

ΟΡΙΣΤΙΚΗ

ἐπεφεύγ-ειν, ἐπεφεύγ-εις, ἐπεφεύγ-ει
ἐπεφεύγ-ειμεν, ἐπεφεύγ-ειτε, ἐπεφεύγ-εσαν
[— — — ἐπεφεύγ-ειτον, -είτην]

III ηγητικὸς μέλλων β'

	ΟΡΙΣΤΙΚΗ	ΕΥΚΤΙΚΗ
Ε. Πλ. [Δ.]	κοπήσ-ομαι, η (ει), -εται κοπήσ-όμεθα, -εσθε, -ονται [κοπήσ-εσθον, κοπήσ-εσθον]	κοπησ-οίμην, -θιο, -οιτο κοπησ-οίμεθι, -οισθε, -οιντο [κοπήσ-οισθον, -οίσθην]
	ΑΠΑΡΕΜΦΑΤΟΝ	ΜΕΤΟΧΗ
	κοπήσ-εσθαι	κοπησ-όμενος, -ομένη, -όμενον

ΓΕΝΙΚΑΙ ΠΑΡΑΤΗΡΗΣΕΙΣ ΠΕΡΙ ΤΩΝ ΚΑΤΑΛΗΞΕΩΝ ΤΩΝ
ΕΙΣ Ω ΡΗΜΑΤΩΝ ΚΑΙ ΕΝ ΓΕΝΕΙ ΤΟΥ ΣΧΗΜΑΤΙΣΜΟΥ
ΤΩΝ ΧΡΟΝΩΝ ΑΥΤΩΝ

Α' ΕΝΕΡΓΗΤΙΚΗ ΦΩΝΗ

1. ΟΡΙΣΤΙΚΗ

256. Καταλήξεις τῆς δριστικῆς

1) τοῦ ἐνεργητικοῦ ἐνεστῶτος εἶναι, ἔνικοῦ ω, εἰς, ει, πληθυντικοῦ ομεν, ετε, ουσι (δυϊκοῦ ετον, ετον).

Τὸ ε καὶ ο, ἀπὸ τὰ δόποια ἀρχίζουν (σχεδὸν πᾶσαι) αἱ καταλήξεις αὗται, λέγονται ἐγκλιτικὰ φωνήεντα τῆς δριστικῆς τοῦ ἐνεργητικοῦ ἐνεστῶτος.

2) τοῦ ἐνεργητικοῦ παρατατικοῦ εἶναι, ἔνικοῦ ον, ες, ε, πληθυντικοῦ ομεν, ετε, ον (δυϊκοῦ ετον, ἔτην).

Ἐγκλιτικὰ φωνήεντα τῆς δριστικῆς τοῦ ἐνεργητικοῦ παρατατικοῦ εἶναι ε καὶ ο, ὅπως τοῦ ἐνεστῶτος.

3) τοῦ ἐνεργητικοῦ μέλλοντος εἶναι ἔνικ. σω, σεις, σει, πληθ. σομεν, σετε, σουσι (δυϊκ. σετον, σετον), ἥτοι αἱ αὗται μὲ τὰς καταλήξεις τοῦ ἐνεστῶτος, ἀλλὰ μὲ ἐν σ πρὸ αὐτῶν.

Τὸ σ τοῦτο λέγεται χρονικὸς χαρακτὴρ τοῦ μέλλοντος· ὁ χρονικὸς χαρακτὴρ ἐν γένει διατηρεῖται εἰς πάσας τὰς ἐγκλισεις (καὶ εἰς τὸ ἀπαρέμφατον καὶ τὴν μετοχήν).

4) τοῦ ἐνεργητικοῦ ἀορίστου πρώτου εἶναι ἔνικοῦ σα, σας, σε, πληθυντικοῦ σαμεν, σατε, σαν (δυϊκ. σατον, σάτην).

"Ο ἐνεργητικὸς ἀόριστος α' ἔχει χρονικὸν χαρακτῆρα σ, ὅπως δ μέλλων, ἐγκλιτικὸν δὲ φωνῆεν τῆς δριστικῆς αὐτοῦ εἶναι α, πλὴν τοῦ γ' ἔνικοῦ, ὅπου εἶναι ε.

5) τοῦ ἐνεργητικοῦ παρακειμένου πρώτου εἶναι (μὲ χρονικὸν χαρακτῆρα) ἔνικοῦ κα, κας, κε, πληθ. καμεν, κατε, κασι (δυϊκ. κατον, κατον) ἥ (ἄνευ χρονικοῦ χαρακτῆρος) ἔνικοῦ α, ας, ε, πληθυντικοῦ αμεν, ατε, ασι (δυϊκοῦ ατον, ατον).

Ἐγκλιτικὸν φωνῆεν τῆς δριστικῆς τοῦ ἐνεργητικοῦ παρακειμένου εἶναι α, πλὴν τοῦ γ' ἔνικοῦ, ὅπου εἶναι ε.

Μὲ χρονικὸν χαρακτῆρα κ εἰς τὸν ἐνεργ. παρακειμένον α' σχηματίζονται πλεῖστα δήματα, κανονικῶς τὰ φωνηεντόληκτα, δδοντικόληκτα καὶ ὑγρόληκτα· λύω (θ. λυ-) λέλυ-κα, πείθω (θ. πειθ-) λέλυ-

πέπει-κα, ἀγγέλλω (θ. ἀγγελ-) ἥγγελ-κα. "Οσων δὲ ὅημάτων ὁ-
χαρακτὴρ τοῦ θέματος εἶναι ἄφωνον χειλικὸν ἢ οὐδανικόν, οὗτος
εἰς τὸν ἐνεργ. παρακείμενον α' ἔχει τραπῆ εἰς δασύ, ἐὰν δὲν εἶναι
δασύς" κηρύττω (θ. κηρυκ-) κεκήρυχα, τάττω (θ. ταγ-) τέταχα,
ταράττω (θ. ταραχ-) τετάραχα, κόπτω (θ. κοπ-) κέκοφα, τρίβω
(θ. τριβ-) τέτριφα, γράφω (θ. γραφ-) γέγραφα.

(6) τοῦ ἐνεργητικοῦ ὑπερσυντελίκου πρώτου εἶναι (μὲν χρονι-
κὸν χαρακτῆρα) ἐνικ. κειν, κεις, κει, πληθ. κειμεν, κειτε, κεσαν
(δυϊκ. κειτον, κείτην) ἢ (ἄγεν χρονικὸν χαρακτῆρος) ἐνικ. ειν,
εις, ει, πληθ. ειμεν, ειτε, εσαν (δυϊκ. ειτον, είτην).

"Ἐγκλιτικὸν φωνῆν τῆς δριστικῆς τοῦ ἐνεργητικοῦ ὑπερσυν-
τελίκου α' εἶναι ει πλὴν τοῦ γ' πληθυντικοῦ, ὃπου εἶναι ε.

Χρονικὸν χαρακτῆρα (καὶ ἄφωνον δασὺ) ὁ ἐνεργητικὸς ὑπερ-
συντελίκος α' ἔχει τὸν αὐτὸν μὲ τὸν χαρακτῆρα τοῦ παρακειμέ-
νου, ἐκ τοῦ δοποίου σχηματίζεται.

Σημ. Ἐγκλιτικὰ φωνήνετα τῆς δριστικῆς τοῦ ἐνεργ. ἐνε-
στῶτος, τοῦ παρατατικοῦ καὶ τοῦ μέλλοντος εἶναι ο καὶ ε, τοῦ ἀο-
ρίστου α' καὶ τοῦ παρακειμένου α καὶ ε καὶ τοῦ ὑπερσυντελίκου
α καὶ ε.

2. ΥΠΟΤΑΚΤΙΚΗ

257. *Καταλήξεις τῆς ὑποτακτικῆς τῆς ἐνεργητικῆς φωνῆς*
τῶν εἰς -ω ὅημάτων εἰς πάντας τοὺς χρόνους εἶναι ἐνικοῦ ω,
ης, γ—πληθυντικοῦ ωμεν, ητε, ωσι (δυϊκοῦ ητον, ητον).

"Ἐγκλιτικὰ φωνήνετα τῆς ὑποτακτικῆς εἶναι τὸ ω καὶ τὸ η.

Σημ. Ἡ ὑποτακτικὴ τοῦ ἐνεργητικοῦ παρακειμένου σχημα-
τίζεται καὶ περιφραστικῶς, μὲ τὴν μετοχὴν αὐτοῦ καὶ τὴν ὑπο-
τακτικὴν τοῦ ἐνεστῶτος τοῦ δ. εἰμί· (λελύκω καὶ λελυκῶς ὁ).

3. ΕΥΚΤΙΚΗ

258. *Καταλήξεις τῆς εὐκτικῆς τῆς ἐνεργητικῆς φωνῆς τῶν*
εἰς -ω ὅημάτων εἶναι α') εἰς μὲν τὸν ἐνεστῶτα, τὸν μέλλοντα καὶ
τὸν παρακείμενον ἐνικ. οιμι, οις, οι—πληθ. οιμεν, οιτε, οιεν (δυϊκ.
οιτον, οιτην), β') εἰς δὲ τὸν ἀόριστον α' ἐνικ. αιμι, αις, αι—πληθ.
αιμεν, αιτε, αιεν (δυϊκ. αιτον, αιτην). Ἐγκλιτικὰ φωνήνετα τῆς
εὐκτικῆς εἶναι οι εἰς τὸν ἐνεστῶτα, τὸν μέλλοντα καὶ τὸν παρα-
κείμενον καὶ αι εἰς τὸν ἀόριστον πρῶτον.

Σημ. 1. Ὁ ἐνεργητικὸς ἀόριστος α' εἰς τὸ β' καὶ τὸ γ' πρόσωπον τοῦ ἑνικοῦ καὶ εἰς τὸ γ' τοῦ πληθυντικοῦ ἔχει διπλοῦς τύπους, ἦτοι πρῶτον μὲν τὰς καταλήξεις αις, αι, αιεν καὶ δεύτερον μὲ τὰς καταλήξεις ειας, ειε, ειαν· οἱ δεύτεροι δὲ οὗτοι τύποι καλοῦνται αἰολικοὶ καὶ εἶναι συνηθέστεροι τῶν πρώτων.

Σημ. 2. Ἡ εὐκτικὴ τοῦ παρακειμένου σχηματίζεται καὶ περιφραστικῶς, μὲ τὴν μετοχὴν αὐτοῦ καὶ τὴν εὐκτικὴν τοῦ ἐνεστῶτος τοῦ δ. εἰμί· (λελύκομι καὶ) λελυκὼς εἴηται.

4. ΠΡΟΣΤΑΚΤΙΚΗ

259. Καταλήξεις τῆς προστακτικῆς τῆς ἐνεργ. φωνῆς τῶν εἰς -ω ὄγκατων εἶναι α') εἰς μὲν τὸν ἐνεστῶτα ἑνικ. ε., ἐτο—πληθ. ετε, ἐτωσαν ἢ ὄντων (δυϊκ. ετον, ἐτων), β') εἰς δὲ τὸν ἀόριστον α' ἑνικ. ον, ἀτω—πληθ. ατε, ἀτωσαν ἢ ἀντων (δυϊκ. ατον, ἀτων).

Ἐγκλιτικὸν φωνῆν τῆς προστακτικῆς τοῦ μὲν ἐνεστῶτος εἶναι ε., πλὴν τοῦ δευτέρου τύπου τοῦ γ' πληθ. (όντων), δπου εἶναι ο, τοῦ δὲ ἀορίστου α' εἶναι α, πλὴν τοῦ β' ἑνικοῦ προσώπου (-ον), δπου εἶναι ο.

Σημ. Οἱ δεύτεροι τύποι τοῦ γ' πληθυντικοῦ, οἱ δποῖαι λήγουν εἰς -των, εἶναι συνηθέστεροι τῶν πρώτων εἰς -τωσαν.

260. Ἡ προστακτικὴ τοῦ ἐνεργ. παρακειμένου σχηματίζεται συνήθως περιφραστικῶς, μὲ τὴν μετοχὴν αὐτοῦ καὶ τὴν προστακτικὴν τοῦ ἐνεστῶτος τοῦ δ. εἰμί· λελυκὸς ἵσθι, ἔστω κ.λ.π. Μονολεκτικοὶ τύποι μὲ τὰς καταλήξεις τοῦ ἐνεργ. ἐνεστῶτος εἶναι σπανιώτατοι (λέλυκε, λελυκέτω—λελύκετε, λελυκέτωσαν).

ΟΝΟΜΑΤΙΚΟΙ ΤΥΠΟΙ ΤΟΥ ΡΗΜΑΤΟΣ

A' ΑΠΑΡΕΜΦΑΤΟΝ

261. Ἐκ τῶν δύο ὀνοματικῶν τύπων, τοὺς δποίους ἔκτος τῶν τεσσάρων ἐγκλίσεων ἔχει τὸ δῆμα τῆς ἀρχαίας γλώσσης, τὸ ἀπαρέμφατον εἶναι κυρίως δηματικὸν οὐσιαστικόν, τὸ δποῖον ὅμως δηλοὶ προσέτι χρόνον καὶ διάθεσιν λύειν (=νὰ λύω), λύεσθαι (=νὰ λύωμαι).

262. Τὸ ἀπαρέμφατον παντὸς χρόνου ἔχει μόνον μίαν κατάληξιν καὶ μόνον του (δὲν παρεμφαίνει, ἥτοι) δὲν δηλοὶ ὠρισμένον ἀριθμὸν καὶ πρόσωπον, διὰ τοῦτο δὲ ὠνομάσθη ἀπα-

φέρμφατον· βούλομαι γράφειν=θέλω νὰ γράφω, βούλει γράφειν=θέλεις νὰ γράφης, βούλόμεθα γράφειν=θέλομεν νὰ γράφωμεν, οἵεται πλουτεῖν=νομίζει ὅτι πλουτεῖ.

263. Καταλήξεις τοῦ ἀπαρεμφάτου τῆς ἐνεργ. φωνῆς εἶναι α') τοῦ μὲν ἐνεστῶτος καὶ τοῦ μέλλοντος εἰν (ἐκ τοῦ εεν), λύ-ειν, λύσ-ειν, β') τοῦ δὲ ἀορίστου α' αι· λύσ-αι, γ') τοῦ δὲ παρακειμένου ἔναι· λελυκ-έναι.

B' ΜΕΤΟΧΗ

264. Ἡ μετοχὴ εἶναι κυρίως δηματικὸν ἐπίθετον, τὸ ὄποιον ὅμως δηλοῦ προσέτι χρόνον καὶ διάθεσιν (δ λύων=ἔκεινος δ διποῖος λύει, δ λυόμενος=ἔκεινος δ διποῖος λύεται)· ὀνομάσθη δὲ οὕτω, διότι μετέχει καὶ τῶν παρεπομένων τοῦ ὀνόματος καὶ τῶν παρεπομένων τοῦ ὁήματος.

265. Καταλήξεις τῆς ἐνεργ. μετοχῆς εἶναι α') τοῦ μὲν ἐνεστῶτος καὶ μέλλοντος ων, ουσα, ον' δ λύ-ων, ἡ λύ-ουσα, τὸ λύ-ον—δ λύσ-ων, ἡ λύσ-ουσα, τὸ λύσ-ον, β') τοῦ δὲ ἀθρίστου ἂς, ἀσα, ἂν· δ λύσ-ας, ἡ λύσ-ασα, τὸ λύσ-αν, γ') τοῦ δὲ παρακειμένου ὡς νῖα, ὄς· δ λελυκ-ώς, ἡ λελυκ-νῖα, τὸ λελυκ-ός.

Σημ. Αἱ καταλήξεις ων, ουσα, ον καὶ ἂς, ἀσα, ἂν προηῆθον ἐκ παλαιοτέρων καταλήξεων ωντ, ουτα, οντ καὶ αντς, αντια, αντ.

B' ΜΕΣΗ ΦΩΝΗ

266. Τὰ ὁήματα τῆς μέσης φωνῆς εἶναι συνήθως μέσης διαθέσεως καὶ παθητικῆς διαθέσεως, ἥτοι μέσα καὶ παθητικά· λύομαι=λύω ἐμαυτὸν ἢ λύομαι ὑπὸ ἄλλου.

267. Τὰ μέσα καὶ τὰ παθητικὰ ὁήματα ἔχουν κοινοὺς χρόνους τὸν ἐνεστῶτα, τὸν παρατατικόν, τὸν παρακειμενόν, τὸν ὑπερσυντέλικον καὶ τὸν τετελεσμένον μέλλοντα, διαφόρους δὲ τὸν (ἀπλοῦν) μέλλοντα καὶ τὸν ἀδριστον, τὰς αὐτὰς δὲ καταλήξεις εἰς πάντας τοὺς ἄλλους χρόνους πλὴν τοῦ ἀορίστου· λύομαι, ἐλυόμην, λέλυμαι, ἐλελύμην, λελύσομαι, ἄλλὰ λύσομαι—λυθήσομαι, ἐλυσάμην—ἐλύθηρ.

1. ΟΡΙΣΤΙΚΗ

268. **Καταλήξεις τῆς δριστικῆς**

1) Τοῦ ἐνεστῶτος τῆς μέσης φωνῆς (ἥτοι τοῦ μέσου καὶ τοῦ

παθητικοῦ ἐνεστῶτος) εἶναι Ἐν. ομαι, γ (ει), εται—Πλ. ὄμεθα, εσθε, ουται (Δ. εσθον, εσθον).

Τὸ ο καὶ τὸ ε, ἀπὸ τὰ δροῖα ἀρχίζουν αἱ καταλήξεις τοῦ ἐνεστῶτος τῆς μέσης φωνῆς (ὅπως καὶ τοῦ ἐνεργητικοῦ ἐνεστῶτος), λέγονται ἐγκλιτικὰ φωνήντα τῆς δριστικῆς αὐτοῦ.

2) Τοῦ μέλλοντος ἐν γένει (ἥτοι τοῦ μέσου ἀπλοῦ ἢ τετελεσμένου καὶ τοῦ παθητικοῦ μέλλοντος) εἶναι αἱ αὐταὶ μὲ τὰς καταλήξεις τοῦ ἐνεστῶτος προστίθενται δὲ αὗται

α') πρὸς σχηματισμὸν μὲν τοῦ μέσου ἀπλοῦ ἢ τετελεσμένου μέλλοντος, ἀφ' οὐ προσληφθῆ ὁ χρονικὸς χαρακτὴρ σ εἰς τὸ θέμα λύσ-ομαι, λελύσ-ομαι—γράψ-ομαι (γράφσ-ομαι), γεγράψ-ομαι.

β') πρὸς σχηματισμὸν δὲ τοῦ παθητικοῦ μέλλοντος, ἀφ' οὐ προσληφθῆ πρῶτον τὸ πρόσφυμα ὅη καὶ ἔπειτα ὁ χρονικὸς χαρακτὴρ σ εἰς τὸ θέμα λυ-θή-σ-ομαι, παιδευ-θή-σ-ομαι.

3) Τοῦ παρατατικοῦ τῆς μέσης φωνῆς εἶναι Ἐν. ὄμηρ, ου, ετο—Πλ. ὄμεθα, εσθε, ουτο [εσθον, ἑσθην].

Τοῦ παρατατικοῦ τῆς μέσης φωνῆς (ὅπως τοῦ ἐνεργητικοῦ παρατατικοῦ) ἐγκλιτικὰ φωνήντα εἶναι ο καὶ ε.

4) Τοῦ παρακειμένου τῆς μέσης φωνῆς εἶναι Ἐν. μαι, σαι, ται—Πλ. μεθα, σθε, νται (Δ. σθον, σθον), ἥτοι αἱ καταλήξεις τοῦ ἐνεστῶτος τῆς μέσης φωνῆς χωρὶς τὰ ἐγκλιτικὰ φωνήντα ο καὶ ε.

5) Τοῦ ὑπερσυντελίκου τῆς μέσης φωνῆς εἶναι Ἐν. μηρ, σο, το—Πλ. μεθα, σθε, ντο (Δ. σθον, σθην), ἥτοι αἱ καταλήξεις τοῦ παρατατικοῦ τῆς μέσης φωνῆς χωρὶς τὰ ἐγκλιτικὰ φωνήντα ο καὶ ε.

6) Τοῦ μέσου ἀορίστου α' εἶναι Ἐν. ἀμην, ω, ατο—Πλ. ἀμεθα, ασθε, αυτο (Δ. ασθον, ἀσθην), προστίθενται δὲ εἰς τὸ θέμα μὲ τὸν χρονικὸν χαρακτῆρα σ πρὸ αὐτῶν.

Ἐγκλιτικὸν φωνῆν τοῦ μέσου ἀορίστου α' εἶναι α (ὅπως καὶ τοῦ ἐνεργητικοῦ ἀορίστου α').

Σημ. α') Ἐγκλιτικὰ φωνήντα τῆς δριστικῆς τῆς μέσης φωνῆς εἶναι τὸ ο καὶ τὸ ε πλὴν τοῦ μέσου ἀορίστου α', ὅστις ἔχει α, καὶ τοῦ παρακειμένου καὶ τοῦ ὑπερσυντελίκου, οἱ δροῖοι δὲν ἔχουν ἐγκλιτικὰ φωνήντα.

Σημ. β') Η καταλήξις τοῦ β' ἐνικοῦ προσώπου τοῦ ἐνεστῶτος καὶ μέλλοντος -η (ει) προηλθεν ἐκ παλαιοτέρας καταλήξεως

εσαι, ἀφ' οὐ ἀπεβλήθη τὸ σ. αὐτῆς καὶ τὸ εἰς καὶ αἱ συνηρέθησαν εἰς η. Ἡ κατάληξις τοῦ β' ἐνικοῦ τοῦ παρατατικοῦ οὐ προῆλθεν ἐκ παλαιοτέρας καταλήξεως εσο, ἀφ' οὐ ἀπεβλήθη τὸ σ, τὸ δὲ ε καὶ οἱ συνηρέθησαν εἰς ον. Ἡ κατάληξις τοῦ β' ἐνικοῦ ω τοῦ μέσου ἀριστού α' προῆλθεν ἐκ παλαιοτέρας καταλήξεως ασο, ἀφ' ὃ ἀπεβλήθη τὸ σ, τὸ δὲ α καὶ τὸ οἱ συνηρέθησαν εἰς ω.

Σημ. γ'). Διὰ τοῦ εἰ μόνον γράφεται τὸ β' πρόσωπον τῆς δριστικῆς τῶν δ. βούλομαι, δέομαι (=παρακαλῶ), οἴομαι (=νομίζω) καὶ τοῦ μέλλοντος δύομαι (βούλει, δέει, οἴει, δύει=θὰ ἔδης).

Σημ. δ'). Οἱ γρονικὸς χαρακτὴρ ἐν γένει καὶ τὸ πρόσωφυμα θη τοῦ παθητικοῦ μέλλοντος διατηρεῖται εἰς ὅλας τὰς ἐγκλίσεις (καὶ εἰς τὸ ἀπαρέμφατον καὶ τὴν μετοχήν).

Σημ. ε'). Τὸ γ' πληθ. πρόσωπον τῆς δριστικῆς τοῦ παρακειμένου καὶ τοῦ ὑπερσυντελίκου τῆς μέσης φωνῆς εἰς μὲν τὰ φωνηντόληκτα δήματα σχηματίζεται μονολεκτικῶς καὶ περιφραστικῶς· (θ. λν-) λέλυται καὶ λελυμένοι εἰσὶ—λέλυντο καὶ λελυμένοι ἡσαν, εἰς δὲ τὰ συμφωνόληκτα μόνον περιφραστικῶς· (θ. γραφ-) γεγραμμένοι εἰσὶ, γεγραμμένοι ἡσαρ—(θ. ἀγγελ-) ἥγγελμένοι εἰσὶ, ἥγγελμένοι ἡσαρ⁽¹⁾.

2. ΥΠΟΤΑΚΤΙΚΗ

269. **Καταλήξις τῆς ὑποτακτικῆς τοῦ ἐνεστῶτος τῆς μέσης φωνῆς** καὶ τοῦ (μέσου) ἀριστού εἶναι· Ενικ. ωμαι, η, ηται—Πληθ. ώμεθα, ησθε, ωται (δυϊκ. ησθον, ησθον).

Ἐγκλιτικὰ φωνήντα ἔχει ἡ ὑποτακτικὴ τῆς μέσης φωνῆς, ὅπως καὶ τῆς ἐνεργητικῆς, ω καὶ η.

Σημ. Ἡ κατάληξις τοῦ β' ἐνικοῦ η προῆλθεν ἐκ παλαιοτέρας καταλήξεως ησαι, ἀφ' οὐ ἀπεβλήθη τὸ σ, τὸ δὲ η καὶ τὸ αἱ συνηρέθησαν εἰς η.

270. Ἡ ὑποτακτικὴ τοῦ παρακειμένου τῆς μέσης φωνῆς

(1) Μονολεκτικοὶ τύποι τοῦ γ' πληθ. πρόσωπον τοῦ μέσου παρακειμένου συμφωνολήκτων δήματων ενδίσκονται δ τετάχαται (=τεταγμένοι εἰσί), δ ἐφθάσαται (=ἐφθαδομένοι εἰσί) καὶ δ γεγράφαται (=γεγραμμένοι εἰσί), τοῦ δὲ ὑπερσυντελίκου δ ἐτετάχατο (=τεταγμένοι ἡσαρ) τῶν δ. τάσσομαι, φθείρομαι, γράφομαι.

σχηματίζεται περιφραστικῶς, ἥτοι μὲ τὴν μετοχὴν αὐτοῦ καὶ τὴν ὑποτακτικὴν τοῦ ἐνεστῶτος τοῦ δ. εἰμί· λελυμένος δ, ἡσ, ἡ κλπ.

3. ΕΥΚΤΙΚΗ

271. *Καταλήξεις τῆς εὐκτικῆς τῆς μέσης φωνῆς εἶναι*

α') εἰς τὸν ἐνεστῶτα καὶ τὸν μέλλοντα ἐν γένει Ἐνικ. οίμηρ, οιο, οιτο—Πληθ. οίμεθα, οισθε, οιντο [Δ. οισθον, οίσθην];

β') εἰς τὸν μέσον ἀόριστον α' Ἐνικ. αίμηρ, αιο, αιτο—Πληθ. αίμεθα, αισθε, αιντο [Δ. αισθον, αίσθην].

Ἐγκλιτικὰ φωνήνετα τῆς εὐκτικῆς τῆς μέσης φωνῆς, ὅπως καὶ τῆς ἐνεργητικῆς, εἶναι οι εἰς τὸν ἐνεστῶτα καὶ τὸν μέλλοντα ἐν γένει καὶ αἱ εἰς τὸν (μέσον) ἀόριστον α'.

Σημ. Αἱ καταλήξεις οιο καὶ αιο τοῦ β' ἐνικοῦ προσώπου προ-
ηλθον ἐκ παλαιοτέρων οισο καὶ αισο δι' ἀποβολῆς τοῦ σ.

272. Ἡ εὐκτικὴ τοῦ παρακειμένου τῆς μέσης φωνῆς σχημα-
τίζεται περιφραστικῶς, δηλαδὴ μὲ τὴν μετοχὴν αὐτοῦ καὶ τὴν
εὐκτικὴν τοῦ ἐνεστῶτος τοῦ δ. εἰμί· λελυμένος εἴηρ.

4. ΠΡΟΣΤΑΚΤΙΚΗ

273. *Καταλήξεις τῆς προστακτικῆς τῆς μέσης φωνῆς εἶναι*

α) εἰς τὸν ἐνεστῶτα Ἐν. ον, έσθω—Πληθ. οσθε, έσθωσαν ἢ
έσθωρ [Δ. εσθον, έσθων], β') εἰς τὸν μέσον ἀόριστον α' Ἐν. αι,
άσθω—Πλ. αισθε, άσθωσαν ἢ άσθωρ [Δ. αισθον, άσθων], γ') εἰς
τὸν παρακειμένον Ἐν. οσ, σθω—Πληθ. σθε, σθωσαν ἢ σθωρ
[Δ. σθον, σθων].

Ἐγκλιτικὸν φωνῆν τῆς προστακτικῆς τῆς μέσης φωνῆς τοῦ
μὲν ἐνεστῶτος εἶναι τὸ ε, τοῦ δὲ μέσου ἀόριστου α' τὸ α, ὁ δὲ
παρακειμένος δὲν ἔχει ἐγκλιτικὸν φωνῆν εἰς τὴν προστακτικήν,
ὅπως καὶ εἰς τὴν ὄριστικήν.

Σημ. 1. Ἡ κατάληξις ον προηλθεν ἐκ τῆς καταλήξεως εσο
δι' ἀποβολῆς τοῦ σ καὶ συναιρέσεως τὸ ε καὶ ο εἰς ον.

Σημ. 2. Ἡ προστακτικὴ τοῦ μέσου παρακειμένου σχηματί-
ζεται καὶ περιφραστικῶς, μὲ τὴν μετοχὴν του καὶ τὴν προστα-
κτικὴν τοῦ ἐνεστῶτος τοῦ δ. εἰμί· λελυμένος ἵσθι, λελυμένος
ἔστω κ λ.π.

Σημ. 3. Αἱ καταλήξεις τοῦ γ' πληθυντικοῦ προσώπου έσθων,
άσθων, σθων εἶναι συνηθέστεραι τῶν μακροτέρων καταλήξεων
έσθωσαν, άσθωσαν, σθωσαν.

ΟΝΟΜΑΤΙΚΟΙ ΤΥΠΟΙ

α') ΑΠΑΡΕΜΦΑΤΟΝ

274. *Καταλήξεις τοῦ ἀπαρεμφάτου τῆς μέσης φωνῆς εἶναι εἰς μὲν τὸν ἐνεστῶτα καὶ τὸν μέλλοντα ἐν γένει εσθαι (θ. λυ-, ἐνεστῶς λύ-εσθαι, μέσος μέλλων λύσ-εσθαι, τετ. μέλλων λελύσ-εσθαι, παθ. μέλλων λυθήσ-εσθαι), εἰς δὲ τὸν μέσον ἀόριστον α' ασθαι (λύσ-ασθαι) καὶ εἰς τὸν παρακειμένον σθαι (λελύ-σθαι).*

"Αν ἀπὸ τῶν καταλήξεων τοῦ ἀπαρεμφάτου εσθαι καὶ ασθαι ἀφαιρέσωμεν τὸ ἐν ἀρχῇ (ἐγκλιτικὸν) φωνῆγεν ε καὶ α, μένει ἡ κατάληξις τοῦ ἀπαρεμφάτου τοῦ παρακειμένου τῆς μέσης φωνῆς -σθαι.

275. Τὸ ἀπαρεμφάτον τοῦ παρακειμένου τῆς μέσης φωνῆς, ὅπως καὶ τοῦ παρακειμένου τῆς ἐνεργητικῆς, τονίζεται πάντοτε εἰς τὴν παραλήγουσαν πεπαιδεῦ-σθαι (ὅπως πεπαιδευκ-έναι).

β') ΜΕΤΟΧΗ

276. *Καταλήξεις τῆς μετοχῆς τῆς μέσης φωνῆς εἶναι*

α') εἰς τὸν ἐνεστῶτα καὶ τὸν μέλλοντα ἐν γένει όμενος, ομένη, όμενον (θ. λυ-) ἐνεστῶς λυ-όμενος, λυ-ομένη, λυ-όμενον, μέσος μέλλων λυσ-όμενος, παθητ. μέλλων λυθησ-όμενος.

β') εἰς τὸν μέσον ἀόριστον α' ἀμενος, αμένη, ἀμενον· λυσ-άμενος, λυσ-αμένη, λυσ-άμενον.

γ') εἰς τὸν παρακειμένον μέρος, μένη, μένον· λελυ-μέρος, λε-λυ-μένη, λελυ-μένον.

"Αν ἀπὸ τῶν καταλήξεων τῆς μετοχῆς όμενος καὶ ἀμενος ἀφαιρέσωμεν τὸ ἐν ἀρχῇ (ἐγκλιτικὸν) φωνῆγεν ο καὶ α, μένουν αἱ καταλήξεις τῆς μετοχῆς τοῦ παρακειμένου τῆς μέσης φωνῆς μέρος, μένη, μένον.

6. ΙΙΙαθητικὸς ἀόριστος α'

277. *Καταλήξεις τοῦ παθητικοῦ ἀορίστου α' εἶναι*

α') Εἰς τὴν δριστικὴν ν, σ,—, μεν, τε, σαν (τον, την), προστίθενται δὲ αὗται εἰς τὸ θέμα, ἀφ' οὐ προσληφθῆ εἰς αὐτὸ τὸ πρόσφυμα θη-, οὕτω δὲ προκύπτουν αἱ καταλήξεις θην, θης, θη—θημεν, θητε, θησαν (θητον, θητην).

β') Εἰς τὴν ὑποτακτικὴν αἱ καταλήξεις τῆς ὑποτακτικῆς τῆς

ένεργη, φωνῆς, αἱ ὁποῖαι μετὰ τοῦ προσφύματος θη συναιροῦνται εἰς θῶ, θῆσ, θῆ—θῶμεν, θῆτε, θῶσι (θῆτον, θῆτον).

γ') Εἰς τὴν εὐκτικὴν ἵην, ἵης, ἵη—ἵημεν ἢ ἴμεν, ἵητε ἢ ἴτε, ἵησαν ἢ ἴεν (ίητον ἢ ἴτον, ιήτην ἢ ίτην), αἱ ὁποῖαι ὠσαύτως συναιροῦνται μὲ τὸ πρόσφυμα θη, ἀφ' οὐ τὸ η αὐτοῦ συσταλῆ εἰς ε· οὕτῳ δὲ προκύπτουν αἱ καταλήξεις θείην, θείης, θείη—θείημεν (ἢ θεῖμεν), θείητε (ἢ θεῖτε), θείησαν (ἢ θεῖεν) (θείητον ἢ θείητον, θείητην ἢ θείητην).

δ') Εἰς τὴν προστακτικὴν τι, τω—τε, τωσαν ἢ των (τον, των), αἱ ὁποῖαι μετὰ τοῦ προσφύματος θη ἐνοῦνται εἰς θητι, θήτω—θήτε, θήτωσαν ἢ θέντων (θητον, θήτων).

ε') Εἰς τὸ ἀπαρέμφατον ἔραι, τῆς ὁποίας τὸ ε συναιρεῖται μετὰ τοῦ προηγουμένου η τοῦ προσφύματος θη καὶ οὕτῳ προκύπτει ἡ κατάληξις θῆραι.

ζ') Εἰς τὴν μετοχὴν ντις, ντια, ντ· αὗται δὲ μὲ τὸ πρόσφυμα (τὸ ὁποῖον καὶ ἔδω συστέλλεται εἰς θε) ἐνοῦνται καὶ ἀποτελοῦνται οὕτῳ καταλήξεις θείες, θείσα, θείν (ἐκ τοῦ θέ-ντις, θέ-ντια, θέ-ντ).

Κατὰ τὰ ἀνωτέρω τοῦ προσφύματος θη τὸ η συστέλλεται εἰς ε, ὅταν μετ' αὐτὸν ἀκολουθῇ ι ἢ ν· λυθε-ίην, λυθέ-ντων.

Σημ. 1. Οἱ βραχύτεροι τύποι τῶν καταλήξεων τοῦ πληθυντικοῦ (καὶ τοῦ δυϊκοῦ) τῆς εὐκτικῆς εἶναι συνηθέστεροι τῶν μακροτέρων.

Σημ. 2. Ἀορᾶθεν ἡ κατάληξις τοῦ β· ἐνικοῦ προσώπου τῆς προστακτικῆς ἥτο θι, ἐτράπη δὲ τὸ (δασὺ) θ αὐτῆς εἰς (τὸ ψιλὸν) τ, διότι καὶ ἡ ἀμέσως προηγουμένη συλλαβὴ ἔχει θ· λύθη-θι, λύθη-τι.

7. ΔΕΥΤΕΡΟΙ ΧΡΟΝΟΙ

A') Ἐνεργητικὸς καὶ μέσος ἀόριστος 6'

278. "Οπως εἰς τὴν ὁμιλούμενην γλῶσσαν ὁ ἐνεργ. ἀόριστος πολλῶν ὅμιμάτων σχηματίζεται ἀνευ τοῦ χρονικοῦ χαρακτῆρος σ (ἔφυγα, ἔλαβα, ἔμαθα κλπ.), οὕτω καὶ εἰς τὴν ἀρχαίαν ὁ ἐνεργητικὸς ἀόριστος πολλῶν ὅμιμάτων σχηματίζεται ἀνευ τοῦ χρονικοῦ χαρακτῆρος σ καὶ ἀνευ τοῦ ἐγκλιτικοῦ φωνήεντος α· (λείπω) ἔλιπον, (φεύγω) ἔφυγον.

279. Ὁ ἐνεργ. ἀόριστος, ὁ ὁποῖος σχηματίζεται ἀνευ τοῦ χρο-

νικοῦ χαρακτῆρος σ καὶ χωρὶς τὸ ἔγκλιτικὸν φωνῆν α, λέγεται ἐνεργητικὸς ἀόριστος β'.

280. Καταλήξεις τοῦ ἐνεργητικοῦ ἀορίστου β' εἰς μὲν τὴν δριστικὴν εἶναι αἱ τοῦ ἐνεργ. παρατατικοῦ ἔλιπ-ον, ἔλιπ-ες, ἔλιπ-ε, ἔλιπ-ομεν κλπ. εἰς δὲ τὰς ἄλλας ἔγκλισεις εἶναι αἱ τοῦ ἐνεργ. ἐνεστῶτος· ὑποτ. λίπ-ω, λίπ-ης, λίπ-η κλπ. εὐκτ. λίπ-οιμι, λίπ-οις, λίπ-οι κλπ. προστ. λίπ-ε, λίπ-έτω κλπ. ἀπαρ. λίπ-εῖν, μετοχ. λίπ-ών, λίπ-οῦσα, λίπ-όν.

Σημ. 1. Τὸ ἀπαρέμφατον καὶ ἡ μετοχὴ τοῦ ἐνεργητικοῦ ἀορίστου β' τονίζονται ἐπὶ τῆς καταλήξεως· μαθεῖν, μαθών.

Σημ. 2. Τὸ β' ἔνικὸν πρόσωπον τῆς προστατικῆς πέντε ἐνεργ. ἀορίστων β', ἥτοι τοῦ ἡλθον, εἶπον, εἶδον, ηὔρον καὶ ἔλαβον (τῶν δ. ἔρχομαι, λέγω, δρῶ, εὑρίσκω καὶ λαμβάνω), δταν εἶναι ἀπλοῦν, τονίζεται ἐπὶ τῆς ληγούσης· ἐλθέ, εἰπέ, ιδέ, εὑρέ, λαβέ, ἄλλα ἀπελθε, πρόειπε, πάριδε, ἔξευρε, παράλαβε.

281. Καὶ ὁ μέσος ἀόριστος πολλῶν ὅημάτων εἶναι δεύτερος, ἥτοι οχηματίζεται ἀνευ τοῦ χρονικοῦ χαρακτῆρος σ καὶ τοῦ ἔγκλιτικοῦ φωνήντος α· ἐτραπόμην (=ἐτρεψα τὸν ἑαυτόν μου) τοῦ δ. τρέπομαι, ἡγαγόμην (=ῳδήγησα τὸν ἑαυτόν μου) τοῦ δ. ἄγομαι.

282. Καταλήξεις τοῦ μέσου ἀορίστου β' εἶναι εἰς μὲν τὴν δριστικὴν αἱ τοῦ μέσου παρατατικοῦ (τρέπομαι) ἐτραπ-όμην, ἐτράπ-ον, ἐτράπ-ετο, ἐτραπ-όμεθα κλπ. εἰς δὲ τὰς ἄλλας ἔγκλισεις αἱ τοῦ μέσου ἐνεστῶτος· ὑποτ. τράπ-ωμαι, -η, -ηται κλπ. εὐκτ. τραπ-οίμην, -οιο, -οιτο κλπ. προστ. τραπ-οῦ, -έσθω κλπ. ἀπαρ. τραπ-έσθαι, μετοχ. τραπ-όμενος, -ομένη, -όμενον.

Σημ. 1. Τὸ β' ἔνικὸν πρόσωπον τοῦ μέσου ἀορίστου β' τῆς προστατικῆς, ἐὰν μὲν εἶναι πολυσύλλαβον (εἴτε ἀπλοῦν εἴτε σύνθετον), τονίζεται εἰς τὴν λήγουσαν καὶ περισπᾶται (τραποῦ, ἀποτραποῦ—λαβοῦ, ἀντιλαβοῦ), ἐὰν δὲ εἶναι μονοσύλλαβον, ἀναβιβάζεται τὸν τόνον, δσάκις συντίθεται μὲ πρόθεσιν δισύλλαβον, ἡ δποία ὅμως δὲν ἔπαθεν ἔκθλιψιν· (ἔσχόμην) σχοῦ—παράσχου τοῦ δ. ἔχομαι, (ἔσπόμην) σποῦ—ἔπισπου τοῦ δ. ἔπωμαι, ἄλλα ἐνσχοῦ καὶ ἐνθοῦ καὶ ἀφοῦ (τῶν δ. ἔνέχομαι, ἐντίθεμαι καὶ ἀφίεμαι).

Σημ. 2. Τὸ ἀπαρέμφατον τοῦ μέσου ἀορίστου β', εἴτε ἀπλοῦν εἴτε σύνθετον, τονίζεται εἰς τὴν παραλήγουσαν· (τρέπεσθαι) τρα-

πέσθαι, ἀποτραπέσθαι—(ἄγεσθαι) ἀγαγέσθαι, προαγαγέσθαι⁽¹⁾.

B') Παθητικὸς ἀόριστος β' καὶ παθητικὸς πλέκλων β'

283. "Οπως εἰς τὴν διμιλούμενην γλῶσσαν ὁ παθητ. ἀόριστος πολλῶν δημάτων σχηματίζεται ἀνευ τοῦ θ (ώς ἐκόπηκα, ἐγράφηκα—ἐν φ δέχθηκα, ἐκρύψθηκα), οὗτος καὶ εἰς τὴν ἀρχαίαν γλῶσσαν ὁ παθητ. ἀόριστος καὶ ὁ παθητ. μέλλων πολλῶν δημάτων σχηματίζεται ἀνευ τοῦ θ τοῦ προσφύματος θη̄ ἐκόπην (τοῦ δ. κόπτει), ἐγράφην (τοῦ δ. γράφομαι). Ὁ τοιοῦτος παθ. ἀόριστος ἡ παθητ. μέλλων, ὁ δποῖος σχηματίζεται ἀνευ τοῦ θ τοῦ προσφύματος θη̄, λέγεται παθητ. ἀόριστος ἡ παθητ. μέλλων β'.

284. Ὁ παθητ. μέλλων β' κλίνεται δπως ἀκριβῶς καὶ ὁ παθ. μέλλων α' δριστ. γραφήσ-ομαι, γραφήσ-η κλπ. εὐκτ. γραφήσ-οίμην, γραφήσ-οιο κλπ. ἀπαρ. γραφήσ-εσθαι, μετογ. γραφήσ-δμενος.

285. Ὁ παθητ. ἀόριστος β' κλίνεται δπως καὶ ὁ παθ. ἀόριστος α', μὲ τὴν διαφορὰν ὅτι εἰς τὸ β' ἔνικὸν πρόσωπον τῆς προστακτικῆς ἔχει κατάληξιν θι (ἀντὶ τι) δρισ. ἐφάν-ην, ἐφάν-ης, ἐφάν-η κλπ. ὑποτ. φαν-ῶ, φαν-ῆς, φαν-ῆ κλπ. εὐκτ. φαν-είην, φαν-είης, φαν-είη κλπ. προστ. φάν-ηθι, φαν-ήτω κλπ. ἀπαρ. φαν-ῆται, μετογὴ φαν-είς, φαν-εῖσα, φαν-έν.

286. Εἰς τὸν παθητ. ἀόριστον β' τῶν δημάτων πλέκων, πλέπτω καὶ τρέφω καὶ εἰς τὸν παθητ. ἀόριστον β' καὶ τὸν παθητ. μέλλοντα β' τῶν δημάτων τρέφω καὶ σιρέφω τὸ ε τοῦ θέματος ἔχει τραπῆ εἰς α' ἐπλάκην, ἐκλάπην, ἐτράπην, ἐτράφην—τραφήσομαι, ἐστράφην—στραφήσομαι.

287. Τὸ η τοῦ θέματος τῶν δημάτων σήπομαι, τήκομαι καὶ ἐκπλήττομαι ἡ καταπλήττομαι (θ. πληγ-) εἰς τὸν παθητ. ἀόριστον β' καὶ παθητ. μέλλοντα β' ἔχει συσταλῆ εἰς α' ἐσάπην—σαπήσομαι, ἐτάκην—τακήσομαι, ἐξεπλάγην—ἐκπλαγήσομαι, κατε-

(1) Οἱ συνηθέστεροι ἀόριστοι β' τῆς ἐνεργ. καὶ τῆς μέσης φωνῆς εἰναι οἱ ἔξῆς· ἥλθον, εἰδον, εἴπον, εῦδον (ἢ ηὔδον)—ἥνδρμην, ἔλαβον—ἔλαβόμην, ἔβαλον—ἔβαλόμην, ἥγαγον—ἥγαγόμην, ἔτυχον, ἔμαθον, ἔλαθον—(ἐπ)ελαθόμην, εἴλον—εἰλόμην, ἔλιπον—ἔλιπόμην, ἔφυγον, ἔτεκον, ὕφελον, (ἀν)έκραγον, (ἀν)επτόμην.

πλάγην — καταπλαγήσομαι, (ἀλλ᾽ ἐπλήγην — πληγήσομαι) (¹).

288 Κανονικῶς ὅσα δῆματα ἔχουν ἐνεργητικὸν ἀόριστον β', ταῦτα δὲν ἔχουν παθητικὸν ἀόριστον β' καὶ παθητ. μέλλοντα β'.

ΙV) Ἐνεργητ. παρακείμενος καὶ ὑπερσυντέλικος β'

289. 'Ο ἐνεργ. παρακείμενος καὶ ὑπερσυντέλικος πολλῶν δημάτων σχηματίζεται ἀνευ τοῦ χρονικοῦ χαρακτῆρος καὶ ἡ ἀνευ τροπῆς τοῦ ἀφώνου ψιλοῦ ἢ μέσου χαρακτῆρος εἰς δασύ' (διαφθείρω) διέφθορα, διεφθόρειν — (λείπω) λέλοιπα, ἐλελοίπειν — (κράζω) κέραγα, ἐκεράγειν.

'Ο τοιοῦτος παρακείμενος λέγεται ἐνεργ. παρακείμενος β' καὶ ὁ τοιοῦτος ὑπερσυντέλικος λέγεται ἐνεργ. ὑπερσυντέλικος β', κλίνονται δὲ ἀκριβῶς, ὅπως ὁ ἐνεργ. παρακείμενος α' καὶ ὁ ἐνεργ. ὑπερσυντέλικος α'· κανονικῶς δὲ εἰς τούτους α') τὸ μὲν ε τοῦ θέματος ἔχει τραπῆ εἰς ο' (τρέφω) τέτροφα, ἐτετρόφειν — (λείπω) λέλοιπα, ἐλελοίπειν — (εἴκω) ζοικα, ἐφκειν, β') τὸ δὲ α' ἔχει ἐκταθῆ εἰς η (ἢ κατόπιν ρ εἰς ς)· (φαίνομαι, θ. φάν-) πέφηρα, ἐπεφήνειν, (κράζω, θ. κράγ-) κέραγα, ἐκεράγειν (²).

(¹) Συνήθεις παθητ. ἀόριστοι β' καὶ παθητ. μέλλοντες β' είναι οἱ ἔξης· (ἀλλάπτομαι) ἡλλάγην, ἀλλαγήσομαι — (βλάπτομαι) ἐβλάβην, βλαβήσομαι — (γράφομαι) ἐγράφην, γραφήσομαι — (κόπτομαι) ἐκόπτην, κοπήσομαι — (συλλέγομαι) συνελέγην, συλλεγήσομαι — (καταλέγομαι) κατελέγην, καταλεγήσομαι — (μαίνομαι) ἐμάνην, μανήσομαι — (σκάπτομαι) ἐσκάφην, σκαφήσομαι — (σφάλλομαι) ἐσφάλην, σφαλήσομαι — (θάπτομαι) ἐτάφην, ταφήσομαι — (φαίνομαι) ἐφάνην, φανήσομαι.

Μεσικὰ δὲ ἐκ τῶν ἀνωτέρω δημάτων ἔχουν ἐκτὸς τοῦ β' καὶ τὸν α' παθητικὸν ἀόριστον οὕτω ἡλλάγην καὶ ἡλλάχθην, ἐβλάβην καὶ ἐβλάφθην, συνελέγην καὶ συνελέχθην, κατελέγην καὶ κατελέχθην, ἐτράπην καὶ ἐτρέφθην, ἐφάνην καὶ ἐφάνθην. Όμοίως (δίπτομαι) ἐρριφην καὶ ἐρριφθην, (τρίβομαι) ἐτριφθην καὶ ἐτριβην, (ἀγγέλλομαι) ἥγγέλθην καὶ ἥγγέλην.

(²) Συνήθεις β' παρακείμενοι είναι οἱ ἔξης· (κράζω) κέραγα, (πράττω) πέπραγα, (τίκομαι) τέτηκα, (τίκιω) τέτοκα, (σήπομαι) σέσηπα, (λείπω) λέλοιπα, (πείθομαι) πέποιθα, (φαίνομαι) πέφηρα, (μαίνομαι) μέμηνα, (ἀποκτείνω) ἀπέκτονα, (διαφθείρω) διέφθορα.

Γενικαὶ παρατηρήσεις περὶ τῶν δευτέρων χρόνων

290 Τὰ πλεῖστα δῆματα ἔχουν ἢ μόνον τοὺς α' ἢ μόνον τοὺς β' ἀορίστους ἢ μέλλοντας ἢ παρακειμένους (¹).

291. "Οταν δὲ αὐτὸς χρόνος ἐνὸς δῆματος εὑρίσκεται καὶ ὡς α' καὶ ὡς β', συνήθως μὲν δὲ α' ἔχει διάφορον σημασίαν τοῦ β', ἐνίστε ὅμως καὶ τὴν αὐτήν οὕτω

ἔτρεψα (καὶ ἔτραπον ποιητ.) τινὰ

ἔτρεψάμην τινὰ (ἔτρεψά τινα ἀπὸ τοῦ ἑαυτοῦ μου, ἵτοι εἰς φυγὴν)

ἔτραπόμην (=ἔγὼ ἔτρεψα τὸν ἑαυτόν μου)

ἔτραπόμην (=ἔτραπόμην ἢ ἔτρέψθην)

ἔφανθην (=ἀπεδείχθην ὑπὸ ἄλλου)

ἔφανην (=ἔφανέρωσα τὸν ἑαυτόν μου)

πέφαγκα (=ἔχω φανερώσει ἄλλον)

πέφηρα (=ἔχω φανερωθῆν ἐγὼ)

πέπεικα (=ἔχω πείσει ἄλλον)

πέποιθα (=εἴμαι πεπεισμένος ἐγὼ)

πέποαχά τι (=ἔχω πράξει τι)

πέποαγα εῦν ἢ κακῶς (=ἔχω εὑτυχήσει ἢ δυστυχήσει)

διέρθασκα καὶ διέρθορα (=ἔχω διαφθείρει).

ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ ΚΑ'

ΕΙΔΙΚΟΙ ΜΕΤΑΣΧΗΜΑΤΙΣΜΟΙ ΤΟΥ ΡΗΜΑΤΙΚΟΥ ΘΕΜΑΤΟΣ

ΣΧΗΜΑΤΙΣΜΟΣ ΤΩΝ ΧΡΟΝΩΝ ΤΩΝ ΔΙΑΦΟΡΩΝ

ΡΗΜΑΤΩΝ ΤΗΣ ΣΥΖΥΓΙΑΣ ΤΩΝ ΕΙΣ Ω

292. Έκτὸς τῶν γενικῶν μετασχηματισμῶν, τοὺς δποίους τὸ δηματικὸν θέμα ὑφίσταται κατὰ μὲν τὴν ἀρχὴν αὐτοῦ ἔνεκα τῆς αὐξήσεως καὶ τοῦ ἀναδιπλασιασμοῦ, κατὰ δὲ τὸ τέλος ἔνεκα τῆς προσλήψεως τοῦ χρονικοῦ χαρακτῆρος καὶ τοῦ χρονικοῦ προσφύματος θη, ὑπάρχουν καὶ ἄλλοι εἰδικοὶ μετασχηματισμοὶ αὐτοῦ διάφοροι ἀναλόγως τοῦ θέματος, τοῦ χαρακτῆρος αὐτοῦ καὶ τῶν πρόστιθεμένων εἰς αὐτὸν καταλήξεων.

293. Οἱ εἰδικοὶ μετασχηματισμοὶ τοῦ δηματικοῦ θέματος προ-

(¹) Μόνον τὸ ὁῆμα τρέπω ἔχει πάντας τοὺς ἀορίστους, ἐνεργητικούς, μέσους καὶ παθητικοὺς α' καὶ β'.

έρχονται α') ἐκ μεταβολῆς τῶν φθόγγων αὐτοῦ (θ. πλεκ-) ἐνεστῶς πλέκ-ουμαι, παθ. ἀόριστος β' ἔ-πλάκην (θ. πλακ-)—(θ. φευγ-) ἐνεστῶς φεύγω, ἐνεργ. ἀόριστος β' ἔ-φυγ-ον (θ. φυγ-)—(θ. λειπ-) ἐνεστῶς λείπω, ἐνεργ. ἀόριστος β' ἔ-λειπ-ον (θ. λιπ-), παρακ. β' λέ-λοιπ-α (θ. λοιπ-) καὶ β') ἐκ προσθήκης διαφόρων προσφυμάτων ἢ αὐτῶν τῶν χρονικῶν καταλήξεων.

Σημ. Πολὺ ὀλίγα εἶναι τὰ ὅηματα, τῶν ὅποιων τὸ θέμα διατηρεῖ ὁ πωσδήποτε εἰς ὅλους τοὺς χρόνους μίαν ἐν γένει, τὴν ἀρχικήν του μορφήν· λέ-ω, παιδεύ-ω, γοάφ-ω κλπ.

ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ ΚΒ'

ΣΧΗΜΑΤΙΣΜΟΣ ΤΩΝ ΧΡΟΝΩΝ ΤΩΝ ΑΦΩΝΟΛΗΚΤΩΝ ΡΗΜΑΤΩΝ

1. Ἐνεστῶς καὶ πλεκτικός

294. Τὸ θέμα τοῦ ἐνεστῶτος καὶ τοῦ παρατατικοῦ τῶν ἀφωνολήκτων ὅημάτων σχηματίζεται ὀλίγων μὲν ἐκ τοῦ ὅηματικοῦ θέματος ἀπλοῦ (ὡς πλέκ-ω, λέγ-ω), πολλῶν δὲ ἐκ τοῦ ὅηματικοῦ θέματος

α') διὰ προσλήψεως εἰς αὐτὸν τοῦ προσφύματος τ' τοῦτο προσλαμβάνουν τὰ ὅηματικὰ θέματα μὲν χαρακτῆρα χειλικὸν (π, β, φ,), τὸ δὲ β ἢ φ πρὸ τοῦ τι τρέπεται εἰς π' θ. ἀστραπ- (πβ. ἀστραπ-ή) ἀστράπ-τ-ω, ἥστραπ-τ-ον—θ. βλαβ- (πβ. βλάβ-η) βλάπ-τ-ω, ἔβλαπ-τ-ον—θ. δαφ- (πβ. δαφ-η) δάπ-τ-ω, ἔδραπ-τ-ον

β') διὰ προσλήψεως εἰς αὐτὸν τοῦ προσφύματος γ' τοῦτο προσλαμβάνουν

1) ὅηματικὰ θέματα μὲν χαρακτῆρα οὐρανικὸν (κ, γ, χ), δόποιος μὲ τὸ πρόσφυμα γ' συνήθως ἐνοῦται εἰς τι ἢ σσ· κηρύντω (κηρύσσω) ἐκ τοῦ κηρύκ-τ-ω, τάττω (τάσσω) ἐκ τοῦ τάγ-τ-ω, ταράττω (ταράσσω) ἐκ τοῦ ταράκ-τ-ω· ἀλλὰ διεπάζω ἐκ τοῦ ἀρπάγ-τ-ω, σαλπίζω ἐκ τοῦ σαλπίγγ-τ-ω·

2) ὅηματικὰ θέματα μὲν χαρακτῆρα δδοντικὸν (τ, δ, θ)· ἐκ τούτων τὸ μὲν τ ἢ θ μὲ τὸ πρόσφυμα γ' ἐνοῦται συνήθως εἰς σσ ἢ τι, τὸ δὲ δ συνήθως εἰς ζ· πυρέσσω ἢ πυρέττω ἐκ τοῦ πυρέτ-τ-ω (πβ. πυρετ-ός)—πλάσσω ἢ πλάττω ἐκ τοῦ πλάθ-τ-ω (πβ. κοροπλάθ-ος)—παίζω ἐκ τοῦ παίδ-τ-ω—ἔριζω ἐκ τοῦ ἔριδ-τ-ω.

**2. Μέλλων ἐνεργητικὸς καὶ μέσος καὶ ἀδριστος
καὶ ἐνεργητικὸς καὶ μέσος**

295. Εἰς τὸν ἐνεργ. καὶ μέσον μέλλοντα καὶ εἰς τὸν ἐνεργ. καὶ μέσον ἀδριστον α' ὁ χαρακτῆρ τοῦ θέματος τῶν ἀφωνολήπτων ὄημάτων

α') ὁ μὲν οὐδανικὸς (χ, γ, ζ) ἔνοῦται μὲ τὸν χρονικὸν χαρακτῆρα σ εἰς ξ' πλέξω (ἐκ τοῦ πλέκ-σω), ἔπλεξα τοῦ δ. πλέξω—τάξω (ἐκ τοῦ τάγ-σω), ἔταξα, ἔταξάμην τοῦ δ. τάττω — ταράξω, ἔταράξα τοῦ δ. ταράττω.

β') ὁ δὲ χειλικὸς (π, β, φ) ἔνοῦται μὲ τὸν χρονικὸν χαρακτῆρα σ εἰς ψ' κόψω (ἐκ τοῦ κόπ-σω), ἔκοψα τοῦ δ. κόπτω—βλάψω (ἐκ τοῦ βλάβ-σω), ἔβλαψα τοῦ δ. βλάπτω—γράψω (ἐκ τοῦ γράψ-σω), ἔγραψα τοῦ δ. γράφω.

γ') ὁ δὲ ὀδοντικὸς (τ, δ, θ) πρὸ τοῦ χρονικοῦ χαρακτῆρος σ ἀποβάλλεται ἄσομαι (ἐκ τοῦ ἄδ-σομαι), ἤσα (ἐκ τοῦ ἥδ-σα) τοῦ δ. ἄδω—πείσω (ἐκ τοῦ πείθ-σω), ἔπεισα τοῦ δ. πείθω—ἔκομισάμην (ἐκ τοῦ ἔκομιδ-σάμην) τοῦ δ. κομίζομαι—σπείσω (ἐκ τοῦ σπένδ-σω), ἔσπεισα τοῦ δ. σπένδω—πείσομαι (ἐκ τοῦ πείθ-σομαι) τοῦ δ. πείθομαι καὶ πείσομαι (ἐκ τοῦ πένθ-σομαι) τοῦ δ. πάσχω.

296. Τῶν εἰς -ίω ὄημάτων, ὅσα εἶναι ὑπερδισύλλαβα καὶ ἔχουν εἰς τὸ ὄηματικὸν θέμα χαρακτῆρα δ, ὁ μὲν ἐνεργ. μέλλον σχηματίζεται εἰς -ιῶ, ὁ δὲ μέσος εἰς -ιοῦμαι, ἢτοι ὁ ἐνεργ. καὶ δ μέσος μέλλων αὐτῶν σχηματίζεται κατὰ τὰ συγηρημένα ὄηματα εἰς -έω· κομίζω (θ. κομιδ-), ἐνεργ. μέλλον κομιδ-, κομιεῖς, κομεῖ κ.λ.π. μέσος μέλλων κομιοῦμαι, κομεῖ, κομιεῖται κλπ. Όμοιώς σχηματίζεται, κατὰ τὰ συγηρημένα ὄηματα εἰς -άω, ὁ μέλλων τοῦ ἔξετάζω καὶ τοῦ (ἀνα-, κατα-, δια-) βιβάζω· ἔξετῶ, ἔξετῆς, ἔξετῆ κλπ.—ἀναβιβᾶ, ἀναβιβᾶς, ἀναβιβᾶ κλπ.

3. Ἐνεργ- παρακείμενος καὶ ὑπερσυντέλεικος

297. Ἐκ τῶν ἀφωνολήπτων ὄημάτων

α') ὅσα ἔχουν εἰς τὸ ὄηματικὸν θέμα χαρακτῆρα ὀδοντικὸν (τ, δ, θ), σχηματίζουν ἐνεργ. παρακείμενον καὶ ὑπερσυντέλεικον μὲ χαρακτῆρα κ, πρὸ τοῦ δποίου τὸ ὀδοντικὸν ἀποβάλλεται κεκόμικα (ἐκ τοῦ κεκόμιδ-κα), ἔκεκομίκειν τοῦ δ. κομίζω—πέπεικα (ἐκ τοῦ πέπειθ-κα), ἔπειπεικειν τοῦ δ. πείθω·

β') ὅστι ἔχουν εἰς τὸ ὄηματικὸν θέμα χαρακτῆρα οὐρανικὸν (κ., γ., χ.) ἢ χειλικὸν (π., β., φ.), σχηματίζουν ἐνεργ. παρακείμενον καὶ ὑπερσυντέλικον α' μὲ τροπὴν εἰς δασὺ τοῦ χαρακτῆρος, εἰν οὗτος δὲν εἶναι δασύς πεφύλαχ-α, ἐπεφυλάχ-ειν (θ. φυλακ-) τοῦ δ. φυλάττω — τέταχ-α, ἐτετάχ-ειν (θ. ταγ-) τοῦ δ. τάττω — κένοφ-α, ἐκεκόφ-ειν (θ. κοπ-) τοῦ δ. κόπτω — τετριφ-α, ἐτετριφ-ειν (θ. τοιβ-) τοῦ δ. τρίβω.

Σημ. Ἐὰν τὸ θεματικὸν φωνῆεν εἶναι ε., τὸ ε τοῦτο ἔχει τραπῆ εἰς ο εἰς τὸν α' ἐνεργ. παρακείμενον καὶ ὑπερσυντέλικον, δπως καὶ εἰς τὸν β' κένοφ-α, ἐκεκόφ-ειν (κλέπτω), τέτροφ-α, ἐτετρόφ-ειν (τρέπτω), ἐστροφ-α, ἐστρόφ-ειν (στρέφω), ἐνήροχ-α, ἐνηρόχ-ειν (φέρω, θ. ἐνεκ-).

4. Μέλλων καὶ ἡόριστος παθητικὸς

298. Πρὸ τοῦ θ τοῦ προσφύματος θη τοῦ παθητ. μέλλοντος καὶ ἀορίστου δ χαρακτῆρο τοῦ θέματος τῶν ἀφωνολήκτων ὄημάτων, α') ἂν εἶναι ψιλὸν ἢ μέσον οὐρανικὸν ἢ χειλικὸν (κ., γ.—π., β.), τρέπεται εἰς τὸ ἀντίστοιχόν του διασύ (ἥτοι εἰς χ ἢ φ)· (θ. κηρουκ-) κηρυχ-θήσομαι, ἐκηρυχ-θην τοῦ δ. κηρούττομαι, (θ. ἀγ-) ἀχ-θήσομαι, ἥχ-θην τοῦ δ. ἀγομαι, (θ. πεμπ-) πεμφ-θήσομαι, ἐπεμφ-θην τοῦ δ. πέμπομαι, (θ. τοιβ-) τοιφ-θήσομαι, ἐτοιφ-θην τοῦ δ. τριβομαι·

β') ἔὰν εἶναι ὁδοντικὸν (τ., δ., θ), τρέπεται εἰς σ· (θ. κομιδ-) κομισ-θήσομαι, ἐκομισ-θην τοῦ δ. κομίζομαι, (θ. πειθ-) πεισ-θήσομαι, ἐπεισ-θην τοῦ δ. πειθομαι.

5. Πικρακείμενος καὶ ὑπερσυντέλικος τῆς μέσης φωνῆς

299. Κατὰ τὸν σχηματισμὸν τῶν διαφόρων τύπων τοῦ παρακείμενον καὶ τοῦ ὑπερσυντελίκου τῆς μέσης φωνῆς τῶν ἀφωνολήκτων ὄημάτων συμβαίνουν τὰ ἔξης πάθη τῶν καταλήξεων καὶ τοῦ χαρακτῆρος τοῦ θέματος, ἥτοι

α') τὸ σ τῶν καταλήξεων, αἱ διοῖαι ἀρχίζουν ἀπὸ σθ (ώς σθε, σθω κ.λ.π.), μεταξὺ δύο συμφώνων ἀποβάλλεται γέγραφ-θε (ἐκ τοῦ γέγραφ-σθε), τεταράχ-θαι (ἐκ τοῦ τεταράχ-σθαι).

β') δ ἀφωνος χαρακτῆρο, ὅταν ἀκολουθῇ μ, 1) ἔὰν μὲν εἶναι οὐρανικὸν κ ἢ χ, τρέπεται πρὸ τοῦ μ εἰς γ πέπλεγ-μαι (ἐκ τοῦ πέπλεκ-μαι) τοῦ δ. πλέκομαι, τετάραγ-μαι (ἐκ τοῦ τετάραχ-μαι) τοῦ

ὅ. ταράττομαι· 2) ἐὰν δὲ εἶναι χειλικὸν (π, β, φ), τρέπεται πρὸ τοῦ μείσι μ, ἥτοι ἀφομοιοῦται πρὸς αὐτό κέκομ-μαι (ἐκ τοῦ κέκοπ-μαι) τοῦ ὁ. κόπτομαι, γέγραμ-μαι (ἐκ τοῦ γέγραφ-μαι) τοῦ ὁ. γράφομαι· 3) ἐὰν δὲ εἶναι ὀδοντικὸν (τ, δ, θ), τρέπεται πρὸ τοῦ μείσι σ' κεκόμισ-μαι (ἐκ τοῦ κεκόμιδ-μαι) τοῦ ὁ. κομίζομαι, πέπεισ-μαι (ἐκ τοῦ πέπειθ-μαι) τοῦ ὁ. πείθομαι.

γ') ὁ ἄφωνος χαρακτήρ, ὅταν ἀκολουθῇ τῇ θ (ἐκ τοῦ σθητοελθόν), 1) ἐὰν εἶναι οὐρανικὸν (κ, γ, χ) ἢ χειλικὸν (π, β, φ), τρέπεται εἰς ὅμοπνους πρὸς τὸ τῇ τῷ θ· ταγ-ται (ἐκ τοῦ τέταγ-ται), τετάχ-θαι (ἐκ τοῦ τετάγ-σθαι), τέτριφ-θε (ἐκ τοῦ τέτριβ-σθε) τοῦ ὁ. τρίβομαι· 2) ἐὰν εἶναι ὀδοντικὸν (τ, δ, θ), τρέπεται εἰς σ' κεκόμισ-ται (ἐκ τοῦ κεκόμιδ-ται), κεκόμισ-θε (ἐκ τοῦ κεκόμιδ-θε, κεκόμιδ-σθε), πέπεισ-ται (ἐκ τοῦ πέπειθ-ται), πέπεισ-θε (ἐκ τοῦ πέπειθ-θε, πέπειθ-σθε).

300. Τῶν ὁμάτων τρέπω, τρέφω καὶ στρέφω τὸ ε τοῦ θέματος εἰς τὸν παρακείμενον καὶ ὑπερσυντέλικον τῆς μέσης φωνῆς ἔξει τραπῆ εἰς ἡ τέτραμμα, τέθραμμα, ἔστραμμα.

Παραδείγματα σχηματισμοῦ παρακειμένου καὶ ὑπερσυντέλικου μέσης φωνῆς ἀφωνολήγτων ὁμάτων

Τρέπεται	Τρέπεται	Τρέπεται	Τρέπεται
τέταγμαται	ἐτετάγμην	—	τετάχθαι
τέταξαι	ἐτέταξο	τέταξο	τεταγμένος
τέτακται	ἐτέτακτο	τετάχθω	τεταγμένη
τετάγμεθα	ἐτετάγμεθα	—	τεταγμένον
τέταχθε	ἐτέταχθε	τέταχθε	
τεταγμένοι	τεταγμένοι	τετάχθωσαν	
εἰσὶ	ἥσαν	ἢ τετάχθων	
τέτριψαι	ἐτετρίψην		
τέτριψαι	ἐτέτριψο	τέτριψο	τετριψμένος
τέτριπται	ἐτέτριπτο	τετρίφθω	τετριψμένη
τετρίμμεθα	ἐτετρίμμεθα	—	τετριψμένον
τέτριφθε	ἐτέτριφθε	τέτριφθε	
τετριψμένοι	τετριψμένοι	τετρίφθωσαν	
εἰσὶ	ἥσαν	ἢ τετρίφθων	
πέπλασμαι	ἐπεπλάσμην		
πέπλασαι	ἐπέπλασο	πέπλασο	πεπλασμένος
πέπλασται	ἐπέπλαστο	πέπλασθω	πεπλασμένη

πεπλάσμεθα ἐπεπλάσμεθα — πεπλασμένον
πέπλασθε ἐπέπλασθε πέπλασθε
πεπλασμένοι πεπλασμένοι πεπλάσθωσαν
εἰσὶ ήσαν ἡ πεπλάσθων.

Σημ. Ὡς ὑποτακτικὴ καὶ ἡ εὐκτικὴ σχηματίζονται περιφραστικῶς, ἢ δὲ προστακτικὴ καὶ μονολεκτικῶς καὶ περιφραστικῶς, ὅπως καὶ τῶν ἄλλων ὄημάτων.

ΣΧΗΜΑΤΙΣΜΟΣ ΤΩΝ ΧΡΟΝΩΝ ΤΩΝ ΥΓΡΟΛΗΚΤΩΝ
ΚΑΙ ΕΝΡΙΝΟΛΗΚΤΩΝ ΡΗΜΑΤΩΝ

1. Ἐνεστῶς καὶ παρατατικὸς

301. Ὁλίγα ἐκ τῶν ὑγρολήκτων καὶ τῶν ἐνεργολήκτων ὄημάτων σχηματίζουν τὸν ἐνεστῶτα καὶ τὸν παρατατικὸν ἀπὸ τοῦ ὁγματικοῦ θέματος ἀμεταβλίτου (φέρ-ω, ἔθελ-ω, τρέμ-ω, μέ-νω, πέν-ομαι), τὰ πλεῖστα δὲ σχηματίζουν ἐνεστῶτα καὶ παρατατικὸν ἐκ τοῦ ὁγματικοῦ θέματος, ἀφ' οὗ τοῦτο προσλάβῃ τὸ πρόσφυμα j. Μετὰ δὲ τὴν πρόσληψιν τοῦ προσφύματος τούτου,

α') ἂν ὁ χαρακτήρας τοῦ ὁγματικοῦ θέματος εἴναι λ, τότε τὸ j ἀφομοιοῦται πρὸς αὐτόν ἀγγέλλω ἐκ τοῦ ἀγγέλ-·jω, σφάλλω ἐκ τοῦ σφάλ-·jω, βάλλω ἐκ τοῦ βάλ-·jω

β') ἂν ὁ χαρακτήρας τοῦ ὁγματικοῦ θέματος εἴναι ν ἢ ρ μὲν πρὸς αὐτοῦ, τότε τὸ j μετατίθεται πρὸς τοῦ ν ἢ τοῦ ρ καὶ ἐνούμενον μὲ τὸ a ἀποτελεῖ δίφθογγον αι· φαίνω ἐκ τοῦ φάν-·jω (θ. φαν-), χαίρω ἐκ τοῦ χάρ-·jω (θ. χαρ-), καθαίρω ἐκ τοῦ καθάρ-·jω (θ. καθαρ-).

γ') ἂν ὁ χαρακτήρας τοῦ ὁγματικοῦ θέματος εἴναι ν ἢ ρ μὲ ε πρὸς αὐτοῦ ἢ i ἢ u (οὐχὶ δὲ a), τότε τὸ j ἀφομοιοῦται πρὸς τὸ ν ἢ τὸ ρ, μετὰ δὲ τὴν ἀφομοιώσιν τὸ διπλοῦν ν ἢ ρ ἀπλοποιεῖται καὶ τὸ προηγούμενον φωνῆν τὸν ἐκτείνεται (τὸ ε εἰς ει, τὸ i εἰς ι καὶ τὸ u εἰς ο). (θ. κτεν-, κτέν-·jω, κτέν-·νω), κτείνω—(θ. κρίν-, κρίν-·jω, κρίν-·νω), κρίνω—(θ. ἀμύν-, ἀμύν-·jω, ἀμύν-·νω), ἀμύνω—(θ. σπερ-, σπέρ-·jω, σπέρ-·νω), σπείρω—(θ. οἰκτίρ-, οἰκτίρ-·jω, οἰκτίρ-·νω), οἰκτίρω—(θ. σύρ-, σύρ-·jω, σύρ-·νω) σύρω.

Σημ. Ομοίως μὲ ταῦτα ἐσχηματίσθη καὶ τὸ δρείλω, ἀν καὶ ἔχει χαρακτῆρα λ (θ. δφελ-, δφέλ-·jω, δφέλ-·λω, δφείλω).

2. Μέλλων ἐνεργητικὸς καὶ μέσος

302. Ὁ ἐνεργ. καὶ μέσος μέλλων τὸν ὑγρολήκτων καὶ ἐνρινολήκτων ὁμιλίων σχηματίζεται εἰς -ῶ, -οῦμαι, ἥτοι κατὰ τὰ συνηρημένα ὅμιλα εἰς -έω· βαλῶ, σπερῶ, φανῶ, φανοῦμαι (ἕξ ἀρχικῶν τύπων βαλ-έσ-ω, σπερ-έσ-ω κ.λ.π.).

Παράδειγμα πλίσεως ἐνεργητικοῦ καὶ μέσου μέλλοντος ὑγρολήκτων καὶ ἐνρινολήκτων ὁμιλάτων

Οριστικὴ	Εύκτικὴ	Απαρέμφατον	Μετογὴ
<i>Erv.</i> φαν-ῶ	φαν-οῦμι ἢ φαν-οίην	φαν-εῖν	φαν-ῶν
φαν-εῖς	φαν-οῖς ἢ φαν-οίης		φαν-οῦσα
φαν-εῖ	φαν-οῖ ἢ φαν-οίη		φαν-οῦν
<i>Pl.</i> φαν-οῦμεν	φαν-οῖμεν		
φαν-εῖτε	φαν-οῖτε		
φαν-οῦσι	φαν-οῖεν		
<i>Erv.</i> φαν-οῦμαι	φαν-οίμην	φαν-εῖσθαι	φαν-ούμενος
φαν-ῆ (εῖ)	φαν-οῖο		φαν-ουμένη
φαν-εῖται	φαν-οῖτο		φαν-ούμενον.
<i>Pl.</i> φαν-ούμεθα	φαν-οίμεθα		
φαν-εῖσθε	φαν-οῖσθε		
φαν-οῦνται	φαν-οῖντο		

3. Ἀόριστος α' ἐνεργητικὸς καὶ μέσος

303. Ὁ ἐνεργητικὸς καὶ δέ μέσος ἀόριστος α' τῶν ὑγρολήκτων καὶ τῶν ἐνρινολήκτων ὁμιλάτων σχηματίζεται καὶ αὐτός, ἀφ' οὐ προσληφθοῦν εἰς τὸ θέμα αἱ καταλήξεις σα, σας, σε κλπ. σάμην, σω, σατο κλπ.

Ἄλλος χρονικὸς χαρακτήρας σ' ἀφομοιοῦται μὲ τὸ πρὸ αὐτοῦ ὑγρὸν ἢ τὸ ἔνοινον καὶ μετὰ τὴν ἀφομοίωσιν τὸ διπλοῦν λ ἢ ο ἢ μ ἢ ν ἀπλοποιεῖται καὶ τὸ προηγούμενον φωνῆν ἐκτείνεται

α') τὸ μὲν ᾧ εἰς η (ἥ, ἀν τὸ ᾧ ενδίσκεται κατόπιν ρ ἢ ε ἢ ι, εἰς ᾳ)· (θ. φάν-) ἔφηρα (ἐκ τοῦ ἔφαν-σα, ἔφαννα) τοῦ δ. φαίνω καὶ ἀπεφηγάμην (ἐκ τοῦ ἔφαν-σάμην, ἔφαννάμην)—(θ. λεζν-) ἔλεανα (ἐκ τοῦ ἔλεζν-σα, ἔλεαννα) τοῦ δ. λεαίνω—(θ. μιάν-) ἔμιάνα (ἐκ τοῦ ἔμιάζν-σα, ἔμιάζννα) τοῦ δ. μιαίνω—(θ. μαρζν-) ἔμαρχα (ἐκ τοῦ ἔμαρχν-σα, ἔμαρχννα) τοῦ δ. μαραίνω·

β') τὸ δὲ ε εἰς ει καὶ τὸ ι καὶ ο εἰς ι καὶ ο' (θ. ἀγγει-) ἡγ-
γειλα (ἐκ τοῦ ἡγγειλ-σα, ἡγγείλα) τοῦ δ. ἀγγέλλω—(θ. νειμ-) ἐνεμάμην (ἐκ τοῦ ἐνεμ-σάμην, ἐνεμάμην) τοῦ δ. νέμομαι—(θ.
χριν-) ἔκρινα (ἐκ τοῦ ἔκριν-σα, ἔκριννα) τοῦ δ. κρίνω—(θ.
ἀμιν-) ἥμωντα (ἐκ τοῦ ἥμων-σα, ἥμωννα) τοῦ δ. ἀμύνω.

304. Καὶ τῶν ὄγματων αἰρω (=σηκώνω θ. ἁρ-,) ἄλλομαι
(=πηδῶ, θ. ἄλ-), κερδαίνω (θ. κερδάζν-), κοιλαίνω (θ. κοιλάζν-)
τὸ ς τῶν ὄγματικοῦ θέματος ἐκτείνεται εἰς τὸν ἐνεργ. καὶ τὸν
μέσον ἀδριστὸν α' εἰς ς (ἄν καὶ δὲν προγγεῖται αὐτοῦ ε ἦ ι ἦ ρ).
ἡρα (προστ. ἀρον, ἀπαρ. ἀραι, μετγ. τὸ ἀραν), ἡλάμηη (ὑποτ.
χλωμαι, εὐκτ. χλαίμην πλ.), ἐκέρδανα (ἀπαρ. κερδᾶναι), ἐκοί-
λανα (κοιλᾶναι).

Σημ. Τὸ ἡρα καὶ ἡλάμηη ἔχουν εἰς τὴν ὄριστικὴν η ἀντὶ^τ τοῦ α ἐνεκα τῆς χρονικῆς αὐξήσεως.

4. Ηπερογγητικέμενος καὶ ὑπερσυντέλικος τῆς ἐνεργητικῆς καὶ τῆς μέσης φωνῆς. Ηπερηγητικός. μέλλων καὶ παθητ. ὑπόριστος

305. Ὁ ἐνεργητικὸς παρακείμενος καὶ ὁ ὑπερσυντέλικος τῶν
ὑγρολήπτων ὄγματων συνήθως σχηματίζονται μὲ τὸν χρόνικὸν
χαρακτῆρα κ' ἡγγει-κα, ἡγγέλ-κειν—πέφαγ-κα, ἐπεφάγ-κειν.

306. Ὁ παρακείμενος καὶ ὁ ὑπερσυντέλικος τῆς μέσης φω-
νῆς τῶν ὑγρολήπτων καὶ ἐνοινολήπτων ὄγματων κλίνεται ὅπως
καὶ τῶν ἀλλων ὄγματων μὲ τὰ ἔξης πάθη τῶν καταλήξεων καὶ
τοῦ χαρακτῆρος, ἵτοι α') τὸ σ τῶν καταλήξεων, αἱ δποῖαι ἀρχί-
ζουν ἀπὸ σθ, μεταξὺ δύο συμφώνων ἀποβάλλεται ἡγγει-θε (ἐκ τοῦ ἡγγει-σθε) τοῦ δ. ἀγγέλλομαι, πέφαν-θε (ἐκ τοῦ πέφαν-σθε)
τοῦ δ. φαίνομαι, κενάθαρ-θε (ἐκ τοῦ κεκάθαρ-σθε) τοῦ δ. κα-
θαίρομαι β') δ χαρακτήρ σ πρὸ τοῦ μ ἦ ἀφομοιοῦται πρὸς αὐτὸ
(κανονικῶς, ἀλλὰ σπανιώτερον) η τρέπεται εἰς σ (συνηθέστερον).
λημαίνομαι (θ. λημαν-) λελύμασμαι, μιαίνομαι (θ. μιαν-) με-
μιασμαι, ὑφαίνομαι (θ. ὑφαν-) ὑφασμαι, (παρ) οξύνομαι (θ.
δξυν-) (παρ)ώξυνμαι, αἰσχύνομαι, ἡσχυμμαι.

Σημ. 1. Ὁ χαρακτήρ τοῦ ὄγματικοῦ θέματος ν πρὸ τοῦ χρο-
νικοῦ χαρακτῆρος κ τρέπεται εἰς ἐνοινον γ' πέφαγ-κα (φαίνω).

Σημ. 2. Ολίγα ὑγρόληπτα καὶ ἐνοινόληπτα ὄγματα ἔχουν

ένεργ. παρακείμενον καὶ ὑπερσυντέλικον β' (ἴτοι χωρὶς τὸ α'). εἰς τούτους δὲ τὸ μὲν ε τοῦ θέματος ἔχει τραπῆ εἰς ο, τὸ δὲ ἂ ἔχει ἐκταθῆ εἰς η' (δια)φθείρω (θ. φθερ·) (δι)έφθορα, (ἀπο)κτείνω (θ. κτεν-) (ἀπ)έκτονα, φαίνομαι (θ. φάν-) πέφηνα, μαίνομαι (θ. μάν-) μέμηντα.

Παραδείγματα κλίσεως παρακειμένου καὶ ὑπερσυντέλικον μέσης φωνῆς ἐνοινολήπτων ὅγμάτων

*Οριστ.

Προστ. Ἀπαρ. Μετοχὴ

Ἐν.	παρώξυμ-μαι	παρωξύμ-μην	παρωξύν-θαι παρω-
	παρώξυν-σαι	παρωξυν-σο	παρώξυν-σο
	παρώξυν-ται	παρωξυν-το	παρωξύν-θω
Πλ.	περωξύμ-μεθα	παρωξύμ-μεθα	-η, -ον
	παρώξυν-θε	παρωξυν-θε	
	παρωξυμ-μένοι	παρωξυμ-μένοι παρωξύν-θωσαν	
	εἰσὶ	ἥσαν	ἢ παρωξύν-θων
Ἐν.	πέφασ-μαι	ἐπεφάσ-μην	
	πέφαν-σαι	ἐπέφαν-σο	πέφαν-σο πεφάν-θαι πεφα-
	πέφαν-ται	ἐπέφαν-το	πεφάν-θω σ-μένος, -η, -ον.
Πλ.	πεφάσ-μεθα	ἐπεφάσ-μεθα	
	πέφαν-θε	ἐπέφαν-θε	πέφαν-θε
	πεφασ-μένοι	πεφασ-μένοι	πεφάν-θωσαν
	εἰσὶ	ἥσαν	ἢ πεφάν-θων

307. Ὁ παθητ. μέλλων καὶ ὁ ἀόριστος τῶν ὑγρολήπτων καὶ τῶν ἐνοινολήπτων ὅγμάτων σχηματίζεται ὡς α', ἵτοι μὲ τὸ χρονικὸν πρόσφυμα θητή γέλη-θήσομαι, ἡγγέλ-θην (ἄγγελομαι), ἀρθήσομαι, ἥρθην (αἴρομαι), μιαρ-θήσομαι, ἐμιάρ-θην (μιαίνομαι).

Σημ. Ολίγα ὑγρόληπτα καὶ ἐνοινόληπτα ἔχουν β' παθητ. μέλλοντα καὶ ἀόριστον σφαλήσομαι, ἐσφάλην (σφαλλομαι), φανήσομαι, ἐφάνην (ἀλλὰ καὶ ἐφάνθην) φαίνομαι, ἐμάρην (μιαίνομαι).

308. Ὅσα ὑγρόληπτα καὶ ἐνοινόληπτα δῆματα ἔχουν θέμα μονοσύλλαβον μὲ θεματικὸν φωνῆν ε, ταῦτα εἰς τὸν ἐνεργ. α' καὶ εἰς τὸν μέσον παρακείμενον καὶ ὑπερσυντέλικον καὶ εἰς τὸν μέσον καὶ παθητ. μέλλοντα καὶ ἀόριστον α' τρέπουν τὸ ε εἰς α'

στέλλω (θ. στελ-) ἔσταλ-κα, ἔσταλ-μαι, σταλήσομαι, ἔστάλην
—σπείρω (θ. σπερ-), ἔσπαρ-κα, ἔσπαρ-μαι, σπαρόσομαι, ἔσπάρην
—τείνω (θ. τε(ν)), τέτα-κα, τέτα-μαι, ταθήσομαι, ἔτάθην.

309. Τῶν δ. πρίνω, πλύνω καὶ τείνω δὲ χαρακτήρ τοῦ ὅμιμα-
τικοῦ θέματος ν (κρίν-, πλύν-, τεν-) ἀποβάλλεται εἰς τὸν παρα-
κείμενον καὶ ὑπερσυντέλικον τῆς ἐνεργ. καὶ μέσης φωνῆς καὶ εἰς
τὸν παθητ. μέλλοντα καὶ ἀόριστον α' κένδρ-κα, κένδρ-μαι, πρίθη-
σομαι, ἔκριθην—(πέπλουκα), πέπλουμαι, (πλύθησομαι, ἔπλυθην)—
τέτα-κα, τέτα-μαι, ταθήσομαι, ἔταθην.

Σημ. Ομοίως σχηματίζεται καὶ δὲ παρακείμενος τοῦ δ. πλίνω
(κέκλι κα, κέκλι-μαι) δὲ δὲ παθητ. μέλλον καὶ ἀόριστος αὐτοῦ
σχηματίζεται ὡς β' ἐκ τοῦ θέματος (κλιν-) ἀκεραίου· (κατα)κλιν-
ήσομαι, (κατ)εκλίν-ην.

310. Τοῦ δ. βάλλω δὲ ἐνεργ καὶ μέσος παρακείμενος καὶ ὑπερ-
συντέλικος καὶ δὲ παθητ. ἀόριστος α' ἐσχηματίσθησαν ἐκ τοῦ δη-
ματικοῦ θέματος βαλ-, ἀφ' οὗ πρῶτον ἔγινε μετάθεσις τοῦ α καὶ
ἐκτασις αὐτοῦ εἰς η' βάλλω—βέ-βλη-κα, βέ-βλη-μαι, βληθήσομαι,
ἔβληθην.

ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ ΚΓ'

ΣΧΗΜΑΤΙΣΜΟΣ ΤΩΝ ΧΡΟΝΩΝ ΤΩΝ ΦΩΝΗΕΝΤΟΛΗΚΤΩΝ ΡΗΜΑΤΩΝ

311. Τὰ φωνηεντόληκτα δήματα, καὶ τὰ ἀσυναίρετα καὶ τὰ
συνηρημένα, τοὺς ἄλλους πλὴν τοῦ ἐνεστῶτος καὶ τοῦ παρατατι-
κοῦ χρόνους των σχηματίζουν δμοίως· κωλύω, ἐκώλυνον—τιμᾶ
(ἐκ τοῦ τιμάω), ἐτίμων (ἐκ τοῦ ἐτίμαον), ἄλλα κωλύ-σω, τιμή-σω
—ἐκώλυ-σα, ἐτίμη-σα—κεκώλυ-κα, τετίμη-κα κ.λ.π.

312. Ἐκ τῶν φωνηεντολήκτων δημάτων πολλὰ εἶχον ἀρχῆθεν
εἰς τὸ δηματικὸν θέμα χαρακτῆρι σ ἥ F, τὰ δποῖα κατόπιν ἀπε-
βλήθησαν εἰς τὸν ἐνεστῶτα καὶ τὸν παρατατικὸν ὡς εὑρισκόμενα
μεταξὺ δύο φωνηέντων· ἀκουύ-ω (θ. ἀκουσ-, πβ. ἀκουσ-μα), ξέ-ω
(θ. ξεσ-, πβ. ξεσ-τός), γεύω (θ. γευσ-, πβ. ἀγευσ-τος), γελῶ, γε-
λά-ω (θ. γελασ-, πβ. ἀ-γέλασ-τος), δέω (θ. δεε-̄, δευ-, πβ. δευ-
μα), κλαίω (θ. κλαε-̄, κλαυ-, πβ. κλαῦ-μα).

313. Τὰ φωνηεντόληκτα δήματα, ὅπως τὰ πλεῖστα ἐκ τῶν
Ε. ΠΑΝΤΕΛΑΚΗ Ἑλληνικὴ Γραμματικὴ—⁹ Εκδ. β'

συμφωνολήκτων, πρὸς σχηματισμὸν τοῦ θέματος τοῦ ἐνεστῶτος καὶ τοῦ παρατατικοῦ ἀρχῆθεν προσελάμβανον εἰς τὸ ὄγματικὸν θέμα τὸ πρόσφυμα *ј*, τὸ δποῖον κανονικῶς ἀπεβλήθη μεταξὺ δύο φωνηέντων εὐρισκόμενον* λύ-*ω* (ἐκ τοῦ λύ-*јω*), δακρύ-*ω* (ἐκ τοῦ δακρύ-*јω*), τιμᾶ-*ω* (ἐκ τοῦ τιμᾶ-*јω*)* εἰς τίνα δὲ ὄγματα ὑπερεπήδησε τὸ *ј* τὸν χαρακτῆρα τοῦ ὄγματικοῦ θέματος καὶ μὲ τὸ πρὸ αὐτοῦ φωνῆν α ἡνώθη καὶ ἀπετέλεσε δίφθογγον, τὴν αι-*κάλ-ω* (ἐκ τοῦ κάλ-*јω*, καί^Ϝω), *κλαίω* (ἐκ τοῦ κλάλ-*јω*, κλαί^Ϝω).

Σημ. Ἐκ τῶν τύπων καίω καὶ *κλαίω* προηλθόν κατόπιν οἱ ἀσυναίρετοι τύποι κάω, *κλάω*, ἀφ' οὗ ἀπεβλήθη καὶ τὸ *ι* (= *ј*) μεταξὺ δύο φωνηέντων.

314. Ἐκ τῶν φωνηεντολήκτων ὄγματων ἀσυναιρετα μὲν εἶναι ὅσων τὸ θέμα τοῦ ἐνεστῶτος λήγει εἰς *ι* ἢ *υ* χρί-*ω*, πρί-*ω* (=πριονί^Ϛω), παί-*ω* (=κτυπῶ), παλαί-*ω*, *κλαί-ω*, σεί-*ω*, κωλύ-*ω*, λύ-*ω*, πάν-*ω*, θραύ-*ω* (=τσακί^Ϛω), βασιλεύ-*ω*, ἀκού-*ω*, κολού-*ω* (=κολοβώνω) κ.λ.π. συνηρημένα δὲ εἶναι ὅσων τὸ θέμα τοῦ ἐνεστῶτος λήγει εἰς *α* ἢ *ε* ἢ *ο* τιμᾶ- (τιμᾶ-*ω*), ποιῶ (ποιέ-*ω*), δηλῶ (δηλό-*ω*).

ΡΗΜΑΤΑ ΣΥΝΗΡΗΜΕΝΑ

315. Τὰ συνηρημένα ὄγματα διαιροῦνται κατὰ τὸν χαρακτῆρα τοῦ θέματος τοῦ ἐνεστῶτος εἰς τρεῖς τάξεις, ἦτοι

α') τὴν τάξιν τῶν εἰς -άω· τιμάω—τιμᾶ

β') τὴν τάξιν τῶν εἰς -έω· *καλέω*—*καλᾶ*

γ') τὴν τάξιν τῶν εἰς -όω· δηλδω—δηλῶ.

Ταῦτα εἰς τὸν ἐνεστῶτα καὶ παρατατικὸν τῆς ἐνεργητικῆς καὶ μέσης φωνῆς κλίνονται κατὰ τὰ ἔξης παραδείγματα.

316. Συζητγία τῶν εἰς -ω δημάτων. α') Παράδειγμα συνηρημένου δήματος εἰς -άω (τιμῶ θ. τιμα-).

Α'. Ενεργητικὴ φωνὴ

ΟΡΙΣΤΙΚΗ	ΥΠΟΤΑΚΤΙΚΗ	ΕΥΚΤΙΚΗ
ΕΝΕΣΤΩΣ	ΕΝΕΣΤΩΣ	ΕΝΕΣΤΩΣ
τιμῶ (τιμά-ω) τιμᾶς (τιμά-εις) τιμᾶ (τιμά-ει) τιμῶμεν (τιμά-ομεν) τιμᾶτε (τιμά-ετε) τιμῶσι (τιμά-ουσι) (τιμᾶτον τιμά-ετον) (τιμᾶτον τιμά-ετον)	τιμῶ (τιμά-ω) τιμᾶς (τιμά-ης) τιμᾶ (τιμά-η) τιμῶμεν (τιμά-ομεν) τιμᾶτε (τιμά-ητε) τιμῶσι (τιμά-ωσι) (τιμᾶτον τιμά-ητον) (τιμᾶτον τιμά-ητον)	τιμῶμι (τιμά-οιμι) τιμῶς (τιμά-οις) τιμῶ (τιμά-οι) τιμῶμεν (τιμά-οιμεν) τιμῶτε (τιμά-οιτε) τιμῶν (τιμά-οιεν) (τιμῶτον τιμά-οιτον) (τιμῶτην τιμα-οίτην)
ΠΑΡΑΤΑΤΙΚΟΣ		ἢ τιμώην (τιμα-οίην) τιμώης (τιμα-οίης) τιμώη (τιμα-οίη)
ἐτίμων (ἐτίμα-ον) ἐτίμας (ἐτίμα-ες) ἐτίμα (ἐτίμα-ε) ἐτιμῶμεν (ἐτιμά-ομεν) ἐτιμᾶτε (ἐτιμά-ετε) ἐτίμων (ἐτίμα-ον) (ἐτιμᾶτον ἐτιμά-ετον) (ἐτιμᾶτην ἐτιμα-έτην)		
ΠΡΟΣΤΑΚΤΙΚΗ	ΑΠΑΡΕΜΦΑΤΟΝ	ΜΕΤΟΧΗ
ΕΝΕΣΤΩΣ	ΕΝΕΣΤΩΣ	
τίμα (τίμα-ε) τιμάτω (τιμα-έτω) τιμᾶτε (τιμά-ετε) τιμάτωσαν (τιμα-έτω- ἢ [σαν] τιμῶντων (τιμα-όντων) (τιμᾶτον τιμά-ετον) (τιμᾶτων τιμα-έτων)	τιμᾶν (τιμά-ειν) (ἐκ τοῦ τιμά-εεν)	τιμῶν (τιμά-ων) τιμῶσα (τιμά-ουσα) τιμῶν (τιμά-ον)

Β'. Μέση φωνή**ΟΡΙΣΤΙΚΗ**

ΕΝΕΣΤΩΣ	ΠΑΡΑΤΑΤΙΚΟΣ
τιμῶμαι (τιμά-ομαι)	ἐτιμώμην (ἐτιμα-όμην)
τιμῆ (τιμά-η ἢ -ει)	ἐτιμῶ (ἐτιμά-ον)
τιμᾶται (τιμά-εται)	ἐτιμᾶτο (ἐτιμά-ετο)
τιμώμεθα (τιμα-όμεθα)	ἐτιμώμεθα (ἐτιμα-όμεθα)
τιμᾶσθε (τιμά-εσθε)	ἐτιμᾶσθε (ἐτιμά-εσθε)
τιμῶνται (τιμά-ονται)	ἐτιμῶντο (ἐτιμά-οντο)
(τιμᾶσθον τιμά-εσθον)	(ἐτιμᾶσθον ἐτιμά-εσθον)
(τιμᾶσθον τιμά-εσθον)	(ἐτιμάσθην ἐτιμα-έσθην)

ΥΠΟΤΑΚΤΙΚΗ	ΕΥΚΤΙΚΗ
ΕΝΕΣΤΩΣ	ΕΝΕΣΤΩΣ
τιμῶμαι (τιμά-ωμαι)	τιμώμην (τιμα-ούμην)
τιμῆ (τιμά-η)	τιμῷο (τιμά-οιο)
τιμᾶται (τιμά-ηται)	τιμῷτο (τιμά-οιτο)
τιμώμεθα (τιμα-ώμεθα)	τιμῷμεθα (τιμα-ούμεθα)
τιμᾶσθε (τιμά-ησθε)	τιμῷσθε (τιμά-οισθε)
τιμῶνται (τιμά-ωνται)	τιμῷντο (τιμά-οιντο)
(τιμᾶσθον τιμά-εσθον)	(τιμῷσθον τιμά-οισθον)
(τιμᾶσθον τιμά-ησθον)	(τιμῷσθην τιμα-οίσθην)

ΠΡΟΣΤΑΚΤΙΚΗ	ΑΠΑΡΕΜΦΑΤΟΝ	ΜΕΤΟΧΗ
ΕΝΕΣΤΩΣ	ΕΝΕΣΤΩΣ	ΕΝΕΣΤΩΣ
τιμῶ (τιμά-ον)	τιμᾶσθαι (τιμά-εσθαι)	τιμόμενος
τιμάσθω (τιμα-έσθω)		τιμωμένη
τιμᾶσθε (τιμά-εσθε)		τιμώμενον
τιμάσθωσαν (τιμα-έ-σθωσαν) ἢ τιμάσθων (τιμᾶσθον τιμά-εσθον)		(τιμα-όμενος) (τιμα-ομένη) (τιμα-όμενον)
(τιμᾶσθων τιμα-έσθων)		

317. Συζυγία τῶν εἰς -ω δημάτων. β') Παράδειγμα συνηροημένου δήματος εἰς -έω (καλῶ θ. καλε-).

Α'. Ενεργητικὴ φωνὴ

ΟΡΙΣΤΙΚΗ	ΥΠΟΤΑΚΤΙΚΗ	ΕΥΚΤΙΚΗ
ΕΝΕΣΤΩΣ	ΕΝΕΣΤΩΣ	ΕΝΕΣΤΩΣ
καλῶ (καλέ-ω) καλεῖς (καλέ-εις) καλεῖ (καλέ-ει) καλοῦμεν (καλέ-ομεν) καλεῖτε (καλέ-ετε) καλοῦσι (καλέ-ουσι) (καλεῖτον καλέ-ετον) (καλεῖτον καλέ-ετον)	καλῶ (καλέ-ω) καλῆς (καλέ-ης) καλῆ (καλέ-η) καλῶμεν (καλέ-ομεν) καλῆτε (καλέ-ητε) καλῶσι (καλέ-ωσι) (καλῆτον καλέ-ητον) (καλῆτον καλέ-ητον)	καλοῦμι (καλέ-οιμι) καλοῖς (καλέ-οις) καλοῖ (καλέ-οι) καλοῦμεν (καλέ-οιμεν) καλοῖτε (καλέ οιτε) καλοῖεν (καλέ-οιεν) (καλοῖτον καλέ-οιτον) (καλοῖτην καλε-οίτην ἢ καλοίην (καλε-οίην) καλοίης (καλε-οίης) καλοίη (καλε-οίη)
ΠΑΡΑΤΑΤΙΚΟΣ		
ἐκάλουν (ἐκάλε-ον) ἐκάλεις (ἐκάλε-ες) ἐκάλει (ἐκάλε-ε) ἐκαλοῦμεν (ἐκαλέ-ομεν) ἐκαλεῖτε (ἐκαλέ-ετε) ἐκάλουν (ἐκάλε-ον) (ἐκαλεῖτον ἐκαλέ-ετον) (ἐκαλεῖτην ἐκαλε-έτην)		
ΠΡΟΣΤΑΚΤΙΚΗ	ΑΠΑΡΕΜΦΑΤΟΝ	ΜΕΤΟΧΗ
ΕΝΕΣΤΩΣ	ΕΝΕΣΤΩΣ	ΕΝΕΣΤΩΣ
κάλει (κάλε-ε) καλείτω (καλε-έτω) καλεῖτε (καλέ-ετε) καλείτωσαν (καλε-έτω- σαν) ἢ καλθύντων (κα- λε-όντων) (καλεῖτον καλέ-ετον) (καλείτων καλε-έτων)	καλεῖν (καλέ-ειν)	καλῶν (καλέ-ων) καλοῦσα (καλέ-ουσα) καλοῦν (καλέ-ον)

Β'. Μέση φωνή

ΟΡΙΣΤΙΚΗ

ΕΝΕΣΤΩΣ	ΠΑΡΑΤΑΤΙΚΟΣ	
καλοῦμαι (καλέ-ομαι) καλῇ (-εῖ) (καλέ-ῃ ἢ -ει) καλεῖται (καλέ-εται) καλούμεθα (καλε-όμεθα) καλεῖσθε (καλέ-εσθε) καλοῦνται (καλέ-ονται) (καλεῖσθον καλέ-εσθον) (καλεῖσθον καλέ-εσθον)	ἐκαλούμην (ἐκαλε-όμην) ἐκαλοῦ (ἐκαλέ-ον) ἐκαλεῖτο (ἐκαλέ-ετο) ἐκαλούμεθα (ἐκαλε-όμεθα) ἐκαλεῖσθε (ἐκαλέ-εσθε) ἐκαλοῦντο (ἐκαλέ-οντο) (ἐκαλεῖσθον ἐκαλέ-εσθον) (ἐκαλεῖσθην ἐκαλέ-έσθην)	
ΥΠΟΤΑΚΤΙΚΗ	ΕΥΚΤΙΚΗ	
ΕΝΕΣΤΩΣ	ΕΝΕΣΤΩΣ	
καλῶμαι (καλέ-ωμαι) καλῇ (καλέ-ῃ) καλῆται (καλέ-ηται) καλῷμεθα (καλε-ώμεθα) καλῆσθε (καλέ-ησθε) καλῶνται (καλέ-ωνται) (καλῆσθον καλέ-ησθον) (καλῆσθον καλέ-ησθον)	καλοίμην (καλε-οίμην) καλοῖ (καλέ-οιο) καλοῖτο (καλέ-οιτο) καλοίμεθα (καλε-οίμεθα) καλοῖσθε (καλέ-οισθε) καλοῖντο (καλέ-οιντο) (καλοῖσθον καλέ-οισθον) (καλοῖσθην καλε-οίσθην)	
ΠΡΟΣΤΑΚΤΙΚΗ	ΑΠΑΡΕΜΦΑΤΟΝ	ΜΕΤΟΧΗ
ΕΝΕΣΤΩΣ	ΕΝΕΣΤΩΣ	ΕΝΕΣΤΩΣ
καλοῦ (καλέ-ου) καλεῖσθω (καλε-έσθω) καλεῖσθε (καλέ-εσθε) καλεῖσθωσαν (-έσθωσαν) ἢ καλεῖσθων (καλε-έσθων) (καλεῖσθον καλέ-εσθον) (καλεῖσθων καλε-έσθων)	καλεῖσθαι (καλέ-εσθαι)	καλούμενος καλούμενη καλούμενον (καλε-όμενος καλε ομένη καλε-όμενον)

318. Συζυγία τῶν εἰς -ω δημάτων. γ') Παράδειγμα συνηθομένου δηματος εἰς -όω (**δηλῶ**=φαινερώνω, θ. δηλο-).

Α'. Ενεργητική φωνή

ΟΡΙΣΤΙΚΗ	ΥΠΟΤΑΚΤΙΚΗ	ΕΥΚΤΙΚΗ
ΕΝΕΣΤΩΣ	ΕΝΕΣΤΩΣ	ΕΝΕΣΤΩΣ
δηλῶ (δηλό-ω) δηλοῖς (δηλό-εις) δηλοῖ (δηλό-ει) δηλοῦμεν (δηλό-ομεν) δηλοῦτε (δηλό-ετε) δηλοῦσι (δηλό-ουσι) (δηλοῦτον δηλό-ετον) (δηλοῦτον δηλό-ετον)	δηλῶ (δηλό-ω) δηλοῖς (δηλό-ης) δηλοῖ (εηλό-η) δηλῶμεν (δηλό-ωμεν) δηλῶτε (δηλό-ητε) δηλῶσι (δηλό-ωσι) (δηλῶτον δηλό-ητον) (δηλῶτον δηλό-ητον)	δηλοῦμι (δηλό-οιμι) δηλοῖς (δηλό-οις) δηλοῖ (δηλό-οι) δηλοῦμεν (δηλό-οιμεν) δηλοῦτε (δηλό-οιτε) δηλοῦσιν (δηλό-οιεν) (δηλοῖτον δηλό-οιτον) (δηλοῖτην δηλό-οιτην) δηλοίην (δηλο-οίην) δηλοίης (δηλο-οίης) δηλοίη (δηλο-οίη)
ΠΑΡΑΤΑΤΙΚΟΣ		
ἐδήλουν (ἐδήλο-ον) ἐδήλους (ἐδήλο-ες) ἐδήλου (ἐδήλο-ε) ἐδηλοῦμεν(ἐδηλό-ομεν) ἐδηλοῦτε (ἐδηλό-ετε) ἐδήλουν (ἐδήλο-ον) (ἐδηλούτον ἐδηλό-ετον) (ἐδηλούτην ἐδηλό-έτην)		
ΗΡΟΣΤΑΚΤΙΚΗ	ΑΠΑΡΕΜΦΑΤΟΝ	ΜΕΤΟΧΗ
ΕΝΕΣΤΩΣ	ΕΝΕΣΤΩΣ	ΕΝΕΣΤΩΣ
δήλου (δήλο-ε) δηλούτω (δηλο-έτω) δηλοῦτε (δηλό-ετε) δηλούτωσαν (-έτωσαν) δηλούντων (λο-έντων) (δηλούτον δηλό-ετον) (δηλούτων δηλο-έτων)	δηλοῦν (δηλό-ειν, δηλό-εεν)	δηλῶν (δηλό-ων) δηλοῦσα (δηλό-ουσα) δηλοῦν (δηλό-ον)

Β'. Μέση φωνή

ΟΡΙΣΤΙΚΗ

ΕΝΕΣΤΩΣ	ΠΑΡΑΤΑΤΙΚΟΣ	
δηλοῦμαι (δηλό-ομαι) δηλοῖ (δηλό-η ἢ δηλό-ει) δηλοῦται (δηλό-εται) δηλούμεθα (δηλό-όμεθα) δηλοῦσθε (δηλό-εσθε) δηλοῦνται (δηλό-ονται) (δηλοῦσθον δηλό-σθον) (δηλοῦσθον δηλό-εσθον)	ἔδηλούμην (ἔδηλο-όμην) ἔδηλοῦ (ἔδηλο-ου) ἔδηλοῦτο (ἔδηλό-ετο) ἔδηλούμεθα (ἔδηλο-όμεθα) ἔδηλοῦσθε (ἔδηλό-εσθε) ἔδηλοῦντο (ἔδηλό-οντο) (ἔδηλοῦσθον ἔδηλό εσθον) (ἔδηλοῦσθην ἔδηλο-έσθην)	
ΥΠΟΤΑΚΤΙΚΗ	ΕΥΚΤΙΚΗ	
ΕΝΕΣΤΩΣ	ΕΝΕΣΤΩΣ	
δηλῶμαι (δηλό-ωμαι) δηλοῖ (δηλό-η) δηλῶται (δηλό-ηται) δηλώμεθα (δηλο-ώμεθα) δηλῶσθε (δηλό-ησθε) δηλῶνται (δηλό-ωνται) (δηλῶσθον δηλό-ησθον) (δηλῶσθον δηλό-ησθον)	δηλοίμην (δηλο-οίμην) δηλοῖο (δηλό-οιο) δηλοῖτο (δηλό-οιτο) δηλοίμεθα (δηλο-οίμεθα) δηλοῖσθε (δηλό-οισθε) δηλοῖντο (δηλό-οιντο) (δηλοῖσθον δηλό-οισθον) (δηλοίσθην δηλο-οίσθην)	
ΠΡΟΣΤΑΚΤΙΚΗ	ΑΙΓΑΡΕΜΦ.	ΜΕΤΟΧΗ
ΕΝΕΣΤΩΣ	ΕΝΕΣΤΩΣ	ΕΝΕΣΤΩΣ
δηλοῦ (δηλό-ου) δηλούσθω (δηλο-έσθω) δηλοῦσθε (δηλό-εσθε) δηλούσθωσαν (δηλο-έσθωσαν) ἢ δηλούσθων (δηλο-έσθων) (δηλοῦσθον δηλό-εσθον) (δηλοῦσθων δηλο-έσθων)	δηλοῦσθαι (δηλό-εσθαι)	δηλούμενος δηλουμένη δηλούμενον (δηλο-όμενος) (δηλο-ομένη) (δηλο-όμενον)

ΣΥΝΑΙΡΕΣΕΙΣ ΤΟΥ ΧΑΡΑΚΤΗΡΟΣ ΤΟΥ ΘΕΜΑΤΟΣ
ΤΟΥ ΕΝΕΣΤΩΤΟΣ ΜΕ ΤΑΣ ΚΑΤΑΛΗΞΕΙΣ

319. Εἰς τὰ συνηροημένα δῆματα τῆς α' τάξεως, ἥτοι τὰ εἰς
-άω, συναιροῦνται

α') τὸ α+ε ἢ α+η εἰς ς· τίμαε—τίμχ, τιμάητε—τιμᾶτε

β') τὸ α+ει ἢ α+η εἰς φ· τιμάει—τιμᾶ, τιμάη—τιμᾶ

γ') τὸ α+ο ἢ α+ω ἢ α+ον εἰς ω· τιμάομεν—τιμῶμεν, τι-
μάω—τιμῶ, τιμάονσα—τιμῶσα

δ') τὸ α+οι εἰς φ· τιμάοιμεν—τιμῶμεν.

Σημ. Εἰς τὸ ἀπαρέμφατον τοῦ ἐνεργητικοῦ ἐνεστῶτος τὸ
α+ει συναιρεῖται εἰς α καὶ δχι εἰς φ, διότι τὸ ει τῆς καταλήξεως
ειν προηῆθεν ἐκ τοῦ εεν καὶ δὲν ὑπῆρχεν εἰς αὐτὴν ἐξ ἀρχῆς 1.

320. Ὅπως εἰς τὴν νέαν γλῶσσαν τὸ δ. ζῶ, οὕτως εἰς τὴν
ἀρχαίαν γλῶσσαν ἔκτὸς τοῦ ζῶ καὶ τὰ δῆματα πεινῶ, διψῶ καὶ
χρῶμα (μεταχειρίζομαι) κλίνονται μὲν ἐν γένει κατὰ τὰ εἰς-άω,
ἄλλο ἀντὶ τοῦ α ἔχουν εἰς τὰς καταλήξεις μετὰ τὴν συναίρεσιν η·

• Οριστ. ἐνεστ. ζῶ, ζῆσ, ζῆ, ζῶμεν, ζῆτε, ζῶσι

• Οριστ. παρατ. ἔζων, ἔζης, ἔζη, ἔζῶμεν, ἔζῆτε, ἔζων

• Υποτ. ζῶ, ζῆσ, ζῆ, ζῶμεν, ζῆτε, ζῶσι

Εὐκτ. ζώην (=εἴθε νὰ ζῶ), ζώης, ζώη, ζῶμεν, ζῶτε, ζῶεν.
Προστ. γ' ξινη. ζήτω (=νὰ ζήσῃ). Απ. ζῆν. Μετ. ζῶν, ζῶσα, ζῶν.

• Οριστ. πεινῶ, πεινῆς, πεινῆ, πεινῶμεν, πεινῆτε, πεινῶσι

• Οριστ. παρατ. ἐπείνων, ἐπείνης, ἐπείνη, ἐπεινῶμεν, ἐπεινῆτε κλπ.

• Υποτ. πεινῶ, πεινῆς κλπ. Εὐκτ. πεινώην, πεινώης κλπ.

Προστ. πεινη, πεινήτω, πεινῆτε, πεινήτωσαν ἢ πεινώντων

• Απαρ. πεινῆν. Μετοχὴ πεινῶν, πεινῶσα, πεινῶν.

• Οριστ. ἐνεστ. χρῶμα, χρῆ, χρῆται, χρώμεθα, χρῆσθε, χρῶνται

• Οριστ. παρ. ἐχρώμην, ἐχρῶ, ἐχρῆτο, ἐχρώμεθα, ἐχρῆσθε, ἐχρῶντο

• Υποτ. χρῶμα, χρῆ, χρῆται, χρώμεθα, χρῆσθε, χρῶνται

Εὐκτ. χρώμην, χρῶ, χρῶτο, χρώμεθα, χρῶσθε, χρῶντο

Προστ. χρῶ, χρῆσθω, χρῆσθε, χρῆσθωσαν ἢ χρῆσθων

• Απαρ. χρῆσθαι. Μετοχὴ χρώμενος, χρωμένη, χρώμενον.

Σημ. Τῶν δῆμάτων τούτων τὰ θέματα εἶναι ζη-, πεινη-, δειψη-,
χρη- καὶ ἐπομένως κανονικῶς συναιροῦνται εἰς αὐτὰ τὸ η+ε ἢ
η+η εἰς η καὶ τὸ η+ει ἢ η+η εἰς η.

321. Εἰς τὰ συνηρημένα ὅγματα τῆς β' τάξεως, ἦτοι τὰ εἰς -έω, συναιροῦνται

α') τὸ ε+ε εἰς ει· κάλεε—κάλει

β') τὸ ε+ο εἰς ον· καλέον—καλοῦν

γ') τὸ ε μὲ πᾶν μακρὸν φωνῆν ἢ δίφθογγον (η, ω, ει, η, οι, ου) εἰς τὸ αὐτὸν μακρὸν φωνῆν ἢ τὴν δίφθογγον καλέητε—καλῆτε, καλέει—καλεῖ, καλέουσι—καλοῦσι κλπ.

322. "Οσα συνηρημένα ὅγματα εἰς -έω ἔχουν θέμα μονοσύλλαβον, ώς πλέ-ω, δέ-ομαι (=παρακαλῶ), δὲν συναιροῦνται εἰς ὅλους τοὺς τύπους, ἀλλὰ μόνον ὅπου μετὰ τὸν γαρακτῆρα ε ἀκολουθεῖ ε ἢ ει·

‘Οριστ. πλέω, πλεῖς, πλεῖ, πλέομεν, πλεῖτε, πλέονσι

‘Οριστ. πάρατ. ἔπλεον, ἔπλεις, ἔπλει, ἔπλέομεν, ἔπλεῖτε, ἔπλεον

‘Υποτ. πλέω, πλέης, πλέῃ, πλέωμεν, πλέητε, πλέωσι

Εὔπτ. πλέοιμι, πλέοις, πλέοι, πλέοιμεν, πλέοιτε, πλέοιεν

Προστ. πλεῖ, πλείτω, πλεῖτε, πλείτωσαν ἢ πλεόντων

‘Απαρ. πλεῖν. Μετοχὴ πλέων, πλέουσα, πλέον.

‘Οριστ. ἐν. δέομαι, δέη (ἢ δέει), δεῖται, δεύμεθα, δεῖσθε, δέονται

‘Οριστ. πάρατ. ἔδεόμην, ἔδέον, ἔδεῖτο, ἔδεόμεθα, ἔδεῖσθε, ἔδέοντο

‘Υποτ. δέωμαι, δέη, δέηται κλπ. Εὔπτ. δεούμην, δέοιο, δέοιτοκλπ.

Προστ. δέον, δεῖσθω, δεῖσθε, δεῖσθωσαν ἢ δεῖσθωρ. ‘Απαρ. δεῖσθαι. Μετοχὴ δεούμενος, δεομένη, δεόμενον.

Σημ. Έκ τῶν δύο δ. τῆς ἀρχαίας γλώσσης δέω (=έχω ἀνάγκην) καὶ δέω—δῶ (=δένω) τὸ δεύτερον (ἦτοι τὸ δέω=δένω) συναιρεῖται συνιήθως παντοῦ, ὅπως τὰ πολυσύλλαβα εἰς -έω-

‘Οριστ. ἐνεστῶς δῶ, δεῖς, δεῖ, δοῦμεν, δεῖτε, δοῦσι
παρατ. ἔδουν, ἔδεις, ἔδει, ἔδοῦμεν, ἔδεῖτε, ἔδουν κλπ.

323. Εἰς τὰ συνηρημένα ὅγματα τῆς γ' τάξεως, ἦτοι τὰ εἰς -ώ, συναιροῦνται

α') τὸ ο+ε ἢ ο+ο ἢ ο+ον εἰς ον· δηλοε—δηλούν, δηλόν—δηλοῦν, δηλόσι—δηλοῦσι

β') τὸ ο+η ἢ ο+ω εἰς ω· δηλόητε—δηλῶτε, δηλόων—δηλῶν

γ') τὸ ο+ει ἢ ο+η ἢ ο+οι εἰς οι· δηλόεις—δηλοῖς, δηλόη—δηλοῖ, δηλόσιμεν—δηλοῖμεν.

Σημ. 1. Εἰς τὸ ἀπαρ. τοῦ ἐνεργ. ἐνεστῶτος τὸ ο+ει συναι-

φείται εἰς οὐ καὶ ὅχι εἰς οἱ, διότι τὸ εἰ τῆς καταλήξεως εἰν προ-
ῆλθεν ἐκ τοῦ εεν καὶ δὲν ὑπῆρχεν εἰς αὐτὴν ἐξ ἀρχῆς ι.

Σημ. 2. Τὸ δ. **ὅγιδ** (=κούώνω) πλίνεται μὲν ἐν γένει κατὰ
τὰ εἰς -ῶ, ἀλλ' ἀντὶ τοῦ οὐ καὶ οἱ ἔχει εἰς τὰς καταλήξεις μετὰ
τὴν συναίρεσιν ω καὶ φ (διότι τὸ θέμα αὐτοῦ εἶναι ὅγιδο).
Οὐιστ. ἐνεστ. ὅγιδ, ὁγῆς, ὅγιδ, ὅγιδμεν, ὅγιδτε, ὅγιδσι

παρατ. ἐρρίγων, ἐρρίγως, ἐρρίγω, ἐρριγῶμεν κλπ.

Υποτ. ὅγιδ, ὁγῆς, ὅγιδ κλπ. Εὔκτ. ὁγήην, ὁγῆης κλπ.

Απαρ. ὅγιδν. Μετκ. ὅγιδν (ὅγιδντος), ὅγιδσα, ὅγιδν (ὅγιδντος).

324. Τὰ ἔνικὰ πρόσωπα τῆς εὐκτικῆς τοῦ ἐνεργ. ἐνεστῶτος
τῶν συνηρημένων ὁγμάτων ἐκτὸς τῶν καταλήξεων οἱμ, οἱς, οἱ
ἔχουν καὶ τὰς καταλήξεις οἴηρ, οἴης, οἴη, αἱ δποῖαι παλοῦνται
ἀττικαὶ καὶ εἶναι συνηθέστεραι τῶν ἄλλων.

**ΣΧΗΜΑΤΙΣΜΟΣ ΤΩΝ ΑΛΛΩΝ ΠΛΗΝ ΤΟΥ ΕΝΕΣΤΩΤΟΣ ΚΑΙ ΠΑΡΑ-
ΤΑΤΙΚΟΥ ΧΡΟΝΩΝ ΤΩΝ ΦΩΝΗΕΝΤΟΛΗΚΤΩΝ ΡΗΜΑΤΩΝ**

325. Εἰς τοὺς ἄλλους, πλὴν τοῦ ἐνεστῶτος καὶ παρατατικοῦ,
χρόνους τὰ φωνηεντόληκτα ὁγματα, ἀσυναίρετα καὶ συνηρημένα
ἐν γένει, σχηματίζονται ὅπως τὰ ἄλλα βιαζύτοντα, ἀφ' οὗ δὲν
χαρακτήρ τοῦ ὁγματικοῦ θέματος, ἐὰν εἶναι βραχὺ φωνῆτεν, ἐκταθῆ
εἰς μακρόν, ἥτοι

α') τὸ ἃ ἐκτείνεται εἰς η (ἢ εἰς ᾶ, ἐὰν προηγῆται αὐτοῦ ε ἢ ε ᾶ
ϙ), ως **τιμῶ** (θ. **τιμᾶ-**), **τιμήσω**, **ἐτίμησα**, **τετίμηκα** κλπ. **ἐῶ** (=ἀ-
φήνω, θ. ἐᾶ-), **ἐζσω**, **είζσα** κλπ. **ἰσμαι** (=θεοπεύω, θ. **ἰά-**),
ἰζσομαι, **ἰζθην** κλπ. **θηρῶ** (=κυνηγῶ, θ. **θηρᾶ-**), **θηράσω**, **ἐθή-
ρσα** κλπ.

β') τὸ ε ἐκτείνεται εἰς η' ποιῶ (θ. **ποιε-**), **ποιήσω**, **ἐποίησα**,
πεποίηκα κ.λ.π. **βοηθῶ** (θ. **βοηθε-**), **βοηθήσω**, **ἐβοήθησα** κ.λ.π.

γ') τὸ ο ἐκτείνεται εἰς ω' δηλῶ (θ. **δηλο-**), **δηλώσω**, **ἐδηλώσασα**,
ἐδηλώθην κ.λ.π. **πληρῶ** (θ. **πληρο-**), **πληρώσω**, **ἐπληρώσασα** κλπ.

δ') τὸ ι ἐκτείνεται εἰς ι' καὶ τὸ υ εἰς υ' [τίω=τιμῶ, θ. **τι-**,
τισω, **ἐτίσα** κ.λ.π.], κωλύω (θ. **κωλύ-**), κωλύσω, **ἐκωλύσασα** κλπ.

326. Μερικὰ φωνηεντόληκτα ὁγματα σχηματίζονται εἰς τοὺς
ἄλλους, πλὴν τοῦ ἐνεστῶτος καὶ παρατατικοῦ, χρόνους διαφορο-
τρόπως, παρὰ τὸν ἀνωτέρῳ κανόνα. Οὕτω

α') Τὰ δ. **καλῶ**, **τελῶ** καὶ **ἀκοῦμαι** (=θεοπεύω) ἔχουν
ἐνεργ. καὶ μέσον μέλλοντα συνηρημένον εἰς -ῶ, -οῦμαι χωρὶς τὸν

χρονικὸν χαρακτῆρα σ· ἐνεστῶς καλῶ, ἐνεργ. μέλλων καλῶ (=θὰ καλέσω), μέσος μέλλων καλοῦμαι—ἐνεστῶς τελῶ, μέλλων τελῶ (=θὰ τελέσω)—ἐνεστῶς ἀκοῦμαι, μέλλων ἀκοῦμαι (=θὰ θεραπεύσω).

β') Εἰς τὰ δ. γελῶ (γελάω), χαλῶ (χαλάω), σπῶ (σπάω=τραυνῶ), ἀρκῶ (ἀρκέω), ἔμω (ἔμέω), καλῶ (καλέω), τελῶ (τελέω), ξέω (=ξύνω), αἰδοῦμαι (αἰδέομαι=σέβομαι), ἀρῶ (ἀρώ=δργώνω), πτύω καὶ ἄνυψ δὲν ἐκτείνεται ὁ βραχὺς χαρακτὴρ (ἄ, ε, ο, υ) εἰς μακρὸν πρὸ τοῦ χρονικοῦ χαρακτῆρος σ τοῦ ἐνεργ. καὶ μέσου μέλλοντος καὶ ἀορίστου α' ἐγέλλσα, ἐχάλλσα, ἐσπασχμη, ἥρκεσα, ἥμεσα, ἐπάλεσα, ἐτέλεσα, ἔξεσα, ἥρσα, ἔπτυσα, ἥρυσα (¹).

γ') Πολλῶν ἐκ τῶν φωνηντολήπτων ὄημάτων δ ἀρχικὸς χαρακτὴρ τοῦ ὄηματικοῦ θέματος σ μὲ τὸ πρὸ αὐτοῦ βραχὺ φωνῆν (ἢ δίφθογγον) διατηρεῖται πρὸ τοῦ ὃ τοῦ χρονικοῦ προσφύματος θη τοῦ παθ. μέλλοντος καὶ ἀορίστου α' καὶ πρὸ τῶν καταλήξεων τοῦ παρακ. τῆς μέσης φωνῆς, δσαι ἀρχίζουν ἀπὸ μ ἢ τ. γελῶ (θ. γελασ-), ἐγελάσθη, γελασθήσομαι—χαλῶ (θ. χαλασ-), ἐχαλάσθη—σπῶ (θ. σπασ-), ἐσπάσθη, σπασθήσομαι—τελῶ (θ. τελεσ-), ἐτελέσθη, τετέλεσμαι—αἰδοῦμαι (θ. αἰδεσ-), ἥδεσμαι, ἥδεσθη—ἀκούω (θ. ἀκουσ-), ἥκουσθη, ἥκουσμαι θραύσω (θ. θραυσ-), ἔθραυσθη, τέθραυσμαι—σείω (θ. σεισ-), ἐσείσθη—πρίω (θ. πρισ-), πέπρισμαι—γῶ (γόω, θ. γοσ-, χωσ-), ἐχώσθη, κέχωσται.

δ') Μερικῶν φωνηντολήπτων ὄημάτων τὸ ὄηματικὸν θέμα προσλαμβάνει τὸ σ εἰς τὸν παθ. μέλλοντα καὶ ἀορίστον α' ἢ καὶ εἰς τούτους τοὺς χρόνους καὶ εἰς τὸν παρακείμενον κατ' ἀναλογίαν πρὸς τὰ ὄηματα, τὰ δποῖα είχον ἀρχῆθεν σ· οὕτω σχηματίζονται τὰ ὄηματα δρῶ (δράω=πράττω, θ. δρῆ-), ἐδράσθη, ἀλλὰ δέδραμαι παύω (θ. παυ-), ἐπαύσθη, παυσθήσομαι, ἀλλὰ πέπαυμαι κελεύω (θ. κελευ-), ἐκελεύσθη, κεκελευσμαι καταλεύω (=λιθοβολῶ, θ. λευ-), κατελεύσθη, καταλευσθήσομαι κλήω ἢ κλείω (θ. κλη-), κλει-), κλησθήσομαι, ἐκλήσθη ἢ ἐκλείσθη, ἀλλὰ κέπλημαι ἢ κέπλειμαι.

ε') Μερικῶν καθαρῶς φωνηντολήπτων ὄημάτων εἰς ἄλλους

(¹) Πολλὰ τῶν δ. τούτων ἥσαν ἀρχῆθεν σιγμόληκτα (θ. γελασ-, τελεσ-, αἰδεσ-), οἱ δὲ ἀνωτέρω τύποι αὐτῶν χωρὶς ἔκτασιν τοῦ βραχέος φωνήντος εἴραι κανονικοί, διότι προηλθον ἐκ παλαιοτέρων ἐγέλλσ-σα, ἐχάλλσ-σα, ἐτέλεσ-σα δι ἀπλοποιήσεως τοῦ διπλοῦ σ.

μὲν χρόνους ἔκτείνεται τὸ βραχὺ φωνῆιν τοῦ χαρακτῆρος, εἰς ἄλλους δὲ διατηρεῖται βραχύ· οὕτω

1) τῶν ὁ. **δύω** (=βυθίζω), **θύω** (=θυσιάζω) καὶ **λύω** ὁ χαρακτὴρ ὃ τοῦ δηματικοῦ θέματος (δύ-, θύ-, λύ-) ἔκτείνεται μὲν εἰς τὸν ἐνεργ. καὶ μέσον μέλλοντα καὶ ἀόριστον α', διατηρεῖται δὲ βραχὺς εἰς ὅλους τοὺς ἄλλους χρόνους· δύσω, ἔδυσα, δύσομαι—δέδυκα, ἔδυθη, δέδυμαι—θύσω, ἔθυσα, θύσομαι, ἔθυσάμην, —τέθυκα, ἔτυθη, τέθυμαι—λύσω, ἔλυσα, λύσομαι, ἔλυσάμην —λέλυκα, λύθησομαι, λέλυμαι.

2) τῶν ὁ. **αἰρῶ** (=καταλαμβάνω, κυριεύω), **δῶ** (δέω=δένω) καὶ **ἐπαινῶ** οἱ χρόνοι σχηματίζονται οὕτω· **αἰρῶ** (θ. αἴρε-), **αἴρησω**, **ἥρηκα**, **ἥρημαι**—**ἥρέθη**, **αἴρεθησομαι**· δῶ (θ. δε-), **δήσω**, **ἔδησα**—**δέδεκα**, **δεθῆσομαι**, **δέδεμαι**· **ἐπαινῶ** (θ. ἐπαινε-), **ἐπαινέσομαι**, **ἐπήνεσα**, **ἐπήνεκα**, **ἐπηρέθη**—**ἐπήγημαι**.

3) τοῦ ὁ. **καλῶ** ὃ ἐνεργ. καὶ ὁ μέσος παρακείμενος καὶ ὁ τετελ. μέλλων καὶ ὁ παθ. μέλλων καὶ ἀόριστος σχηματίζονται οὐχὶ ἐκ τοῦ θέματος **καλε-**, ἄλλ' ἐκ θέματος **κλη-** **καλῶ**, **κέκλητα**, **κέκλημαι**, **κεκλήσομαι**, **κεκλήθη**, **κληθῆσομαι**.

Σημ. 1. Καὶ τοῦ ἀκροῶμαι (θ. ἀκροǎ-) ὁ χαρακτὴρ ᾧ ἔκτείνεται εἰς ᾧ (ἀκροζομαι, ἡροζάμην), τὸ δὲ χρῶμαι ἔχει παντοῦ η (χρήσομαι, ἔχρησάμην, κέχρημαι), διότι τὸ θέμα τού εἶναι χρη-.

Σημ. 2. Τὰ εἰς -ίω καὶ -ύω φωνηεντόληκτα ἔχουν εἰς τὸν ἐνεστῶτα καὶ τὸν παρατατικὸν μακρὸν τὸ δίγχονον τῆς παραληγούσης ι καὶ υ· πρίω (τίω, μητίω), φύω, λέω, θύω, μηρύω κλπ. διότι ἀρχῆθεν είχον προσλάβει ἥ πρὸ τῆς καταλήξεως. Ἀλλὰ πινώ, μάνω (=κατορθώνω) μὲν πρίω.

Σημ. 3. Συνηρημένον μέλλοντα μέσον εἰς -οῦμαι, ἄλλὰ καὶ μὲ τὸν χρονικὸν χαρακτῆρα σ., ἔχει ωσαύτως τὸ ὁ. πλέω (καὶ πνέω), πλεύσομαι καὶ πλευσοῦμαι (πνεύσομαι καὶ πνευσοῦμαι). Ὁ τοιοῦτος μέλλων λέγεται δωρικός.

Σημ. 4. Καὶ τὸ ὁ. **χέω** ἔχει μέλλοντα χωρὶς τὸν χρονικὸν χαρακτῆρα σ· **χέω** (=χύνω), ἐνεργ. μέλλων **χέω** (=θὰ χύνω), μέσος μέλλων **χέομαι**.

Σημ. 5. Τῶν ὁ. **γεύω** (θ. γευσ-) καὶ **χρίω** (θ. χρῖσ-) ὁ μέσος παρακείμενος σχηματίζεται ἀνευ τοῦ σ· γέγευ-μαι, κέχρι-μαι· τοῦ ὁ. **κρούω** (θ. κρωσ-) ὁ παθ. ἀόριστος εἶναι ἐκρούσθη, ὁ παρακείμενος κέκρουμαι (κεκρουμένος), ἄλλὰ κέκρουσ-ται, ἐκέκρουστο.

ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ ΚΔ'

ΡΗΜΑΤΑ ΕΙΣ ΜΙ

327. Ἡ ἀρχαία γλῶσσα ἐκτὸς τῶν βαρυτόνων καὶ τῶν περισπωμένων εἶχεν, ως εἴδομεν, καὶ μίαν ἄλιην τάξιν ὁγμάτων, τὰ δοποῖα δὲν ἔχει ἡ νέα γλῶσσα, ἥτοι τὰ εἰς -μι.

Τὰ ὁγματα ταῦτα, ἐπειδὴ εἰς τὸ α' πρόσωπον τοῦ ἐνεργοῦ, ἐνεστῶτος τῆς ὁριστικῆς λῆγουν εἰς -μι, λέγονται ὁγματα εἰς -μι.

Τὰ εἰς -μι ὁγματα είναι δολίγα καὶ πλίνονται κατὰ διάφορον τρόπον παρὰ τὰ ἄλλα ὁγματα μόνον εἰς τὸν ἐνεστῶτα, τὸν παρατατικὸν καὶ τὸν ἀριστον β' τῆς ἐνεργητικῆς καὶ τῆς μέσης φωνῆς.

328. Ἐκ τῶν εἰς -μι ὁγμάτων ἄλλα μὲν ἔχουν θέμα ὁγματικὸν λῆγον εἰς σύμφωνον καὶ διὰ τοῦτο λέγονται ὁγματα συμφωνόληγητα εἰς -μι· δείκνυμ (θ. δεικ-), ἄλλα δὲ ἔχουν θέμα λῆγον εἰς φωνῆν (α, ε, ο) καὶ διὰ τοῦτο λέγονται ὁγματα φωνηνόληγητα εἰς -μι· ἵστημ (θ. στά-), τίθημ (θ. θε-), δίδωμι (θ. δο-).

A') **Ρήματα εἰς -μι συμφωνόληγητα**

329. Τῶν συμφωνολήγητων εἰς -μι ὁγμάτων α') σχηματίζονται κατὰ τὰ εἰς -μι μόνον ὁ ἐνεστῶτας καὶ ὁ παρατατικός, β') τὸ θέμα τοῦ ἐνεστῶτος καὶ τὸν παρατατικὸν (τὸ ἐνεστωτικὸν θέμα) σχηματίζεται διὰ προσλήψεως εἰς τὸ ὁγματικὸν θέμα τοῦ προσφύματος νυ· δείκνυμι, ἐδείκνυν-ν, μείγνυμι, ἐμείγνυν-ν· ἐὰν δὲ τὸ ὁγματικὸν θέμα λήγῃ εἰς σ, τὸ σ τοῦτο ἀφομοιούται μὲ τὸ ν τοῦ προσφύματος νυ· σκεδάννυμι (ἐκ τοῦ σκεδάσ-νυ-μι), σβέννυμι (ἐκ τοῦ σβέσ-νυ-μι).

Σημ. Κατ' ἀναλογίαν πρὸς τὰ σιγμόληγητα ταῦτα ὁγματα ἔχει νν καὶ τὸ ὁγμα στρώννυμι, ἄν καὶ τὸ θέμα αὐτοῦ είναι φωνηνότοληγητον (στρω-). εἰς δὲ τὸ (ἀπ)όλλυμ (=καταστρέψω) ἀφομοιώθη τὸ ν τῆς συλλαβῆς νν πρὸς τὸ λ, τὸν χαρακτῆρα τοῦ ὁγματικοῦ θέματος ολ-· (ὅλ-νυμι, ὅλλυμι).

330. A') **Ἐνεργητικὴ φωνὴ συμφωνολήγητων
ρήματων εἰς -μι**

1) **Ἐνεστῶτας**

'Οριστ. 'Υποτακτ. Εὑκτικὴ Προστ. 'Απαρέμ. Μετοχὴ 'E. δείκνυ-μι δεικνύ-ω δεικνύ-οιμι δεικνύ-ναι δεικνύς

δείκνυ-ς	δεικνύ-ης	δεικνύ-οις	δεικνύ-τω	δεικνῦσα
δείκνυ-σι	δεικνύ-η	δεικνύ-οι	δεικνῦ-τε	δεικνύν.
II. δείκνυ-μεν κ. λ. π.	κ. λ. π.		δεικνύ-τωσαν	
δείκνυ-τε			ἢ	
δεικνύ-αστι			δεικνύ-ντων	
(4. δείκνυ-τον			(δεικνύ-τον	
δείκνυ-τον)			δεικνύ-των)	

2) Παρατατικὸς

Ἐπ. ἐδείκνυ-ν, ἐδείκνυ-ς, ἐδείκνυ—Πλ. ἐδείκνυ-μεν, ἐδείκνυ-τε,
ἐδείκνυ-σαν (Δ. ἐδείκνυ-τον, ἐδεικνύ-την).

331. Β' Μέση φωνὴ συμφωνολήκτων ὥγιμάτων εἰς -ια-

Ἐ. δείκνυ-μαι	δεικνύ-ωμαι	δεικνυ-οίμην	—	
δείκνυ-σαι	δεικνύ-η	δεικνύ-οιο	δεικνυ-σο	
δείκνυσται	δεικνύ-ηται	δεικνύ-οιτο	δεικνύ-σθω	
II. δεικνύ-μεθα κ.λ.π.		κ.λ.π.		
δείκνυ-σθε			δεικνυ-σθε	
δείκνυ-νται			δεικνύ-σθωσαν	
			ἢ δεικνύ-σθων	
(4. δείκνυ-σθον			(δεικνυ-σθον	
δείκνυ-σθον)			δεικνύ-σθων)	

Παρατ. ἐδείκνυ-μην, ἐδείκνυ-σο, ἐδείκνυ-το, ἐδεικνύ-μεθα, ἐδεί-
κνυ-σθε, ἐδείκνυ-ντο. Απ. δείκνυ-σθαι. Μετ. δεικνύ-μενος, -η, -ον

ΠΑΡΑΤΗΡΗΣΕΙΣ ΕΙΣ ΤΟΝ ΣΧΗΜΑΤΙΣΜΟΝ ΤΟΥ ΕΝΕΣΤΩΤΟΣ ΚΑΙ ΤΟΥ
ΠΑΡΑΤΑΤΙΚΟΥ ΤΩΝ ΣΥΜΦΩΝΟΛΗΚΤΩΝ ΕΙΣ -ΜΙ ΡΗΜΑΤΩΝ

332. Τὸ ν τοῦ προσφύματος νν τοῦ ἐνεστωτικοῦ θέματος
εἶναι μακρὸν μὲν εἰς τὰ τοία ἐνικὰ πρόσωπα τῆς ὁριστικῆς καὶ
καὶ εἰς τὸ β' ἐνικὸν πρόσωπον τῆς προστατικῆς τῆς ἐνεργητικῆς
φωνῆς, βραχὺ δὲ εἰς ὅλους τοὺς ἄλλους τύπους τῆς ἐνεργητικῆς
φωνῆς, καθὼς καὶ εἰς πάντας τοὺς τύπους τῆς μέσης φωνῆς
(δείκνυς, ἐδείκνυν, δείκνυ—ἄλλὰ δείκνυτε, δεικνύναι, δείκνυμαι κτλ.).

Σημ. Μακρὸν εἶναι τὸ ν τοῦ προσφύματος νν καὶ εἰς τοὺς
τύπους τῆς ἐνεργ. μετοχῆς, οἵτινες τοῖς δεικνύσι, ἢ δει-
κνῦσα, ἀλλ' εἰς τούτους τὸ ν εἶναι μακρὸν ἐνεκα ἀντεκτάσεως
(ἐκ τοῦ δεικνύντες, δεικνύνται, δεικνύντια).

333. Καταλήξεις τοῦ ἐνεστῶτος καὶ τοῦ παρατατικοῦ τῶν συμ-

φωνολήκτων εἰς -μι ὄημάτων (ἥτοι τῶν εἰς -νυμι ὄημάτων) εἶναι

1. Εἰς τὴν ὑποτακτικὴν καὶ τὴν εὐκτικὴν καὶ τῆς ἐνεργ. καὶ τῆς μέσης φωνῆς αἱ αὐταὶ μὲ τὰς καταλήξεις τῶν βαρυτόνων ὄημάτων δεικνύω, δεικνύῃς π.λ.π. δεικνύοιμι, δεικνύοις π.λ.π. δεικνύωμαι, δεικνύῃ π.λ.π.δεικνυόμην, δεικνύοι π.λ.π.(ὅπως λύω, λύῃς — λύοιμι, λύοις — λύωμαι, λύῃ — λυοίμην, λύοι π.λ.).

2. Εἰς τὰς ἄλλας ἐγκλίσεις

A') Τῆς ἐνεργητικῆς φωνῆς

α') εἰς τὴν δριστικὴν τοῦ ἐνεστῶτος μι, σ, σι—μεν, τε, ασι (τον, τον).

β') εἰς τὴν δριστικὴν τοῦ παρατατικοῦ ν, ο, -, μεν, τε, σαν (τον, την).

γ') εἰς τὴν προστακτικὴν -, τω, τε, τωσαν ἢ ντων (τον, των).

δ') εἰς τὴν ἀπαρέμφατον ναι.

ε') εἰς τὴν μετοχήν ο, σα, ν (δεικνύ-ς, δεικνῦ-σα, δεικνύν-ν εκ τοῦ δεικνύ-ντς, δεικνύ-ντια, δεικνύ-ντ).

B') Τῆς μέσης φωνῆς

α') εἰς τὴν δριστικὴν τοῦ ἐνεστῶτος μαι, σαι, ται — μεθα, σθε, νται (σθον, σθον).

β') εἰς τὴν δριστικὴν τοῦ παρατατικοῦ μην, σο, το, — μεθα, σθε, ντο (σθον, σθην).

γ') εἰς τὴν προστακτικὴν σο, σθω — σθε, σθωσαν ἢ σθων (σθον, σθων).

δ') εἰς τὴν ἀπαρέμφατον σθαι.

ε') εἰς τὴν μετοχήν μένος, μένη, μένον.

Αἱ καταλήξεις αὐταὶ προστίθενται ἀμέσως εἰς τὸ θέμα ἀνευ ἐγκλιτικοῦ φωνήντος.

B') Φήμεται εἰς -μι ε φωνηεντόληκτα.

334. Ἐκ τῶν φωνηεντολήκτων εἰς -μι ὄημάτων τέσσαρα, τὸ ἵστημι, τὸ πίθημ, τὸ ἔημι καὶ τὸ δίδωμι σχηματίζονται κατὰ τὰ εἰς -μι καὶ εἰς τὸν ἀριστον τὸν ἐνεργητικὸν καὶ τὸν μέσον.

335. Τῶν φωνηεντολήκτων εἰς -μι ὄημάτων, τῶν πλείστων, τὸ θέμα τοῦ ἐνεστῶτος καὶ τοῦ παρατατικοῦ (τὸ ἐνεστωτικὸν θέμα) σχηματίζεται ἐκ τοῦ ὄηματικοῦ θέματος, ἀφ' οὐ τοῦτο λάβῃ ἐνεστωτικὸν ἀγαπητλασιασμόν, ἥτοι ἀφ' οὐ προταχθῇ πρὸ αὐτοῦ τὸ ἀρκτικὸν σύμφωνόν του μὲ ἐν τῷ ἵστημι (ἐκ τοῦ σί-στη-μι).

τίθημι (ἐκ τοῦ θί-θη-μι), ἵημι (ἐκ τοῦ σί-ση-μι), δίδωμι (ἐκ τοῦ δί-δω-μι).

336. Οἱ κατὰ τὰ εἰς -μι κλινόμενοι χρόνοι τῶν φωνηεντολή-
κτῶν εἰς -μι δημάτων σχηματίζονται ὡς ἔξης.

A') **Ἐνεργητικὴ φωνὴ φωνηεντολήκτων
όημάτων εἰς -μι**

1) **Ἐνεστώς ὄριστικῆς**

*Ενικὸς	ἴστη-μι	τίθη-μι	ἵη-μι	δίδω-μι
	ἴστη-ς	τίθη-ς ἢ τιθεῖς	ἵη-ς ἢ εἰς	δίδω-ς
	ἴστη-σι	τίθη-σι	ἵη-σι	δίδω-σι
Πληθ.	ἴστα-μεν	τίθε-μεν	ἵε-μεν	δίδο-μεν
	ἴστα-τε	τίθε-τε	ἵε-τε	δίδο-τε
	ἴστασι	τιθέ-ασι	ἵασι	διδό-ασι
[Δυϊκὸς	ἴστα-τον	τίθε-τον	ἵε-τον	δίδο-τον
	ἴστα-τον	τίθε-τον	ἵε-τον	δίδο-τον]

2) **Παρατατικὸς δριστικῆς**

*Εγικὸς	ἴστη-ν	ἐτίθη-ν	ἵη-ν	ἔδιδουν
	ἴστη-ς	ἐτίθεις	ἵεις	ἔδιδονς
	ἴστη	ἐτίθει	ἵει	ἔδιδον
Πληθ.	ἴστα-μεν	ἐτίθε-μεν	ἵε-μεν	ἔδιδο-μεν
	ἴστα-τε	ἐτίθε-τε	ἵε-τε	ἔδιδο-τε
	ἴστα-σαν	ἐτίθε-σαν	ἵε-σαν	ἔδιδο-σαν
[Δυϊκὸς	ἴστα-τον	ἐτίθε-τον	ἵε-τον	ἔδιδο-τον
	ἴστα-την	ἐτιθέ-την	ἵέ-την	ἔδιδό-την]

3) **Ἀδριστος β' δριστικῆς**

*Ενικὸς	ἴστη-ν	ἴθη-κα	ἵη-κα	ἔδω κα
	ἴστη-ς	ἴθη-κας	ἵη-κας	ἔδω-κας
	ἴστη	ἴθη-κε	ἵη-κε	ἔδω-κε
Πληθ.	ἴστη-μεν	ἴθε-μεν	εί-μεν	ἔδο-μεν
	ἴστη-τε	ἴθε-τε	εί-τε	ἔδο-τε
	ἴστη-σαν	ἴθε-σαν	εί-σαν	ἔδο-σαν
[Δυϊκὸς	ἴστη-τον	ἴθε-τον	εί-τον	ἔδο-τον
	ἴστη-την	ἴθε-την	εί-την	ἔδό-την]

4) **Ἐνεστώς ὑποτατικῆς**

*Ενικὸς	ἴστω	τιθῶ	ἵῶ	διδῶ
	ἴστης	τιθῆς	ἵῆς	διδῆς
	ἴστῃ	τιθῆ	ἵῆ	διδῷ

ΕΜΜ. ΠΑΝΤΕΛΑΚΗ Ἐλληνικὴ Γραμματικὴ "Εκδ. β' 10-

Πληθ.	ἴστωμεν	τιθῶμεν	ἴδωμεν	διδῶμεν
	ἴστητε	τιθῆτε	ἴδητε	διδῶτε
	ἴστωσι	τιθῶσι	ἴδωσι	διδῶσι
[Δυϊκὸς	ἴστητον	τιθῆτον	ἴδητον	διδῶτον
	ἴστητον	τιθῆτον	ἴδητον	διδῶτον]

5) Ἀόριστος β' ὑποτακτικῆς

Ἐνικὸς	στῶ	θῶ	ὦ	δῶ
	στῆς	θῆς	ἢς	δῶς
	στῇ	θῇ	ἢ	δῷ
Πληθ.	στῶμεν	θῶμεν	ὦμεν	δῶμεν
	στῆτε	θῆτε	ἢτε	δῶτε
	στῶσι	θῶσι	ὦσι	δῶσι
[Δυϊκὸς	στῆτον	θῆτον	ἢτον	δῶτον
	στῆτον	θῆτον	ἢτον	δῶτον]

6) Ἐνεστώς εὐκτικῆς

Ἐνικὸς	ἴσταιή-ν	τιθείη-ν	ἰείη-ν	διδοίη-ν
	ἴσταιή-ς	τιθείη-ς	ἰείη-ς	διδοίη-
	ἴσταιή	τιθείη	ἰείη	διδοίη
Πληθ.	ἴσται-μεν	τιθεῖ-μεν	ἰεῖ-μεν	διδοῖ-μέν
(ἴσταιή-μεν)	(τιθείη-μεν)	(ἰείη-μεν)	(διδοίη-μεν)	(διδοίη-μεν)
ἴσται-τε	τιθεῖ-τε	ἰεῖ-τε	διδοῖ-τε	(διδοίη-τε)
(ἴσταιή-τε)	(τιθείη-τε)	(ἰείη-τε)	(διδοίη-τε)	(διδοίη-τε)
ἴσται-εν	τιθεῖ-εν	ἰεῖ-εν	διδοῖ-εν	(διδοίη-εν)
(ἴσταιή-σαν)	(τιθείη-σαν)	(ἰείη-σαν)	(διδοίη-σαν)	(διδοίη-σαν)
[Δυϊκὸς	ἴσται-τον	τιθεῖ-τον	ἰεῖ-τον	διδοῖ-τον
	ἴσται-την	τιθεῖ-την	ἰεῖ-την	διδοῖ-την]

7) Ἀόριστος β' εὐκτικῆς

Ἐνικὸς	σταιή-ν	θείη-ν	εἴη-ν	δοίη-ν
	σταιή-ς	θείη-ς	εἴη-ς	δοίη-ς
	σταιή	θείη	εἴη	δοίη
Πληθ.	σται-μεν	θεῖ-μεν	εῖ-μεν	δοῖ-μεν
(σταιή-μεν)	(θείη-μεν)	(εἴη-μεν)	(δοίη-μεν)	(δοίη-μεν)
σται-τε	θεῖ-τε	εῖ-τε	δοῖ-τε	(δοίη-τε)
(σταιή-τε)	(θείη-τε)	(εἴη-τε)	(δοίη-τε)	(δοίη-τε)
σται-εν	θεῖ-εν	εῖ-εν	δοῖ-εν	(δοίη-εν)
(σταιή-σαν)	(θείη-σαν)	(εἴη-σαν)	(δοίη-σαν)	(δοίη-σαν)
Δυϊκὸς	σται-τον	θεῖ-τον	εῖ-τον	δοῖ-τον
	σται-την	θεῖ-την	εῖ-την	δοῖ-την]

8) Ἐνεστώς προστακτικῆς

Ἐνικὸς	ἴστη	τίθει	ἴει	δίδου
	ἴστά-τω	τιθέ-τω	ἴε-τω	διδό-τω
Πληθ.	ἴστα-τε	τίθε-τε	ἴε-τε	δίδο-τε
	ἴστά-τωσαν	τιθέ-τωσαν	ἴε-τωσαν	διδό-τωσαν
	ἢ ἴστά-ντων	ἢ τιθέ-ντων	ἢ ἴε-ντων	ἢ διδό-ντων
[Δυϊκὸς	ἴστα-τον	τίθε-τον	ἴε-τον	δίδο-τον
	ἴστά-των	τιθέ-των	ἴε-των	διδό-των]

9) Ἀόριστος β' προστακτικῆς

Ἐνικὸς	στή-θι	θὲ-ς	ἔ-ς	δό-ς
	στή-τω	θέ-τω	ἔ-τω	δό-τω
Πληθ.	στή-τε	θέ-τε	ἔ-τε	δό-τε
	στή-τωσαν	θέ-τωσαν	ἔ-τωσαν	δό-τωσαν
	ἢ στάντων	ἢ θέντων	ἢ ἔντων	ἢ δόντων
[Δυϊκὸς	στή-τον	θέ-τον	ἔ-τον	δό-τον
	στή-των	θέ-των	ἔ-των	δό-των]

10) Ἐνεστώς ἀπαρεμφάτου

ἴστα-ναι	τιθέ-ναι	ἴε-ναι	διδό-ναι
----------	----------	--------	----------

11) Ἀόριστος β' ἀπαρεμφάτου

στήναι	θεῖ-ναι	εἴναι	δοῦναι
--------	---------	-------	--------

12) Ἐνεστώς μετοχῆς

ἴστας, ίστασα, ίσταν—τιθείς, τιθεῖσα, τιθεῖν—ίείς, ίείσα, ίεν—διδούς, διδοῦσα, διδόν.

στάς, στάσα, στάν—θείς, θεῖσα, θεῖν—είς, είσα, εῖν—δούς, δοῦσα, δόν.
B') Μέση φωνή φωνηεντολήκτων ὥημάτων είς -ιμε

1) Ἐνεστώς δριστικῆς

Ἐνικὸς	ἴστα-μαι	τίθε-μαι	ἴε-μαι	δίδο-μαι
	ἴστα-σαι	τίθε-σαι	ἴε-σαι	δίδο-σαι
	ἴστα-ται	τίθε-ται	ἴε-ται	δίδο-ται
Πληθ.	ἴστα-μεθα	τιθέ-μεθα	ἴε-μεθα	δίδο-μεθα
	ἴστα-σθε	τίθε-σθε	ἴε-σθε	δίδο-σθε
	ἴστα-νται	τίθε-νται	ἴε-νται	δίδο-νται
[Δυϊκὸς	ἴστα-σθον	τίθε-σθον	ἴε-σθον	δίδο-σθον
	ἴστα-σθον	τίθε-σθον	ἴε-σθον	δίδο-σθον]

2) *Παρατατικός δριστικής*

Ἐνικὸς	ἴστα-μην	ἐτιθέ-μην	ἴέ-μην	ἐδιδό-μην
	ἴστα-σο	ἐτίθε-σο	ἴε-σο	ἐδίδο-σο
	ἴστα-το	ἐτίθε-το	ἴε-το	ἐδίδο-το
Πληθ.	ἴστα-μεθα	ἐτιθέ-μεθα	ἴέ-μεθα	ἐδιδό-μεθα
	ἴστα-σθε	ἐτίθε-σθε	ἴε-σθε	ἐδίδο-σθε
	ἴστα-ντο	ἐτίθε-ντο	ἴε-ντο	ἐδίδο-ντο
[Δυϊκὸς	ἴστα-σθον	ἐτίθε-σθον	ἴε-σθον	ἐδίδο-σθον
	ἴστάσθην	ἐτιθέσθην	ἴέσθην	ἐδιδόσθην]

3) **Αδριστος β' δριστικής*

Ἐνικὸς	—	ἐθέ-μην	εῖ-μην	ἐδό-μην
	—	ἐθού	εῖ-σο	ἐδου
	—	ἐθε-το	εῖ-το	ἐδο-το
Πληθ.	—	ἐθέ-μεθα	εῖ-μεθα	ἐδό-μεθα
	—	ἐθε-σθε	εῖ-σθε	ἐδο-σθε
	—	ἐθε-ντο	εῖ-ντο	ἐδο-ντο
[Δυϊκὸς	—	ἐθέ-σθον	εῖ-σθον	ἐδο-σθον
	—	ἐθέ-σθην	εῖ-σθην	ἐδό-σθην]

4) **Ενεστώς ύποτακτικής*

Ἐνικ.	ἴστωμαι	τιθῶμαι	ἴωμαι	διδῶμαι
	ἴστῃ	τιθῇ	ἴῃ	διδῷ
	ἴστηται	τιθῆται	ἴηται	διδῶται
Πληθ.	ἴστώμεθα	τιθώμεθα	ἴώμεθα	διδώμεθα
	ἴστησθε	τιθῆσθε	ἴησθε	διδῶσθε
	ἴστωνται	τιθῶνται	ἴωνται	διδῶνται
[Δυϊκ.	ἴστησθον	τιθῆσθον	ἴησθον	διδῶσθον
	ἴστησθον	τιθῆσθον	ἴησθον	διδῶσθον]

5) **Αδριστος β' ύποτακτικής*

Ἐνικ.	—	θῶμαι	ὥμαι	δῶμαι
	—	θῇ	ῃ	δῷ
	—	θῆται	ῃται	δῶται
Πληθ.	—	θώμεθα	ὥμεθα	δῶμεθα
	—	θῆσθε	ῃσθε	δῶσθε
	—	θῶνται	ὥνται	δῶνται
[Δυϊκ.	—	θῆσθον	ῃσθον	δῶσθον
	—	θῆσθον	ῃσθον	δῶσθον]

6) Ἐνεστῶς εὐκτικῆς

Ἐν.	ἴσται-μην	τιθεί-μην	ἴεί-μην	διδού-μην
	ἴσται-ο	τιθεί-ο	ἴεί-ο	διδού-ο
	ἴσται-το	τιθεί-το	ἴεί-το	διδού-το
Πλ.	ἴσται-μεθα	τιθεί-μεθα	ἴεί-μεθα	διδού-μεθα
	ἴσται-σθε	τιθεί-σθε	ἴεί-σθε	διδού-σθε
	ἴσται-ντο	τιθεί-ντο	ἴεί-ντο	διδού-ντο
[Δ.	ἴσται-σθον	τιθεί-σθον	ἴεί-σθον	διδού-σθον
	ἴσται-σθην	τιθεί-σθην	ἴεί-σθην	διδού-σθην]

7) Ἀόριστος β' εὐκτικῆς

Ἐν.	—	θεί-μην	εῖ-μην	δοί-μην
		θεῖ-ο	εῖ-ο	δοῖ-ο
		θεῖ-το	εῖ-το	δοῖ-το
Πλ.	—	θεί-μεθα	εῖ-μεθα	δοί-μεθα
		θεῖ-σθε	εῖ-σθε	δοῖ-σθε
		θεῖ-ντο	εῖ-ντο	δοῖ-ντο
[Δ.	—	θεῖ-σθον	εῖ-σθον	δοῖ-σθον
		θεῖ-σθην	εῖ-σθην	δοῖ-σθην.]

8) Ἐνεστῶς προστακτικῆς

Ἐν.	ἴστα-σο	τίθε-σο	ἴε-σο	δίδο-σο
	ἴστά-σθω	τιθέ-σθω	ἴε-σθω	διδό-σθω
Πλ.	ἴστα-σθε	τίθε-σθε	ἴε-σθε	δίδο-σθε
	ἴστά-σθωσαν	τιθέ-σθωσαν	ἴε-σθωσαν	διδό-σθωσαν
	ἢ ἴστά-σθων	ἢ τιθέ-σθων	ἢ ἴε-σθων	ἢ διδό-σθων
[Δ.	ἴστα-σθον	τίθε-σθον	ἴε-σθον	δίδο-σθον
	ἴστά-σθων	τιθέ-σθων	ἴε-σθων	διδό-σθων]

9) Ἀόριστος β' προστακτικῆς

Ἐν.	—	θοῦ	οῦ	δοῦ
		θέ-σθω	ξ-σθω	δό-σθω
Πλ.	—	θέ-σθε	ξ-σθε	δό-σθε
		θέ-σθωσαν	ξ-σθωσαν	δό-σθωσαν
		ἢ θέ-σθων	ἢ ξ-σθων	ἢ δό-σθων
[Δ.	—	θέ-σθον	ξ-σθον	δό-σθον
		θέ-σθων	ξ-σθων	δό-σθων]

10) **Ενεστώς ἀπαρεμφάτον*

ἴστα-σθαι   τίθε-σθαι   θε-σθαι   δίδο-σθαι

11) **Ἀόριστος β' ἀπαρεμφάτον*

—   θέ-σθαι   ξ-σθαι   δό-σθαι

12) **Ενεστώς μετοχῆς*

ἴστα-μενος, -η, -ον τιθέ-μενος, -η, -ον θε-μενος, -η, -ον διδό-
μενος, -η, -ον.

13) **Ἀόριστος β' μετοχῆς*

—   θέμενος, -η, -ον θεμενος, -η, -ον δόμενος, -η, -ον.

**ΠΑΡΑΤΗΡΗΣΕΙΣ ΕΙΣ ΤΟΝ ΣΧΗΜΑΤΙΣΜΟΝ ΤΩΝ
ΦΩΝΗΕΝΤΟΛΗΚΤΩΝ ΕΙΣ -ΜΙ ΡΗΜΑΤΩΝ**

I. ΕΝΕΣΤΩΣ καὶ ΠΑΡΑΤΑΤΙΚΟΣ

337. "Οπως τῶν συμφωνοῦ ἥκτων, οὗτο καὶ τῶν φωνηεντολήκτων εἰς -μι ὅγμάτων ἄλλοι μὲν τύποι τοῦ ἐνεστῶτος καὶ τοῦ παρατατικοῦ σχηματίζονται ἀπὸ τὸ θέμα, τὸ δοποίον ἔχει μακρὸν τὸν χαρακτῆρα (ἴστη-, τιθη-, ίη-, διδω-, ισχυρὸν θέμα), ἄλλοι δὲ ἀπὸ τὸ θέμα, τὸ δοποῖον ἔχει βραχὺν τὸν χαρακτῆρα (ίστα-, τιθε-, ίε-, διδο-, ἀσθενὲς θέμα).

338. Ἀπὸ τὸ ισχυρὸν θέμα εἰς τοὺς χρόνους τούτους σχηματίζονται ὅχι μόνον τὰ τοία ἑνικὰ πρόσωπα τῆς δοιστικῆς καὶ τὸ δεύτερον ἑνικὸν τῆς προστακτικῆς τῆς ἐνεργ. φωνῆς, ἀλλὰ καὶ ἡ ὑποτακτικὴ τῆς τε ἐνεργητικῆς καὶ τῆς μέσης φωνῆς ἀπὸ δὲ τὸ ἀσθενὲς θέμα σχηματίζονται ὅλοι οἱ ἄλλοι τύποι τῆς ἐνεργητικῆς φωνῆς καθὼς καὶ ὅλοι οἱ τύποι τῆς μέσης φωνῆς, πλὴν τῶν τῆς ὑποτακτικῆς.

339. Καταλήξεις τοῦ ἐνεστῶτος καὶ τοῦ παρατατικοῦ τῶν φωνηεντολήκτων εἰς -μι ὅγμάτων εἶναι

1) Εἰς τὴν ὑποτακτικὴν καὶ τῆς ἐνεργητικῆς καὶ τῆς μέσης φωνῆς αἱ αὐταὶ μὲ τὰς καταλήξεις τῶν βαρυτόνων ὅγμάτων, συναιροῦνται δὲ αὐταὶ μετὰ τοῦ μακροῦ χαρακτῆρος τοῦ θέματος η ἢ ω, ἢτοι συναιρεῖται

α') τὸ η+ω, ω+η, ω+ω εἰς ω καὶ τὸ ω+η εἰς φ,

β') τὸ η+η εἰς η καὶ τὸ η+η εἰς γ' ἵστω (ἐκ τοῦ ἵστηται), τιθῆται (ἐκ τοῦ τιθήται), διδῷς (ἐκ τοῦ διδώμενος) κλπ.

2) Εἰς τὴν ὁριστικήν, τὴν προστακτικήν, τὸ ἀπαρέμφατον καὶ τὴν μετοχήν καὶ τῆς ἐνεργητικῆς καὶ τῆς μέσης φωνῆς αἱ αὐταὶ μὲ τὰς καταλήξεις τῶν συμφωνολήκτων εἰς -μι ὅμημάτων.

3) Εἰς τὴν εὐκτικήν

α') τῆς ἐνεργητικῆς φωνῆς ν, ζ, -, μεν, τε, σαν (εν), (τον, την) μὲ ἐγκλιτικὸν φωνῆν εἰς μὲν τὸν ἑνικὸν ιη, εἰς δὲ τὸν πληθυντικὸν (καὶ δυϊκὸν) ι (σπανίως ιη).

β') τῆς μέσης φωνῆς μην, σο, το, μεθα, σθε, ντο (σθον, σθην) μὲ ἐγκλιτικὸν φωνῆν ι.

Τὸ ἐγκλιτικὸν φωνῆν ι μὲ τὸν χαρακτῆρα α, ε, ο συναιωτεῖται εἰς αι, ει, οι· ἵσται·ην (ἐκ τοῦ ἵσται·ην), τιθείμην (ἐκ τοῦ τιθε·ι-μην), διδοῦμεν (ἐκ τοῦ διδο·ι-μεν) κλπ.

Τῆς καταλήξεως σο τὸ σ εἰς τὴν εὐκτικήν ἀποβάλλεται ὡς εὑρισκόμενον μεταξὺ δύο φωνηέντων ἵσται·ι(ἐκ τοῦ ἵσται·ι-σο) κλπ.

340. Τῶν ὅμημάτων τίθημι καὶ ἵημι τὸ δεύτερον ἑνικὸν πρόσωπον τῆς ὁριστικῆς τοῦ ἐνεργ. ἐνεστῶτος σχηματίζεται ὅχι μόνον κατὰ τὰ εἰς -μι, ἀλλὰ καὶ κατὰ τὰ συνηρημένα ὅμηματα τίθης, ἵης καὶ τιθεῖς, ἵεις (ὅπως ποιεῖς).

Τῶν αὐτῶν δὲ ὅμημάτων τὸ β' καὶ τὸ γ' ἑνικὸν πρόσωπον τῆς ὁριστικῆς τοῦ ἐνεργ. παρατατικοῦ καὶ τὸ β' ἑνικὸν τῆς προστακτικῆς τοῦ ἐνεργ. ἐνεστῶτος σχηματίζονται κανονικῶς μόνον κατὰ τὰ συνηρημένα ὅμηματα ἐτίθεις, ἐτίθει, ἵει—τίθει, ἵει (ὅπως ἐποίεις, ἐποίει—ποίει).

Τοῦ δὲ ὅμηματος δίδωμι σχηματίζονται κατὰ τὰ συνηρημένα ὅμηματα ἐκτὸς τῶν τύπων τούτων καὶ τὸ α' ἑνικὸν πρόσωπον τῆς ὁριστικῆς τοῦ ἐνεργ. παρατατικοῦ ἐδίδουν, ἐδίδους, ἐδίδου—δίδου (ὅπως ἐδήλουν, ἐδήλους, ἐδήλου—δήλου).

II. ΑΟΡΙΣΤΟΣ ΕΝΕΡΓΗΤΙΚΟΣ καὶ ΜΕΣΟΣ

341. Τὸ ὅμημα ἵστημι ἔχει ἀόριστον κατὰ τὰ εἰς -μι κλινόμενον μόνον ἐνεργ. φωνῆς (ἔστην), τὰ δὲ ὅμηματα τίθημι, ἵημι καὶ δίδωμι καὶ ἐνεργητικῆς καὶ μέσης φωνῆς (ἔθηκα καὶ ἐθέμην κλπ.).

342. Καταλήξεις τοῦ ἐνεργ. καὶ μέσουν ἀορίστου τῶν ὅμημάτων ἵστημι, τίθημι, ἵημι καὶ δίδωμι ἐν γένει εἰναι εἰς μὲν τὴν

δριστικήν αἱ καταλήξεις τοῦ ἀντιστοίχου παρατατικοῦ, εἰς δὲ τὰς ἄλλας ἐγκλίσεις αἱ καταλήξεις τοῦ ἀντιστοίχου ἐνεστῶτος· ἔστη-ν (ἴστη-ν), ἔθε-μεν (ἔτιθε-μεν), θῆ (τιθῆ), δοίην (διδοίην), δούμην (διδούμην) κ.π.

Εἰδικῶς δὲ περὶ τοῦ σχηματισμοῦ τοῦ ἐνεργητικοῦ καὶ μέσου ἀριστου τῶν ὁγμάτων ἴστημι, τίθημι, ἵημι καὶ δίδωμι παρατηροῦμεν τὰ ἔξης·

1) Τοῦ ὁγματος ἴστημι ὁ ἀόριστος ἔστην

α') σχηματίζεται εἰς μὲν τὴν δριστικήν, τὴν ὑποτακτικήν, τὴν προστακτικήν· ἐν γένει καὶ τὸ ἀπαρέμφατον ἐκ τοῦ ἰσχυροῦ θέματος (στη-), εἰς δὲ τὴν εὐκτικήν καὶ μετοχὴν ἐκ τοῦ ἀσθενοῦς (στα-).

β') εἰς τὸ β' ἐνικὸν πρόσωπον τῆς προστακτικῆς ἔχει κατάληξιν θῦ (στῆθι).

2) Τῶν ὁγμάτων τίθημι, ἵημι καὶ δίδωμι

α') ὁ ἐνεργ. ἀόριστος εἰς τὰ τρία ἐνικὰ πρόσωπα τῆς δριστικῆς εἶναι εὐχρηστος ὡς ἀόριστος α' μὲν χρονικὸν χαρακτῆρα κ. ἔθηκα, ἔθηκας, ἔθηκε—ῆκα, ἕκας, ἕκε—ἔδωκα, ἔδωκας, ἔ—ώκε·

β') ὁ ἀόριστος ἐνεργ. καὶ μέσος σχηματίζεται ἐκ τοῦ ἰσχυροῦ θέματος (θη-, ἥ-, δω-) μόνον εἰς τὴν ὑποτακτικήν, εἰς δὲ τὰς ἄλλας ἐγκλίσεις ἐν γένει ἐκ τοῦ ἀσθενοῦς (θε-, ἔ-, δο-)· θῶ (ἐκ τοῦ θή-ω), θῶμαι (ἐκ τοῦ θή-ωμαι), θείην (ἐκ τοῦ θε-ίη-ν) κ.λ.π.

γ') ὁ ἐνεργ. ἀόριστος εἰς τὸ β' ἐνικὸν πρόσωπον τῆς προστακτικῆς ἔχει κατάληξιν σ· θέ-ς, ἔ-ς, δό-ς.

3) Τῶν ὁγμάτων ἴστημι, τίθημι, ἵημι καὶ δίδωμι ὁ ἐνεργ. ἀόριστος εἰς τὸ ἀπαρέμφατον ἔχει κατάληξιν -εναι, τῆς δποίας τὸ εσυναιρεῖται μὲ τὸν προηγούμενον χαρακτῆρα τοῦ θέματος· στῆναι (ἐκ τοῦ στη-έναι), θείναι (ἐκ τοῦ θε-έναι), δοῦναι (ἐκ τοῦ δο έναι).

Σημ. Τῆς καταλήξεως τοῦ β' ἐνικοῦ πρόσωπου σο τὸ σ εἰς τὸν μέσον ἀόριστον τῶν ὁγμάτων τούτων ἀποβάλλεται ὅχι μίνον εἰς τὴν εὐκτικήν, ἀλλὰ καὶ εἰς τὴν δριστικήν καὶ τὴν προστακτικήν· (ἔθεσο) ἔθου, (ἔδοσο) ἔδου, (—ἀλλὰ εἴμην, είσο—), (θέσο) θοῦ, (ἔσο) οὖ, (δόσο) δοῦ.

ΤΟΝΙΣΜΟΣ ΤΩΝ ΕΙΣ -ΜΙ ΡΗΜΑΤΩΝ

343. Τῶν εἰς -μι ὁγμάτων 1) Τὸ ἀπαρέμφατον

α') τῆς ἐνεργ. φωνῆς, εἴτε ἀπλοῦν εἴτε σύνθετον, τονίζεται πάντοτε εἰς τὴν παραλήγουσαν· δεικνύναι—ἀποδεικνύναι, τιθέναι—προστιθέναι, δοῦναι—παραδοῦναι·

β') τῆς μέσης φωνῆς τοῦ μὲν ἐνεστῶτος τονίζεται πάντοτε εἰς τὴν προπαραλήγουσαν, τοῦ δὲ ἀορίστου β' εἰς τὴν παραλήγουσαν· ἵστασθαι, δίδοσθαι—δύσθαι, ἐκδόσθαι, ἀποδόσθαι.

2) Ἡ προστακτικὴ τοῦ ἀορίστου, ἐνεργ. καὶ μέσου, ὅταν τὸ ὅημα εἴναι σύνθετον μὲν πρόθεσιν, ἀναβιβάζει τὸν τόνον, ἐφ' ὅσον ἐπιτρέπει τοῦτο ἡ λήγουσα, ἀλλ᾽ ὅχι πέραν τῆς τελευταίας συλλαβῆς τῆς προθέσεως· ἀπό-στηθι, ἀπό-δοτε (ἀλλὰ ἀπό-δος, ἐπί-θετος καὶ ὅχι ἀποδος, ἐπιθες) —ἀπό-θου, ἀπό-θεσθε.

Ἄλλὰ εἰς τὸ β' ἐνικὸν τῆς προστακτικῆς τοῦ μέσου ἀορίστου, ὅταν τοῦτο εἴναι σύνθετον μὲν μονοσύλλαβον πρόθεσιν ἢ μὲ δισύλλαβον, ἢ όποια ὅμως ἔχει πάθει ἔθλιψιν, ὁ τόνος δὲν ἀναβιβάζεται· θοῦ—ἐκθοῦ, δοῦ—ἐκδοῦ, οὐ—ἀφοῦ (ἀπό+οῦ).

3) Ἡ μετοχὴ (εἰς τὸ ἀρσενικὸν καὶ τὸ οὐδέτερον γένος)

α') τῆς ἐνεργ. φωνῆς, εἴτε ἀπλῆ εἴτε σύνθετος, τονίζεται ἐπὶ τῆς ληγούσης· δεικνύς—ἀποδεικνύς, ἵστας—περιστάς, τιθεὶς—συντιθεὶς, δοὺς—παραδούς·

β') τῆς μέσης φωνῆς τονίζεται εἰς τὴν προπαραλήγουσαν· δεικνύμενος—δεικνύμενον, θέμενος—θέμενον.

ΟΙ ΆΛΛΟΙ ΧΡΟΝΟΙ ΤΩΝ ΕΙΣ -ΜΙ ΡΗΜΑΤΩΝ

344. Οἱ ἄλλοι πλὴν τοῦ ἐνεστῶτος, τοῦ παρατικοῦ καὶ τοῦ ἀορίστου β' χρόνοι τῶν εἰς -μι φωνηντολήγκτων ὅημάτων εἰς τὴν ἐνεργ. καὶ μέσην φωνὴν σχηματίζονται ὅμαλῶς, ἥτοι ὅπως τῶν φωνηντολήγκτων εἰς -ω ἐκ τοῦ ἴσχυροῦ θέματος (στήσω, θήσω, δώσω—ἐστησα, ἔθηκα, ἔδωκα—ἐστησάμην—στήσομαι, θήσομαι, ἥσομαι, δώσομαι κλπ.) πλὴν τοῦ παθητ. μέλλοντος, ἀορίστου καὶ παρακειμένου τοῦ δίδομοι (δοθήσομαι, ἔδόθην, δέδομαι), τοῦ παθ. μέλλοντος καὶ ἀορίστου τοῦ ἵσταμαι, τίθεμαι καὶ ἕεμαι (σταθήσομαι—ἐστάθην, τεθήσομαι—ἔτεθην, ἔθησομαι, —ἔιθην ἐκ τοῦ ἔεθην) καὶ τοῦ παρακειμένου τῆς ἐνεργ. καὶ τῆς μέσης φωνῆς τοῦ ἵημι είκα (ἐκ τοῦ ἔ-ε-κα), είλαι (ἐκ τοῦ ἔ-ε-μαι), οἱ όποιοι σχηματίζονται ἐκ τοῦ ἀσθενοῦς θέματος.

345. Ὁ παρακειμένος ἔστηκα καὶ ὁ ὑπερσυντέλικος είστηκεν (ἢ ἔστηκεν) κλίνονται ὡς ἔξης·

“Οριστ. ἔστηκα, -ας, -ε—ἐστήκαμεν, -ατε, -ασι ἢ ἔσταμεν, ἔστατε, ἔστᾶσι. Ὅπ. ἔστηκω, -ης, -η—ἐστήκωμεν ἢ ἔστῶμεν, ἔστήκητε, ἔστήκωσι ἢ ἔστῶσι. Εὖτ. ἔστήκομι, -οις, -οι κλπ.

Προστ. ἔστηκὼς ἢ ἔστως ἵσθι, ἔστω κλπ. Ἀπαρ. ἔστηκέναι ἢ
ἔστάναι. Μετογ. ἔστηκὼς -νῖα, -ὸς ἢ ἔστως, ἔστῶσα, ἔστῶς.
Ὑπερ. εἰστήκειν, -εις, -ει—εἰστήκειμεν ἢ ἔσταμεν, εἰστήκειτε,
εἰστήκεσαν ἢ ἔστασαν.

346. Τὰ συμφωνόληκτα δῆματα εἰς -μι τοὺς ὅλους πλὴν τοῦ
ἐνεστῶτος καὶ παρατατικοῦ χρόνους σχηματίζουν κατὰ τὰ συμφω-
νόληκτα βαρύτονα· δείξω. ἔδειξα, δέδειχα, δειχθήσομαι, ἔδείχθη,
δέδειγμαι κλπ.

Σημ. Ἀλλα δῆματα κλινόμενα εἰς τὸν ἐνεστῶτα καὶ παρα-
τατικὸν ἐν γένει κατὰ τὰ εἰς -μι εἶναι (κατὰ μὲν τὸ ἵστημι) τὸ
ἐμπίμπλημα, ἐμπίμποντα, δρίνημα, ἄγαμαι κλπ. (κατὰ δὲ τὸ δεί-
κνυμι) τὸ ἀμφιέρυνμα, κατάγνυμα, ζόνυνμα κλπ. (ὶδε κατάλογον
ἀνωμάλων δημάτων).

ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ ΚΣΤ'

ΑΘΡΙΣΤΟΙ Β' ΒΑΡΥΤΟΝΩΝ ΡΗΜΑΤΩΝ ΚΛΙΝΟΜΕΝΟΙ ΚΑΤΑ ΤΟΝ ΕΣΤΗΝ

347. Μερικὰ βαρύτονα δῆματα μὲ καρακτῆρα *α*, *ε*, *υ*, ο καὶ
τὸ ἀποσβέρυνμα ἔχουν ἀδριστον β' κατὰ τὰ εἰς -μι κλινόμενον ὃς
ἢ ἔστηρ, ἦτοι καὶ οἱ ἀδριστοι οὗτοι 1) ἔχουν μακρὸν τὸν καρα-
κτῆρα εἰς τὴν δριστικήν, ὑποτακτικήν, προστακτικήν καὶ ἀπα-
ρέμφατον, 2) εἰς τὸ β' ἐνικὸν τῆς προστακτικῆς ἔχουν κατάληξιν
θι. Τοιοῦτοι ἀδριστοι εἶναι οἱ ἔξῆς·

α') μὲ θέμα εἰς *α*· ἔβην (θ. βζ-, βη-) τοῦ βαίνω, ἔφθην (θ.
φθα-, φθη-) τοῦ φθάνω, ἀπέδραν (θ. δρζ-, δρζ-) τοῦ ἀποδιδρά-
σκω, ἔγήδραν (θ. γηρα-) τοῦ γηράσκω·

β') μὲ θέμα εἰς *ε*· ἀπέσβην (θ. σβε-, σβη-) τοῦ ἀποσβέν-
νυμι, ἔχάρην (θ. χαρε-, χαρη-) τοῦ χαίρω·

γ') μὲ θέμα εἰς *ο*· ἔάλων (θ. ἄλο-, ἄλω-) τοῦ ἄλισκομαι, ἔβιων
(θ. βιο-, βιω-) τοῦ ζῶ καὶ ἔγνων (θ. γνο-, γνω-) τοῦ γιγνώσκω·

δ') μὲ θέμα εἰς *υ*· ἔδυν (θ. δυ-, δυ-) τοῦ δύομαι καὶ ἔφυν
(θ. φυ-, φυ-) τοῦ φύομαι.

Παραδείγματα κλίσεως αὐτῶν

Οριστικὴ

ἔβην	ἔγγων	ἔδυν	βῶ	γνῶ	δύω
ἔβης	ἔγγως	ἔδυς	βῆς	γνῶς	δύῃς
ἔβη	ἔγγω	ἔδυ	βῆ	γνῶ	δύῃ
ἔβημεν	ἔγγωμεν	ἔδυμεν	βῶμεν	γνῶμεν	δύωμεν
ἔβητε	ἔγγωτε	ἔδυτε	βῆτε	γνῶτε	δύητε
ἔβησαν	ἔγγωσαν	ἔδυσαν	βῶσι	γνῶσι	δύωσι

Υποτακτικὴ

Εὐκτικὴ

βαίην	γνοίην	βῆθι	γνῶθι	δῦθι
βαίης	γνοίης	βήτω	γνῶτω	δύτω
βαίη	γνοίη	βῆτε	γνῶτε	δύτε
βαῖμεν (βαίημεν)	γνοῖμεν (γνοίημεν)	βήτωσαν	γνῶτωσαν	δύτωσαν
βαῖτε (βαίητε)	γνοῖτε (γνοίητε)	(βάντων)	(γνόντων)	(δύντων)
βαῖεν (βαίησαν)	γνοῖεν (γνοίησαν)			

Προστακτικὴ

Απαρέμφατος

Μετοχὴ

βῆναι γνῶναι δῦναι-βάς, βᾶσι, βάν- γνούς, γνοῦσα, γνόν- δύς,
[δῦσα, δύν.]

Σημ. 1. Οἱ ἀόριστοι (ἀπ)έδραρ καὶ ἐγήραρ κλίνονται ὅπως
ὅ ἔβην, ἔὰν τεθῇ ἢ ὅπου ὁ ἔβην ἔχει η.

ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ ΚΖ'

ΚΛΙΣΙΣ ΤΩΝ ΜΕΤΟΧΩΝ

348. Πᾶσαι αἱ μετοχαὶ ἔχουν τοία γένη καὶ τρεῖς καταλήξεις, ἥτοι αἱ μετοχαὶ εἰναι τῷπον τινὰ ὄηματικὰ ἐπίθετα τοιγενῆ καὶ τρικατάληκτα.

349. Ἐκ τῶν μετοχῶν κλίνονται ὡς ἐπίθετα δευτερόκλιτα ὅσαι λήγουν εἰς -μενος, -μενη, -μενον· λυόμενος, λυομένη, λυόμενον—λυσάμενος, λυσαμένη, λυσάμενον—λελυμένος, λελυμένη, λελυμένον—τιμώμενος, τιμωμένη, τιμώμενον—καλούμενος, καλούμενη, καλούμενον—δηλούμενος, δηλουμένη, δηλούμενον.

350. Ἐκ τῶν μετοχῶν κλίνονται ὡς ἐπίθετα τριτόκλιτα ὅσαι λήγουν

1) εἰς -χς, -χσα, -χν· λύσχς, λύσχσα, λύσχν—ίστας, ίστασα,

ἴσταν· δὲ λύσης, τοῦ λύσαντος κλπ. τὸ λύσαν, τοῦ λύσαντος κλπ. πληθ. δοτ. τοῖς λύσησι (ἐκ τοῦ λύσαντος).

2) εἰς -εῖς, -εῖσα, -έν· λυθεῖς, λυθεῖσα, λυθὲν—τιθεῖς, τιθεῖσα, τιθέν· δὲ λυθεῖς, τοῦ λυθέντος κλπ. τὸ λυθέν, τοῦ λυθέντος κλπ. πληθ. δοτ. τοῖς λυθεῖσι (ἐκ τοῦ λυθέντος).

3) εἰς -ούς, -οῦσα, -όν· διδούς, διδοῦσα, διδόν· δὲ διδούς, τοῦ διδόντος κλπ. τὸ διδόν, τοῦ διδόντος κλπ. πληθ. δοτ. τοῖς διδοῦσι (ἐκ τοῦ διδόντος).

4) εἰς -ύς, -ύσα, -ύν· δεικνύς, δεικνῦσα, δεικνύν· δὲ δεικνύς, τοῦ δεικνύντος κλπ. τὸ δεικνύν, τοῦ δεικνύντος κλπ. πληθυντ. δοτ. τοῖς δεικνύσι (ἐκ τοῦ δεικνύντος).

5) εἰς -ων, -ουσα, -ον, (ῶν, ὧσα, ὧν—ῶν, οῦσα, οῦν)· λύων, λύουσα, λύον—λαβόν, λαβοῦσα, λαβόν—τιμῶν, τιμῶσα, τιμῶν—καλῶν, καλοῦσα, καλοῦν—δηλῶν, δηλοῦσα, δηλοῦν· δὲ λύων, τοῦ λύοντος κλπ. τὸ λύον, τοῦ λύοντος κλπ. πληθ. δοτ. τοῖς λύουσι (ἐκ τοῦ λύοντος), τοῖς τιμῶσι (ἐκ τοῦ τιμῶντος), τοῖς καλοῦσι (ἐκ τοῦ καλοῦντος) κλπ.

6) εἰς -ώς, -ῶσα, -ός· ἔστως, ἔστωσα, ἔστώς· δὲ ἔστως, τοῦ ἔστωτος κλπ. τὸ ἔστως, τοῦ ἔστωτος κλπ. δοτ. πληθ. τοῖς ἔστωσι (ἐκ τοῦ ἔστωτος).

7) εἰς -ώς, -υῖα, -ός· λελυκώς, λελυκνῖα, λυλυκός· αὕται κλίνονται κατὰ τὸ ἔξῆς παράδειγμα·

Ἐν.	δὲ λελυκώς	ἡ λελυκνῖα	τὸ λελυκός
τοῦ λελυκότος	τῆς λελυκνίας	τοῦ λελυκότος	
τῷ λελυκότι	τῇ λελυκνίᾳ	τῷ λελυκότι	
τὸν λελυκότα	τὴν λελυκνῖν	τὸ λελυκός	
ὅ λελυκώς	ὅ λελυκνῖα	ὅ λελυκός	

Πλ.	οἱ λελυκότες	αἱ λελυκνῖαι	τὰ λελυκότα
	τῶν λελυκότων	τῶν λελυκνιῶν	τῶν λελυκότων
	τοῖς λελυκόσι κλπ.	ταῖς λελυκνίαις κλπ.	τοῖς λελυκόσι κλπ.

351. Τῶν εἰς -ώς, -υῖα, -ός μετοχῶν

α') τὸ ἀρσενικὸν σχῆματίζεται εἰς μὲν τὴν ὄνομαστικὴν καὶ ἀλητικὴν τοῦ ἔνικοῦ ἐκ θέματος εἰς -ωσ, εἰς δὲ τὰς ἄλλας πτώσεις ἐκ θέματος εἰς -οτ·

β') τὸ οὐδέτερον σχῆματίζεται εἰς μὲν τὴν ὄνομαστικὴν, αἱ τιατικὴν καὶ ἀλητικὴν τοῦ ἔνικοῦ ἐκ θέματος εἰς οσ, εἰς δὲ τὰς ἄλλας πτώσεις ἐκ θέματος εἰς -οτ, ὅπως τὸ ἀρσενικόν·

γ') τὸ θηλυκὸν ἐοχηματίσθη ἐκ θέματος εἰς -νσ, ἀφοῦ προστέθη εἰς αὐτὸν ἡ κατάληξις -ια (νσ-ια), ὡς ἔξῆς τὸ ι μετετέθη πρὸ τοῦ σ καὶ μὲ τὸ πρὸ αὐτοῦ ν συνηρθή εἰς τὴν δίφθογγον νι (νισα), τὸ δὲ σ ὡς εὐρισκόμενον μεταξὺ δύο φωνηέντων κατόπιν ἀπεβλήθη.

352. Ἡ κλητικὴ τοῦ ἔνικον τῶν τριτοκλίτων μετοχῶν σχηματίζεται πάντοτε δμοίᾳ μὲ τὴν ὀνομαστικήν ὁ γράψας, ὁ γράψας — ὁ λυθείς, ὁ λυθείς — ὁ λέγων, ὁ λέγων — ὁ ποιῶν, ὁ ποιῶν — ὁ γεγραφώς, ὁ γεγραφώς κ.λ.π.

ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ ΚΗ'

ΑΝΩΜΑΛΑ ΡΗΜΑΤΑ

353. Ὁπως πολλὰ ὄντα τῆς νέας γλώσσης παρουσιάζουν ἀνωμαλίαν εἴτε εἰς τὴν κλίσιν (πβ. π. χ. ἥρθα—ἔλα) εἴτε εἰς τὸν σχηματισμὸν τοῦ θέματος τῶν διαφόρων χρόνων (πβ. π. χ. τρώγω—ἔφαγα, βλέπω—εἶδα) κ.λ.π. οὕτω καὶ πλεῖστα ὄντα τῆς ἀνοίας δὲν ἀκολουθοῦν τοὺς προεκτεθέντας γενικοὺς κανότοῦν σχηματισμοῦ τῶν ὄντων, εἴτε ὡς πρὸς τὴν κλίσιν εἴτε ὡς πρὸς τὴν σημασίαν τῶν χρόνων εἴτε ὡς πρὸς τὴν φωνήν.

Τὰ τοιαῦτα ὄντα λέγονται ἀνώμαλα.

A') **Ἀνώμαλα όντα κατὰ τὴν κλίσιν καὶ ἐλλειπτικά.**

354. Τοιαῦτα ὄντα συνήθη εἶναι τὰ ἔξῆς.

α') **Φημί** (=λέγω, θ. φη-, φα-). Ἐνεστ. δριστ. φημί, φίς, φησί—φαμέν, φατέ, φασί. Ὅποτ. φῶ, φῆς, φῆ—φῶμεν, φῆτε, φαίεν. Προστ. φάθι, φάτω — φάτε, φάντων. Ἀπρφ. φάναι. Μετοχ. φάσκων, -ουσα, -ορ. Παρατ. ἔφην (=ἔλεγα ἢ είπα), ἔφησθα ἢ ἔφης, ἔφη—ἔφαμεν κ.λ.π. μέλλων φήσω, ἀδριστος ἔφησα.

Τὰ σύνθετα τοῦ φημὶ ἀναβιβάζουν τὸν τόνον εἰς τὴν δριστικήν καὶ προστακτικήν τοῦ ἐνεστῶτος σύμφημα, σύμφαμεν—σύμφαθι, ἀλλὰ συμφῶ, συμφῆς κ.λ.π. συμφάραι.

β') **Εἶμι** (=θὰ ἔοχωμαι ἢ θὰ ἔλθω, θ. εἰ-, ί-). Ἐνεστῶς.

Οριοτ. είμι, εί, εἶσι—ίμεν, ίτε, ίασι. Ὑποτ. ίω, ίης, ίη—ίωμεν,
ήητε, ίωσι. Εύκτ. ίοιμι (ίοίην), ίοις, ίοι—ίοιμεν, ίοιτε, ίοιεν.
Προστ. ίθι, ίτω—ίτε, ίόντων. Ἀπαρ. ίέναι. Μετοχ. ίών, ίοῦσα,
ίον. Παρατ. ήα (ήειν), ήεις (ήεισθα), ήει—ήμεν, ήτε, ήσαν (ήεσαν).

Τὰ σύνθετα τοῦ εἴλμ, δπως καὶ τοῦ φημί, ἀναβιβάζουν τὸν
τόνον εἰς τὴν δριστικὴν καὶ τὴν προστακτικὴν τοῦ ἐνεστῶτος
(ἀπειμ, ἀπει, ἀπιμεν—ἀπιθι κ.λ.π. ἀλλὰ ἀπῆα, ἀπιὼν κ.λ.π.). Τὸ
εἴλμ εἰς τὴν δριστικὴν τοῦ ἐνεστῶτος ἔχει πάντοτε σημασίαν μέλ-
λοντος, εἰς δὲ τὴν εὐκτικήν, τὸ ἀπαρέμφατον καὶ τὴν μετυχὴν
ἄλλοτε ἐνεστῶτος καὶ ἄλλοτε μέλλοντος (πβ. ἔρχομαι).

Σημ. Τὸ εἴλι (=είμαι) ίδε § 247.

γ') **Κεῖμαι** (=κοίτομαι, ενδίσκομαι, θ. κει-). Ἐνεστ. δριστ.
κεῖμαι, κεῖσαι, κεῖται—κείμεθα κλπ. Ὑποτ. ἐν. γ' κέηται, πληθ.
β' κέησθε, γ' κέωνται. Εύκτ. ἐν. γ' κέοιτο, πληθ. γ' κέοιντο.
Προστ. κείσο, κείσθω, κείσθε, κείσθων. Ἀπαρφ. κείσθαι. Μετχ.
κείμενος, -η, -ον. Παρατ. ἐκείμην, ἐκεισο, ἐκείτο, κλπ. Μέιλων
κείσομαι.

Τὸ κεῖμαι χρησιμεύει καὶ ὡς παθητ. παρακείμενος τοῦ τίθημι.
Ἐν συνθέσει ἀναβιβάζει καὶ αὐτὸ τὸν τόνον πλὴν εἰς τὸ ἀπα-
ρέμφατον (κατάκειμαι, κατάκεισθε, ἀλλὰ κατακεῖσθαι).

δ') **Κάθημαι** (θ. καθησ-). Ἐνεστ. δριστ. κάθημαι, κάθησαι,
κάθηται—καθήμεθα, κάθησθε, κάθηνται. Ὑποτ. ἐν. γ' καθῆται,
πληθ. καθώμεθα, καθῆσθε, καθῶνται. Εύκτ. ἐν. α' καθήμην,
πληθ. β' καθῆσθε (Προστ. κάθησο, καθήσθω). Ἀπαρ. καθῆσθαι.
Μετοχ. καθήμενος, -η, -ον. Παρατ. ἐκαθήμην, ἐκάθησο, ἐκάθητο
κλπ. κανονικῶς ή καθήμην, καθῆσο, καθῆ(σ)το, καθήμεθα, κα-
θῆσθε, καθῆντο.

Τὸ κάθημαι εἶναι σύνθετον ἐκ τῆς προθέσεως κατὰ καὶ (τοῦ
ἀχοήστου) ήμαι, χρησιμεύει δὲ ὡς παρακείμενος τοῦ καθέζομαι.

ε') **Οίδα** (=ήξεινδω, γνωρίζω, θ. οίδ-). Ὁριστ. οίδα, οίσθα,
οίδε—ίσμεν, ίστε, ίσασι. Ὑποτ. εἰδῶ, εἰδῆς, εἰδῆ—εἰδῶμεν, εἰ-
δῆτε, εἰδῶσι. Εύκτ. εἰδείην, εἰδείης, εἰδείη—εἰδεῖμεν, εἰδεῖτε, εἰ-
δεῖνεν. Προστ. ίσθι, ίστω—ίστε, ίστωσαν. Ἀπαρ. εἰδέναι. Μετοχ.
εἰδώς, εἰδυῖα, εἰδός. Παρατ. ήδειν (ήδη), ήδεις (ήδεισθα), ήδει
(ήδειν)—ήσμεν, ήστε, ήσαν (ή ήδειμεν, ήδειτε, ήδεσαν), μέλλ.
εῖσομαι (σπανίως εἰδήσω).

Τὸ οίδα ἀρχῆθεν ήτο παρακείμενος (=ἔχω ίδει) τοῦ ἀρχικοῦ

θέματος εἰδ- (πρ. ἀόρ. *eidoν*): τὸ ε τοῦ θέματος τρέπεται εἰς ο μόνον εἰς τὰ τρία ἔνικὰ τῆς ὁριστικῆς. Καὶ τὸ οἶδα σύνθετον ἀναβιβάζει τὸν τόνον εἰς τὴν ὁριστικὴν καὶ προστακτικὴν τοῦ ἐνεστῶτος (σύνοιδα, σύνισμεν, σύνισθι).

στ') **Δέδοικα** (=φοβοῦμαι, θ. δει-, δι-). Παρακ. ὁριστ. δέδοικα, δέδοικας κλπ. καὶ δέδια, δέδιε—δέδιμεν, δέδιτε, δεδίασι. Ὑποτ. δεδίω, δεδίης κλιτ. Εὐκτ. δεδοίκοιμι, δεδοίκοις κλπ. Προστ. ἄχοηστος. Ἀπαρ. δεδοικέναι ή δεδιέναι. Μετοχ. δεδοικώς, δεδοικυῖα, δεδοικός ή δεδιώς, δεδιυῖα, δεδιός. Ὑπερ. ἐδεδοίκειν, ἐδεδοίκεις κλπ. γ' πληθ. ἐδεδοίκεσαν ή ἐδέδισαν, μέλλ. δείσω (σπάνιος), ἀόρ. ἐδεισά.

Σημ. Καὶ τοῦ παρακειμένου τοῦ θνήσκω, ἡτοι τοῦ τέθνηκα (=εἴμαι ἀποθαμένος, θ. θνη-, θνα-), μερικοὶ τύποι οχηματίζονται ὅχι μόνον κατὰ τὰ βαρύτονα, ἀλλὰ καὶ κατὰ τὰ εἰς-μα, ὅπως τοῦ δέδοικα, ἡτοι ὁριστ. πληθ. τέθναμεν, τέθνατε, τεθνᾶσι. Εὐκτ. τεθναίην, τεθναίης, τεθναίη κλπ. Προστ. τεθνάτω. Ἀπαρ. τεθνάναι. Μετ. τεθνεώς (-ῶτος), τεθνεῶσα, τεθνεώδης (-ῶτος). Ὑπερ. πληθ. γ' ἐτέθνασαν.

ζ') **Εοικα** (=εἴμαι ὅμοιος, ὅμοιάζω, θ. εἰκ-, πρβ. *eikōν*). Παρακ. ἀπαρ. εἰκέναι. Μετοχ. εἰκώς, εἰκυῖα, εἰκός. Ὑπερ. ἐώκειν, ἐώκεις κλπ. Ἀλλοις χρόνους τὸ ὅῆμα τοῦτο δὲν ἔχει, ὅπως καὶ τὸ δ. εἰκωθα (εἴμαι συνηθισμένος, θ. Εηθ-, Φωθ-), τὸ δοποῖον εὑρίσκεται μόνον εἰς τὸν παρακειμένον καὶ τὸν ὑπερος. *eikōθειν*.

η') **Χρὴ** (=εἶναι ἀνάγκη, πρέπει). Ἐνεστ. ὁριστ. χρή, ὑποτ. χρῆ, εὐκτ. χρείη, ἀπαρεμφ. χρῆναι, μετοχ. τὸ χρεών, παρατ. χρῆν ή ἐχρῆν. Τὸ χρὴ κυρίως εἶναι ὄνομα οὐσιαστικὸν (=χρεία, ἀνάγκη), οἱ δὲ τύποι τῶν ἀλλων ἐγκλίσεων τοῦ ἐνεστῶτος καὶ ὁ τῆς ὁριστικῆς τοῦ παρατατικοῦ προηγθον ἐκ συγχωνεύσεως τοῦ χρὴ μὲ τοὺς ἀντιστοίχους τύπους τοῦ *eimí*: χρὴ+ἥ=χρῆ, χρὴ+εἴη=χρείη, χρὴ+δν=χρηὸν καὶ ἔπειτα χρεών, χρὴ+ἥν=(ἐ)χρῆν.

Μόνον εἰς τὸ γ' ἔνικὸν πρόσωπον εὑρίσκεται καὶ τὸ ὅῆμα *eimaoται* καὶ τὸ πέπρωται (=εἶναι πεπρωμένον, ἡτοι γραμμένον ἀπὸ τὴν μοῖραν). Ἀλλοι τύποι αὐτῶν εὑρίσκονται οἱ ἐξῆς εἴμαρτο —ἐπέπρωτο, ή είμαρμένη —ή πεπρωμένη, τὸ πεπρωμένον.

**Ἀνώμαλα ὁράσεων
κατὰ τὸν σχηματισμὸν τῶν χρόνων**

355. Πλείστων ὄγημάτων τῆς ἀρχαίας γλώσσης τὸ θέμα τῶν διαφόρων χρόνων δὲν σχηματίζεται κανονικῶς μὲ τὴν προσθήκην μόνον τοῦ ἀντιστούχου χρονικοῦ χαρακτῆρος ἢ χρονικοῦ προσφύματος εἰς τὸ ὄγηματικὸν θέμα πρὸ τῶν καταλήξεων. Ἀλλὰ

I. Πολλῶν ὄγημάτων τὸ ἀρχικὸν θέμα προσλαμβάνει εἰ πρὸς σχηματισμὸν τοῦ χρονικοῦ θέματος α) τοῦ ἐνεστῶτος καὶ τοῦ παρατατικοῦ, β') μερικῶν ἐκ τῶν ἄλλων χρόνων καὶ γ') πάντων τῶν ἄλλων πλὴν τοῦ ἐνεστῶτος καὶ τοῦ παρατατικοῦ χρόνων. Οὕτω π.χ. σχηματίζονται τὰ ὄγηματα

α') **δοκῶ** (δοκεῖ=φαίνομαι), παρτ. ἐδόκουν, μλ. δόξω, ἀόρ. ἔδοξα, πθ. παρκ. δέδοκται, ὑπερσ. ἐδέδοκτο (ὅ. θ. δοκ-, ἔξ οὖ δοκε-)

ῳθῶ (ῳθέω=σπρώχω), ποτ. ἐά. ώθουν', μλ. ὥσω, ἀόρ. ἔωσα. Μέσον καὶ παθ. ὠθοῦμαι (ῳθέομαι), παρ. ἔωθούμην, μ. μελ. ὥσομαι, μ. ἀόρ. ἔωσάμην, παθ. ἀόρ. ἔώθιθην, παρκ. ἔωσιμαι (ὅ. θ. ὠθ-, ἔξ οὖ ὠθε-)

β') **ἔχω**, παρτ. εἶχον, μλ. ἔξω καὶ σχήσει, ἀόρ. ἔσχον (ὑποτ. σχῶ, σχῆς κτλ. εὔκτ. σχοίην, σχοίης κτλ. σύνθ. παράσχοιμ, παράσχοις κτλ. προσ. σχές, σχέτω κτλ. σύνθ. κατάσχες, ἀπαρ. σχεῖν, μτγ. σχῶν), παρκ. ἔσχητα. Μέσ. καὶ παθ. ἔχομαι, παρατ. εἰχόμην, μ. μελ. καὶ ὡς παθ. ἔξομαι ἢ σχήσομαι, μ. ἀόρ. καὶ ὡς παθ. ἔσχόμην, παρκ. ἔσχημαι (ὅ. θ. σεγ-, ἔξ οὖ ἔγ-, σγ-, ογε-)

νέμω(=μοιράζω, βόσκω), παρτ. ἔνεμον, μλ. νεμῶ, ἀόρ. ἔνειμα, παρακ. ὑνενέμητα. Μ. καὶ παθ. νέμομαι, παρτ. ἔνεμόμην, μ. μελ. νεμοῦμαι, ἀόρ. ἔνειμάμην, παθ. ἀόρ. ἔνεμήθην, παρκ. νενέμημαι, ὑπερσ. ἔνενεμήμην (ὅ. θ. νεμ-, ἔξ οὖ νεμε-)

γ') **βούλομαι**, παρτ. ἔβουλόμην, μ. μελ. βούλήσομαι, παθ. ἀόρ. ἔβουλήθην, παρακ. βεβούλημαι (ὅ. θ. βούλ-, ἔξ οὖ βούλε-)

μέλει(=ὑπάρχει φροντίς, μέλει), παρτ. ἔμελε, μλ. μελήσει, ἀόρ. ἔμελησε, παρκ. μεμέλητε, ὑπερσ. ἔμεμελήκει(ὅ. θ. μελ-, ἔξ οὖ μελε-).

II. Πολλῶν ὄγημάτων τὸ ἀρχικὸν θέμα πρὸς σχηματισμὸν τοῦ χρονικοῦ θέματος τοῦ ἐνεστῶτος καὶ τοῦ παρατατικοῦ προσλαμβάνει σκ- ἢ ισκ-, μετὰ τοῦ ἐνεστωτικοῦ ἀναδιπλασιασμοῦ πολλάκις. Οὕτω π.χ. σχηματίζονται τὰ ἔξης ὄγηματα

α') **γηράσκω**, μελ. γηράσω (καὶ μέσ. μέλ. ὡς ἐνεργ. γηράσο-

μαι), ἀόρ. ἐγήρασα καὶ β' ἐγήραν, πρκ. γεγήρακα (ὅ. θ. γηρα-, ἔξ οὖν γηρασκ-).

γιγνώσκω (=γνωρίζω, φρονῶ), πρτ. ἐγίγνωσκον, μέσ. μέλ. ὡς ἔνερ. γνώσομαι, ἀόρ. β' ἔγνων, πρκ. ἔγνωκα, ὑπρσ. ἐγνώκειν. Παθ. γιγνώσκομαι, πρτ. ἐγιγνωσκόμην, μέλ. γνωσθήσομαι, ἀόρ. ἐγνώσθην, πρκ. ἔγνωσμαι, ὑπερσ. ἐγνώσμην (ὅ. θ. γνω-, ἔξ οὖν γιγνω-, γιγνωσκ-).

β') **εύρισκω**, πρτ. ηὔρισκον ἢ εύρισκον, μλ. εύρήσω, ἀόρ. β' ηὔρον ἢ εὔρον, πρκ. εὔρηκα. Μ. καὶ παθ. εύρισκομαι, πρτ. εύρισκόμην (ηὔρισκόμην), μέσ. μλ. εύρησθομαι, ἀόρ. β' εύρόμην (ηὔρομην), παθ. μλ. εύρεθήσομαι, ἀόρ. εύρέθην (ηὔρεθην), πρκ. εύρημαι (ηὔρημαι), ὑπρσ. ηὔρημην (ὅ. θ. εὔρ-, ἔξ οὖν εύρισκ-, εύρε-).

μιμήσκω (συνήθως σύνθ. ἀναμιμήσκω=ἐνθυμίζω), παρτ. ἀνεμίμνησκον, μελ. ἀναμήσω, ἀόρ. ἀνέμνησα. Μέσ. ἀναμιμήσκομαι, πρτ. ἀνεμιμνησκόμην, μελ. ἀναμήσομαι, παθ. ἀόρ. ὡς μέσ. ἐμνήσθην, πρκ. μέμνημαι, ὑπρσ. ἐμεμνήμην, τετ. μλ. μεμνήσομαι (ὅ. θ. μνη-, ἔξ οὖν μι-μνη-, μιμνησκ-, μιμνησκ-).

III. Πολλῶν ὄγματων τὸ ἀρχικὸν θέμα προσλαμβάνει πρὸς σχηματισμὸν τοῦ χρονικοῦ θέματος τοῦ ἔνεστῶτος καὶ παρατατ. α') **ν, β') αν, γ') αν** καὶ συγχρόνως **ν** πρὸ τοῦ χαρακτῆρος, δ') **νε,** ε') **νι** ἢ **νν**, τῶν δύοιν τοῦ ὅμως τὸ **ι** ἢ **τὸ ν** μετατίθεται κατόπιν πρὸ τοῦ **ν**. Οὕτω π.χ. σχηματίζονται τὰ ἑξῆς ὄγματα:

α') **δάκνω** (=δαγκάνω), πρτ. ἔδακνον, μέσ. μλ. ὡς ἔνεργ. δήξομαι, ἀόρ. β' ἔδακον. Παθ. δάκνομαι, παθ. ἀόρ. (καὶ ὡς μέσ.) ἐδήχθην, πρκ. δέδηγμαι (ὅ. θ. δηκ-, δακ-, ἔξ οὖν δακν-).

τέμνω (=κόπτω), πρτ. ἔτεμνον, μλ. τεμῶ, ἀόρ. β' ἔτεμον, πρκ. τέτμηκα. Παθ. καὶ μέσ. τέμνομαι, πρτ. ἔτεμνόμην, μέσ. μλ. τεμοῦμαι, ἀόρ. β' ἔτεμόμην, πθ. μλ. τεμηθήσομαι, ἀόρ. ἐτμήθην, πρκ. τέτμημαι, ὑπρσ. ἔτετμήμην, τετ. μλ. τετμήσομαι (ὅ. θ. τεμ-. ἔξ οὖν τεμν-, τμε-).

β') **βλαστάνω**, παρτ. ἔβλαστανον, ἀόρ. β' ἔβλαστον, ὑπερσ. ἔβλαστήκει (ὅ. θ. βλαστ-, ἔξ οὖν βλασταν-, βλαστε-).

αὔξω καὶ **αὔξάνω**, πρτ. ηὔξον, μλ. αὔξησω, ἀόρ. ηὔξησα, πρκ. ηὔξηηκα. Μ. καὶ παθ. αὔξανομαι καὶ αὔξομαι, πρτ. ηὔξανόμην (ηὔξομην), μέσ. μελ. καὶ ὡς παθ. αὔξησομαι, πθ. μλ. αὔξηθήσομαι, ἀόρ. ηὔξηθην, πρκ. ηὔξημαι, ὑπρσ. ηὔξημην (ὅ. θ. αὔξ-, ἔξ οὖν αὔξαν-, αὔξε-).

γ') **μανθάνω**, παρατ. ἔμάνθανον, μέσ. μελ. ὡς ἔνεργ. μαθήσομαι, ἀόρ. β' ἔμαθθον, πρκ. μεμάθηκα, ὑπρσ. ἐμεμαθήκειν. Παθ.

μανθάνομαι (δ. θ. μαθ-, ἐξ οὐ μανθαν-, μαθε-).

πυνθάνομαι (=πληροφοροῦμαι), πρτ. ἐπυνθανόμην, μέσ. μέλ. πεύσομαι, ἀδό. β' ἐπυθόμην, πρκ. πέπύσμαι, ὑπρσ. ἐπεπύσμην (δ. θ. πευθ- καὶ πυθ-, ἐξ οὐ πυνθαν-).

δ') ἀφικνοῦμαι (ἀφικνέομαι=ἔρχομαι, φθάνω), πρτ. ἀφικνούμην, μέσ. μέλ. ἀφίξομαι, ἀδό. ἀφικόμην, πρκ. ἀφῆγμαι, ὑπρσ. ἀφίγμην (δ. θ. ἵκ-, ἐξ οὐ ἵκνε-).

ε') βαίνω (=βαδίζω), πρτ. ἔβαινον, μέσ. μέλ. ὡς ἐνεογ. βήσομαι, ἀδό. β' ἔβην, πρκ. βέβηκα, ὑπρσ. ἔβεβήκειν. Παθ. βαίνομαι, πθ.ἀδό. ἔβάθην, πρκ. βέβάζμαι (δ.θ. βη-,βα-,ἐξ οὐ βανι-,βανι-).

ἔλαύνω (=βάλλω εἰς κίνησιν, τοέχο ἔφιππος ἢ ἐφ' ἀμάξης), πρτ. ἤλαυνον, μέλ. ἔλω (ἔλας, ἔλῃ κλπ.), ἀδό. ἤλξα, πρκ. ἐλήλακα. Παθ.ἔλαύνομαι, πρτ. ἤλαυνόμην, μέσ.ἀδό. ἤλασάμην, πθ. ἀδό. ἤλάθην, πρκ. ἐλήλξμαι, ὑπρσ.ἔληλάμην (δ.θ.ἔλα-, ἐξ οὐ ἔλανυ-, ἔλαυν-).

IV. Πολλῶν ὄγματων οἱ χορόνοι σχηματίζονται οὐχὶ ἀπὸ ἐν ὄγματικὸν θέμα, ἀλλ' ἀπὸ διάφορα θέματα συνώνυμα, τὰ ὅποια δηλ. ἔχουν τὴν αὐτὴν σημασίαν. Οὗτοι π. γ. σχηματίζουν τοὺς χορούντες των τὰ ἔξης ὄγματα.

ἀγορεύω, πρτ. ἥγόρευον, μέλ. ἀγορεύσω καὶ συνήθως ἐν συνθέσει ἀπερῶ (συνερῶ, προσερῶ κλπ.), ἀδό. ἥγόρευσα καὶ εἰπον (κατεῖπον, ἀνεῖπον, προεῖπον κλπ.), πρκ. (ἀπ-, συν-, προ-)είρηκα, ὑπρσ. εἰρήκειν. Παθ. ἀγορεύομαι, παρτ. ἥγορευόμην, παθ. μέλ. (ἀνα-, προσ-) φηθήσομαι, παθ. ἀδό. (ἀν-, ἀπ-)εροήθην (θ. ἀγορευ-, εἰρε-, ἔρε-, ἕρε-).

λέγω, πρτ. ἔλεγον, μέλ. λέξω ἢ ἐρῶ (ἐρεῖς, ἔρει κλπ.), ἀδό. α' ἔλεξα καὶ β' εἰπον (ὑποτ. εἴπω), παρακ. εἰρηκα, ὑπρσ. εἰρήκειν. Παθ. λέγομαι, παρτ. ἔλεγόμην, μέλ. ὄγματος ἢ λεχθήσομαι, ἀδό. ἐροήθην ἢ ἔλεχθην, παρκ. εἰρημαι ἢ λέλεγμαι, ὑπρσ. εἰρήμην, τετελ. μέλλων εἰρήσομαι (θ. λεγ-, ἔρε-, ἕρε-, εἰπ-).

δρῶ (δράω=ἱέπω), πρτ. ἐώρων, μέσ. μέλ. ὡς ἐνεογ. δψομαι, ἀδό. β' εἰδον (ὑποτ. ἴδω), παρακ. ἔδρακα (ἕώρακα), ὑπερσ. ἐωράκειν. Παθ. δρῶμαι, παρτ. ἐωρώμην, παθ. μέλ. δρθήσομαι, ἀδό. ὥφθην, μέσ. ἀδό. β' εἰδόμην (θ. δρα-, δπ-, ξιδ-, ειδ-).

Γ') **Ανώμαλα ρήματα**
κατὰ τὴν τηματικὴν τῶν χρόνων

356. Πολλῶν ὄγματων τῆς ἀοχαίας γλώσσης η σημασία με-

φικῶν χρόνων δὲν είναι ἡ κανονική, ἵτοι ἔκείνη, τὴν ὅποιαν δηλοῖ ἡ κατάληξις. Οὕτω ὑπάρχουν ὅγματα, τὰ δοῦλα ἔχουν

α') μέσον μέλλοντα μὲν ἐνεργ., σημασίαν· δοῦ—δψομαι, ἀκούω—ἀκούσομαι, ἄδω—ἄσομαι, ἀμαρτάνω—ἀμαρτήσομαι κλπ.

β') μέσον μέλλοντα μὲ παθητ. σημασίαν· ἀλίσκομαι—ἀλώσομαι, πολεμῶμαι—πολεμήσομαι, ἔδωμαι—ἔάσομαι κλπ.

γ') παθ. ἀόριστον μὲ μέσην σημασίαν· ἀνιδῶμαι—ἡγιάθην, κινοῦμαι—ἐκινήθην, πορεύομαι—ἐπορεύθην κλπ.

δ') παθ. μέλλοντα καὶ ἀόριστον μὲ μέσην σημασίαν· ἀπαλλάττομαι—ἀπαλλαγήσομαι, ἀπηλλάγην κλπ.

ε') ἐνεργ. παρακείμενον καὶ ἀόριστον β' μὲ μέσην ἡ παθητ. σημασίαν· ἵστημι—ἕστηκα, ἔστηρ, φύομαι—πέφυκα, ἔφυν κλπ.

Σημ. Τοιαῦτα ἀνώμαλα είναι καὶ πολλὰ ὅγματα τῶν δύο προηγουμένων τάξεων.

Δ') Ἀποθετικά

357. "Οπως εἰς τὴν νέαν γλῶσσαν ἀφετὰ ὅγματα δὲν ἔχουν ἐνεργ. φωνὴν (π.χ. ἔρχομαι, ἐργάζομαι, δέχομαι), οὕτω καὶ εἰς τὴν ἀρχαίαν γλῶσσαν πολλὰ ὅγματα είναι μόνον τῆς μέσης φωνῆς· ἀχθομαι, ἀγωνίζομαι, αἰδοῦμαι, αἰνίττομαι, αἰσθάνομαι, ἀκροῦμαι, ἀμιλλῶμαι, ἀλίσκομαι, βούλομαι, κτῶμαι, πέτομαι, δέομαι, μέμφομαι κλπ. Τὰ ὅγματα ταῦτα ωνομάσθησαν ἀποθετικά, διότι ἔσφαλμένως ἐνομίσθη ὅτι ἔξ ἀρχῆς είχον ἐνεργητικὴν φωνὴν καὶ ὅτι κατόπιν (*ἀπέθεσαν* ἥτοι) ἀπέβαλον αὐτὴν.

358. Τὰ ἀποθετικὰ ὅγματα λέγονται

α') μέσα ἀποθετικά, ὅταν ἔχουν μέσον ἀόριστον μὲ ἐνεργ. σημασίαν· ἀσπάζομαι—ἥσπασάμην, ἐντέλλομαι—ἐντειλάμην, αἴσθανομαι—ἥσθόμην, ἰσχυρίζομαι—ἰσχυρισάμην, καρποῦμαι—ἐκαρπωσάμην, μηχανῶμαι—ἐμηχανησάμην·

β') παθητικά ἀποθετικά, ὅταν ἔχουν παθητ. ἀόριστον μὲ ἐνεργ. σημασίαν· αἰδοῦμαι—ἥδεσθην, ἀρνοῦμαι—ἥρνήθην, βούλομαι—ἔβουλήθην, διανοῦμαι—διενοήθην, ἐναντιοῦμαι—ἥραντιώθην, ἐπιμελοῦμαι—ἔπεμελήθην, εὐλαβοῦμαι—ἥνλαβήθην, δέομαι—ἔδεήθην, οἴσμαι—φήθην·

γ') μεικτὰ ἀποθετικά, ὅταν ἔχουν μέσον ἀόριστον μὲ ἐνεργ. σημασίαν καὶ παθητ. ἀόριστον μὲ παθητικὴν σημασίαν· αἰτιῶμαι—ἥτιασάμην καὶ ἥτιάθην, βιάζομαι—ἔβιασάμην καὶ ἔβιά-

σθην, δέχομαι—έδεξάμην καὶ ἔδέχθην (=εγινα δεκτός), λῦμα—λασάμην καὶ λάθην, ἐργάζομαι—εἰργασάμην καὶ εἰργάσθην, χειροῦμαι—έχειρωσάμην καὶ ἔχειρώθην, δωροῦμαι—έδωρησάμην καὶ ἔδωρήθην, πτῦμαι—ἐκτησάμην καὶ ἔκτήθην, λυμαίνομαι—έλυμηνάμην καὶ ἔλυμάνθην, μιμοῦμαι—έμιμησάμην καὶ ἔμιμήθην.

ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ ΚΘ'

ΑΚΛΙΤΟΙ ΛΕΞΕΙΣ

Α'. Ἐπιφρήματα

359. **Ἐπιφρήματα** λέγονται αἱ ἄκλιτοι ἐκεῖναι λέξεις, αἱ δοποῖαι δηλοῦν ἐν γένει τόπον, χρόνον, τρόπον ἢ ποσόν, προσδιορίζουν δὲ συνήθως μὲν δῆματα (ἔξ οὖ καὶ τὸ δῆμομα αὐτῶν), σπανιότερον δὲ οὐσιαστικά, ἐπίθετα ἢ ἄλλα ἐπιφρήματα.

360. Τὰ ἐπιφρήματα κατὰ τὴν σημασίαν των είναι

α') **Τοπικά**, τὰ δοποῖα φανερώνουν τὸν τόπον, ὅπου γίνεται τι· ἐνταῦθα, ἐκεῖ, ἀνω, ἐντεῦθεν, πέραν (πβ. ἐδῶ).

β') **Χρονικά**, τὰ δοποῖα φανερώνουν τὸν χρόνον, κατὰ τὸν δοποῖον γίνεται τι· σήμερον, αὔριον, χθές, ἦρι, πάλαι (πβ. τώρα).

γ') **Τροπικά**, τὰ δοποῖα φανερώνουν τὸν τρόπον, κατὰ τὸν δοποῖον γίνεται τι· εῦ, καλῶς, ὕδε (πβ. ἔτσι).

δ') **Ποσοτικά**, τὰ δοποῖα φανερώνουν πόσας φορὰς ἢ εἰς ποῖον βαθμὸν γίνεται τι· ἀπαξ, δίς, λίαν, ἄγαν.

Σημ. 1. Εἰς τὰ τροπικὰ ἐπιφρήματα ὑπάγονται καὶ ἄλλαι τινὲς ἄκλιτοι λέξεις, αἱ δοποῖαι σημαίνουν ἢ βεβαίωσιν, ώς ναι, γέ, δή, δῆτα, ἥ—ἥ ἀρνησιν, ώς οὐ, μή—ἥ ἀπορίαν, ώς ἀρα, μὴ (=μήπως), μῶν (=μὴ οὖν).

Σημ. 2. Καὶ πτώσεις μερικῶν ὀνομάτων καὶ τύποι τινὲς δημάτων κατήντησαν ἐπιφρήματα, ώς δημοσίᾳ, ιδίᾳ, προῖκα—ἄργε, ἵθι, φέρε (πρ. τῆς νέας γλώσσης δωρεὰν—έλα).

Β'. Προθέσεις

361. **Προθέσεις** ὀνομάζονται αἱ ἄκλιτοι ἐκεῖναι λέξεις, αἱ δοποῖαι τίθενται πρὸ τῶν κλιτῶν λέξεων (π.χ. σὸν αὐτῷ, σύνδυο, συνέργομαι) καὶ σπανίως πρὸ τῶν ἐπιφρημάτων (π.χ. εἰς αὔριον),

διὰ νὰ δηλώσουν μετ' αὐτῶν διαφόρους σχέσεις, ὅπως ἐν γένει καὶ τὰ ἐπιφρήματα.

362. Ἐκ τῶν προθέσεων ἀλλαι μὲν εὑρίσκονται πρὸ τῶν πτωτικῶν (ῶς ἐπὶ γῆς, περὶ αὐτοῦ) καὶ συντίθενται εἰς μίαν λέξιν μὲ πτωτικὴ ἢ ὁριατα (ῶς ἐπίγειος, ἐπιβατής), ἀλλαι δὲ εὑρίσκονται μόνον πρὸ τῶν πτωτικῶν (ῶς ἄνευ ἐμοῦ, μέχρι πέρατος). Αἱ πρῶται ὀνομάζονται προθέσεις κύριαι, αἱ δὲ δεύτεραι προθέσεις καταχρηστικαὶ.

363. Αἱ κύριαι προθέσεις εἶναι 18, αἱ ἔξης·

α') ἀντί, ἀπό, ἐκ (ἐξ), πρό, αἱ δοποῖαι τίθενται μόνον πρὸ γενικῆς·

β') ἐν, σύν, μόνον πρὸ δοτικῆς·

γ') ἀνά, εἰς, μόνον πρὸ αἰτιατικῆς·

δ') διά, κατά, μετά, ὑπέρ, πρὸ γενικῆς ἢ αἰτιατικῆς·

ε') ἀμφί, ἐπί, παρά, περί, πρός, πρὸ γενικῆς, δοτικῆς ἢ αἰτιατικῆς.

364. Αἱ καταχρηστικαὶ προθέσεις εἶναι 9, αἱ ἔξης·

α') ἀχρι, μέχρι, χωρίς, πλήν, ἄνευ, ἐνεκα (ἢ ἐνεκεν), μόνον πρὸ γενικῆς·

β') ὡς, νή, μά, μόνον πρὸ αἰτιατικῆς.

365. Αἱ κύριαι προθέσεις πλὴν τῆς εἰς, ὑπέρ, περὶ καὶ πρὸς πάσχουν διάφορα πάθη ἀναλόγως τῶν ἀρκτικῶν φθόγγων τῶν λέξεων, αἱ δοποῖαι ἀκολουθοῦν εἴτε ἐν συντάξει εἴτε ἐν συνθέσει μετ' αὐτῶν, ἦτοι

α') ἔκθλιψιν, ὡς κατὰ αὐτοῦ-κατ' αὐτοῦ, κατὰ ἡμῶν-καθ' ἡμῶν, κατὰ ἔօχομαι-κατέօχομαι·

β') κρᾶσιν ἢ συναίρεσιν, μόνη ἢ πρό, ὡς προέλεγον-προούλεγον·

γ') ἀφομοιώσιν, ἀποβολὴν ἢ τροπὴν τοῦ τελικοῦ ν ἢ ἐν καὶ ἢ σὺν· ἐν μένω—ἐμμένω, σὺν ζῷ—συζῷ, σὺν καλῷ—συγκαλῷ κλπ.

366. Ἡ ἐκ πρὸ φωνήντος λέγεται ἐξ· ἐκ πόλεως, ἐξ οἰκίας, ἐκφεύγω, ἐξέρχομαι.

Γ'. Σύνδεσμοι

367. Σύνδεσμοι λέγονται αἱ ἀκλιτοὶ ἐκεῖναι λέξεις, αἱ δοποῖαι συνδέονται ἢ λέξεις πρὸς ἀλλήλας ἢ προτάσεις πρὸς ἀλλήλας· ἐγώ τε καὶ δ Ἀχιλλεὺς—οὐ καταισχυνδ ὅπλα τὰ ἰερά· "Ελλην γάρ εἰμι.

368. Οἱ σύνδεσμοι κατὰ τὴν σημασίαν αὐτῶν εἶναι 9 εἰδῶν·

- α') *Αντιθετικοί* μέν, δέ, μέντοι, ἀλλά, μήν—ἀλλὰ μήν, εἴ
καὶ, καίτοι, καίπερ, καὶ μήν·
- β') *Συμπερασματικοί* ἄρα, δή, οὖν, τοίνυν, ώς — οὐκούν,
οὐκοῦν, τοιγάρτοι, τοιγαροῦν, ὥστε·
- γ') *Συμπλεκτικοί* καὶ, τέ, μήτε, οὐδέ, μηδέ·
- δ') *Διαξευκτικοί* ἦ, ητοι—ἢ, εἴτε—εἴτε, ἐάν τε—ἐάν τε, ἢ
τε—ἄν τε, ἦν τε—ἦν τε·
- ε') *Αιτιολογικοί* γάρ, δι, ώς, διότι, ἐπει, ἐπειδή·
- στ') *Υποθετικοί* εἰ, ἐάν, ἢν, ἦν·
- ζ') *Ελδικοί* ώς, δι·
- η') *Χρονικοί* δτε, δπότε, ἐπεί, ἐπειδή, ἔως, δστε, ἄχρι, μέχρι,
ἡνίκα, πρίν·
- θ') *Τελικοί* ἵνα, ὅπως, ώς.

Δ'. **Ἐπιφωνήματα**

369. Ἐπιφωνήματα λέγονται αἱ ἄκλιτοι ἐκεῖναι λέξεις, αἱ
ὅποιαι ἐκφράζουν διάφορα παθήματα τῆς ψυχῆς μας, ώς χαράν,
λύπην, ἀγανάκτησιν, θαυμασμόν, ἐνθουσιασμὸν καὶ τὰ τοιαῦτα
(πβ. νέας γλώσσης ἀ! ἄχ! οὕφ! κλπ.).

370. ᘜπιφωνήματα τῆς ἀοχαίας γλώσσης είναι
- α') *Γελαστικά* ἄ—ἄ—ἄ, ιού·
- β') *Σχετλιαστικά* παπᾶ, φεῦ, ἱώ, ιού, οἵμοι, οὐαί, τὰ ὅποια
ἐκφράζουν λύπην καὶ ἀγανάκτησιν·
- γ') *Θαυμαστικά* ἄ, ὁ, βαβαῖ, παπᾶ, τὰ ὅποια ἐκφράζουν
ἐκπληξιν καὶ θαυμασμόν·
- δ') *Θειαστικά* εὐοῖ, εὐάν, εὔγε, τὰ ὅποια ἐκφράζουν ἐνθου-
σιασμόν·
- ε') *Κλητικόν* ὠ.

ΜΕΡΟΣ ΤΡΙΤΟΝ

ΕΤΥΜΟΛΟΓΙΚΟΝ

ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ Α'

371. "Οπως τῆς νέας γλώσσης πᾶσα λέξις ως πρὸς τὴν σύστασιν καὶ τὴν γένεσιν αὐτῆς εἶναι α') ἀπλῆ ἢ σύνθετος, ως νερὸν-ἀνθόνερον, οὐλαδί-χαμόκλαδον, καὶ β') πρωτότυπος ἢ παράγωγος, ως μύτη-μυτερός, ἥλεκτρον-ἥλεκτρίζω-ἥλεκτρικός, οὗτος καὶ τῆς ἀρχαίας γλώσσης αἱ λέξεις εἶναι ἀτατή ἢ σύνθετοι (πόλις-φιλόπολις) καὶ πρωτότυποι ἢ παράγωγοι (πόλις-πολίτης, πολιτικός).

372. *Πρωτότυποι* ἢ ἀπλαῖ λέγονται αἱ λέξεις, αἱ δοῖαι σχηματίζονται ἐξ ἀρχικοῦ τίνος θέματος διὰ τῆς προσθήκης καταλήξεων μόνον, ως λέγ-ω, ὅφι-ς.

373. *Παράγωγοι* λέγονται αἱ λέξεις, αἱ δοῖαι σχηματίζονται ἐξ τίνος θέματος διὰ τῆς προσθήκης συλλαβῶν τιγων (παραγωγικῶν προσφινμάτων) πρὸ τῶν καταλήξεων, ως παιδ-άρι-ον, λα-τρό-ς.

374. *Σύνθετοι* λέγονται αἱ λέξεις, αἱ δοῖαι σχηματίζονται ἐκ τῆς ἐνώσεως δύο πρωτοτύπων ἢ παραγώγων λέξεων, ως φιλό-πολις, μικρο-πολίτης.

375. Τὸ μέρος τῆς γραμματικῆς, τὸ δοῖον μᾶς διδάσκει α') πῶς ἐκ μιᾶς πρωτοτύπου λέξεως γίνεται ἄλλη λέξις παράγωγος καὶ β') πῶς δύο πρωτότυποι ἢ παράγωγοι λέξεις ἐνούμεναι ἀποτελοῦν ἄλλην, νέαν λέξιν, σύνθετον, καλεῖται ἐτυμολογικόν. Κατὰ ταῦτα τὸ ἐτυμολογικὸν διαιρεῖται εἰς τὴν παραγωγὴν καὶ τὴν σύνθεσιν.

ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ ΑΑ'

I. ΠΑΡΑΓΩΓΗ

A'. ΡΗΜΑΤΑ ΠΑΡΑΓΩΓΑ

376. Τὰ παράγωγα ὁμότατα σχηματίζονται ἐξ ὀνομάτων, ἐκ δημάτων πρωτοτύπων, ἐξ ἐπιρρημάτων καὶ ἐξ ἐπιφωνημάτων.

α') Ρήματα ἐξ ὀνομάτων

377. Αἱ συνηθέστεραι καταλήξεις τῶν ὄντων, τὰ ὅποια παράγονται ἐξ ὀνομάτων, εἰναι ἡ -άω, -έω, -όω, -εύω, -άζω, -ίζω, -άίνω, -ύρω, -άίρω, -ύρω, -λλω, -σσω. Ἐκ τῶν καταλήξεων τούτων
 α') ἡ -έω, -εύω, -αίνω, -σσω σημαίνουν συνήθως κατάστασιν, εἰς τὴν ὅποιαν ενδύσκεται τὸ ὑποκείμενον τοῦ ὄντα· εὐτυχέω=εἴμαι εὐτυχής, δουλεύω=εἴμαι δοῦλος, ἀφραίνω=εἴμαι ἀφρών, φυλάσσω=εἴμαι φύλαξ·

β') ἡ -όω, -ύρω, -άίρω σημαίνουν συνήθως κάμνω τοῦτο, τὸ ὅποιον σημαίνει τὸ δύνομα, ἐκ τοῦ ὅποιον τὸ ὄντα παράγεται· δουλόω=κάμνω τινὰ δοῦλον, ἥδύνω=κάμνω τι ἥδυ, καθαίρω=κάμνω τι καθαρόν·

γ') ἡ -άζω καὶ -ίζω, ὅταν προσαρτῶνται εἰς ὀνόματα ἐθνικὰ ἢ κύρια ἢ ζῷων, σημαίνουν μάμησιν τοῦ ἔθνους, τοῦ προσόπου ἢ τοῦ ζῴου· βοιωτιάζω=μιμοῦμαι τοὺς Βοιωτοὺς εἰς τὴν γλωσσάν ἢ τὰ φρονήματα, φιλιππίζω=ἀκολουθῶ τὰ φρονήματα τοῦ Φιλίππου ἢ εἴμαι μὲ τὸ μέρος τοῦ Φιλίππου, πιθηκίζω=μιμοῦμαι τὸν πίθηκον εἰς τοὺς τρόπους ἢ μιμοῦμαι τοὺς ἄλλους ὃς πίθηκος (πβ. παπαγάλος=παπαγαλίζω)·

δ') ἡ -άω καὶ -ίάω σημαίνουν σφοδρὰν ἐπιθυμίαν (*ἔφεσιν*) τοῦ πράγματος, τὸ ὅποιον δηλοῖ τὸ δύνομα, ἐκ τοῦ ὅποιον τὸ ὄντα παράγεται, ὅθεν καὶ τὰ μὲ τὰς καταλήξεις ταύτας παράγωγα ὄντα λέγονται *ἔφετικά*· θανατάω=ἐπιθυμῶ σφοδρῶς τὸν θάνατον, στρατηγάω=ἐπιθυμῶ σφοδρῶς τὴν στρατηγίαν.

Σημ. Τινὰ τῶν εἰς -άω καὶ -ίάω σημαίνουν νοσηρὰν κατάστασιν· ὀφθαλμάω = ἔχω ὀφθαλμίαν, σπληγάω = πάσχω τὸν σπλῆνα, λιθάω..

β') Ρήματα ἐκ ὄντων

378. Τὰ ἐκ ὄντων παραγόμενα ὄντα σημαίνουν
 α') πρᾶξιν συχνὰ (*θαμά*) γινομένην ἢ ἐπίτασιν τῆς πρᾶξεως καὶ διὰ τοῦτο τὰ τοιαῦτα ὄντα λέγονται *θαμιστικά*, ἔχουν δὲ καταλήξεις -άζω, -ίζω, -ύζω· στενάζω=στένω συχνά, αἰτίζω=αἰτῶ ἰσχυρῶς, ἐρπάζω=ἐρπω συχνά·

β') ἐπιθυμίαν (*ἔφεσιν*) καὶ διὰ τοῦτο τὰ τοιαῦτα ὄντα λέγονται *ἔφετικά*· παράγονται δὲ ἐκ τοῦ γρονικοῦ θέματος τοῦ μέλ-

λοντος καὶ λήγουν εἰς -σείω καὶ -σιάω· γελασείω=ἐπιθυμῶ νὰ γελᾶ, κλαυσιάω=ἐπιθυμῶ νὰ κλαίω·

γ') ἔναρξιν τοῦ δηλουμένου ὑπὸ τοῦ ὁήματος καὶ διὰ τοῦτο τὰ τοιαῦτα ὁήματα λέγονται ἐναρχιτικά, λήγουν δὲ εἰς -σκω· ἡβάσκω =ἀρχίζω νὰ ἡβῶ, γηράσκω=ἀρχίζω νὰ γίνωμαι γέρων (γηράω).

γ') **Πρήματα** ἐξ ἐπιρρημάτων καὶ ἐπιφωνημάτων

379. Τὰ ἐξ ἐπιρρημάτων καὶ ἐπιφωνημάτων παραγόμενα ὁήματα σημαίνουν ὅτι εἶμαι ἢ λέγω τὸ ὑπὸ τοῦ ἐπιρρήματος ἢ ἐπιφωνήματος σημαινόμενον, λήγουν δὲ εἰς -ζω· ἐγγίζω=εἶμαι ἐγγύς, πελάζω=εἶμαι πέλας (πλησίο), διχάζω=κάμνω τι δίχα (χωρίζω), ἐλελίζω=λέγω ἐλελεῦ, γρύζω=λέγω γρῦ, οἰμώζω=λέγω οἴμοι (πβ. γαῦ! γαυγίζω).

Β'. ΟΥΣΙΑΣΤΙΚΑ ΠΑΡΑΓΩΓΑ

380. Τὰ παράγωγα οὐσιαστικὰ σχηματίζονται ἐκ ὁημάτων, ἐξ ἐπιθέτων ἢ ἐξ ἄλλων οὐσιαστικῶν.

a') **Οὐσιαστικὰ ἐκ ὁημάτων**

381. Τὰ οὐσιαστικὰ τὰ παραγόμενα ἐκ ὁημάτων σημαίνουν α') τὸ πρόσωπον τὸ ἐνεργοῦν ὅτι σημαίνει τὸ ὁῆμα, ἐξ οὐ παράγοντα, λήγουν δὲ εἰς -εύς, -της, -τηρ, -τωρ, -ός, -ας, -μων, -ων, -τις· γραφ-εύς (γράφω), αὐλη-τῆς (αὐλῶ), κλη-τηρ (καλῶ), συλλήπ-τωρ (συλλαμβάνω), τροφ-ός (τρέφω), ταμί-ας (τέμνω), ἥγε-μῶν (ἥγοῦμαι), θεράπ-ων (θεραπεύω), μάρ-τις (μαίνομαι).

Σημ. Τὸ θηλυκὸν τῶν εἰς -εύς, -τωρ, -ός, -μων καὶ -τις εἶναι ὅμοιον μὲ τὸ ἀρσενικόν· ἡ τοκεύς, ἡ δήτωρ, ἡ τροφός, ἡ ἥγεμών, ἡ μάρτις, τῶν δὲ εἰς -τηρ καὶ (ἐνίοτε) -τωρ λήγει εἰς -τειρα· σωτήρ- σώτειρα, παιδολέτωρ- παιδολέτειρα, τῶν δὲ εἰς -της λήγει εἰς -τρια ἢ -τρις ἢ -τις· ποιητής- ποιήτρια, αὐλητής -αὐλητρίς, προφήτης -προφῆτις·

β') τὴν ἐνέργειαν τὴν δηλουμένην ὑπὸ τῶν ὁημάτων καὶ λήγουν εἰς -σις, -σία, -ία, -τις, -ά, -η, -μος, -μη, -τος, -ος· κρί-σις (κρίνω), ἐργα-σία (ἐργάζομαι), μαρ-ία (μαίνομαι, θ. μαν-), παιδ-εία (παιδεύω), πίσ-τις (πείθω, θ. πιθ-), χαρ-ά (χαίρω), δο-ή (δέω), δεσ-μός (δέω), τι-μὴ (τίω), πό-τος (πίνω), λόγ-ος (λέγω)·

γ') τὸ δργανον, μὲ τὸ δόποιον γίνεται ἡ ἐνέργεια τοῦ ὁήματος, λήγουν δὲ εἰς -τρον (-θρον), -τρα (-θρα), -τήριον, -τηρία, -τήρ,

-εύς, -αρον, -άρη, -ις ἄρο-τρον (ἄροώ), βά-θρον (βαίνω, θ. βα-),
ξύσ-τρα (ξύω), ἀποβά-θρα (ἀποβαίνω), πο-τήθιον (πίνω, θ. πο-),
βακ-τηρία (βαίνω), ζωσ-τήρ (ζώννυμι, θ. ζωσ-), τομ-εὺς (τέμνω),
δρέπ-αρον (δρέπω), σκαπ-άρη (σκάπτω), κοπ-ις (κόπτω).

δ') τὸν τέλπον, ὃπου γίνεται ἡ ἐνέργεια τοῦ ὅντα, λήγουν
δὲ εἰς -τήθιον ἢ -τρον (-θρον). δικασ-τήθιον (δικάζω), θέα-τρον
(θεῶμαι), βά-θρον (βαίνω).

Σημ. Γινὰ τῶν εἰς -τρον ἐν τῷ πληθυντικῷ σημαίνουν ἀμοι-
βήν· δίδακ-τρα (διδάσκω), θρέπ-τρα (τρέφω), λύ-τρα (λύω).

ε') τὸ ἀποτέλεσμα τῆς ἐνεργείας τοῦ ὅντα καὶ λήγουν εἰς
-μα ἢ -ος· γράμ-μα (γράφω), ψεῦδ-ος (ψεύδομαι).

β') Οὐσιαστικὰ ἐξ ἐπιθέτων

382. Τὰ ἐξ ἐπιθέτων παραγόμενα οὐσιαστικὰ εἶναι ἐν γένει
(θηλυκὰ ἢ οὐδέτερα) ἀφηγημένα καὶ δηλοῦν ίδιότητα, λήγουν δὲ
εἰς -τά ἢ -ιά, -της, -σύνη καὶ -ος (γεν. -ους)· σοφ-ία (σοφός), εὔγο-ια
(εὔνοος), ισό-της (ἴσος), δικαιο-σύνη (δίκαιος), βάρ-ος (βαρύς),
εὐρ-ος (εὐρύς).

Σημ. 1. Ὁ πρὸ τοῦ -σύνη φθόγγος ο ἔκτείνεται εἰς ω, ἀν πρὸ
αὐτοῦ εἶναι βραχεῖα συλλαβή· ιερωσύνη, ἀλλὰ δικαιοσύνη.

Σημ. 2. Τὰ μὲν εἰς -ία παροξύτονα οὐσιαστικὰ παράγονται
ἐξ τῶν εἰς -ο; (ἀσυναιρέτων) δευτεροκλίτων ἐπιθέτων· σοφὸς—σο-
φία, κακὸς—κακία, τὰ δὲ εἰς -ιά προπαροξύτονα ἐκ τῶν εἰς -οος
(-ους) δευτεροκλίτων καὶ τῶν εἰς -ης τριτοκλίτων· εὔνοος (-ους)—
εὐνοία, ἀληθῆς—ἀλήθεια· κατὰ ταῦτα δὲ ἐσχηματίσθη καὶ τὸ βοή-
θεία καὶ ἐνέργεια ἐκ τῶν ἐπιθέτων βοηθός καὶ ἐνεργός.

Σημ. 3 Τὸ ἀφηγημένον οὐσιαστικὸν ἐπιθέτων τινῶν εἶναι
αὐτὸ τὸ θηλυκὸν τῶν ἐπιθέτων τούτων ὅπως ἔχει ἢ μὲ ἀναβι-
βασμὸν τοῦ τόνου εἰς τὴν παραλήγουσαν· ἡ αἵτια (αἵτιος), ἡ ἀξία
(ἀξιος), ἡ ἔχθρα (ἔχθρος), ἡ θέρμη (θερμός). Κύρια δὲ ὀνόματα,
οἷα δὲ Λάμπρος, δὲ Φαιδρος, δὲν παράγονται ἐκ τῶν ἐπιθέτων
(λαμπρός, φαιδρός) δι' ἀναβιβασμοῦ τοῦ τόνου, ἀλλὰ προέρχονται
ἐκ συνθέτων κυρίων ὀνομάτων διὰ συντημήσεως (Λαμπρόλητος,
Φαιδρίας· πβ. νῦν Νικόλαος—Νίκος, Ηαναγιώτης—Πάνος).

γ') Οὐσιαστικὰ ἐξ οὐσιαστικῶν

383. Τὰ ἐξ οὐσιαστικῶν παραγόμενα οὐσιαστικὰ

1. Παριστῶσι τὸ σημανόμενον ὑπὸ τοῦ οὐσιαστικοῦ, ἐξ οὗ

παράγονται, ὡς μικρὸν ἀπλῶς ἢ χάριν θωπείας ἢ σκόμματος· τὰ τοιαῦτα δὲ οὐσιαστικὰ ὄνομάζονται ὑπονοριστικὰ καὶ λήγουν

α') εἰς -ιον, -άριον, -ίδιον, -ύδριον, -ύλλιον· παιδ-ίον=παιδάκι,
ἀνθρωπ-άριον=ἀνθρωπάκι, οἰκ-ίδιον=σπιτάκι, νησ-ύδριον, ναῦ-
δριον, εἰδ-ύλλιον, δασ-ύλλιον·

β') εἰς -ίσκος, -ίσκη, -ίς, -ίχνη· νεαρ-ίσκος, παιδ-ίσκη, πυλ-ίς,
πολ-ίχνη·

γ') εἰς -άσιον, -ύφιον· κοφ-άσιον, ζωῦ-φιον.

2. Παριστῶσι τὸ σημαντικόν ὑπὸ τοῦ οὐσιαστικοῦ, ἐξ οὐ παράγονται, ὡς μέγα ἀπλῶς ἢ χάριν σκόμματος· τὰ τοιαῦτα οὐσιαστικὰ ὄνομάζονται μεγεθυντικὰ καὶ λήγουν εἰς -ων ἢ -ίας·
χείλ-ων=χειλαρᾶς, γάστρ-ων=κοιλαρᾶς, μετωπ-ίας=κουτελᾶς.

3. Σημαίνουν τὸν τόπον, ὅπου εὑρίσκεται τὸ σημαντικόν ὑπὸ τοῦ οὐσιαστικοῦ, ἐξ οὐ παράγονται· τὰ τοιαῦτα οὐσιαστικὰ καλοῦνται τοπικὰ καὶ λήγουν εἰς -ιον ἢ -ειον· στρατήγ-ιον, διδασκαλ-εῖον.

4. Σημαίνουν τὸν τόπον, ὅπου περιέχονται πολλὰ ἐκ τῶν ἀντικειμένων, τὰ δποῖα δηλοῦν τὰ οὐσιαστικά, ἐξ ὃν παράγονται· τὰ τοιαῦτα οὐσιαστικὰ λέγονται περιεκτικὰ καὶ λήγουν εἰς -ων, -ιά, -ωνιά· ἐλα-ών, δρυνθ-ών, νεοσσο-ιά, μυρμηχ-ιά, δοδ-ωνιά.

5. Σημαίνουν τὸν υἱὸν ἢ τὴν θυγατέρα ἢ τὸν ἀπόγονόν τινος· τὰ τοιαῦτα οὐσιαστικὰ λέγονται πατρωνυμικὰ καὶ λήγουν εἰς -δης, -άδης, -ίδης, (-ειδης, -οίδης), -ιάδης καὶ -ιών, τὰ δὲ θηλυκὰ εἰς -ις ἢ -άς· Βορεά δης, Πελοπ-ίδης, Ἡρακλε-ίδης, Λητο-ίδης, Τελαμων-ιάδης, Κρον-ιών, Τανταλ-ίς, Θεστιάς.

6. Σημαίνουν τὸν τόπον, ἐκ τοῦ δποίου κατάγεται τις· τὰ τοιαῦτα οὐσιαστικὰ λέγονται ἔθνικὰ καὶ λήγουν

α') εἰς -ιος (θηλ.-ια)· Ζακύνθ-ιος (Ζακυνθ-ία), Λαρισα-ιος, Αργε-ιος, Χιος (=Χί-ιος), Κῆφος (=Κώ-ιος).

β') εἰς -εὺς (θηλ.-ίς)· Μεγαρ-εὺς (Μεγαρ-ίς).

γ') εἰς -της (θ. -τις), -άτης (θ. ατις), -ιάτης (θ. -ιχτις)· Τεγεά-της, Γυθε-άτης, Σπαρτ-ιάτης (θ. Τεγεα-τις, Γυθε-ατις, Σπαρτ-ιατις).

ε') εἰς -ήτης (θ. -ητις), -ιτης (θ. -ιτις), -ώτης (θ. -ωτις)· Αλγιν-ήτης, Αβδηρ-ίτης, Σικελ-ιώτης (θ. Αλγιν-ητις, Αβδηρ-ητις, Σικελ-ιωτις).

ε') εἰς -αρός, -ηρός, -ινος (θ. -ανή, -ηνή, -ίνη)· Ασι-αρός, Ααμ-

ψακ-ηνός, Ταραντ-ίνος (θ. Ἀσι-ανή, Λαμψακ-ηνή, Ταραντ-ίνη).

7. Σημαίνουν τὰ νεογνὰ ζώων καὶ λίγουν εἰς -ιδεύς ἀετ-ιδεύς, λαγ-ιδεύς.

8. Σημαίνουν τὸν ἄνηκοντα ἢ ἔχοντα σχέσιν τινὰ πρὸς τὸ σημανόμενον ὑπὸ τοῦ οὐσιαστικοῦ, ἐξ οὗ παράγονται, λίγουν δὲ εἰς -εύς ἢ -της (-έτης, -ίτης, -ώτης, -ιώτης) ἵππ-εύς, τοξό-της, κωμή-της, φυλ-έτης, δρπ-ίτης, δεσμ-φτης, ρησ-ιώτης.

Σημ. 1. Τὸι τῆς καταλάξεως -ίδιον, ἐξίν μὲν προηγῆται αὐτοῦ βραχὺ φωνῆται, συναιρεῖται μὲν αὐτός οἰκιδιον, λεξείδιον, βοΐδιον ἐὰν δὲ προηγῆται μακρὸν φωνῆται, ὑπογράφεται γράδιον, γήδιον, λαγώδιον.

Σημ. 2. Τὰ τοπικά, ὅταν παράγωνται ἐξ ὀνόματος θεοῦ ἢ θρωρᾶς ἢ ἐπισήμου ἀνδρός, σημαίνουν τόπον καθιερωμένον εἰς αὐτόν. Λιονσ-ιον, Ἡφαίστ-ειον, Θησ-εῖον, Μανσόλλ-ειον.

Σημ. 3. Εἰς τὰ πατρωνυμικὰ ἄνηκουν καὶ τὰ δηλοῦντα συγγένειαν, τὰ δοποῖα λίγουν εἰς -ιδοῦς (-ιδῆ) ἢ -αδοῦς (-αδῆ) ἀδελφ ιδοῦς=υἱός ἀδελφοῦ ἢ ἀδελφῆς, ἀδελφ-ιδῆ=κόρη ἀδελφοῦ ἢ ἀδελφῆς, ἀνεψι-αδοῦς=υἱός ἐξαδέλφης, ἀνεψιαδῆ.

Σημ. 4. Μερικῶν ζώων τὸ νεογνὸν ἔχει ἵδιον ὄνομα, ὡς ἀμρός (προβάτου), δέλφαξ (χοίρου), ἔριφος (αἰγάς), μόσχος (βούς), νεβρός (έλαφου), νεοσσός (πτηνοῦ), πῶλος (ἴππου ἢ ὄνου), σκύλαξ (κυνός), σκύμνος (λέοντος).

Γ'. ΕΠΙΘΕΤΑ ΠΑΡΑΓΩΓΑ

384. Τὰ παράγωγα ἐπίθετα σχηματίζονται ἐκ ὄνμάτων, ἐξ ὀνομάτων καὶ ἐξ ἐπιρρημάτων.

a') Ἐπίθετα ἐκ ὄνματων

385. Τὰ ἐπίθετα, τὰ δοποῖα παράγονται ἐκ ὄνμάτων, σημαίνουν α') τὸν ἴκανὸν ἢ ἐπιτήδειον εἰς τὸ ὑπὸ τοῦ ὄντος δηλούμενον, ἔχουν δὲ καταλήξεις -ικός, -ιμος, -μων, -τήριος ἀρχ-ικός=ἴκανός εἰς τὸ ἀρχεῖν, ὀφέλ-ιμος=ἴκανός εἰς τὸ ὀφελεῖν, νοή-μων =ἐπιτήδειος εἰς τὸ νοεῖν, σωτήριος=ἴκανός εἰς τὸ σωζεῖν.

β') τὸν ἔχοντα κλίσιν ἢ ἐπιδεξιότητα εἰς τὸ ὑπὸ τοῦ ὄντος δηλούμενον, ἔχουν δὲ κατάληξιν -μων ἐλεή-μων=δ ἔχων κλίσιν εἰς τὸ ἐλεεῖν, οἰκτίρ-μων, μηή-μων, ἐπιλήσμων.

γ') ὅ, τι καὶ ἡ μετοχὴ κρόνου τινὸς τοῦ ὄντος, ἐξ οὗ παράγονται, ἔχουν δὲ καταλήξεις -ας, -ης, -ος, -ρος, -ρός φυγ-άς=δ

φεύγων, ἀμιγ-ής=δ μὴ μεμειγμένος, λοιπ-ὸς=δ λειπόμενος, τερπ-νὸς=δ τέρπων, λαμπ-ρός=δ λάμπων·

δ') τὸν δυνάμενον ἢ ἄξιον νὰ πάθῃ τὸ ὑπὸ τοῦ ὁήματος δηλούμενον, λήγουν δὲ εἰς -τός· ἀλω-τός=δ δυνάμενος νὰ κυριευθῇ, βα-τός, λυ-τός, ἐπαινε-τός=δ ἄξιος νὰ ἐπαινῆται·

ε') τὸν δφείλοντα νὰ πάθῃ τὸ ὑπὸ τοῦ ὁήματος σημαίνομενον, λήγουν δὲ εἰς -τέος· ἀλω-τέος=δστις δφείλει νὰ κυριευθῇ, λυ-τέος, γραπ-τέος.

Σημ. Τὺ εἰς -τός ἀρχῆθεν σημαίνουν δ, τι καὶ ἡ μετοχὴ τοῦ παθ. παρακειμένου· γραπτός=γεγραμμένος, κρυπτός=κεκρυμμένος.

β') Ἐπίθετα ἐξ ὀνομάτων

386. Τὰ ἐπίθετα, τὰ ὅποια παράγονται ἐξ ὀνομάτων, σημαίνουν α') τὸν ἀνήκοντα ἢ σχέσιν τινὰ ἔχοντα πρὸς τὸ ὄνομα, ἐξ οὐ παράγονται, ἔχουν δὲ καταλήξεις -ιος, -ικός, -ικός· θαλάσσ-ιος, θηλυ-κός, φυσι-κός, ἀρδρ-ικός.

β') τὴν ὑλὴν, ἐξ ἣς εἶναι κατεσκευασμένον τι, ἢ τὸ χωῶμα, ἔχουν δὲ καταλήξεις -ινος καὶ -εος (-οῦς)· ξύλ-ινος, ἀργυρ-οῦς, κναν-οῦς·

γ') τὸν ἔχοντα ἀφθονίαν (πλησμονὴν) τοῦ δηλουμένου ὑπὸ τοῦ ὀνόματος, ἐξ οὐ παράγονται, λήγουν δὲ εἰς -εις (γεν. εντος), -λέος, -νός, -ρος, -ώδης· χαρί-εις=δ ἔχων πλησμονὴν χάριτος, δει-λός=δ πλήροης δέους, διψα-λέος=δ πλήροης δίψης, δρει-νός=δ ἔχων ὄρη πολλά, λιχν-ρός, αίματ-ώδης·

δ') τὸν χρόνον, λήγουν δὲ εἰς -ινός, -αιος (-ιαιος) καὶ -ήσιος· θερ-ινός (=δ κατὰ τὸ θέρος), τριτ-αιος (=δ κατὰ τὴν τρίτην ήμέραν), μητ-ιαιος, ἐτ-ήσιος.

Σημ. 1. Τὸ ε τῆς καταλήξεως -ιος, ἐὰν προηγήται αὐτοῦ α, ε, ο, ω, ἔνοῦται μὲ αὐτὸ καὶ γίνεται αι, ει, οι, φ' ἀγοραῖος, τέλειος, αἰδοῖος, ἥρως. Κατ' ἀναλογίαν δὲ τούτων ἐσχηματίσθησαν κατόπιν καὶ ἄλλα ἐπίθετα· π.χ. κατὰ τὸ ἀγοραῖος τὸ χερσαῖος, κηπαῖος—κατὰ τὸ τέλειος τὸ αὐλεῖος καὶ τὰ ἐξ ὀνομάτων προσώπων ἢ ζῷων παραγόμενα, ώς Σολώνειος, Κιμώνειος, αἴγειος, βόειος, ὄνειος—κατὰ τὸ ἥρως τὸ πατρῷος, μητρῷος, παπῶος.

Σημ. 2. Τὰ εἰς -λός καὶ -ρός σημαίνουν καὶ τὸν ἔχοντα κλίσιν πρὸς τὸ δηλούμενον ὑπὸ τοῦ οὐσιαστικοῦ· ἀπατη-λός (=δ.

ἔχων κλίσιν εἰς τὸ ἀπατᾶν), σιγη-λός, φθονε-ρός, μελετη-ρός. Τὰ δὲ εἰς -ώδης σημαίνουν καὶ δυοιότητα· γυναικ-ώδης (=δύμοιος πρός γυναῖκα), γαλακτ-ώδης, σφηκ-ώδης.

γ') Επίθετα ἔξ ἐπιρρήματων

387. Τὰ ἔξ ἐπιρρημάτων παραγόμενα ἐπίθετα σημαίνουν τὸν χρόνον καὶ λήγουν εἰς -ινός σημερ-ινός (σήμερον), χθεσ-ινός (χθές).

Δ') ΕΠΙΡΡΗΜΑΤΑ ΠΑΡΑΓΩΓΑ

388. Επιρρημάτα παράγονται ἔξ οὐσιαστικῶν, ἐπιθέτων, ἀντωνυμιῶν, δημάτων, μετοχῶν καὶ ἔξ ἄλλων ἐπιρρημάτων, σημαίνουν δέ, ὡς τὰ πρωτότυπα ἐπιρρήματα, τόπον ἢ τρόπον ἢ ποσὸν ἢ χρόνον.

α') Επιρρήματα τοπικὰ

389. Τοπικὰ ἐπιρρημάτα παράγονται ἔξ οὐσιαστικῶν, ἀντωνυμιῶν καὶ πρωτοτύπων ἐπιρρημάτων σημαίνουν δὲ

α') στάσιν ἐν τόπῳ καὶ λήγουν εἰς -θι, -οι, -ησι, -ασι· αὐτό-θι (=ἐν αὐτῷ τῷ τόπῳ), Μεγαρ-οι (=ἐν Μεγάροις), Αθήν-ησι, Πλαται-ᾶσι·

β') κίνησιν ἀπὸ τόπου καὶ λήγουν εἰς -θεν· αὐτό-θεν (=ἀπὸ αὐτὸῦ τῷ μέρος), ἐγγύ-θεν (=ἀπὸ κοντά), πάντο-θεν, Αθήνη-θεν·

γ') κίνησιν εἰς τόπον καὶ λήγουν εἰς -σε ἢ -δε (-ζε)· αὐτό-σε (=εἰς αὐτὸῦ τὸ μέρος), ἄλλο-σε, Μέγαρά-δε (=εἰς τὰ Μέγαρα), Ελευσινά-δε, Αθήνα-ζε (=Αθήνας-δε).

β') Επιρρήματα τροπικὰ

390. Τροπικὰ ἐπιρρημάτα παράγονται ἔξ οὐσιαστικῶν, ἐπιθέτων, ἀντωνυμιῶν, δημάτων καὶ μετοχῶν καὶ λήγουν

α') εἰς -ως· σπουδαί-ως, ταχέ-ως, οὔτ-ως, ἄλλ-ως, δεօντ-ως, ὑπερβαλλόντ-ως, εἰκότ-ως, ἐσκεμμέν-ως, ἐπισταμέν-ως·

β') εἰς -δόν, -ηδόν· ἀγελη-δόν, βοτρυ-δόν, ἀναφαν-δόν, κυν-ηδόν, ταυρ-ηδόν·

γ') εἰς -δην, -άδην, -ίνδην, -ίνδα· βά-δην, ἄρ-δην, τροχ-άδην, σπορ-άδην, ἀριστ-ίνδην, πλοντ-ίνδην, διελκυντ-ίνδα, κρυπτ-ίνδα·

δ') εἰς -ί, -εί, -τί· ἀμισθ-ί, παμψηφ-εί, νηποιν-εί, ἐλληνισ-τί·

ε') εἰς σ· πύξ (πύγ-σ), λάξ, ἀναμίξ, ὀδάξ, ἐναλλάξ.

γ') Ἐπειρρήματα ποσοτικά

391. Ποσοτικὰ ἐπιρρήματα παράγονται ἐξ ἐπιθέτων καὶ ἀντωνυμιῶν καὶ λήγουν εἰς -άκις· πολλ-άκις, ποσ-άκις (=πόσας φοράς).

δ') Ἐπειρρήματα χρονικά

392. Χρονικὰ ἐπιρρήματα παράγονται ἐξ ἀντωνυμιῶν καὶ λήγουν εἰς -ε· ἄλλοτε (=εἰς ἄλλον χρόνον) ἑκάστοτε (=κάθε φοράν).

ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ ΛΒ'

Π. ΣΥΝΘΕΣΙΣ

393. Ἡ πρώτη ἐκ τῶν λέξεων, αἱ ὅποιαι ἔνωθεῖσαι ἔχουν σχῆματίσει μίαν ἄλλην λέξιν σύνθετον, ὁνομάζεται πρῶτον συνθετικὸν (μέρος), ἡ δὲ δευτέρα δευτερον συνθετικὸν (μέρος). Οὕτω π.χ. τῆς συνθέτου λέξεως φιλόπολις πρῶτον συνθετικὸν εἶναι ἡ λέξις φίλος καὶ δευτερον συνθετικὸν ἡ λέξις πόλις.

394. Τὸ πρῶτον συνθετικὸν συνθέτου λέξεως εἶναι κλιτὸν (ὄνομα, δῆμα) ἢ ἀκλιτὸν (ἐπίρρημα, ἀχώριστον μόριον, πρόθεσις).

Α' ΠΡΩΤΟΝ ΣΥΝΘΕΤΙΚΟΝ

α') Πρῶτον συνθετικὸν κλιτὸν

1. *"Όνομα*

395. "Οταν τὸ α' συνθετικὸν εἶναι οὐσιαστικόν, κανονικῶς παραλαμβάνεται εἰς τὴν σύνθεσιν τὸ καθαρὸν αὐτοῦ θέμα· λιθοβόλος (θ. λιθο-), ἀγοραρόμος (θ. ἀγορα-), ναυμάχος (θ. ναυ-), τελεσφόρος (θ. τελεσ-).

Σημ. 1. Τὸ καθαρὸν θέμα τῶν μὲν πρωτοκλίτων λήγει εἰς α ἢ η, τῶν δὲ δευτεροκλίτων εἰς ο. Ἀλλὰ ὡς πρῶτα συνθετικὰ μερικὰ μὲν ὀνόματα τῆς α' κλίσεως ἔχουν ἀντὶ α ἢ η τελικὸν φωνῆν τοῦ θέματος ο κατ' ἀναλογίαν τῶν δευτεροκλίτων ὄλοτόμος (θ. ὄλη-), ἡμεροδρόμος (θ. ἡμερα- πρβλ. τὰ σημερινὰ φωνογράφος, λιμνο-θάλασσα, χωρο-φύλαξ); μερικὰ δὲ ὀνόματα τῆς β' κλίσεως ἔχουν ἀντὶ ο τελικὸν φωνῆν τοῦ θέματος α ἢ η κατὰ τὰ πρωτοκλίτα θανατηφόρος (θ. θανατο-), ἐλαφηβόλος (θ. ἐλαφο-), βιβλιαγράφος (θ. βιβλιο-).

Σημ. 2. Μερικὰ ὀνόματα τῆς γ' κλίσεως σχηματίζουν τὸ θέμα τῶν κατὰ τὰ δευτεροκλίτα ἢ τὰ πρωτοκλίτα παιδονόμος (θ. παιδ-), τειχοποιός (θ. τειχ- ἐκ τοῦ τειχεσ-), λαμπαδηφόρος (θ. λαμπαδ-).

Σημ. 3. Ὡς πρῶτον συνθετικὸν ἡ λέξις γῆ μένει ἀμετάβλητος ἢ γίνεται γεω· γήλοφος, γεωμέτρης, ἢ λ. καλὸς εἰς τὴν ἀρχαίαν γῆδσαν ὡς α' συνθετικὸν γίνεται μόνον καλλι· καλλιγράφος, καλλιτέχνης, ἢ λ. πᾶς γίνεται παν- ἢ παντο- πάνσοφος, πάντοπόρος, ἢ λ. ὕδωρ ὕδρος ἢ ὕδατος ὕδροφόρος, ὕδατορεφής, ἢ δὲ λ. πῦρ μένει ἢ προσλαμβάνει ο ἢ ο· πυρφόρος, πυρίκανστος, πυρφλεγής, πυροειδής.

396. "Οταν τὸ α' συνθετικὸν εἶναι ἐπίθετον, παραλαμβάνεται τὸ θέμα τοῦ ἀρσενικοῦ καὶ ἐὰν τὸ β' συνθετικὸν εἶναι θηλυκόν ἀκρόπολις (ἄκρα πόλις), Θερμοπύλαι (θερμαὶ πύλαι).

397. Τὸ τελικὸν φωνῆν τοῦ α' συνθετικοῦ συνήθως ἀποβάλλεται, ὅταν τὸ β' συνθετικὸν ἀρχίζῃ ἀπὸ φωνῆν κιθαρῳδὸς (θ. κιθαρα-), ἵππαρχος (θ. ἵππο-). "Αν δμως τὸ β' συνθετικὸν ἥρχιζε πάλαι ποτὲ ἀπὸ Φ ἢ σ, τότε συναρρεῖται μὲ τὸ ἀρκτικὸν φωνῆν τοῦ β' συνθετικοῦ ἔνδον ργὸς (ἔνδον+ργον), δαβδοῦχος (δαβδο-+(σ)εχ-, τοῦ ἔχω).

398. Ἐκ τῶν κλιτῶν ἀριθμητικῶν τὸ μὲν εἰς, δύο, τρεῖς, τέσσαρες ὡς πρῶτα συνθετικὰ γίνονται μονο-, δι-, τρι-, τετρα-, τὰ δὲ ἄλλα φυλάττουν τὸ θέμα των μονόχειρ, δίπηχος, τρίποντος, τετραετῆς—διακοσιομέδιμνος, χιλιοτάλαρτος.

399. Τὰ ἄκλιτα ἀριθμητικὰ ὡς πρῶτα συνθετικὰ μένουν ἀμετάβλητα ἢ μετασχηματίζονται καὶ λίγουν εἰς α (κατὰ τὸ ἑπτά, ἑννέα, δέκα) πεντέποντος, ἑξέτης, εἰκοσίπηχος, ἑκατόγχειρ—ἄλλα καὶ πεντάδραχμον, ἑξάμηνος, εἰκοσάπηχος, ἑκατονταέτηρος.

400. Πολλάκις ὡς α' συνθετικὸν δὲν παραλαμβάνεται τὸ θέμα τοῦ ὀνόματος, ἄλλα πτῶσίς τις αὐτοῦ· Ιεράπολις, Νεάπολις, Πελοπόννησος (=Πέλοπος νῆσος), νεώσοικος (νεώς οίκος), δορίκητος (δορί, ἵτοι δόρατι απτητός), πασίγνωστος, νονυμεγής, ποδάνιπτρον. Ἡ σύνθεσις αὕτη ὀνομάζεται νόθος σύνθεσις.

2. *Pῆμα*

401. "Οτὰν τὸ α' συνθετικὸν εἶναι ὁῆμα, πάσχει τὰς ἑξῆς μεταβολάς·

α') ἐὰν τὸ β' συνθετικὸν ἀρχίζῃ ἀπὸ φωνῆν (ἢ Φ), παραλαμβάνεται τὸ θέμα τοῦ ὁῆματος ἢ μόνον ἢ μὲ ἐν ε ἢ ο· ἔχ-έγγυος, φερέ-οικος (φερε-οικος), Λύ-σ-αρδος, ζίψασπις (=ζίπ-σασπις), σει-σ-άχθεια·

β') ἐὰν τὸ β' συνθετικὸν ἀρχίζῃ ἀπὸ σύμφωνον, τὸ θέμα τοῦ δήματος προσλαμβάνει τὸ φωνῆν εἴ τι ἡ οἱ τὴν συλλαβὴν σε ἡ σι ἡ σο· ἐχ-έ-μυθος, ἀρχ-ι-τέκτων, φυγ-ό-πονος, Περ-σε-φόρη, πρωτίνους (κρυπ-σί-νους), μειξιθάρβαρος (μειγ-σο-βάρβαρος).

402. Ἐὰν τὸ α' συνθετικὸν εἴναι δῆμα συνηρημένον, ὁ χαρακτήρος τοῦ θέματος αὐτοῦ ἀποβάλλεται, ὅταν τὸ β' συνθετικὸν ἀρχίζῃ ἀπὸ φωνῆν· φιλ-έλλην, μισ-άρθρωπος, προσλαμβάνει δὲ οἱ ἄντι τοῦ χαρακτῆρος τοῦ θέματος, ὅταν τὸ β' συνθετικὸν ἀρχίζῃ ἀπὸ σύμφωνον· φιλ-ό-τιμος, μισ-ο-πόνηρος.

β') Πρώτον συγθετικὸν ἀκλετον

403. Ως α' συνθετικὸν τίθενται καὶ ἀκλιτοί λέξεις, ἥτοι

α') ἐπιρρήματα· ἀρτι-μελής, παλαι-γενής, χαμαι-εύρης, ἀγχί-στροφος, ὑψί-κομος, εῦ-στροφος, παλίν-δρομος·

β') προσθέσεις· προ-λέγω, ἐξ-άρχω, ἀπό-πλους, ἀντ-άξιος, ἔμ-παλιν, πρό-παλαι·

γ') ἀχώριστα μόδια, ἥτοι λέξεις εἰς σύνθεσιν μόνον εὑρισκόμεναι (πβ. τῆς νέας γλώσσης τὸ ξε, ὡς ξεγοάφω, ξελέω). Τοιαῦτα δὲ μόδια είναι τὰ ἔξης·

1) τὸ ἡμι- (=ἡμισυς ἡ κατὰ τὸ ἡμισυ, μισο-)· ἡμί-θεος (=κατὰ τὸ ἡμισυ θεός), ἡμί-βρωτος (=μισοφαγωμένος).

2) τὸ δυσ-, τὸ ὀποῖον σημαίνει δυσκολίαν ἡ κακότητα· δύσ-βατος, δυσ-άλωτος, δυσ-ειδῆς·

3) τὸ νη- τὸ ὀποῖον σημαίνει στέρησιν· νη-ποιεί, νη-νεμία (νη+ἄνεμος), νωδὸς (νη+όδονύς).

4) τὸ στερητικὸν ἀ-, τὸ ὀποῖον σημαίνει στέρησιν ἡ κακότητα· ἀ-δηλος, ἀ-τυχής·

5) τὸ ἀθροιστικὸν (ἀρχῆθεν) ἀ- καὶ (κατόπιν) ἀ- (=δύμοῦ)· ἀδελφὸς (ἀ+δελφὺς=κοιλία), ἀκόλουθος (ἀ+κέλευθος=δόδος), ἀπας (=δύλος μαζί), ἀθρόος·

6) τὸ ἐπιτατικὸν ἀ- ἀχανής (ἀ+έχανον, τοῦ χάσκω), ἀτενής (ἀ+τείνομαι), ἀσπιος (=ὅ πολλὴν σκιάν ἔχων).

7) τὰ ἀρι-, ἀρι- καὶ ζα-, τὰ ὀποῖα σημαίνουν ἐπίτασιν· ἀριζήλωτος, ἀρι-πρεπής, ἀρι-βῶλαξ, ἀρι-τιμος, ζά-πλοντος, ζά-χρυσος.

Σημ. Τὸ στερητικὸν ἀ, ὅταν τὸ β' συνθετικὸν ἀρχίζῃ ἀπὸ φωνῆν, γίνεται ἀν, (ἀνίκανος, ἀνάξιος), ἡ συναίρεσις ἐνίστεται μετά τοῦ ἀρκτικοῦ φωνήνεντος τοῦ β' συνθετικοῦ ἀκων (ἀ-έκων),

ἀργός (ἀ-εργός), μένει δὲ ἀ, ἂν τὸ β' συνθετικὸν είχε πάλαι ποτὲ εἰς τὴν ἀρχὴν Φ ἢ σ· ἄουρος (Φοῖνος), ἄυπτος (σύπνος).

Β' ΔΕΥΤΕΡΟΝ ΣΥΝΘΕΤΙΚΟΝ

404. Ὡς δεύτερον συνθετικὸν παραλαμβάνεται οὐσιαστικὸν ἢ ἐπίθετον ἢ ὅημα ἢ ἄκλιτον.

1. Οὐσιαστικὸν ὡς 6' συνθετικὸν

405. Ὄταν τὸ β' συνθετικὸν εἶναι οὐσιαστικὸν καὶ τὸ ὅλον σύνθετον μένη οὐσιαστικόν, δὲν ἀλλάσσει κατάληξιν ἔιφο-μάχαιρα, νεά-πολις, ἵππο-δρομος.

Σημ. Τὰ οὐσιαστικὰ τὰ λήγοντα εἰς -α, -η καὶ -σις μεταβάλλονται ὡς β' συνθετικὰ εἰς -ια ἢ -σία, ὅταν τὸ α' συνθετικὸν εἶναι οἰονδήποτε μέρος λόγου ἐκτὸς προθέσεως* (φθορὰ) οἰκοφθορ-ia, (τομὴ) δενδροτομ-ία, (κοίσις) ἀκοι-σία—ἄλλα δια-φθορά, ἐμ-τομή, ἀρά-κοισις.

406. Ὄταν τὸ β' συνθετικὸν εἶναι οὐσιαστικόν, τὸ δὲ ὅλον σύνθετον λαμβάνῃ σημασίαν ἐπιθέτου, τότε τὸ οὐσιαστικὸν

α') οὐδεμίαν πάσχει μεταβολῆν' ἀ-πις, ἀ-χίτων, εὐ-δαίμων, εῦ-χαρις, αὐτό-χθων, δίψ-ασπις·

β') μεταβάλλεται ἀπὸ πρωτοκλίτου ἢ τριτοκλίτου εἰς δευτερόκλιτον λήγον εἰς -ος ἢ -ιος· ἀνέφελος (νεφέλη), ἄναυδος (αὐδή), ἐφῆμερος (ἡμέρα), διάπνωρος (πῦρ), ἀπώθμενος (πυθμήν), φίλανδος (ἀνήρ), ὑποχείριος (χείρ), παράλιος (ἄλις).

Σημ. 1. Τὰ οὐδέτερα εἰς -ος (γεν. -ους) ὡς β' συνθετικὰ μεταβάλλονται εἰς τριτόκλιτα λήγοντα εἰς -ης (γεν. -ους)· ἀτελῆς (τέλος), εὐειδῆς (εἶδος), εὐαρθῆς (ἀνθος).

Σημ. 2. Τὰ οὐδέτερα εἰς -μα ὡς β' συνθετικὰ μεταβάλλονται εἰς -μων ἢ -μος ἢ -ματος· ἀπράγμων (πρᾶγμα), δραμωμός (αἴμα), ἀσώματος (σῶμα), ἢ δὲ λέξις σνομα μεταβάλλεται εἰς -ώνυμος· εὐ-ώνυμος, πολυ-ώνυμος.

Σημ. 3. Τὰ δινόματα πατήρ, μήτηρ, γαστήρ μὲν α' συνθετικὸν τὸ διμός (=εῖς καὶ δ αὐτὸς) γίνονται διμοπάτριος, διμομήτηρος, διμογάστριος, ἄλλως λήγουσιν εἰς -ωρ* ἀπάτωρ, ἀμήτωρ, προγάστωρ. Τὸ δὲ φρὴν ὡς β' συνθετικὸν τρέπεται τὸ η εἰς ω-φρων, πρόφρων. Καὶ ἡ λέξις γῆ (γέ-α) γίνεται -γεως ἢ -γειος· εὔ-γεως, μεσό-γειος.

2. Ἐπίθετον ώς β' συνθετικὸν

407. "Οταν τὸ β' συνθετικὸν εἶναι ἐπίθετον καὶ τὸ δλον δὲ σύνθετον παραμένῃ ἐπίθετον, τότε τὸ β' συνθετικὸν μένει ἀμετάβλητον· ἄ-βατος, εῦ-δηλος, φιλ-αλήθης.

3. Πήμικ ώς β' συνθετικὸν

408. Τὸ δῆμα ώς β' συνθετικὸν εἰς τὴν ἀρχαίαν γλῶσσαν μένει ἀμετάβλητον, μόνον ὅταν τὸ α' συνθετικὸν εἶναι πρόθεσις· συγ-γράφω, παρα-φυλάττω, ἄλλως μετασχηματίζεται εἰς συνηρημένον εἰς -έω· καλλιγράφω, νυκτοφυλακῶ.

Σημ. Εἰς τὴν ἀρχαίαν γλῶσσαν σύνθετα δῆματα, δποῖα τῆς νέας ὁμιλουμένης π.χ. κακογράφω, καλοτρώγω κ.λ.π. δὲν ὑπάρχουν, ἀλλ' εἰς αὐτὴν κανονικῶς, ὅταν τὸ α' συνθετικὸν δῆματος συνθέτου εἶναι ἄλλη λέξις ἐκτὸς προθέσεως, τὸ δῆμα τοῦτο σχηματίζεται εἰς -έω· τέμνω, (συντέμνω ἄλλα) δενδροτομῶ.

409. "Οταν τὸ μὲν β' συνθετικὸν εἶναι δῆμα, τὸ δὲ δλον σύνθετον ἀποβαίνῃ ὄνομα, λαμβάνει τὰς ἔξης καταλήξεις·

α') -ος δευτερόκλιτον· καλλιγράφος, μητροκτόνος, πυγμάχος·
 β') -ας καὶ -ης πρωτόκλιτον· δρυιθόδρας, σχολάρχης, τέλωνης·
 γ') -ης τριτόκλιτον· ἀμαθής, ἐπιμελής, εὐσεβής·
 δ') -της καὶ -τωρ διαβάτης, θαλασσοκράτωρ.

4. Ἀκλιτον ώς β' συνθετικὸν

410. Τὸ ἀκλιτον ώς β' συνθετικὸν μένει ἀμετάβλητον· παραντίκα, πρό-παλαι, ἔν-δεκα, σύν-αμα.

Γενικὰ παρατηρήσεις περὶ τῶν συνθέτων

411. Τὸ ἀρκτικὸν φωνῆν τοῦ β' συνθετικοῦ συνήθως ἐκτείνεται τὸ ἡ εἰς η (καὶ ἐνίοτε εἰς ἥ), τὸ ε εἰς η, τὸ ο εἰς ω· στρατηγὸς (ἄγω), οὐρανὸς (ἄγω), δρυλάτης (ἐλαύνω), ἀνώμαλος (δμαλός).

Σημ. 1. Αἱ λέξεις δροφος (=δροφή) καὶ δλεθρος (=καταστροφή), ὅταν εἶναι δεύτερα συνθετικά, ἐκτείνουν μὲν τὸ ἀρκτικὸν ο εἰς ω, ὅταν προηγήται αὐτοῦ συλλαβὴ βραχεῖα, τὸ φυλάττουν δέ, ὅταν προηγήται αὐτοῦ συλλαβὴ μακρὰ (φύσει ἢ θέσει). δμώροφος; διώροφος, ἀρώλεθρος, πάνωλεθρία —ἄλλα ὑψόροφος, χρύσόροφος, ψυχόρεθρος.

Σημ. 2. Δὲν ἔκτείνεται τὸ ἀρκτικὸν φωνῆεν τῶν β' συνθετικῶν 1) ἔκεινων, τὰ δόποια ἔχουν αὐτὸς θέσει μακρόν ἄγαλμα, **ταύαρχος**, εὐαρθῆς καὶ 2) ἔκεινων, τὰ δόποια εἶχον πάλαι ποτὲ ἐν ἀρχῇ **καὶ σταύλωτος** (**φαλίσκομαι**), ἀγγίαλος (σάλς=ἄλς), **ἡδυεπῆς** (**φέπος**), **ἥνιοχος** (σέχω).

Σημ. 3. Τὸ ἀρκτικὸν ρ τοῦ β' συνθετικοῦ διπλασιάζεται, ὅταν τὸ α' συνθετικὸν λήγῃ εἰς βραχὺ φωνῆεν **ἀρωαστος**, **ἐπίρρημα**, ἀλλὰ **εὔρωστος**, **ἀείρυτος**.

Γ'. ΠΑΡΑΣΥΝΘΕΤΑ

412. Παρασύνθετα λέγονται αἱ λέξεις, αἱ δόποια παράγονται ἐξ ἄλλων λέξεων συνθέτων, ὡς (ἐκ τοῦ φιλόσοφος) φιλοσοφᾶ, φιλοσοφία, (ἐκ τοῦ εὐεργέτης) εὐεργετῶ, εὐεργεσία.

413. Τα παρασύνθετα γίνονται συνήθως ἐκ συνθέτων, τὰ δόποια ἔχουν ὅμητικὸν τὸ β' συνθετικόν (**κρεοφάγος**) κρεοφαγῶ, κρεοφαγία, (**ἄπρακτος**) ἀπρακτῶ, ἀπραξία.

414. Παρασύνθετα παράγονται καὶ ἐκ λέξεων, αἱ δόποια δὲν συντίθενται μὲν εἰς μίαν λέξιν, ἀλλὰ λέγονται συνήθως μαζὶ καὶ ἀποτελοῦν μίαν ἔννοιαν: "Αρειος πάγος—**Αρεοπαγίτης**, εὗ πράττω—εὐπραξία καὶ εὐπραγία, κατὰ χώραν (τίθημι τι)—καταχωρίζω, μετὰ χεῖρας ἔχω—μεταχειρίζω, ἀπὸ στόματος λέγω—ἀπόστοματίζω, νοῦν τίθημι—νουθετῶ (πρβλ. τῆς νέας γλώσσης: "Αγιονόδος—**Αγιορείτης**, Μαύρη θάλασσα—**Μαυροθαλασσίτης**, ἔξω φρενῶν—**ἔξωφρενικός**).

Δ'. ΣΗΜΑΣΙΑ ΤΩΝ ΣΥΝΘΕΤΩΝ

415. Τὰ σύνθετα κατὰ τὴν σχέσιν τῶν δύο συνθετικῶν μερῶν πρὸς ἄλληλα καὶ τὴν σημασίαν αὐτῶν διαιροῦνται εἰς 4 τάξεις.

1. Τὴν α' τάξιν ἀποτελοῦν ἔκεινα, εἰς τὰ δόποια ἀναλυόμενα τὸ α' συνθετικὸν γίνεται προσδιορισμὸς τοῦ β' συνθετικοῦ ἐπιθετικὸς ἢ ἐπιρρηματικὸς (καθαρὸς ἐπιρρηματικὸς ἢ ἐμπρόθετος) ἢ προσδιορισμὸς κατὰ γενικὴν (σύνθετα **δριστικά**). ἀκρόπολις (ἄκρα πόλις), πλαγίαυλος (=πλάγιος αὐλός), εὐγενῆς (=εὖ γεγονώς), δψιμαθῆς (=δψὲ μαθών), δρεσίτροφος (=ἐν δρεσὶ τροφείς), ἀλίπλοος (=ἐν ἀλί, ἥτοι ἐν θαλάσσῃ, πλέων), χειροποίητος (=διὰ χειρῶν ποιηθείς), πυρίκαυστος (=διὰ πυρὸς κεκαυμένος), διοτρεφῆς (=ὑπὸ Διὸς τραφείς), αὐτοδίδακτος (=ὑφ' ἑαυτοῦ

διδαχθείς), δημογέρων (=τοῦ δήμου γέρων), διλιγαρχία (=τῶν διλίγων ἀρχῆς).

2. Τὴν β' τάξιν ἀποτελοῦν τὰ σύνθετα ἔκεινα, εἰς τὰ διποῖα ἀναλυόμενα τὸ ἐν συνθετικὸν μέρος (κανονικῶς τὸ α') λαμβάνει θέσιν ἀντικειμένου τοῦ ἑτέρου (σύνθετα ἀντικειμενικά)· λογογράφος (=δ λόγους γράφων), δρυτόμος (=δ δρῦς τέμνων), σιτοφάγος, μυωφόρης, νομοφύλαξ, ἀρχέκακος (=δ κάμνων ἀρχῆν τοῦ κακοῦ), ἀστυγείτων (=δ τῷ ἀστει γειτονεύων).

3. Τὴν γ' τάξιν ἀποτελοῦν τὰ ἀναλυόμενα διὰ τῆς μετοχῆς ἔχων (ἢ ἀλλης καταλλήλου), εἰς τὴν διποίαν τὰ μέρη τοῦ ὅλου συνθέτου λαμβάνουν θέσιν ἀντικειμένου (σύνθετα πτητικά)· μαχρόχειρ=δ ἔχων μακοδάς χειλας, εὐκλεής=δ ἔχων καλὸν κλέος, δίκερως=δ ἔχων δύο κέρατα, ἄφρων=δ μὴ ἔχων φρένας.

4. Τὴν δ' τάξιν ἀποτελοῦν ἰέκεινα, εἰς τὰ διποῖα τὰ συνθετικὰ μέρη ἔχουν ἵσην πρὸς ἄλληλα ἀξίαν (σύνθετα συνδετικά), κατὰ δὲ τὴν ἀνάλυσιν τοῦ συνθέτου ταῦτα συνδέονται διὰ τοῦ καὶ ιατρόμαντις=ιατρὸς καὶ μάντις, πλουσιγένεια=πλοῦτος καὶ ὑγίεια, γλυκύπικρος=γλυκὺς καὶ πικρός.

Σημ. Συνδετικὰ σύνθετα οἱ ἀρχαῖοι "Ελληνες εἶχον πολὺ δίλιγα, συνηθέστερα δὲ εἶναι ταῦτα εἰς τοὺς μεταγενεστέρους καὶ συνηθέστατα εἰς ἡμᾶς σήμερον, ὡς θεάνθρωπος (=θεὸς καὶ ἀνθρωπος), ζωόφυτον, ιατροφιλόσοφος, ἡμερονύκτιον, μαυροκίτρινος, γυναικόπαιδα, ἀμπελοχώραφα, στενόμακρος.

Ε' ΤΟΝΙΣΜΟΣ ΤΩΝ ΣΥΝΘΕΤΩΝ

416. Τὰ σύνθετα ἐν γένει ἀναβιβάζουν τὸν τόνον μέχρι τῆς τελευταίας συλλαβῆς τοῦ α' συνθετικοῦ, ἀν ἐπιτρέπῃ ἡ λήγουσα· φιλό-τιμος, μισό-ξενος, φιλό-φρων.

417. "Οσα σύνθετα λήγουν εἰς -ος καὶ ἔχουν δεύτερον συνθετικὸν δηματικὸν θέμα, τονίζονται δις ἔξῆς·

α') ὅσα ἔχουν παθητικὴν ἢ ἀμετάβατον σημασίαν, προπαρόντονται· λιθόβολος=δ διὰ λίθου βαλλόμενος, πρωτότοκος=δ πρῶτος τεχθείς, αντόμολος=δ αὐτὸς μολὼν (ἥτοι ὁ μόνος του ἔλθων), χειμάρρος=δ ἐν χειματί (ἥτοι ἐν χειμῶνι) ὁέων·

β') ὅσα ἔχουν ἐνεργητικὴν μεταβατικὴν σημασίαν, τονίζονται ἐπὶ τῆς παραληγούσης, ἀν αὕτη εἶναι βραχεῖα· πρωτοτόκος =ἡ τὸ πρῶτον τεκούσα, λιθοβόλος=δ βάλλων λίθους, σιτοφά-
Ψηφιοποιήθηκε από το Ινστιτούτο Εκπαιδευτικής Πολιτικής

γος, οἰνοχόος· τονίζονται δὲ ἐπὶ τῆς ληγούσης, ἂν ἡ παραλήγουσα εἶναι μακρὰ φύσει ἢ θέσει· ναυπηγός, ψυχοπομπός, ἀργυραμοιβός, κυνηγός.

Σημ. Τονίζονται παρὰ τὸν β' κανόνα α') τὰ εἰς -οχος, τὰ δποῖα εἶναι προπαροξύτονα, ὡς ἡρίοχος· β') τὰ ἐκ προθέσεων σύνθετα, ἐπίσης προπαροξύτονα· πρόμαχος, διάδοχος, ἔξοχος· γ') τὰ σύνθετα μὲ τὰ ἀχώριστα μόρια α-, δυσ- ἢ μὲ τὸ ἐπίφερημα εν̄ ἄγορος, δύστοκος, εὐφροσος· δ') τὰ εἰς -αρχος καὶ -σῦλος· ναύαρχος, ιερόσυλος καὶ ε') τὸ κακοῦργος, πανοῦργος καὶ ἐπίβουλος.

418. Τὰ εἰς -ης (οὖδ. -ες), δσα ἔχουν ὡς β' συνθετικὸν ὁματικὸν θέμα ἢ θέμα οὐδετέρου οὐσιαστικοῦ εἰς -ος, εἶναι συνηθέστατα δξύτονα· εὐπρεπής, λυσιτελής, εὐγενής, εὐειδής· παροξύτονα δὲ εἶναι δσα ίήγονταν εἰς -άντης, -άρκης, -ήθης, -ήθητης, -μήκης, -ώδης καὶ -μεγέθης, ὡς ἀνάτης, αὐτάρκης, συνήθητης, ειφήρητης, ευμήκης, εὐώδης, εὐμεγέθης.

Σημ. Τὰ εἰς -πετης εἶναι δξύτονα μὲν τριτόκλιτα, ὅταν β' συνθετικὸν εἶναι τὸ θέμα πετ- τοῦ δ. πίπτω, παροξύτονα δὲ πρωτόκλιτα, ὅταν β' συνθετικὸν εἶναι τὸ θέμα πετ- τοῦ δ. πέτομαι=πετῶ· προπετής, γονυπετής, οὐρανοπετής—ἴψιπετης, οὐρανοπέτης, ὠκυπέτης.

419. Τὰ ὁματικὰ εἰς -α, -η, -ευς, -μος, -της καὶ -τηρ, ὅταν συντίθενται μετὰ προθέσεων, τονίζονται ὅπου τὰ ἀπλᾶ· διαφορά, διακοπή, συμβασιλεύς, καταλογισμός, συμμαθητής, συμπλωτήρ—ἄλλὰ σύνδεσμος, ἐπίδεσμος.

ΠΑΡΑΡΤΗΜΑ Α' ΦΘΟΓΓΙΚΑ ΠΑΘΗ

1. "Οπως είς τὴν διμιλούμενην γλῶσσαν συμβαίνουν πολλάκις είς τὰς λέξεις διάφορα πάθη φθόγγων (φωνηέντων καὶ συμφώνων), οἷον ἀποβολαὶ (σιτάρι-στάρι, ὁρολόγι-δολός, ἥρθ' αὐτὸς) ἢ ἐναλλαγαὶ (π.χ. ἀδελφός-ἀδερφός, κάθισε-κάτσε, ἔχθρος-δχτρός, ξυράφι-ξουράφι) ἢ συγχωνεύσεις (π.χ. βρύδι-βόδι, τὸ ἔχει-τόχει, ξαναέρχομαι-ξανάζομαι, λέ(γ)ετε-λέτε, τὸ ἄδικο-τᾶδικο) ἢ συνενφωνήσεις (μία-μιά, δύο-δυό, ἐννέα-ἐννεά) κ.λ.π. οὕτω καὶ εἰς τὴν ἀρχαίαν γλῶσσαν παρατηροῦνται διάφορα φθογγικὰ πάθη.

Κατωτέρῳ θὰ διαλαβώμεν περὶ τῶν κυριωτέρων καὶ συνηθεστέρων φθογγικῶν παθῶν τῆς ἀρχαίας γλώσσης, τὰ διόποια δὲν εἶναι κατὰ πάντα ὅμοια πρὸς τὰ φθογγικὰ πάθη τῆς νέας γλώσσης.

I. ΠΑΘΗ ΦΩΝΗΕΝΤΩΝ

A'. ΠΑΘΗ ΦΩΝΗΕΝΤΩΝ ΕΝΕΚΑ ΧΑΣΜΩΔΙΑΣ

2. Καὶ εἰς τὴν ἀρχαίαν γλῶσσαν, ὅπως εἰς τὴν νέαν, πολλάκις συμβαίνει νὰ ενδίσκωνται δύο φωνῆστα (ἢ φωνῆεν καὶ δίφθογγος) τὸ ἐν εὐθὺς κατόπιν τοῦ ἄλλου εἴτε ἐντὸς μιᾶς καὶ τῆς αὐτῆς λέξεως εἴτε εἰς τὸ τέλος μιᾶς λέξεως καὶ τὴν ἀρχὴν τῆς ἐπομένης (π.χ. ἐν τῇ νέᾳ: βασιλέας, λέει—ἥρθε αὐτός, τὸ ἄδικο, ἐν τῇ ἀρχαίᾳ: τιμάω, πλόσι, συκέα—παρὰ ἔμου, ἐπὶ αὐτοῦ, καὶ ἐγώ).

Τὴν τοιαύτην σύμπτωσιν δύο ἐπαλλήλων φωνηέντων, ἐπειδὴ παράγει χασμωδίαν, ἥτοι κακοφωνίαν, ἀπέφευγον συνήθως οἱ ἀρχαῖοι, ὅπως συνήθως τὴν ἀποφεύγομεν καὶ ἡμεῖς.

3. a') **Συναιρεσίς.** Τὴν ἐντὸς μιᾶς λέξεως χασμωδίαν ἀπέφευγον οἱ ἀρχαῖοι διὰ τῆς **συναιρέσεως**. Συναιρέσις δὲ εἶναι ἡ συγχώνευσις δύο ἐπαλλήλων φωνηέντων ἢ φωνήεντος καὶ διφθόγγου μιᾶς λέξεως εἰς ἐν μακρὸν φωνῆεν ἢ δίφθογγον· **τιμάομεν-ιμδυμεν, ἀσιδή-φδη.**

Ἡ συλλαβή, ἡ ὅποια προκύπτει ἐκ συναιρέσεως, τονίζεται, ἀν πρὸ τῆς συναιρέσεως ἐτονίζετο τὸ ἐκ τῶν συναιρεθέντων φωνηέντων γελάομεν-γελῶμεν, συκεῶν-συκῶν—ἄλλα γέλαε-γέλα, ἐτίμαον-ἐτίμων.

Ἡ ἐκ συναιρέσεως προερχόμενη λήγουσα, ὅταν τονίζεται, δεξύνεται, ἐὰν πρὸ τῆς συναιρέσεως ἐτονίζετο τὸ δεύτερον τῶν συν-

αιρεθέντων φωνηέντων μὲ δξεῖαν· (έσταώς) ἐστάως, ἄλλως περι-
σπάται· (τιμάω) τιμῶ, (γαλῆα) γαλῆ, (συκεῶν) συκῶν.

Τὴν μεταξὺ δύο λέξεων χασμαδίαν ἀπέφευγον οἱ ἀρχαῖοι συ-
νήθωσ α') διὰ τῆς κράσεως, β') διὰ τῆς ἐκθλίψεως καὶ γ') διὰ
τῶν εὐφωνικῶν συμφώνων.

4. β') **Κρᾶσις** (=μεῖξις) εἶναι ἡ ἔνωσις δύο λέξεων εἰς μίαν
διὰ συγχώνεύσεως τοῦ τελικοῦ φωνήεντος (ἢ τῆς τελικῆς διφθόγ-
γου) τῆς πρώτης μὲ τὸ ἀρκτικὸν φωνῆν (ἢ τὴν ἀρκτικὴν δίφθογ-
γον) τῆς δευτέρας εἰς ἓν μακρὸν φωνῆν ἢ δίφθογγον· τὸ στομα-
τούρομα, δ ἀνήρ-ἀνήρ, καὶ ἀν-αὖτην, ἐγὼ οἴδα-ἐγῷδα.

Σημεῖον τῆς κράσεως εἶναι ἡ κορωνίς. Τίθεται δὲ αὐτῇ ὑπε-
ράνω τοῦ φωνήεντος ἢ τῆς διφθόγγου, ἢ ὅποια προέρχεται ἐκ
τῆς κράσεως. Αντὶ τῆς κορωνίδος ὅμως τίθεται δασεῖα, ὅταν ἡ
πρώτη λέξις δασύνεται· δ ἀνήρ—ἀνήρ.

Σημ. Ἡ κρᾶσις κατ' οὐσίαν δὲν διαφέρει τῆς συναιρέσεως
καὶ διὰ τοῦτο ἐν γένει ἀκολουθεῖ τοὺς κανόνας ἐκείνης.

5. Κρᾶσιν πάσχουν συνήθως αἱ ἔξης λέξεις·

α') Οἱ τύποι τοῦ ἀρθρου καὶ τὸ κλητικὸν ἐπιφώνημα ὁ· δ ἀν-
θρωπος-ἀνθρωπος, τοῦ ἀνδρὸς-τάνδρος, τὰ ἄλλα-τὰλλα, τὰ ἐμά-
ταμά, (τὸ ἴμάτιον-θοιμάτιον), ὁ ἀγαθὲ-ώγαθέ, ὁ ἀνερ-ῶνερ.

β') Ἡ ἀντωνυμία ἐγώ, συνήθως ὅταν ἀκολουθῇ κατόπιν τῆς
ἡ λέξις οίδα (=γνωρίζω) ἢ οίμαι (=νομίζω). ἐγῷδα, ἐγῷμαι.

γ') Οἱ τύποι δ καὶ ἡ τῆς ἀναφορικῆς ἀντωνυμίας δς, ἥ, δ· δ
ἔφορει-οὐφόρει, δ ἐγὼ-ἄγώ, δ ἀν-ἄν.

δ') Ὁ σύνδεσμος καὶ καὶ ἡ πρόθεσις πρό· καὶ ἀν-κάν, καὶ
ἐν-κάν, καὶ ἔπειτα-κάπειτα, καὶ εἴτα-κάτα, (καὶ δπως-χάπως),
πρὸ δ ἔργον-προύργον.

ε') Ὁ σύνδεσμος μέντοι μὲ τὸ μόριον ἄν· μεντάν.

Σημ. 1. Ἐκ τῆς κράσεως προέρχεται α, η, φ, ἥτοι α, η, φ μὲ
ὑπογεγραμμένον ι, ὅταν ἡ ἀρχικὴ συλλαβὴ τῆς δευτέρας λέξεως
ἴχῃ· ἐγὼ οίδα-ἐγῷδα, καὶ εἴτα-κάτα—ἄλλα καὶ ἔπειτα-κάπειτα.

Σημ. 2. Κατὰ τὴν κρᾶσιν ἀποβάλλεται ὁ τόνος τῆς πρώτης
λέξεως καὶ τὸ πνεῦμα τῆς δευτέρας· ω ἀγαθὲ-ώγαθέ, δ ἐγὼ-ἄγώ.

6. γ') **Ἐκθλίψις** (=ἐκβολὴ διὰ πιέσεως) εἶναι ἡ ἀποβολὴ
τοῦ τελικοῦ βραχέος φωνήεντος μιᾶς λέξεως, ὅταν ἡ ἐπομένη λέ-
ξις ἀρχίζῃ ἀπὸ φωνῆν· ἀπὸ ἐμοῦ-ἀπ' ἐμοῦ, δτε ἥλθεν ὅτε ἥλθεν,
παρὰ αὐτοῦ-παρ' αὐτοῦ, ἐπὶ ἐκείνου-ἐπ' ἐκείνου.

Σημείον τῆς ἐκθλίψεως εἶναι ἡ **ἀπόστροφος**, ἡ ὁποία τίθεται ὑπεράνω τῆς θέσεως τοῦ φωνήντος, τὸ δποῖον ἔπαθεν ἐκθλίψιν. Εἰς τὰ σύνθετα ὅμως, δσάκις καὶ εἰς αὐτὰ γίνεται ἐκθλίψις, δὲν τίθεται ἀπόστροφος· ἀπέχω, παρέρχομαι.

Σημ. Δὲν ἐκθλίβεται τὸ τελικὸν *ν* οἷασδήποτε λέξεως, τὸ *ἄ* καὶ τὸ *ο* τῶν μονοσυλλάβων λέξεων (*π. χ. τά, τό, πρὸ κ.λ.π.*) καὶ τὸ *ι* τῶν προθέσεων περί, μέχρι, ἄχρι (καὶ τῆς ἐπὶ εἰς τὰ σύνθετα ἐπιορκος καὶ ἐπιεικῆς), τῆς ἐρωτηματικῆς καὶ τῆς ἀορίστου ἀντωνυμίας *τί* καὶ τοῦ συνδέσμου *ὅτι*.

7. Εάν τὸ ἐκθλιβόμενον βραχὺ φωνῆν *έτονίζετο* πρὸ τῆς ἐκθλίψεως, ἡ ὀξεῖα αὐτοῦ μετὰ τὴν ἐκθλίψιν ἀποβάλλεται μέν, ὅταν ἡ λέξις εἶναι ἄκλιτος, μεταβιβάζεται δὲ εἰς τὴν προηγουμένην συλλαβήν, ὅταν ἡ λέξις εἶναι κλιτή· ἐπὶ ἐμοὶ-ἐπ’ ἐμοὶ, ἀλλὰ ἐγὼ-ἀλλ’ ἐγώ, δεινὰ ἐπαθο-δείν· ἔπαθον, φημὶ ἐγὼ-φήμι· ἐγώ.

Σημ. Εάν η πάσχουσα τὴν ἐκθλίψιν λέξις εἶναι ἐγκλιτική, δύναμις αὐτῆς ἀναβιβάζεται εἰς τὴν προηγούμενην λέξιν ἡ ἀποβάλλεται, ὅπως ἐν γένει ὅταν τὸ ἐγκλιτικὸν εἶναι μονοσύλλαβον *ἄνθρωπον τιν' εἰδον*, *οἰόν τ' ἔστι*, *δῶρα ποτ' ἔλαβον*, *ἄλλα τιν' εἴπον*.

8. Εάν πρὸ τοῦ ἐκθλιβομένου φωνήντος ὑπάρχῃ σύμφωνον ἀφωνον φιλόν, ἡ δέ *ἐπομένη λέξις* δασύνεται, τότε τὸ φιλὸν τρέπεται εἰς τὸ διμόφωνόν του δασύ· ἐπὶ *ἡμῶν-εφ' ἡμῶν*, διε *ἡκονθίθηκον*.

Σημ. Εάν ὑπολογουν δύο ἐτερόφωνα φιλὰ πρὸ τοῦ ἐκθλιβομένου φωνήντος καὶ ἡ δευτέρα λέξις δασύνεται, τρέπονται καὶ τὰ δύο εἰς τὰ διμόφωνά των διασέα· *τύπτα δλητ-τύχθ*· *δλητη*.

9. δ') *Ἐδφωνικὰ σύμφωνα* (=σύμφωνα τὰ δύοια θεραπεύουσαν τὴν κακοφωνίαν) εἶναι τὸ *r*, τὸ *z* καὶ τὸ *s*.

10. Τὸ εὑφωνικὸν *v* πρὸ φωνήντος λαμβάνονν
α') οἱ τύποι δνομάτων, δημάτων καὶ ἐπιρρημάτων, οἱ δποῖοι λήγουν εἰς *σι*, καὶ τὸ ἀριθμητικὸν *εἰκοσι*· *Ἐλλησι(v)*, *πᾶσι(v)*—*δίδωσι(v)*, *λέγουσι(v)*—*πέρουσι(v)*, *Ἀθήνησι(v)*—*εἰκοσι(v)*

β') τὰ τρία ἔνικὰ πρόσωπα δημάτων, τὰ δποῖα λήγουν εἰς *ε* καὶ τὸ *ἔστι*· *Ἐλεγε(v)*, *πεποίηκε(v)*—*ἔστι(v)*.

11. Τὸ εὑφωνικὸν *x* πρὸ φωνήντος λαμβάνει τὸ ἀρνητικὸν μόριον *οὐ* (=δχ), οὐν *ἡλθον*, οὐν *ἐγώ*.

Τὸ *z* τοῦτο τρέπεται εἰς *χ*, ὅταν ἡ ἐπομένη λέξις δασύνεται· *οὐχ* *ἡττον*, *οὐχ* *οὗτος*.

12. Τὸ εὐφωνικὸν εἰ πρὸ φωνήντος ἵ αμβάνει τὸ ἐπίρρημα οὕτω (=ἔτσι). οὕτω πράττω-οὕτως ἔπραξα.

Σημ. Τὴν χασμωδίαν ἀπέφευγον οἱ ἀρχαῖοι, σπανιώτερον ὅμως, καὶ διὰ τῆς συνιζήσεως ή τῆς ἀφαιρέσεως, ὥπως πολλάκις κάμνομεν καὶ ἡμεῖς σήμερον (π.χ. ἐννεά, λεοντάρι, σὲ γνωρίζω ἀπὸ τὴν κόψι.. καὶ σὰν πρῶτα ἀνδρειωμένη, ἐγὼ θέλω τοῦτο, τοῦτο θέλω γάρ, πρβλ. καὶ ἀρχαῖα : μὴ ἄλλως—εἴη ξ ἐμοῦ).

B'. ΠΑΘΗ ΦΩΝΗΕΝΤΩΝ ΚΑΘ' ΕΑΥΤΑ

13. Τὰ φωνήντα εἰς τὴν ἀρχαίαν γλῶσσαν ὅχι μόνον διὰ λόγους χασμωδίας, ἀλλὰ καὶ καθ' ἑαυτὰ πολλάκις πάσχουν διάφορα πάθη, ὥπως συμβαίνει καὶ εἰς τὴν διμιλούμενην γλῶσσαν.

14. Τὰ κυριώτερα πάθη, τὰ ὅποια διὰ διαφόρους λόγους πάσχουν τὰ φωνήντα τῆς ἀρχαίας γλώσσης καθ' ἑαυτά, εἶναι ή συγκοπή, ή μετάθεσις, ή ἀφομοίωσις, ή ἀντιμεταχώρησις, ή ποιοτικὴ μεταβολὴ καὶ ή ποσοτικὴ μεταβολὴ.

15. α') **Συγκοπή** λέγεται ή ἀποβολὴ φωνήντος βραχέος, τὸ ὅποιον εὑρίσκεται μεταξὺ συμφώνων ἐντὸς μιᾶς λέξεως· πατέρ-α, πατρὸς (ἀπὶ πατερός), ἐγερόμην, γίγνομαι (ἀντὶ γίγνενομαι).

16. β') **Μετάθεσις** λέγεται ή ἀλλαγὴ τῆς θέσεως ἐνὸς βραχέος φωνήντος ἐντὸς μιᾶς λέξεως· θάρσος-θράσος.

Μετάθεσιν πάσχουν μόνον τὰ βραχέα φωνήντα, τὰ ὅποια εὑρίσκονται πρὸ ἐνὸς ὑγροῦ ή ἐνόρινου, συνδυάζεται δὲ συνήθως αὕτη καὶ μὲ ἔκτασιν τοῦ βραχέος φωνήντος· **καλέω** (**κλα-**τός, (**ἀπ**)έθαν **ον** (**θνα**)-θρητός, **ἔτεμ-ον**(**τμε**)-τμῆσις.

17. γ') **Ἀφομοίωσις** λέγεται ή μεταβολὴ τοῦ βραχέος φωνήντος μιᾶς συλλαβῆς οὕτως, ὥστε τοῦτο νὰ γίνῃ ὁμόηχον μὲ τὸ φωνήντα τῆς ἐπομένης ή τῆς προηγούμενης συλλαβῆς τῆς λέξεως· **μολάχη-μαλάχη**, δύελδες-δριβολός.

Σημ. Εἰς ἀφομοίωσιν συνήθως ὑπόκεινται τὸ ς, ε, ο καὶ ὅχι τὸ ν.

18. δ') **Ἀντιμεταχώρησις** (ἢ ἐναλλαγὴ τοῦ χρόνου) δύο ἐπαλλήλων φωνήντων μιᾶς λέξεως λέγεται τὸ πάθημα ἐκεῖνο, κατὰ τὸ ὅποιον, ἐν ᾖ ἔξ ἀρχῆς τὰ φωνήντα ταῦτα ἥσαν μακρὸν τὸ πρῶτον καὶ βραχὺ τὸ δεύτερον, ἔπειτα παρουσιάζονται ἀντιστρόφως βραχὺ τὸ πρῶτον καὶ μακρὸν τὸ δεύτερον· **βασιλῆς-βασιλέως**, **βασιλῆς-βασιλέως**, λάδες-λεώφις.

19. ε') **Ποιοτικὴ μεταβολὴ** (ἢ ἀπλῶς **τροπὴ**) φωνήντος λέ-

γεται ἡ μεταβολὴ αὐτοῦ εἰς ἄλλο φωνῆεν τοῦ αὐτοῦ χρόνου, ἢτοι ἡ μεταβολὴ ἐνὸς βραχέος φωνήεντος εἰς ἄλλο ἐπίσης βραχὺ ἢ ἐνὸς μακροῦ εἰς ἄλλο ἐπίσης μακρόν λέγω· λόγος, φῆμι· φωνή.

Σημ. Τὸ ε, τὸ δποῖον τρέπεται εἰς ο, δύναται νὰ ἀνήκῃ καὶ εἰς τὴν δίφθογγον ει ἢ ευ· ἀμείβω· ἀμοιβή, σπεύδω· σπουδή.

20. στ') **Ποσοτικὴ μεταβολὴ** φωνήεντος λέγεται ἡ μεταβολὴ αὐτοῦ εἰς ἄλλο φωνῆεν διαφόρου χρόνου, ἢτοι ἡ μεταβολὴ ἐνὸς βραχέος φωνήεντος εἰς ἄλλο μακρὸν (**ἐκτασίς**) ἢ ἐνὸς μακροῦ εἰς ἄλλο βραχὺ (**βράχυνσις** ἢ **συστολὴ**). δίτρος δήτωρ, ποιμένος· ποιμῆν, δῶρον· δόσις, ἔθηκα· ἔθεμεν, κένοχγα· ἔκοχγον, τριβω· τριβή, μῆκος· μᾶκρος.

Σημ. 1. Ἐκ τῆς ἐκτάσεως βραχέος φωνῆεντος δύναται νὰ προκύψῃ καὶ δίφθογγος· διδόντος· διδούς, ιθέντος· ιθείς.

Σημ. 2. Βράχυνσιν πάσχουν καὶ δίφθογγοι καὶ τότε αὗται συστέλλονται εἰς ἀπλοῦν βραχὺ φωνῆεν· λείπω· ἔλιπον, πείθω· πιθανός, φεύγω· φυγή, τεύξομαι (τεύχ-σομαι)· ἔτυχον· τύχη.

Σημ. 3. Πολλάκις τὸ φωνῆεν μιᾶς συλλαβῆς πάσχει πέρισσοτέρας τῆς μιᾶς μεταβολὰς καὶ τότε ἡ συλλαβή, εἰς ἣν ἀνήκει τὸ φωνῆεν τοῦτο, παρουσιάζει πολλὰς καὶ διαφόρους μορφάς· φέρω· φέρος· φαρέτρα· δίφρος, λείπω· λοιπός· ἔλιπον, πατήρ· πατέρων· πατρὸς· ἀπάτωρ, φρηγ· φρεγίδς· ἄφρων, φῆμι· φάμεν· φωνή.

II. ΠΑΘΗ ΣΥΜΦΩΝΩΝ

21. Οἰαδήποτε σύμφωνα δὲν δύνανται νὰ εὑρίσκωνται εἰς τὸ τέλος ἢ τὸ ἐν κατόπιν τοῦ ἄλλου εἰς λέξεις τῆς Ἑλληνικῆς γλώσσης (πβ. τάγ-μα, τακτός οὐχὶ ταγ-τές, ἐτάχ-θην οὐχὶ ἐτάγ-θην κλπ.). Διὰ τοῦτο, δπως εἰς τὰ φωνήεντα, οὕτω καὶ εἰς τὰ σύμφωνα τῶν λέξεων τῆς ἀρχαίας γλώσσης συμβαίνουν διάφορα πάθη, ἢτοι ἀποβολαί, μεταθέσεις, ἀναπτύξεις, ἐνώσεις ἢ συγχωνεύσεις μὲ ἄλλους φθόγγους καὶ τροπαί.

A'. ΑΠΟΒΟΛΗ ΕΝΟΣ ΣΥΜΦΩΝΟΥ

22. Οὐδεμία λέξις τῆς ἀρχαίας γλώσσης δύναται νὰ λήγῃ εἰς ἄλλο σύμφωνον πλὴν τοῦ ν ἢ τοῦ ρ ἢ τοῦ σ (ἢ ξ, ψ)· πᾶν ἄλλο σύμφωνον, δταν ενθεθῇ εἰς τὸ τέλος λέξεως, ἀποβάλλεται· μέλιτ-ος ἄλλα μέλι (ἀντὶ μέλιτ), παιδ-ὸς ἄλλὰ ὁ παῖ (ἀντὶ ὁ παιδ), γυναικ-ὸς ἄλλὰ ὁ γύραι (ἀντὶ ὁ γύναικ).

Σημ. Αἱ ἀτονοὶ λέξεις ἐκ καὶ οὐκ (οὐχ) κατὰ τὸ φαινόμενον

μόνον ἀποτελοῦν ἔξαίρεσιν τοῦ ἀνωτέρῳ κανόνος, διότι αὗται συμπροφέρονται τόσον στενῶς μὲ τὴν ἐπομένην λέξιν, ὥστε ἀποτελοῦν μὲ αὐτὴν τρόπον τινὰ μίαν λέξιν καὶ τὸ τελικόν των σύμφωνον καὶ (χ) εἶναι ὡς νὰ εὑρίσκεται ἐντὸς λέξεως καὶ οὐχὶ εἰς τὸ τέλος (πρβλ. οὐκ ἔχω καὶ οὐκέτι, ἐκ πόλεως καὶ ἐκπίπτω).

23. Ἐκ τῶν συριτικῶν τὸ ἀπλοῦν σ' ἀποβάλλεται, διάκος εὑρίσκεται μεταξὺ δύο συμφώνων μιᾶς λέξεως· τετάραχ-θε ἐκ τοῦ τετάραχσθε, ἐστάλ-θαι ἐκ τοῦ ἐστάλσθαι.

24. Εἰς παλαιοτέρους χρόνους τὸ σ' ἐν ἀρχῇ λέξεως πρὸ φωνήσεως εὑρισκόμενον ἐτρέπετο εἰς δασεῖαν, ἐντὸς δὲ λέξεως μεταξὺ δύο φωνηέντων ἀπεβάλλετο· ἐπομαι ἐκ τοῦ σέπομαι (πρβλ. ἀρχ. ἐσε(ε)πόμην), ἔχω (ἀρχῆθεν ἔχω) ἐκ τοῦ σέχω (πβ. μέλλ. ἔξω), τέλει (=τέλει) ἐκ τοῦ τέλεσ-ι (πβ. τελεσφόρος), ἔλέγον (=ἔλεγεο) ἐκ τοῦ ἔλεγεσο (πβ. ἔτιθεσο).

Σημ. Καὶ τὸ διπλοῦν σ' (σσ) ἡπλοποιήθη εἰς πολλοὺς τύπους λέξεων εἰς ἐν μόνον σ' ἐτέλεσα ἐκ τοῦ ἐτέλεσ-σα, τοῖς γένεσι ἐκ τοῦ τοῖς γένεσ-σι, τοῖς κρέασι ἐκ τοῦ τοῖς κρέασ-σι.

25. Καὶ τὸ ἡμίφωνον *τ* (συγγενὲς πρὸς τὸ φωνῆν *υ*), τὸ διποῖον εἰς παλαιοτέρους χρόνους είχον πολλαὶ Ἑλληνικαὶ λέξεις εἰς τὴν ἀρχὴν ἦ μεταξὺ δύο φωνηέντων αὐτῶν, κανονικῶς ἀπεβλήθη ὄντος (ἐκ τοῦ *Φοῖνος*), ὄζκος (*Φοῖνος*), ἔργον (*Φέργον*), ἐσθῆτς (*Φεσθῆτς*), πλέω (πλέω, πρβλ. πλεύσω), δέω (δέω, πρβλ. δεῦμα), βοός, βοῖ (*Βοῦντος*, *Βοῦνι*, πρβλ. *βοῦς*), (*βασιλέως*) βασιλῆτος (*βασιλῆτος*).

26. Καὶ δ ἡμίφωνος φθόγγος *γ* (συγγενῆς πρὸς τὸ φωνῆν *ι*) ἀπεβλήθη μεταξὺ δύο φωνηέντων τιμάω (τιμῶ) ἐκ τοῦ τιμάյω, ποιέω (ποιῶ) ἐκ τοῦ ποιέω, δηλόω (δηλῶ) ἐκ τοῦ δηλόγω.

27. Ἐκ τῶν ἐνρίνων τὸ *ν* πρὸ τοῦ σ' ἀποβάλλεται, ἄλλοτε μὲν μὲ ἔκτασιν τοῦ προηγουμένου φωνήσεως, ἄλλοτε δὲ χωρὶς ἔκτασιν αὐτοῦ· (μέλάν-ος) μέλάζεις ἐκ τοῦ μέλάνς, (ἐν-δος) εἰς ἐκ τοῦ ἔνς, (τοῖς) δαίμο-σι ἐκ τοῦ (τοῖς) δαίμον-σι.

Σημ. Τὸ *ν* τῆς προθέσεως ἐν διατηρεῖται εἰς τὰ σύνθετα πρὸ τοῦ *σ*, *ζ*, *ϙ* ἐνσείω, ἐνζεύγνυμι, ἐνρίπτω. Τὸ *ν* τῆς προθέσεως σὸν δροίως, ἐν μὲν ἀκολουθῇ ἀπλοῦν *σ*, ἀφομοιοῦται πρὸς αὐτό, ὡς σύσσιτος (ἐκ τοῦ σύνσιτος), ἐὰν δὲ ἀκολουθῇ *σ* ἡνωμένον μὲ ἄλλο σύμφωνον (ἢ *ζ*), ἀποβάλλεται, ὡς συσκευάζω (ἐκ τοῦ συνσκευάζω), συζεύγνυμι (ἐκ τοῦ συνζεύγνυμι).

28. Ἀφωνορ δδοντικὸν πρὸ τοῦ σ' ἀποβάλλεται *χάρις* ἐκ

τοῦ χάριτς (χάριτ-ος), λαμπ-άς ἐκ τοῦ λαμπάδος (λαμπάδ-ος), ὅρνι-σι ἐκ τοῦ ὅρνιθσι (ὅρνιθ-ος).

Σημ. Κυρίως ἐτρέπετο πρῶτον τὸ ὄδοντικὸν πρὸ τοῦ σ εἰς σ καὶ κατόπιν ἐγίνετο ἀπλοποίησις τοῦ διπλοῦ σ· πείθσω-πείσω-πείσω κλπ.

B'. ΑΠΟΒΟΛΗ ΔΥΟ ΣΥΜΦΩΝΩΝ

29. Τὸ ντ ἥ νδ πρὸ τοῦ σ ἀποβάλλεται, τὸ δὲ προηγούμενον φωνῆν τῆς λέξεως πάσχει ἔκτασιν· ὀδοὺς ἐκ τοῦ ὄδοντος (ὄδοντ-ος), μέλλ. σπείσω ἐκ τοῦ σπένδος (σπένδω), μέλλ. πετσομαὶ ἐκ τοῦ πένθομαὶ (πάσχω, πένθ-ος).

Σημ. Ἡ ἔκτασις βραχέος φωνήνετος εἰς μακρὸν ἥ εἰς δίφθογγον, ἥ δοπιά γίνεται, ὅταν ἀποβάλλεται πρὸ τοῦ σ ἔνοινον ἥ ἔνοινον καὶ ὄδοντικόν, λέγεται ἀνεκτασις ἥ ἀναπληρωματικὴ ἔκτασις, διότι δι' αὐτῆς ἀναπληροῦνται τρόπον τινὰ οἱ ἀποβαλλόμενοι φθόγγοι.

C'. ΑΝΑΠΤΥΞΙΣ ΣΥΜΦΩΝΩΝ

30. Ἐνίστεται ἀναπτύσσεται εἰς συλλαβὴν λέξεών τινων φθόγγος, ὁ δοπιῶς δὲν ὑπῆρχεν εἰς αὐτὴν ἕξ ἀρχῆς· οὕτω μεταξὺ τοῦ μ καὶ τοῦ ρ ἥ τοῦ μ καὶ τοῦ λ ἀναπτύσσεται ὁ φθόγγος β· (μέση+ήμερα) μεσημβρία ἐκ τοῦ με-σημ(ε)ρία, (ἔμολον=ήλιθον, μολ, μλω) μέμβλωκα ἐκ τοῦ μέμλωκα· μεταξὺ δὲ τοῦ ν καὶ τοῦ φ ἀναπτύσσεται ὁ φθόγγος δ· (ἀνήρ, ἄνερ) ἀνδρός ἐκ τοῦ ἀν(ε)ρός.

Ἡ τοιαύτη ἀνάπτυξις φθόγγου γίνεται, ἵνα εὐκολώτερον προφέρωνται τὰ συμπλέγματα μρ, μλ, νρ.

31. Τὸ ἀρκτικὸν ρ πάσης λέξεως διπλασιάζεται, ὅταν πρὸ αὐτοῦ εὑρεθῇ βραχὺ φωνῆν ἔνεκα αὐξήσεως τῆς λέξεως ἥ συνθέσεως αὐτῆς μὲ δλλην λέξιν· ὁέω-ἔρεον, ὁώννυμι-ἔπερρωνυμι-ἄρρωστος, ὁήτος-ἀπόρρητος, ἀλλὰ εὔρωστος, εὔρυθμος.

Ο διπλασιασμὸς οὗτος τοῦ ρ προέρχεται, διότι ὡς ἐπὶ τὸ πλεῖστον αἱ λέξεις, αἱ δοπιαι ἀρχίζουν ἀπὸ ρ, εἶχον ἀρχικῶς πρὸ αὐτοῦ ρ ἥ σ· τὸ δρήτος ἕξ ἀρχῆς ἥτο ῥητός, τὸ δέω ἥτο σρέω.

D'. ΜΕΤΑΘΕΣΙΣ ΣΥΜΦΩΝΩΝ

32. Ὁπως ἐν βραχὺ φωνῆν, οὕτω καὶ ἐν σύμφωνον μιᾶς συλλαβῆς λέξεώς τινος δύναται νὰ μετατεθῇ, ἥτοι νὰ ἀλλάξῃ θέσιν (πρβλ. τὸ τῆς νέας γλώσσης σκορπῶ καὶ σκροπῶ).

33. Κανονικῶς μετετίθετο εἰς ἀρχαιοτάτους χρόνους τὸ ἡμιφωνον j, δισάκις ενδισκετο κατόπιν τῶν συλλαβῶν αν ἥ αρ ἥ ορ,

ένούμενον δὲ μὲ τὸ προηγούμενον αἱ οἱ ἀπετέλει τὴν δίφθογγον αἱ οἱ οἰ ζαίρω ἐκ τοῦ ζάρω (πβ. ζαρ-ά), μοῖρα ἐκ τοῦ μόρια (πβ. μόριον), μέλαινα ἐκ τοῦ μέλανja (πβ. μέλαν-ος).

Σημ. Ἡ τοιαύτη μετάθεσις τοῦ j καλεῖται καὶ ἐπένθεσις, διότι τὸ γενετατιθέμενον ἐπεντίθεται μεταξὺ τοῦ a ἥσο καὶ τοῦ ρ ἥν.

Ε'. ΕΝΩΣΕΙΣ ἢ ΣΥΓΧΩΝΕΥΣΕΙΣ ΣΥΜΦΩΝΩΝ

34. Τὸ σ, ὅταν εὑρίσκεται πρὸ αὐτοῦ οὐρανικὸν (κ, γ, χ), ἔνοῦται μὲ αὐτὸ εἰς ζ· φύλαξ, φυλάξω ἐκ τοῦ φύλακ-ς, φυλάκ-σω (πβ. φύλακ-ες, φυλακ-ή), ἄρπαξ, ἄρπαξω ἐκ τοῦ ἄρπαγ-ς, ἄρπαγ-σω (πβ. ἄρπαγ-ή), ταράξω ἐκ τοῦ ταράχ-σω (πβ. ταραχ-ή).

Οταν δὲ εὑρίσκεται πρὸ τοῦ σ χειλικὸν (π, β, φ), ἔνοῦται μὲ αὐτὸ εἰς ψ· κώνωψ, κώνωψι ἐκ τοῦ κώνωπ-ς, κώνωπ-σι (πβ. κώνωπ-ος), Ἄραψ, Ἄραψι ἐκ τοῦ Ἄραβ-ς, Ἄραβ-σι (πβ. Ἄραβ-ες), γράψω ἐκ τοῦ γράφ-σω (πβ. γραφ-ή).

35. Τὸ ήμιφωνον j εἰς ἀρχαιοτάτους κρόνους,

α') ὃ αν εὑρίσκετο κατόπιν οὐρανικοῦ (κ, γ, χ), συνεχωνεύετο μὲ αὐτὸ εἰς σ ἢ ττ· φυλάσσω ἢ φυλάττω ἐκ τοῦ φυλάκjω (πβ. φυλακ-ή), ἀλλάσσω ἢ ἀλλάττω ἐκ τοῦ ἀλλάγjω (πβ. ἀλλαγ-ή), ταράσσω ἢ ταράττω ἐκ τοῦ ταράχjω (πβ. ταραχ-ή)·

β') ὅταν εὑρίσκετο κατόπιν τοῦ δ, συνεχωνεύετο μὲ αὐτὸ εἰς ζ· παῖζω ἐκ τοῦ παίδjω (πβ. παῖδ-ες), ἐρίζω ἐκ τοῦ ἐρίδjω (πβ. ἐριδ-ες)·

γ') ὅταν εὑρίσκετο κατόπιν δδοντικοῦ ἔχοντος πρὸ αὐτοῦ ν, συνεχωνεύετο μὲ τὸ δδοντικὸν εἰς σ' πάντjα-πάνσα-πᾶσα.

Σημ. Σπανιώτερον εὑρίσκεται συγχωνευμένον τὸ j μὲ τὸ πρὸ αὐτοῦ τ εἰς σ ἢ ττ καὶ μὲ τὸ πρὸ αὐτοῦ γ εἰς ζ· ζαρίεσσα ἐκ τοῦ ζαρίετjα, ἀρπάζω ἐκ τοῦ ἀρπάγjω (πβ. ἀρπαγ-ή), σαλπίζω ἐκ τοῦ σαλπίγγjω (πβ. σάλπιγγ-ες).

ΣΤ'. ΤΡΟΠΑΙ ΣΥΜΦΩΝΩΝ

36. Οὐρανικὸν (κ, γ, χ) ἢ χειλικὸν (π, β, φ), ἐὰν εὑρεθῇ πρὸ δδοντικοῦ (τ, δ, θ) καὶ εἶναι ἑτερόπνουν, τρέπεται εἰς ὅμόπνουν μὲ τὸ δδοντικόν, ἵτοι συμπτενευματίζεται· πλέκω ἀλλὰ ἐπλέχθη (ἐκ τοῦ ἐπλέκ-θην), λείπω ἀλλὰ ἐλείφθη (ἐκ τοῦ ἐλείπ-θην), εὐχομαι ἀλλὰ εὐπτός (ἐκ τοῦ εὐχ-τός), γράψω ἀλλὰ γραπτός (ἐκ τοῦ γραφ-τός), (τάσσω) ταγδός ἀλλὰ τακτός (ἐκ τοῦ ταγ-τός), τρίβω ἀλλὰ ἐτρίφθη (ἐκ τοῦ ἐτρίβ-θην), ἐπ-τά, δκ-τώ, ἀλλὰ ἔβ-δομος, ὅγ-δοος.

Σημ. Τὸ καὶ τῆς προθέσεως ἐκ μένει ἀμετάβλητον καὶ δὲν συμπνευματίζεται ἐκβάλλω, ἔκγορος, ἐκδέω, ἐκθέω, ἐκφέω.

37. Χειλικὸν (π., β., φ.) πρὸ τοῦ μὲν γίνεται μ., ἥτοι ἀφομοιοῦται πρὸς αὐτό· κόμμα ἐκ τοῦ κόπτα (πβ. κοπ·ή), βέβλαμψαι ἐκ τοῦ βέβλαβμαι (πβ. βλάβη), γράμμα ἐκ τοῦ γράφμα (πβ. γραφ·ή).

38. Καὶ τὸ ἔνοικον ν., ὅταν εὑρεθῇ πρὸ τῶν ὑγρῶν λ ἢ ο ἢ τοῦ ἐνθίνου μ., ἀφομοιοῦται πρὸς αὐτά· συλλέγω ἐκ τοῦ συνλέγω, συρρέω ἐκ τοῦ συνρέω, ἐμμένω ἐκ τοῦ ἐνμένω.

Σημ. Εἰς μερικὰς λέξεις φάνεται ὅτι τρέπεται τὸ ν πρὸ τοῦ μ εἰς σ· (φάσ-μα) πέ-φασ-μαι ἐκ τοῦ πέ-φαν-μαι, (μίασ-μα) μεμίασ μαι ἐκ τοῦ μεμίαν-μαι.

39. Τὸ συριστικὸν σ εἰς ἀρχαιοτάτους χρόνους, ὅταν εὑρίσκετο κατόπιν ὑγροῦ (λ., ο) ἢ ἐνθίνου (μ., ν), ἀφωμοιοῦτο πρὸς αὐτό, μετὰ δὲ τὴν ἀφομοίωσιν ἐγίνετο ἀπλοποίησις τῶν δύο δμοίων συμφώνων (λλ., ρρ., μμ., νν) μὲν ἀντέκτασιν· ἔστειλα ἐκ τοῦ ἔστελλα-ἔστελσα, ἔσπειρα ἐκ τοῦ ἔσπερρα-ἔσπερσα, ἔνειμα ἐκ τοῦ ἔνεμμα-ἔνεμσα, ἔτεινα ἐκ τοῦ ἔτεννα-ἔτενσα.

Σημ. Εἰς μερικὰς λέξεις διατηρεῖται τὸ σ κατόπιν τῶν ὑγρῶν λ, ο ἢ ἀπλῶς ἀφομοιοῦται μόνον μὲ τὸ προηγούμενον ρ· ἄλσος, θάρσος, χέρσος—θάρρος, χερρύησος.

40. Καὶ τὸ ἡμίφωνον ἢ εἰς ἀρχαιοτάτους χρόνους,

α') ὅταν εὑρίσκετο κατόπιν τοῦ λ., ἀφωμοιοῦτο πρὸς αὐτό· ἀγγέλλω ἐκ τοῦ ἀγγέλγω (πβ. ἀγγελ-ος), σφάλλω ἐκ τοῦ σφάλγω (πβ. σφάλ-μα).

β') ὅταν εὑρίσκετο κατόπιν τοῦ ο ἢ τοῦ ν καὶ ἐμποσθεν τούτων ὑπῆρχεν ἄλλο φωνῆν πλὴν τοῦ α ἢ ο, τότε ἀφωμοιοῦτο πρὸς αὐτά, μετὰ δὲ τὴν ἀφομοίωσιν ἐγίνετο ἀπλοποίησις τῶν δύο συμφώνων (ρρ., νν) μὲν ἀντέκτασιν· σπείρω ἐκ τοῦ σπέρρω-σπέριγω (πβ. σπέρ-μα), κτείνω ἐκ τοῦ κτέννω-κτένγω (πβ. μέλλ. κτεν-ῶ), οἰκτίρω ἐκ τοῦ οἰκτίρω-οἰκτίργω (πβ. οἰκτίρω-μός), ἀμύνω ἐκ τοῦ ἀμύννω-ἀμύνγω (πβ. μέλλ. ἀμύν-ῶ), κρῖνω ἐκ τοῦ κρῖννω-κρίνγω (πβ. μέλλ. κρῖν-ῶ).

41. Εἰς παλαιοτέρους χρόνους, δισάκις συνέπιπτε νὰ ἀρχίζουν δύο ἀλλεπάλληλοι συλλαβαι μιᾶς λέξεως ἀπὸ ἀφωνον δασύ, τῆς πρώτης συλλαβῆς τὸ δασὺ ἐτρέπετο εἰς τὸ ἀντίστοιχόν του ψιλὸν (**ἀνομοιώσις**)· κέχυκα ἐκ τοῦ κέχυκα (πβ. χυτός), πέφυκα ἐκ τοῦ φέφυκα (πβ. φύσω), τίθημι ἐκ τοῦ θίθημι (πβ. θήσω), ἐτέθηγ ἐκ

τοῦ ἐθέθην (πβ. θετός), τριχός, τριχὶ ἐκ τοῦ θριχός, θριχὶ (πβ. θρίξ, θριξί), τρέφω, ἐτράφην ἐκ τοῦ θρέφω, ἐθράφην (πβ. θρέψω, τέθραψμαι), τάφος, ἐτάφην ἐκ τοῦ θάφος, ἐθάφην (πβ. θάψω).

Σημ. 1. Καὶ ἡ δασεῖα τῆς πρώτης συλλαβῆς μιᾶς λέξεως τρέπεται εἰς ψιλήν, ὅταν ἡ δευτέρα συλλαβὴ ἀρχίζῃ ἀπὸ ἄφωνον δασύ· ἔχω ἀντὶ ἔχω (ἐκ τοῦ σέκ-ω), ἐν ᾧ μέλλων ἔξω.

Σημ. 2. Εἰς μερικὰς λέξεις διετήρησαν αἱ δύο ἀλλεπάλληλοι συλλαβαὶ τὸ δασύ, ὡς ἐχύθην, ὠρθόθην, ἐθέλχθην, φάσι τοῖς ἄλλαις δὲ πάλιν λέξεις ἐτράπη ὅχι τῆς πρώτης, ἀλλὰ τῆς δευτέρας συλλαβῆς τὸ δασὺ εἰς ψιλόν, ὡς σώθηται (ἀντὶ σώτηθι) ἐκ τοῦ σώθηται, παιδεύθηται (ἀντὶ παιδεύτηθι) ἐκ τοῦ παιδεύθηται.

42. Ἐκ τῶν οὐδαμικῶν τὸ καὶ τὸ χ πρὸ τοῦ μ γενικῶς τρέπεται εἰς γ· διωγμὸς ἐκ τοῦ διωκμὸς (πβ. διώκω), ταραχμὸς ἐκ τοῦ ταραχμὸς (πβ. ταραχή), τετάραγματι ἐκ τοῦ τετάραχματι.

Σημ. Εἰς μερικὰς λέξεις διατηροῦνται τὰ συμλέγματα καὶ καὶ χμ· ἄκμων, ἄκμή, ἀύκμός.

43. Ὁδοντικὸν πρὸ ἄλλον ὁδοντικὸν ἢ πρὸ τοῦ μ ἐν μέσῳ λέξεως τρέπεται εἰς σ· χαριέστερος ἐκ τοῦ χαριέτ-τερος, ἐψεύσθητην ἐκ τοῦ ἐψεύδ-θητην (ψεύδ-ομαι), πιστὸς ἐκ τοῦ πιθ-τὸς (πβ. πιθ-ανός), ἐπεισθητην ἐκ τοῦ ἐπείθ-θητην (πείθ-ομαι), ἥνυσματι ἐκ τοῦ ἥνυτ-ματι (ἀνύτ-ω), ἄσμα ἐκ τοῦ ἄδ-μα (ἄδ-ω), πέπεισμα ἐκ τοῦ πέπειθ-ματι (πείθ-ομαι).

Σημ. Εἰς μερικὰς λέξεις μένει ἀμετάβλητον τὸ ὁδοντικὸν πρὸ τοῦ μ· ἀτμός, ἀριθμός, Ἀδμητος. Ὡσαύτως διατηρεῖται τὸ ττ, τὸ δποῖον προθῆλθεν ἀπὸ κι, γι, ηλπ.

44. Τὸ τ τῆς συλλαβῆς τι εἰς ἀρχαιοτάτους χρόνους, ὅταν αὕτη ενδύσκετο κατόπιν φωνήντος ἢ τοῦ ἐνοίνου ν, ἐτρέπετο εἰς σ· πλούσιος ἐκ τοῦ πλούτιος (πλοῦτ-ος), ἀθανασία ἐκ τοῦ ἀθανατία (ἀνθάνατ-ος), γεροντία ἐκ τοῦ γεροντία (γέροντ-ος), ἐκούσιος ἐκ τοῦ ἐκόντιος (ἐκόντ-ος), λέγονται ἐκ τοῦ λέγο-ντι· σπανίως δὲ διατηρεῖται καὶ μάλιστα ὅταν τονίζεται· αἴτια, δημαρτίος—σκότιος κλπ.

45. Τὸ ν πρὸ τῶν οὐδαμικῶν (κ, γ, χ) τρέπεται εἰς ἔνοινον γ· ἐγκαλῶ ἐκ τοῦ ἐν-καλῶ, συγγενής ἐκ τοῦ συν-γενής, συγχαίρω ἐκ τοῦ συν-χαιρῶ, ἐγκένω ἐκ τοῦ ἐν-ξύω.

46. Τὸ ρ πρὸ τῶν χειλικῶν (π, β, φ) τρέπεται εἰς μ· ἐμπίπτω ἐκ τοῦ ἐν-πίπτω, ἐμβαίνω ἐκ τοῦ ἐν-βαίνω, συμφέρω ἐκ τοῦ συν-φέρω, ἐμψυχος ἐκ τοῦ ἐν-ψυχος.

ΠΑΡΑΡΤΗΜΑ Β'

ΚΑΤΑΛΟΓΟΣ ΑΝΩΜΑΛΩΝ ΡΗΜΑΤΩΝ

^τΑγαμαι (=θαυμιάζω), πρτ. ἡγάμην, ἀόρ. ἡγάσθην (θ. ἀγα-).

^τΑγνυμι (συνήθως κατάγνυμι=συντρίβω), ἀόρ. κατέαξα, πρκ. β' ώς παθ. κατέαγα. Κατάγνυμαι, ἀόρ. κατεάγην (θ. *Ἔ*αγ-).

^τΑγορεύω' ίδε σελ. 162.

^τΑγω (=όδηγω), πρτ. ἡγον, μλ. ἄξω, ἀόρ. β' ἡγαγον, πρκ. ἡχα. ^τΑγομαι, πρτ. ἡγόμην, μ. ἄξομαι, μ. ἀόρ. β' ἡγαγόμην, πθ. ἀόρ. ἡχθην, μ. παθ. ἀχθήσομαι, πρκ. ἡγμαι (θ. ἀγ-, ἀγαγ-).

^τΑιδω (=ψάλλω, τραγουδῶ), παρτ. ὥδον, μ. μλ. ὁς ἐνεογητικὸς ὕσομαι, ἀόρ. ἥσα. ^τΑιδομαι, π. ἀόρ. ἥσθην (θ. ἀδ-).

^τΑἰδοῦμαι (=σέβομαι), μέλ. αἰδέσομαι, ἀόρ. ἥδεσάμην καὶ παθ. ώς μέσος ἥδεσθην (θ. αἰδεσ-).

^τΑἰρέω (=κυριεύω ἢ συλλαμβάνω), πρτ. ὥρουν, μέλ. αἰρήσω, ἀόρ. β' εἴλον, παρκ. ἥρηκα. Μέσ. αἰροῦμαι (=ἐκλέγω, προτιμῶ), πρτ. ἥρούμην, μ. αἰρήσομαι, ἀόρ. β' εἴλουμην, πρκ. ἥρηματ. Παθ. αἰροῦμαι (=ἐκλέγομαι), παρτ. ἥρούμην, μέλ. αἰρεθήσομαι, ἀόρ. ἥρέθην, πρκ. ἥρημαι, τετ. μελ. ἥρησομαι (θ. αἰρε-, *Ἔ*ελ-).

^τΑἴρω (=σηκώνω), πρτ. ἥρον, μ. ἀρῶ, ἀόρ. ἥρα, πρκ. ἥρκα. ^τΑἴρομαι, πρτ. ἥρόμην, μ. μέλ. ἀροῦμαι, ἀόρ. ἥράμην, πθ. ἀόρ. καὶ ώς μέσ. ἥρθην, πρκ. ἥρμαι (θ. ἀρ-, ἔξ οὖν αἱρ-).

^τΑἰσθάνομαι, πρτ. ἥσθανόμην, μ. αἰσθήσομαι, ἀόρ. β' ἥσθόμην, παρ. ἥσθημαι (θ. αἰσθ-, ἔξ οὖν αἰσθαν-, αἰσθε-).

^τΑκούω, πρτ. ἥκουον, μέσ. μέλ. ώς ἐνεογ. ἀκούσομαι, ἀόρ. ἥκουσα, παρκ. ἀκήκοα, ὑπερο. ἥκηρκόειν. ^τΑκούομαι, ἀόρ. ἥκουσθην, μέλ. ἀκουσθήσομαι (θ. ἀκον-, ἀκο-).

^τΑλίσκομαι (=κυριεύομαι ἢ συλλαμβάνομαι), πρτ. ἥλι κόμην, μέσ. μ. ώς παθ. ἀλώσομαι, ἐνεογ. ἀόρ. β' ώς παθ. ἔάλων, ἐνεογ. πρκ. ώς πθ. ἔάλωκα, ὑπο. ἥλώκειν (θ. *Ἔ*αλ-, ἄλ-, ἔξ οὖν ἀλισκ-, ἄλω-).

^τΑμαρτάνω, πρτ. ἥμαρτανον, μέσ. μ. ώς ἐνεογ. ἀμαρτήσομαι, ἀόρ. β' ἥμαρτον, πρκ. ἥμαρτηκα. ^τΑμαρτάνεται, πρτ. ἥμαρτάνετο, ἀόρ. ἥμαρτήθη, πρκ. ἥμαρτηται (θ. ἀμαρτ, ἔξ οὖν ἀμαρταν-, ἀμαρτε-).

^τΑμφιέννυμ, πρτ. ἥμφιέννυν, μ. ἀμφιῶ, ἀόρ. ἥμφιεσα. ^τΑμφιέννυμαι, μ. μλ. ἀμφιέσομαι, πρκ. ἥμφιεσμαι (θ. *Ἔ*εσ-).

^τΑναλίσκω ἢ ἀναλόω (=δαπανῶ), πρτ. ἀνήλισκον ἢ ἀνήλουν, μ. ἀναλώσω, ἀόρ. ἀνήλωσα, πρκ. ἀνήλωκα. ^τΑναλίσκομαι, πρτ.

ἀνηλισκόμην ἢ ἀνηλούμην, μέλ. ἀναλωθήσομαι, ἀόρ. ἀνηλώθην, πρκ. ἀνῆλωμαι (θ. ἀναλ-, ἐξ οὗ ἀναλισκ-, ἀναλο-).

*Ἀνοίγω ἢ ἀνοίγνυμι, πρτ. ἀνέφγον, μ. ἀνοίξω, ἀόρ. ἀνέφεξα, πρκ. ἀνέφχα. Ἀνοίγομαι, πρτ. ἀνεφγόμην, τ. μ. ἀνεφέξομαι, ἀόρ. ἀνεφχθην, πρκ. ἀνέφγημαι (θ. Φοιγ-).

*Ἀπεχθάνομαι (=μισοῦμαι), πρτ. ἀπηχθανόμην, μ. ἀπεχθήσομαι, ἀόρ. ἀπηχθόμην, πρκ. ἀπήχθημαι (θ. ἀπεχθ-, ἀπεχθαν-, ἀπεχθε-).

*Ἀποδιδράσκω (=δραπετεύω), πρτ. ἀπεδίδρασκον, μέσ. μέλ. ὡς ἐνεργ. ἀποδράσομαι, ἀόρ. ἀπέδραν, παρακ. ἀποδέδρακα (θ. δρα-, ἐξ οὗ διδρασκ-).

*Ἀποθνήσκω, πρτ. ἀπέθηγσκον, μ. ἀποθανοῦμαι, ἀόρ. β' ἀπέθανον, πρκ. τέθνητα, τ. μ. τεθνήξω (θ. θαν-, θνα-, θνητ-, θνησκ-).

*Ἀπόλλυμ (=καταστρέψω), πρτ. ἀπώλλυν, μ. ἀπόλω, ἀόρ. ἀπώλεσα. πρκ. ἀπολόλεκα. Ἀπόλλυμαι, πρτ. ἀπωλλύμην, μ. ἀπολοῦμαι, ἀόρ. β' ἀπωλόμην, πρκ. ἀπόλωλα (θ. δλ-, δλλυ- ἐκ τοῦ δλ-νυ, δλε-).

*Ἀρέσκω (=είμαι ἀρεστός), πρτ. ἡρεσκον, μ. ἀρέσω, ἀόρ. ἡρεσα. Ἀρέσκομαι, πρτ. ἡρεσκόμην, μ. ἀόρ. ἡρεσάμην (θ. ἀρ-, ἀρε-, ἀρεσκ-).

Βαίνω· ἵδε σ. 162.-*Βλαστάνω*· ἵδε σ. 161.-*Βούλθημαι*· ἵδε σ. 160.

Γηράσκω· ἵδε σελ. 161.

Γίγνομαι, πρτ. ἐγιγνόμην, μέλ. γενήσομαι, ἀόρ. β' ἐγενόμην, παρκ. γέγονα ἢ γεγένημαι (θ. γεν-, γν-, ἐξ ὃν γιγν-, γενε-).

Γιγνώσκω· ἵδε σ. 161.

Δάκνω· ἵδε σελ. 161.—*Δέω-ῶ*· ἵδε σελ. 138 καὶ 141.

Δέω, συνήθως ὡς ἀπρόσωπον δεῖ (=είναι ἀνάγκη), πρτ. ἔδει, μ. δεήσει, ἀόρ. ἔδέησε, πρκ. δεδέηκε. Δέομαι (δέει, δεῖται κλπ.), πρτ. ἔδεόμην, μ. δεήσομαι, ἀόρ. ἔδεήθην, πρκ. δεδέημαι (θ. δε-, ἐξ οὗ δεε-).—*Δοκέω-ῶ*· ἵδε σελ. 160.

Δύναμαι, πρτ. ἐδυνάμην ἢ ἡδυνάμην (ἐδύνω, ἐδύνατο), μέλ. δυνήσομαι, ἀόρ. ἐδυνήθην (ἡδυνήθην), πρκ. δεδύνημαι. (Ἐνεστ. δύτοτακτ. δύνωμαι, εὐπτ. δυναίμην, δύναιο, δύναυτο, προστ. δύρω, δυνάσθω, θ. δυνα-).—*Δύω*· ἵδε σελ. 141 καὶ 154.

*Ἔγειρω (=σηκώνω), πρτ. ἥγειρον, μ. ἐγερῶ, ἀόρ. ἥγειρα, πρκ. β' ἐγοήγορα (=ἀγουπνᾶ). Ἐγείρομαι, πρτ. ἥγειρόμην, παθ. ἀόρ. καὶ ὡς μέσ. ἥγέρθην, μέσ. ἀόρ. β' ἥγρόμην (θ. ἐγερ-, ἐγρ-).

*Ἐθέλω ἢ θέλω, πρτ. ἥθελον, μ. ἐθελήσω, ἀόρ. ἥθέλησα, πρκ. ἥθεληκα (θ. ἐθελ-, ἐθελε-).—*Ἐλαύνω*· ἵδε σ. 162.

*Ἐλκω (=τραυῶ), πρτ. εἴλκον, μ. ἐλξω, ἀόρ. εἴλκυσα, πρκ.

εἰλκυσκα. Ἐλκομαι, πρτ. εἰλκόμην, μ. ἀόρ. εἰλκυσάμην, π. ἀόρ. εἰλκύσθην, πρκ. εἰλκυσμαι(θ. *Ἐλκε-*, *ἔλκε-*, *ἔλκυ-*). — *Ἐπαινῶ*· ἵδε σ. 141

Ἐπιμέλομαι ή ἐπιμελέομαι-οῦμαι, πρτ. ἐπεμελούμην, μ. ἐπιμελήσομαι, ἀόρ. ἐπεμελήθην, πρκ. ἐπιμεμέλημαι (θ. μελ-, μελε-).

Ἐπίσταμαι (=γνωρίζω), παρτ. ἡπιστάμην, (ἡπίστω, ἡπίστατο), μ. ἐπιστήσομαι, ἀόρ. ἡπιστήθην. Ἔνεστ. ὑποτ. ἐπίστωμαι, εὐκτ. ἐπισταλμην, ἐπίσταιο, ἐπίσταιτο, προστ. ἐπίστω, -άσθω, (θ. ἐπιστα-).

Ἐπομαι (=ἀκολουθῶ), προτ. εἶπόμην, μ. ἔψομαι, ἀόρ. β' ἔσπομιν (θ. σεπ-, ἐπ-, σπ-).

Ἐρχομαι, πρτ. ἥα, μ. εῖμι, ἀόρ. ἥλθον, πρκ. ἐλήλυθα (θ. *ἐρχ-*, *ει-*, *ἱ-*, *ἐλυθ-*, *έιθ-*).

Ἐρωτῶ, πρτ. ἥρωτων, μ. ἐρωτήσω καὶ ἐρήσομαι, ἀόρ. ἥρωτησα καὶ ἥρόμην, πρκ. ἥρωτηκα. Ἐρωτῶμαι, πρτ. ἥρωτώμην, ἀόρ. ἥρωτήθην, πρκ. ἥρωτημαι (θ. ἐρωτα-, ἐρ-, ἐρε-).

Ἐσθίω (=τρώγω), πρτ. ἥσθιον, μ. ἔδομαι, ἀόρ. β' ἔφαγον, πρκ. ἔδηδοκα, αετοχῇ πθ. πρκ. ἔδηδεσμένος (θ. *ἐσθι-*, *ἐδ-*, *ἐδε-*, φαγ-)

Ἐνδίσκω· ἵδε σ. 161.—*Ἐχω*· ἵδε σ. 160.

Ἐψω (=βράζω), πρτ. ἥψον, μ. ἔψήσομαι, ἕψησα. Πθ. ἔψομαι (θ. ἐψ-, ἐψε-).

Ζεύγνυμι, πρτ. ἔζεύγνων, ἀόρ. ἔζευξα. Ζεύγνυμαι, μ. ἀόρ. α' ἔζευξάμην, παθ. ἀόρ. α' ἔζεύχθην καὶ β' ἔζύγην (θ. *ζευγ-*, *ζυγ-*).

Ζῶ (ἵδε σελ. 137), μέλ. βιώσομαι (καὶ ζήσω), ἀόρ. ἐβίων (πβ. σελ. 154), πρκ. βεβίωκα (θ. *ζη-*, *βιο-*).

Ζώννυμι, ἀόρ. ἔζωσα, παθ. πρκ. ἔζω(σ)μαι (θ. *ζωσ-*).

Ἡδομαι (=εὐχαριστοῦμαι), ἀόρ. ἥσθην, μ. ἥσθήσομαι(θ. *ἥδ-*).

Θέω (=τρέζω), πρτ. ἔθεον, μ. θεύσομαι. Θέομαι (θ. *θευ-*, *θε-*).

Ἴλασκομαι (=ἔξιλεώνω), πρτ. ἴλασκόμην, μ. ἴλασομαι, μ. ἀόρ. ἴλασάμην, πθ. ἀόρ. ἴλασθην (θ. *ἴλα-*, *ἔξ* οὖ *ἴλασκ-*).

Καθέξομαι, πρτ. ἔκαθεξόμην, μ. καθεδοῦμαι (θ. σεδ-, *ἔξ* οὖ *έδ-*).

Καθεύδω (=κοιμῶμαι), πρτ. ἔκάθευδον ή καθηῦδον, μ. καθευδήσω (θ. εὔδ-, εὔδε-).

Καθίζω, πρτ. ἔκάθιζον, μ. καθιῶ, ἀόρ. ἔκάθισα καὶ καθῖσα. Καθίζομαι, πρτ. ἔκαθιζόμην, μ. καθιζήσομαι, ἀόρ. ἔκαθισάμην (θ. σιδ-, *ἔξ* οὖ *ίδ-*, *ἵζ-*, *ἵζε-*). — *Καλέω-ῶ*· ἵδε σελ. 139.

Κάμνω (=ἀποκάμνω, κουράζομαι), παρτ. ἔκαμνον, μέλ. κα-

μοῦμαι, ἀόρ. ἔκαμον, πρκ. κέκμηκα (θ. καμ-, καμν-, κμη-).

Κεράννυμι (=ἀνακατεύω ὑγρά), ἀόρ. ἔκέρασα. Κεράννυμαι, π. μ. κραθήσομαι, μ. ἀόρ. ἔκερασάμην, πρκ. κέκραμαι (θ. κερατ-, κρα-).

Κρεμάννυμι, ἀόρ. ἔκρέμασα. Κρεμάννυμαι, π. ἀόρ. ἔκρεμασθην, ὡς παρακ. δ ἐνεστώς κρέμαμαι (κατὰ τὸ ἵσταμαι), (θ. κρεμασ-).

Κλαίω ἢ κλάω, πρτ. ἔκλαιον ἢ ἔκλαον, μ. κλαύσομαι ἢ κλαήσω, ἀόρ. ἔκλαυσα. Κλαίομαι, μέσ. ἀόρ. ἔκλαυσάμην (θ. κλαῖ-, κλαυ-, κλαι-, κλαιε-).

Κράζω, ἀόρ. β' ἔκραζον, πρκ. κέκραγα, ὑπρσ. ἔκεκράγειν (θ. κραῦγ-, κραγ-).

Λαγχάνω (=λαμβάνω διὰ κλήρου), πρτ. ἔλαγχανον, μ. λήξομαι, ἀόρ. β' ἔλαχον, πρκ. εἴληχα. Λαγχάνομαι, π. ἀόρ. ἔλήγθην, παρακ. εἴληγμαι (θ. ληχ-, λαχ-, λαγχαν-).

Λαμβάρω, πρτ. ἔλάμβανον, μ. λήψομαι, ἀόρ. β' ἔλαβον, πρκ. εἴληφα. Λαμβάνομαι, πρτ. ἔλαμβανόμην, μ. π. ληφθήσομαι, π. ἀόρ. ἔλήφθην, μ. ἀόρ. β' ἔλαβόμην, πρκ. εἴλημμαι (θ. ληβ-, λαβ-, λαμβαν-).

Λανθάνω (=μένω ἄγνωστος), πρτ. ἔλάνθανον, μ. λήσω, ἀόρ. β' ἔλαθον, πρκ. λέληθα. Ἐπιλανθάνομαι (=ἰησμονῶ), πρτ. ἔπελανθανόμην, μέλ. ἔπιλησομαι, ἀόρ. β' ἔπελαθόμην, πρκ. ἔπιλέλησμαι (θ. ληθ-, λαθ-, ἔξ οὖ λανθαν-). —*Λέγω*. Ἰδὲ σελ. 162.

Λείπω, πρτ. ἔλειπον, μ. λείψω, ἀόρ. β' ἔλιπον, πρκ. β' λέλοιπα, ὑπρσ. ἔλελοίπειν. Λείπομαι,, πρτ. ἔλειπόμην, μ. μλ. λείψομαι, ἀόρ. β' ἔλιπόμην, πθ. μ. λειφθήσομαι, ἀόρ. ἔλειφθην, τετ. μέλ. λελείψομαι, πρκ. λέλειμμαι, ὑπρσ. ἔλελειμμην (ὅ. θ. λειπ-, λιπ-).

Μανθάνω. Ἰδὲ σελ. 161—162.

Μάχομαι, πρτ. ἔμαχόμην, μέλ. μαχοῦμαι, ἀόρ. ἔμαχεσάμην, πρκ. μεμάχημαι (θ. μαχ-, ἔξ οὖ μαχε-).

Μείγνυμι (=σμίγω), πρτ. ἔμείγνον, μέλ. μείξω, ἀόρ. ἔμειξα. Μείγνυμαι, πρτ. ἔμειγνύμην, μ. ἀόρ. ἔμειξάμην, π. μέλ. μειχθήσομαι, π. ἀόρ. α' ἔμείχθην καὶ β' ἔμίγην, παρακ. μέμειγμαι (θ. μειγ-, μιγ-). —*Μέλει*. Ἰδὲ σελ. 160.

Μέλλω (=σκοπεύω ἢ βραδύνω), πρτ. ἔμελλον ἢ ἔμειλον, μέλ. μελλήσω, ἀόρ. ἔμέλλησα. Μέλλεται (θ. μελ-, μελλ-, ἔξ οὖ μελλε-).

Μένω, πρτ. ἔμενον, μέλ. μενῶ, ἀόρ. ἔμεινα, παρακ. μεμένηκα (θ. μεν-, ἔξ οὖ μενε-). —*Μιμηθῆσκω*. Ἰδὲ σελ. 161.

Νέμω. Ἰδὲ σελ. 160.

Νέος (=πλέω), παρατ. ἔνεον, μέλ. νεύσθμαι, ἀόρ. ἔνευσα, παρακ. νένευσκα (θ. νεῦ-).

Οἰομαι ἢ οἴμαι (=νομίζω), πρτ. φόμην ἢ φύμην, μέλλων οἰήσομαι, ἀόρ. φήθην (θ. οἰ-, οἰε-).

Οἰχομαι (=ἔχω ἀτέλθει), παρατ. φχόμην, μέλ. οἰχήσομαι (θ. οἰχ-, ἔξ οὐ οἰχε-).

^γ*Ομνυμαι* (=δοκίζομαι), πρτ. ὁμνῦν, μ. δμοῦμαι, ἀόρ. ὁμοσα, πρκ. δμώμοκα. ^γ*Ομνυμαι*, πρτ. ὁμνύμην, μ. ἀόρ. ὁμοσάμην, π. μ. δμοσθήσομαι, π. ἀόρ. ὁμόσθην, πρκ. δμώμοται, ὑπ. ὁμώμοτο (θ. δμ-, δμο-).

^γ*Ογίνημι* (=ἀφελῶ), πρτ. ὁφέλουν, μέλ. ὀνήσω, ἀόρ. ὁνησα. ^γ*Ονίναμαι*, πρτ. ὁνινάμην, μ. ὀνήσομαι, ἀόρ. ὁνήμην (εύκ. ὁναίμην, ὄναιο, ὄναιτο, ἀπαρ. ὄνασθαι), (θ. ὀνα-, ἔξ οὐ ὁ-νι-να-).

“Ορῶ” ἵδε σελ. 162.

^γ*Οφείλω* (=χρεωστῶ), πρτ. ὁφείλον, μέλ. ὀφειλήσω, ἀόρ. α' ὁφείλησα καὶ β' ὁ ρελον. ^γ*Οφείλομαι*, πρτ. ὁφειλόμην, μετοχὴ παθ. ἀόρ. ὀφειληθεῖσα (θ. ὀφελ-, ὀφειλ-, ἔξ οὐ ὀφειλε-).

^γ*Οφλισκάρω* (=καταδικάζομαι), παρατ. ὁφλίσκανον, μέλλων δφλήσω, ἀόρ. β' ϕφλον (θ. δφλ-, ἔξ οὐ δφλισκαν-, δφλε-).

Πάσχω, πρτ. ἔπασχον, μέλ. πείσομαι, ἀόρ. β' ἔπαθον, πρκ. β' πέπονθα (θ. πενθ-, παθ-, ἔξ οὐ πασχ- ἐκ τοῦ παθσκ-).

Πατάσσω (=κτυπῶ), ἀόρ. ἐπάταξα (θ. παταγ-).

Πέτομαι (=πετῶ), μέλλων πτήσομαι, ἀόριστος β' ἐπτόμην (θέμα πετ-, πτ-, πτε-).

Πήγγυνμι (=ἔμπηγω ἢ κατασκευάζω ἢ πήζω), ἀόρ. ἔπηξα. ^γ*Πήγγυμαι*, παρτ. ἔπηγγύμην, παθ. μέλ. β' παγήσομαι, ἀόρ. β' ἔπάγην, μ. ἀόρ. ἔπηξάμην, πρκ. πέπηγα (θ. πηγ-, παγ-).

Πίμπλημι (καὶ συνήθως σύνθετον ἐμπίμπλημι=γεμίζω), πρτ. ἐπίμπλην, μ. πλήσω, ἀόρ. ἐπλησα, πρκ. πέπληκα. ^γ*Πίμπλαμαι*, παρτ. ἐπιμπλάμην, π. μ. πλησθήσομαι, π. ἀόρ. ἐπλήσθην, μ. ἀόρ. ἐπλησάμην, πρκ. πέπλησμαι (θ. πλα-, πλη-, ἔξ οὐ πι-μ-πλη καὶ πληθ-).

Πίμποημι (καὶ συνήθως ἐμπίμποημι=καίω), πρτ. ἐπίμπρην, μ. πρήσω, ἀόρ. ἐπρησα. ^γ*Πίμπραμαι*, ἀόρ. ἐπρήσθην (θ. πρα-, πρη-, ἔξ οὐ πι-μ-πρη- καὶ πρηθ-).

Πίνω, πρτ. ἔπινον, μ. πίομαι, ἀόρ. β' ἔπιον, πρκ. πέπωκα. ^γ*Πίνομαι*, πρτ. ἔπινόμην, π. ἀόρ. ἔποθην, πρκ. πέποται (πι-, πι-, πο-, πω-).

Πιπράσκω (=πωλῶ), πρκ. πέπρακα, ὑπερ. ἐπεπράκειν. Πι-

πράσκομαι, τετ. μλ. πεπράσομαι, πθ. ἀόρ. ἐπράθην, πρκ. πέ-
πράμαι, ὑπερ. ἐπεπράμην (θ. πρα-, πιπρασκ-).

Πίπτω, πρτ. ἔπιπτον, μ. πεσοῦμαι, ἀόρ. ἔπεσον, πρκ. πέπτωκα
(θ. πετ-, ἔξ οὖ πι-πετ-, πιπτ-, πτώ-). *Πλέω*· ἵδε σελ. 138 καὶ 141.

Πλήττω, πρτ. ἔπληττον, μ. πλήξω, ἀόρ. ἔπληξα, πρκ. β' πέ-
πληγα. *Πλήττομαι*, πρτ. ἔπληττόμην, μ. πληγήσομαι (ἀλλ' ἐκπλα-
γήσομαι), ἀόρ. ἔπληγην (ἀλλ' ἐξεπλάγην), παρακ. πέπληγμαι, τ-
μέλλ. πεπλήξομαι (πληγ-, πλαγ-).

Πτάρυνμαι (=φτερονίζομαι), ἀόρ. ἔπταρον (π. πταρ-).

Πυρθάρομαι· ἵδε σελ. 162.

Πωλέω-ῶ ἢ ἀποδίδομαι, πρτ. ἐπώλουν ἢ ἀπεδιδόμην, ἀόρ.
ἀπεδόμην, παρκ. πέπλακα. *Πωλοῦμαι* ἢ πιπράσκομαι, πρτ. ἐπω-
λούμην, τετελ. μέλ. πεπράσομαι, π. ἀόρ. ἐπράθην, πρκ. πέπραμαι
θ. πωλε-, δο-, πρα-, πιπρασκ-).

Ρέω, πρτ. ἔρρεον, μ. δυήσομαι, ἀόρ. ἔρρούην, πρκ. ἔρροντα
(θ. ὁε-, δυε-).

Ρήγνυμι (=σχίζω), παρτ. ἔρρηγνυν, μέλ. όρήξω, ἀόρ. ἔρρηξα.
Ρήγνυμαι, πρτ. ἔρρηγνύμην, μ. ἀόρ. ἔρρηξάμην, π. ἀόρ. β'
ἔρραγην, πρκ. β' ἔρρωγα (θ. ὁηγ-, δαγ-, δωγ-).

Ρώννυμι (=ἐνδυναμώνω), ἀόρ. ἔρρωσα, π. ἀόρ. ἔρρωσθην,
πρκ. ἔρρωμαι (θ. ὁωσ-).

Σβέννυμι (=σβήνω), ἀόρ. ἔσβεσα. *Σβέννυμαι*, πρτ. ἔσβεννύ-
μην, π. ἀόρ. ἔσβεσθην καὶ β' ἔσβην, πρκ. ἔσβηκα (θ. σβεσ-, σβη-).

Σκοπέω-ῶ ἢ σκοποῦμαι, πρτ. ἔσκοπουν ἢ ἔσκοπούμην, μ. σκέ-
ψομαι, ἀόρ. ἔσκεψάμην, πρκ. ἔσκειμαι, τετλ. μέλ. ἔσκέψομαι (θ.
σκοπε-, σκεπ-).

Στρώννυμι, πρτ. ἔστρωννυν, ἀόρ. ἔστροφεσα. *Στόρνυμαι*, πρκ.
ἔστρωμαι (θ. στρω-, στορ-, στορε-). — *Τέμνω*· ἵδε σελ. 161.

Τίκτω (=γεννῶ), πρτ. ἔτικτον, μέσ. μέλ. ὡς ἐνεργ. τέξομαι,
ἀόρ. ἔτεκον, πρκ. τέτοκα (θ. τεκ-, τι-τεκ, τι-τκ, τικτ-, τοκ-).

Τίνω (=πληρώνω), πρτ. ἔτίνον, μ. τίσω, ἀόρ. ἔτίσα, πρκ. τέ-
τίκα. *Τίνομαι*, ἀόρ. ἔτισάμην, π. ἀόρ. ἔτισθην, πρκ. τέτισμαι (θ. τί-, τι-).

Τιτρώσκω (=πληγώνω), πρτ. ἔτιτρωσκον, μ. τρώσω, ἀόρ.
ἔτρωσα. *Τιτρώσκομαι*, πρτ. ἔτιτρωσκόμην, μ. τρωθήσομαι, ἀόρ.
ἔτρωθην, πρκ. τέτρωμαι (θ. τρω-, τιτρω-, τιτρωσκ-).

Τρέχω, πρτ. ἔτρεχον, μ. δραμοῦμαι, ἀόρ. β' ἔδραμον, πρκ.
δεδελάμηκα (θ. τρεχ-, δραμ-, δραμε-).

Τυγχάνω, πρτ. ἔτυγχανον, μ. τεύξομαι, ἀόρ. β' ἔτυχον, πρκ. τετύχηκα (θ. τευχ-, τυχ-, ἐξ οὐ τυγχαν-, τυχε-).

Τύπτω, πρτ. ἔτυπτον, μ. τυπτήσω, ἀόρ. ἐπάταξα ἢ ἔπαισα ἢ πληγὰς ἔδωκα, πρκ. πέπληγα ἢ πληγὰς δέδωκα. Τύπτομαι ἢ πληγὰς λαμβάνω, πρτ. πληγὰς ἐλάμβανον, μ. πληγήσομαι ἢ πληγὰς λήψομαι, π. ἀόρ. ἐπλήγην ἢ πληγὰς ἔλαβον, πρκ. πέπληγμαι ἢ πληγὰς εἴληφα (θ. τυπ-, τυπτ-, τυπτε-).

*Υπισχνοῦμαι (=ύποσχομαι), πρτ. ύ.ισχνούμην, μ. ύποσχήσομαι, ἀόρ. β' ύπεσχόμην, πρκ. ύπέσχημαι (θ. σεχ-, σχε-, σχ-, ίσχ-, ίσχνε-)

Φέρω, πρτ. ἔφερον, μ. οἴσω, ἀόρ. ἦνεγκα καὶ β' ἦνεγκον, πρκ. ἔνήνογκα. Φέρομαι, πρτ. ἔφερόμην, μ. οἴσομαι, μέσ. ἀόρ. ἦνεγκάμην, π. μέλ. οἰσθήσομαι ἢ ἔνεχθήσομαι, παθ. ἀόρ. Ἠνέχθην, πρκ. ἔνήνεγμαι (θ. φερ-, οἰ-, ἐνεκ-, ἐνκ-, ἐγκ-).

Φθάνω, πρτ. ἔφθανον, μ. φθήσομαι ἢ φθάσω, ἀόρ. ἔφθασα καὶ β' ἔφθην (θ. φθη-, φθα-, φθαν-). *Φημέν* ἵδε σ. 157.

Χαίρω, πρτ. ἔχαιρον, μ. χαιρήσω, ἀόρ. ἔχάρην, πρκ. γέγηθα (θ. χαρ-, χαιρ-, χαιρε-, γηθ-).

Χέω (=χύνω), πρτ. ἔχεον, μ. χέω, ἀόρ. ἔχεα, πρκ. κέχυκα. Χέομαι, μλ. χέομαι, ἀόρ. ἔχύθην, πρκ. κέχυμαι (θ. χευ-, χε-, χυ-).

*Ωθέω- ἵδε σ. 160.

*Ωροῦμαι (=ἄγοράζω), πρτ. ἔωνούμην, μ. ὥνήσομαι, πρκ. ἔώνημαι, π. ἀόρ. ἔωνήθην, μ. ἀόρ. ἐποιάμην (ἐποίω, ἐποίατο, ὥπτοτ. προίμαι, εύκτ. προιάμην, προσ. πρόιω, ἀπαρ. προίασθαι, μετκ. προιάμενος) (θ. ὥνε-, πρια-).

ΑΣΚΗΣΕΙΣ

Α' ΚΕΙΜΕΝΟΝ

Θύσεισται δέ κλέσεως.

Ἐνεστώς τῇς ἐνεργητικῆς φωνῆς.

A' A σ' ε ν ι κ ἄ

1. Οἱ γεωργοὶ

α') Πολλοὶ τῶν ἀνθρώπων γεωργοὶ εἰσιν. Οἱ γεωργοὶ ἐν τοῖς ἀγροῖς διατρίβουσι τὸν πλεῖστον τοῦ χρόνου καὶ τοὺς ἀγροὺς θεραπεύουσι. Πολλὰ δ' ἀγαθὰ οἱ ἀγροὶ τοῖς γεωργοῖς παρέχουσι, μάλιστα δὲ σῖτον. Τῷ σίτῳ οἱ ἀνθρώποι ἀρτους παρασκευάζουσιν. Οἱ γεωργοὶ καὶ ἵππους καὶ ὄνους τρέφουσιν. Ἐπὶ τῶν ἵππων καὶ τῶν ὄνων οἱ υἱοὶ τῶν γεωργῶν τὸν σῖτον ἐκ τῶν ἀγρῶν εἰς τοὺς οἴκους κομίζουσιν. Ω γεωργοί, δέ βίος ὑμῶν μακάριός εστιν.

β') Ο θεὸς εἰς τὸν ἀνθρώπον¹ δὲν παρέχει τὰ ἀγαθὰ χωρὶς κόπους². Ο ἀγρὸς παρέχει εἰς τὸν γεωργὸν³ καρπούς. Οἱ κίνδυνοι τοῦ πολέμου εἰναι κοινοὶ εἰς τοὺς συμμάχους⁴. Οἱ πόλεμοι προξενοῦν⁵ κόπους καὶ εἰς τοὺς ἀνθρώπους καὶ εἰς τοὺς ἵππους⁶. Τοὺς πιστοὺς φύλους εἰς τοὺς κινδύνους⁴ γνωρίζομεν⁵. Εἰς τὸν ἀγαθὸν δοῦλον¹ ἔχω ἐμπιστοσύνην⁶.

B' Θ η λ ν κ ἄ

2. Ἡ ἄμπελος

α') Τὴν ἄμπελον οἱ παλαιοὶ δῶρον τοῦ Διονύσου λέγονται. Πολλαὶ ἄμπελοι ἐν τῃ Πελοποννήσῳ καὶ ἐν ταῖς νήσοις εἰσί. Τὰς ἄμπελους καὶ ἔλαφοι καὶ ἄλλα ζῷα βλάπτουσι· τὰς γὰρ τῆς ἄμπελου φύλλα τροφὴ ταῖς ἔλαφοις εστίν. Ἐκ τῶν ἄμπελων σταφυλαὶ γίγνονται. Τὰς σταφυλὰς αἱ ἄμπελουργοὶ ἐν τῇ ἄμπελῳ συλλέγουσι, νεανίαι δ' αὐτὰς ἐν καλάθοις εἰς τὴν κώμην ἐκ τῆς ἄμπελου κομίζουσιν. Ἐν ταῖς ἄμπελοις πολλάκις καὶ θάμνοι εἰσί. Τοὺς θάμνους αἱ ἄμπελουργοὶ συλλέγουσι καὶ μακρὰν τῶν ἄμπελων ὁπτούσι.

β') Η Δῆλος εἶναι¹ (μία) ἀπὸ τὰς μικρὰς νήσους² τοῦ Αἰ-

γαίου. Εἰς τὴν Δῆλον πολλοὶ ἀπὸ τὰς ἄλλας νήσους³ μὲν λέμβους⁴ πλέουσιν. Εἰς τὴν Πελλοπόννησον⁵ μεγάλαι ὁδοὶ καὶ ἀμπέλια πολλὰ ὑπάρχουσιν. Ἀμπέλια πολλὰ ὑπάρχουσι καὶ εἰς τὴν Ζάκυνθον⁵. Εἰς τὰ ἀμπέλια⁵ πολλάκις κυνηγοὶ κυνηγοῦν⁶. Ἀπὸ τὰς ἀμπέλους³ συλλέγομεν σταφυλάς.

Γ' Οὐδέτερα—Παρατατικὸς ἐνεργητικῆς φωνῆς

3. Τὰ ὅπλα τῶν ἀρχαίων

α') Ποικίλοις ὅπλοις καὶ οἱ παλαιοὶ τοὺς στρατιώτας ὥπλιζον. Τῶν ὅπλων τῶν παλαιῶν τὰ τόξα καὶ τὰ ἀκόντια ἦν. Τὰ ἀκόντια οἱ παλαιοὶ καὶ πατέτα ωνόμαζον. Τῷ μὲν τόξῳ ἐν ταῖς μάχαις καὶ ταῖς θήραις ἐτόξευον, τῷ δὲ ἀκοντίῳ ἡκόντιζον. Τόξον μὲν ἐν, οἰστοὺς δὲ πολλοὺς οἱ παλαιοὶ ἔφερον. Τῶν ἀκρων τοῦ ἀκοντίου τὸ μὲν αἰχμῆν, τὸ δὲ στυράκιον ἔλεγον. Τὸ μὲν τόξον οἱ παλαιοὶ ἐν τῷ γωρυτῷ ἔφύλαττον, τοὺς δὲ οἰστοὺς ἐν τῇ φαρέτρᾳ. Τόξοις καὶ ἀκοντίοις οἱ νεανίαι οὐ μόνον ἐν ταῖς μάχαις τοὺς πολεμίους ἔβαλλον, ἀλλὰ καὶ ἐν τοῖς ἀγροῖς καὶ ἐν τοῖς πεδίοις ποιείλα ζῆσαν καὶ πτηνὰ ἐθήρευον.

β') Οἱ παλαιοὶ ἐκυνηγοῦσαν μὲν τόξα καὶ ἀκόντια¹. "Ἐστελνα² πολλὰς ἐπιστολὰς εἰς τοὺς φίλους¹. Μὲ τὰ δρέπανα¹ οἱ γεωργοὶ εἰς τὰς πεδιάδας³ ἐθέροιζαν. Οἱ παλαιοὶ πρῶτον ἡλειφαν τὸ σῶμα μὲν ἔλαιον¹ καὶ κατόπιν ἐπάλαιαν. Χθὲς ἐπαίζαμεν πολλοὶ φίλοι εἰς τὴν πεδιάδα³· ήμεῖς ἐφέρναμεν⁴ ἔνδυλα, ἄλλοι ἐφερναν φρύγανα καὶ τὰ ἐκαίαμεν. Εἰς τοὺς θεοὺς¹ οἱ παλαιοὶ πρόβατα καὶ ἄλλα ἥμερα ζῆσαν ἐθυσίαζαν⁵.

Οὐσιαστικὰ καὶ οὐκέσεως

A' Θηλυκά

4. Η Εῦβοια

α') "Η Εῦβοια νῆσος τοῦ Αἰγαίου ἐστί. Τῆς Εῦβοίας αἱ ἀκταὶ καὶ αἱ παραλίαι πολλαὶ εἰσιν. Ἐν τῇ Εῦβοίᾳ πολλαὶ ἀμπελοὶ καὶ ἀγροὶ πολλοὶ καὶ ποταμοὶ μικροὶ καὶ θερμαὶ πηγαί εἰσι. Καὶ μικρὰ δὲ λίμνη ἐν μέσῳ τῆς Εῦβοίας ἐστί. Τὴν Εῦβοιαν οἰκουσιν ἐν τοῖς πεδίοις γεωργοί, ἐν δὲ ταῖς παρὰ τὴν θάλατταν κώμοις ναῦται. Τοῖς γεωργοῖς καὶ τοῖς ναύταις τῆς Εῦβοίας πλοῦτον μὲν παρέχουσιν οἱ ἀγροὶ καὶ αἱ ἀμπελοὶ καὶ οἱ κῆποι, ὑγίειαν δὲ καὶ ὁμίλη καὶ εὐδαιμονίαν ἡ θάλαττα.

β') Ἀπὸ τὰς ἔλαιας¹ ἐξάγομεν τὸ ἔλαιον. Ἡ μὲν ἀνδρείᾳ δόηγει² τοὺς ἀνθρώπους εἰς νίκην καὶ δόξαν, ἡ δὲ δειλίᾳ εἰς ἡτταν καὶ ἐντροπήν³. Αἱ μέλισσαι εἶναι (μέσα) εἰς τὰς κυψέλας⁴. Κατόπιν τῆς ἐν Χαιρωνείᾳ ἡττης⁵ λύπη καὶ ἀθυμία εἰς τὰς Ἀθήνας⁶ ἦτο. Αἱ νίκαι φέρουν τιμὴν εἰς τὴν στρατιάν⁸. Εἰς πολλὰς οἰκίας⁷ ὑπάρχουν αὐλαὶ καὶ (μέσα) εἰς τὰς αὐλὰς⁸ κῆποι.

B' Ἄρσενικά

5. Οἱ ἀρχαῖοι στρατιῶται

αγρίκΟ στρατιώτης φρουρὸς τῆς χώρας ἦν. Τοῦ στρατιώτου διός ζηλωτὸς τοῖς πολίταις ἦν. Τῷ στρατιώτῃ τιμὴν καὶ δόξαν αἱ μάχαι ἔφερον. Τῶν στρατιωτῶν οἱ μὲν ὀπλῖται, οἱ δὲ ψιλοὶ ἥσαν. Τῶν ψιλῶν οἱ μὲν σφενδόναις, οἱ δὲ τόξοις, οἱ δὲ ἀκοντίοις τοὺς πολεμίους ἐν ταῖς μάχαις ἔβαλλον. Οἱ μὲν τοξόται σὺν τοῖς ἀκοντισταῖς καὶ τοῖς σφενδονήταις ἥρχον τῆς μάχης, οἱ δὲ ὀπλῖται μετὰ τοὺς τοξότας καὶ τοὺς ἀκοντιστὰς καὶ τοὺς σφενδονήτας ἐπὶ τοὺς πολεμίους δρόμῳ ἔθεον.

β') Εἰς τὸν ἀρχαῖον Σπαρτιάτην¹ ὁ πόλεμος τιμὴν καὶ δόξαν παρεῖχεν. Ἀπὸ τοὺς ἀρχαίους ναύτας² ἄλλοι μὲν ἥσαν κωπηλάται³, ἄλλοι δὲ πολεμισταί. Εἰς τοὺς ναύτας⁴ ἡ πολιτεία ὅπλα καὶ τροφὴν παρεῖχεν. Εἰς τὸν κυβερνήτην⁵ τοῦ πλοίου οἱ ναῦται τὴν τροφὴν ἥτοι μάζαν⁶. Εἰς τὸν νεανίαν ἀρμόζει⁷ ἡ σιωπὴ πρὸ πάντων⁸. Ἀπὸ τοὺς ταμίας⁷ λαμβάνομεν τὰ χοήματα⁸. Πόσην τιμὴν καὶ δόξαν, δ στρατιώτη, παρέχεις εἰς τὴν χώραν¹.

Ἄσυνχέρετη ἐπίθετη δ' ἀλέσεως

A' Τρικατάληκτα

6. Ὁ Κῦρος

α') Κῦρος ὁ Δαρείου νιός, Ἀρταξέρξου δὲ ἀδελφός, χωρῶν πλουσίων σατράπης ἐγένετο. Ἐν ταῖς μάχαις ὁ Κῦρος θαρραλέος καὶ ὀρμητικὸς ἦν. Ἀγαθοὶ στρατηγοὶ Κύρῳ πιστοὶ φίλοι ἥσαν. Τῶν Κύρου πιστῶν φίλων ὁ πολεμικὸς Κλέαρχος, ὁ σεμνὸς Πρόξενος καὶ ὁ συνετὸς Χειρίσοφος ἦν. Τοῖς φίλοις ὁ Κῦρος πλούσια δῶρα ἔπειτεν. Ἐν τοῖς παραδείσοις Κύρου κῆποι ἀνθηροὶ καὶ περίπατοι τερπνοὶ τοὺς φίλους αὐτοῦ ἔτερον. Κῦρος ἀεὶ λαμπρὰ ἴματια ἐφόρει, καὶ τοῖς φίλοις δὲ δῶρα στολὰς καλὰς ἔπειτεν.

β') 'Ο Κροῖσος ἀπὸ φοβεροὺς κινδύνους¹ τὸν υἱὸν ἐφύλασσεν. 'Η Λυδία ἦτο γεμάτη² ἀπὸ ἄγρια θηρία³. 'Ο θεὸς σώζει τοὺς γενναίους ναύτας ἀπὸ αἰφνιδίους κινδύνους⁴ τῆς ἀγρίας θαλάσσης. Εἰς κακὰς κόρας⁵ δὲν ἀρέσκουν αἱ καλαὶ συμβουλαὶ τῶν συνετῶν ἀνθρώπων. Εἰς τὸν ἀνδρείους στρατιώτας⁶ δὲν εἶναι φοβερὰ ἡ μάχη. 'Απὸ σοφοὺς ἀνθρώπους⁵ λόγια σοφὰ ἀκούμεν. 'Ο Πεισίστρατος εἰς τὸν ἀγαθὸν γεωργοὺς⁴ ἐδάνειζε χρήματα χωρὶς τόκον⁶.

B' Δικατάλητα

7. 'Οδοιπόροι καὶ πλάτανος

α') Δύο ὄδοιπόροι ἔν ὅδῷ ἀσκίῳ καὶ ἀνύδρῳ ἐβάδιζον ἐν ὕδρᾳ θέρους ἀπὸ πρωΐας. Αἴφνης δὲ περὶ μεσημβρίαν δύσθυμοι ἐκ τῆς ἐπιπόνου πορείας ὁρῶσι πλατύψυλλον πλάτανον παρὰ τὴν ὅδὸν ταύτην καὶ ὑπὸ τὴν σκιὰν αὐτῆς ὡς εἰς φιλόξενον οἶκον καταφεύγουσιν. 'Αναβλέψαντες δ' εἰς τὴν πλάτανον ἔλεγον ὅτι ἀκαρπὸν καὶ ἀχρηστὸν τοῦτο τὸ δένδρον τοῖς ἀνθρώποις ἐστίν. 'Η δὲ πλάτανος περίλυπος ταῦτα ἀκούουσα εἶπεν· 'Ω ἀχέριστοι καὶ ἀσύνετοι ὄδοιπόροι, ἡνίκα τῆς ἐξ ἐμοῦ εὐεργεσίας ἔτι ἀπολαύετε, ἀκαρπὸν καὶ ἀχρηστὸν ἀποκαλεῖτέ με;

β') 'Ο βόρειος ἀνεμος καὶ εἰς τὸν ἀνθρώπους¹ καὶ εἰς τὰ φυτὰ ὠφέλιμος εἶναι. 'Η φλύαρος² κόρη δυσάρεστος εἰς τὰς φρονίμους παρθένους¹ εἶναι. Τῶν ἀκάρπων δένδρων ἡ σκιὰ εὐάρεστος εἰς τὸν ὄδοιπόρον¹ εἶναι. Οἱ πρόγονοι ἡμῶν ἔλεγαν ὅτι μόνοι οἱ ἀθάνατοι θεοὶ ζῶσι βίον χωρὶς λύπας³. 'Απὸ τὸν ἀκαλλιεργήτους κήπους⁴ ἄγρια φυτὰ αἱ φιλόπονοι κόραι τῶν γεωγῶν μαζεύουν⁵. 'Ο μετὰ δόξης⁶ θάνατος εἶναι περισσότερον⁷ ἀρεστὸς εἰς τὸν φιλότιμον ἀνθρώπον¹ παρὰ⁸ ὃ ἀνευ δόξης⁸ βίος.

'Ορεστικὴ παθητικοῦ καὶ μέσου ἐνεστῶτος
ζιρυτόνων ῥημάτων

8. Διάλογος νεανιῶν

α') Α. Ποὶ πορεύει, ὁ νεανία;

Β. 'Εγὼ μὲν εἰς διδασκάλου πορεύομαι, οὗτος δὲ ὁ ἔμὸς ἔταιρος εἰς γυμνάσιον πορεύεται.

A. 'Ἐν δὲ τοῖς διδασκαλείοις τί διδάσκεσθε;

B. 'Ἐν τοῖς διδασκαλείοις γράμματα διδασκόμεθα ὑπὸ τοῦ

διδασκάλου, ὥσπερ διδάσκει καὶ σὺ οἶκοι, ἐν τοῖς γυμνασίοις δὲ οὗτοι γυμνάζονται.

A. Τοὺς δὲν τοῖς γυμνασίοις πόνους, ὡς νεανία, οὐ λογίζεσθε;

B. Οὐδόλως ὥσπερ γὰρ σύ τε ἡδει καὶ οἱ σοὶ ἑταῖροι ἡδονται, δτι γράμματα διδάσκεσθε, οὕτω καὶ ἡμεῖς μεθ' ἡδονῆς γυμναζόμεθα καὶ φαιδροὶ ἐκ τῶν γυμνασίων ἀπερχόμεθα.

β') Ὁ χρηστὸς ἀνθρωπος οὐδέποτε λέγει ψεύματα¹. Οἱ ἄγαθοι πολῖται σκέπτονται² περὶ τῆς σωτηρίας τῆς χώρας. Οἱ παλαισταὶ ἀλείφουν τὸ σῶμα μὲν ἔλαιον³. Δικαίως ὑπὸ τοῦ διδασκάλου τιμωρεῖσαι⁴, διότι δὲν ὑπακούεις⁵ εἰς τοὺς νόμους τοῦ σχολείου. Εὐλόγως⁶ εἰσαι πτωχός⁷, διότι δὲν ἐογάζεσαι. Ὁργίζεσθε καὶ διὰ τοῦτο οὐχὶ ὁρθῶς σκέπτεσθε. Τοῦ θεοῦ τὰ ἔργα ὑπὸ τῶν ἀνθρώπων θαυμάζονται. Οἱ καρποὶ ὁρμοὶ ὑπὸ τῶν γεωργῶν μαζεύονται⁸.

Θύσεις τῆς γ' αλέσεως

A' Οὐρανικόληπτα καὶ χειλικόληπτα

9. Τέττις καὶ μύρηξ

α') Χειμῶνος ὥρα, ὅτε ὑετοὶ καὶ λαίλαπες ἡσαν, τέττις ὑπὸ πείνης τρυχόμενος προσέρχεται μύρηξ καὶ αἴτει αὐτὸν τροφήν· μεσταὶ γὰρ τότε αἱ τῶν μυζητικῶν φωλεῖαι καρπῶν εἰσι καὶ τοῖς μύρηξιν ἀφθονα τὰ ἐπιτήδεια ἔστιν. Ὁ δὲ μύρηξ λέγει τῷ τέττιγι· τί, ὡς τέττις, τοῦ θέρους οὐ συνῆγες ἐν τοῖς ἀγροῖς τροφήν; Οὐκ ἐσχόλαζον τότε, ἀποκρίνεται δὲ τέττις, ἀλλ' ἡδονὴ ἐπὶ τῶν δένδρων καθήμενος. Ὁ δὲ μύρηξ λέγει πρὸς τὸν τέττιγα· ἀλλ' εἰ θέρους ὥρᾳ διοίως τοῖς κώνωψιν ἥδες, χειμῶνος νῦν χόρενε.

β') Τῶν κοράκων τὰ μὲν πτερὰ¹ εἶναι μακρά, τὰ δὲ νύχια² δυνατά. Εἰς μὲν τὰς ἀλώπεκας³ καὶ τοὺς κόρακας³ τροφὴ εἶναι τὰ θνητικαὶ ζῶα, εἰς δὲ τὰς πέρδικας³ καὶ τὰ δοτύκια⁴ καρποὶ τῆς γῆς. Οἱ σαλπιγκταὶ παρορμοῦν⁵ τοὺς στρατιώτας εἰς τὴν μάχην μὲν σάλπιγγας³. Εἰς τὸν κόλακα³ δὲν πρέπει⁶ νὰ πιστεύωμεν⁷. Εἰς πολλοὺς³ τῶν Θεσσαλῶν πυρετοὶ ἀπὸ τὰ κουνούπια⁸ γίνονται. Ἀπὸ τὰς φλέβας⁸ ἐξέρχεται αἷμα πολύ.

B' Ὁδονικόληπτα ἀρσενικὰ καὶ θηλυκὰ

10 Ὁ ἀρχαῖος δπλίτης

α') Αἱ ἀσπίδες, οἱ θώρακες, αἱ κόρυθες καὶ αἱ κνημῖδες δπλα

τῶν παλαιῶν ὄπλιτῶν ἦσαν. Ἀσπίδα καὶ κόρυθα καὶ θώρακα καὶ κνημῖδας οἱ ὄπλιται, οἱ γυμνῆτες δὲ σφενδόνιγνοι μόνην ἐφερον. Τῇ μὲν ἀσπίδι καὶ τῷ θώρᾳκι ὁ ὄπλιτης τὴν κεφαλὴν καὶ τὸν κορμόν, ταῖς δὲ κνημῖσι τὰς κνήμας ἐφύλαττεν. Ἀσπίσι καὶ κόρυσι καὶ θώρᾳξι καὶ κνημῖσιν οὐ μόνον οἱ Ἑλληνες, ἀλλὰ καὶ οἱ βάρθραδοι ὥπλίζοντο.

β') Οἱ ἀγαθοὶ πολῖται διὰ τὴν πατρίδα¹ ὑπομένοντα πάντα κόπον. Πολλάκις οἱ ἀνθρωποι ἀπὸ ματαίας ἐλπίδας¹ τρέφονται. Μὲ λαμπάδας¹ φωτίζομεν τοὺς ναούς. Αἱ φιλονικίαι² τῶν ἀδελφῶν εἰναι φοβεραὶ πολλάκις. Ἐντὸς λεβήτων³ λέχανα βράζομεν⁴. Εἰς τοὺς τάπητας³ διάφορα⁴ χρώματα ὑπάρχουν. Μὲ τὰς περικεφαλαίας¹ οἱ ὄπλιται ἐν τῷ πολέμῳ τὴν κεφαλὴν προεφύλαττον.

A' Ὁδοντικόλυκτα οὐδέτερα

11. Αἰθίοψ

α') Αἰθίοπα ἀντὶ πολλῶν χρημάτων ἡγόρασέ τις, ἵνα δοῦλον ἐν τοῖς κτήμασιν ἔχοι. Ἐπειδὴ δὲ ἐνόμιζεν εἶναι τὸ χρῶμα τοῦ σώματος τοῦ Αἰθίοπος μέλαν ἀμελείᾳ τοῦ προτέρου δεσπότου, ποικίλοις δύμμασι καὶ λουτροῖς ἥθελε τοῦτον φαιδρύνειν. Καὶ μεταβολὴν μὲν τοῦ χρώματος τοῦ Αἰθίοπος οὐκ ἐποίησε, τοῖς πολλοῖς δὲ δύμμασι καὶ τοῖς λουτροῖς τραύματα αὐτῷ καὶ νόσον παρεσκεύασεν.

β') Μὲ τὰ καλὰ μαθήματα¹ ἀποφεύγονταν οἱ νέοι πολλὰ σφάλματα². Οἱ παιλαιοὶ ἐστόλιζαν τοὺς ναοὺς με πολύτιμα ἀφιερώματα³. Τὰ γυμνάσια εἰς τὸ σῶμα¹ δύναμιν παρέχουν. Μὲ τὸ στόμα¹ τρώγομεν καὶ μὲ τοὺς διθαλαμούς⁴ βλέπομεν. Εἰς δυσκόλους περιστάσεις⁵ διλύγοι εἶναι πιστοὶ φίλοι. Αἱ πληγαὶ εἰς τοὺς στρατιώτας¹ εἶναι τὰ ώραιότατα στολίδια⁶ αὐτῶν.

Μέσος καὶ πεθητεκὸς περιττετεκὸς

12. Διάλογος

α') Α. Χθὲς ἐν τῷ γυμνασίῳ ἐγώ τε καὶ οἱ ἔμοι ἔταιξοι. ἐγυμναζόμεθα· ὥσπερ δὲ ὑμεῖς ἐν τῷ διδασκαλείῳ γράμματα ἐδιάσκεσθε, οὕτως ἡμεῖς παλαίειν ἐδιδασκόμεθα.

Β. Ἀλλά τις ἔλεγέ μοι ὅτι καὶ ἐν τῷ ποταμῷ χθὲς ἐλούεσθε· ἐλούνουν ἐν αὐτῷ καὶ σύ;;.

A. Πάνυ μὲν οὖν ὁ γὰρ παιδοτρίβης παρεκελεύετο ἡμῖν πᾶσι λουέσθαι, πάντες δὲ ἐπειθόμεθα αὐτῷ καὶ εἰς τὸν ποταμὸν ἐπορευόμεθα.

B. Οὐκ ἐταράττου δέ τὸν δοῦν τοῦ ποταμοῦ βλέπων οὐδὲ οἱ σοὶ ἑταῖροι βλέποντες ἐταράττοντο;

A. Οὐδεὶς ἐταράττετο, πάντες δὲ ἡδέως ἐλθούοντο.

β') Δὲν ἥθελες νὺν πορεύεσαι;¹ εἰς τὸν αἰγιαλόν, διότι ἐταράττεσο ὑπὸ τοῦ θιούβου τῶν κυμάτων. Πολλοὶ ἐκ τῶν στρατιωτῶν² ἐκτυποῦντο³ μὲ λίθους⁴ καὶ ἐπληγώνοντο⁵.⁶ Οἱ Κλέαρχοι ἐστενοχωρεῖτο⁶, διότι οἱ στρατιῶται δὲν ἥθελαν νὰ πορεύωνται¹ κατὰ τοῦ μεγάλου βασιλέως. Διατὶ δὲν ἐπείθεσσο εἰς τοὺς φρονίμους λόγους⁴ τοῦ πατρός; Οἱ στρατιῶται ὀπλίζοντο μὲ τό αὐτό⁴, ἀκόντια, θόρακας καὶ κνημῖδας. Εἰς τοὺς ἄγροὺς⁷ ἐτρεφόμεθα μὲ λάχανα κηπαῖα⁴ καὶ μὲ ξηροὺς καρπούς.

Θεοντικόληητα μὲ θέματα ληγον εἰς -ντ

13. Λέων καὶ ὄνος καὶ ἀλώπηξ

α') Οἱ λέοντες καὶ τοῖς ἐλέφασι καὶ τοῖς δράκουσι φοβεροὶ εἰσε. Λέων δέ ποτε καὶ ὄνος καὶ ἀλώπηξ σύμμαχοι ἐγένοντο καὶ δόμοῦ ἐθήρευον. Ἐπεὶ δὲ πολλὰ ζῆται ἔλαβον, δράκοντάς τε καὶ ἐλέφαντας καὶ ἄλλα, δὲ λέων τῷ ὄνφ τὴν λείαν διανέμειν ἐπέτρεψεν· οὗτος δὲ τῇ λείᾳ τοία μέρῃ ἵσα διένεμεν, ἐν μὲν λέοντι, ἔτερον δὲ ἀλώπεκι καὶ τὸ τρίτον ἔαυτῷ. Οὐγισθεὶς δὲπὶ τῇ διανομῇ δὲ λέων τὸν ὄνον τοῖς ὄνυξι καὶ τοῖς ὄδοισι κατεσπάραξεν, εἴτα δὲ τὴν ἀλώπεκα μερίζειν τὴν λείαν ἐκέλευσεν. Αὕτη δὲ τὸ πλεῖστον τῷ λέοντι ἐσώρευσε καὶ ἔαυτῇ δίλγον τι μόνον πατέλιπεν. Οἱ δὲ λέων ἔφη· τίς σε, ὦ ἀλώπηξ, διανέμειν οὗτος ἐδίδαξεν; Ή τοῦ ὄνου συμφορά, ὦ λέον, ή ἀλώπηξ ἀπεκρίνατο.

β') Εἰς τὴν Σαλαμῖνα¹ ὑπῆρχεν ἴερὸν ώραῖον διὰ τὸν Αἴαντα². Καὶ μὲ ἀνδριάντα² τὸν Αἴαντα οἱ Σαλαμῖνοι ἐτίμησαν. Μάχας θεῶν κατὰ τῶν Γιγάντων³ ψάλλει ὁ Ἡσίοδος. Οἱ λέοντες μὲ τοὺς ὄδόντας καὶ τοὺς ὄνυχας² εἰς τοὺς δράκοντας καὶ τοὺς ἐλέφαντας² τραύματα παρέχουν. Μὲ τοὺς ἀνδριάντας² τῶν ἐνδόξων ἀνδρῶν τὴν πόλιν στολίζομεν. Καὶ εἰς νέους² καὶ εἰς γέροντας ή τῆς γλώσσης ἐγκράτεια τιμὴν φέρει. Άπο τὸ νύχι⁴ τὸν λέοντα (γνωρίζομεν).

Ἐνεργητικὸς ἀόριστος α'

14. Διάλογος

α') Α. Διέτριψας πολλὰς ἡμέρας ἐν τῷ ὅρει μετὰ τῶν φίλων, ὁ ἔταιρός;

Β. Οὐ πολλὰς ἡμέρας ἔκει διατρίψαμεν, πολλὰ μέντοι ἄγρια ζῷα ἐθηρεύσαμεν.

Α. Τίνι δὲ τρόπῳ ταῦτα ἐθηρεύσατε, ὁ ἔταιρός;

Β. Πρῶτον μὲν ἄνδρας τινὰς ἐπέμψαμεν, οἱ τὰ ἐπιτήδεια ἡμῖν ἔκεισε ἐφ' ἡμιόνων ἐκόμισαν.

Α. Οὐκ ἐδύνασθε δὲ ἐκ τῶν ἐγγὺς κωμῶν ἀγοράσαι ἐπιτήδεια;

Β. Οὐκ ἡκούσαμεν γὰρ ὅτι οὐκ ἡσαν κῶμαι ἐγγὺς τοῦ ὅρους.
Ἐπεὶ δὲ τὰ ἐπιτήδεια ἐπέμψαμεν, τὰ θηρευτικὰ ὅπλα ἡμῶν παρεσκευάσαμεν καὶ θηρευτικοὺς κύνας ἔγοντες ἐπὶ τὸ ὅρος νυκτὸς ἐβαδίσαμεν, ἐν τῷ δάσει δὲ καθεζόμενοι ἐνηρεύσαμεν, ἐλάφους δὲ μάλιστα πολλὰς ἐφονεύσαμεν.

β') Τί διέταξε¹, στρατηγέ; Διέταξα νὰ ἀπέλθουν οἱ ἄνδρες εἰς τὸ στρατόπεδον. Πόσους ἄνδρας ἔστειλε² διὰ τὰ τρόφιμα;³
Ἐστειλὰ πέντε ἄνδρας καὶ διέταξα αὐτοὺς νὰ ἐπανέλθουν ταχέως.
Ἐθυσιάσατε⁴ εἰς τοὺς θεούς; Ἐθυσιάσαμεν, ἀφ' οὗ⁵ ἔφεραν οἱ στρατιῶται τὰ σφάγια. Οἱ Πέρσαι πολλάκις ἐξεστράτευσαν ἐναντίον τῆς Ἑλλάδος.⁶ Ποιῶν ἐστείλατε διὰ νερόν;⁷ Τὸν Κλέωνα ἐστέλλαμεν, ἀλλὰ νερὸν δὲν μᾶς⁸ ἔφερε.

Τριγράληπτον οὐσιεπεικὴ

Ο Εκτώρ

α') Ἔκτωρ ὁ Πριάμου ὁγήτωρ μὲν ἀγαθὸς οὐκ ἦν, ἄνδρεῖος δὲ μαχητὴς καὶ τῆς πατρίδος ὑπέρμαχος. Ὡσπερ δ' οἱ Ἀχαιοὶ τῷ Νέστορι, οὕτως οἱ Τρῶες τῷ Ἔκτορι μάλιστα ἐπείθοντο. Καὶ οἱ μὲν πατέρες τοὺς υἱούς, αἱ δὲ θυγατέρες τοὺς ἄνδρας αὐτῶν τῷ Ἔκτορι ἐπεσθαι εἰς τὰς μάχας ἐκέλευνον. Μαχόμενον δὲ τὸν Ἔκτορα οἱ ἄνδρες ἔθαύμαζον καὶ τῆς πατρίδος σωτῆρα αὐτὸν προσηγόρευον. Ω τῷ Ἔκτορ, τῇ ἀρετῇ πάντας τοὺς πολίτας ὑπερέβαλες· τοῖς μὲν γὰρ ἄνδράσιν αἰτίαν δόξης καὶ ἐπαίνου, τοῖς δὲ πατράσι καὶ ταῖς μητράσιν αὐτῶν αἰτίαν χαρᾶς πολλάκις παρεῖχες.

β') Τὰς Ἀθήνας πολλοὶ καὶ ἔνδοξοι ὁγήτορες εἶχον πατρίδα¹. Εἰς τὸ ἐν Δελφοῖς ἱερὸν² χρυσοῖ καὶ ἀργυροῖ κρατῆρες ὑπῆρχαν.

Ἐντὸς τῶν κρατήρων² ὑπῆρχεν οἶνος καὶ ὕδωρ. Φρόνιμος ἀρχῶν δὲν διαφέρει ἀπὸ πατέρα καλόν³. Αἱ καλαὶ θυγατέρες ὑπακούουν⁴ εἰς τοὺς πατέρας⁵ καὶ εἰς τὰς μητέρας. Τῶν καλῶν ἀνθρώπων ἡ μνήμη εἶναι ἀθάνατος. Εἰς τὸν "Ἐκτορα"⁶ ως σωτῆρα τῆς πατρίδος οἱ Τρῶες ἀπέβλεπον. Ὁ μὲν Ζεὺς κατέκει εἰς τὸν αἰθέρα², τῆς δὲ Δήμητρος ἡ κατοικία ἦτο εἰς τὸν "Αἰδην"².

Ἐνρενόληητα οὐσιαστικὰ

16. Ποιμὴν καὶ ἀλώπηξ

α') Ποιμὴν τὰς τοῦ ἥλιου ἀκτῖνας καὶ τὸν καύσωνα φεύγων εἰς λειμῶνα κατέφυγεν[·] ἐν δὲ τῷ λειμῶνι τὰ ἄσματα τῶν χειλιδόνων καὶ τῶν ἀηδόνων τὸν ποιμένα ἔτερον. Αἴφνης μέντοι ἐπιφαίνεται τῷ ποιμένι λέων, δις ἔλαφον ἐδίωκε. Καὶ ἡ μὲν ἔλαφος δραμοῦσα παρὰ τὸν ποιμένα εἰς τὸν δρυμόν, δις ἡνὶ ἐγγὺς τοῦ λειμῶνος, ἐκρύβη. Προσελθὼν δ' ὁ λέων ἐρωτᾷ τὸν ποιμένα, εἴ που εἶδε τὴν ἔλαφον· δὲ ποιμὴν ἔφη μὲν οὖ γιγνώσκειν, τοῦτο μέντοι λέγων τῇ χειρὶ τὸ χωρίον ἔδειξεν, εἰς δὲ ἡ ἔλαφος ἐκρύπτετο. Ἀλώπηξ δὲ πάρα τυχοῦσα λέγει τῷ ποιμένι· ως δειλὸς ἄρα καὶ πονηρὸς εἰ, ὃ ποιμήν· δειλὸς μὲν πρὸς λέοντα, πονηρὸς δὲ πρὸς ἔλαφον.

β') Εἰς τοὺς ποιμένας σκληρὸς¹ μὲν εἶναι ὁ βίος κατὰ τὸν χειμῶνα², τερπνὸς δὲ κατὰ τὸ θέρος². Μετὰ τὴν μάχην τοῦ Μαραθῶνος οἱ Ἀθηναῖοι ἔγιναν ἀρχηγοὶ³ τῆς Ἑλλάδος. Πολλὰ δελφίνια⁴ ζοῦν ἐντὸς τῆς θαλάσσης. Οἱ τύραννοι κακοὶ γείτονες εἰς τοὺς γείτονας⁵ εἶναι. Εἰς πολλοὺς φοβεροὺς ἀγῶνας⁶ οἱ Ἀθηναῖοι πολλῶν ἀγαθῶν αἵτιοι εἰς τοὺς Ἐλληνας⁵ ἔγιναν. Εἰς τοὺς ἀγαθοὺς ἡγεμόνας⁵ ὑπακούουν οἱ φρόνιμοι ὄνδρες. Ὁ ἥλιος μὲ τὰς ἀκτῖνας⁵ θερμαίνει τὴν γῆν. Μὲ τὴν μύτην⁵ δισφραινόμεθα.

Σιγιλόληητα οὐδέπερα εἰς - κε

17. Γέρων Χῖος

α') Οἱ Λακεδαιμόνιοι μεγάλας τιμᾶς τῷ γήρᾳ ἔνεμον, ἡ δὲ ἐν Σπάρτῃ ἀρχὴ τῶν εἴκοσι καὶ ὀκτὼ γερόντων γέρας ἀρετῆς τούτων τῶν ἀνδρῶν ἔνομίζετο. Ἐν τοῖς συσσιτίοις δέ, ἐν οἷς οἱ Σπαρτιᾶται τὸν μέλανα ζωμὸν καὶ κρέα μάλιστα ἥσθιον, οἱ γέροντες τιμῆς ἔνεκεν διπλῆν μοῖραν κρέως ἐλάμβανον. Ἡκε μέν-

τοι εἰς Σπάρτην ποτὲ ἐκ Χίου γέρων, ὃς ἐπὶ τῷ γήρᾳ αἰδούμενος τὴν πολιὰν τούχα βαφῆ ἡφάνιζεν. Ἐπεὶ δ' οὗτος παρελθὼν εἰς τὴν ἐκκλησίαν εἶπεν ἔκεινα, ὑπὲρ δὲ ἡλιθε, μετὰ τὸ πέρας τοῦ λόγου αὐτοῦ Ἀρχίδαμος ὁ βασιλεὺς ἔλεξε· τί ἀν ἀληθὲς οὗτος, φΛακεδαιμόνιοι, εἴποι, ὃς οὐ μόνον ἐπὶ τῇ ψυχῇ, ἀλλὰ καὶ ἐπὶ τῇ κεφαλῇ τὸ φεῦδος περιφέρει:

β') Φοβερὸν (εἶναι) τὰ γηρατειά¹ διότι δὲν ἔρχονται μόνα. Τὰ κρέατα τῶν ἀγρίων ὅνων εἶναι ὅμοια μὲ τὰ κρέατα² τῶν ἐλάφων. Ὁ ταῦρος μάχεται μὲ τὰ κέρατα². Ἐν τῇ μάχῃ δὲ Κλέαρχος ἦτο ἀρχηγὸς τῆς δεξιᾶς πτέρωνγος³. Πολλὰ εἴδη βραβείων εἶναι. Εἰς τὸ γῆρας² πάντες τιμὴν προσφέρομεν⁴. Τὸ τέλος εἰς κάθε ζῶν² εἶναι δὲ θάνατος.

Σιγμόνδηται οὐδέτεραι εἰς -οις

18. Ὁ Ὄλυμπος

α') Ἡ Θετταλία κύκλῳ ὑπὸ πολλῶν δρῶν περιέχεται, θαυμάσιος δὲ τοῦ ὄψινς καὶ τοῦ μεγέθους ὁ Ὄλυμπος ἐστι· τοσοῦτον γὰρ τὸ ὄψις τοῦ δρους ἐστίν, ὥστε καὶ θέρους χιλὸν τὰς κορυφὰς αὐτοῦ σκέπτει. Ὡσπερ δ' ἐν ἄλλοις δρεσι καὶ ἐν Ὄλυμπῳ δάση σπιερὰ καὶ ἀνθέων πλήθη καὶ θῆρες ἄγριοι εἰσι. Καὶ τὸ πάλαι δὲ μέγα τὸ τοῦ Ὄλυμπου κλέος ἦν· ἐν γὰρ τῷ δρει τούτῳ Ζεύς τε καὶ Ἡρα καὶ οἱ ἄλλοι θεοὶ τὴν οἰκησιν είχον, ὡς οἱ παλαιοὶ ἐνόμιζον.

β') Τὸ πλάτος¹ τοῦ Εὑφράτου εἶναι μέγα. Ἀπὸ τὰ κακὰ κέρδη² δὲ ἀνθρώπος ζημίαν λαμβάνει. Οὔτε τοῦ πλούτου οὔτε τῆς ὀδαιοτήτος³ φέρεται καμμία⁴ ὑπάρχει, ἐάν τις δὲν ἔχῃ νοῦν. Μὲ γαλκᾶς περικεφαλαίας⁵ οἱ ὄπλιται τὰς κεφαλὰς προεφύλαττον. Τὸ κυνήγιον⁶ συνηθίζει⁷ τοὺς κυνηγοὺς νὰ ὑπομένουν καὶ τὰ κούνια⁸ τοῦ χειμῶνος καὶ τοὺς καύσωνας τοῦ καλοκαιριοῦ. Τὰ λουλουδιὰ τῆς ἀνοίξεως στολίζουν τοὺς ἀγρούς. Ἡ μυρωδιὰ⁹ τῶν λουλουδιῶν πάντας εὐχαριστεῖ¹⁰.

Σιγμόνδηται κύριαι ὄνδριται εἰς -ης

19. Ὁ Σωκράτης

α') Σωκράτης δὲ Ἀθηναῖος κατὰ τοὺς χρόνους Ηερικλέους ἐγένετο, Περιικλεῖ δὲ καὶ Σοφοκλεῖ τῷ ποιητῇ φίλος ἦν. Ἐπλησίαζον δὲ Σωκράτει πολλοὶ ἀγαθοὶ νεανίαι. Τούτων δέ τις τὴν

Ε. ΠΑΝΤΕΛΑΚΗ 'Ελληνικὴ Γραμματικὴ—'Εκδ. β'

14

ἐν Δελφοῖς Πυθίαν ἥρετό ποτε ἦντινα περὶ Σωκράτους γνώμην
ἔχει. Ἡ δὲ Πυθία ἀπεκρίνατο σοφὸν μὲν τὸν Σοφοκλέα εἶναι,
ἀνδρὸν δ' ἀπάντων σοφώτατον Σωκράτη. ὩΣ Σώκρατές τε καὶ
Σοφόκλεις, τῆς σοφίας ὑμᾶς πάντες θαυμάζουσιν.

β') Εἰς τὸν Θεμιστοκλῆ¹ οἱ Ἀθηναῖοι κατὰ τὴν ἐν Σαλα-
μῖνι ναυμαχίᾳν προθύμως ἐπείθοντο² διότι τὸν Θεμιστοκλῆ³ ἐνό-
μιζαν ἄριστον στρατηγόν. Τοῦ Ἡρακλῆ τὰ κατορθώματα⁴ ἦσαν
γνωστὰ εἰς ὅλην τὴν Ἑλλάδα⁵. Εἰς τὸν Δημοσθένη⁶ οἱ λόγοι
τοῦ Αἰσχίνου δὲν ἥρεσκον. Ἀριστοφάνη, μέγας ποιητὴς εἴσαι.
Εἰς τὸν Περικλῆ⁷ οἱ λόγοι τοῦ Σωκράτη καὶ ἄλλων φιλοσόφων
ἥρεσκον. ὩΣ Περικλῆ, μὲ τοὺς λόγους σου⁸ δίδεις θάρρος⁹ εἰς
τοὺς Ἀθηναίους.

· Μποτακιτική ἐνεργητικής φωνῆς

20. Λόγοι Ἀρετῆς πρὸς Ἡρακλέα

α') "Οτε Ἡρακλῆς ἦν ἔφηβος, ἐν ἀπορίᾳ ἦν, ποτέραν τῶν
ὅδων ἐν τῷ βίφ βαδίσῃ, τὴν διὰ τῆς ἀρετῆς ἢ τὴν διὰ τῆς κα-
κίας. Ἰδοῦσα δὲ τοῦτον Ἀρετὴ προσέρχεται καὶ, ἵνα αὐτὸν τῆς
ἀπορίας ἀπαλλάξῃ, ἰέγει αὐτῷ Ἀπορεῖς, φ 'Ἡράκλεις, ποτέ-
ραν τῶν ὅδων βαδίσῃς ἐν τῷ βίφ; ἐὰν πειρωντικὸς ἦς τῆς
σῆς εὑδαιμονίας, τὴν ἐμὴν ὅδὸν βάδιζε καὶ περ ὅσαν τραχεῖαν
τῶν γὰρ ἀγαθῶν οὐδὲν ἀνευ πόνου οἱ θεοὶ παρέχουσι τοῖς ἀν-
θρώποις· ἀλλ' ἐὰν θέλῃς τοὺς θεοὺς Λεώνας σοι εἶναι, τοὺς θεοὺς
θεοράπευε· ἐὰν δέ σε θέλῃς θαυμάζεσθαι ὑπὸ τῆς πατρίδος, δεῖ
σε τὴν πατρίδα εὐεργετεῖν· ἐὰν δὲ κοίνης ἀγαθὸν δυνατόν σε
εἶναι τῷ σώματι, σὺν πόνοις καὶ ἐδρῶτι τὸ σώμα δεῖ σε γυμ-
νάζειν· ἐὰν δ' ὑπολαμβάνῃς συμφέρον σοι εἶναι τὴν γῆν καὶ
ποὺς ἀφθόνους σοι φέρειν, τὴν γῆν θεοράπευε.

β') Δύο ὅτα ἔχομεν καὶ ἐν στόμα, διὰ νὰ ἀκούωμεν πολλὰ
καὶ νὰ λέγωμεν ὀλίγα. Ἐὰν δὲν ἔχετε καλῶς παρασκευάσει¹ τὰ
εἰς τὸν πόλεμον, ή νίκη σας εἶναι ἀβεβαία. Ἐὰν ἔχῃς περι-
ποιηθῆ² καλῶς τὴν γῆν, ἀφθόνους τοὺς καρποὺς περίμενε. Νὰ
μὴ δικάσῃς³ δίκην, πολὺν καὶ τὸν δύο⁴ (ἀντιδίκων) τὸν λόγον⁵
ἀκούσῃς. "Ἄς περιποιώμεθα τοὺς φίλους, διὰ νὰ μᾶς παρέχωσι
βοήθειαν προθύμως εἰς τὰς ἀνάγκας⁶ μας. Κανένα⁷ νὰ μὴ κα-
τηγορήσῃς⁸ διὰ συμφοράν⁹, διότι ἡ τύχη εἶναι κοινὴ καὶ τὸ
μέλλον ἀδρατον.

Οὐσιαστικὴ λήγουντες εἰς -υς, γεν. -ως

21. Ὅς καὶ ἀλώπηξ

α') Ὅς ἀγριος ἐξῆλθε ποτε ἐκ δάσους δρυῶν καὶ καθ' ὅδὸν τοὺς ὁδόντας ἔθηγεν. Ἀλώπηξ δὲ παρὰ πίτυν βότρους ἐσθίουσα ἔρωτῷ αὐτόν τί τοὺς ὁδόντας θήγεις, ὥς; πληθὺν κυνηγῶν δράς ἢ ἄλλον τινὰ κίνδυνον; Ἐθος ἡμῖν τοῖς ὑσίν, ὥς ἀλώπηξ, τοῦτο, ἀποκρίνεται ὁ ὥς ἐπειδὴ βούλόμεθα πάσῃ τῇ ισχύΐ τοὺς πολεμίους ἀμύνεσθαι, ὅταν κίνδυνος ἡμᾶς καταλαμβάνῃ, οὐ περὶ τὸ θήγειν τοὺς ὁδόντας ἐν τῷ κινδύνῳ διατρίβομεν, ἐτοίμωις δὲ τοῖς ὁδοῦσι τότε χρώμεθα.

β') Ἡ καλῶς σκαφεῖσα ἄμπελος παφάγει πολλὰ σταφύλια¹. Ἀπὸ τὰ φρύνδια² ἐμποδίζεται³ ὁ ἴδος νὰ βλάπτῃ τοὺς ὀφθαλμούς. Ὁταν τὰ στάχυνα τῶν ἀγρῶν εἶναι ὕριμα πρὸς θερισμόν, τότε καὶ τὰ σταφύλια ἀρχίζουν⁴ νὰ μαρτίζουν⁵. Μὲ φάραι⁶ καὶ μὲ χέλυνα οἱ κάτοικοι τῶν νῆσων ὡς ἐπὶ τὸ πλεῖστον⁷ τρέφονται. Άι γαλαὶ καταδιώκουν τοὺς ποντικούς. Ὁταν πέσῃ δρῦς, πᾶς ἀνὴρ συλλέγει ἔντλα⁸. Οὐχὶ μὲ τὴν πληθώραν⁹ τῶν στρατιωτῶν, ἀλλὰ μὲ τὴν δύναμιν¹⁰ τῆς ψυχῆς αὐτῶν τὰς νίκias κερδαίνομεν.

• Πρωτηγεντόληητει οὐσιαστικὰ

λήγουντες εἰς -ες, γεν. -εως καὶ -υς, γεν. -εως

22. Ἡ Ἀκρόπολις τῶν Ἀθηνῶν

α') Τῆς Ἀκροπόλεως τὸ ὄψιος οὐ πάνυ μέγα, ἡ μέντοι περίμετρος αὐτῆς πολλῶν πήχεών ἐστιν. Ἐν τῇ Ἀκροπόλει πολλὰ ἵερα καὶ βωμοὶ τῶν θεῶν ἦσαν. Τὴν Ἀκρόπολιν καὶ ἀνδριάντες πολλοὶ καὶ ἀγάλματα πολλὰ ἐκόσμουν, θαυμαστὸν δὲ τὸ τῆς Προμάχου Ἀθηνᾶς ἀγαλμα ἦν, δι πολλοῖς πήχεσιν ὑπερείχε τῶν ἄλλων. Ἐν τῇ Ἀκροπόλει οἱ μάντεις πελέκεσι τὰ σφάγια ἔκοπτον καὶ τοῖς θεοῖς ἔθυον. Τὴν Ἀκρόπολιν τὸ πάλαι οἱ βασιλεῖς τῆς Ἀττικῆς οἰκησιν είχον.

β') Εἰς πολλὰς πόλεις¹ τῆς Ἑλλάδος ὑπῆρχον ἀκροπόλεις. Ἡ δύναμις χωρὶς φρόνησιν² δὲν εἶναι κτήμα ὀφέλιμον. Ἐνας στρατιώτης ἥθελε νὰ κτυπήσῃ³ τὸν Κλέαρχον μὲ πέλεκυν⁴. Οἱ ὄπλοι ται σφερον δόρατα τριῶν πήχεων. Μὲ τὰς αἰσθῆσεις⁵ γνωρίζομεν τὰ πέριξ ἡμῶν⁶ πράγματα⁷ μὲ τὴν ὅρασιν⁸ τὰ χρώματα, μὲ τὴν γεῦσιν τοὺς χυμοὺς καὶ μὲ τὴν δισφορησιν τὰς δομάς. Εἰς τοὺς μάντεις⁹ οἱ παλαιοὶ ἐπίστευον.

Φύσεις τεκνά μὲ θέματα εἰς -αν, -εν καὶ -ον

23. Ἀχιλλεὺς καὶ Ὁδυσσεὺς

α') Τῶν Ἀχαιῶν τῶν στρατευσαμένων ἐπὶ Τροίαν Ἀχιλλεῖ μὲν ὁώμη καὶ ταχύτης ποδῶν μεγίστη ἦν, Ὁδυσσεῖ δὲ φρόνησις μεγάλη ὅπ' Ἀθηνᾶς ἐδόθη διὸ καὶ τοὺς γονέας Ἀχιλλέως καὶ Ὁδυσσέως πολλάκις οἱ Ἀχαιοὶ ἐμακάριζον. Ἀχιλλέα δὲ καὶ Ὁδυσσέα μάλιστα οἱ Τρῶες ἐφοβοῦντο. Πολλάκις δὲ Ἀχιλλεὺς ἐπὶ λείαν ἐπορεύετο καὶ βοῦς καὶ ἵππους τῶν πολεμίων τοῖς βασιλεῦσιν Ἀγαμέμνονί τε καὶ Μενέλᾳφ ἥγεν. Ἡ τοῦ Ὁδυσσέως δὲ πανθυργία πολλαῖς γυναιξὶ τε καὶ γραντὶ τῶν Τρώων λύπας παρέσχε. Μετὰ τὸν θάνατον Ἀχιλλέως ὑπὸ τῶν βασιλέων τῶν Ἀχαιῶν Ὁδυσσεῖ τὰ ὅπλα ἔκεινου γέρας ἐδόθη.

β') Εἰς τοὺς ἰερεῖς¹ οἱ παλαιοὶ ἔφερον βφόδια καὶ πρόβατα πρὸς θυσίαν. Τοὺς ψαράδες εὐχαριστεῖ² ἡ ζωὴ τῆς θαλάσσης. Εἰς τοὺς γέροντας¹ καὶ εἰς τὰς γοαλίας τιμὴν παρέχομεν. Μεταξὺ τοῦ Αἴαντος καὶ τοῦ Ὁδυσσέως¹ φιλονικία διὰ³ τὰ ὅπλα τοῦ Ἀχιλλέως ἥγερθη. Τὰ βφόδια ἔχουν μεγάλα κέρατα. Οἱ Ἀθηναῖοι είχαν συμμάχους τοὺς κατοίκους τῶν Πλαταιῶν. Οἱ Ἀθηναῖοι ἐπολέμησαν ἐναντίον τῶν κατοίκων τῆς Εὐβοίας⁴. Οἱ κάτοικοι τοῦ Πειραιῶς είχον τρεῖς λιμένας.

Ἐνεργητικὸς μέλλων

24. Ὁ Κῦρος πρὸς τοὺς Μυροίους

α') Πρὸ τῆς μάχης Κῦρος πρὸς τοὺς Ἑλληνας ἔλεξε τάδε. Ὡ ἄνδρες Ἑλληνες, ἐὰν ἐν τῇ μάχῃ, ἦν νῦν συνάψομεν τῷ ἐμῷ ἀδελφῷ, ἀνδρεῖοι γένησθε καὶ εἰς φυγὴν τοὺς πολεμίους τοέψητε, πολλοὺς αὐτῶν φονεύσομεν καὶ κατακόψομεν πολλοὺς δὲ φεύγοντας εἰς τὸν Ἐνφοράτην ποταμὸν διώξομεν κάκει δίψομεν, πολλοὺς δὲ καὶ εἰς δουλείαν ἀπάξομεν. Μετὰ δὲ τὴν μάχην πολλοῖς μὲν καὶ καλοῖς δώροις ὑμᾶς ἀμείψω, ἅπαντάς δὲ εἰς τὴν Ἑλλάδα ἔλπιζω ἀξειν, ἐνθα τὸν λοιπὸν βίον βιοτεύσετε ζηλωτοὶ δῆτες πᾶσι τοῖς Ἑλλησι.

β') Ὁ φρόνιμος παῖς οὐδέποτε θὰ γίνῃ δοῦλος¹ εἰς τὰς ἡδονάς², οὐδὲ θὰ πιστεύῃ εἰς τοὺς λόγους² τῶν φιληδόνων ἀνθρώπων. Ὡ συμπολῖται³, μὲ τὴν ὅμονοιαν² ἀσφαλῆ τὴν πόλιν θὰ διαφυλάξετε. Ἑλληνες δῆτες θὰ γίνωμεν δοῦλοι τῶν βαρβάρων²;

Ποτὲ δὲν θὰ μὲ πείσῃς ὅτι ἡ ἀδικία εἶναι καλὸν πρᾶγμα. Ηρῷτον θὰ πάυσετε τὰς φιλονικίας καὶ ἔπειτα θὰ διώξωμεν τοὺς πολεμίους καὶ θὰ ἀναγκάσωμεν αὐτοὺς νὰ φύγουν ἐκ τῆς χώρας μας. Εἰπεν δὲν δὲν θὰ κλέψῃς, δὲν θὰ φονεύσῃς.

Οὐσιαστικὴ μὲ θέματα ληγον εἰς -ω ἦ -ο

25. Καλυψώ καὶ Ὁδυσσεὺς

α') Ὁδυσσεὺς πολλὰ καὶ τοὺς Τρῶας ποιήσας ἀπέπλευσεν ἐκ Τροίας, εἰς Ὡγυγίαν δὲ ἀφικόμενος ἐκεῖ ὑπὸ τῆς νύμφης Καλυψοῦς ἔξενίζετο. Ἐβοῶτετο δὲ Καλυψὼ παρ' ἑαυτῇ μένειν Ὁδυσσέα καὶ τῇ τῶν λόγων πειθοῖ ἐνόμιζε ποιήσειν αὐτὸν ἐπιλαθέσθαι τῆς πατρίδος. Μάτην δ' Ὁδυσσεὺς πολλάκις ἵκέτευσε Καλυψὼ ἀποπέμπειν αὐτὸν εἰς Ἰθάκην. Οὕτω δὲ ὁ ἥρως ἐν Ὡγυγίᾳ παρὰ Καλυψοῦ διέτριβεν, ἔως Ζεὺς τὸν Ἐρμῆν ἔπειμψε πρὸς Καλυψὼ λέγοντα· ὃ Καλυψὼ, Ζεύς σε κελεύει ἀποπέμψαι εἰς Ἰθάκην Ὁδυσσέα, δις Τρωσὶ μὲν ἐχθρός, θεοῖς δὲ καὶ ἥρωσι φίλος ἐστίν. Οὕτω δὲ Καλυψὼ ἐπέτρεψεν Ὁδυσσεῖ ἀποπλεῦσαι ἐξ Ὡγυγίας.

β') Μὲ τὴν πειθὼ¹ καὶ ὅχι μὲ τὴν βίαν οἱ καλοὶ ἄρχοντες κυβερνοῦν τοὺς πολίτας. Οἱ γέροντες πρέπει νὰ τυγχάνουν ἐντροπῆς² ὑπὸ τῶν νεωτέρων. Μεταξὺ μὲν τῶν Τρώων³ δὲ Ἐκτωρ, μεταξὺ δὲ τῶν Ἀχαιῶν⁴ δὲ Ἀχιλλεὺς ἡτο πρῶτος. Καὶ εἰς τοὺς ἥρωας⁵ οἱ παλαιοὶ θυσίας προσέφερον⁶. Τῶν τσακαλιῶν⁷ αἱ φωναὶ ἀπὸ μακρὰν ἀκούσθαι. "Οπου (ὑπάρχει) φόβος⁸", ἐκεῖ καὶ ἐντροπή. Εἰς τὰς Μούσας⁹ Ἐρατὼ καὶ Κλειώ τὰ δάση καὶ αἱ κοῆναι ἥρεσκον.

Ἐνεργητικὸς α' παρακείμενος φωνηεντολήκτων ἀσυνκιρέστων ὄγματων

26. Δημηγορία Ξενοφῶντος

α') Ἐπεὶ οἱ τῶν Μυρίων στρατηγοὶ δόλῳ ὑπὸ Τισσαφέροντος ἀπέθανθεν, Ξενοφῶν θαρρύνων τοὺς στρατιώτας ἔλεξεν αὐτοῖς τάδε· "Ω ἀνδρες Ἑλληνες, οἱ βάρβαροι ἐπιβεβουλεύουσι μὲν ἡμῖν καὶ τοὺς στρατηγοὺς ἡμῖν δόλῳ πεφονεύουσι. Πεφονευκότες δὲ τοὺς στρατηγοὺς αὐτοὶ μὲν τὰς σπονδὰς λελύκασι καὶ τοῖς θεοῖς τνῦν ἐχθροὶ εἰσιν. Ἡμεῖς δέ, οὓς ή πατρὶς πεπαίδευκεν εὑσεβεῖς εἴναι πρὸς τοὺς θεούς, τὰς σπονδάς φαμεν οὐ λελυκέναι· ὑμεῖς τε

γὰρ πεπιστεύκατε τοὺς θεοὺς κολάζειν τοὺς ἀσεβεῖς κάγῳ δ' οὕτω πεπίστευκα. Γιγνώσκομεν δ' ὅτι, οἵ ἀν τοὺς θεοὺς τεθεοπευκότες ὥστι, κακὸν τι πάσχειν τούτους οἱ θεοὶ κεκωλύκασι.

β'). Ἐζω συμβουλεύσει τοὺς φίλους¹ μου νὰ μὴ πιστεύουν εἰς τοὺς λόγους¹ τῶν κολάκων. Ἰατρέ, δὲν ἔχεις θεοπεύσει καλῶς τὸ τραῦμα τοῦ στρατιώτου. Οἱ πρέσβεις τῶν Σπαρτιατῶν ἀνήγγειλαν εἰς τοὺς ἐφόδους¹ ὅτι οἱ Ἀθηναῖοι ἔχουν ἐκστρατεύσει κατὰ τῶν Θηβαίων². Ἐὰν ἔχετε παύσει τοὺς ἔχθροὺς νὰ βλάπτουν τὴν χώραν σας, ὅλοι οἱ γείτονες θὰ γίνουν φίλοι σας. Ἐχετε πιστεύσει εἰς τοὺς λόγους¹ τοῦ κακοῦ ὁρίσθε, δότις σᾶς ἔχει συμβουλεύσει ὅχι τὰ ὡφελιμάτατα³ ἀλλὰ τὰ εὐχαριστότατα⁴. Δὲν ἔχετε παρασκευάσει καλῶς τὰ εἰς τὸν πόλεμον. Αὐτόμολοι ἐκ τῶν πολεμίων ἐλθόντες εἴπον ὅτι δ στρατηγὸς αὐτῶν πολλοὺς ἐξ τῶν αἰχμαλώτων μας ἔχει φονεύσει.

Ἐπέθετε τρικατάληκτα γ' ακέσεως
μὲ θέμα λῃγον εἰς -ν ἦ -ντ

27. Ο μέλας ζωμὸς τῷν Σπαρτιατῶν

α') Ἐν τοῖς συσσιτίοις πάντες οἱ Σπαρτιάται πάντα τὰ παρατιθέμενα αὐτοῖς ἐδέσματα ἥσθιον καὶ μάλιστα τὸν καλούμενον μέλανα ζωμόν. Ο δὲ μέλας ζωμὸς οὐκ ἐκ παντὸς κρέως, ἀλλὰ μόνου τοῦ χοίρου καὶ τοῦ αἴματος αὐτοῦ παρεσκευάζετο. Τοῦ μέλανος δὲ ζωμοῦ καὶ αἱ χαρίεσσαι τῶν Σπαρτιατῶν κόραι πᾶσαι ἔκοῦσαι ἐγεύοντο καὶ τὰ τέκνα δὲ αὐτῶν τῷ μέλανι ζωμῷ ἔτρεφον. Οἱ δὲ χαρίεντες νεανίαι δι' ὅλης τῆς ἡμέρας ἐν ταῖς ὑλήσειν ὅρεσι τῆς Λακωνικῆς θηρεύοντες ἦ ἐν τῷ ίχθυόνετι Εὐρώπῃ ἀλιεύοντες ἐσπέρας φαιδροὶ εἰς τὸν μέλανα ζωμὸν ἐσπευδον. Τοῖς τάλασι δ' εἴλωσιν οὐκ ἔξῆν τοῦ μέλανος ζωμοῦ ἀπτεοθαι.

β') Πολλάκις χωρὶς νὰ θέλωμεν¹ μὲ ἀνοήτους λόγους² βλάπτομεν τοὺς φίλους μας. Ο πλήρης ἱκνύων Εὐρώπας εἰς τὰ χαριτωμένα παιδιὰ τῶν Σπαρτιατῶν παρεῖχε πολλὴν τέρψιν. Πᾶσα διασώδης χώρα καὶ θέαν ωραίαν καὶ κέρδη πολλὰ εἰς τοὺς ἀνθρώπους² παρέχει. Τὰ ταλαίπωρα πτηνὰ κρύπτονται, ὅταν δ ἀετὸς (κατα)διώκῃ αὐτά. Τὸ λευκὸν εἶναι ἀντίθετον³ πρὸς τὸ μαῦρον². Αἱ ταλαίπωροι γυναικες τῶν Τρώων ὅλαι εἰς τοὺς ναοὺς προσέτρεχον καὶ ὑπέρ τῶν δυστυχῶν τέκνων τοὺς θεοὺς ἵκέτευον, ὅταν ἔβλεπον τὰ τέκνα τῶν αἰχμαλωτιζόμενα ὑπὸ τῶν Ἀχαιῶν.

Ἐπέθεται τρικατάληκτα γ' κλίσεως εἰς τοῦ, -εια, -ο-

28. Οἱ ἵχθύες

α') Οἱ ἵχθνες καὶ παρὰ τὸν ἀγναλὸν καὶ ἐν τῷ βαθεῖ πόντῳ ζῶσι. Καὶ ἐν τοῖς βαθέσι δὲ ποταμοῖς καὶ ἐν ταῖς εὐφείαις λίμναις παχεῖς ἵχθνες καὶ ἡδεῖς ἔγγελεις εἰσίν. Οἱ ἄλιεῖς πλατέα δίκτυα ἔχοντες ἀγρεύονται τοὺς ἵχθνας. Οἱ τῶν γλυκέων ὑδάτων ἵχθνες παχεῖς μὲν καὶ μεγάλοι, ἀλλ᾽ οὐκ ἡδεῖς εἰσίν. Καὶ τῶν ἐν θαλάττῃ δὲ φαρμάκοις ἀγορυομένων ἵχθνων τὸ κρέας ὥσ τὰ πολλὰ οὐκ ἥδος ἔστιν. Ἐν τοῖς παχεσιν ἵχθνσιν φὰ τὴν ἡδεῖα ἔστιν.

β') Πολ. ἀκις τὰ ταξείδια ¹ εἶναι ἐπικίνδυνα εἰς πλατεῖς ² καὶ βαθεῖς ποταμούς. Μικρὰ ³ εὐδαρίστησις πολλάκις γεννᾶ ⁴ μαραζάν λύπην. Μὲ τὰ μυτερὰ ⁵ βέλη ⁶ οἱ στρατιῶται ἐφόνευον τοὺς πολεμίους. Βαδίζετε μὲ βῆμα ταχὺ ⁶. Ἐνεκα τῆς πλατείας καὶ βαθείας τάφρου ⁷ η διάβασις εἰς τοὺς ἵππους ⁶ δύσκολος ⁸ ἦτο. Ἡ ἀργὴ εἶναι τὸ μισὸν τοῦ ὅλου. Εἰς τὸν βαθὺν ποταμὸν ² πολλὰ ψάρια παχέα εἶναι.

Ἐπέθεται δικατάληκτα γ' κλίσεως μὲ θέμα εἰς -γ

29. Κροῖσος καὶ Σόλων

α') Σόλων, δ τῶν Ἀθηναίων σώφρων νομοθέτης, ἥλθε ποτε εἰς Σάρδεις παρὰ Κροῖσον, βασιλέα τῶν Λυδῶν. Ξενιζόμενος δὲ Σόλων ὑπὸ τοῦ μεγαλοπράγμονος μέν, οὐ πάντα δὲ σώφρωνος Κροῖσου, τῇ τρίτῃ ἡμέρᾳ ἐθέάσατο καὶ τοὺς θησαυροὺς αὐτοῦ. Ἐπει δὲ ἐθέάσατο τούτους, ἥρετο αὐτὸν δ Κροῖσος, εἰ γιγνώσκει τινά μᾶλλον εὑδαίμονα αὐτοῦ. Σόλων δὲ ἄλλως τινάς μᾶλλον εὑδαίμονας Κροῖσου εἰπὼν εἶτα ἔφη τάδε· μόνοις τοῖς ἀφροσιν, δ Κροῖσε, θέμις ἔστι λέγειν ἁυτοῦς εὑδαίμονας εἶναι· σώφρωνι δὲ οὔτε ἀνδρὶ οὔτε γυναικὶ πρέπει εὑδαίμονας ἁυτοὺς ὀνομάζειν, ποὺν ἂν ἴδωσιν, εἰ καὶ κατὰ τὸ τέλος τοῦ βίου εὑδαίμονες ἔσονται· πολλῶν μὲν γὰρ κακοδαιμόνων τὸ τέλος τοῦ βίου εὑδαίμονός ἔστι, πολλῶν δ' αὖ εὑδαίμονων κακόδαιμον. Οὕτως οὖν καὶ σύ, δ Κροῖσε, μήτε σεαυτὸν μήτε ἄλλον εὑδαίμονα νόμιζε εἶναι ποὺ τοῦ τέλους τοῦ βίου.

β') Οἱ μὲν φρόνιμοι παιδεῖς ἀνεν τιμωρίας, οἱ δὲ ἀνόητοι μὲ τιμωρίαν ¹ εἰς τοὺς νόμους ¹ τοῦ σχολείου ὑπακούουν ². Αἱ ἀρσενικαὶ χειλόντες βοηθοῦν τὰς θηλυκὰς εἰς τὴν διατροφὴν τῶν νεοσ-

σῶν. Οὔτε πάντες οἱ πλούσιοι εἶναι εὐτυχεῖς, οὔτε πάντες οἱ πτωχοὶ δυστυχεῖς. Τὰ ἀχάριστα παιδία λησμονοῦν³ τὰς εὐεργεσίας τῶν γονέων. Εἰς τοὺς ἐπιστήμονας⁴ πολλὰ πράγματα εἶναι γνωστά. Εἰς τὸν μεγαλόφρονα Περιπλέα⁵ δὲν ἥρεσκον οἱ ἀνόητοι λόγοι τῶν πολιτικῶν ἀντιπάλων του⁶.

Ἐπίθετα δικτύλητα γ' κλέσεως εἰς -ης, -ες
30. Ὁ Ἐπαμεινώνδας

α') Ἐπαμεινώνδας ἀφανοῦς μὲν πατρὸς ἦν, ἐπιφανῆς δὲ τῶν Θηβαίων στρατηγὸς ἐγένετο.⁷ Ήν δ' Ἐπαμεινώνδας πρὸς μὲν τοὺς θεοὺς εὐσεβής, πρὸς δὲ τοὺς ἀνθρώπους ἀληθῆς καὶ ἐπιεικῆς. Τῷ Ἐπαμεινώνδᾳ ἐπιεικῆ καὶ φιλαλήθει ὅντι καὶ αὐτοὶ οἱ πολέμιοι εὐμενεῖς ἦσαν. Τοῦ Ἐπαμεινώνδου τὰ ἔργα περιφανῆ καὶ εὐκλεᾶ ἀνὰ τὴν Ἑλλάδα ἐγένετο. Καὶ ἡ δίαιτα δὲ τοῦ Ἐπαμεινώνδου λίαν εὐτελῆς ἦν· κληθεὶς δέ ποτε εἰς δεῖπνον ὑπὸ εὐγενοῦς γείτονος, ἐπεὶ εἴδε τὴν τράπεζαν πλήρη ὄψιν πολυτελῶν καὶ μύρων εὐώδων, ἀπῆλθεν εἰπών «Ἔγώ, ὃ γεῖτον, ἐνόμιζόν σε θύειν, οὐχ ὑβρίζειν».

β') Εἰς τὰ ἀσθενῆ παιδία¹ καὶ τὰς ἀσθενεῖς κόρας ὠφέλιμος πολὺ² εἶναι ἡ τοῦ σώματος ἀσκησις. Νοῦς ὑγιῆς (ὑπάρχει μέσα) εἰς σῶμα ὑγιές³. Ἡ Κόρινθος ἦτο γεμάτη⁴ ἀπὸ ἀνδριάντας⁵. Τὰ ταξείδια οὐχὶ πάντοτε⁶ εἶναι ἀσφαλῆ. Εἰς τοὺς ἀγεννεῖς⁷ δὲν ἀρέσκουν οἱ τρόποι τῶν εὐγενῶν. Πολλὰ ἄνθη ἔχουν δσμῆν. Πολλὰ πολεμικὰ πλοῖα γεμάτα ἀπὸ ὀπλίτας⁸ ἔστειλαν οἱ Ἀθηναῖοι εἰς τὴν Σικελίαν. Μὲ τὰ ξίφη⁹ ὕδωρον οἱ Σπαρτιάται εἰς τὰς μάχας.

Ἐπερσυντέλειος φωνηεντολήκτων ἵσυνχε-
ρέτων ὁμηράτων ἐνεργητικῆς φωνῆς

31. Ὁ Ἀγησίλαος πρὸς τοὺς ἐφόδους τῆς Σπάρτης

α') Ἐπεὶ Ἀγησίλαος εἰς Ἀσίαν ἐστρατεύει καὶ πολλαῖς περιφανσίοι νίκαις ἐπεπιάκει τοὺς Πέρσας ουτούτας κακῶς ποιοῦντας τοὺς αὐτόθι "Ἑλληνας, Ἀθηναῖοι, Θηβαῖοι καὶ ἄλλοι ἐπὶ τὴν Σπάρτην στρατιὰν παρεσκεύαζον. Οἱ οὖν ἔφοροι ἐπιστολὴν πρὸς τὸν Ἀγησίλαον ἔπειμφαν κελεύοντες ἐπανελθεῖν οὕκαδε. Ταύτην δὲ τὴν ἐπιστολὴν λαβὼν Ἀγησίλαος ἔγραψε τοῖς ἐφόδοις ὅτι τοὺς

μὲν βαρβάρους ἐκεκωλύκει κακῶς ποιεῖν τοὺς ἐν Ἀσίᾳ Ἕλληνας, οἵ δὲ στρατιῶται καὶ αὐτὸς τοῖς θεοῖς ἐτεθύκεσαν, ὅτι τὴν τῶν Περσῶν δυναστείαν κατελελύκεσαν. Ταῦτα δὲ πάντα ἐποιήσαμεν, ἔφη, ὡσπερ ὑμεῖς ἐκεκελεύκειτε. Ἐπεὶ δὲ νῦν καλεῖτε με, ἔχομαι τῇ πατρίδι βοηθήσων.

β') Ὄτε οἱ στρατιῶται ἥρχισαν τὴν μάχην¹, οἱ ιερεῖς εἶχον θυσιάσει εἰς τοὺς θεούς. Ὁ Ξέρξης ἐδέχθη εὑμενῶς τὸν Θεού στοκλῆ, διότι οὗτος εἶχεν ἐμποδίσει² τοὺς Ἕλληνας νὰ λύσουν τὰς γεφύρας τοῦ Ἑλλησπόντου, τὰς δποίας ἐκεῖνος εἶχε κατασκευάσει. Σεῖς εἴχετε διατάξει νὰ ἀπολύσωμεν τοὺς αἰχμαλώτους; Ὅλοι εἴχομεν κινδυνεύσει κατὰ τὴν ἀνὰ τὰ ὅρη πορείαν. Ὁ Ἀλέξανδρος ἀπέθανεν, ἀφοῦ εἶχε βασιλεύσει πολλῶν λαῶν. Οἱ Πέρσαι μὲν μεγάλας τιμᾶς³ εἶχον περιποιήθη τὸν Θεμιστοκλέα.

ΙΙκρικείμενος καὶ ὑπερσυντέλειος ἀφωνολήκτων ὁμιλάτων ἐνεργητικῆς φωνῆς

32. Ὁ Ἀγησίλαος ἐν Αὐλίδι

α') Ἀγησίλαον οἱ Σπαρτιᾶται ἐπὶ τὴν Ἀσίαν ἐπεπόμφεσαν, ἵνα τοὺς ἔκει Ἕλληνας τῆς δουλείας ἀπαλλάξειε. Βουλόμενος δ' Ἀγησίλαος θῦσαι τοῖς θεοῖς ἐνθαπερ καὶ Ἀγαμέμνων ἐτεθύκει, δτε τὸν εἰς Τροίαν πλοῦν ἐποιεῖτο, ἐν Αὐλίδι τῆς Βοιωτίας ἔθυεν· ἐνταῦθα γὰρ καὶ Ἀγαμέμνων παρεσκευάκει τὸν ἐπὶ τὴν Τροίαν πλοῦν. Οἱ μέντοι βοιώταρχοι πέμψαντες ἵππεας ἐκόλυσαν τὴν θυσίαν Ἀγησίλαου, δτι οὐ Βοιωτὸς μάντις ἔθυεν, ὡσπερ νόμος ἦν αὐτοῖς. Ἐπειδὴ δὲ οἱ ἵππεις τά τε ἐπὶ τοῦ βωμοῦ ιερὰ διερρίφεσαν καὶ τοὺς θύοντας ἐδεδιώγεσαν, Ἀγησίλαος ἐμήνυσε τοῖς βοιωτάρχοις τάδε· Οὕτε ἔγὼ κακόν τι ἐν τῇ χώρᾳ ὑμῶν πέπραχα οὔτε οἱ ἔμοι στρατιῶται περπάχασιν· ὑμεῖς δὲ τεταράχατε μὲν τὴν θυσίαν ἡμῶν καὶ οἱ ὑμέτεροι ἵππεις τά τε ιερὰ διερρίφασιν ἐκ τοῦ βωμοῦ καὶ τοὺς θύοντας δεδιώγασιν. Ὅμεις οὖν πεπραχότες ταῦτα πολεμίους ἔξετε τοὺς θεούς. Ταῦτα δὲ μηνύσας τοῖς βοιωτάρχοις ἔξ Αὐλίδος ἀπέπλευσεν.

β') Ἐπειδὴ δὲ Θεμιστοκλῆς εἶχε πείσει τοὺς Ἀθηναίους νὰ τειχίζουν τὴν πόλιν μετὰ τοὺς Μηδικοὺς πολέμους, οἱ Σπαρτιᾶται ὀργίζοντο κατὰ τοῦ Θεμιστοκλέους¹. Ἐχομεν φροντίσει περὶ τῆς ἀσφαλείας τῆς πόλεως καὶ ἔχομεν παρασκευάσει τὰ πάντα καλῶς πρὸς πόλεμον. Οἱ φρουροὶ² εἶχον φυλάξει καλῶς τὸ στρατόπεδον.

"Ολοι είχατε θαυμάσει τὸ στρατεύμα τῶν πολεμίων, τὸ ὑποῖθν διστρατηγὸς αὐτῶν καλῶς εἶχε παρασκευάσει. "Οτε οἱ βάροβαροι ἐπλησίαζον εἰς τὴν Ἀττικήν, οἱ Ἀθηναῖοι εἶχον καταλίπει τὴν πόλιν καὶ οἱ μὲν γέροντες μετὰ τῶν γυναικῶν³ καὶ παιδίων εἶχον καταφύγει εἰς Σαλαμῖνα καὶ Τοιοῦτα, οἱ δὲ ἀνδρες εἰς τὰ πλοῖα.

•Θεμιστοκλὲς παρακρατεῖει.

33. Θεμιστοκλῆς καὶ Ἀριστείδης

α') Θεμιστοκλῆς καὶ Ἀριστείδης οἱ Ἀθηναῖοι ἐνδοξότατοι στρατηγοὶ καὶ ἐμπειρότατοι πολιτικοὶ ἦσαν. Ὁ μὲν Ἀριστείδης προότερος Θεμιστοκλέους καὶ δικαιότερος, ὁ δὲ Θεμιστοκλῆς φιλοτιμότερος Ἀριστείδου ἦν· καὶ φιλοκανδυνότερος. Ὅθεν αἰτιώτατος μὲν τῆς ἐν Σαλαμῖνι νίκης τῶν Ἑλλήνων Θεμιστοκλῆς ἐγένετο, τῆς ἡγεμονίας δὲ Ἀθηναίων Ἀριστείδης, διὸ ἂν δοῦλοι ἔγένετο· εὐκλεέστατος μὲν γὰρ ὁ τοῦ Ἀριστείδου ἐν τῇ πατοίδι θάνατος καὶ πάντι ἀνδρὶ ποθενότατος, ἀδοξοτάτη δὲ ἡ ἐν ξένῃ γῆ τοῦ Θεμιστοκλέους τελευτὴ ἐγένετο.

β') "Ο πλέον λιτός βίος εἶναι καὶ ὁ πλέον ὑγιεινός. "Ο Σωκράτης ἦτο καὶ παρὰ πολὺ ἐγκρατῆς καὶ πολὺ δίκαιος. Λί δυστυχίαι κάμνουν τοὺς ἀνθρώπους περισσότερον σφίφρονας. Οἱ γεροντότεροι εἰς τιμᾶς¹ τῶν νέων εὐχαριστοῦνται². Φίλος μὲν δι Πλάτων, παρὰ πολὺ δὲ φίλη ἡ ἀλήθεια. Ηερισσότερον ἀρεστὸς εἰς τὸν φιλότιμον ἄνδρα¹ εἶναι δὲ ἐνδοξός θάνατος παρὰ δι αἰσχρὸς βίος. "Απὸ δὲ τὰ ζῷα³ τὸ πλέον μιμητικὸν εἶναι δι πίθηκος καὶ τὸ πλέον πονηρὸν ἡ ἀλώπηξ. Οἱ Αἰθίοπες εἶναι παρὰ πολὺ μανθοῦται.

•Ἀνόρικλης παρακρατεῖει.

34. Τῶν ἐν τῇ Τροίᾳ Ἀχαιῶν οἱ ἡγεμόνες

α') Τῶν εἰς τὴν Τροίαν στρατευεσάντων Ἀχαιῶν Ἀχιλλεὺς μὲν κάλλιστος, Θερσίτης δὲ αἰσχιστος ἦν. Μενελάου κρείττων Ἀγαμέμνων ἐν ταῖς μάχαις ἦν, πάντων δὲ αἰετίστος Ἀχιλλεύς. Οὐδεὶς ἦν Ὀδυσσέως ἀμείνων εἰς μηχανὰς οὐδὲ Νέστορος εἰς σοφίαν. Ἐν τῷ τοὺς πολεμίους ἀμύνεσθαι ἀριστος Αἴας ἦν καὶ πλείους Τρῶας οὔτος ἢ οἱ ἄλλοι Ἀχαιοὶ ἀπέκτεινε· διὸ καὶ τοῖς στρατιώταις ἦν ἥδιστος. Μόνωρ δὲ Ὀδυσσεῖ ἔχθιστος Αἴας ἐγένετο· Ὀδυσσέα γὰρ ἐν τῇ τῶν Ἀχιλλείων διλοιν κρίσει ἀμείνω-

Αἰαντος οἱ Ἀτρεῖδαι κρίναντες τούτῳ τὰ ὅπλα Ἀχιλλέως κάλλιστα δῆτα ἔδοσαν. Καὶ ἡ Λιομήδους δὲ περὶ τὰ πολεμικά πεῖρα μείζων πολλῶν ἄλλων ἦν. Νιφέα δὲ τὸν Συμαῖον καλλίω πλείστων ἡγεμόνων δῆτα καὶ τοῦτον Ἀχιλλεὺς κάλλει ὑπερέβαλλεν.

β') Οἱ Ἀθηναῖοι δὲν ἤσαν δὲ γάρ τεροι τῶν Βοιωτῶν, ἀλλὰ πολὺ περισσότεροι αὐτῶν καὶ εἰς τὰ γράμματα καὶ τὰς τέχνας καλύτεροι. Λὲν πρέπει¹ νὰ κυνηγῷμεν² τὰ εὑκολώτατα, ἀλλὰ τὰ ὀφελιμώτατα. Μεγαλυτέραν εὐχαρίστησιν τῆς ἐκ τῶν καλῶν παίδων δὲν ἔχουν οἱ γονεῖς. Μισητοτέρους³ κρίνουν οἱ ἀνθρώποι τοὺς προδότας τῆς πατοίδος των παρὰ τοὺς ἐχθροὺς αὐτῆς. Ἡ πλέον ὁραιά ἀπὸ ὅλας τὰς Ἑλληνίδας ἥτο ἡ Ἐλένη. Οἱ ἵπποι τοῦ Λαομέδοντος ἤσαν ταχύτεροι ἀπὸ τοὺς ἄλλους ἵππους⁴. Δὲν ὑπάρχει χειρότερον κακὸν εἰς τοὺς ἀνθρώπους⁵ ἀπὸ τὴν λύπην⁶. Ἡ πλέον καλὴ γῆ ἀμεληθεῖσα γίνεται παρὰ πολὺ κακή.

ΙΙΙ πραθετεικὴ ἐπιφράματα

35. Φαλίνος καὶ Κλέαρχος

α') Μετὰ τὸν Κύρου θάνατον Ἀρταξέρξης ἐλπίσας θάττον καὶ ὅρον πρεσβείᾳ ἢ πολέμῳ ἀναγκάσειν τοὺς Ἑλληνας παραδοῦναι τὰ ὅπλα αὐτῷ ἔπειρψε Φαλίνον, ὃς ἔφη αὐτοῖς τάδε· Πορρωτέρω χωρῆσαι οὐδὲ δινήσεσθε, ὥς Ἑλλήνες, ἐπεὶ Κῦρος κάκιστα τέθηκε· βέλτιον οὖν ὑμῖν παραδοῦναι τὰ ὅπλα βασιλεῖ, ὃς μᾶλλον ὑμᾶς ἢ τοὺς μετ' Ἀριαίου βαρβάρους ἐπιτινεῖ καὶ ἥττον ὑμῖν ἢ ἐκείνοις μνησικακεῖ. Οἱ δὲ τῶν Ἑλλήνων στρατηγοὶ βαρέως ἤκουσαν ταῦτα, βαρύτατα δὲ πάντων Κλέαρχος, ὃς ἀπεκρίνατο Φαλίνῳ τάδε· Ἐὰν μὲν τὰ ὅπλα ἔχωμεν, ὥς Φαλίνε, κρείττον μὲν τοὺς πολεμίους ἡμῶν ἀμυνούμεθα, βέλτιον δὲ καὶ βασιλεῖ ἔσται ἀμεινον γὰρ καὶ προθυμότερον αὐτῷ βοηθήσομεν, ἐὰν βοιληθῇ εἰς μάχας ἡμῶν χρῆσθαι· ἐὰν δὲ παραδῶμεν τὰ ὅπλα, κάκιστα μὲν καὶ ἀδοξότατα ἀποθανοῦμεθα, εἰ δέοι· βασιλεῖ πολεμεῖν, ἥττον δὲ βασιλεῖ ἂν εἴμεν χρήσιμοι, εἰ δέοι οὖν αὐτῷ ἐπ' ἄλλους στρατεύειν ταῦτα λογιζόμενοι οὐ παραδώσομεν τὰ ὅπλα.

β') Οἱ ἀμαθεῖς παρὰ πολὺ δυσκόλως (ὑπο)φέρουν τὰς συμφορὰς τοῦ βίου. Οἱ θυμὸς παρὰ πολὺ βλάπτει τὸν ἔχοντα αὐτόν. Καλύτερον νὰ ἐμπέσῃ τις εἰς κόρακας παρὰ εἰς κόλακας. Παρὰ πολὺ ταχέως ὁ καιρὸς μεταβάλλει τὰ πράγματα. Φροντίζετε περιστότερον διὰ τὰ μαθήματα¹ παρὰ διὰ τὰ χοίματα. "Οσοι εὐκολώ-

τατα ἀμαρτάνουν, οὐτοι καὶ ταχύτατα τιμωροῦνται². Περισσότερον ἀσφαλῶς διὰ τῶν ὁρέων παρὰ διὰ τῆς πεδιάδος ἐβαδίζαμεν.

ΙΙ. Εὐκτικὴ ἐνεργητικὴ φωνὴς

36. Ἐπιστολὴ πατρὸς πρὸς υἱὸν

α') Ω παῖ, ὑγιαίνοις μὲν σὺ καὶ οἱ σοὶ φύλοι καὶ διδάσκαλοι ὑγιαίνοιεν, ἀκούοιμεν δὲ ἐγώ τε καὶ ἡ σὴ μήτηρ ὅτι προκόπτεις ἐν τοῖς γράμμασι καὶ τῇ ἀρετῇ. Μή ποτε ἀκούοις τῶν ἀφρόνων τοὺς αἰσχροὺς καὶ ψευδεῖς λόγους, ἀλλ᾽ ἀεὶ σύ τε καὶ οἱ σοὶ ἔταιχοι τοῖς φρονιμωτάτοις πλησιάζοιτε καὶ τοῖς τούτων λόγοις τὸν νοῦν προσέχοιτε. Ἡδιστα δὲ τὸν βίον ἀν καταλύσαιμι, εἰ μανθάνοιμι ὅτι ἀεὶ ἐν μνήμῃ ἔχεις τὰς τῶν σῶν γονέων παραίνεσεις.

β') Εἴθε εἰς τὴν πατρίδα μας¹ νὰ ισχύων περισσότερον οἱ νόμοι παρὰ οἱ ἀρχοντες. Εἴθε ποτὲ μήτε σεῖς νὰ δουλεύσητε μήτε οἱ νιοὶ ὑμῶν νὰ δουλεύσουν εἰς τυράννους. Εἴθε νὰ εὐτυχήσῃς² εἰς τὸν πόλεμον¹, στρατιώτη. Εἴθε νὰ εὐτυχοῦν πάντοτε οἱ πιστοὶ ὑπηρέται· τῆς πατρίδος. Εἴθε πάντες οἱ γονεῖς νὰ (ἐκ)παίδευσητε καλῶς τὰ τέκνα σας. Εἴθε νὰ περιποιῆται καλῶς τοὺς αἰχμαλώτους μας ὁ στρατηγὸς τῶν πολεμίων. Εἴθε νὰ ὑγιαίνωμεν ὄλοι καὶ νὰ εὐτυχόμεν.

ΙΙ. Προστικτικὴ ἐνεργητικὴ φωνὴς

37. Λακαινῶν ἀποφθέγματα

α') Λάκαινά τις ἀκούσασα ὅτι ὁ νῖὸς αἰτίαν εἶχε δειλίας ἔφη αὐτῷ· ἢ τὴν αἰτίαν διάλυε ἢ τὸν βίον κατάλυσον.

Ἐτέρα δὲ Λάκαινα μαθοῦσα ὅτι ὁ νῖὸς κακῶς ἐν τῇ ἔνεη ἔζη ἐπέστειλεν αὐτῷ· ἢ βελτίονα πρᾶττε ἢ αὐτόθι μένε· ἐν Σπάρτῃ δὲ μόνοι οἱ ἀγαθοὶ μενόντων.

Ἄλλη δὲ Λάκαινα ἀκούσασα ὅτι ὁ νῖὸς τέθνηκεν ἐν μάχῃ, θάψατε μὲν αὐτόν, ἔφη, ἔχέτω δὲ τὴν ἐκείνου τάξιν ὁ ἀδελφός.

Άλλη δὲ πάλιν Λάκαινα ἀκούσασα τὸν νῖὸν ἐν παρατάξει πεσόντα ἔφη· δειλοὶ ἔαυτοὺς κλαιόντων¹ ἐγὼ δέ σε, τέκνον, ὅδακονς καὶ ίλαρὰ θάψω τὸν καὶ ἐμὸν καὶ Λακεδαιμόνιον.

β') Γνωστὸν είναι τὸ λεχθὲν ὑπὸ τοῦ Θεμιστοκλέους πρὸς τὸν Εὐρυβιάδην ἐν Σαλαμῖνι «κτύπησε¹ ἀλλὰ ἀκούσε». Ἔκαστος ἀς νομίζῃ ίδιας του τὰς συμφορὰς τῶν φύλων. Ἐκεῖνο, τὸ δποῖον

σκοπεύεις² νὰ πράττης, νὰ μὴ προλέγης. "Η νὰ λέγης τι καλύτερον³ τῆς σιωπῆς ή νὰ ἔχῃς σιωπήν. "Ας φροντίσῃ ή μήτηρ περὶ τῆς ὑγείας τῶν τέκνων της. Νὰ ἔχετε λύσει τὸ πρόβλημα πρὸ τῆς μεσημβρίας. Νὰ ἔχετε ἀπαλλάξει τὴν χώραν ἀπὸ τοὺς κακοὺς ἀνθρώπους⁴ πρὸ τοῦ θέρους.

· Λαπαρέμφατον ἐνεργητικῆς φωνῆς

38. Τελέσιλλα ἡ Ἀργεία

α') Τοῖς Ἀργείοις, ὅτε πρὸς Κλεομένη καὶ Λακεδαιμονίους ἐμάχοντο, συνέβη κακῶς πρᾶξαι. Ἄγγελος δ' ἐλθὼν εἰς τὸ Ἀργος ἥγγειλε τοὺς μὲν τῶν πολιτῶν ἐν τῇ μάχῃ πεπτωκέναι, τοὺς δὲ εἰς τὸ τοῦ Ἀργους ἄλσος πεφευγέναι κάκει Κλεομένη αὐτοὺς πεφονευκέναι. "Οτε δὲ Κλεομένης ἐκέλευσε τοὺς λοχαγοὺς ἄγειν τοὺς Λακεδαιμονίους ἐπὶ τὸ Ἀργος, ὃν ἔρημον ἀνδρῶν, Τελέσιλλα τοὺς μὲν παῖδας καὶ τοὺς γέροντας ἐκέλευσεν οἵκοι μένειν, τὰς δὲ γυναικας δπλίσασα ἔμελλεν ἐπὶ Λακεδαιμονίους βαδίζειν. Οἱ δὲ Λακεδαιμόνιοι οὐ προσδοκῶντες πρὸς γυναικας μάχην συνάψειν καὶ νομίσαντες ἀδοξον μὲν αὐτοῖς νίκην κατὰ γυναικῶν ἔσεσθαι, ἀδοξοτέραν δὲ ὑπὸ γυναικῶν ἦτταν, οὐκ ἡθέλησαν συνάψαι μάχην πρὸς τὰς γυναικας καὶ οὕτως Ἀργος ἐσώθη.

β') Κακῶς νομίζουσι πολλοὶ ὅτι εὐτυχοῦν¹, ὅταν ἔχωσι πολλὰ χοήματα. Ὁ στρατηγὸς διέταξε τοὺς τοξότας νὰ τοξεύσωσι καὶ τοὺς ἀκοντιστὰς νὰ ἀκοντίσωσιν. Ὁ Ἀρίων παρακάλεσε² τοὺς ναύτας νὰ ἐπιτρέψωσιν αὐτῷ πρῶτον νὰ τραγουδήσῃ³ καὶ ἐπειτα νὰ φονεύσῃ ἕαυτόν. Οἱ αἰχμάλωτοι ἀνήγγειλαν εἰς τὴν πόλιν ὅτι πλοῖον Λακωνικὸν εἶχε καταπλεύσει εἰς τὸν λιμένα καὶ εἶχε σώσει αὐτούς. Ὁ στρατηγὸς ἐλπίζει ὅτι θὰ ὁδηγήσῃ⁴ ἀσφαλῶς τοὺς στρατιώτας εἰς τὴν πατρίδα των⁵.

Μετοχὴ ἐνεργητικῆς φωνῆς

39. Ἀχιλλεὺς καὶ Πάτροολος

α') Πάτροολον καταλύσαντα τὸν βίον ἐν Τροίᾳ Ἀχιλλεὺς ἵσχυρῶς ἔκλαυσε προλεξάσης δὲ αὐτῷ τῆς μητρὸς Θέτιδος ὅτι, μὴ κολάσας μὲν τοὺς φονέας Πατροόλου τελευτήσει τὸν βίον γηραιός ἐν τῇ πατρίδι, κολάσαντι δ' αὐτῷ τούτους πέποωται ταχέως ἐν τῇ ξένῃ καταστρέφειν τὸν βίον, Ἀχιλλεὺς βέλτιον

έκφινεν είναι καταστρέψαι τὸν βίον κολάσαντα τοὺς τοῦ φίλου ἐχθρούς. Οὗτο δ' ἔσπευδεν ἐπὶ τὴν τιμωρίαν τούτων, ὥστε κελευόντων τῶν ἑταίρων λαῖσσαι ἔαυτὸν καὶ ποτοφεπόντων φαγεῖν τι, ὥμοσε μηδὲν τούτων πράξειν, ποὶν ἀν κομίσῃ ἐπὶ τὸν τοῦ φίλου τάφον Ἐκτορα τὸν πεφονευκότα ἐκεῖνον καὶ τὸν νεκρὸν αὐτῷ ἀναιδῶς ὑβρικότα.

β') Περιποιεῖσθε, ὡς παῖδες, τὰς μητέρας, αἵτινες σᾶς ἔχουν (ἀνα)θρέψει. Ὁ Πολυκράτης, ἀφ' οὐ ἐρόνευσε τὸν μεγαλύτερον ἀδελφὸν καὶ ἔξωρισε¹ τὸν νεώτερον, ἔγινε τύραννος τῆς Σάμου. Ὁ Ζεὺς ἐστειλε τὸν Ἐρυμῆν εἰς τὴν Καλυψώ, ἵνα διατάξῃ² αὐτὴν νὰ ἀποστείλῃ τὸν Ὅδυσσεα εἰς Ίθάκην. Δὲν συνελάβομεν τὰ ζῆτα, τὰ δοπιὰ εἰχον καταστρέψαι τὰ σιτάρια. Ὅσαι κόραι δὲν ἔχουν περιποιηθῆ τοὺς γονεῖς των, δὲν εὐτυχοῦσιν ἐν τῷ βίῳ. Η Τελέσιλλα ἔσωσε τὸ Ἀργος μὲ τὸ νὰ πείσῃ τὰς γυναικας νὰ λάβουν τὰ δύτια κατὰ τοῦ Κλεομένους. Γνωρίζομεν δτι ὁ Θεὸς πανούσφως ἔχει κατασκευάσει τὰ πάντα.

Ἐνεργητικὸς ἀόριστος β'

40. Ὁ Ἀλέξανδρος μετὰ τὸν φόνον τοῦ Κλείτου

α') Ἀλέξανδρος μετὰ τὸν Κλείτου φόνον καταλιπὼν τοὺς φιλούς ἀπῆλθεν εἰς τὴν σκηνήν. Ἐν τῇ σκηνῇ δὲ ὃν οὐδὲν μὲν ἐπὶ τρεῖς ἡμέρας οὔτε φαγεῖν οὔτε πιεῖν ἥθελησεν, οὐδένα δὲ τῶν ἑταίρων ἐν ταύταις ἰδεῖν ἐβιώνετο. Κλείτον δὲ καὶ τὴν τούτου ἀδελφὴν Λανίκην ἀνακαλῶν οὐκ ἔληγε³ δεινὸν τὸ πάθημα, δ ἔπαθες, Λανίκη, ἀνέκραγεν⁴ πρῶτον μὲν οὓς ἔτεκες παῖδας ὑπὲρ ἐμοῦ ἐν ταῖς μάχαις ἀποθανόντας ἐπεῖδες, ἐπειδάν δ' ἔπειτα μάθης ὅτι καὶ τὸν σὸν ἀδελφὸν αὐτὸς ἰδίᾳ χειρὶ βαλὼν ἀπέκτεινα, οὐκ ἄν εὑροις παφαμυθίαν παρ⁵ οὐδενός.

β') Οἱ στρατηγοὶ ἀφ' οὐ εἶδαν ὅτι οἱ πολέμιοι κατέφυγαν εἰς τὴν ἀκρόπολιν, λάθος ὁδήγησαν¹ εἰς αὐτὴν τὸν στρατόν² ἀφ' οὐ δὲ περιεκύλωσαν³ αὐτὴν, ἥμποδίζαν τοὺς πολεμίους νὰ ἔξελθον. Εἴθε, δ παῖδες, νὰ ἴδωμεν τὴν πατρίδα μας μεγάλην καὶ εὐτυχῆ. Αἱ αἰγμαλώτοι γυναικες ἔφυγαν (ἐν καιρῷ) νυκτὸς καὶ κατέφυγαν εἰς τὸ στρατόπεδον τῶν φίλων. Οἱ στρατιῶται ἀφ' οὐ παρέλαβαν τοὺς αἰγμαλώτους, ήλθαν εἰς τὸ στρατόπεδον καὶ εί-

παν εἰς τοὺς στρατηγοὺς τὰ γενόμενα ἐν τῇ μάχῃ. "Ἄς εἴπῃ ὅστις εἶδεν ἐκεῖνον, ὁ ὅποιος ἔρριψε³ κατὰ γῆς τὴν ἀσπίδα.

ΙΙρωποπεικὲ ἡντωνιαρέας

41. Διάλογος Κλεάρχου καὶ Τισσαφέροντος

α') Μετὰ τῷ Κύδου θάνατον Κλέαρχος προσειθῶν παρὰ Τισσαφέροντη εἶπεν αὐτῷ τάδε· Ἐγώ, δὲ Τισσαφέροντη, οἶδα μὲν ὑμῖν τε καὶ ἡμῖν ὄρκους γεγενημένους μήτε ἡμᾶς ἀδικήσειν Πέρσας μήτε ὑμᾶς Ἑλληνας φυλαττόμενον δέ σε ὄφῳ καὶ ἡμεῖς ὄφῶντες τοῦτο ἀντιφυλαττόμεθα. Ἐπεὶ δὲ οὐ δύναμαι ἔγωγε πιστεῦσαι ὅτι σὺ ἐν νῷ ἔχεις κακῶς ποιεῖν ἡμᾶς, ἡμεῖς δὲ οὐδὲ ἐπινοοῦμεν οὐδὲν τοιοῦτον, ἔδοξέ μοι εἰς λόγους σοι ἐλθεῖν καὶ διδάξαι ὅτι σὺ οὐκ ὀρθῶς ἡμῖν ἀπιστεῖς. Τισσαφέροντης δὲ εἰς ταῦτα ἀπενοίνατο· Ἡδομαι, δέ Κλέαρχε, ἀπούσιν σου φρονίμους λόγους· εἴ τι γάρ ἔμοι καὶ τοῖς σὺν ἔμοι κακὸν βουλεύεις, δοκεῖς μοι καὶ τοῖς Ἑλλησι κακόνους ἄν είναι. Οὔτε οὖν ἡμεῖς ἀπιστοῦμεν ὑμῖν οὔτε ὑμᾶς δεῖ ἀπιστεῖν βασιλεῖ καὶ τοῖς ἐκείνου στρατηγοῖς.

β') Ὁ Θεὸς ἀγαπᾷ καὶ σᾶς καὶ ἡμᾶς καὶ ὅλους τοὺς ἀνθρώπους. Εἰς ἐμὲ μὲν¹ ἀρέσκει τὸ κυνῆγιν, εἰς σὲ δὲ τὸ ψάρευμα² καὶ εἰς τὸν ἀδελφόν μου, ἥ ιππασία. Ὁ πατὴρ μοῦ εἶπε νὰ τὸν ἀκολουθήσω³ εἰς τὴν ἔξοχήν. Ἡ διχόνοια μεγάλων κακῶν αἰτία είναι καὶ εἰς σᾶς καὶ εἰς ἡμᾶς⁴. Ἡ πατρὸς είναι κοινὴ μήτηρ ὅλων μας. Πολλοὶ ἀπὸ σᾶς⁵ ἔφυγαν ἐκ τῆς οἰκίας πρὸ τῆς ἀνατολῆς τοῦ ἥλιου.

Αἱ ἄλλαι ἐγκλέσεις,
τὸ ἀπερέιματον καὶ ἡ μετοχὴ τοῦ μέσου ἐνεστῶτος

42. Ὁ Σωκράτης περὶ ψεύδους

α') Σωκράτης βουλόμενος τοὺς ἑταίρους ἐθίζεσθαι εἰς τὸ τάληθῆ ἀεὶ λέγειν καὶ μηδέποτε ψεύδεσθαι οὐκ ἐπαύετο παρακελευόμενος αὐτοῖς τάδε· Ἐάν, δέ ἑταῖροι, φυλάττησθε τὸ ψεῦδος ὕσπερ δεινὸν πολέμιον καὶ μὴ ψεύδησθε, ἀσφαλῶς τὴν τοῦ βίου ὄδὸν διαπορεύοισθε ἀν· εἴ μὲν γάρ τις βούλοιτο πείθεσθαι τοῖς λόγοις ὑμῶν, αἰσθάνοιτο δὲ ὑμᾶς τοῦ ψεύδους ὀρεγομένους,

οὐκ ἀν πείθοιτο ὑμῖν ὁρδίως. Μηδεὶς οὖν ὑμῶν, ὃ φίλοι, ψευδέσθω, αἰσχύνεσθε δὲ μᾶλλον ψεύδεσθαι ἢ γυμνοὶ εἰς τὴν ἀγορὰν πορεύεσθαι.

β') Μὲ τὴν βοήθειαν τοῦ θεοῦ¹ ἀς ἀρχίζωμεν κάθε ἔογον². Νὰ μὴ ἐντρέπεσθε³ νὰ διδάσκεσθε τὰ καλὰ παρὰ ξένων. Εἴθε οἱ ἄρχοντες νὰ σκέπτωνται⁴ τὰ ἀριστα διὰ τὴν πόλιν⁵. Πάντες εἰμεθα τρελλοί⁶, ὅταν ὁργιζώμεθα. Θὰ ἐντρεπόμη⁷, ἀνέφαινόμη⁸ ὅτι δὲν φροντίζω⁹ περὶ τῶν συμφερόντων τῆς πατρίδος μου. Ἄχαριστος¹⁰ ἀνθρώπος ἀς μὴ θεωρῆται¹¹ φίλος σας. Ὅσοι δὲν θέλουν νὰ πείθωνται εἰς τοὺς νόμους, ἀς τιμωροῦνται¹². Εἴθε νὰ μὴ παύωμεν κάμνουσαι χάριν¹³ εἰς τοὺς εὐεργέτας⁵ μας.

Μέσοις μέλλοντων καὶ ἀόριστος α'

43. Τὰ ἐλευθέρια

α') Οἱ παραταξάμενοι ἐν Πλαταιαῖς πρὸς τοὺς Ηέρσας "Ἐλληνες ἀνδρείως ἡγωνίσαντο καὶ εἰς φυγὴν Περσῶν μυοιάδας ἐτρέψαντο. "Ινα δὲ δόξαν ἀίδιον τῶν ἐν Πλαταιαῖς πεσόντων ἐν τοῖς Ἑλλησιν ἀπεργάσαντο· ἔπλαξαν τάδε, "Οτε ἔμελλον διαλύσεσθαι εἰς τὰς ἔαυτῶν πόλεις, πρῶτον μὲν ηὗξαντο τοῖς θεοῖς καὶ ἐθύσαντο, εἶτα δὲ ἀγῶνα τῶν ἐλευθερίων πενταετηριών ἐν Πλαταιαῖς ἄγεσθαι ἐψηφίσαντο. Πλαταιεῖς δὲ ὑποδεξάμενοι ἐψεσθαι τῷ δόγματι τούτῳ τῶν Ἑλλήνων, τοῖς ἀγωνισαμένοις ὑπὲρ τῆς τῶν Ἑλλήνων ἐλευθερίας καὶ ἐν Πλαταιαῖς ταφεῖσι καθ' ἔκαστον ἔτος ἐναγίζειν ἐβουλεύσαντο· οὕτω δὲ τὸν τῶν ἐλευθερίων ἀγῶνα ἀνὰ πᾶν πέμπτον ἔτος τελοῦντες ἐπὶ μαρῷ Πλαταιεῖς οὐκ ἐπαύσαντο.

β') Ὁ Κῦρος ἔλεγεν ὅτι θὰ πορευθῇ εἰς τὴν Βαβυλῶνα κατὰ τοῦ βασιλέως¹ καὶ ὅτι ἐναντίον τούτου¹ ἐξεστράτευσεν. Ὁ Ἀλέξανδρος ἐν Κορίνθῳ συνεβούλευσε τοὺς Ἑλληνας² νὰ διαλύσωσι³ τὰς πρὸς ἀλλήλους ἔχθρας. Ὡ στρατιῶται, νὰ ὀπλισθῆτε καὶ ἀφ' οὐ προσευχηθῆτε εἰς τοὺς θεοὺς νὰ ἀγωνισθῆτε ἀνδρείως. Οἱ Ἀθηναῖοι διέλυσαν τὰς πρὸς τοὺς Θηβαίους ἔχθρας, ἐπειδὴ δὲ Δημοσθένης προέτρεψεν⁴ αὐτούς. "Οταν σαλπίγξῃ, ἀς ἔτοιμασθῶμεν διὰ νὰ πορευώμεθα. Οἱ Ἀχαιοὶ ἐστράτευσαν κατὰ τῶν Τρώων¹ διὰ νὰ τιμωρήσουν⁵ αὐτοὺς ἐνεκα τῆς ἀρπαγῆς τῆς Ἐλένης.

**Μέσος παρακείμενος καὶ ὑπερσυντέλειος
φωνηεντολήκτων ἀσυνκιρέτων ὄγημάτων**

44. Ξέρξης καὶ Δημάρατος

α') Ξέρξης ἐπὶ τὴν Ἑλλάδα στρατευόμενος ἐβούληθη μαθεῖν, εἰ οἱ Ἑλληνες βεβουλευμένοι εἰεν ἀντιτάξασθαι αὐτῷ. Καλέσας οὖν εἰς τὴν σκηνὴν Δημάρατον, δις συνεστράτευτο Ξέρξη, ἔλεξε τάδε· Νῦν μὲν, ὃ Δημάρατε, βεβούλευμαι δίκην λαβεῖν παρ' Ἑλλήνων στρατευσαμένων σὺν τοῖς Ἰωσιν ἐπὶ Πέρσας· ἔθέλω οὖν μαθεῖν, εἰ οἱ Ἑλληνες βεβούλευνται ἐμὲ ἀμύνασθαι· οἴομαι γὰρ αὐτοὺς κακῶς ἀν οὗτῳ βεβούλευσθαι. Πρὸς ταῦτα Δημάρατος ἀπεκρίνατο· ὃ βασιλεῦ, οἴου πάντας μὲν τοὺς Ἑλληνας οὗτῳ πεπαιδεῦσθαι, ὡστε τὴν ἐλευθερίαν τιμιώτατον πάντων πραγμάτων ὑπολαμβάνειν, ὅπ' οὐδενὸς δέ ποτε κεκωλῦσθαι ὑπὲρ αὐτῆς ἀγωνίζεσθαι. Λακεδαιμόνιοι δέ, ἐάν τε χίλιοι ἐστρατευμένοι ὁσιν ἐάν τ' ἐλάττους τούτων, οὗτοι μαχήσονται σοι. Σύ τε οὖν πέπαυσο καὶ οἱ ἄλλοι Πέρσαι πεπαύσθωσαν περὶ τούτων ἀλλοις νομίζοντες.

β') Υπὸ τῶν Ἀθηναίων πολλοὶ ναοὶ εἶχον ἴδρυθη εἰς τοὺς θεούς¹. Εἰκὲ μηνυθῆ εἰς τὸν Ἀγησίλαον² ὅτι οἱ Θηβαῖοι εἶχον στρατεύσει κατὰ τῆς Σπάρτης. Ἐὰν ἔχετε σκεψθῆ καλῶς, νὰ ἔχητε παύσει νὰ σκέπτησθε³. Ἐλέγετο ὅτι ὑπὸ τοῦ χειμῶνος διστρατὸς εἶχεν ἐμποδισθῆ νὰ βαδίζῃ κατὰ τῶν πολεμίων. Φαίνεται ὅτι δὲν ἔχετε παρασκευασθῆ καλῶς. Αἱ συνθῆκαι⁴ ἥθελον εἰσθαι λελυμέναι⁵ ὑπὸ τῶν βαρβάρων, ἀν δὲν εἶχαν οὗτοι ἐμποδισθῆ⁶ ὑπὸ τοῦ Ἀγησιλάου νὰ λύσωσιν αὐτάς.

**Μέσος παρακείμενος καὶ ὑπερσυντέλειος
ἀφωνολήκτων ὄγημάτων**

45. Ἀλέξανδρος καὶ Παρμενίων

α') Ὁτε Ἀλέξανδρος ἐβάδιζεν ἐπὶ τὸν Γρανικὸν ποταμὸν τῷ στρατεύματι συντεταγμένῳ, Παρμενίων προσελθὼν λέγει αὐτῷ· Ἐμοὶ δοκεῖ χοῆναι, ὃ βασιλεῦ, παρεσκευάσθαι μὲν ἡμᾶς καὶ ἀντιτετάχθαι τοῖς πολεμίοις ἐπὶ τῇ ὄχθῃ τοῦ ποταμοῦ, μὴ διαβαίνειν δ' αὐτόν· οὐ γὰρ δοκῶ τοὺς πολεμίους, πολὺ τῷ πεζῷ λειειμμένους, πλησίον ἡμῶν ἀν αὐλισθῆναι· διαβαίνουσι δὲ ἡμῖν

ΕΜΜ. ΠΑΝΤΕΛΑΚΗ Ἑλληνικὴ Γραμματικὴ

Ἐκδ. β'

τὸν ποταμὸν ἐπικείσονται οἱ τῶν πολεμίων ἵππεις εἰς φάλαγγα συντεταγμένοι καὶ πολλοὺς ἡμῖν διαφθεοῦσι. Ταῦτα δ' ἀκούσας Ἀλέξανδρος ἔφη· αἰσχύνομαι, δὲ Παρμενίων, εἰ τὸν Ἑλλήσποντον διέβημεν εὐπετῶς, τοῦτο δὲ μικρὸν ὁεῦμα εἴρξει ἡμᾶς τοῦ διαβῆναι αὐτό· εἰ δὲ οἱ πολέμιοι ἵππεις παρεσκευασμένοι εἰσὶ κωλῦσαι ἡμᾶς, ἀντιτετάχθων αὐτοῖς καὶ οἱ ἡμέτεροι, παρεσκεύασο δὲ καὶ σὺ θαρρούνειν αὐτούς.

β') Ὁ στρατηγὸς διέταξε τοὺς στρατιώτας νὰ εἶναι ἔξωπλασμένοι ως εἰς μάχην. Ἐὰν ἔχωμεν ἑτοιμασθῆ καλῶς, θὰ νικήσωμεν. Λέγεται δὲ οἱ νόμοι τοῦ Σόλωνος εἰχον γραφῆ ἐπάνω εἰς σανίδας. Εἴθε νὰ ἔχουν πραχθῆ πάντα καλῶς. Ὡς Φύλιππος ἐγνώσιε² καλῶς δὲ ή Ἀμφίπολις εἶχε τειχισθῆ ὑπὸ τῶν Ἀθηναίων. Οἱ στρατιῶται ἀς εἶναι (προ)φυλαγμένοι ἀπὸ τὰ βέλη³ τῶν ἔχθρῶν. Νὰ μὴ εἰσθε ἐκπεπληγμένοι, δταν ἔδητε δὲ οἱ ἔχθροι ἔχουν ταραχθῆ καὶ καταδιωχθῆ ὑπὸ τῶν ἵππεων μας.

ΙΙΙαθητικὸς ἀόρεστος καὶ μέλλων α'

46. Ὁρέστης καὶ Πυλάδης

α') Ἐπεὶ Ἀγαμέμνων ἐφονεύθη ἐν Μυκήναις ὑπὸ Αἰγίσθου καὶ Κλυταιμήστρας, δὲ τούτου μίὸς Ὁρέστης ὑπεξήκυθη ὑπὸ τῆς ἀδελφῆς Ἡλέκτρας εἰς Φωκίδα ως σωθησόμενος ἐκ τοῦ φόνου καὶ ἐν καιρῷ δίκην ληφόμενος παρὰ τῶν τοῦ πατρὸς φονέων. Ἐν Φωκίδι δὲ ἐγνωδίσθη Πυλάδη. Πυλάδης δὲ καὶ Ὁρέστης ὑπὸ τοῦ Ἀπόλλωνος ἐκελεύσθησαν ἀνακομισθῆναι εἰς Μυκήνας καὶ δίκην λαβεῖν παρ' Αἰγίσθου καὶ Κλυταιμήστρας. Ταῦτα κελευσθέντες, πορευθῆμεν, εἶπον, εἰς Μυκήνας καὶ μὴ αἰσχυνθῆμεν παρὰ τῶν τοῦ Ἀγαμέμνονος φονέων δίκην λαβεῖν· εἰ γὰρ μὴ πεισθησόμεθα τῷ θεῷ, πακοὶ καὶ δειλοὶ ὑπὸ τῶν ἀνθρώπων νομισθησόμεθα· τίς ἀν τῶν φίλων ἡμῶν ἥθειή ταῦτα ἀκούων; Πορευθέντες οὖν εἰς Μυκήνας ἀπέκτειναν τοὺς φονέας καὶ διωχθέντες εἴτα ὑπὸ Ἐρινύών ἐδικάσθησαν ἐν Ἀθήναις ὑπὸ τοῦ Ἀρείου πάγου καὶ τῆς αἰτίας ἀπελύθησαν.

β') Ὁ φρόνιμος ἀνθρωπος δὲν θὰ πεισθῇ εἰς τοὺς λόγους τῶν κολάκων. Γνώσιε δὲ οἱ πάντα ἐπράχθησαν καλῶς. Νὰ μὴ νομίζῃ κανεὶς δὲ θὰ ἐμποδισθῇ ὑπὸ ἐμοῦ νὰ πορευθῇ εἰς τὴν πατρίδα του². Ἄς δπλισθῆμεν καὶ ἀς πορευθῆμεν εἰς τὴν μάχην. Τίς

ἥθελεν εὐχαριστηθῆ² ἀκούων ὅτι ἡμποδίσθη ὁ στρατός μας νὰ
ἔλευθερόσῃ τοὺς δούλους ἀδελφούς μας; Οἱ πολέμιοι ἀπὸ σᾶς
τοὺς νέους ἀς ἐμποδισθοῦν νὰ βλάψουν τὴν πατοίδα μας. Εἴθε
νὰ τιμωρηθοῦν ὅσοι ὁπλίσθησαν κατὰ τῶν φίλων.

ΙΙκθητικὸς μέλλων καὶ ἀόριστος 6'

47. Ἡ Σφιγξ τῶν Θηβῶν

Οτε Κρέων ἔβασίλευε Θηβᾶν, ἐπεφάνη Θηβαῖοις τέρας, ἡ Σφίγξ,
ἡ ὥπο "Ἡρας ἀποσταλεῖσα φθορὰν πολλὴν αὐτοῖς εἰργάζετο. Κα-
ταπλαγέντες οὖν Θηβαῖοι φήμησαν ἀπαλλαγῆσεσθαι τοῦ τέρατος,
ἐὰν τῷ ἐν Δελφοῖς θεῷ συμβουλεύσωνται. Ἐπειψαν οὖν ἀνδρας
εἰς Δελφούς, οἵς Ἀπόλλων ἔχοντες, ὅτι ἀπαλλαγῆσοιντο τῆς
Σφιγγός, εἰ τὸ ὑπ' αὐτῆς λεγόμενον αἴνιγμα λύσειαν. Ἡν δὲ τὸ
αἴνιγμα τόδε³ τί ἐστιν, διὰ μίαν ἔχον φωνὴν τετράπουν καὶ δίπουν
καὶ τρίπουν γίγνεται; Πολλάκις οὖν συλλεγέντες εἰς ταῦτὸ ἐζή-
τουν τί τὸ λεγόμενόν ἐστιν· ἐπεὶ δὲ οὐκ εὑρισκον, ἡ Σφίγξ ἀρ-
πάζουσα ἀεὶ ἔνα αὐτῶν κατεβίβρωσκεν. Πολλῶν δ' οὕτως ὑπὸ
τῆς Σφιγγὸς ἀρπαγέντων Κρέων ἐκήρυξε τὴν βασιλείαν δώσειν
τῷ τὸ αἴνιγμα λύσοντι. Καὶ τὸ μὲν αἴνιγμα Οἰδίποις ἐπιφανεῖς
εἰς Θήβας ἔλυσεν, ἡ δὲ Σφίγξ μετὰ τοῦτο ἀπὸ τῆς ἀκοπόλεως
ὅιφθεῖσα ἀπέθανεν. Οὕτω δὲ Θηβαῖοι μὲν ἀπαλλάγησαν τῆς συμ-
φορᾶς, Οἰδίποις δὲ τὴν τῶν Θηβῶν βασιλείαν παρέλαβεν.

β') Ἐὰν σκαφθῇ καλὴ τὸ ἀμπέλι, θὰ μαζευθοῦν ὑπὸ τοῦ ἀμ-
πελουργοῦ πολλὰ σταφύλια⁴. Εἴθε νὰ ἀπαλλαγῶμεν ἀπὸ τοὺς
κινδύνους². Δὲν θὰ ἀπαλλαγῇ ποτε ἡ πατοὶς ἀπὸ τοὺς κινδύνους,
ἐὰν οἱ πολῖται δὲν ἀπαλλαχθῶσιν ἀπὸ τὴν ἀδικίαν καὶ τὰς κακὰς
ἐπιθυμίας. Οἱ αἰγαλώτοι ἐνόμιζαν ὅτι θα κατακοποῦν καὶ θὰ
κατασφαγοῦν ὑπὸ τῶν πολεμίων. Ὅπο τῶν Ἑλλήνων, οἱ διοῖοι
συνηθροίσθησαν εἰς τὸν Ἱσθμόν, διὸ Ἀλέξανδρος ἀνεκηρύχθη ἀρ-
χηγὸς³ τοῦ κατὰ τῶν Περσῶν πολέμου. Νὰ φανῆτε γενναιοι κατὰ
τὴν μάχην⁴ καὶ κανεὶς νὰ μὴ τραπῇ (εἰς φυγὴν) ὑπὸ τῶν ἐχθρῶν.

Μέσος ἀόριστος 6'

48. Ὁδυσσεὺς καὶ Δωτοφάγοι

α') Ὁδυσσεὺς καὶ οἱ ἑταῖροι αὗτοῦ ἐκ τῆς χώρας τῶν Κικό-
νων ἀποπλεύσαντες ἀφίκοντο εἰς τὴν τῶν Λωτοφάγων. Ἔξελ-

θόντες δ' εἰς τὴν γῆν εὗλοντο ἐν τῷ αἰγιαλῷ δεῖπνον. Τῇ δὲ ἐπιούσῃ Ὁδυσσεὺς ἐκέλευσε τινας τῶν ἑταίρων τραπέσθαι εἰς ζήτησιν ἀνθρώπων, ὅπως πύθοιντο τίνες οἴκουσιν ἐν τῇ χώρᾳ. Παραγενομένοις δὲ τούτοις εἰς τὸν Λωτοφάγων οἴκους προσεκομίσθη ὁ γλυκὺς λωτός. Τοῦτον δὲ τὸν καρπὸν ὁ ἐσθίων οὐκέτι ἦθελεν ἐπανελθεῖν οἴκαδε, ἀλλὰ ἐπὶ λαθόμενος τῆς πατρίδος ἐν τῇ τῶν Λωτοφάγων κατέμενεν. Ὁδυσσεὺς οὖν τοῦτο αἰσθόμενος ἐτράπετο εἰς ζήτησιν τῶν ἑταίρων· οὓς εὑρὼν ἡγάγασε κλαίοντας ἐπανελθεῖν εἰς τὸν αἰγιαλόν. Εἰσβιβάσας δὲ καὶ τούτους καὶ τὸν ἄλλον εἰς τὰς ναῦς καὶ κελεύσας πάντας ἐπιλαβέσθαι τῶν κωπῶν ἀπέπλευσεν, ἵνα μή τις τῶν ἑταίρων φαγὼν τοῦ λωτοῦ ἐπιλάθοιτο τῆς πατρίδος.

β') Οἱ τριάκοντα, ἀφ' οὗ ἔγιναν κύριοι τῶν Ἀθηνῶν, ἐτράπησαν εἰς ἀδίκους σφαγὰς πολλῶν πολιτῶν. Πεῦ¹ νὰ τραπῶμεν; Νὰ τραπῆτε εἰς τὰ ἔργα σας. Δὲν εἶναι εὔκολον² νὰ γίνῃ χοηστὸς νιὸς ἐκ κακοῦ πατρός. Πονηρὸς ἀνθρωπος, ὅταν καταλάβῃ³ μεγάλην ἔξουσίαν, δημοσίας συμφορὰς προξενεῖ⁴. Οἱ στρατηγοὶ μὲν ἀπάτην παρέσυραν⁵ τοὺς πολεμίους εἰς τὴν χαράδραν⁶ ὅτε δὲ εἶδον ὅτι ἔφθασαν⁶ ἐκεῖ, τρέξαντες κατέκουψαν δλούς. Εἴθε νὰ ἐκλέξητε⁷ ἄρχοντας τοὺς ἀρίστους πολίτας.

Δεικτοκράτειραι καὶ κτητοκράτειραι ἀντωνυμέναι

49. Ὁ Κῦρος πρὸς τῆς μάχης

α') Κῦρος πρὸς τῆς παρὰ τὰ Κούναξα μάχης συγκαλέσας τοὺς τῶν Ἑλλήνων στρατηγοὺς παρήνεσεν αὐτοῖς τάδε· Οὐκ ἀποδῶν ἐμῶν ἀνθρώπων ὑμᾶς τε καὶ τοὺς ὑμετέρους Ἑλληνας ἄγω, ἀλλὰ νομίζων ὑμᾶς εἶναι κρείττους τῶν ἡμετέρων βαρβάρων διὰ τοῦτο προσέλαβον. Οορᾶτε οὖν καὶ ὑμεῖς, ὅπως ἔσεσθε ἀξιοί τῆς ἐμῆς εὐνοίας καὶ τῆς ὑμετέρας δόξης· ἥμدان δὲ τὸν οἰκαδε βουλόμενον μετὰ τὴν μάχην ἀπιέναι ποιήσω τοῦτον ἀπελθεῖν ζηλωτὸν τοῖς ἑαυτοῦ πολίταις, πολλοὺς δὲ ποιήσω ἐλέσθαι τὰ ἐμὰ ἀντὶ τῶν ἑαυτῶν· ἦν γὰρ νικήσωμεν τούτον βασιλέα καὶ τοὺς τούτου στρατηγούς, ὑμᾶς δεῖ τοὺς ἡμετέρους φίλους κυρίους γενέσθαι τῶν βασιλέως πραγμάτων.

β') Θέλουν οὗτοι ἐδῶ μαζὶ μὲν¹ τοὺς ἴδικούς σας συμμάχους νὰ πολεμήσουν κατὰ τῶν ἐχθρῶν μας; Οὐχὶ εἰς τὸν ἴδικόν σας δοῦ-

λον, ἀλλ' εἰς τὸν Ἰδικόν μας ἔχομεν ἐμπιστοσύνην². Ἀνδρείότεροι εἶναι οἱ Ἰδικοί μας στρατιῶται παρὰ οἱ Ἰδικοί σας. Αὕται ἔδω αἴ κόραι περιποιοῦνται τοὺς γονεῖς των. Τὰ τέκνα τούτων ἔδω τῶν γονέων εἶναι χοηστά. Δὲν κάμνω τὸ Ἰδικόν μου θέλημα, ἀλλὰ τὸ θέλημα τοῦ Ἰδικοῦ μου πατρός. Ὁ Ξέρξης εἶπε πρὸς τὸν Ἀρτάβανον τὰ ἔξῆς· σῶζε καὶ τὸν Ἰδικόν σου οἶκον καὶ τὴν Ἰδικήν μου βασιλείαν. Τὰ Ἰδικά σου (προσφέρομεν) ἐκ τῶν Ἰδικῶν σου.

•Πρήματα εἰς -άω

50. Βίας δ σοφὸς πρὸς ἀσεβῆ

α') Βίας δ σοφὸς καὶ αὐτὸς ἔτιμα τοὺς θεοὺς καὶ τοὺς ἄλλους ἐπειρᾶτο πείθειν τιμᾶν αὐτούς. Ἀσεβοῦς δέ τινος ἐρωτῶντος ποτε αὐτὸν «τί ἔστιν εὐσέβεια» Βίας ἔσιγα· τοῦ δ' ἀσεβοῦς βιοῦντος καὶ αἰτιωμένου Βίαντα ὅτι ἐρωτώμενος ὑπ' αὐτοῦ σιγῷ, Βίας γελῶν ἔφη αὐτῷ· Σιωπῶ μὲν ἔγω, σιώπα δὲ καὶ σύ· τολμᾶς γὰρ ἐρωτᾶν περὶ ποάγματος, δοῦνα πειρᾶ κτᾶσθαι, γελῶν δὲ καὶ παίζειν ἐν νῷ ἔχεις· πειρῶ οὖν γενέσθαι εὐσεβῆς καὶ μόνος τότε γνώσει τί ἔστιν εὐσέβεια.

β') Μία Λάκαινα εἶπεν ὅτι εὐτυχῆς μὲν εἶναι ὅστις νικᾷ εἰς τὴν Ὀλυμπίαν, εὐτυχέστερος δὲ ὅποιος νικῶν ἐν τῇ μάχῃ ἀποθνήσκει. Νὰ λέγωμεν¹ ἢ νὰ σιωπῶμεν, κύριε; Πῶς εἶναι δυνατὸν νὰ τολμῶ² νὰ βλάπτω καὶ νὰ στενοχωρῶ³ τοὺς φίλους μου; Ἐκαστος ἀπὸ σᾶς νὰ ἀγαπᾶ⁴ καὶ νὰ τιμᾶ τοὺς φίλους του καὶ παρόντας καὶ ἀπόντας. Αἱ φιλόπονοι κόραι πάντοτε νὰ προσδοκῶσι⁴ τὰ καλύτερα. Ἐκεῖνοι οἱ ὁποῖοι νικοῦν καὶ τὰ (πράγματα) τῶν νικωμένων προσέτι λαμβάνουσι. Νὰ τιμᾶς⁴ τοὺς καλοὺς καὶ νὰ προσπαθῆς ν' ἀποκτᾶς⁵ τὴν εὗνοιαν αὐτῶν, ἵνα καὶ σὺ τιμᾶσαι ὑπ' αὐτῶν καὶ ἀγαπᾶσαι.

•Πρήματα εἰς -έω

51. Ὁ Φωκίων ἐν Βυζαντίῳ

α') Βυζάντιοι ποτε ἐπολέμουν Φιλίππων ἐπιθυμοῦντι αἰρεῖν Βυζάντιον. Ἐπεμφαν οὖν ἀγγέλους εἰς Ἀθήνας αἰτοῦντες βοήθειαν. Οἱ δ' Ἀθηναῖοι προθυμούμενοι βοηθεῖν Βυζαντίοις αἰροῦνται στρατηγὸν Χάρητα καὶ σὺν πολλῇ δυνάμει πέμπουσιν

αὐτὸν εἰς Βυζάντιον. Ἐπεὶ δὲ Βυζάντιοι καταφρονοῦντες Χάρητος οὐκ ἔδέχοντο αὐτὸν καὶ οἱ Ἀθηναῖοι ἐπὶ τούτῳ ἡγανάκτουν, πα- πελθῶν Φωκίων ἔλεγεν αὐτοῖς· Μηδεὶς νῦν ἀγανακτείτω Βυ- ζαντίοις, ὃ Ἀθηναῖοι· ἐὰν γὰρ σωφρονῆτε, διφεύλετε τοῖς ἀπι- στούμενοις στρατηγοῖς ἀγανακτεῖν· εἰ γὰρ Χάρης μὴ μισοῦτο νῦν Βυζαντίων, οὐκ ἂν ὑπ’ αὐτῶν ἀπωθοῖτο. Ταῦτα δὲ εἰπὼν Φωκίων αἰρεῖται ὑπ’ Ἀθηναίων στρατηγὸς καὶ ἀφικνεῖται εἰς Βυζάντιον· διὸ προθύμως δεξάμενοι Βυζάντιοι σὺν αὐτῷ ἐπολέ- μουν Φιλίππῳ, ἕως ἡνάγκασαν αὐτὸν ἀπελθεῖν ἀπρακτον.

β') Θὰ ζήσῃς βίον ἄριστον, ἂν εἴσαι κέριος τοῦ θυμοῦ¹. Εἴθε νὰ ἀγαποῦν πάντες οἱ πολῖται τὴν δικαιοσύνην καθὼς ἡγάπα αὐτὴν ὁ Ἀριστείδης. Νὰ ἔχετε θάρρος², φίλοι· οἱ κακοὶ ἀς φο- βοῦνται. Εἶναι ἀνάγκη³ νὰ κοπιάζουν⁴ οἱ θέλοντες νὰ εὐτυχοῦν. Ἐὰν μὲν ἀγαπῶμεν, ἀγαπώμεθα, ἐὰν δὲ μισοῦμεν, μισούμεθα. Τοὺς ἀνδριάντας ἔδρυμεν, ἵνα οἱ ἀνθρώποι μὴ μόνον βλέπουν τὰς εἰκόνας τῶν ἀγαθῶν ἀνδρῶν, ἀλλὰ καὶ μιμῶνται τὰς πρά- ξεις αὐτῶν. Νὰ φοβήσαι περισσότερον τὸν ψόγον τῶν πολιτῶν παρὰ τὸν κίνδυνον τὸν ἐκ μέρους⁵ τῶν ἐχθρῶν. Ὁ Σωκράτης ἔλεγεν δὲ προτιμότερον⁶ εἶναι νὰ ἀδικηταί τις παρὰ νὰ ἀδικῇ.

• Πρόμακτα εἰς -ώ

52. Οἱ Θάσιοι καὶ ὁ Ἀγησίλαος

α') Ἐπεὶ Θάσιοι ἔδόκουν μεγάλα εὐηργετῆσθαι· ὑπ’ Ἀγησι- λάου, ἥξιον ἔργοις βεβαιοῦν τὴν πρὸς αὐτὸν χάριν. Ἐψηφί- σαντο οὖν στεφανοῦν μὲν Ἀγησίλαον χρυσῷ στεφάνῳ, τιμᾶν δὲ καὶ ναοῖς καὶ ἀποθεώσει, δπως οἱ ἄλλοι Ἑλληνες, δοῶντες οἶων τιμῶν Ἀγησίλαος παρ⁷ αὐτῶν ἀξιοῦτο, ζηλῷν αὐτοὺς καὶ δροίως δηλῶν τὴν πρὸς εἰεργέτας χάριν. Ἐπεμψαν οὖν ἀγγέ- λους ἀγγελοῦντας Ἀγησίλαφ ταῦτα. Ἀγησίλαος δὲ ἐπεὶ ἔγνω οἶων τιμῶν ὑπὸ Θασίων ἥξιοῦτο, ἤρετο τοὺς ἀγγέλους αὐτῶν, εἰ ἡ πατοὶς αὐτῶν ἀποθεοῦν ἀνθρώπους δύναται· τῶν δὲ ἀγγέ- λων ἀποκοινωμένων δὲ οἱ Θάσιοι τοὺς ἐλευθεροῦντας αὐτοὺς καὶ εὐ ποιοῦντας δύνανται ἀποθεοῦν, «ἀποθεοῦτε οὖν πρότους νμᾶς αὐτούς, ὃ Θάσιοι», ἔφη Ἀγησίλαος· «καν τοῦτο κατορ- θῶτε, τότε κάγιδο συγχωρήσω ὑφ’ οὐκῶν ἀποθεοῦντα».

β') Οἱ ἀρχαῖοι ἔλεγαν· τοὺς μὲν φίλους νὰ ἐλευθερώνωμεν⁸,

τοὺς δὲ ἔχθροὺς¹ νὰ ὑποδουλώνωμεν. Οἱ Ἀθηναῖοι εἶχαν τὴν ἀξίωσιν νὰ ἀγαποῦν πάντες οἱ Ἕλληνες αὐτοὺς μᾶλλον ἢ τοὺς Λακεδαιμονίους, διότι οὗτοι μὲν ὑπεδούλωναν τοὺς συμμάχους τῶν, αὐτοὶ δὲ ἡλευθέρωναν καὶ τοὺς ξένους. Νὰ μὴ ζηλεύῃς κανένα² ἐξ τῶν ἐξ ἀδικίας κερδαινόντων. Δὲν εἶναι δυνατὸν³ νὰ κοίνωνται ἄξιοι τῶν ἵσων ὁ ἀγαθὸς καὶ ὁ κακός. Οἱ προθόται τῆς πατρίδος μὲ θάνατον ἀς τιμωροῦνται⁴. Ὁποιοι ὑψώνουν τὸν ἔαυτόν των θὰ ταπεινωθοῦν καὶ ὅποιοι ταπεινώνουν τὸν ἔαυτόν των θὰ ὑψωθοῦν.

Φέ αλλοι χρόνοι τῶν συνηρημένων ῥημάτων

53. Κώνωψ καὶ λέων

α') Κώνωψ συναντήσας λέοντι οὐκ ἔφοβήθη αὐτόν, ἀλλὰ θαρρήσας ἔλεγεν⁵ οὕτε νῦν πεφόβημαί σε οὔτ' ἄλλοτέ ποτε φοβήσομαι· τίς γὰρ ἡ σὴ δύναμις; δτι ξένεις τοῖς ὄνυξι καὶ δάκνεις τοῖς ὀδοῦσι; τοῦτο καὶ παιδίον ἀνδρὶ θυμωθὲν ποιήσειεν ἄν· ἔγω δὲ τυγχάνω ὃν ἴσχυρότερός σου· εἰ δ' ἀμφισβητήσεις, τόλμησον πολεμῆσαι μοι. Ταῦτα ὁ κώνωψ ληρήσας ὠρμησεν εἰς τὴν ὁῖνα τοῦ λέοντος καὶ ἔδακνεν αὐτόν. Ὁ δὲ λέων πολλάκις μὲν τοῖς ἴδιοις ὄνυξιν ἐπειράθη ἔλευθερῶσαι ἔαυτὸν τοῦ κώνωπος, οὐδὲν μέντοι κατώρθωσεν, ἔως οὐ ἡγανάκτησεν. Ὁ δὲ κώνωψ νευκηρώς τὸν λέοντα τὸ ἐπινίκιον ἄσας ἀπῆλθεν. Ἄραγης δὲ δικτύοις ἐμπλακεὶς καὶ ἐσθιόμενος ὑπ' αὐτῆς ὠδύρετο λέγων, δτι τῷ λέοντι πολεμήσας ὑπὸ εὐτελοῦς ζώου, τῆς ἀράγης, γειωθεὶς τὸν βίον τελευτήσει.

β') Ἀφ' οὖτοις⁶ ἐτραύηξαν⁷ οἱ ἱπτεῖς τὰ ξίφη, κατεδίωξαν τοὺς ἔφοροις⁸ σαντας κατ' αὐτῶν πεζούς. Ὁ Τισσαφέροντος δὲν ἔσεβύσθη⁹ τοὺς θεούς, ἀλλ' ἔφόνευσε τοὺς στρατηγοὺς τῶν Ἑλλήνων παρὰ τὰς συνθήκας. Οἱ Σπαρτιᾶται λουσμένοι καὶ στεφάνους φροδοῦντες ἔκαμναν¹⁰ ἀρχὴν τῆς μάχης. Καλοὶ ἀρχόντες δὲν θεὶ ἀφήσουν¹¹ ποτὲ τοὺς δικαστὰς νὰ ἀδικήσουν. Οἱ βασιλεῖς τῶν Περσῶν ἔξεστρατευσαν κατὰ τῆς Ἑλλάδος μὲ τὸν σκοπὸν νὰ ὑποδουλώσουν¹² τοὺς Ἕλληνας. Ποτὲ νὰ μὴ¹³ ἀδικήσητε ξένον, ἀλλὰ νὰ τιμήσητε καὶ νὰ ὀφελήσητε αὐτόν.

Αύτοπαθεῖς καὶ ἄλληλοπαθεῖς ἀντωνυμέκις

54. Λαγωὶ καὶ βάτραχοι

α') Λαγωὶ ποτε δειλίαν ἔαυτῶν καταγνόντες διελέγοντο ἀλλήλοις περὶ τῆς τύχης αὐτῶν καὶ τελευτῶντες ἔγνωσαν δεῖν σφᾶς αὐτοὺς κατὰ κορμινῶν ὅῖψαι καὶ οὔτως ἀποθανεῖν. Οἰκτίσουτες οὖν ἀλλήλους ἐπὶ τινα κορμινὸν ἐβάδιζον, φέλιμη παρετέτατο. Ἐνταῦθα δὲ ὁρῶσι βατράχους, οἵ ἀκούσαντες τὸν ψόφον τῶν ποδῶν τῶν λαγωῶν ἔροψαν ἔαυτοὺς εἰς τὰ βάθη τῆς λίμνης. Εἰς δέ τις τῶν λαγωῶν ὁρῶν τοὺς βατράχους εἰς τὴν λίμνην ὁιπτομένους ἔφη τοῖς ἔαυτοῦ ἑταίροις· μὴ κατακορμινίσωμεν ἡμᾶς αὐτοὺς μηδὲ κατηγορῶμεν ἀλλήλων τοῦ λοιποῦ ἐπὶ δειλίᾳ· δρᾶτε γὰρ ὅτι ὑπάρχει καὶ ἡμῶν δειλότερα ζῷα.

β') Ἐὰν λέγωμεν ὅτι δὲν ἀμαρτάνομεν, πλανῶμεν τοὺς ἔαυτούς μας. Νὰ θέλῃς νὰ ἀρέσκης εἰς πάντας¹, ὅχι εἰς τὸν ἔαυτόν σου¹ μόνον. "Οταν πλουτίζω τοὺς φίλους, τὸν ἔαυτόν μου πλουτίζω. Περὶ τοῦ ἔαυτοῦ των φροντίζουν², ὅποιοι προνοοῦν περὶ τῶν ἀδελφῶν των. Μωρῶν (ἀνθρώπων ἴδιον) εἶναι τοὺς ἔαυτούς των νὰ θαυμάζουν. Εἰς τὸν Κλέαρχον¹ καὶ τὸν Μένωνα, οἴτινες ἐφιλονίκουν³ ἀναμεταξύ των, ὁ Κῦρος εἶπεν· ἐὰν ἀναμεταξύ σας φιλονικῆτε, νὰ γνωρίζετε ὅτι θὰ καταστρέψετε⁴ ὁ εἰς τὸν ἄλλον. Αἱ μέλισσαι ἐνίστε μὲ τὰ κέντρα¹ ἡ μία τὴν ἄλλην πληγώνουν⁵.

Ἐρωτηματικὴν καὶ ἀόριστοις ἀντωνυμέκις

55. Ἀγησιλάου ἀνδριάντες

α') Νεανίσκος τις ἥγγειλέ ποτε Ἀγησιλάῳ ὅτι τῶν φίλων τινὲς βούλοιντο ἀνακοινῶσαι τι αὐτῷ. "Ο δ' Ἀγησίλαος δεξάμενος τούτους παρῷ ἔαυτὸν ἥρετο· τίνων δεόμενοι, φίλοι, ἥκετε; Ἐκείνων δ' ἀποκριναμένων ὅτι βούλονται ἀνδριάντα αὐτοῦ ἰδρύειν ἐπὶ τισιν ἀρίσταις πράξειν αὐτοῦ, Ἀγησίλας ἔφη· ποιός τις ἔγώ εἰμι καὶ πηλίκα τὰ ἐμὰ ἔργα; πότερον οὐδεὶς ἄλλος τῶν προγεγενημένων ἐν Σπάρτῃ εἰργάσατο ἔργα τῶν ἐμῶν βελτίω ἢ οἱ πρόγονοι ἡμῶν ἀμνήμονες τῶν εὐεργεσιῶν ἤσαν; ἔνιοι μὲν γὰρ καὶ πλείω καὶ καλλίω τῶν ἐμῶν εἰργάσαντο· εἰ δέ τι τῶν ἐμῶν ἔργων μνήμης τινὸς ἄξιόν ἔστιν, αὐτὸ τοῦτο μνημεῖόν τι ἔσται μοι, εἰ δὲ μή, οὐδὲ πάντες οἱ ἀνδριάντες.

β') Ὁ Ξενοφῶν πολλάκις ἡπόρησε¹ μὲ ποῖα ἀρά γε² ἐπιγει-

ορήματα³ ἔπεισαν τοὺς δικαστὰς οἱ κατῆγοροι τοῦ Σωκράτους
ὅτι ἡτοί ἀξιος θανάτου. Ὁ Ἀνάζαρσις ἐρωτηθεὶς ἀπὸ κάποιον
ποῖον (πρᾶγμα) εἶναι πολεμιώτατον εἰς τοὺς ἀνθρώπους⁵, αὐτοὶ
πρὸς ἑαυτοὺς⁵ εἶπεν. Ἐν ἀρέσκῃ εἰς κάνενα⁵ νὰ βλάπτῃ ἄλλους,
τὸν ἑαυτόν του μάλιστα θὰ βλάψῃ. Μερικοὶ αἰχμάλωτοι ἥθελαν
νὰ (συν)διαλεχθοῦν μὲν μερικοὺς⁵ στρατηγούς μας. Ποιὸς ἀπὸ
τοὺς δύο ἦθε πρότερος; Ἀπὸ ποῦ ἦτο ὁ Ἀλκιβιάδης; Μετὰ
πόσας ἡμέρας ἡμπορῷ νὰ φθάσω⁶ εἰς τὴν Σπάρτην:

· Αναφορετικὲ ἡντωνυμένεις

56. Ἀντίοχος δ βασιλεὺς

α') Ἀντίοχος, δις ἦν Συρίας βασιλεὺς, ἐν κυνηγεσίῳ ἀποπλα-
νηθεὶς μετὰ φίλων, οὓς σὺν ἑαυτῷ εἶχεν, ὑπό τινων ἀνθρώπων
ἔξενωθη. Οὗτοι δ' οὐκ ἤροντο οἵτινες καὶ διόδαποι εἶεν οἱ ξενι-
ζόμενοι. Ἐπεὶ δὲ παρὰ τὸ δεῖπνον αὐτὸς Ἀντίοχος ἐμνημόνευσε
τοῦ βασιλεύοντος, οἱ ἀνθρωποι ἐκεῖνοι ἀγνοοῦντες ὅτινα ἔξ-
ενίζον εἶπον· ώς ξένε, Ἀντίοχος τὰ μὲν ἄλλα ἐστὶ χοηστὸς καὶ
οἴος οὐκ ἄν ἄλλος βασιλεὺς γένοιτο· φίλοις δὲ μοχθησοῖς τὰ τῆς
ἀρχῆς πιστεύει ἀμελῶν ὃν ἔδει ἐπιμελεῖσθαι καὶ περὶ τὴν θήραν
τὰ πολλὰ διατρίβει, ἢν περ καὶ ὑμεῖς λίαν φιλεῖν δοκεῖτε. Τότε
μὲν οὖν ἐσιώπησεν ὁ Ἀντίοχος· ἀμα δὲ τῇ ἡμέρᾳ θεασάμενος
τὴν πορφύραν καὶ τὸ διάδημα, ἢ οἱ δορυφόροι ἐκόμισαν αὐτῷ,
ἡλίκον ἐστὶ κακὸν ἡ τῶν ἀνθρώπων μοχθησία, εἶπεν· ἀφ' ἣς
γὰρ ἡμέρας ταῦτα κέντημαι, πρῶτον χθὲς ἀληθῶν λόγων περὶ
τῆς ἐμῆς ἀρχῆς ἥκουσα.

β') Εὐτυχεῖς εἶναι ἐκεῖνοι, τῶν ὅποίων ὁ βίος εἶναι ἀπηλ-
λαγμένος μεγάλων κακῶν. Γνώριζε δια σα ἔχεις παρὰ τοῦ θεοῦ
ἔχεις. Ὁ Κλέαρχος ἔλεγε ποῖαι ἥσαν αἱ δυσκολίαι¹ ἀνευ τῆς γνώ-
μης τοῦ Κύρου νὰ ἀπέλθουν οἱ Ἑλληνες. Κανεὶς δὲν εἶναι κατὰ
τὸ γῆρας² ὁ ἵδιος, ὅποιος ἀκοιβῶς ἦτο κατὰ τὴν νεότητα. Ὁ
Κίμων εἶναι τόσον μέγας (κατὰ τὴν ἡλικίαν), ὅσον εἰσαὶ σύ,
καὶ ἔχει τέτοιους φίλους, δοποίους ἔχεις καὶ σύ. Εἰς ὅποιον ἀπὸ
τοὺς δύο στείλω τὸν ὑπηρέτην, ἀς ἀκολουθήσῃ αὐτὸν³. Ὅσα
δὲν ἀρμόζει⁴ νὰ πράττωμεν, ταῦτα οὐδὲ νὰ λέγωμεν ἀρμόζει.

Συνηρημένος μέλλων καὶ παρακείμενος β'

57. Κύρου ἐπιείκεια

α') Ἐπεὶ Κῦρος ἀφίκετο εἰς Μυρίανδρον τῆς Συρίας, Ξενίας καὶ Πασίων εἰς πλοῖον ἐμβάντες ἀπέπλευσαν. Πυθόμενος δὲ Κῦρος αὐτοὺς πεφευγότας, συγκαλέσας τοὺς ἄλλους τῶν Ἑλλήνων στρατηγὸν εἶπεν αὐτοῖς· Ἀπολελοίπασιν ἡμᾶς Ξενίας καὶ Πασίων καίπερ οὐδὲν κακὸν ὑφ' ἡμῶν πεπονθότες· οὐ μέντοι ἀποπεφεύγασιν· ἔχω γὰρ τοιῷρεις, ὅστε λαβεῖν αὐτούς. Ἐχω δὲ καὶ τὰ τέκνα αὐτῶν ἐν Τράλλεσι φρουρούμενα· ἂν τοσοὶ οἱ πατέρες αὐτῶν νομιοῦσιν ἐμὲ διαφθερεῖν. Καὶ ταῦτα μέντοι, ὥσπερ οὐδὲν πώποτε κακὸν ὑπ' ἐμοῦ πέπονθεν, οὗτος οὐδὲν γὰν πείσεται· οὐ γὰρ οὕτω μέμηνα, ὅστε βλάπτειν τοὺς οὐδὲν ἐμὲ ἡδικήζοτας. Οὗτοι μὲν οὖν πεπευγότων· ἡμεῖς δ' οἱ ἄλλοι ἀγωνιούμεθα καὶ πέπονθα ὅτι σὺν τοῖς θεοῖς καταβαλοῦμεν τοὺς πολεμίους καὶ πολλοὺς αὐτῶν διαφθεροῦμεν.

β') Νὰ ἔχετε πεποίθησιν εἰς τὸν χρηστοὺς ἄρχοντάς σας¹. Ἐὰν καλῶς ἀγωνισθῆτε, στρατιῶται, πολλὰ καλὰ θὰ προξενήσετε² εἰς τὴν πατρίδα σας. Ὁ Σόλων ἔλεγεν ὅτι κάννενα δὲν θὰ μακαρίσῃ πρὸ τοῦ τέλους τοῦ βίου του. Οἱ βάρβαροι ὑπερσχέθησαν νὰ περάσουν³ τὸν Ἐλληνας πέραν τοῦ ποταμοῦ. Οὐδέποτε θὰ νομίσωμεν ὅτι ἔχομεν γεννήσει⁴ νίοὺς μόνον χάριν ἡμῶν αὐτῶν, ἀλλὰ καὶ χάριν τῆς πατρίδος. Οἱ ἵππεῖς μας ἔχουν φονεύσει⁵ πολλοὺς ἔχθρούς. "Οσοι ἔχουν εὐτυχῆσει⁶, δὲν πιστεύουν πολλάκις εἰς ὅσους ἔχουν δυστυχῆσει⁷.

Συνηρημένα οὐσιαστικὰ καὶ ἐπέθετα κ' αἰλίσεως

58. Οἱ Ἔρματα

α') Ἀθηναῖοι οὐ μόνον Ἀθηνᾶν, ἀλλὰ καὶ Ἐρμῆν ἐτίμων, πολλαχοῦ δὲ τῆς Ἀττικῆς γῆς εἰκόνες Ἐρμοῦ ἦσαν, ἀς ἐκάλουν Ἐρμᾶς. Τῶν τοῦ Ἐρμοῦ εἰκόνων αἱ μὲν πολλαὶ λέθιναι, τινὲς δὲ καλκαὶ ἦσαν. Ἐν τοῖς Ἐρμαῖς συμβουλὰς τοῖς ἀνθρώποις καὶ ἀνδραγαθίας ἀνδρῶν ἔγραφον. Καὶ στοὰ δ' ἐν Ἀθήναις ἦν ἡ τῶν Ἐρμῶν στοὰ καλούμενη. Ἐν τῇ στοᾷ δὲ ταύτῃ νίκας Ἀθηναίων κατὰ βαρβάρων ἐν τε γῇ καὶ θαλάττῃ ἔγραφαν.

β') Εἰς τὴν γῆν¹ ὑπάρχουν τὰ σπέρματα διαφόρων² καρπῶν. Αἱ γάτται εἶναι ὡφέλιμα ζῷα. Τῆς Ἀθηνᾶς³ ἱερὸν ζῷον ἡ

γλαῦξ ἥτο. Μὲ τὰ δέρματα τῶν ἀλωπένων⁴ καὶ τῶν λεόντων οἵ βάροβαροι κατεσκεύαζαν φορέματα. Ἀπὸ τὰς ἀμυγδαλᾶς⁵ καὶ τὰς συκᾶς συλλέγομεν γλυκεῖς καρπούς. Εἰς χρυσᾶς καὶ ἀργυρᾶς θήκας ἐφυλάσσοντο οἱ θησαυροὶ τῶν βασιλέων τῶν Περσῶν. Οἱ ἀρχαῖοι βασιλεῖς ἡγάπτων τὰς πόκκινας⁶ στολάς.

Συνηρημένα οὐσιαστικὰ καὶ ἐπέθετα β' ἀλέσεως

59. Οἱ πλοῖ τοῦ Εὔξείνου

α') Ὁ λεγόμενος Εὔξεινος πόντος οὐκ ἀεὶ εἴνουν ἑαυτὸν τοῖς ξένοις παρέχει πολλάκις γὰρ ἐν αὐτῷ ἀνεμοὶ σφοδροὶ καὶ βίαιοι δοῦ τοὺς πλοῦς ταράττουσι καὶ τὰς ναῦς παταδύεσθαι ποιοῦσι, πολλῶν δὲ ἀνθρώπων ὀστᾶ ἐν τῷ βυθῷ τοῦ πόντου τούτου κεῖται. Διὰ ταῦτα οἱ ναυτικοὶ οὐ διδίως ἐπιχειροῦσι τοῖς εἰς τὸν Εὔξεινον πόντον πλοῖς⁷ καὶ γὰρ οἱ διὰ τοῦ Βοσπόρου εἰσπλοί τε καὶ ἔκπλοι οὐκ ἀκίνδυνοι εἰσι τῶν αὐτόθι γιγνομένων δῶν ἔνεκα.

β') Πλοῦτος χωρὶς νοῦν¹ εἶναι ὡς ἵππος χωρὶς χαλινόν. Τὰ διεύματα τῆς θαλάσσης προξενοῦν πατὰ τὰ ταξείδια² πολλοὺς κινδύνους. Κατὰ τὰ Παναθήναια³ αἱ παρθένοι ἔφεραν ἐπὶ τῶν κεφαλῶν κάνιστρα. Οἱ δόμοιοι πρὸς τοὺς δόμοίους εἶναι εὐμενεῖς⁴. Τοὺς εὐεργέτας οἱ Ἀθηναῖοι ἐτίμων μὲ στέφανον χρυσοῦν⁵. Αἱ κόκκιναι στολαὶ ἦσαν προσφιλεῖς εἰς τοὺς βασιλεῖς⁶ τῶν Περσῶν. Τὰ μικρὰ πλοῖα εἶναι καλοτάξειδα⁷. Οἱ ἀρχαῖοι τεχνῖται κατεσκεύαζαν δραῖα ἀγγεῖα ἐκ κεράμου⁸ ἢ χαλκοῦ ἢ ἀργυροῦ ἢ χρυσοῦ.

Οὐσιαστικὰ καὶ ἐπέθετα β' ἀπτικῆς ἀλέσεως

60. Οἱ ναοὶ τῶν ἀρχαίων

α') Οἱ τῶν ἀρχαίων νεφὶ καὶ ἱερὰ ἐκαλοῦντο. "Ιδρυτο δ'" ἐν παντὶ νεφὶ ἄγαλμα θεοῦ τινος ἢ θεᾶς. Οἱ στῦλοι τοῦ νεώ μαρμάρου ἦσαν. Τῶν νεών πολλοὶ ἔμπλεψ ἀναθημάτων εὐσεβῶν ἀνθρώπων ἦσαν. Πρὸ τῶν νεών οἱ εὐσεβεῖς λεψὶ ηὔχοντο τοῖς θεοῖς ἤλεως αὐτοῖς εἶναι. Ἐν τοῖς νεφὶς πολλάκις καὶ τὰ ταμιεῖα τῶν πόλεων ἦν. Εἰς τοὺς νεώς καὶ οἱ ἵκέται πατέφευγον.

β') Οἱ λαγοὶ εἶναι δειλὰ ζῷα. Τὸ κρέας τοῦ λαγοῦ εἶναι εὔγευστον. Εἰς τὸν Μενέλαον¹ ὁ Ποσειδῶν δὲν ἥτο εὐμενῆς. Ἡ Ἀττικὴ ἔχει λεπτὴν γῆν. Ὁ Ἀγαμέμνων ἀδείφος τοῦ Μενελάου ἥτο. Ἐν Οἰνόῃ ὁ Ἡρακλῆς ἐφόνευσε τὴν ἔλαφον μὲ τὰ χρυσᾶ

κέρατα. Ἡ δόξα τῶν ἀγαθῶν ἀνδρῶν δὲν ἔχει γῆρας. Ὁ θεὸς εἶναι πάντοτε εὐσπλαγχνος εἰς τοὺς εὐσεβεῖς¹ λαούς.

Ἄνθρωποι οὐσιωστεική

61. Ὁ Ζεύς

α') Τῶν Ὀλυμπίων θεῶν πρῶτος ἦν Ζεύς, ἀδελφὸς μὲν Ποσειδῶνος, πατὴρ δὲ Ἄρεως καὶ Ἀπόλλωνος καὶ ἄλλων θεῶν. Τοῦ Διὸς νεῷ ἐν πολλαῖς πόλεσι τῆς Ἐλλάβος ἦσαν, πολλὰ δὲ ἀγάλματα τῷ Διὶ ἐν τοῖς νεῷσι τούτοις ὑδοτο. Τῷ Διὶ ἐν βωμοῖς ἄρνας καὶ ταύρους καὶ οἴς καὶ ἄλλα ζῷα ἔθυον. Τὸν Δία οἱ παλαιοὶ ἐν τοῖς ὅρκοις καὶ ταῖς σπονδαῖς μάρτυρα εἶχον.

β') Τοῦ Θαλῆ πατρὸς ἡ Μίλητος ἦτο. Τὸν Οἰδίποδα ποιμήν τις τοῦ Λαίου εἰς ὅρος ἔξεθηκεν. Πενθοῦντες οἱ παλαιοὶ ἔκουσενόντο¹ σύρραια. Ὅπο τῶν σκύλλων τὰ πρόβατα φυλάσσονται. Πολλὰ πλοῖα καταπλέουν εἰς τὸν Πειραιᾶ. Τὴν ἀσπίδα τοῦ Αἴαντος δύο ἄνδρες μὲ τὰ δύο χέρια² δὲν ἥδυναντο νὰ κρατοῦν³. Μὲ τὰ αὐτιὰ² ἀκούομεν καὶ μὲ τὰ μάτια βλέπομεν. Πολλὰ πηγάδια κατὰ τὸ θέρος⁴ δὲν ἔχουν νερόν. Ὁ δῆμος τῶν Ἀθηναίων εἰς τὴν Πνύκα συνεδρίαζεν⁵. Νὰ σιωπᾶς, γυναικα· ή σιωπὴ στολισμὸν⁶ εἰς τὰς γυναικας φέρει.

Συγχετικὴ ἀντωνυμίας καὶ ἐπερρήματος

62. Διάλογος Ἀθήναίου καὶ Σπαρτιάτου

α') Ἀθ. Ποδαπός εῖ, ὁ νεανία;

Σπ. Ἀλλοδαπός, Σπαρτιάτης.

Ἀθ. Πόθεν δ' ἔνταῦθα καὶ πότε ἀφίκου;

Σπ. Οὐδαμόθεν ἄλλοθεν ἢ ἐκ Σπάρτης σήμερον ἀφικόμην.

Ἀθ. Τίς δέ σοι συνείπετο ἐκ Σπάρτης ἀπιόντι;

Σπ. Οὐδεὶς ἄλλος ἢ δὲλφος δὲ πρεσβύτερος.

Ἀθ. Πηλίκος δ' ἔστιν δὲ σὸς ἀδελφός;

Σπ. Τηλικοῦτος, ήλίκως σύ.

Ἀθ. Πότερος δ' ὑμῶν νῦν τὸ πρῶτον εἰς Ἀθήνας ἐπεδήμησεν;

Σπ. Ἀμφότεροι οὐδέτερος γὰρ ἡμῶν ἄλλοσέ ποι ἔξι τῆς Σπάρτης ἄχοι δεῦρο ἀπεδήμησε.

Ἀθ. Ποσταῖοι δ' ἐκ τῆς πατρίδος καὶ τί βουλόμενοι Ἀθήναζε ἀφίκεσθε;

Σπ. Τεταρταῖοι τοὺς ἀγῶνας τῶν Παναθηναίων θεασόμενοι ἐνταῦθα ἀφικόμεθα.

Αθ. Πῇ δὲ ξενίζεσθε;

Σπ. Ταύτῃ, ὅπῃ καὶ οἱ ἄλλοι Σπαρτιάται οἱ ἀφικνούμενοι ἐνθάδε ξενίζονται.

Αθ. Πότε δὲ τὴν πόλιν καταλείψετε;

Σπ. Τηνικαῦτα, ἥνικα ἂν λήξωσιν οἱ ἀγῶνες.

β') Ποῖος ἀπὸ τοὺς δύο εἰδέ τὸν Κίμωνα; Καὶ οἱ δύο εἴδομεν αὐτὸν σῆμερον. Ἀπὸ ποῦ εἶναι οἱ ἄνδρες οὗτοι; Ἀπὸ τὴν πατρίδα σας εἶναι. "Οποιος εἶναι ὁ φύλος σου, τέτοιος εἶσαι καὶ σύ. "Οσον ἵτο τὸ ὕψος τοῦ ὕδους, τόση ἥτο καὶ ἡ δυσκολία τῆς διαβάσεως. Ἀπὸ ποῦ ἔρχεσαι, φύλε; Ἀπὸ ἐκεῖ, ὅπου ἥλθες καὶ σύ. Ἀπὸ κανὲν ἄλλο μέρος νὰ προμηθεύεσθε τὰ τρόφιμα καὶ ὅχι ἀπὸ τὴν Ιδικήν μας χώραν. Ηόσας φοράς τὴν ἡμέραν τρώγεις; "Οσας φοράς τρώγεις καὶ σύ.

Ἐνεστώς καὶ περιττεικὸς ὑγρολήγτων

καὶ ἐνρενολήγτων ὥημάτων

63. Βουκόλος καὶ λέων

α') Βουκόλος καταλιπὼν ἦν ἔνεμεν ἀγέλην βιῶν ἀπῆλθεν εἰς ἀγρόν, ἐν ῥιγμῷ γεωργὸς κριθὴν ἔσπειρεν. Μετ' οὐ πολὺ δ' ἐλθὼν ἐκεῖσε ὁ παῖς ἀγγέλλει αὐτῷ ὅτι τῶν νειμομένων μόσχων εἰς ἀπώλετο. Τοῦτο δ' ἀκούσας ὁ βουκόλος τὸν τε παῖδα ἀπόστελλει καὶ αὐτὸς περιέρχεται τὸν μόσχον ζητῶν. Ἐπεὶ δ' οὐκ ηὔρεν, τὰς χεῖρας εἰς τὸν οὐρανὸν ἀνατείνων εὔχεται τῷ Διὶ, ἐὰν τὸν κλέπτην εὑνῷ, ἔριφον αὐτῷ θύσειν. Ἐλθὼν δ' εἶτα εἰς δομόν τινα καὶ ἴδων λέοντα κατεσθίοντα τὸν μόσχον, ἐπαίρει τὰς χεῖρας εἰς τὸν οὐρανὸν καὶ λέγει· «Ζεῦ δέσποτα, πάλαι μὲν ἐπηγγελόμην σοι ἔριφον θύσειν, ἐὰν τὸν κλέπτην εὕρω, νῦν δὲ ταῦφον ἐπαγγέλλομαι, ἐὰν τὰς τοῦ κλέπτου χεῖρας ἐκφύγω».

β') Ἀγγελιοφόρους ἔπειρεν ὁ Χειρίσοφος πρὸς τὸν Ξενοφῶντα καὶ εἰδοποίει¹ αὐτὸν ὅτι ζῆται ἔφοσκον ἐκεῖ, ὅπου κατὰ τὴν νύκτα² ἐφαίνοντο τὰ πυρά. "Ἄσ κούνῃ ὁ δικαστής, ἀφ' οὐ ἀκούσῃ καὶ τοὺς δύο³ (διαδίκους). Τὰς πόλεις καθαρίζουν οἱ ἄνθρωποι πλύνοντες τοὺς δρόμους των. Εἴθε νὰ ἀπλώνετε⁴ τὰς χεῖρας σας πρὸς βοήθειαν τῶν πτωχῶν. "Ο Ξενοφῶν μετὰ τὸν λόγον του εἶπεν· ὅποιος ἐγκρίνῃ ταῦτα⁵, ἀς ὑψώσῃ⁶ τὰς χεῖρας.

Νὰ μὴ κόπτωμεν τὰ δένδρα μηδὲ νὰ καταστρέψουμεν⁷, ἀλλὰ νὰ καθαιρίζωμεν αὐτά. Δὲν κάμνουμεν ἀρχὴν⁸ πολέμου, ἀλλ᾽ ἀποκριώμεν⁹ τοὺς κάμνοντας ἀρχῆν. Ταῦτα παραγγέλλει¹⁰ ὁ Χριστὸς εἰς ἡμᾶς, ἵνα ἀγαπῶμεν ἀλλήλους.

Μέλλων καὶ ἡσύρεστος ὑγρολήκτων καὶ ἐνριενολήκτων ὥηματων

64. Οἱ σωτῆρες τῆς Ἑλλάδος

α') "Οτε ἐξ Ἀσίας ἐλθόντες Ἐλληνες ἔγγειλαν εἰς τοὺς Ἀθηναίους ὅτι Ξέρξης ἀγείρας στρατὸν καὶ στόλον ἔμειλεν εἰσβαλεῖν εἰς τὴν Ἑλλάδα ὡς διαφθερῶν αὐτήν, Ἀθηναῖοι ἀπέστειλαν εἰς Σπάρτην ἄνδρας, οἵς ἐνετέίλαντο ἀγγεῖλαι Σπαρτιάταις τὸν ἀπειλούντα συμπάσῃ τῇ Ἑλλάδι κίνδυνον. Σπαρτιάται δὲ δρόθως κοίναντες ὅτι, ἐὰν Πέρσαι φθείρωσι τὴν τῶν Ἀθηναίων δύναμιν, καὶ τὴν Πελοπόννησον εἴτα ὁρδίως ἡδύναντο διαφθεῖραι, ἀπεκόιναντο τοῖς τῶν Ἀθηναίων ἀγγέλοις ὅτι ἀποστελοῦσι δύναμιν εἰς Ἀττικὴν ὡς ἀμυνούμενοι ἐν ταύτῃ τοὺς βαρβάρους. Ἀποστείλαντες δὲ ἦν ἐπηγγείλαντο δύναμιν γενναίως σὸν τοῖς μὴ μηδίσασι τῶν Ἑλλήνων ἡμύναντο τοὺς βαρβάρους κατά τε γῆν καὶ θάλατταν καὶ ἐκ τῆς Ἑλλάδος αὐτοὺς σὸν τοῖς Ἀθηναίοις ἐκβαλόντες δικαίως σωτῆρες αὐτῆς οὗτοί τε καὶ Ἀθηναῖοι ὑπὸ τῶν ἀλλων Ἑλλήνων ἐκοίμησαν.

β') "Ο πατήρ διεμοίρασεν¹ εἰς τὰ τέκνα² του ὅλην τὴν περιουσίαν³ του. Ἡ Ἀθηνᾶ, ἀφ' οὗ ὑφανε πέπλον, ἔπεμψεν αὐτὸν εἰς τὸν Ἡρακλέα. Νὰ περιμείνῃς τὸ τέλος τοῦ ἀνθρώπου καὶ ἔπειτα νὰ καλοτυχίσης⁴ αὐτόν. "Ο Ἀλέξανδρος ἔπεμψεν εἰς τὴν μητέρα τοῦ Δαρείου τὸν Λεόννατον δώσας ἐντολὴν εἰς αὐτὸν τὰ τῆς⁵ εἶπη ὅτι ζῇ ὁ Δαρεῖος. Οἱ στρατηγοὶ θ' ἀποκριθοῦν εἰς τοὺς ἀγγελιοφόρους⁶ τῶν Περσῶν. Δὲν ὑπεσχέθητε⁷ ὅτι θὴ ἀποκρούσετε τοὺς ἔχθρους; "Ο Κλέαρχος ὑπεσχέθη ὅτι θὰ ἀναγένῃ⁸ εἰς τὸν Κύρον τὴν αἰτίαν τῆς ἀθυμίας τῶν στρατιωτῶν.

Παρακείμενος καὶ ὑπερσυντέλειος ὑγρολήκτων καὶ ἐνριενολήκτων ὥηματων

65. Ὁ Ξενοφῶν ἐν τοῖς Μυρίοις

α') "Ηγγελτο μὲν τοῖς σὸν Κύρῳ ἀναβᾶσιν Ἐλληνιν ὅτι οἱ στρατηγοὶ αὐτῶν δόλῳ ληφθέντες ὑπὸ Τισσαφέρονος οἱ μὲν

διεφθαρμένοι, οἱ δὲ κατακεκομένοι εἰς θάνατον είεν, ἀπεκένοιντο δὲ Ἀριαίῳ Χειρίσοφός τε καὶ οἱ ἄλλοι λογαγοὶ τὰ προσήκοντα καὶ οὗτος ἡσχυμμένος εἰς τὴν ἑαυτοῦ σκηνὴν ἐπανῆκεν. Ἐπειδὴ δ' οἱ βάρβαροι τοὺς στρατηγοὺς οὕτω διεφθάρκεσαν, οἱ στρατιῶται λίαν ἄθυμοι ἦσαν οἰόμενοι πάντα ἐσφάλθαι. Ξενοφῶν δὲ ἐσταλμένος ἐπὶ πόλεμὸν ὡς ἐδύνατο κάλλιστα, συγκαλέσας τοὺς στρατιώτας, οἱ ἀδειανοὶ ὑπὸ λύπης κατεκέκλιντο, ἐθάρρουνέ τε καὶ ἀρχοντας ἄλλους ἔλεσθαι συνεβούλευσεν ἐκεκρίκεσαν δὲ πάντες νίκην τῇ στρατιῇ ὑπὸ τῶν θεῶν σεσημάνθαι, ὅτι Ξενοφῶντος λέγοντος τῶν στρατιωτῶν τις ἔπταρεν.

β') Πολλάκις καὶ ἐγὼ καὶ σὺ ἔχομεν σφαλῆ ἀκουσίως. Οἱ ἔχθροι πολλοὺς Ἐλληνας διὰ χορημάτων¹ εἰχον διαφθείρει. Ἐχομεν ἀναγγείλει τὴν νίκην εἰς τοὺς φίλους μας. Διατὶ εἴχετε κατακλιθῆ ἀδειπνοι; Κατὰ τὰς ἀσκήσεις² τοῦ σώματος νὰ ἔχετε τεντωμένα τὰ ἄκρα καλῶς. Ηρέπει τὰ φορέματα νὰ ἔχουν καλῶς πλυνθῆ ὑπὸ τῆς γυναικός. Κακῶς εἰχον κριθῆ αἱ πράξεις σας ὑπὸ τῶν συμπολιτῶν. Οἱ στρατιῶται εἰχον ἀναγγείλει εἰς τὸν στρατηγὸν ὅτι τὰ δόρατα τῶν πολεμίων ἦσαν τεντωμένα πρὸς τὰ ἄνω³.

IIIαθητεικὸς μέλλων καὶ ἡριεστος α' νύγροιλήκτων καὶ ἐνρενιολήκτων ὥημάτων

66. Φειδιππίδης καὶ Πᾶν

α') Ἐπειδὴ ἡγγέλθη Ἀθηναῖοις ὅτι Δᾶτις καὶ Ἀρταφέροντος παραγγελθείεν ὑπὸ Δαρείου στρατεῦσαι ἐπὶ τὰς Ἀθήνας, ἔδοξεν Ἀθηναῖοις σταλῆναι εἰς Σπάρτην τὸν ἡμεροδρόμον Φειδιππίδην ἀγγελοῦντα ὅτι διαφθαρήσοιτο ὑπὸ Περσῶν ἡ δύναμις αὐτῶν, εἰ μὴ ἀποσταλήσοιτο αὐτοῖς ὡς τάχιστα βοήθεια ὑπὸ Λακεδαιμονίων. Ὁντι δὲ Φειδιππίδῃ περὶ τὸ Παρθένιον ὅρος λέγεται ἐπιφανῆναι αὐτῷ Πᾶνα, ὃς ἔφη μὲν ἀν εὑφρανθῆναι, εἰ Ἀθηναῖοι ἀριστοὶ μαχηταὶ ἐν τῷ πρὸς τοὺς βαρβάρους πολέμῳ φανεῖεν, λυπεῖσθαι δέ, ὅτι εὔνους ἀεὶ Ἀθηναίους φανείς, μέλλων δὲ καὶ ἐν τῇ μάχῃ εὔνους αὐτοῖς φανήσεσθαι, οὐδεμιᾶς φροντίδος ὑπὸ αὐτῶν ἱζίωται. Ὁ μὲν οὖν Φειδιππίδης ἢ ἐνετάλη ὑπὸ Πανὸς ἀπήγγειλεν Ἀθηναῖοις οὗτοι δὲ μετὰ τὴν ἐν Μαραθῶνι μάχην ἰερὸν τοῦ Πανὸς ὑπὸ τῇ ἀκροπόλει ἴδούσαντες ἐπετείοις θυσίας τὸν θεὸν ἐπεισέβησαν.

β') "Οταν διασκορπισθοῦν¹ οἱ πολέμιοι, τότε θὰ παρουσια-

σθῶμεν αἰφνιδίως καὶ θὰ καταδιώξωμεν αὐτούς. Δὲν θὰ καταστραφῇ ἡ ψυχή, ἀφ' οὗ ἀποχωρισθῇ ἀπὸ τὸ σῶμα. Ἡθέλομεν πολὺ ἐντραπῆ, ² ἀνὴρ θέλομεν φανῆ ³ ἀχάριστοι πρὸς τοὺς εὐεργέτας μας. Ἐὰν δὲν πεισθῆτε εἰς τοὺς λόγους τοῦ στρατηγοῦ, θὰ ἀποτύχετε ¹. Οἱ πεμφθέντες κατὰ τοῦ τείχους στρατιῶται διεσκορπίσθησαν ὑπὸ τοῦ ἐντὸς τοῦ τείχους. Ὁ Ὀρέστης ἐν Δελφοῖς ἔμελλε νὰ καθαρισθῇ ὑπὸ τοῦ Ἀπόλλωνος.

’Ανώμαλοις αὐξησις καὶ ἀντιδιπλασιασμός

67. Οἱ Εἴλωτες ἐν Σπάρτῃ

α') Οἱ Εἴλωτες ἐν Σπάρτῃ ἵδιαν γῆν οὐκ ἐκέντηντο οὐδὲ ἥδυναντο κεκτῆσθαι, Λακεδαιμονίοις δὲ εἰργάζοντο τὴν γῆν. Οὔτε δὲ ἡκκλησίαζον οἱ Εἴλωτες οὔτε ἀρχῆς τινος μετεῖχον οὐδὲ μέμνηται τις τῶν παλαιῶν συγγραφέων Εἴλωτος ἀρχὴν εἰληκότος ἐν Σπάρτῃ. Γράμματα οὐκ ἥπισταντο οἱ Εἴλωτες οὐδὲ εἴων αὐτοὺς οἱ δεσπόται ἐλευθέριόν τι ἐπιτήδευμα μανθάνειν. Ἰμάτια πάνυ εὐτελῆ ἡμεριέννυντο καὶ ἐπὶ στρωμῆς εὐτελοῦς καθηῦδον. Ἐν πολέμοις οὐκ ἐστρατεύοντο Εἴλωτες ἐν τῇ τῶν δπλιτῶν τάξει, ἀλλὰ τοῖς δεσπόταις εἶποντο φέροντες αὐτῶν τὰς ἀσπίδας. Καὶ τῶν ἑορτῶν δέ, ἂς οἱ Σπαρτιᾶται ἐώρταζον, ἀπείχοντο οἱ Εἴλωτες καὶ ἔώκεσαν δούλοις ἐωνημένοις ἢ ἐν πολέμῳ ἐαλωκόσιν.

β') Οἱ Ἑλληνες ἡγόραζαν τὰ τρόφιμα παρὰ τῶν καπήλων, οἱ ὅποιοι ἡκολούθουν τὸ στράτευμα. Οἱ Σπαρτιᾶται συνήθιζον τοὺς παιδάς των εἰς τὴν βραχυλογίαν. Ὁ Κόνων νικήσας τοὺς Λακεδαιμονίους ἐφίλευσεν ὅλους τοὺς Ἀθηναίους. Συμπλακέντες οἱ πολέμιοι ἐσπρωχνον καὶ ἐσπρωχνοντο, ἐφόνευσον καὶ ἐφονεύοντο. Οἱ Ἑλληνες ἐβλεπον ἐπὶ τοῦ ὅρους πολλοὺς ἐκθροὺς συνηθροισμένους. Ἀφ' οὗ ἡνοίγθησαν αἱ πύλαι τῆς πόλεως, εἰσῆλθον ἀθρόοι οἱ πολέμιοι. Μὲ φιλοσόφους διμοιάζετε, ὃ νεανίαι.

’Αττικὸς ἀντιδιπλασιασμός

68. Φιλαργύρου πάθημα

α') Φιλάργυρός τις οἰκαδε ἐπανειλησθώς, ἐπεὶ ἐν τῇ ἔνηι χρυσίον πολὺ ἐκτήσατο, βῶλον χρυσοῦν ἐκ τούτου ἐποίησε καὶ τοῦτον ἐν τόπῳ τινὶ κατορύζεις πολλάκις τῆς ἡμέρας ἐκεῖσε ἐβάδιζε καὶ ἐπεσκοπεῖτο. Τοῦτο δὲ θεασάμενός τις ὑπώπτευσεν ἀργύριον αὐτόθι τὸν φιλάργυρον κατωρρογχέναι καὶ ἐλθὼν νυκτὸς

τὸν βῶλον ἀφείλετο. Ὁ δὲ φιλάργυρος τῇ ὑστεραίᾳ ἐπανελθὼν καὶ τὸν τόπον εὑρὼν κενὸν ὠλοφύρετο λέγων· οἵμοι! ἀπόλωλα ὁ δεῖλαιος· ὡμωμόκειν γὰρ μηδέποτε ἐκβαλεῖν τὸν βῶλον, διὸ ἐνταῦθα ἐνηγόχειν, νῦν δὲ ἐλήλεγμαι εὐήθυντις τις ὁν. Τῶν παριόντων δέ τις, ὃς ἥκηκόει τὰς κραυγὰς αὐτοῦ, τὴν αἰτίαν μαθὼν ἔφη αὐτῷ· πατόρουν βῶλον χώματος καὶ χρυσίον σοι νόμιζε κεῖσθαι· οὐδὲ γὰρ ὅτε ἦν ἐκεῖνο, ἔωρας αὐτό.

β') Εἰς τὸν στρατηγὸν ἀνηγγέλθη ὅτι οἱ στρατιῶται εἶχον καταφάγει ὄλα τὰ τρόφιμα. Ἐλέγετο ὅτι οἱ στρατιῶται εἶχον φέρει πολλὰ λάφυρα¹ ἐκ τῆς μάχης. Ω ἄνδρες δικασταί, ἔχετε ἀκούοει, ἔχετε ἴδει, κοίνατε. Οἱ στρατιῶται εἶχον σηκωθῆ σήμερον πολὺ ἐνωρίς². Ἐλέγετο ὅτι ὁ Κῦρος εἶχεν ἀπέλθει ἔφιππος³ εἰς τὴν σκηνὴν του. Ἐὰν μίαν ἔτι μάχην τοιαύτην νικήσετε, ἔχετε χαθῆ. Νὰ ἔχετε ἀλείψει μὲ πίσσαν⁴ τὸ πλοιόν, ὅταν θὰ εἴμεθα παρασκευασμένοι ν' ἀποπλεύσωμεν. Ἀφ' οὐ ἔχετε δρκισθῆ ὅτι θὰ τηρήσητε τὰς συνθήκας⁵, νὰ τὰς τηρήσητε.

• ΙΡΗΙΑΣΤΑ ΣΙΣ - ΝΥΝΙΑΣ

69. Ιάσων καὶ Μήδεια

α') Ιάσων μετὰ τῶν Ἀργοναυτῶν εἰς Κολχίδα ἀφικόμενος ἔδειπτο Αἰγίτου παρασχεῖν αὐτῷ τὸ χρυσόμαλλον δέρας. Ὁ δὲ δύο χαλκόποδας ταύρους δεικνὺς αὐτῷ ἔλεγεν· ζεύγνυν τούτους τοὺς ταύρους, εὰν δὲ ζευγνύῃς αὐτούς, τὸ δέρας παρέξω σοι. Ἐπεὶ δὲ ἡπόρει Ιάσων πῶς ἀν ζευγνύοι τοὺς πῦρ ἐκ τῶν στομάτων πνέοντας δεινοὺς ταύρους, Μήδεια, ἡ Αἰγίτου θυγάτηρ, ὑπέσχετο δεικνύναι αὐτῷ πῶς ἀν ζευξεις τούτους, εἰ δύνησι αὐτῇ Ιάσων ἀπάξειν σὺν ἑαυτῷ εἰς Ἑλλάδα. Ἐπεὶ δὲ ὥμην Ιάσων, Μήδεια παρέσχεν αὐτῷ φάρμακον, φράγματος παρεγένετο μετ' αὐτῆς εἰς τὸ τοῦ νεώδη ἄλσος, ἔνθα οἱ ταῦροι ἤσαν. Δεικνῦσα δὲ τούτους Ιάσονι Μήδεια ἐκέλευσε θαρροῦντα ζευγνύναι. Ιάσων δὲ θαρρῶν τοὺς σὺν πολλῷ πυρὶ δρμήσαντας ταύρους κατέζευξεν. Ἐπεὶ δὲ καὶ κατέζευγμένων τῶν ταύρων Αἰγίτης οὐ παρεῖχε τὸ δέρας Ιάσονι, Μήδεια νυκτὸς Ιάσονα ἐπὶ τὸ δέρας ἀγαγοῦσα καὶ τὸν φυλάττοντα δράκοντα ἀποκομίσασα ἤρπασεν αὐτὸν καὶ ἐπὶ τὴν Ἀργὸν μετ' Ιάσονος παρεγένετο.

β') Πάντες οἱ Αθηναῖοι ἔφηβοι γινόμενοι ὀρκίζοντο ὅτι θὰ
Ε. ΠΑΝΤΕΛΑΚΗ Ἑλληνικὴ Γραμματικὴ—Ἐκδ. β'

φυλάττουν τὴν πατρίδα ἀσφαλῆ. Στρατιῶται, κατακλινόμενοι ἐν τῷ στρατοπέδῳ νὰ σβήνετε νὰ πυρά. Οἱ παλαιοὶ οἶνον καὶ ὕδωρ ἀνακατεύοντες¹ ἐν τῷ κρατῆρι ἔπιναν. Πέριξ τοῦ στρατοπέδου² ἐκαρφώνοντο³ σκόλοπες. Οἱ στρατηγοὶ πρὸ τῆς μάχης μὲ καλοὺς λόγους⁴ ἃς ἐνδυναμώνουν⁵ τοὺς στρατιώτας. Οἱ τῶν Περσῶν σατράπαι εὐκόλως κατέστρεψον⁶ μὲ τὰς ὁρδιουργίας τοὺς ἐχθροὺς αὐτῶν. Εἴθε κακοὶ κακῶς νὰ καταστέφωνται⁷ οἱ ψευδῶς ὁρκιζόμενοι.

Ἐνεργητικὴ φωνὴ τοῦ ἔστημι πλὴν τοῦ ἔστημι

70. Ο Θηραμένης

α') Λύσανδρος κρατήσας Ἀθηνῶν τριάκοντα ἄνδρας ἐν αὐταῖς καθίστησιν, οἵς ἐπιτρέπει μεθιστάναι τὴν πολιτείαν. Ἐπεὶ δὲ οὗτοι οὐ μόνον τὴν πολιτείαν μεθίστασαν, ἀλλὰ καὶ πόληλοὺς τῶν πολιτῶν ἀρρίτους ἀπέκτεινον, Θηραμένης αὐτοῖς ἔλεγε· μεθίστατε μὲν τὴν πολιτείαν, δὲ ἄνδρες, μὴ μέντοι πολίτας ἀδίκως ἀποκτείνετε· μισητὴν γὰρ τὴν ἀρχὴν ἡμῶν τοῖς πολίταις καταστήσετε· ἀσφαλῆ δὲ τὴν ἀρχὴν καθισταῖτε, εἰ τοὺς κακοὺς μόνους καὶ τοὺς συκοφάντας ἐκ τῆς πόλεως μεθισταῖτε. Οἱ μέντοι τριάκοντα οὐδὲν τούτων ἥκουν, ἀλλὰ διετέλουν μεθιστάντες ἐκ τῆς πόλεως τοὺς πολίτας καὶ αὐτὸν δὲ Θηραμένη ἐκ τοῦ βωμοῦ, εἰς δὲ κατέφυγεν, ἀναστήσαντες ἀπέκτειναν.

β') Αἱ ἀτυχίαι τοὺς ἀνθρώπους καθιστοῦν σωφρονεστέρους. Οἱ Ἀθηναῖοι Ἰδρυον¹ δημοκρατίας εἰς τὰς Ἰωνικὰς πόλεις. Ἐὰν διορίζωμεν¹ ἀρχοντας χρηστούς, θὰ εὐτυχῶμεν. Οἱ Ἀρισταγόρας, ἀφ' οὗ ἐκίνησεν εἰς ἀπόστασιν² τοὺς Ἰωνας, ἔφυγεν εἰς τὴν Θράκην. Οἱ Κῦρος προσεπάθει νὰ κινῇ εἰς ἀπόστασιν τοὺς Ἰωνας. Ἡκούσατε δὲ ὁ Θεμιστοκλῆς ἀνήγειρε³ τὰ τεύχη τῶν Ἀθηνῶν. Μὴ διαχωρίζετε⁴ τοὺς πολίτας, δὲ ἀρχοντες⁵ διότι ὅστις διαχωρίζει αὐτοὺς παρασκευαζομένους ν' ἀποκρούσουν⁶ πολεμίους, οὗτος εἰς κίνδυνον περιάγει τὴν πολιτείαν. Οἱ ἀρχοντες ἃς θέτωσιν ἐπὶ κεφαλῆς⁷ τοῦ στρατοῦ ἵκανοὺς ἀρχηγούς.

Ο ἀόριστος ἔστην καὶ ὁ παρουκείλεντος ἔστηκε

71. Άλ Συμπληγάδες πέτραι

α') Ο μάντις Φινεὺς εἶπε τοῖς Ἀργοναύταις· Ἐν τῇ τοῦ Εὐξένου πόντου εἰσόδῳ δύο ὑπερμεγέθεις πέτραι ἔστηκασιν, αἱ

συγκρουόμεναι ἀλλήλαις ὑπὸ τῆς τῶν ἀνέμων βίας τὸν διὰ τῆς θαλάττης πόρον διείργοντι. Δεῖ δὲ αὐτὰς συστῆναι, ἐάν τις διαπλεῦσαι δυνηθῇ. Ὅμεις μέντοι μὴ ἀποστῆτε τοῦ πλοῦ, ἀλλ' ἀπολύσατε περιστερὰν εἰς τὰς πέτρας, ὅταν αὗται διεστήκωσι, κανταύτην μὴ διαφυθείρωσιν αἱ πέτραι, ὅταν ταύτας ἔδητε διεστώσας, αὐτοὶ διαπλεύσατε. Νεώς δὲ διαπλευσάσης δεῖ αὐτὰς εἰς ἀεὶ διεστάναι. Ἄργοναῦται οὖν ἐποίησαν ὡς ὁ μάντις ἐκέλευσε καὶ ἐξ ἐκείνου τοῦ χρόνου αἱ Συμπληγάδες διεστάσιν.

β') Εἰς τὴν Σάμον¹ βωμοὶ εἰς τὸν Λύσανδρον² ἥσαν στημένοι. Λέγουσιν ὅτι μόνη ἡ τῶν Λακεδαιμονίων πολιτεία δὲν μετεκινήθη³, ἀλλ' ἐφυλάσσετο δποία ὑπὸ τοῦ Λυκούργου ἔδρυθη⁴. Ὁ Ἀρισταγόρας ἔπεισε τοὺς Ἰωνας⁵ ἀποστατήσουν ἀπὸ τὸν βασιλέα⁶. Οὐδὲν τῶν τοῦ κόσμου οὔτε ἔχει σταθῆ οὔτε θὰ ἔχῃ σταθῆ, ἀλλὰ τὰ πάντα κινοῦνται καὶ μεταβάλλονται. Ὁ Ἀρχιμῆδης ἔλεγε· δός μου ποῦ⁶ νὰ σταθῶ καὶ τὴν γῆν θὰ κινήσω. Ἐν ἥθελε νικήσει⁷ τοὺς Ἀθηναίους ὁ Ξέρξης, οὐδεμίᾳ ἄλλῃ Ἑλληνικὴ πόλις ἥθελεν ἀντισταθῆ εἰς αὐτόν⁸. Ὁ Ἀλέξανδρος εἶπεν εἰς τὸν Διογένην νὰ ζητήσῃ ὅτι ἥθελεν· ὁ δὲ Διογένης ἀπήντησε· νὰ μετακινηθῆται δὲν γίνεται ἀπὸ τὸν ἥλιον⁹.

Μέση καὶ παθητικὴ φωνὴ τοῦ ἵστημε

72. Τὸ τρόπαιον

α') Οἱ παλαιοὶ νικῶντες ἐν μάχῃ σκῦλα ἀπὸ τῶν πολεμίων ἔξηπτον ἐκ κορμοῦ δένδρου ἐπὶ γηλόφου ὑπὸ αὐτῶν ἰσταμένου· τοῦτο δὲ σημεῖον τροπῆς τῶν πολεμίων ὃν τρόπαιον ἔκάλουν. Καὶ ἐν ταῖς ναυμαχίαις δὲ οἱ παλαιοὶ εἰώθεσαν ἰσταθαι τρόπαια ἀποβαίνοντες εἰς τὴν γῆν. Ὁπότε δ' ἀμφίρροπος ἡ μάχη εἴη, ἀμφότεροι τρόπαια ἰστάμενοι ἀπεκώρουν. Εἰ δ' ἐνισταῖντο οἱ ἔτεροι ὡς οὐ μετὰ κράτους σταθείη τὸ τρόπαιον ὑπὸ τῶν στησαμένων τοῦτο ἀντιπάλων, ἀνηρρεῖτο ὑπὸ τῶν ἐνισταμένων τὸ τρόπαιον. Μόνοι δ' Ἑλλήνων Μακεδόνες οὐκ ἰσταντο τρόπαια οὐδὲ ἐστάθη ποτὲ τρόπαιον ὑπὸ τούτων. Οὐκ ἔξῆν δὲ σταθῆναι τρόπαιον λίθων ἢ μετάλλων, οὐα τὰ τῆς ἔχθρας ὑπομνήματα ταχέως ἀφανίζοιτο καὶ μὴ αἰώνιος ἢ ἔχθρα καθισταῖτο.

β') Βωμοὶ εἰς τὸν Τριπτόλεμον ὑπὸ τῶν Ἀθηναίων ἀνηγείροντο. Ὅταν γίνωνται ἀρχοντες οἱ ἀγαθοί, ὅλοι οἱ πολῖται εὐτυ-

χοῦν. Εἴθε νὰ διορίζωνται στρατηγοὶ οἱ ἵκανώτατοι εἰς τὸ διοικεῖν στράτευμα. ‘Υπὸ φρονίμων πολιτῶν οὐδέποτε πονηροὶ θὰ τεθοῦν ἐπὶ κεφαλῆς τῆς πολιτείας. ‘Ο Κλέαρχος ἥλπιζεν ὅτι θὰ κατασταθοῦν τὰ πράγματα ὅπως ἔπρεπε. Πολλοί, ἀφ’ οὐ ἔγιναν ἀρχοντες, ἐποιεύθησαν κακῶς πρὸς τοὺς ἀρχομένους. Οἱ κήρυκες ἀνήγγειλαν εἰς τοὺς στρατιώτας ὅτι ἐτέθη ἐπὶ κεφαλῆς τοῦ στρατοῦ ὁ ἀριστος τῶν στρατηγῶν.

Ἐνεργητικὴ φωνὴ τοῦ τέθημα

73. Ὁ Λυκοῦργος

α') Λυκοῦργος νόμους τοῖς Σπαρτιάταις μέλλων τιθέναι τῷ ἐν Δελφοῖς θεῷ συνεβούλεύσατο. Θεὶς δὲ τοὺς νόμους εἰς Κρήτην ἔπλευσεν, εἰπὼν τοῖς πολίταις τηρεῖν τοὺς νόμους, οὓς αὐτοῖς ἔθηκεν. Ἔὰν γὰρ οἱ πολῖται μὴ τηρῶσιν οὓς ἀν αὐτοῖς οἱ νομοθέται νόμους τιθῶσιν, ἔλεγε Λυκοῦργος, οὐδὲν ὄφελος τῷ τε τιθέντι αὐτοὺς καὶ τοῖς πολίταις, οἵ τοὺς νόμους τίθησι. Δεῖ οὖν τοὺς πολίτας μὴ μόνον εὔχεσθαι «ἀγαθοὺς ἡμῖν νόμους τιθεῖν οἱ νομοθέται», ἀλλὰ καὶ τηρεῖν αὐτούς. Πολὺν δὲ χρόνον οἱ Σπαρτιάται ἔφύλαττον τοὺς νόμους, οὓς αὐτοῖς Λυκοῦργος ἐτεθείκει.

β') Ὁ Πεισίστρατος δὲν ἦθέλησε νὰ μεταβάλῃ¹ τοὺς νόμους, τοὺς ὅποίους εἶχε θέσει ὁ Σόλων εἰς τοὺς Ἀθηναίους. Οἱ ἐν “Αἰδου δικασταὶ θὰ ἐπιβάλουν² εἰς ἔκαστον τὴν πρέπουσαν ποινήν. Πρῶτον ἐκ τῶν ποιητῶν ἦθέλομεν θέσει³ τὸν Ὁμηρον. ”Ἄς ἀφιερώνουν⁴ ἀφιερώματα εἰς τὸν θεὸν οἱ τυχόντες τῆς βοηθείας αὐτοῦ. Εἰς τὸ μικρὸν ἐὰν προσθέτης τι καθ'⁵ ἔκάστην, ταχέως θὰ γίνῃ μέγα. ”Ο Μαχάων τὴν πληγὴν τοῦ Μενελάου ἐθεράπευσε⁶ θέτων ἐπάνω φάρμακα.

Μέση καὶ παθητικὴ φωνὴ τοῦ τέθημα

74. Ὁ Τάνταλος

α') Ταντάλῳ τῷ Φρυγῶν βασιλεῖ χαλεπωτάτη δίκη ὑπὸ τῶν θεῶν ἐπετέθη. ”Ο γὰρ Τάνταλος ξενίζων ποτὲ Δία καὶ τοὺς ἄλλους θεοὺς Πέλοπα τὸν υἱὸν ἔσφαξε καὶ γεῦμα ἔξ αὐτοῦ παρατεθῆγαι τοῖς θεοῖς ἐκέλευσεν, ἵνα ἴδοι, εἰ οἱ θεοὶ αἰσθούντο ὅτι αὐτοῖς παρατεθῆτο. Οἱ δὲ θεοὶ τοῦ δόλου αἰσθόμενοι οὐκ ἔγεύσαντο μὲν τῶν παρατεθέντων ἐδεσμάτων, συνέθεντο δ' ἀλλήλοις δίκην ἐπιθῆσεν Ταντάλῳ. Ζεὺς δ' ἔλεξε⁷ δὲ μὲν Πέλοψι εἰς τὸν βίον πάλιν

κατασταθήσεται, τῷ δὲ πατρὶ δίκη ἐπιτεθήσεται. Χαλεπωτάτη δίκη αὐτῷ ἐπιτιθέσθω, εἶπον καὶ οἱ ἄλλοι θεοί. Τάνταλον μὲν οὖν εἰς τὸν Τάρταρον ἀποτεθῆναι Ζεὺς ἐκέλευσε, τῷ δὲ Πέλοπι εἰς τὸν βίον κατασταθέντι ἡ βασιλεία προστίθεται. Πέλοψ δὲ μετὰ ταῦτα εἰς τὴν χερρόνησον ἔπλευσεν, ἥτις¹ αὐτοῦ δόνομα ἐτέθη Πελοπόννησος.

β') 'Ο Κῦρος οὐδέποτε ἐψεύδετο, ἀνὴθελε κάμει² μὲ κανένα συνθήκας. Νὰ φυλάττεσθε, μήπως σᾶς ἐπιτεθοῦν³ (ἐν καιρῷ) νυκτὸς οἱ πολέμιοι. Οἱ στρατιῶται ἐβάδιζαν μὲ σκοπὸν νὰ ἐπιτεθοῦν⁴ κατὰ τῶν πολεμίων ἐκ τῶν ὅπισθεν. Εἰς τὸν ἐν Δελφοῖς⁵ Ἀπόλλωνα λέγει ὁ Ἡρόδοτος ὅτι πολλὰ ἀφιερώματα ὑπὸ Λυδῶν βασιλέων ἀφιερώνοντο. Οἱ Ἀθηναῖοι πρὸ τῆς ἐν Σαλαμῖνι ναυμαχίας τὰ τέκνα καὶ τὰς γυναῖκας εἰς Σαλαμῖνα καὶ Τροιζῆνα πρὸς ἀσφάλειαν ἔφεραν⁶. Εἴθε νὰ τίθενται ἀγαθοὶ νόμοι ἐν τῇ πόλει. 'Ας ἐπιβάλλωνται αἱ πρέπουσαι τιμωρίαι εἰς τοὺς κακούς.

'Ενεργητικὴ καὶ μέση φωνὴ τοῦ ἔημος

75. Σόλων καὶ Σαλαμίς

α') 'Αθηναῖοι πολλὰ παθόντες ὑπὸ Μεγαρέων διὰ Σαλαμῖνα ἀφείσαν αὐτοῖς τὴν νῆσον. 'Αφέντες δὲ ταύτην ἐψηφίσαντο νόμον θανάτῳ ζημιοῦσθαι τὸν ἐφιέμενον ἀνακτᾶσθαι τὴν νῆσον. Σόλων δὲ οὐκ ἀνεκτὸν ἡγησάμενος προέσθαι Ἀθηναίους Μεγαρεῦσι Σαλαμῖνα, προσεποιήσατο οὐ συνιέναι τὸν νόμον, εἰς τὴν ἀγορὰν δ' ἔξελθων ἥγόρευε λέγων· μὴ οὕτω προίσθε χώραν ἡμετέραν, δὲ πολῖται· ἐὰν γάρ οὕτω τὰ ἡμέτερα προϊῆσθε, ἀνειμένοι τὴν δίαιταν καὶ ἀπόλεμοι ἀνδρες πᾶσι τοῖς Ἐλλησι δόξετε εἶναι. Οὐκ ἀνίει δὲ προτρέπων Ἀθηναίους ὑπὲρ Σαλαμῖνος ἀγωνίσασθαι, ἔως ἐποίησε μεθεῖναι αὐτοὺς τὸν πολέμου φόβον. Μεθέντες δὲ τὸν φόβον ἐστρατεύσαντο ἐπὶ Μεγαρέας καὶ ἀνεκτήσαντο Σαλαμῖνα.

β') 'Ο Τισσαφέρδης ὑπερσχέθη εἰς τὸν Ἀγγησίλαον¹ ὅτι θὰ ἀφῆσῃ ἐλευθέρας τὰς ἐν Ἀσίᾳ ἐλληνικὰς πόλεις. Μήτε σὺ αὐτὸς νὰ ἀδικής² μήτε νὰ ἐπιτρέψῃς³ εἰς ἄλλον ν' ἀδικῆ. Οἱ ἀσύνετοι τὰς αἰτίας τῶν φαινομένων δὲν ἔννοοῦσιν. 'Επιθυμοῦντες ξένην χώραν ἐγκαταλείπετε τὴν ἴδικήν σας. Οἱ ποταμοὶ χύνουν⁴ τὰ νερά των εἰς τὴν θάλασσαν. Οἱ τοξόται τὰ τόξα ἄλλοτε μὲν ἐνέτειναν, ἄλλοτε δὲ ἐχαλάρωναν⁵. Νόμος ἦτο εἰς τοὺς Λακεδαιμονίους⁶ ὃ πατήσῃ πέντε υἱῶν νὰ εἶναι ἀπηλλαγμένος⁶ παντὸς φόρου.

Ἐνεργητικὴ καὶ μέση φύση τοῦ θέσης

76. Ὁ Ἀγαθοκλῆς

α') Ἀγαθοκλῆς, νῖος Καρκίνου τοῦ κεραμέως, ἐγένετο μὲν τύραννος Συρακουσῶν, ἔξεδωκε δὲ τὴν θυγατέρα Πύρρῳ τῷ τῆς Ἡπείρου βασιλεῖ. Ὅτε δ' ἐποιιόρκει πόλιν τινά, οἱ ἀστοὶ οὐκ ἐνεδίδοσαν, ἀλλ' ἀπὸ τοῦ τείχους ἐλοιδόρουν Ἀγαθοκλέα λέγοντες «πόθεν, ὁ κεραμεῦ, ἀποδώσεις τοῖς στρατιώταις τὸν μισθόν;» Ὁ δ' Ἀγαθοκλῆς τότε μὲν μειδιῶν ἀπεκρίνατο «ἄφ' ὑμῶν». Ἐπεὶ δ' ἔλαβε τὴν πόλιν κατὰ κράτος, βουλόμενος τοὺς λοιδορήσαντας πολίτας δίκην δοῦναι τῆς ὑβρεως ἐκέλευσε τοὺς στρατηγοὺς αὐτοῦ ἀποδίδοσθαι τοὺς αἰχμαλώτους· ἐπειδὰν δ' ἀποδῶσθε, ἔφη, μετάδοτε τοῦ ἀργυρίου τοῖς ἀνδρειοτάτοις τῶν στρατιωτῶν. Ἰδὼν δέ τινας τῶν αἰχμαλώτων παραδιδομένους τοῖς πριαμένοις αὐτοῖς, ἔφη· ἔάν με πάλιν λοιδορῆτε, οἱ κύριοι ὑμῶν μέλλουσί μοι δίκην διδόναι.

β') Πάντα τὰ καλὰ δὲ θεός δίδει καὶ θὰ δίδῃ εἰς τοὺς ἀνθρώπους. Πόλις δὲν σώζεται, ἔὰν οἱ ἀδικοῦντες αὐτὴν δὲν τιμωροῦνται. Εἴθε νὰ μᾶς δίδῃ δὲ θεός πάντα τὰ καλά. Δίδε μου χρήματα, πάτερ, διὰ νὰ δίδω εἰς τοὺς ἔχοντας ἀνάγκην¹. Οἱ Λακεδαιμόνιοι τοὺς Μεσσηνίους ὡς δούλους ἐπώλησαν. Νόμος ἡτο εἰς τοὺς παλαιοὺς νὰ θανατώνεται² ὅποιος ἐπρόδιδε τὴν πόλιν. Εἰς τοὺς πτωχοὺς νὰ δίδετε μέρος ἐκ τῶν ἀγαθῶν σας. Εἰς τοὺς νικητὰς θὰ δοθοῦν μεγάλα βραβεῖα. Τιμαὶ μέγισται ἃς δίδωνται εἰς τοὺς εὐεργέτας τῆς πατρίδος. Πωλήσατε τὰ λάφυρα καὶ δώσατε τὰ χρήματα εἰς τοὺς στρατηγούς.

Ἀόριστοι δέ κλεινόμενοι κατὰ τὸν ἔστην

77. Ἄριων δὲ κιθαρῳδὸς

α') Ἄριων δὲ κιθαρῳδὸς ἐκ Κορίνθου εἰς Ἰταλίαν μετέβη. Ἐπεὶ δ' ἐκεὶ χρόνον τινὰ ἐβίω καὶ πολλὰ χρήματα εἰργάσατο, συνέβη αὐτῷ ὑπὸ πόθου τῆς πατρίδος ἀλῶναι. Ὅποτε τούτου δὲ τοῦ πόθου ἀλούς ἔγνω πάλιν εἰς Κόρινθον πλεῦσαι καὶ μὴ ἐν τῇ ἔνη καταγηρᾶναι. Ἐπέβη οὖν πλοίου Κορινθίου ἐν Τάραντι οἰόμενος τοὺς ναύτας ἀνδρας ἀγαθοὺς εἶναι. Οἱ μέντοι ναῦται οὗτοι κακοὶ ἀνδρες ἔφυσαν καὶ διὰ τὰ χρήματα Ἄριον ἐπεβούλευσαν κατὰ τὸν πλοῦν, εἶπον δ' αὐτῷ· σεαυτὸν ἀπόκτεινον ἐν

τῇ νηὶ ἦ εἰς τὴν θάλατταν κατάδυθι. Ταῦτα δ' ἀκούσας Ἀρίων ἔφη· οὐκ ἀν ἄγωγε ἀποδοάμην· τοῦτο γνόντες συγχωρήσατέ μοι ἐνδῦναι τὴν καλλίστην τῶν σκευῶν καὶ ἄσαι, ὑπισχνοῦμαι δ' εἴτα ὄντες εἰς τὴν θάλατταν. Χαρέντες δ' οἱ ναῦται ὅτι ἔμελον ἀκούσεσθαι τοῦ ἀρίστου τῶν τότε κιθαροφδῶν συνεκώρησαν αὐτῷ ταῦτα. Ἐνδὺς οὖν Ἀρίων τὴν σκευὴν καὶ ἄσας ἔφερ- φθη εἰς τὴν θάλατταν. Οὐκ ἔφθη δ' εἰς τὸ ὕδωρ πεσόν καὶ δελ- φίς ἐκ τῆς θαλάττης ἀναδὺς ὑπολαβὼν ἐξήνεγκεν αὐτὸν εἰς Ταί- ναρον, ἔνθα ἀποβὰς εἰς Κόρινθον ἀπῆλθε καὶ διηγήσατο τὰ γε- νόμενα Περιάνδρῳ. Ὁ δὲ τοὺς ναύτας εἴτα συλλαβὼν δίκην τὴν προσήκουσαν παρ' αὐτῶν ἔλαβεν.

β') Ὁ στρατηγὸς διέταξεν, ἀφ' οὗ ἀποβιβασθῶμεν ὅλοι εἰς τὴν ξηράν, νὰ καταδιώξωμεν εὐθὺς τοὺς πολεμίους· δὲν ἐπροφθά- σαμεν δὲν ἐποβιβασθῶμεν καὶ οἱ ἔχθροι κρυφίως ἔφυγαν εἰς τὸ ὄρος. Νὰ μὲ συγχωρήσῃς¹, ἐάν κακόν τι εἰς σὲ ἔχω πράξει. Ἐν- θυμοῦ² ὅτι θνητὸς ἐγεννήθης. Γνωρίσατε τοὺς ἑαυτούς σας. Ὁ στρατηγὸς ἀπεφάσισε³ νὰ κυριευθῇ ἡ πόλις διὰ τῆς βίας², διότι κατ' ἄλλον τρόπον δὲν ἥθελε κυριευθῆ⁵. Ποτὲ δὲν ἥθελον χαρῆ διὰ τὰς δυστυχίας⁶ τῶν ἄλλων. Ὄλιγοι ἀνθρώποι ἥδυνήθησαν νὰ ζήσουν χωρὶς λύπας. Ὁ Κῦρος μένων παρὰ τῷ πάπτῳ ἐνε- δίθη στολὴν μηδικήν. Εἴθε ποτὲ νὰ μὴ⁷ γνωρίσῃς ποῖος εἶσαι.

·Πρήματα φημέ, εἴμι, οἶδα, δέδοικα, κάθημαι,
κεέμαι, τέθηκα, χρά·

78. Πελοπίδον λόγοι

α') Πελοπίδα ἐν τῇ ἀγορᾷ καθημένῳ τῶν φίλων τις ἔλεγε χρῆναι μὴ ἀμελεῖν τῶν χρημάτων, εἰδέναι δὲ ὅτι ταῦτα ἀναγκαῖα τοῖς ἀνθρώποις ἐστίν. Τὸν δὲ φάναι λέγεται· «ἀναγκαῖα τὰ χρή- ματα Νικομήδει». ἦν δ' οὗτος χωλός, διὸ ἐγγύς που παρεκάθητο.

Οτε δέ ποτε εἰς μάχην ἔξησε Πελοπίδας, ἡ γυνὴ δεδοικυῖα ὑπὲρ τῆς ζωῆς αὐτοῦ ἔλεγε χρῆναι σφέζειν ἑαυτόν. Ὁ δὲ Πελο- πίδας, ἄλλοις, ἔφη, χρὴ τοῦτο παραινεῖν ἀρχοντι δὲ καὶ στρα- τηγῷ προσήκει μὴ ὑπὲρ ἑαυτῶν δεδιέναι, ἄλλὰ τοὺς πολίτας σφ- ξειν καὶ τὰ ἀγαθά, ἢ ἀν κένται ἐν τοῖς οἴκοις τούτων, διαφυλάττειν.

Εἰπόντος δέ τινος τῶν στρατιωτῶν, οἰσθα, Πελοπίδα, δτι εἰς τοὺς πολεμίους ἐμπεπτώκαμεν καὶ κίνδυνος ἀπαντας ἡμᾶς ἀπο-

θανεῖν; Ἰσθι, ἔφη Ηελοπίδας, ὅτι ἐκεῖνοι μᾶλλον εἰς ἡμᾶς ἐμ-
πεπτώκασιν.

β') "Ολοι ἐπρεπε νὰ γνωρίζωμεν πῶς οἱ παλαιοὶ ἐτίμων ἐκεί-
νους, οἵτινες εἶχον ἀποθάνει ὑπὲρ πατρίδος. Οἱ μάντεις ἔλεγον
ὅτι ἐπρεπεν¹ δ στρατὸς νὰ μὴ κάθεται ἀργός, ἀλλὰ νὰ διαβῆ
τὸν ποταμόν. Ἄς βαδίσουν² τὰ τῆς πατρίδος ὅπως εἴναι ἀρε-
στὸν εἰς τὸν Θεόν. Ὁ Ἀντισθένης ἐκ Πειραιῶς καθ' ἐκάστην
ἀνήρχετο εἰς Ἀθήνας πρὸς τὸν Σωκράτη. Οἱ φοβούμενοι τὸν
κίνδυνον ἀς ἀπέρχωνται. Θὰ ὑπάγω ὅπου ἀν ὑπάγητε καὶ σεῖς.
Πολλοὶ φοβούμενοι τοὺς ἐχθροὺς ἐξήρχοντο διὰ λάφυρα³.

Β' ΣΗΜΕΙΩΣΕΙΣ

1 α') διατρίβω=ζῶ, θεραπεύω=καλλιεργῶ, μάλιστα=πρὸ πάντων, κομίζω=φέρω, μακάριος=εὐτυχισμένος—β')¹ ἀπλῆ δοτική,² ἀνευ+γεν.,³ προξενῶ=παρέκω,⁴ ἐν+δοτ.,⁵ γνωρίζω=γιγνώσκω,⁶ ἔχω ἐμπιστοσύνη=πιστεύω.

2 α') γάρ=διότι, συλλέγω=μαζεύω, κώμη=χωρίον, θάμνος=χαμόκλαδον—β')¹ ἐστί,² ἀπλῆ γεν.,³ ἐκ+γεν.,⁴ ἀπλῆ δοτ.,⁵ ἐν+δοτ.,⁶ κυνηγῶ=θηρεύω.

3 α') ποικίλος=διάφορος, θήρα=κυνήγιον, οἰστός=βέλος,¹ γωρυτός=τοξόθήκη, φαρέτρα=βελοθήκη, βάλλω=κτυπῶ, πεδίον=κάμπος—β')¹ ἀπλῆ δοτ.,² στέλνω=πέμπω,³ ἐν+δοτ.,⁴ φέρων=κομίζω,⁵ θυσιάζω=θύω.

4 α') οἰκῶ=κατοικῶ, ϕύμη=σωματικὴ δύναμις, εὐδαιμονία=εὐτυχία—β')¹ ἐκ+γεν.,² ὁδηγῶ=ἄγω,³ ἐντροπὴ=αλσηγύρη,⁴ ἐν+δοτ.,⁵ μετὰ+αἵτ.,⁶ ἀπλῆ δοτ.

5 α') ζηλωτός=ἀξιοζήλευτος, πολίτης=ρυμπολίτης, οἱ μέν,¹ οἱ δὲ=ἄλλοι μέν, ἄλλοι δέ, ψιλός=ἐλαφρῶς ὠπλισμένος, ἔρχω=ἀρχίζω,² δρόμῳ θέω=δρομαῖς τρέχω—β')¹ ἀπλῆ δοτ.,² ἀπλῆ γεν.,³ κωπηλάτης=ἔρστης,⁴ ἐτομάζω=παρασκευάζω,⁵ πρέπει,⁶ μάλιστα,⁷ παρὰ+γεν.,⁸ ἀργύρια.

6 α') σεμνὸς=τοβαρός, συνετός=φρόνιμος, παράδεισος=κῆπος,¹ ἀεὶ=πάντοτε, ἴματον=φόρεμα—β')¹ ἀπὸ+γεν.,² γεμάτος=μεστός,³ ἀπλῆ γεν.,⁴ ἀτλῆ δοτ.,⁵ παρὰ+γεν.,⁶ ἀνεν+γεν.

7 α') ἄσκιος ὁδὸς=ῆ μὴ ἔχονσα σκιὰν ὁδός, ἄρνυδος=ὅ μὴ ἔχων ὕδωρ,¹ δρῶ=βλέπω, ἀσύνετος=ἀνόητος, ἥρικα=τὴν ὕδαν ὅπου—β')¹ ἀπλῆ δοτ.,² φλύαρος=λάλος,³ ἄλυπος,⁴ ἐκ+γεν.,⁵ μαζεύω=συλλέγω,⁶ ἔνδοξος,⁷ μᾶλλον ἦ,⁸ ἄδοξος.

8 α') ποῖ=ποῦ, εἰς ποῖον μέρος,¹ ἔταιρος=φίλος, ὥσπερ=καθὼς ἀκριβῶς,² οἴκοι=κατ' οἴκον, λογίζομαι=λογαριάζω,³ ἥδομαι=εὐχαριστοῦμαι, φαδρὸς=γελαστὸς—β')¹ λέγω ψεύματα=

ψεύδομαι,² σκέπτομαι=βουλεύομαι,³ ἀπλῆ δοτ.,⁴ τιμωροῦμαι=κολάζομαι,⁵ ὑπακούω=πείθομαι,⁶ εἰκότως,⁷ εἴμαι πτωχὸς=πένουμαι,⁸ μαζεύομαι=συλλέγομαι.

9 α') δέτος=βροχή, λαῖλαψ=κακοκατοία, τρύχομαι=βασανίζομαι, αἰτῶ=ζητῶ, μεστὸς=γεμάτος, ἐπιτήδεια=τρόφιμα, συνάγω=μαζεύω, σχολάζω=εὑκαιρῶ, ἄδω=τραγούδω—β')¹ πτερόν=πτέρυξ,² νύχι=ὄνυξ,³ ἀπλῆ δοτ.,⁴ δοτύκι=δρευξ,⁵ παρορμῶ=θαρρούω,⁶ οὐ χρή,⁷ ἀπαρέμφατον,⁸ ἔκ+γεν.

10 α') κόρος=περικεφαλαία, κητημίς=κάλτσα—β')¹ ἀπλῆ δοτ.,² φιλονικία=ἔρεις,³ ἐν+δοτ.,⁴ βράζω=ἔψω,⁵ ποικίλα.

11 α') δύμμα=σάπων, φαιδρύνω=ἰευκαίνω, τραῦμα=πληγή,
β')¹ ἀπλῆ δοτ.,² σφάλμα=ἀμάρτημα,³ ἀφιέρωμα=ἄνθημα,
⁴ ὄφθαλμὸς=ὤμμα,⁵ ἐν+δοτ., δύσκολος περίστασις=χαλεπὸν πρᾶγμα,⁶ στολίδιον=κόσμημα.

12 α') πάνυ μὲν οὖν=βεβαιώτατα, παιδοτρίβης=ὅ γυμναστής, παρακελεύομαι=προτρέπω, ἥδεως=εὐχαρίστως—β')¹ ἀπαρέμφατον,² ἀπλῆ γεν.,³ κτυποῦμαι=βάλλομαι,⁴ ἀπλῆ δοτ.,⁵ πληγώνομαι=πτρώσκομαι,⁶ στενοχωροῦμαι=ἄχθομαι,⁷ ἐν+δοτ.

13 α') ὄμοῦ=μαζί, λεία=λάφυρα, διανέμω=μοιράζω, ἐπιτρέπω=ἀναθέτω, κελεύω=διατάττω—β')¹ ἐν+δοτ.,² ἀπλῆ δοτ.,³ πρὸς+αἰτ.,⁴ ἐκ=γεν.

14 α') μέντοι=ὅμως, ἐκεῖσε=εἰς ἐκεῖνο τὸ μέρος, ἐγγὺς=πλησίον, ἐνεδρεύω=στήνω καρτέρι—β')¹ διατάττω=κελεύω,
² στέλλω=πέμπω,³ ἐπὶ+αἰτ.,⁴ θυσιάζω=θύω,⁵ ἀφ' οὖν=ἐπει, ⁶ δοτ.

15 α') ἔπομαι=ἀκολουθῶ, προσαργορεύω=δνομάζω, ὑπερβάλλω=νικῶ—β')¹ ἦν+δοτ.,² ἐν+δοτ.,³ ἀπλῆ γεν.,⁴ ὑπακούω=πείθομαι,⁵ δοτ.

16 α') λειμῶν=λιβάδι, μέντοι=ὅμως, ἐπιφαίνομαι=παρουσιάζομαι, δραμοῦσα=τρέξασα, δρυμὸς=δάσος ἐκ δρυῶν, παρατυχοῦσα=τυχάλως εὑρεθεῖσα (ἐκεῖ), ἄρα=λοιπόν.—β')¹ σκληρὸς=χαλεπός,² ἀπλῆ γεν.,³ ἀργηγός=ἡγεμών,⁴ δελφῖνι=δελφίς,⁵ ἀπλῆ δοτ.,⁶ ἐν+δοτ.

17 α') νέμω=ἀπονέμω, γέρος=βραβεῖον, ἐσθίω=τρώγω,
μοῖρα=μερίδιον, ἥκω=ἔρχομαι, αἰδοῦμαι=ἐντρέπομαι, πολὺς=λευκός, πέρος=τέλος—β')¹ τὰ γηρατειὰ=τὸ γῆρας,² ἀπλῆ δοτ.,³ πτέρυξ=κέρας,⁴ προσφέρω=νέμω.

18 α') περιέρχομαι=περιβάλλομαι, σκέπω=καλύπτω, κλέος

=δόξα—β')¹ πλάτος=εὐρος, ² ἐκ+γεν., ³ ὁραιότης=κάλλος,
⁴ καμμία ὡφέλεια=οὐδὲν ὅφελος, ⁵ περικεφαλαία=κράνος, ⁶ κυ-
νῆγιον=θήρα, ⁷ συνηθίζω=ἐθίζω, ⁸ κρύα=ψυχή, ⁹ υρωδιὰ=
δσμή, ¹⁰ εὐχαριστῶ=τέροπω.

19 α') ἥρετο· ἀόρ. τοῦ ἔθωτῶ—β')¹ ἀπλῆ δοτ., ² κατόρθωμα
=ἀθλος, ³ ἀνὰ+αἰτ., ⁴ δίδω θάρρος=θαρρύνω.

20 α') πότερος=ποῖος ἐκ τῶν δύο, θεραπεύω=περιποιοῦμαι,
θέλγω=εὐχαριστῶ, ὑπολαμβάνω=νομίζω—β')¹ παρακ. ὑποτ.,
² νὰ μὴ=μή, ³ καὶ τῶν δύο=ἀμφοῖν, ⁴ λόγος=μῦθος, ⁵ ἐν+δοτ.,
⁷ ἀπλῆ δοτ., ⁷ κατηγορῶ=δικειδίζω, ⁸ ἀπλῆ αἰτ.

21 α') ὕε=χοιρος, θήγω=ἀκονίζω, πίτυς=κουκουναριά,
ἔσθιω=τρώγω, ἔθος=συνήθεια, ἀμύνομαι=ἀποκρούω—β')¹ στα-
φύλι=βότρον, ² ὑπὸ+γεν., ³ ἐμποδίζομαι=κωλύομαι, ⁴ ἀρχίζω=
ἀρχομαι, ⁵ μαυρίζω=ὑποπεροκάζω, ⁶ ἀπλῆ δοτ., ⁷ μάλιστα, ⁸ συλ-
λέγω ξύλα=ξυλεύομαι, ⁹ πληθύσο=πληθύς, ¹⁰ δύναμις=ἰσχύς.

22 α') οὐ πάντα=δχι πολύ—β')¹ ἐν+δοτ., ² ἄνευ+γεν., ³ κτυπῶ
=βάλλω, ⁴ ἀπλῆ δοτ., ⁵ τὰ πέριξ ἥμῶν=τὰ περὶ ἥμᾶς,

23 α') διὸ=διὰ τοῦτο, ἐπὶ λείαν=διὰ λάφυοα—β')¹ ἀπλῆ δοτ.,
² εὐχαριστῶ=τέροπω, ³ φιλονικία=ἔρις, ⁴ ἐπὶ+αἰτ.

24 α') εἰς δουλείαν ἀπάγω τινὰ=ἔξαναγκάζω τινὰ νὰ γίνη
δοῦλός μου, ἀμείβω=ἀνταμείβω, βιοτεύω=ζῶ—β')¹ γίνομαι
δοῦλος=δουλεύω, ² ἀπλῆ δοτ., ³ συμπολίτης=πολίτης, ⁴ ποτὲ δὲν
=οὕποτε.

25 α') ἀφικροῦμαι=ἔρχομαι, ξενίζομαι=φιλοξενοῦμαι, ἐπι-
λανθάνομαι=λησμονῶ, ἴκετεύω=παρακαλῶ, κελεύω=διατάσσω
—β')¹ ἀπλῆ δοτ., ² ἐντροπὴ=αἰδώς, ³ ἐν+δοτ., ⁴ θυσίαν προσ-
φέρω=θύω, ⁵ τσακάλι=θώς, ⁶ φόβος=τὸ δέος.

26 α') θαρρύνω=ἐνθαρρύνω, ἐπιβουλεύω=κακὸν σχεδιάζω,
σπονδὴ=συνθήκη, θεραπεύω=τιμῶ—β')¹ δοτ., ² ἐπὶ+αἰτ.,
³ τὰ βέλυστα, ⁴ τὰ ἤδιστα.

27 α') τὰ παραυθέμενα=τὰ προσφερόμενα, ἔδεσμα=φαγη-
τόν, ἐσθίω=τρώγω, ὑλήεις=δασώδης, ἰχθυόεις=πλήρης ἵχθων,
οὐκ ἔξην=δὲν ἐπετρέπετο, ἄπτομαι=ἔγγίζω—β')¹ ἀκοντεῖς, ² ἀπλῆ
δοτ., ³ ἀντίθετος=ἐναντίος.

28 α') ἡδὺς=γλυκύς, νόστιμος, ἀγρεύω=συλλαμβάνω—β')
¹ ταξείδιον=πλοῦς, ² ἐν+δοτ., ³ μικρὸς=βραχύς, ⁴ γεννᾶ=τίκτω,
⁵ μυτερός=δεξιός, ⁶ ἀπλῆ δοτ., ⁷ διὰ+αἰτ., ⁸ δύσκολος=χαλεπός.

29 α') οὐ πάντα=δχι πολύ, θεῶμαι=παρατηρῶ, εἰτα=ἔπειτα,
θέμις ἔστεν=ἐπιτρέπεται —β')¹ ἀπλῆ δοτ.,² ὑπακούω=πείθομαι,
³ λησμονῶ τι=ἐπιλανθάνομαι τινος,⁴ πολιτικὸς ἀντίπαλος=ἀντι-
στασιώτης.

30 α') ἐπεικής=δίκαιος, εὐχλεής=ἔνδοξος, διαιτα=ὅ τρόπος
τοῦ ζῆν, εὐτελής=ταπεινός, ὄφων=φαγητόν, ὑβρίζω=ἄλαζονι-
κῶς ἐπιδεικνύω τὸν πλοῦτόν μου—β')¹ ἀπλῆ δοτ.,² πολὺ=πάντα,
³ ἐν+δοτ.,⁴ γεμάτος=πλήρης,⁵ ἀπλῆ γεν.,⁶ πάντοτε=ἀεί,⁷ ξι-
φῆρεις.

31 β')¹ ἀρχίζω τὴν μάχην=ἄρχομαι μαχόμενος,² ἐμποδίζω
κυρλάω,³ ἀπλῆ δοτ.

32 α') ἔνθαπερ=ὅπου ἀκριβῶς, διαρρέπτω=διασκορπίζω—
β')¹ ὁργίζομαι κατά τινος=χαλεπαίνω τινί,² φρουρός=φύλαξ,
³ σὺν+δοτ.

33 β')¹ ἀπλῆ δοτ.,² εὐχαριστοῦμαι=ἡδομαι,³ ἀπλῆ γεν.

34 α') καλὸς=ὑραῖος, αἰσχρός=ἄσχημος, μηγανή=σχέδιον,
ἀμύνομαι=ἀποκρούω, ἥδης=εὐχάριστος—β')¹ οὐ χρή,² κυνηγῶ
=θηρεύω,³ μισητός=ἔχθρός,⁴ ἀπλῆ γεν.,⁵ ἀπλῆ δοτ.

35 α') χωρῶ=προχωρῶ, χρῶμαι τιν=χρησιμοποιῶ τινα,
εἰ δέοι=ἄν ηθελε παρουσιασθῆ ἀνάγκη, λογίζομαι=συλλογίζομαι
—β')¹ ἀπλῆ γεν.,² τιμωροῦμαι=κολάζομαι.

36 α') τὸν βίον καταλάω=ἀποθνήσκω—β')¹ ἐν+δοτ.,² εὐ-
τυχῶ=εὖ πράττω.

37 α') αἰτίαν ἔχω=κατηγοροῦμαι, καταλάω=τελειώνω, ἐπι-
στέλλω=γράφω, ἵλαρὸς=φαιδρός—β')¹ κτυπῶ=πατάσσω,² σκο-
πεύω=μέλλω,³ ἄγω=δδηγῶ,⁴ καλύτερον=κρείττον,⁵ ἀπλῆ γεν.

38 α') κακῶς πράττω=δυστυχῶ, νικῶμαι, προσδοκῶ=περι-
μένω—β')¹ εὐτυχῶ=εὖ πράττω,² παρακαλῶ=ἰκετεύω,³ τρα-
γουδῶ=ἴδω,⁴ δδηγῶ=ἄγω,⁵ οἰκαδε.

39 α') κολάζω=τιμωρῶ, πέπονται=εἶναι γραμμένον ἀπὸ τὴν
μοῖραν, καταστρέψω τὸν βίον=ἀποθνήσκω, ὕμοσε=ῳράσθη
—β')¹ ἔξορίζω=ἐκβάλλω,² μέλλων μετοχ.

40 α') ἀνακαλῶ=καλῶ ἴσχυρῶς, λήγω=παύω, τίκτω=γεννῶ,
παραμυθία=παρηγορία—β')¹ λάθρᾳ δδηγῶ=λανθάνω ἄγων,
² περικυκλῶ=περιβάλλω,³ δίπτω=βάλλω.

41 α') οἰδα=γνωρίζω, φυλάττομαι=προφυλάττομαι, ἐπιροῶ
=σκέπτομαι, δοκεῖ μοι=ἀποφασίζω, ἡδομαι=εὐχαριστοῦμαι,

βουλεύω=σκέπτομαι, κακόρους=ἐχθρὸς—β')¹ ἀπλῆ δοτ.,² ψάρευμα=ἄλιεία,³ ἀκολουθῶ τινι=ἐπομαὶ τινι,⁴ ἀπλῆ γεν.

42 α') παρακαλεύομαι=υμβουλεύω—β')¹ σὺν θεῷ,² ἀπλῆ γεν.,³ ἐντρέπομαι=αἰσχύρομαι,⁴ σκέπτομαι=βουλεύομαι,⁵ ἀπλῆ δοτ.,⁶ εἴμαι τρεῖλὸς=μάιρομαι,⁷ ἄν+εὐκτ.,⁸ εἰ+εὐκτ.,⁹ μετοχ.¹⁰ ἀγάριστος=ἀγύρωματ,¹¹ θεωροῦμαι=λογίζομαι,¹² τιμωροῦμαι=κολάζομαι,¹³ κάμνω κάριν=καρίζομαι.

43 α') ἀδίος=ἀδύνατος, ἀπεργάζομαι=παρασκευάζω, ἄγομαι=τελοῦμαι, ψηφίζομαι=ἀποφασίζω, ὑποδέχομαι=ἀναλαμβάνω, δόγμα=ἀπόφασις, ἔραγίζω=προσφέρω θυσίαν εἰς νεκρούς, ἐπὶ μακρὸν=ἐπὶ πολὺν χρόνον—β')¹ ἐπὶ+αὐτ.,² συμβουλεύω τινὰ=παρακελεύομαι τινι,³ μέσον,⁴ παρακελεύομαι,⁵ τιμωρῶ τινα=κολάζομαι τινα.

44 α') δίκην λαμβάρω πορά τινος=τιμωρῶ τινα, οἶμαι=νομίζω—β')¹ ἀπλῆ δοτ.,² μετοχή,³ σπονδαί,⁴ ὑπρ. + ἄν,⁵ εἰ+ὑπρ.σ.

45 α') δοκεῖ χρῆναι=φαίνεται ὅτι πρέπει, δοκῶ=φρονῶ, λείπομαι=είμαι ἀσθενέστερος, αὐλίζομαι=στρατοπεδεύω, ἀπίκειμαι=ἐπιτίθεμαι, εὐπειτῶς=εὐκόλως, εἰργω=ἐμποδίζω—β')¹ ἐπὶ+γεν.,² γνωρίζω=μηγγώσκω,³ ἀπλῆ αἴτ.

46 α') ὑπεξάγομαι=κρυψίως ὁδηγοῦμαι ἔξω, ἀρακομίζομαι=ἐπανέρχομαι, ἥδομαι=εὐχαριστοῦμαι αἰτία=κατηγορία—β')¹ κανεὶς=μηδείς,² οἴκαδε,³ εὐχαριστοῦμαι=ἥδομαι.

47 α') ἐπιφαίνομαι=αἰφνιδίως παρουσιάζομαι, χρῶ=χρησιμοδοτῶ, καταβιβρῶσκω=κατατρώγω=β')¹ σταφύλι=βότρως,² ἀπλῆ γεν.,³ ἀφχρήσ=ἡγεμώρ,⁴ ἐν+δοτ.

48 α') εἰλόμην ἀόρ. τοῦ αἰροῦμαι=λαμβάνω, πυρθάνομαι=πληροφοροῦμαι, παραγίγγομαι=φθάνω, οὐκέτι=ὅχι πλέον, ἐπιλανθάνομαι=λησμονῶ, ἐπιλαμβάνομαι τινος=πιάνω τι—β')¹ ποῦ =ποῖ,² εὔκολον=δάδιον,³ καταλαμβάνω τι=ἐπιλαμβάνομαι τινος,⁴ προξενῶ=ἀπεργάζομαι,⁵ μὲ ἀπάτην παρασύρω τινὰ=παράγομαι τινα,⁶ φθάνω=ἀφικνοῦμαι,⁷ ἐκλέγω=αἰροῦμαι, (ἀδριστος εἰλόμην).

49 α') παραιρῶ=συμβουλεύω, ἀπορῶ=στεροῦμαι—β')¹ μαζὶ μὲ=σὺν+δοτ.,² ἔχω ἐμπιστοσύνην=πιστεύω.

50 α') πειρῶμαι=προσπαθῶ, σιγῶ=σιωπῶ, αἰτῶμαι τινα=κατηγορῶ τινα—β')¹ ἀπλῆ ὑποτ.,² ἄν+εὐκτ.,³ στενοχωρῶ=ἄνιω,⁴ προστ.,⁵ ἀποκτῶ=κτῶμαι,⁶ ἄμεινον.

51 α') αἰρῶ=κυριεύω, αἰροῦμαι=ἐκλέγω, παρέρχομαι=πα-

ρουσιάζομαι εἰς τὸ βῆμα—β')¹ εἴμαι κύριός τινος=κρατῶ τινος,
² ἔχω θάρρος=θαρρῶ, ³ εἶναι ἀνάγκη=χρή, ⁴ κοιτάζω=πονῶ,
⁵ ἔκ μέρους τινὸς=ἀπό τινος.

52 α') δοκῶ=νομίζω, εὖ ποιῶ=εὐεργετῶ, συγχωρῶ=συμφωνῶ—β')¹ ἀπλῆς ὑποτ., ² κανεὶς=μηδείς, ³ οὐθέμις ἐστίν, ⁴ τιμωροῦμαι μὲθανατοῦμαι.

53 α') δάκρυ=δακράνω, ληρῶ=φλυαρῶ, ἄδω=τραγουδῶ,
ἐμπλέκομαι=περιπλέκομαι, μπροσθεύω, ὀδύσσομαι=κλαίω, χειροῦμαι=νικῶμαι—β')¹ τραυμῶ=σπῶμαι, ² ἐντρέπομαι=αἰδοῦμαι,
³ κάμινω=ποιοῦμαι, ⁴ ἀφήνω=ἔλω, ⁵ μέλλων μετγ., ⁶ μή ποτε.

54 α') καταγγράσκω τινός τι=καταδικάζω τινὰ ὡς . . ., γιγνώσκω=ἀποφασίζω, οἰκτίσω=λυποῦμαι, παρατείνομαι=πλησίον ἐκτείνομαι, φύσος=χρότος—β')¹ ἀπλῆ δοτ., ² φροντίζω=κήδομαι, ³ φιλονικῶ=ἔριζω, ⁴ καταστρέψω=διαφθείρω, ⁵ πληγώνω=τιτρώσκω.

55 α') ἀρακοινῶ=ἀναγγέλλω, δέομαι=ἔχω ἀνάγκην, προγενημένοι=πρόγονοι—β')¹ ἀπορῶ=θαυμάζω, ² ἀπλῆ δοτ.,
³ ἐπιχείρημα=λόγος, ⁴ εὐκτική, ⁵ δοτ., ⁶ ἀν+εύκτ.

56 α') ξενοῦμαι=φιλοξενοῦμαι, παρὰ τὸ δεῖπνον=ἔν καιρῷ τοῦ δείπνου, πορφύρα=τὸ κόκκινον ἱμάτιον, στέμμα, δορυφόροι=οἱ σφρατοφύλακες—β')¹ δυσκολία=ἀπορία, ² ἐν+δοτ., ³ δοτ.,
⁴ ἀρμόζει=πρέπει.

57 α') πυνθάνομαι=πληροφοροῦμαι, μέμηντα παρακ. τοῦ μαίνομαι=εἴμαι τρελλὸς—β')¹ ἀπλῆ δοτ., ² προξενῶ=ποιῶ,
³ περῶ τινα=διαβίβάζω τινά, ⁴ γεννιῶ=τίκτω, ⁵ φονεύω=ἀποπτείνω, ⁶ εὐτυχῶ=εὖ πράττω, ⁷ δυστυχῶ=κακῶς πράττω.

58 β')¹ ἐν+δοτ., ² διάφορος=ποικίλος, ³ ἀπλῆ δοτ., ⁴ ἀλωπεκῆ, ⁵ ἔκ+γεν., ⁶ κόκκινος=πορφυροῦς.

59 α') καταδύομαι=βυθίζομαι—β')¹ ἀνευ+γεν., ² ἐν+δοτ.,
³ ἀπλῆ δοτ., ⁴ εὔνοις, ⁵ εὔπλοις.

60 β')¹ ἀπλῆ δοτ.

61 β')¹ κουρεύομαι=κείρομαι, ² ἀπλῆ δοτ., ³ κρατῶ=φέρω,
⁴ ἀπλῆ γεν., ⁵ συνεδριάζω=ἐκκλησιάζω, ⁶ στολισμὸς=κόσμος.

62 α') νέμω=βόσκω, ἀγέλη=κοπάδι, ἀπώλετο=ἐχάθη, ἀρατένω ἢ ἐπαίρω=ἀνυψώνω, ἐπαγγέλλομαι=ὑπόσχομαι=β')¹ εἰδοποιῶ τινα=ἀγγέλλω τινί, ² ἀπλῆ γεν., ³ ἀμφοῖν, ⁴ ἀπλώνω=τείνω, ⁵ διτροφανεῖται δοκεῖ, ⁶ ὑψόνω=ἀνατείνω, ⁷ καταστρέψω=

φθείρω, ⁸ κάμνω ἀργῆν=ἀρχω, ⁹ ἀποκρούω=ἀμύνομαι, ¹⁰ παραγγέλλω=ἐπιέλλομαι.

63 α') ἀγείρω=συναθροίζω, μηδίζω=συμμαχῶ μὲ τοὺς Μήδους (Πέρσας)—β') ¹ διαμοιράζω=νέμω, ² ἀπλῆ δοτ., ³ περιουσία=οὐσία, ⁴ καλοτυχίζω=μακαρίζω, ⁵ ὑπόσχομαι=ἐπαγγέλλομαι.

64 α') λαμβάνομαι=συλλαμβάνομαι, τὰ προσκήοντα=τὰ πρέποντα, ἐπανήκω=ἐπανέρχομαι, πάντα σφάλλομαι=εἰς ὅλα ἀτυχῶ, στέλλομαι=στολίζομαι, πιάρω=πταρνίζομαι—β') ¹ ἀπλῆ δοτ., ² ἐν+οτ., ³ τεντώνω πρὸς τὰ ἄνω=ἀνατείρω.

65 α') ἐπιφαίρομαι=παρουσιάζομαι αἰφνιδίως, ἐπέτειος=δικαὶος πάντας γινόμενος, ἵλασκομαι=ἔξευμενίζω—β') ¹ διασκορπίζω=διασπείρω, ² ἀν+εῦκτ., ³ εἰ+εῦκτ., ⁴ ἀποτυγχάνω=σφάλλομαι.

66 α') ἔδιος=ἰδικός μου, μέμνημαι=ἀναφέρω, λαγχάνω=διὰ κλήρου λαμβάνω, ἔῶ=ἐπιτρέπω, ἀμφιέννυμαι=ἐνδύομαι.

68 α') οἴκαδε=εἰς τὴν πατρίδα, χρονίον=χρήματα, κατοργύσσω=χόνω, δεῖλαιος=δυστυχῆς, εὐθύης=βλάζ—β') ¹ λάφυρον =λεία, ² ἐνωρίς=πρό, ³ ἀπέρχομαι ἔφιππος=ἀπελαύνω, ⁴ ἀπλῆ δοτ., ⁵ τηρῶ τὰς συνθήκας=ἔμμεντος ταῖς σπουδαῖς.

69 α') δέρας=δέρομαι, ζεύγγνυμ=εἰς τὸν ζυγὸν βάλλω, δύννυμ=δύρκείζομαι, χρίομαι=ἀλείφομαι—β') ¹ ἀνακατεύω =κερδάννυμ, ² περὶ+αἰτ., ³ καρφώνω=πήγγνυμ, ⁴ ἀπλῆ δοτ., ⁵ ἐνδυναμώνω=δύννυμ, ⁶ καταστρέφω=ἀπόλλυμ, ⁷ ἀπόλλυμαι.

70 α') κρατῶ τυρος=γίνομαι κύριος τινος, καθίστημ=διορύζω, μεθίστημ=μεταβάλλω ἢ ἔξορίζω, ἀνίστημ=ἀνεγέρω—β') ¹ ἴδρυν ἢ διορίζω=καθίστημ, ² κινῶ εἰς ἀπόστασιν=ἀφίστημι, ³ ἀνεγέρω=ἀνίστημι, ⁴ διαχωρίζω=δίστημι, ⁵ ἀποκρούω=ἀμύνομαι, ⁶ θέτω ἐπὶ κεφαλῆς=ἐφίστημι.

71 α') πόρος=πέρασμα, διείρω=ἐμποδίζω, συνίσταμαι=μένω ἀκίνητος, ἀφίσταμαι=παραιτῶ, δύσταμαι=διαχωρίζομαι—β') ¹ ἐν+δοτ., ² ἀπλῆ δοτ., ³ μετακινοῦμαι=μεθίσταμαι, ⁴ ἴδρυμαι=καθίσταμαι, ⁵ ἀπὸ+γεν., ⁶ πῆ, ⁷ εἰ+εῦκτ., ⁸ ἀν+εῦκτ., ⁹ ἀπὸ+γεν.

72 α') σκῦλον=λάφυρον, ἔξάπιω=κορεμῶ, ἐνίσταμαι=ἐναντιοῦμαι, κράτος=νίκη, ἀναιροῦμαι=ἀφαιροῦμαι—β') ¹ γίνομαι=καθίσταμαι, ² τίθεμαι ἐπὶ κεφαλῆς=ἐφίσταμαι.

73 β') ¹ μεταβάλλω=μετατίθημι, ² ἐπιβάλλω=ἐπιτίθημι, ³ ἀν+εῦκτ., ἀφιερώνω=ἀνατίθημι, ⁵ θεραπεύω=ἰῶμαι.

74 α') δίκη=τιμωρία, αἰσθάνομαι=καταλαμβάνω, ἔδεσμα=φαγητόν, συνίθεμαι=κάμνω συνθήκην, συμφωνῶ-β') ¹εὶ+εὔκτ. ²μὴ+ύποτ., ³ώς μελλ. μετ., ⁴φέρω πρὸς ἀσφάλειαν=ὑπεντίθεμαι.

75 α') ζημιοῦμαι=τιμωροῦμαι, ἐφίεμαι=ἐπιθυμῶ, προτείνω, προτείμαι=ἐγκαταλείπω, συνίημι=ἐννοῶ, καταλαμβάνω, ἀνίεμαι=χαλαρώνομαι, ἐκθηλύνομαι, ἀνίημι=παύω, μεθίημι=παραιτῶ-β') ¹ἀπλῆ δοτ., ²προστ., ³ἐπιτρέπω=ἐφίημι, ⁴χύνω=ἐξίημι, ⁵χαλαρώνω=ἀνίημι, ⁶ἀπαλλάσσομαι=ἀφίεμαι.

76 α') κεραμεὺς=ἄγγειοπλάστης, δίδιδωμι=ἔξω (τοῦ οἴκου) δίδω, ὑπανδρεύω, ἐνδίδωμι=ὑποχωρῶ, λοιδορῶ=περιπαῖζω, κατὰ κράτος=μὲ μάχην, δίκην δίδωμι=τιμωροῦμαι, ἀποδίδομαι=πωλῶ, μεταδίδωμι=μέρος δίδω, πριαμένοις ἀδρ. τοῦ ὡνοῦμαι=ἀγοράζω-β') ¹ἔχω ἀνάγκην=δέομαι, ²θανατώνομαι=θανάτῳ ζημιοῦμαι.

77 α') ἐργάζομαι=εἰσπεράττω, καταδύομαι=βυθίζομαι, ἀναδύομαι=ἔξέρχομαι, ὑπολαμβάνω=λαμβάνω ἐπὶ τῶν νώτων-β') ¹συγχωρῶ τινα=συγγιγνώσκω τινί, ²ἐνθυμοῦμαι=μέμνημαι, ³ἀποφασίζω=γιγνώσκω, ⁴κατὰ κράτος, ⁵ἄν+εὔκτ., ⁶ἐπὶ+δοτ., ⁷μή ποτε.

78 β') ¹ἀπαρ., ² βαδίζω=εἰμι, ³ διὰ λάφυρα=ἐπὶ λείαν.

